# BIJBELVERKLARING.

XV. DEEL.

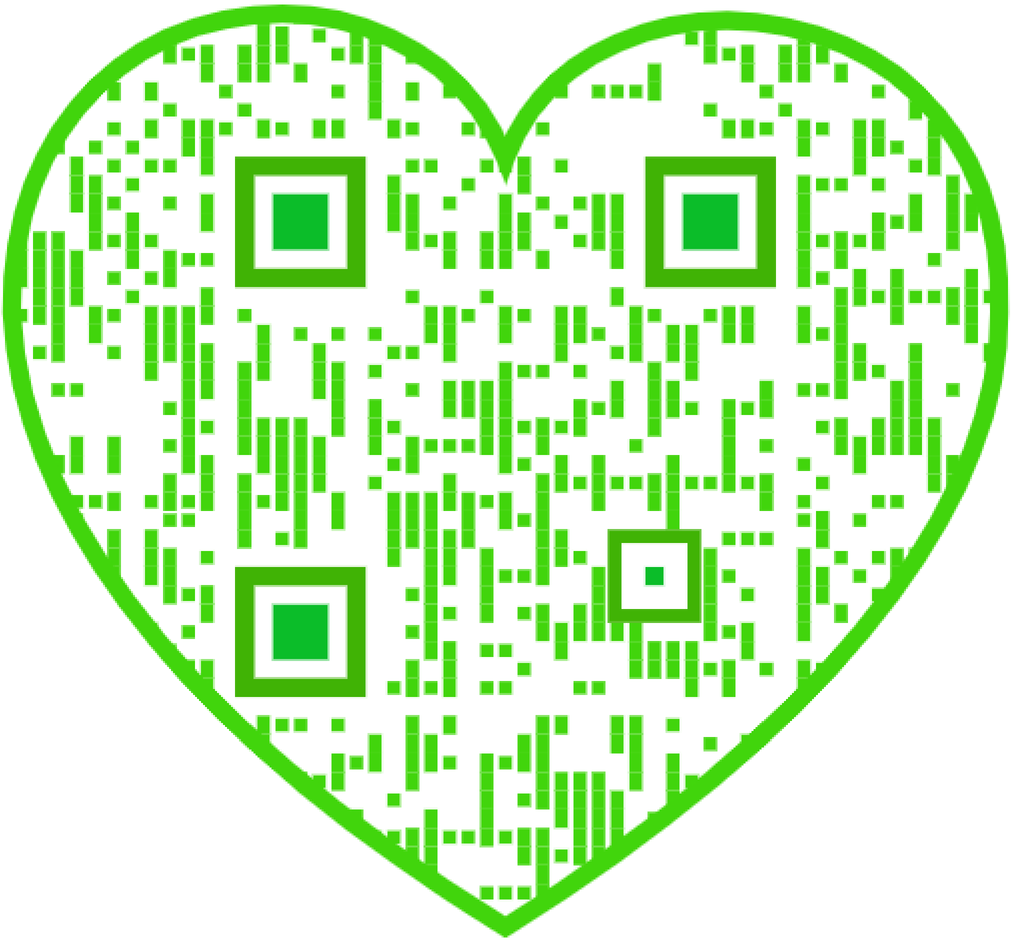

# DE
# BIJBEL,
DOOR BEKNOPTE
## UITBREIDINGEN,
EN OPHELDERENDE
## AENMERKINGEN,
VERKLAERD;

DOOR

J. VAN NUYS KLINKENBERG,
A. L. M. THEOL. ET PHIL. DOCTOR, HOOG-LEERAER IN DE H. GODGELEERDHEID EN KERKELYKE GESCHIEDENIS, AEN HET ILLUSTRE ATHENÆUM, EN PREDIKANT IN DE GEMEENTE TE AMSTERDAM; MITSGADERS LID VAN HET ZEEUWSCH GENOOTSCHAP DER WETENSCHAPPEN TE VLISSINGEN.

VIJFTIENDE DEEL.

TE AMSTERDAM, BY
JOHANNES ALLART,
MDCCLXXXVII.

*Met Privilegie van de Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten van Holland en Westvriesland.*

Met Adprobatie der Gecommitteerden van de Eerw. Klassis van Amsterdam.

den 15de Dec. 1787.

# VOORBERICHT

## AEN DEN

## BESCHEIDEN LEZER.

Thans ontvangt gy het XVde Deel van mijne BIJBELVERKLARING, behelzende eene *ophelderende Uitbreiding over het* Boek van EZECHIEL. —— Tot dus ver derhalven voldoe ik aen mijne belovte, in het *Voorbericht*, voor het IV Deel, gedaen, om telken jare, immers zo het eenigszins doenlyk is, twee delen te geven. Ik ben 'er des te meer vergenoegd over, om dat 'er verſcheidene omſtandigheden, buiten de groote veelvuldigheid van mijne gewone en dagelykſche Amptsbezigheden, voorkwamen, welke my, na de uitgaev van het vorige Deel, deden vrezen, of ik, dit jaer, wel mijn woord zou kunnen houden.

De eerſte was de duisterheid der Prophecy, welke, door niemand, die eene proeve genomen heeft, om EZECHIEL opzettelyk te beſtudeeren, zal ontkend worden. —— Het eerſte Hoofdſtuk begint al aenſtonds met een geheimzinnig gezicht, het welk allermoeijelykst is; en het kostte my zo veel na-

denken, eer ik iets vond, om den voet vast te zetten, dat ik met zeer veel schroom tegen het vervolg opzag, byzonder tegen de Voorzegging, omtrent den GOG *van* MAGOG, Kap. XXXVIII, XXXIX, en het *gezicht van den Tempel*, Kap. XL—XLVIII.

Dan, toen ik, met mijn opstel, tot Kap. XVII gevorderd was, kreeg ik hulp van mijne Middelburgsche Vrienden, die my, van tijd tot tijd, hunne aenteekeningen zeer vriendelyk hebben medegedeeld, en welken, by deze gelegenheid, mijne dankbetuiging openlyk verklaerd wordt. —— Ik bedoel de Hoog- en Wel Eerwaerdige Heeren ANDRIESSEN, KROM, REYTSMA, BALLOT, en DRYFHOUT, die mijne hunne Predikatien, tot mijn gebruik, hebben toegezonden; de eerste over Kap. XXIII en XXXVIII; de tweede over Kap. XIX, XXV, en XL; de derde over Kap. XXVI, en XLIV, de vierde over Kap. XXXII, XLI, en XLIII, de laetste over Kap. XVII, XXII, XXXV. XLV, door wiens goedwillige bezorging my tevens het geschrivt van wijlen den zeer oordeelkundigen Heer A. 'S GRAVEZANDE, over Kap. XXXVII, geworden is.

In

In deze geschrivten heb ik vele gewichtige aenmerkingen gevonden, welke my deels voorgelicht, deels op den weg geholpen hebben. Hier en daer zullen deze Heeren vinden, dat ik van hen verschille. — Trouwens elk moet zijn eigen licht volgen, en de talenten van anderen waerdeeren.

In de verklaring van het Tempelgezicht byzonder, het welk zo verschillendlyk begrepen wordt, heb ik meerendeels, op dezelvde gronden, gebouwd, als de gemelde Heeren, vooral de Prof. KROM, die my twee zeer uitvoerige en oordeelkundige verhandelingen, over Kap. XL, had ter hand gesteld.

De andere bekommerende omstandigheid was de beroerdheid der tijden, welke op het hoogst geklommen was, toen ik, met de XV laetste en wel de moeilykste Kapittelen bezig was. —— Dan het is opmerkelyk, dat ik, in dit geval, gelijk gestaen hebbe, met vele grote mannen, die, over de Prophecy van EZECHIEL, gearbeid hebben. GREGORIUS DE GROOTE predikte en schreev, over EZECHIEL, wanneer de allesverwoestende barbaren, tot voor de poorten van Rome, genaderd waren; HIERONYMUS, wanneer ALA-

RIC, Koning der Gothen, Rome overmeesterde; en CALVYN, in zijnen laetſten levenstijd, die zeer beroerd en omſtuimig was.

By dit alles, is eindelyk nog gekomen, het vroegtijdig en zeer onverwacht afſterven van mijnen ſchranderen vriend, J. C. MOHR, die zich met de verdrietige moeite belast had, om de proeven nauwkeurig na te zien. Dit heeft my genoodzaekt, om eenigen tijd te beſteden, tot die onaengename bezigheid, en gelegenheid gegeven, dat 'er eenige drukfeilen zijn ingeſlopen, welke de Lezer gunstig gelieve te verſchonen en te verbeteren.

De goede God gebiede, ook over dit gedeelte mijner pogingen, zijnen rijken zegen!

J. VAN NUYS KLINKENBERG.

Amſterdam den
5de Dec. 1787.

# INLEIDING
## TOT DE
# PROPHECY
## VAN
# EZECHIEL.

Ter Inleiding tot het rechte verstand van dit Prophetisch Boek, het welk, met alle reden, voor één der allermoeilykste gedeelten van den Bijbel, gehouden wordt, hebben wy het een en ander vooraf aen te merken.

### I. *Omtrent den Schrijver.*

Zijn naem is EZECHIEL, zeggende zo veel, als *de sterkte* of *de gesterkte Gods*. Een naem zeer gepast, naer het werk, het welk hy verrichten moest, en waertoe eene groote sterkte nodig was, daer hy geroepen werd, om, uit Gods naem, tot hardnekkige zondaren, te spreken, vergel. Kap. III: 8, 9.

Hy was oorspronglyk uit een Priesterlyk geslacht; zijnde de zoon van BUZI, Kap. I: 3. Ook

wordt hy daer uitdrukkelyk een Priester genaemd; en vermits hy, in die hoedanigheid, gemeenzaem in den Tempel verkeerd had, was hy recht geschikt, om, met dat verheven Tempelgezicht Kap. XL — XLVIII, verwaerdigd te worden.

Hy was, onder die Joden, die, met Koning JECHONIA, naer Babel gevangelyk werden wechgevoerd, in het jaer 3406. na de schepping der waereld. Vergel. VII Deel. p. CXXVIII. In dit land zijner vreemdelingschap werd hy, tot de Prophetische bediening, op eene zeer majestieuse wijs, geroepen, vergel. Kap. I, II, III. Deze roeping ontving hy, by de rivier Chebar, in Babylonien, in het 5de jaer der wechvoering van Koning JOJACHIN, Kap. I: 2, dat is, in het jaer 3411, na de schepping der waereld. De laetste Openbaring ontving hy, in het 27ste jaer, na de gemelde wechvoering van JECHONIA, Kap. XXIX: 17. Gevolgelyk heeft zijne Prophetische bediening, immers voor zo ver hy zijne Godspraken beschreven heeft, in alles geduurd 22 jaren. — Wanneer hy ondertusschen zijn leven, in de Babylonische gevangenis, geeindigd hebbe, kan men, uit gebrek van geschiedkundige berichten, niet bepalen.

EPIPHANIUS verhaelt, dat onze Propheet, door eenen Oversten des volks, welken hy, over zijne afgodery, bestrafte, gedood zy. Ook zou hy,

in

in het grav van SEM en ARPHAXAD, de voorouders van ABRAHAM, begraven zijn; en de gemelde Schrijver voegt 'er by, dat dit grav, in zijnen tijd, nog te zien ware. *De vitis Prophetarum* c. 9. *Oper.* Tom. II. p. 240. Maer niets is 'er bekender, dan dat men, op de verhalen van EPIPHANIUS, welke vele verdichtſelen behelzen, genen ſtaet maken kunne. —— Van even zo veel gezach is ook de overlevering, dat EZECHIEL eene Synagoge zou gebouwd hebben, tusſchen den Euphraet en de Chebar, dat hy, in zijne jeugd, de Schrijver van JEREMIA zou geweest zijn, vid. GREGORIUS NAZIANZENUS, *Orat.* 47. *Oper.* Tom. I. p. 724, en dat PYTHAGORAS hem, in zijnen hogeren ouderdom, tot Leermeester zou gehad hebben. —— Deze laetſte byzonderheid trekt CLEMENS VAN ALEXANDRIE in twijffel, *Strom.* l. 1, maer zy kwam, evenwel, den Hoogleeraer WITSIUS niet geheel verwerpelyk voor *Ægypt.* p. 273, 274, en de geleerde HUET heeft dezelve, met opzet, pogen te bewijzen. *Demonſtr. Euang.* part. I. prop. 4. §. 2.

## II. *De toeſtand van het Joodſche volk, ter tijde der Prophetiſche bediening van* EZECHIEL.

Tot het rechte verſtand van deze Godſpraken, is het hoogst noodzakelyk, dat wy een behoorlyk denkbeeld hebben van den toeſtand des Joodſchen

volks, op dien tijd, toen EZECHIEL het Prophetisch ampt bediende. Daerin vindt men de aenleiding, tot de Godspraken van onzen Propheet.

EZECHIEL leevde gelijktijdig met JEREMIA. —— De laetstgemelde begon de Prophetische bediening, in het 13^de^ jaer van Koning JOSIA, Jer. I: 2, dat is, in het jaer 3375, na de schepping der waereld; hy propheteerde nog, na de sloping van het Joodsche Koningrijk, eerst in Kanaan, en, na het vermoorden van den Landvoogd GEDALIA, in Egypte. JEREMIA derhalven had de Prophetische bediening reeds 36 jaren te Jerusalem waergenomen, toen EZECHIEL dezelve, in Babel, aenvaerdde.

Beschouwen wy eerst den *burgerlyken* toestand van het Joodsche volk.

De HEER had de hardnekkige Joden reeds verscheidene malen, door NEBUCADNEZAR, den Koning van Babel, strengelyk gestraft. Twaelv jaren, voor dat EZECHIEL, tot het Prophetisch ampt, geroepen werd, had reeds de zeventig jarige gevangenis van Babel eenen aenvang genomen. Toen had NEBUCADNEZAR reeds de hoofdstad Jerusalem ingenomen, en den Koning JOJAKIM gebonden, om hem gevangelyk, naer Babel, te voeren. Maer toen dees zich onderwierp, keerde NEBUCADNEZAR, met een deel der Tempelvaten, en een aental gevangenen, naer Babel te rug, 2 Kron. XXXVI: 6, 7. Drie jaren later viel JO-

JA-

JAKIM, van NEBUCADNEZAR, af; dit gav aenleiding, dat de laetstgemelde een gemengd leger zond, naer het Joodsche land, om het zelve te verderven, 2 Kon. XXIV: 1, 2. Wat later kwam NEBUCADNEZAR, in hoge persoon, in het Joodsche land, en, nadat hy vele plaetzen had ingenomen, keerde hy, met ruim 3000 gevangenen, naer Babel, te rug, Jer. LII: 28, terwijl zijn leger Jerusalem insloot, 2 Kon. XXIV: 10. Toen Koning JOJAKIM, in eenen uitval gewond zijnde, gestorven was, werd JECHONIA, in de Stad, tot Koning uitgeroepen, 2 Kron. XXXVI: 8, 9. Maer zodrae dit ter ooren van NEBUCADNEZAR gekomen was, begav hy zich, in persoon, naer zijn leger, voor Jerusalem en noodzaekte JECHONIA, zich, met het gansche Koninglyk geslacht, over te geven, stellende ZEDEKIA aen tot Koning, 2 Kon. XXIV: 12, 17, 18. 2 Kron. XXXVI: 10, 11. Jer. XXXVII: 1. LII: 1. —— Dit gav aenleiding, dat JECHONIA, in het jaer der schepping 3406, met een groot getal Joden, onder welke ook EZECHIEL geweest is, gevangelyk naer Babel werd wechgevoerd, 2 Kon. XXIV: 13-16. 2 Kron. XXXVI: 10. Jes. XXIV: 1. XXVII: 20. XXIX: 2. —— Van die gevangelyke wechvoering nu, rekent EZECHIEL de tijd zijner Openbaringen.

In het vijfde jaer, na deze wechvoering, zijnde het jaer 3411. na de schepping der wae-

teld, werd hy tot de Prophetifche bediening geroepen, om dezelve, in Babel, onder zijne gevangene landgenoten, waer te nemen. —— De burgerlyke toeftand derhalven van het Joodfche volk was, op die tijd, diep vernederd. — Maer zeer fpoedig werd de toeftand der zaken nog veel treuriger. In het 7^de^ jaer, na de wechvoering van JECHONIA, deed ZEDEKIA den dwazen ftap, om den eed, met welken hy zich, aen NEBUCADNEZAR, onderworpen had, fchandelyk te verbreken, en tegen zijnen Leenheer op te ftaen. Dit werd onzen EZECHIEL, in eene Openbaring, bekend gemaekt, Kap. XVII: 15-21, vergel. 2 Kon. XXIV: 20. 2 Kron. XXXVI: 13. Jer. LII: 3. Deze opftand van ZEDEKIA gav gelegenheid, dat NEBUCADNEZAR zich, voor de laetfte mael, voor Jerufalem, legerde, en ten laetften de Stad innam, in het 11^de^ jaer van ZEDEKIA, zijnde het 6^de^ van EZECHIELS prophetifche bediening, het 3416^de^, na de fchepping der waereld. Hiermede eindigde het Rijk van Juda, en, nadat NEBUZARADAN den Tempel verbrand had, gefchiedde de groote wechvoering van het ganfche volk, terwijl flechts eenige weinigen, onder het opzicht van den Landvoogd GEDALIA, in Kanaan bleven, 2 Kon. XXV: 8-22. 2 Kron. XXXVI: 18-20. Jer. XXXIX: 8-18. LII: 12-27. Niet lang daerna werd GEDALIA vermoord, en het overgebleven volk, onder welke ook JEREMIA was,

vluchtte

vluchtte naer Egypten, 2 Kon. XXV: 23-26. Jer. XL—XLIV.

De Propheet EZECHIEL kreeg in Babel, door eene Openbaring, bericht, dat NEBUCADNEZAR zich, voor Jerusalem, legerde, juist op dien zelvden dag, dat het beleg ondernomen werd, Kap. XXIV: 1, 2, en, door eenen ontkomenen, kreeg hy tijding, dat Jerusalem was ingenomen, Kap. XXXIII: 21.

In dezen akeligen toestand van het Joodsche volk, ten aenzien van het burgerlyke, moet men de aenleiding zoeken, tot vele Prophetische redenvoeringen, zo van onzen Propheet, als van zijnen tijdgenoot JEREMIA. —— De laetstgemelde verkeerde, ten tijde van den trouwlozen Koning ZEDEKIA, te Jerusalem, en vermaende de Joden, tot onderwerping, aen het juk der Chaldeeuwen, vermits hunne tegenkanting den weg zou banen, tot den geheelen ondergang van het Koningrijk. Ook wekte hy de Joden, die, in Babel, gevangen waren, door brieven op, om, in het land van hun ballingschap, huizen te bouwen, hoven aen te leggen, en andere middelen by de hand te nemen, ten einde zich het leven aldaer zo veel mogelyk te veraengenamen, uit aenmerking, dat zy niet, naer hun Vaderland, zouden wederkeeren, voor dat de gevangenis, welke 70 jaren duuren moest, zou geeindigd zijn Jer. XXIX. Maer deze voorstellen vonden genen ingang. De

Joden te Jerusalem lieten zich, door valsche Propheten, wijs maken, dat zy het Babyloniesch juk spoedig zouden afschudden, en dat hunne gevangene landslieden spoedig zouden wederkeeren. — Deze ongegronde verwachting kwam, by geruchte, zeer spoedig, tot de Joden, die, met JECHONIA, naer Babel gevoerd waren, en vond vry wat ingang, by deze ballingen. EZECHIEL werd, om dezen tijd, in Babel, tot het Prophetisch ampt, geroepen, om zijne gevangene landgenoten, tegen deze ydele verwachting, te waerschouwen, door hun, uit Gods naem, te verzekeren, dat Jerusalem zou verwoest, het geheele Koningrijk gesloopt, en het overige des volks, meerendeels, mede naer Babel zoude gevoerd worden, om aldaer, in ballingschap, te verkeeren, tot dat de bepaelde LXX jaren, te rekenen van JOJAKIMS onderwerping, zouden geëindigd zijn.

Ten opzichte van den *Godsdienst* en de *zeden*, zag het 'er allerbeklaeglykst uit.

Hoe gevoelig de Joden, in Kanaan, gestraft waren, klom het bederv der zeden, en het verval in den Godsdienst, al hooger en hooger. — Dit werd onzen Propheet, in eene verrukking van zinnen, vertoond. Hy zag, hoe de HEER, zelvs in den Tempel, getergd wierd, door de grouwzaemste afgoderyen, Kap. VIII. De Overheden van het volk bedreven allerlei boosheid, en dre-

ven

ven den spot, met de woorden van 's HEEREN-Propheten, Kap. XI. —— Zy, die reeds in Babel gevangen waren, gaven den valschen Propheten, die hun eene spoedige wederkeering voorspelden, greetig gehoor; velen keerden zich tot de drekgoden, en allerlei grouwelen; en zelvs de Oudsten kwamen onzen Propheet, met een bedrieglyk hart, geveinsdelyk raedplegen, Kap. XIV. —— Met één woord, het Joodsche volk gav, by aenhoudendheid, de kennelykste blijken van verharding, zodat zy, zelvs door de meest geduchte oordeelen, niet te verbeteren waren.

Wy gaen over, tot

### III. *Den inhoud van dit Boek.*

Uit hoofde der gemelde omstandigheden, komt de inhoud van dit Boek, hoofdzakelyk over één met dat van JEREMIA.

De Voorzeggingen zijn betrekkelyk, deels tot de Joden, deels tot de Heidenen.

ℵ. Ten aenzien der Joden, behelzen zy.

A. Bedreigingen, dat Jerusalem, door NEBUCADNEZAR, zou ingenomen, het geheele Koningrijk gesloopt, de Tempel verbrand, en het geheele volk gevangelyk wechgevoerd worden. De Propheet betuigde, by aenhoudenheid, dat dit verschrikkelyk oordeel,

om hunne hardnekkige onboetvaerdigheid, zekerlyk ſtond uitgeoeffend te worden, en dat de ballingſchap 70 jaren duuren zou.

B. Ter bemoediging der oprechten, voegde 'er de Propheet merkwaerdige belovten by, dat de Babyloniſche gevangenis, na verloop van 70 jaren, zou geſlaekt worden, en dat de Joden alsdan in hun Vaderland zouden wederkeeren, om Stad en Tempel, volgens het Godlyk Voorſchrivt, te herbouwen. —— Ook beloovde hy de komst van den MESSIAS, en den uitnemenden voorſpoed, die, onder zijn Koningrijk, zou plaets hebben.

D. Ten opzichte der heidenen, wordt de ondergang van vele volken bedreigd, die den Joden vyandig waren, en zich verblijdden, over de verſtooring van hun Koningrijk.

IV. *Het oogmerk van deze Voorzeggingen*

Was derhalven voornamelyk, om de Voorzeggingen van JEREMIA te bevestigen, dat Jeruſalem zou ingenomen, en de Tempel verbrand worden, als mede dat de Babyloniſche gevangenis 70 jaren duuren zoude; en om dusdoende het volk te wapenen, tegen de bedrieglyke belovten der valſche Propheten. Ook waren deze Godſpraken recht geſchikt, om de oprechten, onder de gevangene Joden, met de belovten, omtrent

de

de herbouwing van Stad en Tempel, de komst van den MESSIAS, en den voorſpoed van zijn Koningrijk, te bemoedigen.

V. *De ſtijl en ſchrijswijs van* EZECHIEL

Is zeer verheven, vooral ten opzichte der zaken, en de manier, op welke zy worden voorgeſteld. —— De Heer LOWTH, zekerlyk een bevoegd rechter in dit ſtuk, is van oordeel, dat EZECHIEL, in cierlykheid, by JEREMIA, niet haelen kunne, maer dat hy, wat het verhevene betreft, bykans zelvs voor JESAIAS niet behoeve te wijken. De beroemde MICHAELIS evenwel verklaert, zulken trap van verhevenheid, in EZECHIEL, niet te kunnen ontdekken. Althans wy vinden hier een aental van gelykenisſen, zinbeelden, en leenſpreuken, welke verwonderlyk ſchoon zijn.

Ondertusſchen is dit Boek, in verſcheidene plaetzen, ongemeen duister, het welk vooral daer door veroorzaekt wordt, dat hier eenige woorden en ſpreekwijzen voorkomen, welke, in andere Bijbelboeken, niet te vinden zijn; dit heeft vooral plaets, in het Tempelgezicht, Kap. XL—XLVIII, in het welk ettelyke kunstwoorden voorkomen, welke ons nu onbekend zyn. —— Volgens den Hoogleeraer EICHHORN, ZOU EZECHIEL vry wat van den tongval der Chaldeeuwen hebben overgenomen. „ De tael, zegt hy, heeft

„ reeds eene Chaldeeuwfche kleur, vol hardig- „ heden, en fporen van eenen lateren leevtijd." *Inleiding tot het O. Testament.* III Deel. p. 224, ook meende de zeer beroemde Heer DE GROOT ontdekt te hebben, dat de fchrijvftijl van onzen Propheet eenigermate, naer den Syrifchen tongval, overhelde, *in notis ad Deut.* XVIII: 10. —— Dan hier over laten wy de Taelkenners oordeelen.

Voorts heeft onze Propheet dit byzonder, dat wy, in deze Godfpraken, meer breedfprakige voorftellen, en zinbeeldige handelingen, ontmoeten, dan ergens elders. —— De belegering, by voorbeeld, van Jerufalem, beeldde hy af, door, eenen zeer geruimen tijd, neder te liggen, eerst op zijne flinker, en naderhand op zijne rechter zijde, Kap. IV; het vluchten van Koning ZEDEKIA, door het vervoeren van zijn huisraed, naer eene andere plaets, Kap. XII; en dat niemand der Joden eenige droevheid zou durven betonen, over het innemen en verwoesten van Jerufalem, door gene rouw te bedrijven, over den dood van zijne Echtgenoot, Kap. XXIV: 15.

Om de gemelde redenen wordt dit Boek, met het hoogfte recht, voor een der allermoeilykfte gedeelten van den Bijbel, gehouden, het welk, in vele opzichten, zwaer is, om te verftaen. GREGORIUS *de* NAZIANZENER noemt daerom EZECHIEL den diepzinnigften van alle de Propheten, *Orat.* XXIII.

De

De oude Joden waren daerom van oordeel, dat niemand, voor zijn dertigste jaer, de gezichten van EZECHIEL leezen mogt, vooral niet het begin en het einde. Vid. HIERONYMUS, *in præf. ad* EZECHIELEM, ORIGENES *in proœmio Hom. IV. in Canticum.*

VI. *De tijdorde, in de Godspraken van* EZECHIEL, *verdiend ook onze opmerking.*

De gezichten en Godspraken van EZECHIEL volgen niet, naer de orde van de tijd, in welke hy dezelve ontvangen heeft. —— Ondertusschen is onze EZECHIEL nauwkeuriger, dan eenig ander Propheet, in het aenteekenen van den juisten tijd, wanneer hy elk eene Openbaring ontvangen heeft. —— Wanneer men den tijd in aenmerking neemt, heeft hy zijne Godspraken, in de volgende orde ontvangen.

In het V^de jaer der wechvoering van JECHONIA, zijnde het eerste van zijne Prophetische bediening, ontving hy die Openbaringen, welke Kap. I—VII. geboekt zijn.

In het VI^de jaer der gemelde wechvoering, zijnde het tweede van zijne Prophetische bediening, werd hy verwaerdigd, met die Openbarin-

gen, welke wy ontmoeten, Kap. VIII—XIX.

In het VII^de^ jaer der wechvoering, het derde, na zijne roeping tot het Prophetisch ampt, heeft hy die Prophetische redenvoeringen gedaen, welke Kap. XX--XXIII. voorkomen.

In het IX^de^ jaer der wechvoering, het vijfde van zijne Prophetische bediening, sprak hy die prophecyen uit, welke Kap. XXIV, XXV. zijn aengeteekend.

In het X^de^ jaer der wechvoering, of het 6^de^ van zijn Prophetisch ampt, voorspelde hy den ondergang van Egypte, Kap. XXXIX: 1-17.

In het XI^de^ jaer der wechvoering, het zevende van zijne Prophetische bediening, ontving EZECHIEL verscheidene Openbaringen.

In de *eerste* maend, op den zevenden dag, propheteerde hy, tegen Egypte, Kap. XXX: 20-26.

In de *derde* maend, op den eersten dag, voorspelde hy nog eens den ondergang van Egypte, Kap. XXXI.

In

In de *vijfde* maend, immers zo als meest waerschijnlyk is, propheteerde hy, tegen Tyrus en Sidon, Kap. XXVI--XXVIII.

In het XII^de jaer der wechvoering, het achtste van zijne Prophetische bediening, had hy wederom verscheidene Openbaringen.

In de *tiende* maend, op den vijfden dag, deed hy de Godspraek, welke wy Kap. XXXIII: 21-33. ontmoeten.

In de *twaelvde* maend, op den eersten dag, propheteerde hy wederom, tegen Egypte, Kap. XXXII: 1-16.

In de *twaelvde* maend, op den vijftienden dag, propheteerde hy nog eens, tegen Egypte, Kap. XXXII: 17-32.

In het XXV^ste jaer der wechvoering, het 21^ste van zijne Prophetische bediening, had hy het Tempelgezicht, Kap. XL—XLVIII.

In het XXVII^ste jaer der wechvoering, het 23^ste van zijne Prophetische bediening, voorspelde hy, ten aenzien van Egypte, dat het, aen NE-

BUCADNEZAR, zou gegeven worden, Kap. XXIX: 17-21.
Kort daerna, in dat zelvde jaer, propheteerde hy, voor de laetstemael, tegen Egypte, Kap XXX: 1-19.

In de verzameling derhalven van EZECHIELS Godspraken, is de tijdorde niet in acht genomen. — Hoe dit zy bygekomen, kunnen wy niet bepalen. De Propheet zelvs, of de verzamelaer van zijne Godspraken, kan, voor deze schikking, redenen gehad hebben, welke ons onbekend zijn. Het doet ook niets, tot het gezach van dit Boek, door wien, en in welke orde de leerredenen zijn zamengevoegd, te minder, omdat de tijd, op welken de Godlyke Openbaringen zijn medegedeeld, veelal zeer onderscheiden wordt aengeteekend.

De Heer EICHHORN l c. III Deel. p. 219. seqq. zocht de zaek zo te verklaren, dat EZECHIEL zijne Godspraken waerschijnlyk, in het begin, op afzonderlyke rollen, van meerdere en mindere uitgebreidheid, geschreven hebbe, en dat 'er, wanneer de rol, op welke eene Godspraek geschreven was, eenige ledige ruimte had, 'er als dan nog eene kleinere voorzegging zy bygevoegd. „ Door „ deze onderstelling, zegt zijn Hooggel. p. 222, „ 223, is het ook klaer, hoe, op de Godspraek „ tegen Egypte Ezech. XXIX: 1-16, welke, in het

„ het 11$^{de}$ jaer der ballingschap, bekend werd
„ gemaekt, onmiddelyk eene kleinere volgen
„ kan, welke wel het zelvde land betrof; maer
„ eerst 16 jaren later, in het 27$^{ste}$ van de balling-
„ schap, uitgesproken is. De rolle, op welke
„ de eerste Godspraek stond, had misschien nog
„ eene ledige ruimte, die voor de twee kleinere
„ nog groot genoeg was, en dewijl men, in oude
„ tijden, met eene huid zeer zuinig omging, en
„ niet gaerne eene ledige ruimte ongebruikt liet,
„ zo schreev hy deze tweede Godspraek achter
„ de eerste, zodat ééne rolle twee Godspraken,
„ uit zeer onderscheidene tijden, zamen veree-
„ nigde." Dan hoe zeer de Hoogleeraer geloove, dat hy de tegenwerping van willekeurige gissingen niet te schromen hebbe, komt ons deze oplossching vry willekeurig voor.

## VII. *Het Godlyk gezach van dit Boek*

Blijkt allerduidelykst.

A. Uit EZECHIELS roeping, tot het Prophetisch ampt, in een allerluisterrijkst gezicht van de Godlyke Majesteit. —— *De hemelen werden geopend, en de Propheet zag gezichten Gods. Des* HEEREN *woord geschiedde tot hem uitdrukkelyk*, dat is, op zulk eene wijs, dat 'er geen twijffel ware, aen den Godlyken oorsprong der Openbaringen; *de hand*, dat is, *eene buitengewone werking des* HEEREN,

*was op hem*, zodat hy 'er gevoelig door wierd aengedaen, Kap. I: 1-3.

B. Uit de overeenſtemming van deze Godſpraken, met die van JEREMIA. —— Het geene JEREMIA, voor de ſloping van het Joodſche Koningrijk, te Jeruſalem voorſpelde, verklaerde EZECHIEL, in het land der Chaldeeuwen, ten blijke, dat zy, door éénen Geest, gedreven wierden.

C. Uit de allerduidelykſte vervulling van EZECHIELS Voorzeggingen, byzonder omtrent den ondergang van Jeruſalem, het lot van verſcheidene heidenſche volken, de verloſſing der Joden uit Babels gevangenis, de herbouwing van Stad en Tempel, den MESSIAS, zijn Koningrijk en zegeningen.

D. Eindelyk uit de algemeene overeenſtemming der Joden en Christenen, by welke dit Boek altoos, als een Godlyk geſchrivt, geëerbiedigd is. EZECHIEL *is het, die een heerlyk gezicht zag, het welk de* HEER *hem toonde, op den wagen der Cherubim*, zegt Jeſus Syrach, Kap. XLIX: 10. JOSEPHUS telt onzen EZECHIEL, by name, onder de Propheten, en brengt zijne Godſpraken in vergelyking met die van JEREMIA. Ook ſchijnen zijne Voorzeggingen, hier en daer, in het Nieuwe Testament, aengehaeld te worden, men vergelyke Kap. XXXVI: 21. met Rom. II: 24; Kap. XX: 11. met Rom. X: 5. en Gal. III: 12; Kap. XII: 22. met 2 Petr. III: 4.

Dat

Dat het geheele Boek van EZECHIEL oorſpron-gelyk zy, en dat 'er gene vreemde ſtukken van eenen anderen Schrijver zijn bygevoegd, heeft de meermalen gemelde Heer EICHHORN, l. c. III D. p. 229. uit den innerlyken aert van dit geſchrivt, genoegzaem aengetoond, daer het eigenaertige in de ſpraek van het eerſte Hoofdſtuk, ook in het middelſte en laetſte, wederom voorkomt; dezelv-de verbeeldingskracht openbaert zich, zo wel op het einde, als in het begin.

De veronderſtelling van VOGEL, van welke de ge-melde Schrijver melding maekt p. 233-237, dat het Tempelgezicht Kap. XL—XLVIII. een on-dergeſchoven ſtuk der Samaritanen wezen zou, om de Joden, na hunne wederkeering uit Babel, te overreden, dat de Tempel, door ZERUBBABEL gebouwd, geheel niet beantwoordde, aen het Godlyk voorſchrivt, en hen te bewegen, om eenen nieuwen Tempel, naer het model, op den naem van EZECHIEL beſchreven, op te bouwen, en hun Samaritanen dezelvde rechten, met de Joden, toe te ſtaen; deze veronderſtelling is ge-heel onbeſtaenbaer. —— De geheele zaek is een louter verdichtſel, voor het welk men geen ſchyn of ſchaduw van bewijs kan bybrengen. Daerenboven was zodanig een bedrog ten eenen-mael onuitvoerbaer. Zou een bedrieger onder de Samaritanen, die alle de Heilige Boeken der Jo-den verwierpen, de Pentateuchus van MOSE alleen

uitgezonderd, den ſtijl en ſchrijvtrant van EZECHIEL zo nauwkeurig hebben kunnen nabootſen, dat zijn ondergeſchoven ſtuk, met de echte opſtellen van dien Propheet, zo volledig overeenſtemde, dat men 'er geen onderſcheid tusſchen ontdekken konde? Zouden de Joden zich een verdichtſtuk, voor een opſtel van EZECHIEL, hebben laten in de hand ſtoppen, en dat door de Samaritanen, met welke zy in het geheel gene gemeenſchap hebben wilden? zouden zy zich, door hunne tegenſtanders, in de zaek van den Godsdienst, hebben laten wijsmaken, dat een zeker voorſchrivt, omtrent het bouwen van den Tempel, van het welk zy te voren nooit gehoord hadden, door eenen van hunne Propheten, op Gods bevel, ware opgeſteld? —— Het is waer, de nieuwe Tempel, welken de Joden, na hunne wederkeering uit Babel, gebouwd hebben, beantwoordde niet, aen het beſtek, het welk EZECHIEL had opgegeven. Maer dit bewijst niets anders, dan dat de Joden het gegeven voorſchrivt niet gevolgd hebben; en zal men zich hier over verwonderen, daer zy zich, aen zo vele overtredingen, tegen de Goddelyke wetten, door MOSE gegeven, hebben ſchuldig gemaekt, byzonder betreffende het innemen en verdeelen van Kanaan?

VIII. De

## VIII. *De verdeeling van dit Boek.*

Wy onderscheiden, in dit Boek, IV hoofddeelen.

I. In het *eerste*, voorspelt de Propheet Gods geduchte oordeelen, over de Joden, welke de Babyloniers zouden uitoeffenen, Kap. I--XXIV.

II. In het *tweede*, worden die oordeelen beschreven, met welk de HEER de heidenen, die rondom Kanaan woonden, bezoeken zou, Kap. XXV—XXXII.

III. Het *derde* deel behelst voorzeggingen, welke wederom, tot de Joden, betrekkelyk zijn, Kap. XXXIII—XXXIX.

IV. In het *vierde* of laetste, ontmoeten wy het heerlyk Tempelgezicht, Kap. XL—XLVIII.

I. Het *eerste* deel is het grootste van alle, en strekt zich uit, van Kap. I tot XXIV.

א. Vooraf doet EZECHIEL een uitvoerig verhael van zijne luisterrijke aenstelling, tot de Prophetische bediening, Kap. I—III.

A. Zijne roeping, tot het Prophetisch ambt, verhaelt EZECHIEL in het gemeen, Kap. I: 1-3.

B. Daerna beschrijvt hy de zeer merkwaerdige gezichten, welke hy, by die gelegenheid, ontvangen heeft, Kap. I: 4—Kap. III: —27.

*A.* Het eerste gezicht had hy, aen de rivier Chebar, op den 5^den^ der 4^de^ maend van het vijfde jaer, na de gevangelyke wechvoering van Koning JOJAKIN, Kap. I: 4— Kap. II: 7.

*α.* Het gezicht zelvs, Kap. I: 4-27. was vierledig, schoon alle deze gezichten zodanig aen elkander verbonden waren, dat zy één geheel uitmaekten. EZECHIEL zag vier gezichten.

*a.* Van eenen stormwind, vs. 4-6.

*b.* Van vier zonderlinge dieren, vs. 7-14.

*c.* Van vier raderen, vs. 15-22.

*d.* Van eenen zeer heerlyken throon, op welken de HEER zat, in eene menschelyke gedaente, vs. 23-27.

*β.* Daerop hoorde hy den HEER spreken, Kap. II: 1-7.

*a.* Die eerst den Propheet bemoedigde vs. 1, 2. en hem

*b.* Daerop, tot de Joden, zond, met bevel, om, in weerwil van hunne hardnekkigheid, zijne bediening kloekmoedig waer te nemen, vs. 3-7.

*B.* Vervolgens werd den Propheet een nieuw gezicht vertoond, Kap. II: 8— Kap. III: 27.

*α.* Dit

α. Dit gezicht zelvs diende, om den Propheet, tot yver en kloekmoedigheid, in zijne bediening, op te wekken, Kap. II: 8— Kap. III: 11.

β. Wijders werd EZECHIEL, naer de plaets van zijne bediening, overgevoerd, zijnde een weinig verder aen dezelvde rivier, Kap. III: 2-15.

γ. Ter dezer plaets kreeg hy eene andere Openbaring, om hem niet alleen tot getrouwheid, maer ook tot voorzichtigheid, in het waernemen van het Prophetisch ampt, op te wekken, Kap. III: 16-27.

2. Hierop volgen de Prophecyen zelve, in welke EZECHIEL des HEEREN oordeelen, over het Joodsche volk, voorspeld heeft Kap. IV-XXV.

A. Die Prophecyen, welke EZECHIEL gedaen heeft, in het *vijvde* jaar van JECHONIAS gevangelijke wechvoering, zijnde het eerste van zijne bediening, vinden wy Kap. IV—VII.

*A*. De eerste is vervat, Kap. IV, en V.

α. Volgens Gods bevel, moest EZECHIEL de belegering van Jerusalem, door de Babyloniers, met pleister, op eenen steen, afbeelden, om zijnen gevangenen landgenoten te verzeke-

ren, dat Jerusalem zeer naeuw zou worden ingesloten, Kap. IV: 1-3.

β. Wijders moest hy, geduurende 390 dagen, nederliggen, eerst op zijne slinker, maer, de laetste 40 dagen, op zijne rechter zijde, om, door deze zinbeeldige houding, te vertonen, hoe Israël zich, 390 jaren lang, aen de versoeilykste afgoderyen, en wel meest de laetste 40 jaren van het Joodsche Koningrijk, had schuldig gemaekt, als mede hoe de belegering van Jerusalem 390 dagen duuren zoude, zullende elk een jaer van afgodery, met éénen dag van hoogstgaende ellenden, geduurende de gemelde belegering, gestraft worden, Kap. IV: 4-8.

γ. Vervolgens moest hy eene bepaelde maet van slecht voedsel gebruiken, om, door deze zinbeeldige handeling, den hongersnood en de ellenden, welke de belegering van Jerusalem vergezellen zouden, aen de wechgevoerde Joden, allerlevendigst aftescilderen, Kap. IV: 9-17.

δ. Eindelyk moest hy de onheilen, welke, over het Joodsche volk, komen

zou-

zouden, nog nader afteekenen, door eene andere zinbeeldige verrichting, omtrent het afgefchoren hair van zijn hoofd en baerd, Kap. V.

*a.* De zinbeeldige verrichting zelve vinden wy Kap. V: 1-4. en

*b.* De uitvoerige verklaring daervan, vs. 15-17.

*B.* De tweede Openbaring, welke de Propheet, in het eerfte jaer van zijne bediening, ontvangen heeft, vinden wy Kap. VI, VII.

*α.* Eerst wordt de fchroomelyke verwoesting van het Joodfche land voorfpeld, met eene bygevoegde belovte, dat 'er evenwel eenige weinigen ontkomen zouden, Kap. VI: 1-10.

*β.* Daerna worden de geduchte oordeelen, welke, over het Joodfche volk, als rechtvaerdige ftraffen van hunne hemeltergende boosheden, komen zouden, zeer levendig afgeteekend, Kap. VI: 11-14.

*γ.* Vervolgens wordt de verwoesting van het Joodfche land nog eens voorfpeld, Kap. VII.

*a.* Dit oordeel wordt eerst op zich zelve voorgefteld, Kap. VII: 1-4.

*b*. Daerna, door eene driedubbele herhaling, nader bevestigd, welke alle zijn ingericht, om de nabyheid en zwaerheid van deze oordeelen aftebeelden, vs. 5-22.

𝔞. De eerſte herhaling vinden wy vs. 5-9.

𝔟. De tweede, vs. 10, 11.

𝔠. De derde, vs. 12-22.

*c*. Eindelyk worden de laetſte oordeelen, welke het Joodſche volk zouden overkomen, zinbeeldig vertoond, vs. 23-27.

B. Kap. VIII—XIX. beſchrijvt de Propheet die Openbaringen, welke hy, in het *zesde* jaer der wechvoering van Koning JOJAKIN, zijnde het tweede van zijne Prophetiſche bediening, ontvangen heeft.

*A*. De eerſte is vervat Kap. VIII—XI. Zy bedreigt, dat de HEER, door de hand der Chaldeeuwen, de vreesſelykſte oordeelen zou uitoeffenen, over Jeruſalem, en het ganſche Joodſche land, tot rechtvaerdige ſtraffen van hunne hemeltergende grouwelen.

*α*. Deze Godſpraek begint met een gezicht, in het welk de hemeltergende grouwelen der Joden vertoond worden, Kap. VIII.

*a*. Na

a. Na het opschrivt, in het welk de omstandigheden van tijd en plaets worden opgegeven, Kap. VIII: 1.

b. Volgt het verhael van het gezicht zelvs, waermede EZECHIEL verwaerdigd werd, vs. 2-17.

a. De Propheet werd, in eene verrukking van zinnen, in den Tempel te Jerusalem, overgebracht, vs. 2-4.

b. Wijders werden hem de afgoderyen vertoond, welke aldaer, op onderscheidene plaetzen, gepleegd werden, vs. 5-17.

1. Aen de poort van den binnensten Voorhov, vs. 5, 6.

2. Aen de deur van den Voorhov, vs. 7-13.

3. Aen de Noorderpoort van den Tempel, vs. 14, 15.

4. In den binnensten Voorhov, vs. 16, 17.

c. Eindelyk wordt hem verzekerd, dat deze grouwelen, op eene geduchte wijs, zouden gestraft worden, vs. 18.

β. Nadat de HEER den Propheet de hemeltergende grouwelen der Joden vertoond had, gaet Hy voort, om de

vreesselyke oordeelen meer byzonder te beschrijven, met welke dat hardnekkig volk zou gestraft worden, Kap. IX, X. Deze oordeelen werden den Propheet vertoond, in een tweederlei gezicht.

α. Het eerste vinden wy Kap. IX.

a Eerst wordt den Propheet een bloedbad vertoond, het welk, binnen Jerusalem, zou worden aengericht, Kap. IX: 1-7.

1. De toebereiding tot deze verwoesting vinden wy vs. 1, 2. —— Zes gewapende mannen vertoonden zich, by den koperen altser, en, in het midden, was een zevende, bekleed met linnen, en hebbende eën inktkoker aen zijne lendenen.

2. De dadelyke uitvoering van de gemelde verwoesting wordt ons beschreven, vs. 3-7.

—. Des HEEREN Heerlykheid week, tot op den dorpel van den Tempel, vs. 3ᵃ.

——. Hierop volgde een bevel.

†. Aen den man, met linnen

nen bekleed, om de boetvaerdigen, die te Jerusalem waren, te teekenen en te verschonen, vs. 3b, 4.

††. Aen de zes gewapende mannen, om de overige ingezetenen van Jerusalem, zonder uitzondering, te doden, vs. 5-7.

b. Op het gezicht van dit schroomelyk bloedbad, werd de Propheet bewogen, om den HEER te bidden, dat zijne grimmigheid mogt gematigd worden; maer hy kreeg ten antwoord, dat het oordeel onherroepelyk besloten ware, vs. 8-10.

c. Alleenlyk werden zy verschoond, welke de man, met het linnen bekleed, geteekend had, vs. 11.

b. In een tweede gezicht, tot die zelvde Openbaring behorende, worden de ontzachlyke oordeelen, welke de HEER, door de Chaldeeuwen, over de afgodische Joden, zou uitoeffenen, nader beschreven, Kap. X.

a. Vooraf gaet een verhael der

verſchijning van 's HEEREN Heerlykheid, aen den Propheet, Kap. X: 1.

β. Daerop volgt het gezicht zelvs, in het welk de gemelde oordeelen, aen EZECHIEL, vertoond werden, Kap. X: 2-22. Deze oordeelen zouden de Stad Jeruſalem en den Tempel treffen.

—. De Stad Jeruſalem, vs 2-8. De Man, met linnen bekleed, kreeg bevel, om kolen te ſtrooijen, over Jeruſalem, ten vertoge, dat die Stad met vuur zou verbrand worden.

——. Den Tempel, welken de HEER verlaten zou, vs. 9-19.

ε. Na dit alles, wordt 'er eene vergelyking gemaekt van dit gezicht, met dat Kap. I. vermeld, vs. 20-22.

γ. Kap. XI. wordt de beſchrijving van het zeer merkwaerdig gezicht, het welk Kap. VIII. begonnen was, ten einde gebracht.

α. Eerst wordt den Propheet vertoond, hoe de bedrieglyke raedslieden te Jeruſalem, die vrede,

zon-

zonder gevaer, beloovden, met het misleide volk, zouden verloren gaen, terwijl de overgeblevenen niet alleen, in hunne ballingschap, gunstig zouden beschermd worden, maer zelvs voorspoedig, in hun Vaderland, wederkeeren, Kap. XI: 1-21. Hier vinden wy vier hoofdbyzonderheden.

a. Een gezicht van 25 mannen, die eenen verdervelyken raed gaven, aen de inwoners van Jerusalem, vs. 1-3.

b. Een bevel, het welk EZECHIEL, by die gelegenheid, ontving, om hun zware oordeelen te bedreigen, vs. 4-12.

c. Zeer gunstige belovten, welke de HEER deed, omtrent de overgeblevene Joden, die gevangelyk, naer Babel, zouden worden wechgevoerd, vs. 13-20.

d. Eene herhaelde bedreiging van het uiterste verderv aen allen, die zich, in de boosheid, verhardden, vs. 21.

*b.* Vervolgens zag de Propheet de Heerlykheid des HEEREN, de Stad Jerusalem geheel ontwijken, en

zich, naer den olijvberg, begeven, vs. 22, 23.

c. Na dit alles werd de Propheet, in eene verrukking van zinnen, in zijne woonplaets, aen de riviere Chebar, terug gebracht, vs. 24, 25.

B. De tweede Openbaring, welke de Propheet, in het zesde jaer der wechvoering van JOJAKIN, ontving, behelst eene Voorzegging, omtrent de gevangelyke wechvoering van Koning ZEDEKIA, en de inwoneren van Jerufalem, Kap. XII: 1-7.

α. Eerst wordt de reden van dit oordeel opgegeven, beftaende in de hardnekkige wederfpannigheid der Joden, vs. 1, 2.

β. Daerna kreeg de Propheet bevel, om, met alle zijne goederen, zijn huis te verlaten, tot een teeken, hoe Koning ZEDEKIA, met de Joden, uit Jerufalem, gevangelyk zoude worden wechgevoerd, vs. 3-6.

γ. Ook heeft hy dit bevel werkelyk ter uitvoer gebracht, vs. 7.

C. De derde Openbaring ontving EZECHIEL, des daegs na de evengemelde, om die zinbeeldige handelwijs te verklaren, Kap. XII: 8-16.

α. In het gemeen verklaerde de HEER, dat de verhuizing van den Propheet de gevangelyke wechvoering der Joden beteekende, vs. 8-11.

β. Dit werd meer byzonder toegepast, vs. 12-16.

a. Op den Koning ZEDEKIA, vs. 12, 13.

b. Op de Vorften, die met hem vluchten zouden, vs. 14-16.

*D*. De vierde Openbaring, Kap. XII: 17-20. behelst,

α. Een bevel aen den Propheet, om, met fchrik, te eten en te drinken, vs. 17, 18.

β. Eene verklaring van deze zinbeeldige handelwijs, welke afteekende, hoe de inwoners van Jerufalem, over de verwoesting van het land, zouden verfchrikt worden, vs. 19, 20.

*E*. De vijfde Openbaring verklaerde, dat de bedreigde oordeelen kort op handen waren, Kap. XII: 21-25.

α. Er was een zeker fpreekwoord in gebruik, onder de Joden, waermede zy te kennen gaven, dat zy, voor de bedreigingen der Propheten, niet bevreesd waren, vs. 21, 22.

β. Daerom wordt de ongegrondheid

van dit spreekwoord aengewezen, vs. 23-25.

*F.* De zesde Openbaring was van denzelvden inhoud, Kap. XII: 26-28.

*G.* In de zevende Openbaring Kap. XIII, werden zeer zware oordeelen bedreigd, over de valsche Propheten en Prophetessen, die het volk, met ydele beloften, misleidden, en allerlei voorspoed aenkondigden.

α. Ten aenzien der valsche Propheten, vs. 1-16.

*a.* Verhaelt EZECHIEL, hoe hy bevel gekregen hebbe, om tegen hen te propheteeren, vs. 1, 2.

*b.* Daerop volgt de Prophecy, of bedreiging zelve, vs. 3-16.

𝔞. Eerst wordt de boosheid van deze bedriegers aengetoond, vs. 3-7. en

𝔟. Vervolgens worden hun zeer geduchte oordeelen aengekondigd, vs. 8-16.

β. Met opzicht, tot de valsche Prophetessen, vs. 17-23.

*a.* Verhaelt de Propheet, hoe hy bevel gekregen hebbe, om tegen haer te propheteeren, vs. 17.

*b.* Daerop

*b*. Daerop volgt de Prophecy zelve, vs. 18-23.

a. Eerst wordt de ſtrafwaerdigheid van het gedrag dezer vrouwen aengetoond, vs. 18, 19. en

b. Dan worden haer de meestgeduchte oordeelen bedreigd, vs. 20-23.

*H.* De achtſte Openbaring is ingericht, tegen de huichelachtige Overheden des volks, die EZECHIEL geveinsdelyk kwamen raedvragen, Kap. XIV: 1-11.

*α*. Eerst wordt de aenleiding opgegeven, zijnde eene geveinsde raedvraging der Overſten van het volk, vs. 1.

*β*. Dan volgt de Prophecy zelve, vs. 2-11.

*a*. Vooraf verklaert de HEER, aen EZECHIEL, dat deze raedvragers geveinsdelyk te werk gingen, vs. 2, 3.

*b*. Vervolgens gelast hy den Propheet.

a. Hun aen te zeggen, welk antwoord zulke huichelaers te wachten hadden, vs. 4, 5.

b. Het volk te vermanen tot bekeering, vs. 6-11.

1. Deze vermaning wordt op zich zelve voorgesteld, vs. 6.
2. En aengedrongen, door de bedreiging van zeer zware oordeelen, zo over geveinsde raedvragers, als over valsche Propheten, vs. 7-11.

*I.* De negende Openbaring bedreigt de vreesselykste oordeelen, over het Joodsche volk, met inmenging van eene belovte, aen het kleine overblijvsel, Kap. XIV: 12-23.

α. Na het opschrivt, vs. 12.

β. Volgt de Prophecy zelve, vs. 13-23. Deze behelst,

*a.* Eene bedreiging van zeer zware oordeelen, aen het Joodsche volk, vs. 13-21.

*b.* Eene belovte, omtrent de verschooning van een klein overblijvsel, vs. 22, 23.

*K.* In de tiende Openbaring, wordt de eindelyke verwoesting van Jerusalem voorgesteld, onder de gelykenis van eenen wijnstok, die, wanneer hy geene vruchten voortbrengt, met vuur verbrand wordt, Kap. XV.

α. De gemelde gelykenis vinden wy vs. 1-5. en

β. De

β. De toepasfing daervan, op Jerufalem en hare inwoneren, vs. 6-8.

L. In de elvde Openbaring, worden Gods aennaderende oordeelen, over de Joden, gebillykt, door eene zeer levendige afteekening van hunne fnoode ondankbaerheid, met welke zy des HEEREN uitnemende weldaden beantwoord hadden, Kap. XVI. —— Deze uitvoerige Prophecy behelst twee hoofddelen.

α. Eene bedreiging van de fchroomelykfte onheilen, welke de Joden, door hun affchuwelyk wangedrag, rechtvaerdig verdiend hadden, vs. 1-59.

β. Eene belovte, dat de HEER evenwel zijn verbond met hen vernieuwen zoude, vs. 60-63.

α. In de bedreiging, vs. 1-59. wordt

a. De fchroomelyke ondankbaerheid der Joden aengetoond, vs. 1-34.

α. Vooraf worden de weldaden befchreven, welke de Joden van den HEER ontvangen hadden, vs. 1-14. Om het uitnemende van 's HEEREN weldaden des te duidelyker aen te toonen, wordt

1. Eerst de verachtelyke toeftand afgeteekend, in welken

de HEER het Joodsche volk gevonden had, vs. 1-5.

2. Daerna worden de weldaden, welke de HEER, aen het Joodsche volk, bewezen had, zinbeeldig voorgesteld, vs. 6-14.

ß. Vervolgens wordt de ondankbare beantwoording der Joden, aen deze weldaden, afgeschilderd, vs. 15-34. De misdaden, aen welke zy zich hadden schuldig gemaekt, waren

1. Geestelyk overspel, door afgodery, vs. 15-19.

2. Opoffering van hunne kinderen, aen de afgoden, vs. 20, 21.

3. Het vergeten van Gods weldaden, vs. 22.

4. Het vermenigvuldigen van het geestelyk overspel, met allerlei zoort van boelen, vs. 23-34.

*b*. Hierop volgen de straffen, welke de ondankbare Joden rechtvaerdig verdiend hadden, vs. 35-59.

a. Deze straffen worden voorgedragen, vs. 35-42.

1. Op zich zelve, vs. 35-41ª.

2. In de gevolgen, vs. 31ᵇ, 42.

ß. Daerna

ŋ. Daerna wordt de billykheid van deze geduchte oordeelen aengetoond, vs. 43-52.

ɛ. En dan worden die ſtraffen nog nader, in ettelyke byzonderheden, afgeteekend, vs. 53-59.

β. Het tweede hoofddeel van deze Godſpraek behelst eene belovte, dat de HEER zijn Verbond, met de Joden, vernieuwen zoude, vs. 60-63.

*M.* In de twaelvde Openbaring, wordt, op eene zinbeeldige wijs, voorgeſteld, hoe ZEDEKIA, de laetſte Koning der Joden, wegens zijnen meineedigen afval, van NEBUCADNEZAR, en zijne verbindtenis, met de Egyptenaren, met eene verwoesting van zijn ganſche Rijk, zou geſtraft worden, Kap. XVII. —— Wy vinden 'er twee hoofddelen in.

α. Eene bedreiging van den ondergang des Joodſchen Koningrijks, vs. 1-21.

β. Eene belovte, omtrent de herſtelling van dat zelvde Koningrijk, vs. 22-24.

α. In de bedreiging, vs 1-21, ontmoeten wy,

*a.* Een raedſel of zinbeeldig voorſtel, het welk de verrichting teekent van twee arenden, vs. 3-10.

α. Van den eerſten, vs. 1-6.

ß. Van den tweeden, vs. 7-10.

*b.* De verklaring van dat raedfel, vs. 11-21, behelst twee hoofdzaken.

α. Het bedrijv van den eerften arend wordt toegepast, op de gevangelyke wechvoering van JECHONIA, naer Babel, door NEBUCADNEZAR, die ZEDEKIA, in zijne plaets, tot Koning aenftelde, vs. 11-14.

ß. Het bedrijv van den tweeden arend wordt verklaerd, van ZEDEKIAS meineedige verbindtenis, met den Koning van Egypte, vs. 15-21. Wy vinden 'er in,

1. Den afval van ZEDEKIA, vs. 15ᵃ,

2. De rampzalige gevolgen van dien afval, vs. 15ᵇ-21.

—. Zo ten aenzien van ZEDEKIA zelven, vs. 15ᵇ-20.

——. Als van zijne Vorften en onderdanen, vs. 21.

β. Het tweede hoofddeel vervat eene zeer merkwaerdige belovte, omtrent de herftelling van het Joodfche Koningrijk, vs. 22-24

*N.* De dertiende Godfpraek behelst eene wederlegging van het zeer verkeerde oordeel, het welk de Joden velden, om-

omtrent Gods handelingen, met dat volk, en eene verdediging van 's HEEREN wegen, welke zy van onrecht beschuldigden, Kap. XVIII. —— Wy onderscheiden 'er in twee hoofdzaken.

α. Eene verdediging van 's HEEREN wegen, met de hardnekkige Joden ingeslagen, vs. 1-29.

β. Eene ernstige vermaning tot bekeering, vs. 30-32.

α. In de verdediging van 's HEEREN wegen, vs. 1-29.

a. Wordt eerst het onbetamelyk denkbeeld opgegeven, het welk de Joden hadden van 's HEEREN wegen en handelingen, vs. 1, 2.

b. Daernae wordt dit verkeerde oordeel uitvoerig wederlegd, vs. 3-29.

a. In het gemeen uit Gods onkreukbare rechtvaardigheid, vs. 3, 4.

b. Meer byzonder vs. 5-18, door aen te tonen.

1. Dat de rechtvaardigheid van eenen Vader zijnen onrechtvaerdigen Zone niet baten kunne, vs. 5-13, en

2. Dat de onrechtvaerdigheid van eenen Vader, zijnen vro-

men Zone niet ſchaden zulle, vs. 14-18.

c. Wijders worden de tegenwerpingen der ongelovige Joden wederlegd, vs. 19-29.

a. De eerſte tegenwerping was ontleend uit hun eigen voorbeeld, daer zy, in Babel, geſtraft werden, om de zonden van hunne Voorvaderen, vs. 19-24. Deze tegenwerping.

1. Wordt voorgeſteld, vs 19ª. en

2. Uitvoerig beantwoord, vs 19ᵇ-24.

b. In de tweede tegenwerping, beſchuldigden de Joden den HEER ſtellig en onbeſchaemd, van onrecht; maer de HEER wederlegt dezelve, vs. 25-29.

β. Hier op volgt eene ernſtige vermaning, tot bekeering, vs. 30-32.

O. Kap. XIX. vinden wy de laetſte Godſpraek, in dien bundel van Leerredenen, welke behoren, tot het zesde jaer der gevangelyke wechvoering van Koning JOJACHIN, en welke EZECHIEL, in het tweede jaer van zijne Prophetiſche bediening, heeft uitgeſproken. Ten zy men de-

dezelve beschouwen wilde, als een vervolg der voorgaende Prophecy. —— Zy behelst een nadrukkelyk Klaeglied, over de Vorsten van Israël. Dit geheele Klaeglied is een zinbeeldig voorstel. De zaken worden voorgedragen, onder de gelykenis van eene leeuwin, met hare welpen, en van eenen wijnstok, met zijne roeden. —— Wy vinden 'er drie deelen in

α. De korte voorreden, welke ons den hoofdzakelyken inhoud van deze Godspraek aenwijst, vs. 1.

β. Het Klaeglied zelve, vs. 2-14a. De schildery is genomen van de huishouding der leeuwin, en van eenen wijnstok.

a. De eerste zinprent vertoont ons eene leeuwin, met hare welpen, en, onder de zelve, wordt het gedrag en het lot van twee Koningen afgeteekend, vs. 2-9.

b. De tweede zinprent is genomen, van eenen wijnstok, vs. 10-14a.

γ. Hierop volgt het slot van deze Godspraek, vs. 14b.

B. Kap. XX—XXIII. vervatten eenen bundel van Prophetische Leerredenen, welke

EZECHIEL, in het derde jaer van zijne bediening, zijnde het zevende, na de gevangelyke wechvoering van Koning JECHONIA, gehouden heeft.

*A*. De eerste Prophetische Leerreden van dezen bundel is vervat, Kap. XX: 1-44. Wy ontmoeten 'er in,

α. De Inleiding of Voorreden, bepalende den tijd wanneer, en de gelegenheid, by welke deze Prophetische Redenvoering gedaen is, vs. 1, 2. Er kwamen eenige Oudsten van Israël, om den Propheet geveinsdelyk raed te vragen.

β. De Godspraek zelve, vs. 3-44. Zy behelst

*a*. Eene zeer ernstige bestraffing, over de geveinsdheid van deze vrageren, vs. 3, 4. Hierop volgt

*b*. Een uitvoerig verwijt, over de Joden verkleevdheid aen de afgodery, van de vroegste tijden af, vs. 5-32.

𝔞. In Egypten, vs. 5-9.

𝔟. In de woestijne, in weerwil der kennelykste proeven van de Godlyke weldadigheid, vs. 10-26.

𝔠. In het land Kanaan, vs. 27-31a.

𝔡. Dit

ß. Dit wangedrag was de reden, dat de HEER niet wilde antwoorden, vs. 31^b^, 32.

γ. Endelyk wordt 'er eene bemoedigende belovte bygevoegd, omtrent de herſtelling van het Joodſche volk, en den waren Godsdienst, onder het zelve, vs. 33-44.

B. De tweede Godſpraek van dezen bundel behelst eene bedreiging, omtrent de geheele verwoesting van het Joodſche land, door NEBUCADNEZAR, Kap. XX: 45—XXI: 32.

α. De gemelde bedreiging zelve, Kap. XX: 45—XXI: 27. wordt

a. Eerst zinbeeldig voorgeſteld, Kap. XX: 45-49.

b. Daerna wordt deze zinbeeldige bedreiging verklaerd, Kap. XXI: 1-27.

𝔞. In het gemeen, vs. 1-7.

1. Met woorden, vs. 1-5.

2. Met gebaerden, vs. 6, 7.

𝔟. Deze verklaring wordt vervolgens, in de byzonderheden, nader uitgebreid, vs. 8-27.

1. De zekerheid en de nabyheid van dit oordeel wordt aengetoond, vs. 8-17.

—. Zo met woorden, vs. 8-11.

——. Als door zinbeeldige teekenen, vs. 12-17.

2. Daerna wordt het werktuig, het welk de verwoesting, in het Joodsche land, zou te weeg brengen, in den persoon van NEBUCADNEZAR, nader aengewezen, vs. 18-27.

—. Hy zou eene geweldige verwoesting ondernemen, vs. 18-22, en

——. Werkelyk ter uitvoer brengen, vs. 23-27.

†. Zo ten aenzien van het gansche volk in het gemeen, vs. 23, 24.

††. Als met opzicht tot den laetsten Koning ZEDEKIA, vs. 25-27.

β. Vs. 28-32. wordt 'er eene voorzegging, omtrent de Ammoniten, bygevoegd.

Deze Voorzegging heeft een naeuw verband met de vorige. —— Te weten, toen NEBUCADNEZAR was uitgetogen, stond hy in twijffel, of hy eerst Rabba, de Hoofdstad der Ammoniten, dan wel Jerusalem, zou aenvallen. Toen nu

nu de Ammoniten vernomen hadden, dat de Koning van Babel, op Jerusalem, was losgegaen, waren zy zeer verblijd, zich inbeeldende, dat zy nu niet meer te vrezen hadden. Maer zy bedrogen zich. De Propheet voorspelt, dat hun ondergang, door de Chaldeeuwsche wapenen, zeer naby ware, en des te verschrikkelyker wezen zou, naer mate dezelve, tot betere gelegenheid, was uitgesteld.

*C.* De derde Openbaring van dezen bundel is vervat, Kap. XXII. —— Hier wordt, onder verschillende gelykenissen, aengetoond, hoe de Joden van allerlei rang en staten, tot de hoogstgaende boosheid, door het onbeschaemd plegen van allerlei grouwelen, waren overgeslagen, ten betoge, dat des HEEREN wegen, in het slopen van het gansche Koningrijk, alleszins rechtvaerdig waren. —— Het een en ander wordt, in drie Godspraken, voorgedragen.

*a.* De eerste behelst een uitvoerig voorstel van de gemelde zaken, vs. 1-16. Wy ontmoeten 'er in.

*α.* Een vraegswijs voorstel aen den Propheet, of het gedrag der Joden kon verdedigd worden, vs. 1, 2.

*b*. Den last, welke de HEER, aen EZECHIEL, gegeven heeft, vs. 2^b - 16.

𝔞. Deze wordt in het gemeen voorgesteld, vs. 2^b.

𝔟. Nader uitgebreid, in verscheidene byzonderheden, vs. 3-16.

1. De Propheet moest de grouwelen der Joden, die de oorzaken waren van hunnen aennaderenden ondergang, in alle derzelver afschuwelykheid, voorstellen, vs. 3-12. en dan

2. De schadelyke gevolgen daer van aengewezen, vs. 13-16.

β. In de tweede Godspraek, vs. 17-22.

*a*. Wordt de verregaende verbastering der Joden zinbeeldig voorgedragen, vs. 17, 18. en

*b*. Daerna worden hunne geduchte straffen, op dezelvde wijs, afgeteekend, vs. 19-22.

γ. In de derde Godspraek, vs. 23-31. worden de gemelde zaken nog nader bevestigd.

*a*. Door eene afteekening der algemeene verdorvenheid van het Joodsche volk, vs. 23-29.

*b*. Door het bedreigen van hunnen on-

ondergang, als eene reehtvaerdige ſtraf, vs. 30, 31.

*D*. Kap. XXIII. behelst de laetſte Godſpraek van dien bundel Prophecyen, welke EZECHIEL, in het zevende jaer van JECHONIAS wechvoering, vier jaren voor Jeruſalems verwoesting, heeft uitgeſproken. —— Hier wordt het afgodisch gedrag van de twee huizen Israëls, onder de zinprent van twee overſpelige wijven, met deszelvs geduchte gevolgen, zeer eigenaertig afgeteekend.

α. Eerst wordt de afgodery van Israël, reeds van de vroegſte tijden, in Egypten bedreven, zinbeeldig voorgeſteld, vs. 1-4.

β. Maer, nadat de Israëliten, door het Sinaitisch Verbond, aen den HEER getrouwd waren, hadden zy het nog veel erger gemaekt. — Dit wordt vervolgens, in de byzonderheden, aengewezen, vs. 5-49.

*a*. Het wangedrag van Samaria, met deszelvs gevolgen, vinden wy, vs. 5-10.

𝔞. Het wangedrag, vs. 5-8.

𝔟. De rampzalige gevolgen daer van, vs. 9, 10.

*b*. Vs. 11-35. wordt ons het wangedrag

van Jerusalem, met deszelvs geduchte gevolgen, afgebeeld.

a. De grouwelen van Jerusalem vinden wy, vs. 11-21.

1. Dit stuk wordt in het algemeen voogesteld, vs. 11.

2. In de byzonderheden nader aengewezen, vs. 12-21.

b. De straffen van dit wangedrag worden ons voorgesteld, vs. 22-29.

c. Voorts wordt de billykheid van deze straffen, uit twee gronden, aengewezen, vs. 30-35.

1. Uit de grouwzaemheid der gepleegde misdaden, vs. 30.

2. Uit aenmerking, dat Jerusalem dezelvde misdaed begaen had, als hare Zuster Samaria, welke deswegens zeer zwaer gestraft was, vs. 31-35.

c. Eindelyk wordt het wangedrag van Samaria en Jerusalem, met deszelvs schroomelyke gevolgen, beide te zamen, voorgedragen, vs. 36-49.

a. Het wangedrag vinden wy, vs. 36-44. en

b. De geduchte straffen, vs. 45-49.

D. Hierop volgt eene Godspraek, welke EZECHIEL

CHIEL, in het negende jaer van JECHONIAS wechvoering, ontvangen heeft, juist op dien zelvden dag, dat NEBUCADNEZAR het beleg ſloeg voor Jeruſalem, Kap. XXIV. — Zy voorſpelt wederom de verwoesting van Jeruſalem. Deze ſchroomelyke gebeurtenis wordt, onder twee gelykenisſen, voorgeſteld.

*A.* De eerſte gelykenis wordt ontleend, van eenen ziedenden pot, met vleesch gevuld, vs. 1-14.

α. Deze gelykenis zelve vinden wy, vs. 1-5.

β. De nadere verklaring en toepasſing daervan, op de verwoesting van Jeruſalem, vs. 6-14.

*B.* De andere gelykenis beſtond in een bevel, aen den Propheet, om, over den dood van zijne huisvrouw, geenen rouw te bedrijven, vs. 15-27.

α. De gelykenis zelve ontmoeten wy, vs. 15-18.

β. De verklaring daervan, vs. 19-27.

II. In het TWEEDE hoofddeel van dit boek, worden die oordeelen beſchreven, met welke de HEER de Heidenen, die rondom Kanaan woonden, bezoeken zoude, Kap. XXV—XXXIII.

א. De AMMONITEN, Kap. XXV: 1-7. Deze Godſpraek behelst

A. Het Godlyk bevel, aen EZECHIEL, om, tegen dit volk, te propheteren, vs. 1-3ª. en

B. Den inhoud der Voorzegging zelve, vs. 3-7.

ב. De MOABITEN, Kap. XXV: 8-11.

A. Eerst wordt de ongerechtigheid van MOAB, in welke ook SEIR deelde, vs. 8. opgegeven.

B. Daerna worden de geduchte oordeelen beschreven, vs. 9-11.

ג. De EDOMITEN, Kap. XXV: 12-14.

A. Eerst wordt wederom de misdaed der Edomiten gemeld, vs. 12.

B. Daerna worden de oordeelen beschreven, met welke zy zouden gestraft worden, vs. 13, 14.

ד. De PHILISTIJNEN, Kap. XXV. 15-17.

A. Eerst wordt wederom de misdaed der Philistijnen beschreven, vs. 15, en

B. Daerna hunne straf, vs. 16, 17.

ה. Kap XXVI: 1—Kap. XXVIII: 19. vinden wy een Prophetisch Vertoog, over het lot van TYRUS.

A. Ten aenzien van de Stad Tyrus zelve, Kap. XXVI: 1—XXVII: 36.

*A*. Na de opgaev van Tyrus misdaed, Kap. XXVI: 1, 2., volgt

*B*. Eene zeer uitvoerige beschrijving van ha-

haren ondergang, Kap. XXVI: 3—XXVII: 36.

α. Deze beschrijving van Tyrus ondergang wordt, op zich zelve, voorgesteld, Kap. XXVI: 3-21.

a. Algemeen, Kap. XXVI: 3-6.

b. Meer byzonder, Kap. XXVI: 7-21. Hier

𝔞. Wordt eerst de aentocht van NEBUCADNEZARS leger afgeteekend, vs. 7.

𝔟. Daerna de verwoesting, welke hy zou aenrichten, vs. 8-14.

𝔠. Vervolgens de invloed, welken de ondergang van Tyrus, op hare nabuuren, hebben zou vs. 15-21.

β. Kap. XXVII. wordt de bedreiging tegen Tyrus, by wijs van een Klaeglied, over haren vreesfelyken ondergang, nader uitgebreid.

a. Eerst wordt de uitnemende luister en bloeistaet van Tyrus zeer cierlyk afgeteekend, Kap. XXVII: 1-25.

𝔞. Vooraf gaet het bevel des HEEREN, aen den Propheet, om een Klaeglied, over Tyrus, op te heffen, vs. 1-3[a].

𝔟. Dan volgt het Klaeglied zelve, vs. 3ᵇ-25. —— Hier wordt de oude heerlykheid van Tyrus beschreven.

1. Ten aenzien van de gelegenheid der Stad, vs. 3ᵇ-6.

—. Dit wordt eigenlyk voorgesteld, vs. 3ᵇ, 4.

——. Oneigenlyk, onder de gelykenis van een cierlyk Schip, vs. 5-7.

2. Ten aenzien van hare groote macht, zo ter zee, als te land, vs. 8-11.

3. Ten aenzien van haren uitgegebreiden koophandel, vs. 12-25.

*b*. Wijders wordt de vreesselyke ondergang van dat rijke Tyrus beschreven, vs. 26-36.

𝔞. De verwoesting van Tyrus zelve vinden wy, vs. 26-31, en

𝔟. De gevolgen daer van, vs. 32-36.

*B*. Met opzicht, tot den Koning van Tyrus Kap. XXVIII: 1-19, wordt

*A*. Eerst de schroomelyke val van dien machtigen Vorst bedreigd, vs. 1 10.

*α*. Zijne misdaed vinden wy, vs. 1-5, en

*β*. Zij-

β. Zijne geduchte ſtraffen, vs. 6-10.

B. Daerna volgt een Klaeglied, over deze gebeurtenis, vs. 11-19. Wy vinden 'er in,

α. Het opſchrivt, vs. 11, 12ª.

β. Eene beſchrijving van den luister, welken de Koning van Tyrus bezeten had, vs. 12ᵇ-15.

γ. Eene bedreiging, omtrent de beroving van dien luister, vs. 16-19.

1. Kap. XXVIII: 20-26. ontmoeten wy eene Prophecy, tegen SIDON.

A. Vooraf gaet het opſchrivt en de inleiding, vs. 20, 22.

B. Daerop volgen de oordeelen, welke, over Sidon, komen zouden, vs. 22, 23.

C. Eindelyk wordt 'er bygevoegd, dat dit alles zeer heuchelyke gevolgen, voor het Joodſche volk, hebben zou, vs. 24-26.

I. Kap. XXIX—XXXII. worden zeer zware oordeelen bedreigd, tegen de EGYPTENAREN.— EZECHIEL ſtelt dezelve, in verſcheidene Prophecyen, voor

A. De eerſte Prophecy, Kap. XXIX: 1-16. behelst

A. Eene bedreiging van zeer zware oordeelen over Egypten, vs. 1-12.

α. Deze bedreiging wordt algemeen voorgeſteld, vs. 1-5.

*β.* In de byzonderheden, nader uitgebreid, vs. 6-12.

*B.* Er wordt eene belovte van herſtelling bygevoegd, vs. 13-16.

B. De tweede Prophecy, tegen Egypte, Kap. XXIX: 17-21.

*A.* Bedreigt de verwoesting van Egypten, door NEBUCADNEZAR, vs. 17-20, en

*B.* Doet eene belovte, betrekkelyk het Joodſche volk, en onze Propheet EZECHIEL, vs. 21.

C. De derde Prophecy tegen Egypte, Kap. XXX: 1-19, beſchrijvt de verwoesting van dat land, in alle de byzonderheden, zeer omſtandig.

*A.* De ondergang van Egypte wordt, in het gemeen, voorgeſteld, vs. 1-3.

*B.* Meer byzonder afgeteekend, vs. 4-19.

D. De vierde Prophecy, tegen Egypte, is van denzelvden inhoud, Kap. XXX: 20-26.

E. In de vijfde Prophecy, tegen Egypte, Kap. XXXI, vinden wy twee hoofdzaken,

*A.* Eerst wordt, aen PHARAO, een ſchroomelyk oordeel aengekondigd, onder de gelykenis des Konings van Asſyrien, vs. 1-17.

*α.* Eerst krijgt EZECHIEL bevel, om, tegen PHARAO, te propheteren, vs. 1, 2.

*β.* Daerna wordt PHARAO vergeleken, by den koning van Asſyrien, vs. 3-17.

*a.* Ten

*a.* Ten aenzien van zijnen luister, en van zijn groot vermogen, wordt hy, onder het zinbeeld van eenen fchonen boom, afgeteekend, vs. 3-9.

*b.* Wijders wordt de vreesfelyke val van hem en zijne bondgenoten befchreven, vs. 10-17.

*B.* In het tweede deel dezer Godfpraek, wordt dit voorbeeld van den Asfyrifchen Koning, op PHARAO, toegepast, vs. 18.

F. De zesde Prophecy, tegen Egypte, behelst een cierlyk Klaeglied, over de jammerlyke verwoesting van dat land, door NEBUCADNEZAR, Kap. XXXII: 1-16. —— Dit Klaeglied vertoont;

*A.* Den vorigen geluksftaet van PHARAO en zijn Koningrijk, vs. 1, 2.

*B.* Zijnen fchroomelyken val, vs. 3-15.

*α.* Deze zaek wordt eerst zinbeeldig voorgefteld, vs. 3-10.

*β.* Daerna meer eigenlyk befchreven, vs. 11-15.

*γ.* Eindelyk wordt de zekerheid daervan bevestigd, vs. 16.

G. Eindelyk volgt de zevende, of laetfte Prophecy, tegen Egypte, welke 14 dagen, na de voorgaende, is ingegeven, Kap. XXXII: 17-32.

*A.* Eerst wordt het droevig lot van PHARAO, en gansch Egypte, beſchreven, vs. 17-20.

*B.* Daerna worden verſcheidene Vorſten en volken, als lotgenoten van PHARAO, voorgeſteld, vs. 21-30.

*C.* Eindelyk wordt de zekerheid van dit oordeel aengewezen, vs. 31, 32.

III. Het *derde* deel van dit Boek behelst Godſpraken, welke wederom, tot de Joden, betrekkelyk zijn, Kap. XXXIII—XXXIX.

ℵ. In de eerſte Godſpraek van dezen Bundel, wordt EZECHIEL, by eenen wachter, vergeleken, die het Joodſche volk, tegen de aennaderende oordeelen, ernſtig moest waerſchouwen, en gemóedelyk vermanen, om dezelve, door eene tijdige bekeering, aftewenden, Kap. XXXIII: 1-20.

A. Vs. 1-9. krijgt de Propheet bevel, om, als een wachter, het Joodſche volk te waerſchouwen en te vermanen.

*A.* Eerst wordt de plicht van eenen wachter voorgeſteld, vs. 1-6.

*B.* Daerna wordt deze gelykenis, op den Propheet, overgebracht, vs. 7-9.

B. Wijders worden de Joden ernſtig vermaend, om zich te bekeeren, vs. 10-20.

*A.* Vs. 10, 11. wordt de wanhopige tael der Joden wederlegd.

*B.* Daerop volgt de vermaning zelve, vs. 12-20.

α. Den onbekeerden worden zware oordeelen bedreigd, vs. 12, 13.

β. Den boetvaerdigen wordt genade beloovd, vs, 14-16.

γ. Eindelyk worden des HEEREN wegen, in alles, gebillykt, vs. 17-20.

ב. De tweede Godspraek van den derden Bundel is ingericht, tegen de Joden, zo die nog in Kanaan waren overgebleven, als die reeds gevangelyk, naer Babel, waren wechgevoerd, Kap. XXXIII: 21-33

A. Tegen de Joden, die nog, in Kanaan, waren overgebleven, vs. 21-29.

*A.* Eerst wordt de aenleiding van deze Godspraek opgegeven, vs. 21, 22.

*B.* Daerna wordt het wangedrag van die Joden beschreven, vs. 23-26.

*C.* Eindelyk worden hun zeer zware oordeelen aengekondigd, vs. 27-29.

B. Vs. 30-33. spreekt de Propheet, tot de Joden, die met hem, in Babel, gevangen waren.

ג. By de volgende Godspraken Kap. XXXIV—XXXIX, wordt de tijd der ingeving niet bepaeld. —— Het gezicht van den Tempel, Kap. XL—XLVIII. ontving EZECHIEL, in het 25ste jaer der wechvoering van JECHONIA, en derhalven 14 jaren, na de verovering van

Jerusalem, Kap. XL: 1. Alle de Openbaringen daerom, welke Kap. XXXIV—XXXIX. voorkomen, schijnen, geduurende het verlopen van die 14 jaren, op onderscheidene tijden, aen den Propheet, gegeven te zijn.

A. Kap. XXXIV. wordt het wangedrag van Israëls Overheden bestraft, met belovte, dat al het vervallene luisterrijk zou hersteld worden. —— Deze Godspraek bestaet uit twee delen.

*A*. Het eerste behelst eene scherpe bestraffing, gepaerd met eene zware bedreiging, aen de Overheden van het Joodsche volk, voorgesteld, onder de bekende zinprent van herderen, Kap. XXXIV: 1-10. Wy vinden hier,

α. Eene bestraffing, aen de gemelden herderen, wegens hun plichtverzuim niet alleen, maer zelvs over het mishandelen der schapen, vs. 1-6.

β. Eene bedreiging van zware oordeelen, vs. 7-10.

*B*. Er wordt eene bemoedigende belovte bygevoegd, dat de HEER de Joden, als zijne schapen, bezorgen en beveiligen zoude, Kap. XXXIV: 11-31.

α. Meer algemeen wordt 'er beloovd, vs. 11-22.

α. Dat

*a.* Dat de HEER zijne ſchapen, uit de verſtrooijing, vergaderen zoude, vs. 11-13[a].

*b.* Dat hy hen van goede weide voorzien zoude, vs. 13[b]-16.

*c.* Dat hy de rammen, van de bokken, zoude afſcheiden, vs. 17-22.

*β.* Meer byzonder wordt de komst van den MESSIAS, den groten herder der ſchapen, toegezegd, vs. 23-31.

*a.* Eerst wordt de komst van den MESSIAS beloovd, vs. 23, 24.

*b.* Daerna wordt de voorſpoed van zijn Koningrijk beſchreven, vs. 25-32.

B. Kap. XXXV. wordt wederom de ondergang der Edomiten voorſpeld.

*A.* In het algemeen, vs. 1-4.

*B.* Meer byzonder, vs. 5-15.

*α.* Zo als de verwoesting der Edomiten beſtaen zou, in eene gelyke vergelding van het gene zy, aen Israël, gedaen hadden, vs. 5, 6.

*β.* Daerna wordt de algemeenheid en langduurigheid van deze verwoesting voorgeſteld, vs. 7-9.

*γ.* Eindelyk wordt de billykheid van dit oordeel aengetoond, uit aenmer-

king van der Edomiten trotschheid, en nijdigheid tegen Israël, vs. 10-15.

C. De verwoesting der andere volken, welke den Joden vyandig waren, wordt voorspeld, met belovte van veelerlei zegeningen, aen de Joden, Kap. XXXVI. —— Deze Godspraek is derhalven tweeledig.

*A.* In het eerste stuk, wordt de verwoesting der andere volken voorspeld, die den Joden vyandig waren, vs. 1-15.

α. Het oordeel, het welk de HEER, over Israëls vyanden, zou uitoeffenen, vinden wy vs. 1-7.

a. EZECHIEL kreeg last, om Israël te troosten, tegen de blijdschap der vyanden, over Jerusalems verwoesting, vs. 1.

b. Daerop wordt de misdaed van die volken aengewezen, vs. 2, 3.

c. Wijders volgen de straffen, welke zy ondergaen zouden, vs. 4-7.

β. Dit oordeel over Israëls vyanden, zou de herstelling der gevangene Joden ten gevolge hebben, vs. 8-15.

a. Eerst voorspelt de Propheet de wederkeering der gevangene Joden, in Kanaan, vs. 8.

b. Daerna den voorspoed van de weder-

dergekeerde Joden, in hun Vaderland, vs. 9-11.

c. Eindelyk de bestendigheid van dien voorspoed, vs. 12-15.

B. In het tweede stuk, worden den Joden veelerlei zegeningen beloovd, vs. 16-38.

α. Vooraf verklaert de HEER, dat de Joden deze gunstbewijzen geenzins, aen hunne eigene waerdigheid, te danken hadden, vs. 16-23; ten betoge daervan

a. Worden eerst de grouwelen beschreven, welke de Joden, in Kanaan, bedreven hadden, vs. 16-19.

b. Daerna wordt de zonde vermeld, aen welke zy zich, onder de heidenen, hadden schuldig gemaekt, vs. 20, 21.

c. Eindelyk verklaert de HEER, dat Hy, in de verlossing der Joden, alleen de eer van zijnen naem bedoelde, vs. 22, 23.

β. Wijders beschrijvt de HEER de weldaden, welke de wedergekeerde Joden, in hun Vaderland, genieten zouden, vs. 24-38.

a. De weldaden zelve vinden wy, vs. 24-30.

α. De geestelyke, vs. 24-27.

ß. De lichamelyke, vs. 28-30.

*b.* De gevolgen van deze weldaden worden voorgedragen, vs. 31-38.

α. Ten aenzien van Israël, vs. 31, 32.

ß. Met opzicht tot de Heidenen, vs. 33-38.

D. Kap. XXXVII: 1-14. wordt de herſtelling van Israël, als een leven uit den dood, onder de zinbeeldige vertoning van levendig gemaekte doodsbeenderen, voorgeſteld.

*A.* De Prophetiſche vertoning zelve vinden wy, vs. 1-10. en

*B.* De verklaring daervan, vs. 11-14.

E. In eene volgende Openbaring, welke de Propheet, korter of langer na de voorgaende, ontvangen heeft, wordt de vereeniging van Juda en Israël, tot een lichaem, onder de zinbeeldige afteekening van twee houten in ééne hand, voorgeſteld, Kap. XXXVII: 15-28.

*A.* De zinbeeldige verrichting van den Propheet vinden wy, vs. 15-17.

*B.* De verklaring daervan, vs. 18-28.

α. In het gemeen, vs. 18, 19.

ß. Meer byzonder, vs. 20-28. Deze nadere verklaring behelst twee voorſtellen.

*a.* In het eerſte, vs. 20-23. beloovt de HEER;

α. De

𝔞. De wederbrenging van Israël, in hun land, vs. 20, 21.

𝔟. Veelerlei weldaden, welke Hy hun, in dat land, bewijzen zoude, vs. 22, 23.

*b.* In het tweede voorſtel, vs. 24-28, wordt aen Israël beloovd,

𝔞. Een wettig Koning, vs. 24, en

𝔟. Een groote voorſpoed, onder zijne beſtuuring, vs. 25-28.

F. Kap. XXXVIII, XXXIX. vinden wy eene zeer uitvoerige Prophecy, tegen GOG van MAGOG. —— De Godſpraek behelst twee hoofdzaken.

*A.* Het Godlyk bevel, aen den Propheet, om GOG van MAGOG eenen gewichtigen last aen te kondigen, Kap. XXXVIII: 1, 2.

*B.* Den gewichtigen last zelve, Kap. XXXVIII: 3— Kap. XXXIX: 29.

*α.* Eerst worden, aen den gemelden GOG van MAGOG, zeer geduchte oordeelen bedreigd, Kap. XXXVIII: 3— Kap. XXXIX: 22.

*β.* Daerna worden zeer heuchlyke beloven, aen Gods volk, gedaen, Kap. XXXIX: 23-29.

*α.* De bedreiging, tegen GOG van MA-

GOG, Kap. XXXVIII: 3— Kap. XXXIX: 22.

a. Wordt meer algemeen voorgesteld, Kap. XXXVIII: 3-23. Het gene de HEER, in zijne gramschap, aen dezen GOG doen wilde, bestond in twee gewichtige gebeurtenissen.

a. De eerste was, dat de HEER dezen GOG, door zijnen verborgenen invloed, uit zijne verblijvplaets, naer het land van Israël, voeren zoude, vs. 3-13.

1. Dit wordt eerst op zich zelve voorgedragen, vs. 3-9.

2. En dan, in eenige byzonderheden, uitvoeriger beschreven, vs. 10-13.

b. De andere gebeurtenis bestond daerin, dat GOG, in het land van Israël, op eene vreesselyke wijs, zou gestraft worden, vs. 14-23.

1. De verwoesting zou GOG, geheel tegen zijne verwachting, overkomen, vs. 14-16ᵃ.

2. Maer zy zou door God bestuurd worden, vs. 16ᵇ, 17.

3. En zijnen ganschen ondergang

gang ten gevolge hebben, vs. 18-23.

*b*. Kap. XXXIX: 1-22. worden de oordeelen over GOG meer byzonder beschreven.

a. Vs. 1-8. wordt de nederlaeg van GOG voorspeld, en

b. Vs. 9-22. wordt de grootheid van die nederlaeg zeer uitvoerig afgeteekend.

γ. Deze Godspraek wordt, met zeer troostrijke belovten, aen 's HEEREN volk, besloten, Kap. XXXIX: 23-29.

IV. Het *laetste* deel van dit Boek behelst het gezicht van eenen Tempel, het welk EZECHIELS *Tempelgezicht* pleegt genaemd te worden, Kap. XL—XLVIII. —— Dit merkwaerdig gezicht behelst twee voorname hoofddelen.

א. Het eerste stuk handelt van eenen Tempel, en de herstelling van den Godsdienst, in dien Tempel, Kap. XL—XLIV.

ב. Het tweede verkeert omtrent den Burgerstaet, in welken die Tempel en Godsdienst zou plaets hebben, Kap. XLV—XLVIII.

א. In het eerste stuk Kap. XL—XLIV. vinden wy,

A. Eene beschrijving van den Tempel en deszelvs voorhoven, Kap. XL—XLII.

B. Eene verordening van den Godsdienst, welke, in dien Tempel, moest verricht worden, Kap. XLIII, XLIV.

A. In de beschrijving van den Tempel, en deszelvs voorhoven, Kap. XL—XLII.

*A.* Worden eerst de maten der buitendelen van den Tempel, met het voorhuis, opgegeven, Kap. XL.

*α.* Vooraf gaet eene uitvoerige inleiding van het gansche gezicht, waerin de tijd en wijs der Openbaring wordt aengewezen, vs. 1-4.

*β.* Na deze inleiding, volgt het gezicht zelve, vs. 5-49. Wy ontmoeten 'er in

*a.* Eene vertooning van den buitensten Voorhov, vs. 5-27.

𝔞. Eerst wordt de buitenmuur beschreven, vs. 5.

𝔟. Daerna wordt de buitenste Voorhov gemeten, vs. 6-27.

1. EZECHIELS Leidsman begint, van de Oosterpoort des buitensten Voorhovs, en gaet van daer voort, naer de Noorderpoort, vs. 6-19.

2. Vervolgens mat EZECHIELS geleidsman ook de Noord- en Zuid-

Zuidzijde van den buitenften Voorhov, vs. 20-27.

—. Vs. 20-23. wordt de Noorderpoort befchreven.

——. Van deze Noorderpoort, werd de Propheet geleid, het Westen om, achter het Tempelhuis, door de gaenderyen, welke deze Voorhov, ook aen de Westzijde, had, naer het Zuiden. — By die gelegenheid, wordt de Zuiderpoort, met alles, wat daertoe behoort, befchreven, vs. 24-27.

*b*. Hierop volgt eene afteekening van den binnenften Voorhov, en de zaken, welke daertoe behoren, vs. 28-47.

*a*. In de befchrijving van den binnenften Voorhov zelve, vs. 28-38.

1. Deze wordt, van de Zuiderpoort, begonnen, vs. 28-31.
2. Vervolgens werd EZECHIEL, den binnenften Voorhov fchuins door geleid, naer het Oosten, om het Ooster voorhuis

van dien binnenften Voorhov, met de welvbogen, te zien afmeten, vs. 32-34.

3. Van het Ooster voorhuis, werd de Propheet geleid, naer de Noorderpoort, vs. 35-38.

b. Vs. 39-47. worden de dingen befchreven, welke, tot dezen binnenften Voorhov, betrekkelyk waren, vs. 39-47.

1. Eerst worden de tafelen, tot de flachtoffer gefchikt, befchreven, vs. 39-43.

—. Het getal van die tafelen wordt opgegeven, vs. 39-41.

——. Derzelver ftof, gebruik, en grootte, worden aengewezen, vs. 42, 43.

2. Daerna worden nog eenige merkwaerdige kamers befchreven, vs. 44-46.

3. Wijders wordt de grootheid van dezen ganfchen binnenften Voorhov opgemaekt, vs. 47.

c. Vs. 48, 49. volgt nog eene afteekening van het voorportael des Tempels zelve.

B. Kap. XLI, XLII. wordt de Tempel zelve

zelvs afgeteekend, met verscheidene byzonderheden, welke daertoe behoren.

α. Kap. XLI: 1-16. vinden wy de maten van den Tempel zelve, deszelvs zijdkameren, en opene pleinen.

a. Eerst wordt de Tempel zelve beschreven, vs. 1-4.

𝔞. Zo het Heilige, vs. 1, 2.

𝔟. Als het Heilige der Heiligen, vs. 3, 4.

b. Daerna worden de buitenmuur, en de zijdkamers, rondom den Tempel, afgemeten, vs. 5-11.

c. Wijders wordt de opene plaets, rondom de zijdkamers, en het Voorhuis, afgemeten, vs. 12-15.

d. Vervolgens worden de gaenderyen, rondom den Tempel, boven de zijdkameren, beschreven, vs. 16.

β. Kap. XLI: 17-24. vinden wy de cieraden, en verdere gebouwen van den Tempel.

a. De cieraden van den Tempel, vs. 17-20.

b. De overeenstemming van het Heilige, met het Heilige der Heiligen, vs. 21.

c. Het Reukaltaer, vs. 22.

*d.* De deuren en vensteren, met derzelver vercieringen, vs. 23-26.

*γ.* Kap. XLII: 1-14. worden de kamers van den buitensten Voorhov, met derzelver gebruik, beschreven.

*a.* De plaets en de gedaente der kameren, vs. 1-12.

𝔞. Ten Noorden, vs. 1-8ᵃ.

𝔟. Ten Zuiden, vs. 8ᵇ-12.

*b.* Derzelver gebruik, vs. 13, 14.

*δ.* Eindelyk wordt de afteekening van den Tempel, met eene algemeene afmeting van den muur des buitensten Voorhovs, besloten, Kap. XLII: 15-20.

**B.** Kap. XLIII en XLIV. wordt de Godsdienst verordend, die, in den dus ver beschreven Tempel, moest verricht worden.

*A.* Kap. XLIII. behelst twee hoofdzaken, het gene de Propheet gezien en gehoord heeft.

*α.* Hy zag, dat deze Tempel wederom, met de Godlyke inwoning, verwaerdigd wierd, vs. 1-5.

*β.* Hy hoorde den HEER tot hem spreken, vs. 6-27. —— Het voorstel des HEEREN was tweeledig.

*a.* De HEER beloovde, dat Hy, in dezen Tempel, zijne bestendige woning hebben zoude, vs. 6-9.

*b.* By

*b.* By deze belovte, voegde de HEER een bevel, aen den Propheet, vs. 10-27.

*a.* Om deze schets van den Tempel, aen het volk, mede te deelen, vs. 10-12.

*b.* Om het Brandofferältaer te maken, en in te wijden, vs. 13-27.

1. De gedaente en afmeting van dat Altaer vinden wy, vs. 13-17.

2. De inwijing van het zelve, vs. 18-26.

3. Deszelvs gebruik, vs. 27.

*B.* Kap. XLIV. behelst verscheidene inzettingen, welke de HEER wilde waergenomen hebben, in den dienst van den gemelden Tempel, wanneer de Joden, in hun Vaderland, zouden zijn wedergekeerd —— Wy vinden hier

*a.* Wetten, rakende de Oostpoort van den binnensten Voorhov, en den Vorst van Israël; vs. 1-3.

*a.* De gelegenheid, by welke de Propheet deze wetten ontving, wordt ons opgegeven, vs. 1.

*b.* De wet zelve bestond daerin, dat

deze Poort, voor niemand, mogt geopend worden, dan alleen voor den Vorst, vs. 2, 3.

β. Bevelen, rakende de Priesteren, en het Priesterampt, vs. 4-31.

a. Vooraf gaet een algemeen bericht, van de plaets en wijs, op welke deze bevelen, aen den Propheet, gegeven werden, vs. 4, 5.

b. Vervolgens worden de wetten, omtrent de bediening van het Priesterampt, uitvoerig opgegeven. vs. 6-31.

a. Eerst worden de personen bepaeld, die het Priesterampt zouden waernemen, vs. 6-16.

1. De zulken worden uitgesloten, die den HEER mishaegden, vs. 6-9.

2. Daerna worden de rechte dienaers van den Tempel beschreven, vs. 10-16.

—. De Leviten, vs. 10-14.

——. De Priesters, vs. 15, 16.

b. Vs. 17-31. wordt het werk beschreven, het welk de Priesters verrichten moesten

1. Eerst geevt de HEER bevel,

om-

omtrent de kleeding der Priesteren, vs. 17-19.

2 Omtrent het hoofdhair, vs. 20.

3 Omtrent het onthouden van wijn, onder het dienstwerk, vs. 21.

4. Omtrent hunne huwelyken, vs. 22.

5. Daerop volgen zulke wetten, welke nadere betrekking hadden, tot het werk der Priesteren, vs. 23-27.

6. Eindelyk worden hunne inkomsten bepaeld, vs. 28-31.

3. Kap. XLV—XLVIII. wordt Israëls Burgerstaet beschreven, in welken de gemelde Tempel en Godsdienst zou plaets hebben.

A Kap. XLV: 1—XLVI: 18. vinden wy het Godlyk bevel, omtrent de verdeeling van Kanaan, en verscheidene zaken, welke de Israëliten, in het nieuw Gemebest, moesten waernemen.

B. Kap. XLVI: 19-24. verhaelt de Prophert, hoe zijn Geleidsman hem de keukens van het Heiligdom vertoond hebbe.

C. Vervolgens beschrijvt hy het gezicht van de wateren, welke, uit den Tempel, voortvloeiden, Kap. XLVII: 1-12.

D. Na dit alles, gaet hy wederom voort, in de beschrijving van de landverdeeling, Kap. XLVII: 13—Kap. XLVIII: 35.

A. In het eerste stuk, Kap. XLV: 1—Kap. XLVI: 18, ontmoeten wy

A. Een bevel, volgens het welk de Israëliten een aenmerkelyk gedeelte van Kanaan, tot eene Heiligheid, moesten afzonderen, en den HEERE, als een Hefoffer, toewijden, Kap. XLV: 1-8.

α. Deels tot een Heiligdom, voor den HEER, en de Priesteren, zijne dienaren, vs. 1-4.

β. Deels van de Leviten, vs. 5.

γ. Deels voor de Stad, vs. 6.

δ. Deels voor den Vorst, vs. 7, 8.

B. Hierop volgen eenige bevelen, aen de Vorsten van Israëls, zo omtrent het handhaven van gerechtigheid, als omtrent de offeranden, welke zy en het volk moesten aenbrengen, Kap. XLV: 9—Kap. XLVI: 12.

α. Voor eerst omtrent het handhaven van gerechtigheid, Kap. XLV: 9-12.

a. Hier vinden wy een meer algemeen bevel, aen Israëls Vorsten, om zich, in de bestuuring van zaken, behoorlyk te gedragen.

b. Vs.

*b*. Vs. 10-12. eene meer byzondere bepaling, omtrent de maten en munten, welke de Israëliten gebruiken moesten.

β. Kap. XLV: 13—Kap. XLVI: 18. schrijvt de HEER ettelyke meer bepaelde inzettingen voor, betreffende de offeranden.

*a*. Eerst ten aenzien van de gewone offeranden, Kap. XLV: 13-16.

*b*. Daerna meer byzonder betrekkelyk de offeranden, op de Feestdagen, vs. 17-25.

*c*. Kap. XLVI: 1-18. geevt de HEER eenige bevelen, welke de Vorst onderhouden moest.

α. Rakende den Godsdienst, vs. 1-15.

1. Eerst wordt des Vorsten standplaets bepaeld, wanneer 'er offeranden voor hem gedaen werden, vs. 1-3.

2. Daerna worden de offeranden voorgeschreven, welke hy brengen moest, vs. 4-7.

—. Op den Sabbath, vs. 4, 5.

——. Op de nieuwe maen, vs. 6, 7.

3. Wijders wordt hem de weg aengewezen, langs welken hy, na het eindigen van den dienst, het Heiligdom moest uitgaen, vs. 8-10.

4. Eindelyk worden 'er nog eenige nadere bepalingen, omtrent de offeranden van den Vorst, opgegeven, vs. 11-15.

b. Met opzicht tot 's Vorsten bezittingen, vs. 16-18.

B. Kap. XLVI: 19-24. verhaelt de Propheet, hoe zijn Geleidsman hem de keukens van het Heiligdom vertoond hebbe.

C. Kap. XLVII: 1-12. beschrijvt EZECHIEL het gezicht van de wateren, welke, uit den Tempel, voortvloeiden.

*A.* De oorsprong van deze wateren wordt vs. 1, 2. voorgesteld.

*B.* De onderscheidene diepten vinden wy vs. 3-5.

*C.* De oevers der beke, tot welke deze wateren eindelyk aengroeiden, waren, met eene menigte bomen, beplant, vs. 6, 7.

*D.* De uitloop van deze beek wordt ons aengewezen, vs. 8.

*E.* Eindelyk vinden wy de heilzame krach-

ten

ten van deze wateren, zo voor het geboomte, als voor de visschen, vs. 9-12.

D. Laetstelyk wordt de beschrijving der landverdeeling van Kanaan voortgezet, en ten einde gebracht, Kap. XLVII: 13— Kap. XLVIII: 35.

*A.* Eerst wordt 'er gehandeld, over het land van Israël in het gemeen, Kap. XLVII: 13— Kap. XLVIII: 29.

*B.* Daerna wordt de Stad Jerusalem beschreven, Kap. XLVIII: 30-35.

*A.* In de beschrijving van het land Kanaan, Kap. XLVII: 13— Kap. XLVIII: 29.

*α.* Worden eerst de uiterste grenzen bepaeld, Kap. XLVII. 13-20.

*a.* Ten Noorden, vs. 13-17.

*b.* Ten Oosten, vs. 18.

*c.* Ten Zuiden, vs. 19.

*d.* Ten Westen, vs. 20.

*β.* Kap. XLVII: 21— Kap. XLVIII: 29. vinden wy het Godlyk voorschrivt, volgens welk Kanaan, onder de Stammen van Israël, moest verdeeld worden.

*a.* In het algemeen beveelt de HEER, Kap. XLVII: 21-23.

𝔞. Dat Kanaan, onder de Stammen Israëls, zou verdeeld worden, vs. 21.

𝔟. Dat ook de vreemdelingen een ervdeel hebben moesten, vs. 22, 23.

*b.* Hierop volgt eene meer byzondere bepaling, volgens welke Kanaan, onder de XII ſtammen, moest verdeeld worden, Kap. XLVIII: 1-29.

𝔞. Vs. 1-7. werden de ervdeelen bepaeld van de zeven Stammen, die, ten Noorden van het Hefoffer, woonen zouden, te weten van DAN, ASER, NAPHTALI, MANASSE, EPHRAIM, RUBEN en JUDA.

𝔟. Vs. 8-22. wordt het heilig Hefoffer uitvoerig beſchreven.

—. Eerst wordt, in het algemeen, de grootheid van dit Hefoffer, in den ganſchen omtrek, bepaeld, vs. 8.

——. Daerna wordt dit Hefoffer meer byzonder verdeeld, tusſchen den HEER en den Vorst, vs. 9-22.

†. Het deel voor den HEER wordt bepaeld, vs. 9-20.

§. Het

§. Het gene voor de Priesteren wezen zou, vinden wy, vs. 9-12.

§§. Het gedeelte, voor de Leviten gefchikt, wordt vs. 13, 14, aengewezen.

§§§. Het gedeelte voor de Stad wordt vs. 15-19 befchreven.

1. Dat, voor de Stad zelve en hare voorfteden, vinden wy vs. 15-17.

2. Dat, voor de bedienden van de Stad, vs. 18, 19.

§§§§. Eindelyk wordt de geheele omtrek van het vierkante Hefoffer, voor den HEER, afgemeten, vs. 20.

††. Het overige gedeelte van het Hefoffer was voor den Vorst, vs. 21, 22.

c. Na de befchrijving van het Hefoffer, worden de ervdeelen der vijf overige Stammen, ten Zuiden van het zelve, bepaeld, vs. 23-29.

*B.* Eindelyk wordt de Stad Jerufalem befchreven, vs. 30-35.

## VIII. *Uitlegkundige Schriyten.*

Behalven de algemeene Bijbelverklaringen van de ENGELSCHE GODGELEERDEN, als mede van HENRY en STACKHOUSE, is 'er gene uitlegging, over het Boek van EZECHIEL, in onze tael, voor handen, dan van

W. GREENHILL, *verklaring over de Prophetie van* EZECHIEL, uit het Engelsch vertaeld, IV Delen in 4°.

J. VAN NUYS KLINKENBERG.

Amsterdam den
3de Dec. 1787.

# DE
# PROPHEET
# EZECHIEL.

D E

# PROPHEET EZECHIEL.

## HET I. KAPITTEL.

Vs. 1-3. verhaelt EZECHIEL zijne roeping en aenstelling, tot het Prophetisch ambt, en daerna beschrijvt hy een zeer merkwaerdig gezicht, het welk hy, by die gelegenheid, ontvangen heeft vs. 4-28.

1. In het dertigste jaer, in de vierde [*maent*], op den vijfden derselver maent, als ick in 't midden der wechgevoerden Joden was, in het land der Chaldeeuwen, by de riviere (*a*) Chebar; so geschiedde 't, [*dat*] de hemelen wierden geopent, ende ick Gesichten Godes sagh.

A. De tijdsbepaling vordert wat nader onderzoek.

*In het dertigste jaer.* Van waer moeten die 30 jaren gerekend worden? deze vraeg wordt zeer onderscheidenlyk beantwoord. — Zo veel staet vast, uit vergelyking van vs. 2, dat dit *dertigste jaer* overeenkwam, met het *vijfde van de wechvoering des Konings* JOJACHINS. Nu werdt JECHONIA, met de Koninglyke familie, nadat ZEDEKIA, door NEBUCADNEZAR, Koning van Juda was gemaekt, naer Babel gevoerd, in het jaer 3406, na de schepping der waereld. Men zie VII Deel, in de *Tijdtafel*

(*a*) Psalm 137: 1.

p. CXXVIII. Het 5de jaer derhalven der wechvoering van JECHONIA was het jaer 3410. Gevolgelyk zijn de 30 jaren gerekend, van het jaer 3380.

Sommigen menen, dat de Propheet hier de jaren van zijnen ouderdom bedoele; maer nergens vindt men eenig voorbeeld, dat de Propheten de openbaringen, welke zy ontvongen, naer de jaren van hunnen leevtijd, dagteekenen. Ook was zulk een tijdperk, gerekend van EZECHIELS geboorte, niet algemeen bekend. — Anderen zijn van oordeel, dat hier het dertigste jaer bedoeld worde van NABOPOLASSARS regeering. Zo veel is althans zeker, dat de Chaldeeuwsche Monarchy, in het 5de jaer der wechvoering van JECHONIA, 30 jaren gestaen had. NABOPOLASSAR, de Vader van NEBUCADNEZAR, viel reeds, in het begin van het jaer 3379, van den Assyrier af. Hier van daen beginnen zijne 21 jaren, op den Tijdregel van PTOLOMÆUS, die tot op zijnen dood loopen. In het begin van het jaer 3381, liet hy zich, te Babel, plechtig huldigen. Gevolgelyk was het jaer 3410, overeenkomende met het 5de der wechvoering van JECHONIA, het 31ste van NABOPOLASSARS heerschappy, het 30ste na zijne huldiging te Babel. Het kan zijn, dat de Chaldeeuwen, van NABOPOLASSARS regeering, eene nieuwe tijdrekening begonnen, en dat EZECHIEL, in Babel verkeerende, dezelve overgenomen hebbe, omdat zy aldaer, ook by de Joden, genoegzaem bekend was. — Nog anderen rekenen deze 30 jaren van dien tijd, dat de Godvruchtige Koning JOSIA eene geheele Hervorming, door het gansche Joodsche land, had ingevoert 2 Kon. 22: 3—. 23: 20. 2 Kron. 34: 8-33. Dit geschiedde, in het jaer 3380 en 3381, en het 30ste jaer, van daer gerekend, was het jaer 3410, of het 5de der wechvoering van JECHONIA. Deze merkwaerdige Hervorming kan aenleiding gegeven hebben, tot zulk eene jaertelling; en dit begrip krijgt eenige waerschijnlykheid, omdat het bevestigd wordt, door den Chaldeeuwschen Uitbreider, die het, uit eene algemeene overlevering in zijnen tijd, kan gehad hebben.

De tijd wordt nader bepaeld tot de *vierde maend*, ſtemmende overeen, met eén gedeelte van Juny en July, en wel tot *den vijfden dag derzelver maend.*

B. Wijders wordt de plaets van EZECHIELS roeping, tot het Prophetisch ambt, aengewezen, *by de riviere Chebar.* — Zommigen denken, aen den Euphraet, die groote hoofdrivier van Babel; anderen aen eene kleinere rivier, welke haren oorſprong had, uit het gebergte *Maſius*, door Meſopotamie liep, en zich, by zekere Stad Chebar, in de Euphraet ontlastte; nog anderen meenen, dat *Chebar* een arm van de Euphraet was, welken zeker Overſte CHEBAR, daeruit zou hebben afgeleid, om Babel, van al te grooten toevoer van water, te ontlasten. — Hoe het wezen moge; het is ons genoeg, dat *Chebar* eene rivier ware, in het land der Chaldeeuwen, langs welke NEBUCADNEZAR vele Joden, en onder deze ook den Propheet EZECHIEL, had doen woonen.

C. Het merkwaerdig gezicht, met het welk EZECHIEL verwaerdigd was, ſtelt hy dus voor: *zo geſchiedde het, dat de hemelen wierden geopend, en ik gezichten Gods zag.* — *De hemelen worden geopend.* Dit kan oneigenlyk geſchied zijn, in eene verrukking van zinnen, zodat het, aen de verbeelding van den Propheet, zo voorkwam, als of de hemelen geopend wierden. Anderen denken, dat 'er werkelyk eene opening der hemelen hebbe plaets gehad, voor zo ver namelyk de wolken zich van één ſcheidden, en 'er zeer ſchielyk een bovennatuurlyk licht uitbrak, het welk als het ware den hemel opende, op ſoortgelyke wijs, als elk een blixemſtrael, ten tijde van een zwaer onweder, de wolken van een rijt, en den hemel opent. Ten zy men het allereigenlykst begrijpe, dat het gezicht van den Propheet, even als dat van STEPHANUS, wonderdadig verſterkt zy, om eene opening in den hemel te aenſchouwen, en in denzelven in te zien, vergel. Hand. 7: 56. Maer, vermits de gezichten, welke vervolgens gemeld worden, niet, dan in eene verrukking van zinnen, aen de verbeelding van den Propheet kunnen vertoond zijn, denken wy voor

het naest, dat het EZECHIEL, in eene verrukking van zinnen, zo zy voorgekomen, als of hy de hemelen geopend zag. — EZECHIEL *zag gezichten Gods*, dat is hem werden, of in eene verrukking van zinnen, of in de daed, door het Godlyk Alvermogen, buitengewoone zaken vertoond.

2. Op den vijfden derselver gemelde vierde maent, (dat was het vijfde jaer van de wechvoeringe des Konings Jojachins.) Op dien tijd werdt ik, tot het Prophetisch ambt, geroepen. Doe

3. Geschiedde het woort des HEEREN, door Openbaringen en gezichten, uytdruckelick, en op zulk eene wijs, dat 'er geen twijffel ware, aen den Godlyken oorsprong der Openbaringen, tot Ezechiel den sone Buzi, den Priester. Dit geschiedde, in 't lant der Chaldeen, by de gemelde riviere Chebar, alwaer hy, onder de wechgevoerde Joden, verkeerde, ende de hant of buitengewoone werking des HEEREN was daer op hem, zoodat hy 'er gevoelig door wierd aengedaen, verg. Kap. 3: 14.

*Vs. 4-27. beschrijvt* EZECHIEL *het gansch zeer zonderling gezicht, door het welk hy, tot het Prophetiesch ambt, werdt ingehuldigd.*

Het oogmerk van dit gezicht was, om den Propheet de *heerlykheid des* HEEREN te vertoonen, volgens vs. 27. — Zulk een gezicht was derhalven recht geschikt, om EZECHIEL eenen diepen eerbied, voor den hoogen God, in te boezemen, en tot het yverig waernemen van de Prophetische bediening, onder de gevangene Joden, op te wekken, als mede om hem, tegen alle zwarigheden, te bemoedigen, door zich te herinneren, dat hy in den dienst ware van dien HEER, wiens heerlykheid oneindig is.

EZECHIEL zag vier gezichten, A. van eenen stormwind vs. 4-6. B. van vier zonderlinge dieren vs. 7-14, C. van vier raderen vs. 15-22, en D. van eenen zeer heerlyken throon

throon vs. 23-27. Maer deze gezichten zijn zodanig aen elkanderen verbonden, dat zy één geheel uitmaken. — Laten wy vooraf den letter kortelyk ophelderen, om daerna te zien, wat dit alles beteekent hebbe.

4. Doe sagh ick, ende siet, een geweldige stormwint, *een wind des onweders*, ontstondt op het onverwachtst; en quam, met een zwaer gedruisch, van het noorden af, hy kwam voort, uit eene groote zwarte wolcke, ende een vyer was [*daer in*] vervangen, ende een heldere glantz was rontom die [*wolcke*], ende uyt het midden daer van was als de verwe van Hasmal, uyt het midden des vyers.

*Hasmal* was eene toenmaels zeer bekende soort van verwe. Sommigen denken aen de kleur van klinkend koper. De LXX vertalen het, door *electrum* of barnsteen, verstaende daerdoor eene zekere mengelstof van goud en zilver. De kleur van dit bleeke metael schijnt hier bedoeld. Men verbeelde zich dan een goudgeele vlam, waervan het binnenste, daer het vuur op zijn sterkst is, eenigzins bleker is. In de wolk was een sterk gloeiend vuur, en in het midden van dat vuur, een helder wit licht.

5. Ende uyt het midden daer van, van dat helder licht, in het midden van het gloeiend vuur, [*quam*] de gelijckenisse van vier dieren of levendige schepselen, ende dit was hare gedaente; sy hadden, ten aenzien van hunne gestalte de gelijckenisse van een mensche, immers voor zo ver zy recht op gingen en stonden.

6. (*b*) Ende elck-een van die vier gemelde wezens, hadde elk één hoofd, maer aen het zelve waren vier aengesichten, een van voren, een van achteren, en een aen elke zijde, insgelijcks hadde elck-een van haer vier paer vleugelen.

Het woord *vleugelen* staet, in het tweevouwig getal, en beteekent derhalven een paer vleugelen, vergel. Exod. 25: 20. Dit vordert ook de beweging, welke deze dieren, naer alle zijden, maken konden vs. 9. Zy zullen, van

(*b*) Ezech. 10: 14.

voren, van achteren, en aen elk eene zijde, een paer vleugelen gehad hebben, in alles vier paren.

7. Ende hare voeten of beenen waren rechte voeten. Hunne beenen ſtonden, in de gewrichten, niet bochtig, gelijk die der beesten, maer recht op, als de beenen der menſchen, ende hare voetplanten waren kort, rond, en in tweeën gekloovd, gelijck de voetplanten eenes kalfs, ende zy hadden eene vuurige gedaente: want zy glinſterden, gelijck de verwe van glat gepolijst koper.

8. Ende (c) menſchen armen met handen waren onder hare vleugelen, aen hare vier zijden. Onder elk een paer vleugelen, wanneer dezelve opgeheven werden, vertoonde zich een paer handen; ende die viere zeer zonderlinge wezens hadden, gelijk gezegd is, elk hare vier aengeſichten, ende elk hare vier paer vleugelen.

9. Hare vleugelen waren t'ſamengevoegt, de een aen den anderen, *een wijv aen hare zuster*, elk een paer vleugelen was te zamen vereenigd, aen een der vier zijden van het lichaem, zodat 'er maer een paer tevens, tot het vliegen gebruikt wierd, terwijl de overige, aen de andere drie zijden, geſloten bleven. Sy en keerden ſich daerom niet om alsſe gingen; ſy gingen elck een recht uyt voor ſijn aengeſichte henen: want, wanneer zy zich, naer een ander oord, wilden wenden, behoevden zy zich niet om te keeren, naerdien zy altoos één van hunne aengezichten vooruit, en een paer vleugelen gereed hadden,

10. (d) De gelijckeniſſe nu van haer vierderlei aengeſichte was zeer onderſcheiden. Van voren was het aengeſicht eens menſchen; ende het aengeſicht eenes leeuws hadden ſy viere elk aen de rechter zijde; ende ter ſlincker zijde hadden die viere elk eens oſſen aengeſicht; oock hadden die viere elk eens arents aengeſicht, van achteren.

11. Oock

(c) Ezech. 10: 8. (d) Ezech. 10: 14. Openb. 4: 7.

11. Oock waren hare aengesichten, ende hare vleugelen opwaert verdeelt. De vier aengezichten staken, elk afzonderlyk, boven de schouderen uit, en zy strekten ook hunne vleugelen naer boven, als gereed zijnde, om ogenblikkelyk te vliegen, elck-een dier hadd'er twee paer t'samengevoegt aen d'andere, die uitgestrekt zijnde, boven het hoofd te zamen slooten, ende de andere twee paer vleugelen bedeckten hare lichamen.

12. Ende vermits sy zich niet behoevden om te keeren, hebbende altoos één der vier aengezichten vooruit, gingen zy elck-een recht uyt voor sijn aengesicht henen: waer henen de Geest van God was en hen gelastte om te gaen, gingen sy; sy en keerden sich niet om als sy gingen.

13. Aengaende de gelijckenisse der dieren, hare gedaente was als brandende kolen des vyers, als de gedaente der fackelen, zy vertoonden zich, in de voorheen gemelde gestalte, geheel gloeiend. Zy stonden, in het midden van het vuur, het welk in de zwarte wolk was, vergel. vs. 5, dat selve [*vyer*] gingh steets tusschen die dieren, zijnde in eene geduurige beweging, ende het vyer hadde eenen schitterenden glantz, ende uyt het vyer quam een geduurige blicksem voort.

14. De dieren nu liepen geduurig, in dat vuur, ende keerden zeer snellelyk weder als de gedaente van een weerlicht.

15. Als ick die zonderlinge dieren sagh, en met oplettenheid beschouwde, vertoonden zich nog al meer verwonderlyke dingen. Als ik nauw toekeek, siet, so was daer één radt op der aerden by die dieren, nae vier aengesichten desselven.

*Daer was een rad, op aerde, by de dieren.* — De zwarte wolk vertoonde zich aen EZECHIEL, als naderende aen den grond, en by elk een dier, in die wolk, zag hy een rad, welks onderste gedeelte de aerde raekte. Er waren gevolgelyk vier raderen, by elk een dier een. — Daerom wordt

'er bygevoegd, *nog vier aengezichten deszelvs*, naer het viertal der aengezichten van elk een dier.

16. (*e*) De gedaente der raderen, ende derselver maeckſel was als de verwe van een Turkoys, zodat zy zich, even als de dieren, vertoonden, gelijk vuurige kolen, of gepolijst koper, ende die viere hadden eennerley gelijckeniſſe, zodat zy alle dezelvde vertooning maekten, daer toe was hare gedaente, ende haer maeckſel, als of 't ware een radt in 't midden van een radt, zodanig, dat het binnenſte rad het buitenſte, over dwars, doorſneedt; zy konden derhalven niet alleen voor en achterwaerds, maer ook rechts en links, bewogen worden, naer vier zijden, en behoevden zich niet te keeren, wanneer zy, naer dezen of genen kant, zouden voortrollen.

17. Als ſy gingen, ſy gingen op een van hare vier zijden: ſy en keerden ſich niet om alsſe gingen, vermits zy zich, kruisſelings in één ſtaende, naer alle kanten bewegen konden.

18. Ende hare velgen, die waren ſoo hooge, datſe vreeſlick waren, vermits 'er een zeer groote afſtand was, tusſchen den as, en den buitenſten omtrek, ende (*f*) hare velgen waren vol van zich bewegende menſchen oogen rontom aen die vier [*raderen*].

19. (*g*) Als nu de dieren gingen, gingen de raderen by hen, in dezelvde richting, naer welken kant de dieren zich henen wendden, ende als de dieren van der aerde opgeheven wierden, wierden de raderen, te gelijk met dezelve, opgeheven.

20. Waer henen de Geeſt Gods was en dezelve henen dreev, om te gaen, gingen ſy; waer henen de Geeſt was om te gaen: ende de raderen wierden tegens over hen, in dezelvde richting, opgeheven; want de Geeſt der dieren was ook in de raderen.

21. Als die gingen, gingen [*deſe*]; ende als die ſton-

(*e*) Ezech. 10: 9, 10. (*f*) Ezech. 10: 12. (*g*) Ezech. 10: 16.

ſtonden, ſtonden ſy: ende als die van der aerde opgeheven wierden, wierden de raderen tegen over hen opgeheven; want de Geeſt der dieren was in de raderen.

22. Ende over de hoofden der dieren was de gelijckeniſſe eens uytſpanſels, gelijck de verwe van het vreeſlicke cryſtal, het welk ongemeen zuiver en hard was, en daerom eene ontzachlyke vertooning maekte, van boven af over hare hoofden uytgeſpreydt.

23. Ende onder dat uytſpanſel waren hare vleugelen, twee paer namelyk van de vier, recht op, de een aen den anderen, voor zo ver de vleugel van het eene dier die van het ander raekte, yeder hadd'er daerenboven nog twee, die herwaert hare lichamen bedeckten, ende yeder hadd'er twee, dieſe derwaert bedeckten. Elk dier had vier paer vleugelen, vergel. vs. 6, wanneer 'er twee paren opſtonden, bedekten zy, met de twee andere paren, hunne lichamen, en wanneer zy van loop veranderden, keerden zy zich niet, maer lieten de twee paer opſtaende nedervallen, om het lichaem te bedekken, en dan bedekten de twee paer andere, die opgeſtaen hadden, wederom hun lichaem.

24. Ende als ſy gingen, hoorde ick een zeer zwaer geruyſch harer vleugelen, als het geruyſch van vele wateren, als de donder, die de ſtemme des Almachtigen is, vergel. Pſ. 29: 3, [*als*] de ſtemme eens geweldigen geroeps, als het gedeun eenes heyrlegers, wanneer het ten ſtrijde optrekt; als ſy ſtonden, ſo lieten ſy hare vleugelen, met welke zy gevlogen hadden, neder en daerdoor hieldt dat geweldig geluid op.

25. Ende daer geſchiedde eene ſtemme van boven het gemelde uytſpanſel, het welcke boven hare hoofden was; als ſy ſtonden, [*ende*] hare vleugelen nedergelaten hadden.

26. Ende boven het uytſpanſel, 't welck was boven hare hoofden, was de gelijckeniſſe eens

Koninglyken throons, als de gedaente eens Saphirsteens, zijnde van eene blinkende blauwe kleur, ende op de gelijckenisse des throons was de gelijckenisse, als de gedaente eens menschen daer boven op zijnde.

27. Ende ick sagh als de verwe van Hasmal, vergel. vs. 4, als de gedaente van vyer rontom daer binnen, van de gedaente sijner lendenen ende opwaerts: ende van de gedaente sijner lendenen ende nederwaerts, sagh ick als de gedaente van vyer, ende glantz aen hem rontom. De gansche gedaente van den genen, die op den throon zat, was vuurig; tusschen zijne klederen door, zag men niet dan enkel vuur.

28. Voorts was 'er, rondom den throon, een zeer luisterrijke glans, die de gedaente had van eenen regenboog, en den throon, in alle bewegingen omringde. Gelijck de gedaente van den regenboge, die in de wolcke is ten dage des plasregens, alsoo was de gedaente van den glantz rontom; dit verschijnsel, het welk ik nu uitvoerig beschreven heb, was de gedaente van de gelijckenisse der heerlickheyt des HEEREN: ende (h) als ick 't sagh, viel ick, van schrik en ontroering, op mijn aengesicht, ter aerde neder, ende ick hoorde een stemme eenes, die van den gemelden throon, met verstaenbare woorden, tot my sprack; ik hoorde de stem van den God der heerlykheid, die, in eene menschelyke gedaente, op den throon, gezeten was.

*Dit zy genoeg, omtrent den letterlyken zin; maer wat beteekende nu dit zonderling gezicht?*

Zonder de verschillende gedachten van anderen breedsprakig te onderzoeken, zullen wy maer eenvouwig opgeven, zo als het ons, tot nog toe is voorgekomen.

Zo veel is zeker, dat dit gezicht gediend hebbe, om

EZE-

(h) Dan. 10: 9.

EZECHIEL, tot de Prophetische bediening, onder de Joden, die in Babel gevangen waren, plechtig in te wijden, even als aen den Propheet JEREMIA, by dezelvde gelegenheid, en tot het zelve oogmerk, gezichten vertoond werden, alleenlyk met dit onderscheid, dat de HEER zelvs die gezichten, aen JEREMIA, nader verklaert hebbe, Jer. 1: 11—

Dit gezicht van EZECHIEL moet derhalven, even als dat van JEREMIA, betrekking gehad hebben, op zijnen last, en een tafereel behelst hebben van het geen hy, den gevangenen Joden, in Babel moest voorstellen. Trouwens de HEER zelvs sprak tot hem, van den throon zijner heerlykheid: *menschen kind, ik zend u, tot de kinderen Israëls, tot de rebelleerende volken, die tegen my gerebelleert hebben, zy en hunne vaders hebben overtreeden tegen my* enz. Kap. 2: 3—; en het geen de HEER hem vervolgens gelastte te Propheteeren, was de inneming van Jerusalem, door NEBUCADNEZAR, en de eindelyke verwoesting van het Joodsche land, Kap. 4—7.

Wy menen 'er uit te mogen besluiten, dat dit zonderlinge gezicht gediend hebbe, om den Propheet zinbeeldig te vertoonen, hoe de HEER, als een rechtvaerdig Richter, de oordeelen, welke Hy reeds, over het Joodsche volk, had begonnen uittezenden, eerlang voltooijen zoude, wanneer NEBUCADNEZAR Jerusalem zou overmeesteren, den Tempel verbranden, het gansche volk gevangelyk naer Babel zenden, en het geheele Joodsche land verwoesten. — Verder afgelegene zaken, dunkt ons, kunnen, in dit gezicht, niet bedoeld zijn, daer de HEER, in zijne aenspraek aen den Propheet, nergens anders van melding maekt, dan van de rampen, welke het Joodsche volk, door NEBUCADNEZAR, by de geheele sloping van hun Koningrijk, overkomen zouden. Voeg 'er by, dat de Propheet zelvs Kap. 43: 3. uitdrukkelyk verklare, dat het gezicht, het welk hy gezien had, aen de rivier Chebar, ingericht ware, om de verwoesting van Jerusalem, door de krijgsmacht der Chaldeeuwen, aftebeelden.

*Dan laten wy die gezicht, wat meer van naby, beschouwen.*

I. EZECHIEL zag in het gemeen *de heerlykheid des* HEEREN vs. 28, dat is het zichtbaer teeken van Gods onmiddelyke tegenwoordigheid. — Hy zag een *uitspansel*, op het welk een Koninglyke throon was, van eene blinkende blauwe kleur; op dezen throon zat de HEER zelvs, in de gedaente van eenen mensch vs. 26. Deze HEER, die op den throon zat, was zekerlyk Gods zoon, die zich ook, op soortgelyk eene wijs, aen JESAIA vertoont had, Jes. 6: 1. Trouwens deze Godlyke persoon, die zich, tot een voorspel van zijne menschwording, in eene menschelyke gedaente vertoonde, was, in eene byzondere betrekking, de Koning en de Beschermheer van Israël. Hy was het, die aen MOSE, in den brandenden braembosch verscheen, om Israël, uit de dienstbaerheid van Egypten, te verlossen Exod. 3: 2, en die Israël voortoog, in de vuur en wolkkolom Jos. 4: 13.

Deze HEER vertoonde zich, als Richter, op zijnen throon, en wel in eene vuurige gedaente, tot een teeken, dat Hy gereed stondt, om, in zijne geduchte gramschap, rechtvaerdige oordeelen, over het Joodsche volk, uit te oeffenen. Ondertusschen gav de regenboog, die den throon omringde vs. 28, en een teeken is van Gods langmoedigheid, te kennen, dat de Richter, in het midden van zijnen toorn, des ontfermens gedenken, en met het Joodsche volk, hoe zwaer het stond gestraft te worden, gene voleinding maken zoude.

II. De wijs, op welke de HEER zijne oordeelen, als vertoornd Richter, over het Joodsche volk, zou uitoeffenen, wordt, door de overige omstandigheden van dit gezicht, meer byzonder afgebeeld.

א. EZECHIEL zag een *stormwind* opkomen, *uit het Noorden*, die eene zwarte *wolk* voortdreev, rondom deze wolk was een *glans*, en, binnen in dezelve, een vreesselyke gloed van een geweldig vuur. — Dit alles gav te kennen, dat de HEER zich, ter uitoeffening van

van zijne geduchte oordeelen, over het Joodſche volk, bedienen zou, van de Chaldeeuwen, die ten aenzien van Kanaan, uit het *Noorden*, komen moesten. — De Propheet verkeerde thans, in het land der Chaldeeuwen, onder de gevangelyk wechgevoerde Joden, en daerom ſchijnt de wolk, welke hy, uit het Noorden, zag aendrijven, te kennen te geven, dat NEBUCADNEZAR zich tot de verwoesting van Jeruſalem en het Joodſche land, van volken bedienen zou, die nog noordelyker woonden.

ב. Het uitſpanſel, op het welk de throon des HEEREN geplaetst was, werdt, als een wagen, gedragen en omgevoerd, door *vier raderen*, die bewogen werden, door *vier dieren*, van eene zeer zonderlinge gedaente, vs. 5-25.

De *vier raderen*, en de *vier dieren* vertoonen de krijgsmacht der Chaldeeuwen. De *raderen* zijn afbeeldingen van de oorlogsgereedſchappen, waervan de krijgswagen, met derzelver raderen, een aenmerkelyk gedeelte uitmaekten, vergel. Kap. 23: 22— *Ik zal van rondom tegen u aenbrengen de kinderen van Babel, en alle Chaldeeuwen, Pekod, en Soa, en Koa, en alle kinderen van Asſur met hun, gewenschte jongelingen, die alle Vorsten en Overheden zijn, hoofdmannen en vermaerde lieden, die alle te paerd rijden. Die zullen tegen u komen, met karren, wagenen, en wielen, en met eene vergadering van volken, rondasſen, en ſchilden, en helmen* enz. De *dieren*, die de raderen bewogen, zullen de Chaldeeuwſche Krijgshelden vertoonen, byzonder de Overſten en Bevelhebberen. Deze alle werden in beweging gebracht, door den Geest van God, vs. 12, 20. tot een teeken, dat zy ſlechts middelen en werktuigen wezen zouden, in de ſtraffende hand des Allerhoogſten.

Maer waerom juist *vier dieren* en *vier raderen*? Onzes erachtens is 'er, voor dit viertal, geen byzondere reden, dan alleen de welvoeglykheid van het

gezicht. *Vier raderen* waren genoeg, om het voertuig, op het welk des HEEREN throon geplaetst was, naer alle kanten om te voeren; indien 'er meer geweest waren, zouden zy overtollig geweest zijn, en daerdoor eene wanstaltige vertooning veroorzaekt hebben. By elk der vier raderen, was een dier geweest; en daerom was het getal der dieren geëvenredigd, naer dat der raderen.

A. De *dieren*, de vermaerdste Staetsmannen van NEBUCADNEZARS hov, die het leger der Chaldeeuwen leiden zouden, hadden elk vier aengezichten, zodat zy zich nimmer behoevden om te keeren, in welk eene richting zy ook gaen wilden vs. 9; zy liepen en keerden weder, als het weerlicht vs. 14. Voorts waren zy voorzien van vleugelen vs. 8, 9, 11. Dit alles teekent de gezwindheid, met welke de Babyloniers den krijgstocht, tegen het Joodsche land, ondernemen zouden. — Zy hadden elk vier aengezichten, van eenen *mensch*, van eenen *leeuw*, van eenen *os*, en van eenen *arend* vs. 10. Het *menschen aengezicht* gav te kennen, dat de heirvoerers van het Chaldeeuwsche leger aenzienlyke mannen wezen zouden, het *leeuwen aengezicht*, dat zy, in heldenmoed en dapperheid, den leeuwen, het *ossen aengezicht*, dat zy, in onvermoeidheid, den ossen, en het *arends aengezicht*, dat zy, in gezwindheid van hunnen aentocht, en krijgsverrichtingen, den arenden, zouden gelijk zijn.' Om deze redenen wordt NEBUCADNEZAR zelvs vergeleken, by eenen leeuw Jer. 4: 7, en by eenen arend Ezech. 17: 7. — De *voetplanten* van deze dieren waren, als die *der kalveren* vs. 7. Zy stonden derhalven vast, en dachten aen geen vluchten, in den strijd. Het *glinsteren* van hunne voetplanten vs. 7, gelijk ook hunne gansche *vuurige gedaente* vs. 13. teekende de woede af, met welke zy, tegen het Joodsche land, zouden optrekken. — Hunne

*men-*

*menschen handen*, welke zich, van onder de vleugelen, vertoonden vs. 8. schilderden hunne macht, en onverwinbare sterkte.

B. De *raderen* hadden de gedaente, *als de verw van een Turkois*, en vertoonden eenen vuurigen glans vs. 16, om het vernielende van het oorlogstuig der Chaldeeuwen aftebeelden. — De *velgen* van deze raderen *waren zo hoog, dat zy vreesselyk waren* vs. 18; dit teekende het verschrikkelyke van de Chaldeeuwsche wapenen. — Ook waren de velgen *rondom vol oogen* vs. 18. Dit kan ons het voorzichtig beleid schilderen, waermede de Chaldeeuwen hunne wapenen gebruiken zouden. Trouwens oorlogstoebereidselen, zonder beleid en krijgskunde, kunnen niet met al baten; indien de raderen der legerwagenen, en alle werktuigen van den oorlog, niet vol ogen zijn, en wijsselyk gebruikt worden, kan geen tocht wel gelukken. NEBUCADNEZAR zou, tegen het Joodsche land, optrekken; niet alleen met eene vreesselyke toerusting, en eene wel gewapende manschap, maer ook met Krijgs-Oversten van groot beleid, en doorzicht, vergel. Kap. 23.

## HET II. KAPITTEL.

*Hier verhaelt de Propheet, wat de* HEER, *in eene menschelyke gedaente, op den throon zijner heerlykheid, zittende, tot hem gesproken hebbe. I. Vooraf ging eene bemoediging van den ontroerden Propheet vs.* 1, 2. *II Daerop volgde zijne zending, tot het Joodsche volk, met bevel, in weerwil van hunne hardnekkigheid, zijne bediening kloekmoedig waer te nemen vs.* 3-7. *III. Vervolgens werdt den Propheet een nieuw gezicht vertoond vs.* 8-10.

1. ENde hy, die in eene menschelyke gedaente, op den throon zat, vergel. Kap. 1: 26, seyde tot my, met eene verstaenbare stem, en in de tael der menschen. Menschen kint, blijv niet langer ontroerd, op de aerde liggen, richt u vrymoedig op, staet op uwe voeten, ende ick sal met u spreken, om u te onderrichten, wat gy, als Propheet, uit mijnen naem, tot de gevangelyk wechgevoerde Joden, zeggen zult.

*Menschen kind.* — Dit is de gewoone naem, met welken onze Propheet, in de Godlyke gezichten, die hem werden medegedeeld, zeer gemeenzaem wordt aengesproken. Voor het naest schijnt dit te geschieden, om hem, ter zijner verootmoediging, de zwakheid van zijne natuur telkens te herinneren, opdat hy zich, op de veelheid en uitnemenheid van gezichten en Openbaringen, niet verheffen mogt. — Deze zelvde benaming is ook éénmael, aen Daniel, gegeven, Dan. 8: 17.

2. (*a*) So drae ik die bemoedigende aenspraek gehoort had, quam in my, als hy, die op den throon zat nog tot my sprack, de Geest des HEEREN; die zelvde Geest

(*a*) Ezech. 3: 24. Dan. 10: 10.

Geest van God, die in de vier dieren, en vier raderen was Kap. 1: 12, 20, was het ook, die my ſtelde op mijne voeten: ende ick hoorde dien die tot my ſprack, van den throon der heerlykheid.

3. Ende hy ſeyde tot my; Menſchen kint, ick ſende u, als mijnen Propheet, tot de kinderen Iſraëls, die reeds gevangelyk, naer Babel, zijn wechgevoerd, tot de rebelleerende volckeren, die tegen my, hunnen Koning en weldoener, met allerlei boosheden, gerebelleert hebben: (*b*) ſy, ende hare vaderen hebben overtreden tegen my tot op deſen ſelven huydigen dagh. Hoe blijkbaer zy reeds geſtraft zijn, blijven zy evenwel de grouwzame voetſtappen van hunne ondankbare voorvaderen, onverbeterlyk, nawandelen.

4 Ende deſe ontaerte kinderen van Jacob zijn hart van aengeſichte, zy weten niet van ſchaemrood te worden, ende zy zijn ſtijf van herten. Zy zijn geheel verhard in het kwaed, en overgegeven aen allerlei boosheid: ick ſende u tot hen, om, tot dit onbuigzaem volk, uit mijnen naem te ſpreken, ende gy ſult tot hen ſeggen, van alles, wat gy hun, uit mijnen naem, aenkondigt; Soo ſeyt de Heere HEERE, om hen te doen opmerken, dat zy uwe woorden beſchouwen moeten, als de tael van My, den eeuwig levenden God.

5. Ende ſy, het zy datſe 't hooren ſullen en uwe vermaningen gehoorzamen, ofte het zy datſe 't laten ſullen, en zich, in de boosheid, blijven verharden, gy zult evenwel getrouw zijn, in het uitvoeren van mijnen last. Het laetſte, dat zy zich verharden zullen, mogt gy u wel voorſtellen: (want ſy zijn een wederſpannigh huys, een onverbeterlyk volk). Dan, hoe het ook gaen moge, (*c*) ſo ſullen ſy evenwel, by de uitkomst, weten, en, door de vervulling van uwe voorzeggingen, ondervinden, dat 'er een Propheet, door My gezonden, in 't midden van hen geweeſt is.

(*b*) Jer. 3: 25. (*c*) Ezech. 33: 33.

6. Ende gy, menschen kint, volbreng den last welken Ik u geven zal, met alle vrymoedigheid, in weerwil van allen tegenstand, (*d*) en vreest niet voor hen, ende en vreest niet voor hare dreigende woorden: want Ik zal u, in mijne machtige bescherming, nemen, hoewel wederwillige, ende doornen by u zijn, die u, als scherpe doornen, op allerlei wijzen, zoeken te benadeelen, byzonder met spotternyen en lasteringen, ende gy by scorpioenen woont, die u, op eene listige wijs, allerlei kwaed zoeken te berokkenen, en vreest voor hare dreigende woorden niet, (*e*) ende en ontset u niet voor haer toornig aengesichte. Dit alles zult gy, met eene onverschrokken kloekmoedigheid, verdragen moeten: want sy zijn een wederspannigh huys, een onverbeterlyk volk.

7. Maer gy sult mijne woorden, welke Ik u belasten zal den Joden bekend te maken, vrymoedig tot hen spreken, het zy datse hooren sullen, ofte het zy datse 't laten sullen. Hunne tegenkanting moet uwen yver niet doen verkoelen: want sy zijn wederspannigh.

8. Doch gy, menschen kint, hoort het gene dat ick tot u spreke en volbreng mijn bevel, met alle volvaerdigheid, en weest gy niet wederspannigh, gelijck dat wederspannigh huys van Jacob: opent uwen mont, (*f*) ende eet, dat ick u, met mijne hand, geve.

9. Doe sagh ick, met verwondering, toe, ende siet, daer was een hant van Hem, die op den throon zat; tot my uytgesteken: ende siet, daer in was de rolle eenes boecks.

10. Ende hy spreydde die voor mijn aengesichte uyt, hy ontrolde de vellen, die, te zamen opgerold, dat boek uitmaekten, ende sy was beschreven voor, ende achter, van binnen en van buiten waren alle de vellen vol geschreven, ende daer in waren geschreven klaeglie-

(*d*) Jerem. 1: 8, 17. Luc. 12: 4. (*e*) Ezech. 3: 9. 1 Petr. 3: 14. (*f*) Openb. 10: 9.

liederen, ende suchtinge, ende wee. De inhoud van dit geschrivt bestondt, in treurige voorzeggingen, welke men niet, zonder gevoelige aendoening, lezen konde.

---

## HET III. KAPITTEL.

*De* 11 *eerste versen hadden, tot het vorige Kap., moeten gebracht zijn, als behelzende het vervolg van het gemelde gezicht, waervan het verhael Kap.* 2: 8. *begonnen is. Vs.* 12-15. *bericht de Propheet, hoe hy, naer de plaets van zijne bediening, zy overgevoerd, en vs.* 16 27, *hoe hy aldaer eene nieuwe Openbaring ontvangen hebbe.*

1. DAer na, na dat de HEER het gemelde boek ontroldt had Kap. 2: 10, seyde hy tot my, Menschen kint, vergel. Kap. 2: 1, (*a*) eet dat gy, in mijne hand, vinden sult: eet dese rolle, ende gaet, spreeckt tot het huys Israëls, de bedreigingen, welke, in dit boek, geschreven staen.

2. Doe opende ick mijnen mont, om dit bevel te gehoorzamen, ende hy, die op den throon zat, gaf my die rolle te eten.

3. Ende hy seyde tot my, Menschen kint, geeft uwen buyck te eten, ende vult uw ingewant met dese rolle, die ick u geve: doe at ick de gansche rol op, (*b*) ende het was in mijnen mont als honich, van wegen de soetigheyt.

Het verstaet zich van zelvs, dat dit alles, in een gezicht, geschied zy. — Het *opeten van deze rolle* beduidde, dat de Propheet alle de woorden, welke de HEER hem ge-

(*a*) Jer. 15: 16. Ezech. 2: 8. Openb. 10: 9. (*b*) Ps. 19: 11. ende 119: 103. Openb. 10: 10.

bieden zoude, tot de Joden, te spreken, niet eenvouwig hooren moest, maer ook als opeten, en diep in zijn ge heugen prenten; als mede dat hy, gelijk iemand, door spijs, in zijn werk gesterkt wordt, zich kloekmoedig en wel gesterkt, tot het volk begeven moest, om hun des HEEREN nakende oordeelen aen te kondigen, vergel. vs. 4, 10

Doe EZECHIEL deze rol at, *was het als honig, in zijnen mond, van wegens de zoetigheid.* — Het geevt te kennen, dat het den Propheet byzonder aengenaem ware, des HEEREN last te volbrengen; hy was grootelyks vereerd, met dezen last, te meer omdat hy een werktuig hoopte te zijn, ter verbetering van een hardnekkig volk.

4. Ende hy, die op den throon zat, seyde verder, in dat zelvde gezicht, tot my; Menschen kint, (*c*) gaet, onbeschroomd en zonder uitstel, henen tot uwe wechgevoerde landgenooten, komt tot het huys Israëls, ende spreeckt tot hen met mijne woorden, welke Ik in uwen mond leggen zal, zonder 'er iets af of toe te doen.

5. Want gy en zijt niet gesonden tot een vreemd volck, het welk diep van sprake, ende swaer van tonge is, zodat gy hen niet zoudt kunnen verstaen, [*maer*] tot het huys Israëls, tot uwe eigene land en volksgenooten, die, met u, dezelvde tael spreken. Gy zijt gezonden.

6. Niet tot vele en machtige vreemde volckeren diep van sprake, ende swaer van tonge, welcker woorden gy niet en kont verstaen. Evenwel zoudt gy, van vreemde volken, meerdere vrucht, op uwe pogingen, verwachten kunnen, dan van de Joden, uwe landgenooten; de Heidenen zouden, van uwe waerschouwingen, beter gebruik maken; souden sy niet, so ick u tot hen gesonden hadde, nae u gehoort, en uwen raed opgevolgt hebben?

7. Maer, van uwe pogingen, by uwe landgenooten, hebt

(*c*) Jer. 1: 17.

hebt gy u niet veel goeds te beloven: want het hardnekkig huys Israëls en wil nae u niet hooren, om dat sy nae my, hunnen Opperheer, niet en willen hooren. Daer zy den HEER versmaden, zouden zy dan naer den dienaer hooren? want het gantsche huys Israëls is stijf van voorhoofde, zy weten van gene schaemte, ende hart van herten zijnse.

8. (*d*) Siet, ick hebbe uw aengesichte stijf gemaeckt, voor zo ver Ik u eene mannelyke onverschrokkenheid zal inboezemen, waerdoor gy bestand zult zijn, tegen hare hardnekkige en dreigende aengesichten, ende Ik heb uw voorhooft stijf gemaekt tegen haer voorhooft, zodat gy moeds genoeg hebben zult, om hun, hoe hardnekkig en kwaedaertig zy ook wezen mogen, mijnen last aen te kondigen.

9. Uw voorhooft heb ick gemaeckt als een diamant, harder dan (*e*) een rotze, voor zo ver Ik u eene stoutheid zal inboezemen, in het aenkondigen van mijne woorden, welke allen tegenstand overwinnen zal, (*f*) en daerom vreest hen niet, ende en ontset u niet voor hare dreigende aengesichten; om datse een wederspannigh huys zijn.

10. Voorder seyde hy, die op den throon zat, in dat zelvde gezicht, tot my; Menschen kint, vaet alle mijne woorden, die ick tot u spreken sal, in uw herte, prent dezelve diep in uw geheugen, ende hoortse niet slechts met uwe ooren.

11. Ende gaet henen, komt tot de wechgevoerde Joden, die, met Jechonia, naer Babel gevangelyk zijn overgebracht, tot de gevangene kinderen uwes volcks, ende spreeckt tot hen, al het geen Ik u gebieden zal, ende segt tot hen; Soo seyt de Heere HEERE, de eenige en ware God, de Rechter der gansche aerde, die recht doet; op dat zy begrijpen mogen, dat gy niet, op eigen gezach, spreekt, maer in mijnen

(*d*) Jer. 1: 18. Mich. 3: 8. (*e*) Jer. 5: 3. (*f*) Jerem. 1: 8, 17. Ezech. 2: 6. 1 Petr. 3: 14.

naem, (g) het zy datse hooren en zich verbeteren sullen, ofte het zy datse 't laten en zich verharden sullen, gy zult evenwel uwen last yverig ter uitvoer brengen.

12. (*h*) Doe de HEER geëindigt had, deze woorden te spreken, nam de Geest my op. Die zelvde Geest van God, die in de vier dieren en in de vier raderen was, vergel. Kap. 1, 12, 20, voerde my, naer eene andere plaets; ende terwijl ick wechgevoerd werd, hoorde ik achter my eene stemme van groote ruysschinge, [*seggende:*] Gelooft zy de heerlickheyt des HEEREN uyt sijne plaetse, alwaer Hy zijne oordeelen zal uitoeffenen. Dit gav te kennen, dat alle redelyke wezens Gods heerlykheid, en den roem van zijne Volmaektheden, in het straffen der hardnekkige Joden, zouden moeten roemen en eerbiedigen.

13. Ende [*ick hoorde*] het geluyt van der dieren vleugelen, die de een den anderen raeckten, ende het geluyt der raderen, die, tegen over hen, bewogen werden, om aftebeelden, dat de Chaldeeuwen eerlang, met eene talrijke krijgsmacht, op het Joodsche land, zouden aentrekken, ende dusdoende hoorde ik het geluyt eener grooter ruysschinge.

14. Doe hief de Geest des HEEREN my op, ende nam my wech, om my, naer eene andere plaets, over te brengen, ende ick gingh henen, van de plaets, alwaer ik de heerlykheid des HEEREN gezien had, bitterlick bedroeft door de hitte mijns geestes; maer de hant des HEEREN was sterck op my, en ik werdt, door zijne onwederstaenbare kracht, voortgedreven.

De Propheet ging henen, naer de plaets, werwaerds hy, door 's HEEREN hand, gevoerd werdt, *bitterlyk bedroevd door de hitte van zijnen geest.* — Het was, als of hy een vuur, in zijn ingewanden, gevoelde, zijn geest brandde als het ware, in zijn binnenste, van bittere droevheid. Niet dat hy onwillig was, om het Prophetiesch ambt te aen-

(*g*) Ezech. 2: 5, 7. (*h*) Ezech. 8: 3.

aenvaerden, maer nu begon hy de zwaerwichtigheid van dien moeilyken post na te denken; nu was hy ontroerd, over de geduchte oordeelen, welke het Joodsche volk, boven het hoofd hingen, en het strekte hem tot eene hartgrievende droevheid, zo menigmalen hy zich herinnerde, dat zijne landgenooten zich verharden, en zijnen raed versmaden zouden.

15. Ende ick quam, door het geleide van Gods Geest, die my wechvoerde, vergel. vs. 14, tot de wechgevoerde te Thel-Abib, die mede aen de riviere Chebar vergel. Kap. 1: 3. woonden, maer op eene andere plaets, aen den oever van dien stroom, dan daer ik het gezicht van 's HEEREN heerlykheid gezien had Kap. 1: 4-28, ende ick bleef daer sy woonden: ja ick bleef daer verbaest, over het gene ik gezien en gehoort had, in 't midden van hen, (*i*) seven dagen.

16. Het gebeurde nu ten eynde van die gemelde seven dagen, dat het woort des HEEREN, in eene andere Openbaring, tot my geschiedde, seggende:

17. (*k*) Menschen kint, vergel. Kap. 2: 1. ick hebbe u tot eenen Wachter gestelt over het huys Israëls, om de onheilen, welke, over de Joden, komen zullen, door den Prophetischen Geest, te voorzien, en hen te waerschouwen, dat zy dezelve, door eene tijdige bekeering, afwenden, so sult gy het woort, het welk Ik u zal bekend maken, met aendacht en eerbied, uyt mijnen monde hooren, ende hen van mijnent wegen ernstig waerschouwen.

18. (*l*) Als ick tot den godtloosen segge; Gy sult, tot eene rechtvaerdige straf van uwe boosheid, den doot sterven, ende gy en waerschouwt hem niet ernstig, om deze straf, door eene oprechte bekeering, aftewenden, ende en spreeckt niet, met allen mogelyken ernst en aendrang, om den godtloosen van sijnen godtloosen wege te waerschouwen, op dat gy hem,

(*i*) Job 2: 13. (*k*) Jes. 62: 6. Ezech. 33: 7. 1 Tim. 3: 1.
(*l*) Ezech. 33: 8.

beweegt tot bekeering, en als een middel, in mijne hand, in 't leven behoudet: die godtloose sal in sijne ongerechtigheyt sterven, en tot de rechtvaerdige straf verwezen worden, maer sijn bloet sal ick van uwer hant eyßchen, gy zult verantwoordelyk zijn voor zijn verderv, omdat gy hem niet genoeg gewaerschouwt hebt.

19. Doch als gy den godtloosen, met allen mogelyken ernst en aendrang, waerschouwt, ende hy sich; in weerwil van uwe onvermoeide pogingen, om hem te behouden, van sijne godtloosheyt, ende van sijnen godtloosen wege niet en bekeert, maer, in zijne boosheid, hardnekkig voortgaet; hy sal in sijne ongerechtigheyt sterven, en tot de rechtvaerdige straf verwezen worden, maer gy hebt uwe ziele bevrijdt, gy zijt niet aensprakelyk voor zijn verderv.

20. (*m*) Als oock een rechtveerdige sich van sijne gerechtigheyt afkeert, den weg der deugd verlaet, ende onrecht doet, ende ick eenen aenstoot voor sijn aengesichte legge, door hem, in zulke omstandigheden, te brengen, in welke zijne deugd wordt op den toets gezet, en hy niet volhardt, in zijne gerechtigheid, hy sal zekerlyk sterven: om dat gy hem niet gewaerschouwt en hebt, sal hy in sijne sonde sterven; ende sijne gerechtigheden, die hy gedaen heeft, en sullen niet gedacht worden, al het goede, het welk hy voorheen gedaen heeft, zal hem niet behouden kunnen, maer sijn bloet sal ick van uwer hant eyßchen. Gy zult aensprakelyk zijn, voor zijn verderv, omdat gy, van uwen kant, niet alles gedaen hebt, wat mogelyk was, om hem te behouden.

Maer kan een *rechtvaerdige* geheel en eindelyk afvallen? Een *rechtvaerdige* is hier geenszins een rechtvaerdige, in nadruk, die, om de gerechtigheid van den MESSIAS; gerechtvaerdigd, en door den Geest geheiligd is; maer een rechtvaerdige, in eenen wettischen zin. Te weten, wanneer een Jood de wetten van MOSE uitwendig gehoorzaemde, had

(*m*) Ezech. 18: 24. ende 33: 12, 15.

had hy, uit kracht van het Sinaitiesch Verbond, recht op een lang en voorspoedig leven, in Kanaan, vergel. Deut. 28. Wanneer nu zulk een rechtvaerdige, wanneer een Jood, die de wetten van MOSE, in het uitwendige, nauwkeurig onderhieldt, ten laetsten tot ongehoorzaemheid verviel, zou hy, in zijne ongerechtigheid, sterven; zijne gerechtigheden, welke hy gedaen had, zouden niet gedacht worden, en zijne vorige gehoorzaemheid zou hem niet kunnen baten, om hem, van de straffen, welke hy, door latere overtredingen, verdiend had, te bevrijden.

21. Doch als gy den rechtveerdigen, die zijn werk maekt, van Moses wetten yverig te onderhouden, nadrukkelyk waerschouwt, tegen alle overtredingen, op dat de gemelde rechtveerdige niet en sondige, ende hy uwe waerschouwing gehoor geevt; zodat hy, in het uitwendige, tegen de wet van Mose niet en sondigt; hy sal sekerlick leven, om dat hy gewaerschouwt is; ende gy hebt uwe ziele bevrijdt, door het betrachten van uwen plicht.

22. Ende de hant des HEEREN was daer op my, met eene onwederstaenbare kracht; ende hy seyde tot my; Maeckt u op, gaet, uit het midden van uwe gevangene landgenooten, uyt, en begeev u in de naest bygelegene eenzame valleye, ende ick sal daer nader met u spreken.

23. Ende ick maeckte my aenstonds op, ende gingh uyt in de gemelde valleye, ende siet de heerlickheyt des HEEREN stont aldaer, (*n*) gelijck de heerlickheyt, die ick de eerste mael gesien hadde by de riviere Chebar, vergel. Kap. 1: 4-28, ende ick viel wederom, van vrees en ontroering, op mijn aengesichte ter aerde neder.

24. (*o*) Doe quam de Geest des HEEREN, even, als by het eerste gezicht Kap. 2: 2. in my, richte my op, van de aerde, ende stelde my op mijne voeten: ende

(*n*) Ezech. 1: 3. (*o*) Ezech. 2: 2

hy, die op den throon gezeten was, ſprack gemeenzaem met my, ende hy ſeyde tot my; Gaet, beſluyt u, voor eenigen tijd, binnen in uw huys.

25. Want u aengaende, menſchen kint, ſiet uwe landsgenooten zouden u mishandelen, en verhinderen om u ambt, op den rechten tijd, waer te nemen, ſy ſouden dicke touwen aen u leggen, ende ſy ſouden u daer mede binden: daerom en ſult gy, voor eerst, niet uytgaen in 't midden van hen, maer eenigen tijd, binnen uw huis blijven.

26. Ende ick ſal uwe tonge aen uw gehemelte doen kleven, voor zo ver gy, geduurende eenigen tijd, gene gelegenheid hebben zult, om, tot uwe landgenooten, te ſpreken, zo dat gy als het ware ſtom worden ſult, ende en ſult hen, voor eerst, niet zijn tot een beſtraffenden man: (p) want ſy zijn een wederſpannigh huys.

27. Maer als ick met u ſpreken en u bevel geven ſal, om mijnen last, by uwe landgenooten, te volbrengen, dan ſal ick uwen mont open doen, en u gelegenheid geven, om, uit mijnen naem, te ſpreken, ende wanneer gy het volk mijne woorden bekend maekt, ſult tot hen ſeggen, Soo ſeyt de Heere HEERE, de eeuwig levende God, die de hoogſte Richter is, om hun telkens te herinneren, dat gy niet, op eigen gezach, ſpreekt, maer van mijnen wege. Wie hoort, en van uw voorſtel een goed gebruik maekt, die hoore, ende wie het laet, die late het; wat ook de uitſlag van uwe pogingen wezen moge, gy hebt uwen plicht te betrachten, want ſy zijn een wederſpannigh huys, een onverbeterlyk volk.

Dit nader bericht des HEEREN, aen EZECHIEL, was recht geſchikt, om hem, niet alleen tot getrouwheid, maer ook tot voorzichtigheid, in het waernemen van zijn Prophetiesch ambt, op te wekken. Hy moest zich wachten, niet alleen van traegheid, en zich, door gene menſchenvrees,

(p) Ezech. 2: 5. (q) Ezech. 2: 5. 7.

vrees, laten affchrikken; maer ook van eenen ontijdigen yver. Dan alleen, wanneer het de HEER gebood, moest hy propheteeren, met yver, getrouwheid, en voorzichtigheid.

---

## HET IV. KAPITTEL.

*Tot dus ver heeft* EZECHIEL *verhaelt, hoe hy van God zelven, tot het Prophetisch ambt, geroepen ware. Nu volgen zijne Prophecyen zelve. De eerfte vinden wy in dit Kap. — Hy moest de belegering van Jerufalem, zinbeeldig vertoonen vs.* 1-3, *en, door eene andere zinbeeldige handeling, de geduurzaemheid daervan afteekenen, vs.* 4-8. *Ook moest hy den hongersnood ende ellende, welke de belegering van Jerufalem vergezellen zouden, aen den wechgevoerden Joden te kennen geven, vs.* 9-17.

1. ENde de HEER zeide tot my, in de gemelde vallei, Kap. 3: 22. gy menfchen kint, verg. Kap. 2: 1. neemt u eenen tichelfteen, ende legt dien voor uw aengefichte: ende bewerpt daer op de ftadt Jerufalem, maekt daerop eene juiste afteekening van die vermaerde hoofdftad des Joodfchen lands.

2. Ende maeckt daerop vervolgens eene afteekening, van eene belegeringe tegen haer, ende bouwt tegen haer in die fchildery (*a*) fterckten, ende werpt tegen haer eenen wal op: ende ftelt legers tegen haer, ende fet tegen haer ftormrammen rontom. Met één woord, gy zult de belegering van Jerufalem, door de Chaldeeuwen, in eenen fteen uithouwen, of met pleister op denzelven afbeelden.

3. Voorder, neemt gy u eene yferen panne,

(*a*) 2 Kon. 25 :1.

ende ſteltſe tot eenen yſeren muer tuſſchen u, ende tuſſchen die ſtadt; zet den ſteen op welken Jeruzalem geteekend is, binnen in een yzeren pan, opdat de rand die tusſchen u en de geteekende Stad is, de nieuwe inſluiting van de belegerde Stad afbeelde, ende richt uw aengeſichte, in eene toornige houding, tegen haer, tot een teeken van mijne gramſchap, datſe in belegeringe kome, ende gy ſultſe in de gemelde teekening belegeren: dit zy den huyſe Iſraëls een teecken, dat Jeruſalem, door de Chaldeeuwen, zal belegerd worden.

De Joden, te Jeruſalem, vleiden zich met de ydele hoop, dat de hoofdſtad niet zoude belegerd worden, en in deze dwaze hoop werden zy geſterkt, door de valſche Propheten. In dien zelvden waen verkeerden ook velen der wechgevoerden. De HEER liet daerom den Propheet, door deze zinbeeldige handeling, verzekeren, dat de Chaldeeuwen de hoofdſtad Jeruſalem zouden belegeren, en zeer naeuw inſluiten. — Maer, byzonder moest hy de langdurigheid van dit beleg, vs. 4-8. en de ellenden, welke daer mede zouden gepaerd gaen, door andere zinbeeldige handelingen, levendig afſchilderen.

4. Ligt gy oock neder op uwe ſlincker zijde, zonder op te ſtaen of u te bewegen, vergel. vs. 8. ende legt daer op de ongerechtigheyt van het huys Iſraëls. Dusdoende zult gy de ſchuld der Joden op u nemen, en afbeelden, hoe zy zullen geſtraft worden: [*nae*] 't getal der dagen, dat gy daer op ſult liggen, ſult gy de ſtraf van hare ongerechtigheyt, in eene zinbeeldige afteekening, dragen.

5. Want ick hebbe u gegeven de jaren harer ongerechtigheyt, nae het getal der dagen, gy zult zoo veele dagen op uwe ſlinker zijde liggen, als de Joden wegens hunne ongerechtigheid, jaren zullen geſtraft worden, drie hondert ende tnegentigh dagen, heb Ik tot den tijd bepaeld, dat (*b*) gy de ſtraf der ongerech-

(*b*) Numer. 14: 34.

rechtigheyt van het huys Israëls, zinbeeldig, dragen sult.

6. Als gy nu dese voleynden sult, ligt ten anderen male neder op uwe rechter zijde; ende gy sult de straf van d' ongerechtigheyt van het huys Juda zinbeeldig dragen, veertigh dagen: ick hebbe u gegeven wederom elcken dagh, voor elck jaer.

7. Daerom sult gy, gedurende al den tijd, dat gy op uwe zijde ligt, uwe aengesichte richten, in eene toornige houding en een gramstoorig gelaet, tegen de voorheen gemelde afteekening van de belegeringe Jerusalems, ende uwen arm sal ontbloott zijn, als of dezelve gereed ware om te verslaen; daerdoor zult gy afbeelden, hoe de Chaldeeuwen de belegerde Ingezetenen van Jerusalem verslaen zullen, ende gy sult, door die zinbeeldige handelingen, tegens haer propheteeren.

8. Ende siet, ick sal dicke touwen aen u leggen, dat gy u niet om en keert van uwe [*eene*] zijde tot uwe [*andere*] zijde, tot dat gy de dagen uwer belegeringe voleyndt hebt.

*By dit zinbeeldig bevel, moeten wy een weinig stilstaen.*

I. In het gemeen hebben wy vooraf op te merken, dat de Propheet dit bevel, in den eigenlyken zin, met de daed volbracht hebbe. — Er is, die meenen, dat dit alles, slechts in een gezicht, geschied zy. Maer, dat de gemelde verrichting van den Propheet werkelyk hebbe plaets gehad, schijnt ons daeruit duidelyk genoeg te blijken, omdat hy in het geheel geene melding maekt van een gezicht, gelijk hy anders gewoon is te doen, wanneer hem iets, aen zijne verbeelding, vertoond wordt. — Voeg 'er by, dat het geene onmiddelyk voorgaet, en volgt, buiten twijffel, letterlyk geschied zy. Het afteekenen van Jerusalems belegering, vs. 1-3. is zekerlyk met de daed geschied, anders kon het niet gedient hebben, tot een teeken voor het huis

van Israël, vs. 3; maer, met de gemelde afteekening, wordt dit bevel onmiddelyk verbonden; daer nu het eerste in de daed geschied is, moet ook het ander letterlyk hebben plaets gehad. Het eeten van brood, met menschendrek gebakken, moest geschieden voor Israëls oogen, vs. 12; derhalven moet ook dit, niet slechts van een gezicht, maer van een dadelyk bedrijv, verstaen worden.

Eene bedenking is 'er van aengelegenheid. — Zy wordt ontleend, uit Kap. 8: 1. alwaer wy lezen, dat de Propheet, *in het zesde jaer, in de zesde maend, op den vijvden der maend in zijn huis zat, in gezelschap der Oudsten van Juda.* Maer, zegt men, op dien gemelden tijd, zou de Propheet nog op zijne zijde gelegen hebben, indien hy dit bevel letterlyk volbracht had; het eerste gezicht ontving de Propheet, op den vijvden dag der vierde maend van het vijvde jaer der wechvoering van JOJACHIN; zeven dagen daerna, en gevolgelijk op den twaelvden dag van de gemelde maend, geschiedde het woord des HEEREN, ten anderen male, tot hem, Kap. 3: 15, 16. en op dien zelvden dag kreeg hy bevel, om het beleg van Jerusalem afteteekenen, en op zijne zijde te gaen liggen. Wanneer men nu, van den 12de dag der 4de maend van het 5de jaer, rekent tot den 5de dag der 6de maend van het 6de jaer, zal men slechts 43 dagen vinden, daer EZECHIEL 390 dagen liggen moest op zijne slinke, en dan nog 40 dagen op zijne rechte zijde, in alles 430 dagen.

Dan, deze bedenking zal geheel verdwijnen, wanneer men den ganschen tijd, geduurende welken de Propheet, zoo op de rechte als slinke zijde gelegen heeft, bepaelt op 390 dagen; zoodat de 40 laetste dagen, geduurende welke hy, op zijne rechte zijde leggen moest, reeds mede vervat zijn in die 390 dagen, waerin hy de ongerechtigheid van Israëls huis gedragen heeft; en dat het zoo werkelyk met de zaek gelegen ware, blijkt daeruit allerduidelykst, dat hy zich spijs bereiden moest, naer het getal der dagen, geduurende

wel-

welke hy op zijne zijde zou nederliggen, niet voor 430, maer alleenlyk voor 390 dagen, vs. 9.

II. Maer laten wy de zaek wat nader, in de byzonderheden, beschouwen.

A. Hoe is het mogelyk dat EZECHIEL, geduurende den tijd van 390 dagen, op zijne zijde kon nederliggen? hoe was dit uit te houden? — Dan, het moge moeijelyk en verdrietig geweest zijn, onmogelyk was het in het geheel niet. Hoe veele voorbeelden zijn 'er niet van kranken, die jaren achter één bedlegerig zijn? Buiten allen twijffel zal God, door zijne byzondere Voorzienigheid, zorg gedragen hebben, dat deze houding voor den Propheet vry dragelyk ware. Misschien werd hy wel, door eene zware ziekte, genoodzaekt, in deze houding te blijven liggen.

B. Wat was de Prophetische beduidenis van deze houding?

*A*. De 390 dagen beteekenden de 390 jaren, geduurende welke de nakomelingen van JACOB zich, aen de hoogstgaende ongerechtigheid, byzonder aen den verfoeilykften afgodsdienst, hebben schuldig gemaekt. — De laetste 40 dagen beduidden de 40 laetste jaren van het Koningrijk der Joden, wanneer de boosheid en de afgodery, onder het zelve, ten hoogsten toppunte geklommen was.

Nu heeft de ongerechtigheid van Israël juist 390 jaren geduurd, wanneer men rekent van REHABEAMS 4de jaer, wanneer Juda het voorbeeld van het afgodiesch Israël gevolgd is, en den dienst des HEEREN verlaten heeft 1 Kon. 14: 22-24. 2 Kron. 12: 1. — Het 4de jaer van REHABEAM was het jaer 3026, na de schepping der waereld, en in het jaer 3416. werd Jerusalem, door NEBUCADNEZAR, voor de laetste mael, ingenomen. Vergel. VII *Deel Tijdtafel.* p. CVII en CXXIX. Maer tusschen het jaer 3026 en 3416. zijn juist 390 jaren verlopen.

De laetste 40 jaren des Koningrijks van Juda kan

men rekenen, van dien tijd, dat de vroome Koning JOSIA zijne hervorming, onder het Joodsche volk, begon door te zetten, in het jaer 3376. na de schepping 2 Kron. 34: 4-7. Van dien tijd af, was de afgodery, aen welke Juda zich schuldig maekte, des te strafwaerdiger.

Vervolgens beteekenen de 390 dagen den tijd van Jerusalems belegering: want elk een jaer der afgodery werd gestraft, met eenen dag van hoogstgaende ellende, geduurende de gemelde belegering. — Den 21sten December van het jaer 3414, na de schepping, legerde zich NEBUCADNEZAR voor Jerusalem. 2 Kon. 25: 1. 2 Kron. 36: 17. Jer. 39: 1. 52: 4. Ezech. 24: 1, 2. en den 3 July 3416. nam hy de Stad in, 2 Kon. 25: 3-7. Jer. 39: 2-7. 52: 5-11. Zie VII *Deel Tijdtafel.* p. CXXVIII, CXXIX. Het beleg duurde derhalven ruim anderhalv jaren. Maer de komst der Konings van Egypte, om de Stad te ontzetten, gav aenleiding, dat het beleg, voor eenigen tijd, wierd opgebroken Jer. 37: 5. Men mag derhalven, uit de omstandigheden der geschiedenis, besluiten, dat de belegering zelve 390 dagen, of omtrent 13 maenden, in alles geduurd hebbe.

De laetste 40 dagen schilderden de 40 laetste dagen der belegering van Jerusalem, wanneer de hongersnood, met alle de daeruit voortspruitende ellenden, op het hoogst gekomen was.

*B.* Het *nederliggen* van den Propheet, geduurende dien langen tijd, schilderde, aen den eenen kant, hoe de HEER, wiens persoon de Propheet, in dit geval, vertegenwoordigde, de wederspannige nakomelingen van JACOB, geduurende den tijd van 390 jaren, niet tegenstaende hunne grouwzame afgodery, in zijne langmoedigheid, gedragen had, en, aen den anderen kant, droeg de Propheet de ongerechtigheid van Israëls huis vs. 4-6, dat is hy vertoonde, door deze zinbeeldige houding, hoe

hoe de Joden, geduurende 390 dagen, in de belegering van Jerusalem, zouden worden blootgesteld aen de hoogstgaende ellenden.

C. Waerom moest de Propheet, eerst op zijne slinke, en daerna op zijne rechte zijde, nederliggen? — Dit diende, om het onderscheid aen te wijzen, het welk 'er wezen zou, tusschen de laetste 40 dagen, en de vorige. Geduurende de laetste 40 dagen zou de staet der belegerde Joden, binnen Jerusalem, aenmerkelyk ter kwade veranderen; en deze verandering kon niet voegzamer verbeeld worden, dan door het nederliggen van den Propheet, op eene andere zijde.

D. Hoe is het te verstaen, dat de HEER dikke touwen aen den Propheet leggen, en hem daerdoor verhinderen zou, om zich om te keeren? — Voor het naest zouden wy denken, dat de HEER den Propheet eene zware krankheid hebbe toegezonden, waerdoor hy geheel buiten staet was, om zich te bewegen, even als of hy, met dikke touwen, ware gebonden geweest.

*Vs. 9-17. worden de hongersnood, en andere ellenden, welke de belegering van Jerusalem vergezellen zouden, zeer levendig afgebeeld.*

9. Ende voorzie u, van eenen genoegzamen voorraed eetwaren, voor al den tijd, geduurende welke gy zult nederliggen, neemt gy ten dien einde voor u, tarwe, ende gerste, ende boonen, ende linsen, ende heerse, ende spelte; ende doet die in één vat, ende maeckt die u tot broot, om genoegzaem voedsel te hebben, [*nae*] het getal der dagen die gy op uwe zijde nederliggen sult, drie hondert ende tnegentigh dagen sult gy dat eten.

10. Uwe spijse nu, die gy eten sult, sal in gewichte zijn twintigh sikelen 's daegs: van tijt tot

tijt ſult gy die eten. Dit zal dagelyks uw bepaelde deel wezen.

11. Gy ſult oock water nae [*ſekere*] mate drincken, het ſeſte deel van een Hin: van tijt tot tijt ſult gy 't drincken. Dagelyks zult gy niet meer, dan die bepaelde maet drinken.

12. Ende gy ſult een gerſtenkoeck eten, ende die ſult gy met dreck van 's menſchen afgangh backen, in de tegenwoordigheid der Joden, en voor hare oogen.

13. Ende de HEERE ſeyde; Alſoo ſullen de kinderen Iſraëls haer ſober broot (*c*) onreyn eten, het zal, door de manier van toebereiding, verontheiligd wezen. Zodanig zal hunne ellendige toeſtand wezen, onder de Heydenen, daer henen ickſe, als vreemdelingen en ballingen, verdrijven ſal.

14. Doe ſeyde ick, Ach Heere HEERE, Siet, mijne ziele en is niet verontreynigt geweeſt; nimmer heb ik iets onreins gegeten: want ick en hebbe van mijner vroege jeugt af tot nu toe, geduurende mijnen ganſchen leevtijd, geen doot aes, nochte dat verſcheurt is gegeten, nochte geen verfoeyelick vleeſch, of iets anders, het welk de wet onrein verklaerd heeft, en is immermeer in mijnen mont gekomen. Verſchoon my dan, om eenen koek te eten, die, door menſchendrek, verontreinigd is.

15. Ende hy ſeyde tot my; Siet, ick hebbe u runderen miſt gegeven, die minder verfoeilyk is, voor en in de plaets van menſchen dreck, ſo ſult gy uw broot daer mede bereyden.

16. Daer na ſeyde hy tot my, in die zelvde Openbaring, ter nadere verklaring van die zinbeeldige verrichtingen, Gy menſchen kint vergel. Kap. 2: 1. Siet, ick (*d*) breke of *Ik zal verbreken* den ſtaf des broots in Jeruſalem, ende ſy ſullen het broot, uit hoofde van het

(*c*) Hoſ. 9: 3. (*d*) Levit. 26: 26. Jeſ. 3: 1. Ezech. 5: 16. ende 14: 13.

het gebrek, zeer spaerzaem, en met gewichte, ende met kommer eten, den eenen dag verlegen zijnde, over het voedsel voor den volgenden, ende het water zult gy, uit hoofde van de schaersheid, met [*sekere*] mate, ende met verbaestheyt drincken, den eenen dag niet wetende, waer gy, den volgenden, drank vinden zult. Dit zal den Joden tot een teeken zijn, van het gebrek, welke, by de belegering van Jerusalem, zal plaets hebben.

17. Op datse weten mogen, dat zy des broots, ende des waters gebreck hebben zullen, ende de eene met den anderen verbaest worden, ende in hare ongerechtigheyt, door honger en dorst, vermageren en uytteeren.

Het *breken van den staf des broods* vs. 16. beteekent het toezenden van eenen nijpenden hongersnood. — De spreekwijs is ontleend van zwakke lieden, die, op eenen staf, leunen, en, by gebrek daervan, op de aerde nedervallen. De *staf des broods* is derhalven die versterking, welke het brood, aen onze lichamen, verschaft; daer wy, zonder voedsel, bezwijken moeten; het brood versterkt het hart des menschen, Ps. 104: 15. — God *breekt den staf des broods*, wanneer Hy den mensch van het noodig voedsel beroovt, ten tijde van schaersheid, of wanneer Hy, zelvs in overvloed, de versterkende kracht, uit het voedsel, wechneemt. In den eersten zin, zou de HEER *den staf des broods, in Jerusalem, verbreken*, en de Joden, geduurende de belegering van die hoofdstad, met eenen zwaren hongersnood, bezoeken.

Alle de zinbeeldige verrichtingen, welke vs. 9-15, gemeld worden, dienden om den hongersnood aftebeelden, welke, by de belegering van Jerusalem, door NEBUCADNEZAR, zou plaets hebben, blijkens de verklaring, welke 'er de HEER zelvs van geevt vs. 16, 17.

EZECHIEL moest niet alleen *tarwe* en *gerst* nemen, maer ook *boonen*, *linsen*, *heerse en spelt*, om daervan brood te maken vs. 9. — Dit bevel werd hem gegeven, om daerdoor de schaersheid aftebeelden, welke, geduurende het

beleg van Jerusalem, zou plaets hebben, zodat men zich zou vergenoegen, met slechte spijs te eten. In tijden van schaersheid namelyk, is men genoodzaekt slechter zoort van granen, met de tarwe, te vermengen, om daerdoor den voorraed te rekken. — Dit brood moest de Propheet 390 dagen eten, tot een teeken, dat het beleg, en de daeruit voortspruitende hongersnood, juist zo lang duuren zouden.

Van dit slechte voedsel mogt hy niet eten, zo veel hy wilde, maer slechts een gering gedeelte, waervan het gewicht bepaeld werd vs. 10. — Daerdoor werd wederom de zeer groote schaersheid afgebeeld, welke in Jerusalem zou plaets hebben. In belegeringen, wanneer de hongersnood begint te dringen, is het meermalen gebruikelyk, dat 'er, voor elk een persoon, een zeker gedeelte van brood bepaeld worde, om den voorraed des te langer te rekken. Den Propheet werden *twintig sikkelen daegs* toegelegd. Dit was indedaed eene zeer schrale bedeeling; 60 *sikkelen* maekten ruim 27 oncen, 20 *sikkelen* waren derhalven iets meer dan 9 oncen, of ruim een halv pond. Zie II *Deel Inleiding* p. XLV.

Ook moest de Propheet eene bepaelde maet van drank dagelyks drinken, tot een teeken, dat 'er, binnen het belegerde Jerusalem, eene zeer groote schaersheid van water zou plaets hebben vs. 11. — De maet was bepaeld op een *zesde deel van een Hin*, voor elken dag. Een *Hin* was omtrent 2 stopen, en een *zesde deel van een Hin* maekte $\frac{1}{3}$ stoop, het welk een zeer bekrompen rantzoen was.

Maer wat zegt het bevel vs. 12. om een *gerstenkoek te eten, die, met drek van 's menschen afgang, gebakken was?* — De spottende VOLTAIRE heeft zich ongemeen vermaekt, met dit bevel, in een ongerijmd licht, voor te stellen. Volgens hem moest EZECHIEL het deeg van dezen koek, met menschendrek, mengen en beslaen, en dit zou de reden geweest zijn, dat de Propheet, die daervan eenen natuurlyken afkeer had, van dit walgelyk voedsel begeerde verschoond te worden. — Maer welk eene plompe verdraeijing, om den onkundigen spotgeest voedsel te geven!

Niets

Niets is 'er bekender, dan dat het, in het Oosten, nog ten huidigen dage, zeer gebruikelyk zy, om brood en koeken, by gebrek van andere brandstoffen, op turven van gedroogden mest, te bakken. Zoortgelyke turven zijn zelvs, in zommige gedeelten van ons Vaderland, in gebruik. EZECHIEL nu moest eenen gerstenkoek eten, die *met*, of liever gelijk wy gewoon te zeggen, *op drek van 's menschen afgang*, op turven van gedroogden menschendrek, *gebakken was*. — Deze zinbeeldige handeling was derhalven recht geschikt, om het algemeen gebrek aftebeelden, het welk by de Joden, binnen het belegerd Jerusalem, zou plaets hebben, zodat men, by mangel van andere brandstoffen, de spijs*, op turven van menschendrek, zou moeten gaer maken.

Op het verzoek evenwel van den Propheet, werd dit bevel in zo ver gematigd, dat het hem vergund wierde, den koek, in plaets van op gedroogden menschendrek, op turven van *runderen mest* te bakken vs. 15.

Het gene hier zinbeeldig werd afgeteekend, heeft werkelyk plaets gehad, in de belegering van Jerusalem. Er heerschte een allerakeligste hongersnood, met alle die ellenden, welke daermede gepaerd gaen. De Koning, de Rijksgrooten, en de Soldaten hadden nog eenen genoegzamen voorraed Jer. 37: 21; maer, voor den gemeenen man, zag het 'er allerakeligst uit. Toen de Chaldeeuwen in Kanaan vielen, vluchtten de Joden, van alle kanten, naer Jerusalem, om zich aldaer te beveiligen. Dit maekte aenstonds eene groote schaersheid, en ten laetsten een algemeen gebrek. 2 Kon. 25: 4. Al het volk zuchtte, brood zoekende, zy gaven hunne gewenschte dingen voor spijs, om de ziel te verkwikken; het kindeken en de zuigeling zonken, van honger, op de straten der Stad, in onmacht; de ziel der kinderen schudde zich uit, in den schoot der moederen; de wijven aten hare vrucht, en de kinderkens, welke men op de handen draegt, Klaegl. 1: 11. 2: 11, 12, 20.

## HET V. KAPITTEL.

*Hier worden de ellenden, welke over het Joodsche volk komen zouden, uitvoeriger beschreven. — De* HEER *beveelt den Propheet, om deze onheilen, door eene zinbeeldige verrichting, omtrent het afgeschooren hair van zijn hoofd en baerd, afteschilderen vs.* 1-4. *Vervolgens wordt deze zinbeeldige handelwijs uitvoerig verklaerd vs.* 5-17.

1. ENde gy menschen kint, vergel. Kap. 2: 1, zo vervolgde de HEER, in die zelvde verschijning, met my te spreken, neemt u een scherp mes, een scheermes der barbieren sult gy u nemen; 't welcke gy sult laten gaen over uw hooft, ende over uwen baert, om daermede het hair van uw hoofd en van uwen baerd aftescheeren, daer na sult gy u een weegschale nemen, ende die afgeschooren [*hayren*], in drie gelijke deelen, zeer nauwkeurig deylen.

2. Een derdendeel van het afgeschooren hair, sult gy in 't midden der afgeteekende stadt Jerusalem, welke gy, op eenen tichelsteen, zult beworpen hebben, vergel. Kap. 4: 1, met vyer verbranden, nae dat de dagen der belegeringe vervullet worden, en de 390 dagen, geduurende welke gy, tegen over de afteekening van het belegerde Jerusalem, moet nederliggen, vergel. Kap. 4: 3-8, zullen vervuld zijn, dan sult gy een ander derdendeel nemen, slaende met een sweert rontom het selve; ende een derdendeel sult gy in den wint stroyen; want ick sal het sweert achter hen uyttrecken, om de verstrooide Joden daermede te vervolgen.

3. Gy sult oock weynige hairen in getale daer van, van dat laetstgemelde derde deel nemen, ende in uwe slippen binden.

4. Ende

4. Ende nogh ſult gy van die hairen, welke, tot het laetſte derde deel, behooren, 'er eenige nemen, ende die werpen in 't midden des vyers, ende ſultſe verbranden met vyer: daer uyt ſal voort-komen een vyer tegen het geheele huys van Iſraël.

*Laten wy deze zinbeeldige verrichting wat nader beſchouwen.*

De Propheet moest het hair van zijn hoofd en baerd af-ſcheeren, en het zelve, by het gewicht nauwkeurig, in drie deelen, verdeelen; één derde deel moest hy, in het midden der afgeteekende Stad Jeruſalem, met vuur ver-branden; rondom het ander derde deel, moest hy met een zwaerd ſlaen; maer, met het laetſte derde deel moest hy, op drie onderſcheidene wijzen, te werk gaen, hy moest het zelve, op eenige weinige hairen na, in den wind ſtrooijen, deze weinige hairen moest hy, in zijne ſlippen binden, en 'er dan wederom eenige uitnemen, om dezelve in het vuur te werpen.

Dit alles had eene Prophetiſche beduidenis.

Het *afſnijden van het hoofdhair, en van den baerd* was, by de Joden, zeer ſchandelyk, en een teeken van de allerui-terſte verſmaedheid, vergel. 2 Sam. 10: 4, 5. Dit zin-beeldig bedrijv teekende derhalven de hoogstgaende ſmaed-heden en verachting, welke de Joden ondergaen zouden. De onderſcheidene wijzen, op welke de Propheet, met het afgeſchooren hair, handelen moest, ſchilderden de verſchillende oordeelen af, met welke de HEER het Jood-ſche volk bezoeken zoude.

Het nauwkeurig *wegen* en afpasſen van het hair, ver-toonde Gods rechtvaerdigheid, in het ſtraffen van de zon-daren. *Een derde deel moest, in het midden van* het afgetee-kende *Jeruſalem, met vuur verbrand worden*, tot een teeken, dat die Stad, nadat de Chaldeeuwen dezelve hadden inge-nomen, door NEBUZARADAN, zou verwoest worden. *Een ander deel* moest EZECHIEL *nemen, en, met een zwaerd ſlaen, rondom het zelve;* dit vertoonde hoe de Joden, door het

zwaerd der Babyloniers, zouden verflagen worden, deels by het verdeedigen van de Stad, deels by het innemen van dezelve, deels in hun vluchten. *Het derde deel* moest de Propheet *in den wind ftrooijen*, om aftebeelden, hoe de Joden, allerwegen onder de Heidenen, als ballingen, zouden verftrooid worden. Alleenlyk moest hy eenige weinige hairen bewaren, en dezelve *in zijne flippen binden*, tot een vertoog, dat de HEER het ganfche huis van Israël niet geheel zou uitroeijen, maer een klein gedeelte daervan overlaten. Van deze laetstgemelde hairen, moest hy 'er wederom eenige weinige *nemen, om dezelve, in het midden des vuurs, te verbranden, en daeruit zou een vuur voortkomen, tegen het geheele huis van Israël.* Dit gav te kennen, dat zommigen der ontkomene Joden, door hunne zamenzweering, tegen den Overften, welke NEBUCADNEZAR over hen ftellen zou, een tweede vuur van vernieling ontfteken zouden, het welk byna het geheele huis van Israël verteeren zou.

Dit alles is ook, door de uitkomst, allerduidelykst bevestigd. — De HEER heeft het Joodfche volk, aen de uiterfte verfmaedheid, overgegeven. — Nadat NEBUCADNEZAR de Stad Jerufalem had ingenomen, zondt hy zijnen Krijgsbevelhebber NEBUZARADAN, om dezelve te verbranden, die alles verwoestte; zodat 'er gene fchaduw van den vorigen luister overbleev 2 Kon. 25: 8 - 10. — Eene zeer groote menigte van Joden werdt, door het zwaerd, verflagen, niet alleen by het verdeedigen van de Stad, maer vooral, toen zy, met Koning ZEDEKIA, vluchtten, en achterhaeld werden, in de vlakke velden van Jericho 2 Kon. 25: 4 - 7. — De overgeblevenen werden, onder de heidenen, verftrooid, nadat NEBUZARADAN het meerder deel, naer Babel, had wechgevoerd 2 Kon. 25: 8 - 22. 2 Kron. 36: 18 - 20. Jer. 39: 8 - 18. 52: 12 - 27. — Alleenlyk werden 'er eenige weinigen van het geringfte zoort, in Kanaan, gelaten, over welken GEDALIA tot Overften was aengefteld 2 Kon. 25: 22. Maer niet lang daerna werdt de gemelde GEDALIA, door verraed, omgebracht; dit ontftak eene nieuw vuurvernieling, waerdoor zy bykans
alle

alle zouden verteerd zijn, en gav aenleiding, dat het overgebleven volk, naer Egypte, vluchtte 2 Kon. 25: 25, 26. Jer. 40-44.

*Vs. 5-17. vinden wy de toepassing en nadere verklaring van dit zinbeeldig bedrijv.*

5. Alsoo seyt de Heere HEERE, de opperste en rechtvaerdige Richter: dit afbeeldsel, het welk gy, op den tichelsteen, ontworpen hebt, vergel. Kap. 4: 1. is en beteekent Jerusalem, die vermaerde Stad, dewelcke ick in 't midden der Heydenen, als een toonbeeld van mijne zegenende goedheid, gesett hebbe; ende gemaekt, tot een wonder, voor de landen rontom haer henen.

6. Doch sy, die 'er in woonen, hebben mijne weldaden beantwoord, met eene allerschandelykste ondankbaerheid. In plaets dat mijne wetten, binnen Jerusalem, zouden gehoorzaemd worden, heeft het Joodsche volk mijne rechten, welke Ik hun had voorgeschreven, versmaed, en verandert in godtloosheyt en meer overtreden dan de Heydenen, ende mijne insettingen meer versmaed dan de heidenen, bewoonende de landen die rontom haer zijn: want sy hebben mijne rechten verworpen, ende in mijne insettingen en hebben sy niet gewandelt.

7. Daerom seyt de Heere HEERE alsoo, tot het wederspannig volk der Joden, (*a*) Dewijle gylieden, die zo zonderling bevoorrecht waert, de boosheid dies meer gemaeckt hebt dan de Heydenen die rontom u zijn, in mijne insettingen niet gewandelt en hebbet, ende mijne rechten niet gedaen en hebbet, selfs nae de rechten der Heydenen die rontomme u zijn niet gedaen en hebbet, zijnde minder oprecht, eerlyk, en rechtvaerdig dan de blinde heidenen, welke Ik, in hunne wegen, heb laten wandelen.

(*a*) Levit. 18: 24, 28.

8. Daerom ſeyt de Heere HEERE, die elk rechtvaerdig vergeldt, naer zijne daden, alſoo; Siet, ick [*wil*] aen u, of *Ik ben tegen u*, Ik zal my tegen u verzetten, ja Ick, tegen welken zich niemand verzetten kan: want ick ſal gerichten in 't midden van u oeffenen, en u, op eene zeer geduchte wijs, ſtraffen, voor de oogen van die Heydenen, die zich beter gedragen hebben, dan gylieden.

9. Ende ick ſal onder u doen 't gene ick niet gedaen en hebbe. De ſtraffen, met welke Ik u bezoeken zal, zullen zwarer wezen, dan Ik ooit, aen eenig ander volk, heb uitgeoeffend; ende deſgelijck ick voortaen niet doen en ſal. Dit alles zal u overkomen, om aller uwer grouwelen wille.

10. Daerom zal Ik eenen ſchroomelyken hongersnood onder u zenden, by de belegering van Jeruſalem, door de Chaldeeuwen; zelvs ſullen de vaders de (*b*) kinderen eten in 't midden van u; ende de kinderen ſullen hare vaderen eten: ende ick ſal gerichten onder u oeffenen, ende ſal al uw overblijfſel in (*c*) alle winden verſtroyen.

Dit is blijkbaer vervuld, geduurende het beleg van Jeruſalem. — Er heerschte eene allerakeligſte hongersnood. Zie 2 Kon. 25: 3. Daerom klaegt JEREMIA: *de kinderen der barmhartige wijven hebben hare kinderen gekookt, zy zijn haer, tot ſpijs, geworden, in de verbreking der dochter mijnes volks*, Klaegl. 4: 10. — Het *overblijfſel* der Joden, zy, die, van de algemeene ſlachting verſtrooid, waren overgebleven, werden *in alle winden* en onder alle volken, nadat NEBUZARADAN het ganſche volk, eenige van het geringſte ſoort uitgezonderd, naer Babel, gevangelyk had wechgevoerd, 2 Kon. 25: 8-22. 2 Kron. 36, 18-20. Jer. 39: 8-18. 52: 12-27.

11. Daerom [*ſoo waerachtig als*] ick leve, ſpreeckt de Heere HEERE, de Allerhoogſte Richter, de

(*b*) Levit. 26: 29. Deut. 28: 53. 2 Kon. 6: 29. Klaegl. 4: 10.
(*c*) Jerem. 49: 32, 36.

die het kwaed nimmer kan ongestraft laten; (om dat gy den Tempel mijn heyligdom verontreynigt hebbet met alle uwe afgodery, en welke, met het hoogste recht, verfoeyselen genaemd worden, ende met alle uwe grouwelen:) so ick oock niet daerom [*u*] verminderen, op eene geduchte wijs straffen, ende (*d*) mijne ooge [*u*] niet verschoonen en sal, ende ick oock niet en sal sparen, maer u, op een klein overblijfsel na, verdelgen zal, zo zal Ik geen God zijn!

12. (*e*) Een derde deel van u sal van de pestilentie sterven, welke, binnen het belegerde Jerusalem, door den stank der verslagene lijken, ontstaen zal, ende sal door honger in 't midden van u te niete worden, ende een derde deel sal in het sweert vallen rontom u: ende een derdendeel sal ick in alle winden verstroyen, ende ick sal het sweert achter hen uyttrecken: gelijk, in de voorheen gemelde zinbeeldige verrichting, is afgeteekend, vs. 1-4.

13. Alſo sal mijn toorn volbracht worden, ende ick sal mijn grimmigheyt op hen doen rusten, ende my troosten, het uitoeffenen van mijne wraek zal my genoegen verschaffen, ende sy sullen, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE in mijnen lang getergden yver gesproken hebbe, als ick mijne grimmigheyt tegen hen volbracht sal hebben.

14. Deer toe sal ick u ter woestheyt, ende ter smaetheyt setten, onder de Heydenen, die rontom u zijn; voor de oogen van allen den genen, die voorbygaet, zal uw land, voorheen zo bloeiende, eene onbewoonde wildernis wezen.

15. So sal de (*f*) smaetheyt, ende hoon, welke Ik u zal aendoen, voor andere volken, tot een onderwijs zijn, om, uit uw voorbeeld, te leeren, voor mijne oordeelen te vreezen. Het oordeel, het welk Ik over u zal uitoeffenen, zal tot een schrik ende ontsettinge

(*d*) Ezech. 7: 4. (*e*) Jer. 15: 2. (*f*) Deuter. 28: 37.

den Heydenen zijn die rontom u zijn; wanneer ick over u gerichten in toorne, ende in grimmigheyt, ende in grimmige ſtraffen oeffenen ſal: Ick de HEERE hebbe [*het*] geſproken, en het zal onfeilbaer zeker geſchieden.

16. Wanneer ick de booſe pijlen des hongers, die uwe ingewanden doorwonden zal, tegen hen uytſenden ſal, die ten verderve zijn ſullen, die ick uytſenden ſal om u te verderven; ſo ſal ick den (*g*) honger over u vermeerderen, ende (*h*) u den ſtaf des broots breken, verg. Kap. 4: 16.

17. Ja honger, die u, in de belegerde Stad, zal kwellen, ende (*i*) boos verſlindend gedierte, die u, wanneer gy, by het inneemen van de Stad, door de woeſtijnen, vluchten zult, van kinderen berooven ſullen, ſal ick over u ſenden; oock ſal peſtilentie, ende bloet onder u ommegaen: ende het ſweert ſal ick over u brengen; Ick de HEERE hebbe [*het*] geſproken, en zal mijne bedreiging ontwijffelbaer ter uitvoer brengen.

(*g*) 2 Kon. 6: 25. Jeſ. 3: 1. Ezech. 4: 16. ende 14: 13. (*h*) Levit. 26: 26. Ezech. 4: 16. ende 14: 13. (*i*) Levit. 26: 22.

## HET VI. KAPITTEL.

*Hier wordt I. de verwoesting van het Joodsche land voorspeld, vs. 1-7. II. Daerna wordt de ontkoming van eenige weinigen beloovd, vs. 8-10. III. Vervolgens worden den Joden zeer zware ouheilen bedreigd, als rechtvaerdige straffen van hunne hoogstgaende boosheden, vs. 11-14.*

1. ENde het woort des HEEREN geschiedde vervolgens, tot my, in eene Openbaring. De hooge God zelvs sprak tot my, seggende:

2. Menschen kint, verg. Kap. II: 1. set uw aengesichte tegen alle (*a*) de bergen van het land Israëls, ende propheteert tegen deselve. Spreekt de geduchte oordeelen uit, welke Ik, over het gansche land Kanaan, bengen zal, met uw aengezicht gericht naer de bergen.

3. Ende segt, Gy bergen Israëls, hoort het woort des Heeren HEEREN: Soo seyt de Heere HEERE tot de bergen, ende tot de heuvelen, tot de beken, ende tot de dalen, Siet ick, ick brenge over u het sweert, ende ick sal uwe hoogten verderven.

4. Daer toe sullen uwe altaren verwoest, ende uwe sonnebeelden verbroken worden: ende ick sal uwe verslagene nedervellen voor 't aengesichte uwer dreckgoden.

5. Ende ick sal de doode lichamen der kinderen Israëls voor het aengesichte harer dreckgoden leggen, ende ick sal uwe beenderen rontom uwe afgods altaren stroyen.

6. In alle uwe wooningen sullen de steden ver-

(*a*) Ezech. 36: 1.

woeftet, ende de hoogten ter wildernisse worden: op dat uwe altaren woest ende eensaem zijn, ende uwe dreckgoden verbroken worden, ende ophouden, ende uwe sonnebeelden afgehouwen, ende uwe wercken, ter eere der afgoden gemaekt, geheel uytgedelgt worden.

7. Ende de verslagene sullen in 't midden van u liggen; op dat gy wetet, dat ick de HEERE ben, die de boosheid van uwe inwoneren, met rechtvaerdige straffen, bezoeke.

Hier wordt, met één woord, bedreigd, dat het gansche Joodsche land, om de afgoderyen en grouwelen van deszelvs inwooneren, zou verwoest, en van ingezetenen beroovd worden, gelijk ook werkelyk geschied is, nadat Jerusalem, door de Chaldeeuwen, ingenomen, en het gansche volk, naer Babel, gevangelyk wechgevoerd was.

8. Ick sal dan nogh evenwel een klein overblijffel, in Kanaan, laten, in vergelyking van de groote menigte, welke, door honger, de pestilentie en het zwaerd, zal omkomen, als gy [*eenige*] der vluchtelingen sullet hebben, die het sweert ontkomen onder de Heydenen, wanneer gy in de landen sullet verstroyt worden.

9. Dan sullen zommigen van uwe ontkomene mijner gedencken onder de Heydenen, daer sy gevanckelick sullen geworden zijn, dan zullen zy tot inkeer komen, de boosheid van hunne handelingen boetvaerdig belijden, en oprechtelyk tot my wederkeren, om dat ick, als het ware, van droevheid, verbroken en doorgrievd ben door haer afgodiesch hoerachtigh herte dat van my afgeweken is, ende door hare overspeelige oogen, die hare dreckgoden nahoereeren: ende sy sullen eene walginge aen sichselven hebben, over de boosheden die sy in alle hare grouwelen gedaen hebben.

10. Ende sy sullen weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God; ick en hebbe niet te vergeefs gesproken, van hen dit quaet aen te doen.

doen, zy zullen de vervulling van mijne bedreigingen ondervinden.

Beide de bedreiging vs. 3-7, en de belovte vs. 8-10, zijn, door de uitkomst, blijkbaer bevestigd.

Wat de bedreiging aengaet. — By den inval der Chaldeeuwen, *is het zwaerd gebracht* over het Joodfche land, en deszelvs *hoogten zijn verdorven*, vs. 3. Deze *hoogten* zijn de heuvelen van het bergachtig Kanaan, ten zy men, om dat er vervolgens van altaren, zonnebeelden en dergelyke gefproken wordt, byzonder te denken hebbe aen de hoogten, op welke, ter eere van de afgoden, geofferd werd. Koning HISKIA had deze hoogten wel wechgenomen, en JOSIA fterk geyverd tegen alle afgodery, 1 Kon. 22: 44. 2 Kron. 34: 8, 4.; maer hunne opvolgers hadden dezelve wederom herfteld, zodat zy, ten tijde van de Propheten JEREMIA en EZECHIEL, wederom algemeen geworden waren. Ook deze hoogten zijn, door de Chaldeeuwen, verdorven, en, gelijk het vs. 6. wordt uitgedrukt, *tot wildernisfen* gemaekt. — By die gelegenheid zijn ook de afgodsbeelden verwoest, vs. 4-6. — Het zwaerd der Chaldeeuwen maekte eene allervreesfelykfte flachting onder de Joden, zodat de *verflagenen nedergeveld wierden, voor het aengezicht van hunne drekgoden vs.* 4, en *de verflagenen, in het midden van hen, lagen vs.* 7. — Vs. 5. wordt 'er nog eene byzonderheid bygevoegd, welke wat nader opmerking vordert; *Ik zal de doode lichamen der kinderen Israëls, voor het aengezicht hunner drekgoden, leggen, en Ik zal uwe beenderen rondom uwe altaren ftrooijen.* Dit geevt niet alleen te kennen, dat de beangfte Joden den toevlucht nemen zouden, tot de hoogten, de altaren, en afgodsbeelden, om hunne veiligheid te zoeken, en dat zy aldaer, door het zwaerd der Chaldeeuwen, zouden doorftoken worden, en, voor het aengezicht van hunne drekgoden, ter aerde nedervallen, maer dat zelvs de lijken der afgeftorvenen zouden opgegraven, en hunne beenders, in de opene lucht, rondom de altaren verftrooid worden. Dusdoende zou de dienst van de afgoden der Joden, door hunne eigene doodsbeenderen, verontreinigd worden. — Men verhaelt, dat het,

by de Joden, de gewoonte geweest zy, vele kostbaerheden te leggen, in de gravsteden van hunne Koningen, en dat ook andere lieden van aenzien, met byzetting van eenige kleinoodien, begraven wierden. Het is derhalven ligtelyk te begrijpen, dat de Chaldeeuwen, welken het om buit te doen was, de graven der Joden geopend, en de doodsbeenderen, op het open veld, verstrooid hebben.

Dan evenwel de HEER beloovt, dat Hy, met het Joodsche volk, gene volkomen voleinding maken zoude, en dat zommigen der ontkomenen zich bekeeren zouden vs. 8 - 9. — Zo is het ook geschied. — Er werd eene verbazende menigte der Joden, door het zwaerd der Chaldeeuwen, verslagen, terwijl vele anderen, geduurende het beleg van Jerusalem, door den honger en de pestilentie, waren omgekomen. Maer 'er was nog een overblijvsel, het welk gevangelyk naer Babel gevoerd, en, in de landen der heidenen, verstrooid werd. — Velen van deze ontkomenen bleven onverbeterlyk, vergel. Jer. 42, 43, 44. Maer eenigen hebben zich tot den HEER gekeerd, en zijn, in de Babylonische gevangenis, van den afgodsdienst, aen welken hunne Natie zo vele eeuwen was verkleevd geweest, geheel afkeerig geworden.

*Vs. 11 - 14. worden de geduchte oordeelen, welke, over de Joden, als rechtvaerdige straffen van hunne hemeltergende boosheden, komen zouden, zeer levendig afgeteekend.*

11. Soo seyt de Heere HEERE; (*b*) Slaet met uwe hant, ende stampt met uwen voet, tot een teeken van verbaesdheid en droevheid, over de grouwelen der Joden, en de schromelyke oordeelen, met welke zy zullen gestraft worden, ende segt, Ach, over alle grouwelen der boosheden van het huys Israëls: want sy sullen door het sweert, door den honger, ende door de pestilentie vallen.

12. Die verre af en buiten 's lands gevlucht is, sal door

(*b*) Ezech. 21: 17.

door de peſte ſterven; ende die naeby is en in zijn Vaderland blijvt, wanneer de Chaldeeuwen in het zelve rukken, ſal door het ſweert vallen; maer die overgebleven, ende, binnen de hoofdſtad Jeruſalem, belegert is, ſal door honger ſterven: alſo ſal ick mijne grimmigheyt tegen hen volbrengen.

13. Dan ſult gy weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God, die het bewind voert, over de geheele waereld, als de lijken van hare verſlagene in 't midden harer dreckgoden, rontom hare altaren weſen ſullen, op alle hooge heuvelen, op alle toppen der bergen, ende onder allen groenen boom, ende onder alle dichte eycken; de plaetſe, alwaer ſy allen haren dreckgoden lieflicken reuck maeckten.

14. Daeromme, tot eene rechtvaerdige ſtraf van deze grouwelen, ſal ick mijne ſlaende hant over hen uytſtrecken, ende ſal het lant woeſt maken, ja nog woeſter dan de vreesſelyke en onbewoonbare woeſtijne nae Diblath henen, op de grenzen van Moab, vergel. Deut. 8: 15. Zulk eene verwoesting zal Ik aenrichten, in het ganſche land der Joden, in alle hare woningen: ende ſy ſullen bevinden, dat ick de HEERE ben, die niet dulden kan, dat die eer en hulde, welke My alleen toekomt, den nietigen afgoden gegeven worde.

## HET VII. KAPITTEL.

*Hier voorspelt de Propheet nog eens de geheele verwoesting van het Joodsche land. I. Dit oordeel wordt eerst op zich zelve voorgesteld vs. 1-4. en II. daerna, door eene driedubbelde herhaling, nader bevestigd, welke alle zijn ingericht, om de nabyheid en zwaerheid van deze onheilen aftebeelden vs. 5-22.* א. *De eerste herhaling vinden wy vs. 5-9.* ב. *De tweede vs.* 10, 11, ג. *De derde vs. 12-22. III. Eindelyk worden de laetste ellenden, welke het Joodsche volk zouden overkomen, zinbeeldig vertoond vs. 23-27.*

1. DAer na, liever eenvouwig *Ende*, ook geschiedde het woort des HEEREN vervolgens tot my, seggende:

2. Voorder gy menschen kint, vergel. Kap. 2: 1. soo seyt de Heere HEERE, de allerhoogste en rechtvaerdige Richter der gansche aerde, van het voorheen zo gezegend Kanaan, het lant Israëls; Het eynde van mijne langmoedigheid, en van het Joodsche Koningrijk, is 'er: het eynde is gekomen over de vier hoecken dat is, over alle deelen des lants, in den geheelen omtrek.

*Het land Israëls* beteekent hier het Joodsche land. Na de slooping van het Koningrijk, en de gevangelyke wechvoering der X stammen, door de Assyriers, komt Juda meermalen voor, onder den algemeenen naem van Israël, omdat de overgeblevenen van de X stammen zich by Juda gevoegd hadden, vergel. Kap. 12: 22. 13: 9. 18: 2. Mich. 1: 14. 3: 9, 10, enz.

3. Nu is het eynde over u gekomen, daer Ik u zo lang verschoond, en, in mijne langmoedigheid, gedragen heb: want ick sal de geduchte uitwerkselen van mijnen recht-

rechtvaerdigen toorn tegen u ſenden, ende ick ſal u richten nae uwe boſe wegen en handelingen, ende ick ſal op u brengen de ſtraffen van alle uwe grouwelen.

4. (*a*) Ende mijne ooge en ſal u niet verſchoonen, nochte ick en ſal niet ſparen: maer ick ſal de ſchromelyke vergelding van uwe booze wegen op u brengen, ende de ſtraffen van uwe grouwelen ſullen in 't midden van u zijn; ende gylieden ſult weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God, yverig over mijne eer.

5. Soo ſeyt de Heere HEERE, de opperſte Richter; uwe voleinding zal zeer ſpoedig komen. Het oordeel is reeds voor de deur. Een quaet, een eenigh quaet, eene aeneenſchakeling van allerlei rampen, ſiet en merkt het toch op, is reeds gekomen:

6. Een eynde is 'er gekomen, van mijne langmoedigheid, en van het Joodſche Koningrijk, dat eynde is reeds werkelyk gekomen. Mijn rechtvaerdig oordeel ſcheen te ſluimeren, maer het is nu opgewaeckt tegen u: ſiet, het [*quaet*] is gekomen.

7. De morgenſtont, in welken de Richters gewoon zijn, vonnisſen uittespreken, de tijd van mijne rechtvaerdige vergelding, is tot u gekomen, o inwoonder des Joodſchen lants: de tijt des gerichts is gekomen, de dagh der beroerte is naeby, in welken gy niet rusten zult, waer gy u, van verlegenheid, bergen zult, ende daer en is geen wederklanck der bergen, 'er is geen gejuich, gene ſtem des gezangs, van welke de bergen plegen te weergalmen, meer in het ganſche land.

8. Nu ſal ick in korten de ſchromelyke uitwerkſelen van mijne grimmigheyt over u uytgieten, ende mijnen toorne tegen u volbrengen, ende u richten nae uwe booze wegen en handelingen, ende ſal op u brengen alle de welverdiende ſtraffen van uwe grouwelen.

(*a*) Ezech. 5: 11. ende 8: 18.

9. Ende mijne ooge en ſal niet verſchoonen, nochte ick en ſal niet ſparen: ick ſal u vergelding geven nae uwe booze wegen en handelingen, ende de geduchte ſtraffen van uwe grouwelen ſullen in 't midden van u zijn; ende gylieden ſult weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God, die u ſlaet, met mijne ſtraffende hand.

10. Siet, de dagh, ſiet [*de morgenſtont*] is gekomen, in welken Ik zal recht doen, de morgenſtont van dien benauwden dag, op welken Ik een einde van het Joodſche Koningrijk maken zal, is voortgekomen, de roede van mijnen toorn heeft gebloeyt, de Chaldeeuwen, welke Ik, als eene roede in mijne hand, gebruiken zal, om u te ſtraffen, zijn ſterk en geweldig, de hoovaerdye heeft gegroent; de trotſche hardnekkigheid der Joden is rijp geworden tot de ſtraf.

11. Het gewelt is opgereſen tot een roede der godtlooſheyt. De boosheid is zo hoog geklommen, dat zy niet langer kan ongeſtraft blijven, en daerom zullen de hardnekkige Joden geheel verwoest worden; niet van hen en ſal [*overblijven*], nochte van hare menigte, nochte van haer gedruys en vrolykheid, ende zelvs geene klage en ſal over hen zijn, niemand zal, met de Joden, eenig medelijden hebben.

12. De tijt der voleinding is gekomen, de dagh der verwoesting is genaeckt; de kooper en zy niet blijde, over het gene hy gekocht heeft, naerdien hy 'er geen genot van hebben zal, ende de verkooper en bedrijve geen rouwe, over het verlies van het verkochte, naerdien hy toch zou hebben moeten misſen: want een brandende-toorn is over de geheele menigte van het Joodſche [*lant*] ontſtoken, die alles verteeren zal.

13. Want het gantſche land zal komen in de handen der Chaldeeuwen, de verkooper en ſal daerom tot het verkochte niet wederkeeren, of ſchoon haer leven nogh onder de levendige ware. Zy, die het Jubeljaer beleven mogten, wanneer alle bezittingen tot den voorigen

rigen eigenaer plegen weder te keren, verg. Lev. 25: 13. zullen 'er geen genot van hebben, omdat zy, in de gevangenis van Babel, ver wech buiten hun Vaderland, verkeeren zullen, overmits het Gesichte, dat is dit bedreigde onheil, het welk den Propheet vertoond is, aengaende de verwoesting van de geheele menigte van het [*lant*], niet en sal te rugge keeren, maer zekerlyk zal uitgevoerd worden; ende niemant en sal door sijne ongerechtigheyt, of booze streeken, sijn leven stercken, en beveiligen kunnen.

14. Ook zullen de Joden genen moed hebben, om de verdervende Chaldeeuwen aftekeeren. Sy hebben met de trompette getrompettet, om de wapenen aen te gorden, ende hebben alles bereydet, tot den strijd; maer niemant en treckt ten strijde. Op het aennaderen van den vyand is hun allen de moed ontzonken. Zy zijn allen, binnen de hoofdstad Jerusalem, gevlucht. Ook zouden alle hunne poogingen geheel vruchteloos wezen: want mijn brandende-toorn is over de geheele menigte van het Joodsche [*lant*] ontstoken.

15. Het sweert is buyten op het land, ende de peste, ende de honger heerschen van binnen, in het belegerde Jerusalem: die op het velt is, sal door het sweert sterven, ende die in de stadt is, dien sal de honger, ende de peste verteeren.

16. Ende hare ontkomende, die, met den Koning Zedekia by het inneemen van Jerusalem, zullen vluchten, begunstigd door de duisternis van den nacht, verg. 2 Kon. 25: 4. sullen [*wel*] ontkomen, in de vlakke velden van Jericho, maer sy sullen op de bergen zijn omzwervende, sy zullen aldaer, door de Chaldeeuwen, worden nagejaegd, verg. 2 Kon. 25: 5. ja zy alle sullen zijn gelijck duyven der dalen, die uit hun nest verjaegd zijn, kermende, een yeder om de rampzalige gevolgen van sijne ongerechtigheyt.

17. Er zal eene algemeene neerslachtigheid en vrees plaets hebben. Alle handen sullen (*b*) slap worden,

(*b*) Jes. 13: 7. Jerem. 6: 24.

ende alle knien ſullen te zwak zijn, om te ſtaen, zy
zullen, als het ware, henen vlieten [*als*] water.
18. Oock ſullen ſy ſacken (*c*) aengorden, om
hunnen lendenen, tot een teeken van droevheid, grou-
wen en verſchrikking ſalſe als geheel bedecken: ende
over alle aengeſichten ſal ſchaemte weſen, ende
op alle hare hoofden kaelheyt; vermits het hair, tot
een teeken van rouwe, zal afgeſneden wezen.
19. Hunne rijkdommen zullen hun niet kunnen baten.
Vluchtende zullen zy alle hunne bezittingen verlaten moe
ten. Sy ſullen haer ſilver, als iets geheel onnut, op
de ſtraten werpen, ende haer gout ſal tot onrey-
nigheyt zijn, zy zullen het wechwerpen, als iets, het
welk voor hun van gene de minſte waerde is; (*d*) haer
ſilver, ende haer gout en ſal haer niet konnen uyt-
helpen ten dage der verbolgenheyt des HEEREN.
Met alle hunne rijkdommen, zullen zy, by de belegering
van Jeruſalem, gebrek aen voedſel hebben, hare ziele en
ſullen ſy niet verſadigen, ende hare ingewanden
en ſullen ſy niet vullen kunnen: want het goud en
zilver ſal de aenſtoot harer ongerechtigheyt zijn,
of *is de aenſtoot van hunne ongerechtigheid geweest*, hunne rijk-
dommen hebben zy misbruikt, niet alleen tot weelde en
dartelheid, maer ook om hunne afgoden te vereeren.
20. Ende hy, die Juda voorheen zo uitnemend zegen-
de, heeft den prachtigen Tempel, de ſchoonheyt ſijnes
cieraets, onder de Joden, tot overtreffelickheyt ge-
ſett; maer ſy hebben daer in beelden harer grou-
welen [*ende*] harer verfoeyſelen gemaeckt, zy heb-
ben den Heiligen Tempel, door afgodery, verontreinigd,
daerom hebb' ick dat prachtig gebouw hen tot onrey-
nigheyt geſtelt, voor zo ver het, door de Chaldeeu-
wen, zal ontheiligd en verwoest worden.
21. Ende ick ſal het Heiligdom, het welk Salomo,
ter mijner eere, geſticht heeft, in de hant der vreem-
de overgeven ten roove, ende den wreeden, roov-
zuch-

(*c*) Jeſ. 15: 2, 3. Jer. 48: 37. (*d*) Spr. 11: 4. Zeph. 1: 18.

zuchtigen, en bloeddorstigen Chaldeeuwen, die godtloosen der aerde ten buyte: ende sy sullen 't ontheyligen, verwoesten en verbranden.

22. Oock sal ick naer de Joden niet hooren, wanneer zy, in de benauwdheid, tot my roepen zullen: want ik zal mijn gunstig aengesichte van hen omwenden, ende de woede der Chaldeeuwen zal pael noch perk kennen, sy sullen zelvs het heilige der heiligen, mijne verborgene plaetse, ontheyligen: want inbrekers sullen daer in komen, ende die ontheyligen.

23. Maekt gy een keten, Ezechiel, om de aenstaende gevangenis en dienstbaerheid der Joden, in Kanaan, aftebeelden: want het gantsche Joodsche lant is vol van bloetgerichten, moord en onderdrukking, ende de hoofdstadt Jerusalem is vol van gewelt.

24. Daerom sal ick de Chaldeeuwen, de quaetste en wreedaertigste der Heydenen doen komen, die hare huysen erflick besitten sullen, ende sal den hoogmoet der stercken en hardnekkigen onder de Joden doen ophouden, ende die haer heyligen, alle dingen, welke tot den plechtigen Godsdienst, behooren sullen ontheyligt worden.

25. De ondergangh komt, voor de Joden, ende sy sullen de vrede soecken, maer sy en salder niet zijn; alle hunne pogingen, om den ondergang van hun Koningrijk voor te komen, zullen geheel mislukken.

26. Elende sal op elende komen, ende daer sal akelig geruchte op geruchte wesen: dan sullen sy het Gesichte van een Propheet soecken, en hem, over de uitkomst, willen raedpleegen, maer de wet sal vergaen van den Priester; zy, welker ampt het is, het volk te onderwijzen, zullen geheel onkundig wezen, ende de raet van de Oudsten; de verstandigsten zullen ten eenenmale radeloos wezen.

27. Er zal eene algemene verslagenheid wezen, onder allerlei rangen van menschen. De laetste Koningh Zedekia sal rouwe bedrijven, ende de Vorsten sullen met verwoestinge, en verbaesdheid, als geheel beklee-

det zijn, ende de handen van het volck des lants sullen, door verslagenheid, als beroert zijn: ick sal hen doen nae haren boozen wegh, en handel, ende met hare rechten sal ickse richten, door hun, naer evenredigheid van hunne daden, te vergelden, ende sy sullen, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God, de Richter der gansche aerde, die recht doet.

---

## HET VIII. KAPITTEL.

Kap. 8-19. beschrijvt onze Propheet de Openbaringen, welke hy, in het *zesde jaer* der wechvoering van JECHINIA, in Babel ontvangen heeft.

De eerste is vervat Kap. 8-11. want, dat dit alles het verhael uitmake van eene en dezelve Openbaring, blijk allerduidelykst, uit Kap. 11-24, 25. alwaer de Propheet uitdrukkelyk zegt, dat hy, na het beschouwen van dit gezicht, door den Geest des HEEREN, tot de gevangene Joden gevoerd zy, en hun Gods woorden hebbe bekend gemaekt. — De hoofdzaek van deze Openbaring bestond hier in, dat de HEER, door de hand der Chaldeeuwen, de vreesselykste oordeelen zou uitoeffenen, over Jerusalem, en het gansche Joodsche land, tot rechtvaerdige straffen van hunne hemeltergende grouwelen.

*In dit Kap. 8. ontmoeten wy de volgende hoofdbyzonderheden.*

I. Na het opschrivt, het welk de omstandigheden van tijd en plaets beschryvt, vs. 1. volgt

II. Het verhael van het gezicht zelvs, waermede EZECHIËL verwaerdigd is, vs. 2-17.

א. De Propheet werd, in eene verrukking van zinnen, in den Tempel te Jerusalem, overgebracht, vs. 1-5.

ב. Al-

ב, Alwaer hem de afgoderyen en grouwelen vertoond werden, welke aldaer, op onderscheidene plaetsen, gepleegd werden, vs. 5-17.

A. Aen de poort van het binnenste Voorhov, vs. 5, 6.

B. Aen de deur van het Voorhov, vs. 7-13.

C. Aen de Noorder poort van den Tempel, vs. 14, 15.

D. In het binnenste Voorhov, vs. 16, 17.

ג. Eindelyk wordt hem verzekerd, dat deze grouwelen, op eene geduchte wijs, zouden gestraft worden, vs. 18.

1. Het geschidde nu in het seste jaer, der wechvoering van Jechonia, verg. Kap. 1: 2, in de seste [*maent*], op den vijfden dag der maent, als ick in mijnen huyse sat, ende de Oudtste van Juda, mannen van aenzien en kundigheden, onder de gevangene Joden, die voorheen eerampten, in hun Vaderland, bekleed hadden, voor mijn aengesichte saten, om den HEERE, door my raed te vragen, en te vernemen, hoe het verder, met het Joodsche volk in Kanaan, gaen zoude; dat de hant des Heeren HEEREN daer over my viel, en dat ik, door den Prophetischen Geest, met Openbaringen en gezichten, verwaerdigd wierd.

2. Doe sagh ick, in eene verrukking van zinnen, een zeer merkwaerdig gezicht, ende siet, terwyl de gemelde Oudsten by my zaten, vertoonde zich aen my eene gelijckenisse, van eenen man, wiens gedaente was, als de gedaente van vyer; van de gedaente sijner lendenen, ende nederwaert, tot aen de voeten, was niets anders dan enkel vyer: en van sijne lendenen, ende opwaert, tot aen het hoofd, was zijne gedaente, als de gedaente eener klaerheyt, of van eenen zeer glansrijken luister, gelijk men in den morgenstond ziet, wanneer de zon zich vertoont aen het uitspansel, als de verwe van Hasmal. Verg. Kap. 1: 27.

De man, die zich, in zulk eene ontzachlyke gedaente,

vertoonde, was dezelvde, welken de Propheet in de vallei gezien had, verg. vs. 4, namelyk de MESSIAS, Gods Zoon zelvs, verg. Kap. 1: 26 — Van zijne landenen en nederwaerds, vertoonde Hy zich, als enkel vuur, om daer door de ontzachlyke wraek te verbeelden, welke Hy eerlang, over de Joden, ſtond uit te oeffenen. De helder ſchijnende klaerheid, welke zich, aen zijne lendenen en opwaerds vertoonde, verbeeldde zijnen yver voor Gods eer en Majeſteit.

3 Ende hy, die zich, in de gemelde gedaente, aen my vertoonde, ſtack (*a*) de gelijckeniſſe eener hant uyt, ende nam by my den hayre mijns hoofts: ende de Geeſt voerde my op tuſſchen de aerde, ende tuſſchen den hemel, ende bracht my in de Geſichten Godts, in eene Prophetiſche verrukking, te Jeruſalem, tot de deure der poorte des binnenſten [*voorhofs*], dewelcke ſiet nae 't noorden, alwaer de ſitplaetſe was van een beelt der yveringe, dat tot yver verweckt.

De Propheet werd overgevoerd, naer Jeruſalem. Niet lichamelyk. Hy zat, in de tegenwoordigheid der Oudſten, in zijn huis in Babylon. Maer, in eene verrukking van zinnen, werd hy, door de lucht heenen, naer Jeruſalem gevoerd. De prophetiſche Geest werkte zodanig op zijne verbeeldingskracht, door eenen bovennatuurlyken invloed, dat het hem allerduidelykst voorkwam, als of hy naer Jeruſalem gevoerd wierd.

De plaets, werwaerds hy, in deze verrukking van zinnen, werd overgevoerd, was Jeruſalem, en wel bepaeldelyk de Tempel. Door eenen bovennatuurlyken invloed, op zijne verbeeldingskracht, kwam het hem zo duidelyk voor, dat hy in den Tempel was, als of hy 'er werkelyk geweest ware. — Hy werd meer bepaeldelyk gevoerd, *tot de deur der poorte des binnenſten voorhovs, dewelke ziet naer het Noorden.* Aen den Tempel van SALOMO waren twee voorhoven; één voor de Prieſters en Levieten, het welk daer om het voorhov der Prieſteren genaemd wordt, 2 Kron.

4: 9,

(*a*) Dan. 5: 5.

4: 9, en een voor het volk, het welk het groote voorhov heet, 1 Kon. 7: 12. Hier wordt het eerste gemelde voorhof bedoeld, dat der Priesteren namelyk, het welk meermalen *het binnenste Voorhov* heet, 1 Kon. 6: 36, ter onderscheiding van het voorhov des volks, het welk ook het uitetste of buitenste voorhov genaemd wordt, Kap. 10: 3, 5. 40: 19, 20. Dit Voorhov der Priesteren had vier poorten en deuren, naer de vier winden, en aen elk van deze waren Poortiers en Deurwachters, 1 Kron. 19-24. EZECHIEL werd, in vertrekking van zinnen, aen de Noorder poort gebracht.

*Aldaer was de zitplaets van een beeld der yvering, het welk tot yver verwekt.* — Hoedanig dit beeld geweest zy, is onzeker. Waerschynlyk was het een beeld van Baal. Zodanig één had 'er Koning MANASSE opgericht, 2 Kon. 21: 7. De vroome Koning JOSIA had dit afgodsbeeld wechgenomen, 2 Kron. 34; maer, vermits de volgende Koningen den afgodsdienst op nieuws invoerden, zal ook dit beeld wederom hersteld zijn, 2 Kon. 23: 37. 29: 9, 19. 2 Kron. 36: 1, 4. Het heet hier *een beeld der yvering*, of der jaloersheid, *dat tot yver verwekt*, omdat het eene schroomelyke terging was van den hoogen God, zodanig een afgodsbeeld, in den Tempel, ter zijner eere geschikt, te plaetsen; eene terging, welke de HEER, die yverig is over zijne eer, niet kon ongestraft laten.

4. Ende siet, de heerlickheyt des Godts Israëls was aldaer, op die zelvde plaets van den Tempel, aen de Noorder poort van het voorhov der Priesteren, en vertoonde zich wederom nae de zelvde gedaente, die ick in de (*b*) valleye gesien hadde, vergel. Kap. 3: 23.

De *heerlykheid des Gods van Israël* vertoonde zich, aen EZECHIEL, op deze zelvde plaets, om hen die te meer te doen opmerken, welken onverdraeglyken hoon de Joden den HEER aendeden, door den Tempel, welken Hy, met zijne meer byzondere tegenwoordigheid, vereerde, door de

(*b*) Ezech. 3: 23.

grouwzaemste afgoderyen, te verontreinigen. Maer dat des HEEREN heerlykheid zich vertoonde, aen de Noorder poort van het Voorhov der Priesteren, gav meer byzonder te kennen, dat de HEER voornemens ware het volk en den Tempel te verlaten, en zich gereed maekte, om het Heiligdom uit te trekken, en, ter verwoesting, aen de Chaldeeuwen over te laten.

5. Ende hy, die zich, in de voorheen gemelde ontzachlyke gedaente vertoonde, verg. vs. 2. seyde tot my, Menschen kint, verg. Kap. 2. 1. heft nu uwe oogen op, en ziet, met oplettendheid, nae den wegh van 't noorden: ende ick hief mijne oogen op, nae den wegh van 't noorden, ende siet, tegen 't noorden aen de poorte van den altaer was dit beelt der yveringe in den ingangh, door welken men gaet, in het Voorhov der Priesteren.

De *poort van den altaer*, is de Noorder poort van het Voorhov der Priesteren, vs. 3. Zy wordt dus genaemd, naer den altaer van Demascus, welken Koning ACHAZ even buiten die poort, aen den ingang, bezijden den koperen brandöffer-altaer, had laten plaetsen, 2 Kon. 16: 10-16.

6. Ende hy seyde tot my; Menschen kint, verg. Kap. 2: 1, hoe grouwzaem wordt mijn Tempel, door de afgodische Joden, verontreinigd, siet gy wel wat sy doen, de groote grouwelen die het huys Israëls hier doen, op dat ick van mijn heyligdom verre wechgae? want, schoon de Joden dit niet bedoelen, banen zy 'er evenwel den weg toe, en dit zal zekerlyk het gevolg van wezen; doch dit is het nog op verre niet al, gy sult, behalven deze, nogh wederom groote grouwelen sien.

7. So bracht hy my tot de deure des voorhofs: doe sagh ick, ende siet, daer was één hol in den tegen my overstaenden wandt.

Thans werd de Propheet gebracht *aen de deur van het voorhov* des volks. — Aen dit voorhov waren verscheidene vertrekken, welke de Priesters en Levieten, tot verschillende eindens, gebruikten, 1 Kron. 9: 17. 23: 28. Thans

wer-

werden die vertrekken, door lieden van rang en aenzien, misbruikt, om in het verborgene, afgodische grouwelen te bedrijven.

8. Ende hy seyde tot my, Menschen kint, graeft nu in dien wandt, maekt het hol grooter: ende ick groef in dien wandt, ende siet, daer was ten laesten ééne geheele deure; ik maekte het gemelde gat zo groot en ruim, dat het wel naer eene deure geleek.

9. Doe seyde hy tot my, Gaet in, in het vertrek zelve, ende siet de boose grouwelen, die sy hier in het heimelyke doen.

10. So gingh ick in dat vertrek, ende ick sagh, ende siet, daer was alle beeltenisse van kruypende dieren, ende verfoeyelicke onreine beesten, ende alle dreckgoden van het huys Israëls, geheel rontom aen den wande gemaelt.

De Propheet zag den ganschen wand rondom beschilderd met allerlei dieren, welke de voorwerpen waren van den grouwzamen afgodsdienst der Joden. — Buiten twijfel waren het die dieren, welke door de Egyptenaren, als Goden, gediend werden. Ter dezer tijd zochten de Joden de vriendschap der Egyptenaren, en hadden, met PHARAO, een verbond gesllooten, tegen de Chaldeeuwen, en dit had nieuwe aenleiding gegeven, dat zy de afgoden van dit volk hadden overgenomen.

11. Ende ik zag, tot mijne uiterste verbazing, en met verontwaerdiging, tseventigh mannen uyt de Oudtste van het huys Israëls, met Jaazanja den sone Saphans, die, onder de regeering van den vroomen Josia, geheimschrijver was, 2 Kon. 22: 8. aen het hoofd, staende in 't midden van hen, stonden voor hare aengesichten, voor de aengezichten van die dieren, welke rondom op den wand geschilderd waren, ende een yeder [*hadde*] sijn roockvat in sijne hant: ende een overvloedige wolcke des reuckwercks gingh op, ter eere van die grouwzame afgoden. Ik ontroerde geweldig, toen ik de hoofden des volks bezig vond, in zulk eene verfoeilyke afgodery.

12. Doe ſeyde hy tot my; Hebt gy geſien, menſchen kint, vergel. Kap. 2: 1. wat de Oudtſte van het huys Iſraëls doen in de duyſterniſſe en in het heimelyke, een yeder in ſijne gebeelde binnenkameren? (c) want ſy ſeggen, met eene onbeſchaemde ſtoutheid: De HEERE, de God, welken onze Vaders voorheen gediend hebben, en ſiet ons niet, hy weet niet van onze handelingen, de HEERE, de God van onze Vaderen, heeft het lant verlaten, met zijne tegenwoordigheid, en is naer elders gegaen.

13. Ende hy, die my herwaerds gevoerd had, ſeyde verder tot my: Gy ſult nogh wederom groote grouwelen ſien, die ſy doen. Welke hemeltergende boosheden gy gezien hebt, gy hebt nog, op verre na, niet alles gezien.

14. Ende hy bracht my tot de deure der poorte van het huys des HEEREN die nae 't noorden is, ende ſiet daer ſaten wijven beweenende den Thammuz.

De Propheet werd nu gevoerd, *naer de deur der poorte van het huis des* HEEREN, *die na het Noorden is.* Dit was dezelvde Noorderpoort van het voorhov der Priesteren, van welke vs. 3. geſproken is. Door een groot gat, het welk zeer wel naer eene deur geleek, was de Propheet, in een binnenvertrek gekomen, en, nadat hy aldaer de heimelyke afgodery der hoofden van het volk, beſchouwd had, werd hy weder te rug gebracht, tot de Noorder poort van het Voorhov der Priesteren.

Hier zag hy *wijven zitten.* — Het was voor vrouwen ongeoorloovd, by deze poort van 's HEEREN huis, te komen. Hare plaets was, in het voorhov des volks, afgezonderd van de mannen. Maer zy hadden nu de onbeſchaemdheid, om veel nader, aen het binnenſte Heiligdom, te komen, en de grouwzaemſte afgodery te plegen, aen den ingang van het Voorhov der Priesteren. — Daer *zaten* zy, in eene treurige geſtalte, *bewenende den Thammuz.*

Over

(c) Ezech. 9: 9.

Over dezen afgod THAMMUZ is vry wat verschil. Hy komt nergens meer voor, in de heilige Schriften. Dit algemeen ſtaet vast, dat het een afgod geweest zy, wiens eerdienst beſtond in *bewenen.* — Voor het naest was *Thammuz* een afgod der Egyptenaren, welken HERODOTUS en PLUTARCHUS *Ammuz* noemen. Anders heette hy *Oſiris*, en by de Phæniciers *Adonis*. Ter eere van dezen *Adonis*, werd 'er jaerlyks te Bijblus, en op vele andere plaetſen, een plechtig feest gevierd. — Men verhaelde van hem het volgende verdichtſel. Hy zou een jongeling van buitengewoone ſchoonheid geweest zijn, met welken Venus ontuchtige gemeenſchap had; Mars, daerover gevoelig ontſtoken, zou zich in een wild zwijn veranderd, en Adonis, op de Jacht, verſcheurd hebben. Venus, hier over bitterlyk bedroevd, zou met Proſerpina, de Godin van de helle, een verdrag gemaekt hebbe, dat Adonis, de eene helvt van het jaer by Proſerpina, en de andere helvt van het jaer by Venus wezen zoude. — Het feest, ter gedachtenis van deze verdichte gebeurtenis, werd op dien tijd gevierd, wanneer de rivier, naer dezen jongeling, Adonis genaemd, zich eenigszins rood vertoonde, by gelegenheid dat, by de opzwelling, de roode grond, meer dan gewoon, geroerd werd; dan dacht men aen de wonden van Adonis, en de vrouwen weenden, onder het maken van allerlei misbaer. Deze treurige plechtigheid heet hier *den Thammuz te bewenen.* — Met dit verdichtſel, komt vry wel overeen, het gene de Egyptenaers verhaelden, nopens het ombrengen van Oſiris, en de groote droevheid van Iſis daerover, zodat men niet twijffelen kan, of de verdichte geſchiedenis van Oſiris is dezelvde met die van Adonis, maer onder eene andere omkleding.

Daer nu de Joden nabuuren waren van de Phæniciers en Egyptenaers, is het ligtelyk te begrijpen, dat zy, altoos gereed, om de afgoderyen van andere volken naer te volgen, ook het feest van Thammuz, anders Adonis of Oſiris, hebben overgenomen; en het was een blijk van de onbeſchaemdſte hardnekkigheid, dat de wijven zich niet ontzagen, om die afgodiſche rouw te bedrijven, in den Tem-

pel, aen de poort van het Voorhov der Priesteren. — Deze boosheid was nog veel erger, dan die der hoofden van het volk, welke, in het heimelyke, bedreven werd. Het *bewenen van Thammuz* geschiedde in het openbaer, aen den ingang van het voorhov der Priesteren. Dit was niets anders, dan den HEER opzettelyk te tergen in zijn aengezicht.

15. Ende hy seyde tot my; Hebt gy, menschen kint; verg. Kap. II: 1. [*dat*] hemeltergend kwaed gesien? Maer dit is nog op verre na niet alles; gy sult nogh wederom grooter grouwelen sien dan dese.

16. Ende hy bracht my tot het binnenste voorhof van het huys des HEEREN, zodat ik nu, in het voorhov der Priesteren, zelvs intrad; ende siet, [*aen*] de deure of ingang van den Tempel des HEEREN zelven, tusschen het voorhuys, het welk versierd was, met de prachtige kopere pilaren, Jachin en Boaz, ende tusschen den koperen brandoffer altaer, die, in het voorhov, stond; voor den gevel van het huis des HEEREN, waren ontrent vijf en twintigh mannen: hare achterste [*leden*] waren nae den Tempel des HEEREN, ende hare aengesichten nae het oosten; ende dese boogen sich neder nae het oosten voor de sonne.

Het Heilige der Heiligen was, in den Tempel, naer het Westen, zo dat de Priesters, wanneer zy in hun werk bezig waren, als mede het volk, wanneer zy aenbaden, het aengezicht naer het Westen gekeerd hadden, en den rug naer het Oosten. Maer de Heidenen waren gewoon hunne aengezichten, in het gebed en andere Godsdienstige verrichtingen, naer het Oosten te wenden, om de opgaende zon te vereeren. — Nu zag EZECHIEL, omtrent 25 mannen, in het voorhov der Priesteren, die *hunne aengezichten naer het Oosten* gekeerd hadden, zódat *hunne achterste leden waren naer den Tempel des* HEEREN. Zy keerden derhalven den HEER hunnen rug toe, en vertoonden daerdoor, op eene zeer verachtelyke wijs, dat zy den dienst van den

wa-

waren God verfmaedden. Zy vereerden niet alleen de opgaende zon, met hunne aengezichten, naer het Oosten, te keren, maer zelvs *boogen zy zich neder, naer het Oosten, voor de zon.*

Welk eene terging van den eenigen en waren God, Hem met verachting, den rug, maer der zonne het aengezicht, met nedergebogen knien, naer het Oosten toe te keren! Hoe fchreeuwend was deze fchendaed, in mannen, die binnen het Voorhov der Priesteren verkeerden, voor Priesteren van den levendigen God!

17. Doe feyde hy, die my deze dingen vertoonde, tot my; Hebt gy, menfchen kint, verg. Kap. II: 1, [*dat*] grouwelyk bedrijv gefien? is 'er yet lichter geacht by den huyfe Juda, dan defe grouwelen te doen. die fy hier doen? alsfe het lant met gewelt vervult hebben, door hunne medemenfchen te onderdrukken, fo keeren fy fich, om ook my, hunnen Schepper en weldoener, door de verfoeilykfte afgoderyen, te vertoornen: want fiet, fy fteken de wijnrancken aen haren neufe.

Wat zegt *het fteeken van wijnranken aen den neus?* — Dit was een afgodifche plechtigheid, by de Heidenen. Zy baden de zon aen, als den werkmeester van den groei en de vruchtbaerheid. Uit dit beginfel waren zy gewoon een ftek of rank van de eene of andere vruchtboom te wijden, en dezelve, wanneer zy de zon dienden, in de hand te dragen. Deze afgodifche gewoonte volgden de Joden na. Ter eere van de zon, droegen zy een wijnrank, in de handen, omdat de wijnftokken de edelfte vruchtboomen waren van Kanaan. Het kan zijn, dat zy deze wijnranken ook met reukwerken bewierookten, en dezelve daerom aen den neus ftaken, en, met den mond, kusten.

18. Daerom, terwijl de Joden zich, aen alle die grouwzame afgoderyen, zo in het openbaer, als het heimelyke, zelvs in het midden van mijnen Tempel, hebben fchuldig gemaekt, fal ick oock, als een rechtvaerdig Richter, met hen handelen in grimmigheyt; en hen,

op de meest geduchte wijs, straffen (*d*), mijne ooge en sal niet verschoonen, ende ick en sal niet sparen; De tijd van mijne getergde langmoedigheid is geëindigd; hoewelse ten dage van mijne vreesselyke gerichten, uit hunne benauwdheid, voor mijne ooren met luyder stemme roepen, (*e*) nochtans en sal ickse niet hooren, en geen acht slaen, op hunne smekingen.

---

## HET IX. KAPITTEL.

Nadat de HEER den Propheet, in het voorgaende Kap., de hemeltergende grouwelen der Joden vertoond had, gaet Hy voort, om de vreesselyke oordeelen te beschrijven, met welke dat hardnekkig volk zou gestraft worden.

*Hier worden die oordeelen afgeschilderd, welke, bepaeldelyk over de hoofdstad Jerusalem, zouden worden uitgeoeffend.*

I. Eerst werd den Propheet een bloedbad vertoond, het welk, binnen Jerusalem, zou worden aengericht, vs. 1-7.

א. De toebereiding tot deze verwoesting vinden wy vs. 1, 2. Zes gewapende mannen vertoonden zich, by den koperen altaer, en, in hun midden, was een zevende, bekleed met linnen, en hebbende een inktkoker aen zijne lendenen.

ב. De dadelyke uitvoering, vs. 3-7.

A. Des HEEREN heerlykheid week, tot op den dorpel van den Tempel, vs. 3ª.

B. Hierop volgde een bevel.

*A.* Aen den man, met linnen bekleed, om de boetvaerdigen, die te Jerusalem waren, te teekenen en te verschoonen, vs. 3ª, 4.

*B.* Aen

(*d*) Ezech. 5: 11. ende 7: 4. (*e*) Spr. 1: 28. Jes. 1: 15. Jer. 11: 11.

B. Aen de zes andere gewapende mannen, om de overige ingezetenen van Jerusalem, zonder uitzondering, te dooden, vs. 5-7.

II. Op het gezicht van dit schroomelyk bloedblad, werd de Propheet bewogen, om den HEER te bidden, dat zijne grimmigheid mogt gematigd worden, maer hy kreeg ten antwoord, dat het oordeel onherroepelyk besloten ware, vs. 8-18.

III. Alleenlyk werden zy verschoond, welke de man, met het linnen bekleed, geteekend had, vs. 11.

1. Daer na vertoonde my die verheven persoon, die my, in eene verrukking van zinnen, verscheenen was, in eene vreesselyke gestalte, vergel. Kap. VIII: 2, de schroomelyke oordeelen, welke, als zo vele rechtvaerdige straffen van de grouwzaemste afgoderyen, vergel. Kap. VIII: 5-17, over de hoofdstad Jerusalem, stonden uitgeoeffend te worden. Nadat hy, in het gemeen, verklaerd had, dat Hy deze boosheden zeer gestrengelyk straffen zoude, Kap. VIII: 18, riep hy voor mijne ooren [*met*] luyder stemme, seggende; Doet d'Opsienders der stadt naederen: ende elck-een met sijn verdervende wapen in sijne hant.

*Doe de opzieners der Stad naderen.* Zo heeft onze Overzetting. Behoudt men dezelve, dan zijn de *opzieners der Stad*, de Oversten van Jerusalem, die het bewind hadden, over de krijgszaken, en de Stad, tegen allen vyandelyken aenval, verdeedigen moesten. Dan dit strookt niet, met het oogmerk van dit gezicht. De Oversten en Krijgsbevelhebbers van Jerusalem waren niet geschikt, om te verderven, maer om verdorven te worden; de slachting zou te Jerusalem plaets hebben, onder allerlei rangen van menschen vs. 5 7. — Wy voegen ons daerom by anderen, die het dus vertalen, de *bezoekingen van de Stad naderen*, de tijd is op handen, dat de afgodische inwooners van Jerusalem, op eene zeer vreesselyke wijs, zullen gestraft worden. Het oorspronkelyk woord, hier door *opzieners* vertaeld, beteekent hier *bezoekingen*, gelijk ook Jes. X: 3. Hos. IX: 7.

Voorder riep de HEER de verwoesters op, die Jerusalem verderven zouden, te weten de Chaldeeuwen. *Elk een*, elk een man, moest komen, *met zijn verdervend wapen, in zijne hand.*

2. Ende siet, ik zag aenstonds ses gewapende mannen, deze quamen van den wegh der hooger poorte, die gekeert is nae het noorden, ende elck-een met sijn verpletterende wapen in sijne hant, ende één Man, die de zevende was, in 't midden van hen, was met linnen bekleedt, ende een schrijvers incktkoker was aen sijne lendenen: ende sy quamen alle zeven, in het binnenste voorhov, ende stonden by den koperen altaer.

De Propheet *zag zes gewapende mannen komen, van den weg der Hooger poorte, die gekeerd is, naer het Noorden.* — Deze *Hooger poort* was een ingang van den Tempel. Zy was gebouwd, door Koning JOTHAM 2 Kron. XXVII: 3, en droeg den naem van de *Hooger poort*, omdat zy, hooger op den berg staende, verheven was, boven de poort van het Voorhov des volks. Met deze poort, die *naer het Noorden gekeerd was*, kwam men in het voorhov der Priesteren. — De zes gewapende verdervers naderden derhalven, van den Noorder kant; het vertoonde, hoe de Chaldeeuwen, uit het Noorden komen, en, van dien kant, de Stad Jerusalem, innemen zouden. — Er waren bepaeldelyk *zes mannen.* Dit geschiedt, gelijk zommigen menen, om de voornaemste bevelhebbers van het leger der Chaldeeuwen aftebeelden. Anderen menen, dat 'er gezinspeeld worde, op de zes nabuurige volken, uit welke NEBUCADNEZAR zijn leger zou by één trekken, de Elamieten, Ammonieten, Edomieten, Moabieten, Midianieten, en Philistijnen. Eenvouwig zouden wy evenwel lievst denken, dat het bepaelde getal van zes mannen, voor een onbepaeld, genomen zy, om de gansche Krijgsmacht der Chaldeeuwen, met hunne vernielende wapenen, aftebeelden.

Maer. *in het midden* van deze zes, *was een* zevende *man, bekleed met linnen, en eens schrijvers inktkoker was aen zijne lendenen.* — Velen verstaen, door dezen zevenden man, eenen ongeschapenen Engel, het zy Gods zoon, het zy den Heili-

gen Geest. Maer hy komt hier voor, als iemand, die even gelijk de overige zes, geschikt was, om Jerusalem te verderven: want hy zou vuur over de Stad werpen, Kap. X: 2. Gelijk nu de overige zes gewapende mannen het heir der Chaldeeuwen, met hunne voornaemste Legerhoofden, afbeelden, zo schijnt ons ook deze zevende, die, te gelijk met hen, verschijnt, om Jerusalem te verderven, een zeker uitmuntend amptenaer, in het Chaldeeuwsche leger, afteschilderen. Men denke bepaeldelyk, aen NEBUZARADAN, den Oversten der trawanten van Koning NEBUCADNEZAR, vergel. Jer. XXXIX: 8. LII: 12, enz. Op dezen passen alle de merkteekenen. Hy kwam, met NEBUCADNEZAR, van het Noorden; hy was een van de opzieners der Stad, die kwamen, om straf te oeffenen; hy was, als het Opperhoofd van de Koninglyke lijvwacht, boven de andere legerhoofden verheven. — Hy had *eenen schrijvers inktkoker*, *aen zijne lendenen*, en kreeg last, om zommige te teekenen, die van de algemeene slachting, te Jerusalem, moesten verschoond worden vs. 4, 6. Nu was het niet ongewoon, dat een Veldheer, by het innemen van eene Stad, zommige personen en huizen liet teekenen, eer hy dezelve ter plundering en verwoesting overgav, opdat de Soldaten de geteekende personen en huizen verschoonen zouden. — De zevende man derhalven, die *eens schrijvers inktkoker*, *aen zijne lendenen*, *had*, kan zeer voegzaem afbeelden, hoe de HEER, die de Chaldeeuwen, als werktuigen in zijne hand, gebruiken zou, om een schroomelyk bloedbad, binnen Jerusalem aen te rechten, evenwel zou zorg dragen, dat 'er een zeker getal van bepaelde personen verschoond bleve. — Het *linnen kleed* van dezen zevenden man, wijst ons naer eenen man van den eersten rang, en het hoogste aenzien.

Deze mannen, verbeeldende de Chaldeeuwen, en hunne voornaemste bevelhebbers, kwamen in het Voorhov der Priesteren, en naderden tot *den koperen altaer*. In deze Heilige plaets mogt niemand komen, dan de Priesters, die den Altaer bedienden. Het vertoonde, hoe de Chaldeeuwsche krijgsknechten, tot deze ontoegangelyke plaets, zouden in-

dringen, en den Tempel verontheiligen, vergel. vs. 7. en Kap. VII: 22.

3. Ende de heerlickheyt des Godts Israëls, het zichtbaer teeken van Gods onmiddelyke tegenwoordigheid, het welk zijn gewoon verblijv had, in het Heilige der Heiligen, boven het verzoendekfel, tusschen de vleugelen der Cherubs, vertrok van daer. De Heerlykheid des HEEREN hief haer op van den Cherub, daer op hy was, tot den dorpel van het Huys, tot een teeken, dat de HEER zich gereed maekte, om den Tempel te verlaten, en dit Heiligdom, aen de Chaldeeuwen, ter verwoesting, over te geven, ende hy, die de lotgevallen van menschen en volken bestuurt, riep tot den Man, die met linnen bekleedt was, die den schrijvers incktkoker aen sijne lendenen hadde.

4. Ende de HEERE seyde tot hem; Gaet door, door het midden der stadt, door het midden van Jerusalem: ende teeckent een teecken op de voorhoofden der boetvaerdige lieden, die, over het algemeen bederv der zeden, suchten, ende van weedom uytroepen over alle die grouwelen die in 't midden derselver gedaen worden.

5. Maer tot die [*andere*] zes mannen, die elk zijn verpletterend wapen, in de hand hadden, vergel. vs. 2, seyde hy voor mijne ooren; Gaet door, door de gansche stadt Jerusalem, achter hem, die den inktkoker aen zijne lendenen heeft; ende slaet alle, die u voorkomen dood, zonder u, voor iemand, te ontfermen: ulieder ooge en verschoone niet, ende en sparet niet.

6. Doodet, zonder onderscheid van jaren of sexe, oude, jongelingen, ende maegden, ende kinderkens, ende wijven tot verdervens toe; maer spaert alleen de geteekenden, en genaket aen niemant, op den welcken het teecken is, ende beginnet de slachting van mijn heyligdom, met het dooden der Priesteren, die gy, in den Tempel, ontmoeten zult, omdat deze, die de yverigsten, voor mijnen dienst, hadden behooren te

we-

wezen, de schuldigsten zijn van alle, ende sy begonnen van de oude en aenzienlyke mannen, die voor het Huys des HEEREN waren.

7. Ende hy seyde tot hen; Verontreyniget het Huys, dat wel eer mijn Heiligdom was, en in het welk geen onbesnedene komen mogt; ende vervullet de voorhoven van den Tempel, welken Ik verlaten heb, met verslagene, gaet henen uyt, en volbreng mijn bevel, ende sy gingen henen uyt, ende sy sloegen in de stadt, al wat leven ontvangen had, zonder iemand te sparen, dan alleen de geteekenden.

8. Het geschiedde nu, als syse geslagen hadden, ende ick overgebleven was; dat ick, over deze vreesselyke slachting, zeer ontroerd, op mijn aengesichte viel, ende riep, ende seyde, Ach Heere HEERE! sult gy al het overblijffel Israëls verderven, met uwe grimmigheyt uyt te gieten over gansch Jerusalem, wel eer die beroemde Stad des grooten Konings?

9. Doe seyde hy tot my, deze oordeelen, hoe geducht ook, zijn alleszins rechtvaerdig en wel verdiend. De ongerechtigheyt van het huys Israëls ende Juda is gantsch seer groot, ende het lant is met bloet vervult, ende de stadt is vol van afwijckinge: want sy seggen; De HEERE heeft het lant verlaten, ende de HEERE en siet niet. Vergel. Kap. 8: 12.

10. Daerom oock wat my aengaet, de tijd van mijne langmoedigheid is geeindigd, de maet van der Joden ongerechtigheid is vervuld, het vonnis van verwoesting is onherroepelyk; (*a*) mijne ooge en sal niet verschoonen, ende ick en sal niet sparen: ick sal haren wegh op haren kop geven, en hun vergelden naer hunne boosheden.

11. Ende siet, de Man, die met linnen bekleedt was, aen wiens lendenen de incktkoker was,

(*a*) Ezech. 5: 11. ende 7: 4. ende 8: 18.

bracht bescheyt weder, seggende: Ick hebbe gedaen, gelijck als gy my geboden hadt, en de boetvaerdigen, die bedroevd zijn over de algemeene boosheid, geteekend, en zy zijn, in de slachting, verschoond.

Het gene hier aen EZECHIEL vertoond werd, is werkelyk geschied. — De Chaldeeuwsche Veld-Oversten hebben, by het innemen van Jerusalem, onder de Joden, eene allervreesselykste slachting aengericht; zodat de Stad, in een schromelyk bloedbad, veranderd werd. — Maer NEBUZARADAN, de Overste der trawanten, die, door NEBUCADNEZAR, gevolmachtigd was, om de zaken van het Joodsche volk te schikken, Jer. LII: 33, is een middel geweest, in de hand der Voorzienigheid, dat JEREMIA, BARUCH, EDEBMELECH, en andere vroome mannen gespaerd, en, onder het opzicht van GEDALIA, gesteld wierden, Jer. XL: 5.

## HET X. KAPITTEL.

DE HEER gaet, in dit Kap. voort, met het beschrijven van die ontzachlyke oordeelen, welke hy, door de Chaldeeuwen, over de afgodische Joden zoude uitoeffenen.

I. Vooraf gaet een verhael der verschijning van 's HEEREN Heerlykheid, aen den Propheet vs. 1.

II. Daerop volgt het gezicht, in het welk de gemelde oordeelen, aen EZECHIEL, vertoond werden vs. 2-22. Deze oordeelen zouden de Stad Jerusalem, en den Tempel treffen.

א. De Stad Jerusalem vs. 2-8. — De man, met linnen bekleed, kreeg bevel, om koolen te strooijen, over Jerusalem, ten vertooge, dat die Stad, met vuur, zou verbrand worden.

ב. Den Tempel, welken de HEER verlaten zou vs. 9-19.

III. Op dit alles volgt eene vergelyking van dit gezicht, met het eerste Kap. I. vermeld.

1. Daer

1. Daer na of *ende*, onmiddelyk na het voorige Prophetifche gezicht, fagh ick een zeer merkwaerdig verfchijnfel in verrukking van zinnen, terwijl de oudften van Juda, in mijn huis, voor mijn aengezicht zaten, vergel. Kap. 8: 1. ende fiet, boven het uytfpanfel, het welcke was over het hooft der Cherubim, was als een Saphirfteen, als de gedaente van de gelijckeniffe eens throons: [*ende*] hy verfcheen op defelve.

EZECHIEL zag een zonderling verfchijnfel, het welk hy befchrijvt, van kleur, gedaente, en plaetfing. — De kleur was, *als een Saphijrfteen*, dat is van eene hemelsblauwe verw, vergel. Exod XXIV: 10. — De gedaente was, *als de gedaente van de gelijkenis eenes throons*, dat is het verfchijnfel had de uiterlyke gedaente van eenen throon. — De plaets was, *boven het uitfpanfel, het welk was over het hoofd der Cherubim.*

Die wezens, welke Kap. I: 22. *dieren* heeten, worden hier *Cherubs* genaemd. De Propheet geevt hier, aen dezelve, den naem van Cherubs, omdat hy nu, in dit vernieuwde gezicht, deze wezens eerst zag, in derzelver volledige gedaente, en daeruit bemerkte, dat het Cherubs waren. — *Over het hoofd van deze Cherubim was een uitfpanfel*; dit uitfpanfel was, over hunne hoofden, zodanig uitgebreid, dat zy zich, onder dit uitfpanfel, als onder een verhemelte bevonden, en het zelve, op hunne hoofden droegen. — *Boven dit uitfpanfel*, of verhemelte, *was de gedaente van de gelijkenis eenes throons*, zodat de throon, op dat verhemelte, als op eenen vloer, of grondflag, rustte.

*Ende hy verfcheen op dezelve*, dat is Hy, te weten de HEER, en wel bepaeldelyk de MESSIAS, Gods zoon, vergel. Kap. I: 26, plaetfte zich, op dien throon, als Richter, om, van dezen geduchten Richterftoel, bevelen uit te fpreken.

2. Ende hy, die zich, op den gemelden throon, geplaetst had, fprack tot den Man, bekleedt met linnen, die eenes fchrijvers inktkoker aen zijne lendenen had, en die lieden, te Jerufalem geteekend had, die, in de algemeene flachting, zouden gefpaerd worden, vergel. Kap. IX: 3—; tot dezen man, met linnen bekleed, fprak de MESSIAS, van zijnen Richterftoel, ende hy feyde, Gaet in

tot tusschen de wielen, tot onder den Cherub, ende vult uwe vuysten met vyerige kolen van tusschen de Cherubim, ende stroytse over de stadt: ende hy gingh in voor mijne oogen.

I. De man, met linnen bekleed, kreeg een drieledig bevel.

A. Vooreerst, om *in te gaen, tot tusschen de wielen, tot onder den Cherub.*

Alle de omstandigheden van dit gezicht brengen mede, dat hier geoogd worde, op den wagen der Cherubs, welken wy reeds Kap. I. ontmoet hebben. Deze wagen bestond, deels uit 4 dieren of Cherubs, deels uit 4 raderen, by welke die Cherubs waren, en deze, zo Cherubs als raders, maekten te zamen dat zonderlinge voertuig uit. — Het is waer, in de beschrijving van den wagen der Cherubs Kap. I, en ook meermalen, in het vervolg van dit X Kap. wordt van *raderen* gesproken, met een ander grondwoord, dan hier voorkomt, en door *wielen* vertaeld is; maer dit maekt gene de minste zwarigheid, daer het, uit vs. 13, blijkt, dat de raderen en wielen gene verschillende, maer dezelvde zaken, geweest zijn. — Kap. I. wordt, van dieren of Cherubs, in het meervouwige, maer hier van den *Cherub*, in het enkelvouwige getal, gesproken; de reden is deze, dat die man, die, met linnen bekleed was, niet noodig had, by alle de dieren zich te vervoegen, maer slechts by één derzelver, vermits zy elk in het vuur stonden. — Hy moest *gaen tusschen de wielen, tot onder den Cherub*, dat is éénen van de Cherubs, omdat het vuur, of de vuurgloed, waeruit de vuurige kolen moesten genomen worden, nederwaerds schijnt geweest te zijn.

B. Het tweede bevel was: *vul uwe vuisten, met vuurige kolen van tusschen de Cherubim.* — De man, bekleed met linnen, moest zo vele vuurkolen nemen, als hy, met beide zijne vuisten, vatten konde.

C. Het derde bevel was, om die vuurige kolen, *over de Stad, te strooijen.* — De vuurige kolen moesten, niet slechts

flechts in de Stad geworpen, maer, over gansch Jerusalem, verspreid worden, om niet een enkel gedeelte, maer de geheele Stad, aen alle kanten, in vlammen te zetten.

II. De man, met linnen bekleed, bracht deze bevelen aenstonds ter uitvoer: *ende hy ging in, voor mijne ogen.* — Hy vervoegde zich, tusschen de wielen, tot onder eenen der Cherubs. Dezen ingang zag de Propheet, in eene verrukking van zinnen, en het was, als of hy het werkelyk, voor zijne oogen, aenschouwde.

Hierop wordt eene gewichtige byzonderheid vermeld, welke, tot den gemelden ingang, betrekking had, namelyk de verplaetsing van den wagen der Cherubs; maer, opdat die verplaetsing des te beter zou begrepen worden, beschrijvt de Propheet eerst den stand, welken de wagen der Cherubs had, toen de man, met linnen bekleed, daerin ging vs. 3, en dan den stand, welke, door dien ingang, veroorzaekt werd, vs. 4, 5.

3. De Cherubim nu, die het uitspansel, en den throon boven het zelve, over hunne hoofden hadden, vergel. vs. 1, stonden ter rechter zijde van het Huys des HEEREN, of van den Tempel, als die selve Man, met linnen bekleed, tusschen de wielen ingingh, om zijne vuisten, met vuurige koolen te vullen, vergel. v. 2, ende een wolcke vervulde het binnenste voorhof.

*De Cherubs stonden, ter rechte zijde van het huis*, dat is, de gansche toestel van den wagen der Cherubs had zich geplaetst, aen de Noordzijde van het voorhuis des Tempels. De reden van deze plaetsing schijnt men te moeten zoeken, in de grouwelen, welke, in het Noorden van het Heiligdom, gepleegd waren, en om welke de HEER zich ook, als Richter, aen de Noordzijde plaetste, vergel. Kap. VIII: 5.

*Ende eene wolk vervulde het binnenste voorhov.* — Het *binnenste voorhov* is het voorhov der Priesteren, vergel. 1 Kon. 6: 36, het welk, van het groote voorhov der gemeene Israëlieten, door een staketsel, was afgescheiden, opdat men de verrichtingen der Priesteren zou kunnen zien. — Dit

binnenfte voorhov der Priesteren werd *vervuld*, *met eene wolk.* — Vermits het gezicht, het welk hier befchreven wordt, overéén kwam, met dat aen de rivier Chebar, het welk Kap. I. vermeld is, blijkens vs. 20, en naerdien, in het gezicht aen de rivier Chebar, eene groote wolk voorkwam, met vuur daerin, en waeruit de wagen der Cherubs te voorfchijn kwam Kap. I: 3, hebben wy ook hier, aen die zelvde wolk, te denken. Deze wolk, welke een teeken was van Gods byzondere tegenwoordigheid, vervulde het geheele voorhov der Priesteren; en dit was een gevolg van de plaetfing der Cherubim, aen de rechte of Noordzijde van den Tempel.

Maer de ingang van den man, met linnen bekleed, bracht eene merkelyke verandering te weeg, in de plaetfing van den wagen der Cherubs: want

4. Doe de man, met linnen bekleed, tusfchen de wielen inging, hief haer de heerlickheyt des HEEREN om hooge van boven den Cherub op den dorpel van het Huys: ende het Huys wert vervult met eene wolcke, ende het voorhof was vol van den glantz der heerlickheyt des HEEREN.

*De Heerlykheid des* HEEREN wordt hier uitdrukkelyk van den Cherub onderfcheiden. Gevolgelyk hebben wy hier, onder den naem van de heerlykheid des HEEREN, niet te denken, aen het ganfche voertuig, maer bepaeldelyk aen de luistervolle gedaente van Hem, die op den throon zat. — Tot dus ver was deze heerlykheid des HEEREN geweest *boven den Cherub*, dat is, in eenen verzamelenden zin, boven het ganfche ftelfel van den wagen der Cherubs, zodat de raderen, met het uitfpanfel en den throon, onder den naem van Cherub, begrepen zijn. Maer nu, by het ingaen van den man, met linnen bekleed, *verhiev zich de heerlykheid des* HEEREN *om hoog*, *van boven den Cherub*, dat is, van boven den wagen der Cherubs, en plaetfte zich *op den dorpel van het huis*, dat is zy begav zich, op het uiterfte gedeelte van het voorhuis of voorportael des Tempels, het welk aen de Oostzijde was, en zich het eerst aen het oog voordeed, wanneer men, uit het binnenfte voorhov, kwam.

De

De Godlyke Majesteit derhalven, welke zich tot dus ver, met haren schitterenden glans, op den wagen der Cherubs, in het voorhov der Priesteren, vertoond had, plaetste zich nu, aen den ingang van het voorhuis des Tempels. — Zoortgelijk eene verplaetsing van de Heerlykheid des HEEREN vonden wy ook Kap. IX: 3, maer de gelegenheid was onderscheiden. Daer gebeurde zy, toen de 6 opzieners der Stad, en de man met linnen bekleed, zich plaetsten, by den koperen altaer, om den Godlyken last ter uitvoer te brengen; maer nu veranderde de Heerlykheid des HEEREN van plaets, by gelegenheid, dat de man, met linnen bekleed, tusschen de wielen inging, om zijne vuisten, met vuurige kolen, te vullen. — De Heerlykheid des HEEREN vertrok trapsgewijs, uit Israël, langs 6 trappen; eerst van de Cherubs, op den dorpel van het huis Kap. IX: 2; daerna, tot in het binnenste voorhov wedergekeerd zijnde, hiev zy zich om hoog, op den dorpel van het huis Kap. X: 4; wijders ging zy weder, op de Cherubim Kap. X: 18; vervolgens begav zy zich, aen de deur der Oostpoorte van het huis Kap. X: 19; voorts ging zy van daer uit, om zich, in de Stad, te vertoonen, Kap. XI: 22; eindelyk week zy naer den olijvberg, om aldaer ooggetuige te zijn van Jerusalems omkeering, Kap. XI: 23.

By deze tweede verplaetsing, *werd het huis vervuld, met eene wolk, en het voorhov was vol van den glans der heerlykheid des* HEEREN. — Door het *huis* verstae men het voorhuis van den Tempel, en door het voorhov, het binnenste of Priesterlyk voorhov. — Het voorhuis van den Tempel *werd vervuld met eene wolk*, dat is, met het zichtbaer teeken van Gods byzondere tegenwoordigheid, en het voorhov der Priesteren was *vol van den glans der heerlykheid des* HEEREN, dat is, met den schitterenden glans, die, uit de gemelde wolk, voortkwam.

5. Ende het geruysch der vleugelen der Cherubim was zeer zwaer, ja wert zelvs gehoort tot het uyterste voorhof der gemeene Israëlieten; het was een zeer zwaer geluid, het welk de Cherubs, by de verplaetsing van de Heerlykheid des HEEREN, met hunne vleugelen maekten,

zoortgelyk als de ſtemme des almachtigen Godts, wanneer hy ſpreeckt, en dondert met de ſtem zijner mogendheid.

Deze verplaetſing van de Heerlykheid des HEEREN was noodig, zou de man, met linnen bekleed, tot tusſchen de wielen, onder eenen der Cherubs ingaen. Nu kon hy zijnen last, in het binnenſte voorhov, daer de wagen der Cherubs was, onverhinderd uitvoeren.

6. Het geſchiedde nu, als hy, die op den throon zat; den Man, bekleedt met linnen, geboden hadde, ſeggende; Neemt vyer van tuſſchen de wielen, van tuſſchen de Cherubim: dat hy werkelyk ingingh tusſchen de wielen, ende hy ſtont by een radt. Evenwel nam hy het vuur zelvs, niet in zijne vuisten, maer het werd hem, door eenen der Cherubs, toegereikt.

7. Doe ſtack een Cherub ſijne hant uyt van tuſſchen de Cherubim tot het vyer, 't welcke was tuſſchen de Cherubim, ende nam [*daer van*] ende gaf 't in de vuyſten des genen, die met linnen bekleedt was: die nam 't vuur, in zijne handen, ende gingh uyt, om die koolen, volgens het gegeven bevel, over Jeruſalem uit te ſtrooijen.

8. Want daer wert geſien aen de Cherubim de gelijckeniſſe of gedaente van eens menſchen hant onder hare vleugelen.

*Vs. 9-19. werd den Propheet, in een gezicht vertoond, hoe de* HEER *den Tempel verlaten zoude.*

By gelegenheid van dit vernieuwde gezicht, zag EZECHIEL den wagen der Cherubs, met al wat daertoe betrekking had, nog onderſcheidenlyker, dan in het eerſte gezicht Kap. I. Daerom geevt hy eerst eene meer uitvoerige beſchrijving van dit heerlyk verſchijnſel, vs. 9-17.

Dewijl deze Cherubijnen wagen een beweegbaer voertuig was, beſtaende deels uit raderen, deels uit Cherubs, welke eene onderlinge betrekking tot elkander hadden, en te gelijk in werking en beweging waren, beſchrijvt de Propheet eerst

de

de byzondere deelen, uit welke die wagen bestond vs. 9-15, en dan het geheele gestel zamengenomen.

De byzondere deelen waren raderen vs. 9-13. en dieren vs. 14, 15.

9. Doe sagh ick, ende siet, vier raders waren by de Cherubim; één radt was by elcken Cherub: ende de gedaente der raderen (a) was als de verwe van een Turkoyssteen, vergel. Kap. I: 16.

10. Ende aengaende hare gedaenten, die viere raderen hadden alle eenderley gelijckenisse: gelijck of 't ware geweest een radt in 't midden van een radt. Elk rad was dubbeld, het eene was kruislings, door het andere, geplaetst. Het waren derhalven kruisraderen, geschikt, om zich naer alle zijden, zonder omkeeren, te kunnen bewegen.

11. Als die gemelde vier Cherubs gingen, so gingen [*dese*] kruisraderen op hare vier zijden; sy en keerden sich niet om alsse gingen, omdat zy zich, naer alle zijden, bewegen konden, maer de plaetse daer henen het hooft, dat is de Cherub, die deze raderen bestuurde, henen sagh, die volgdense na; sy en keerden sich niet om alsse gingen.

12. Haer gantsche lijf nu, het lijv namelyk van de vier Cherubs, ende hare ruggen, ende hare handen, ende hare vleugelen; mitsgaders de raderen, waren vol oogen rontom; die viere Cherubs hadden hare vier raderen.

Kap. I: 18. had de Propheet reeds gezegd, dat de velgen of randen der vier raderen vol oogen waren, maer van de Cherubs had hy deze byzonderheid niet gemeld, omdat hy toen de oogen aen de Cherubs, welke hy nu ontdekte, nog niet had opgemerkt.

13. Aengaende de raderen, elck-een derselver wiert voor mijne ooren genaemt, Galgal.

De Propheet hoorde duidelyk eene stem, welke, aen deze raderen, den naem gav van *Galgal*, zo veel beteekenende als

(a) Ezech. I: 16.

omwenteling, of omrolling, om daer mede aen te wijzen, dat de omwenteling van deze raderen zeer ongemeen en groot wezen zoude. — Hieruit kon de hoedanigheid en het gebruik van deze raderen des te meer worden opgemaekt.

14. Ende elck-een der vier dieren hadde vier aengesichten: het eerste aengesichte was het aengesichte eens Cherubs, ende het tweede aengesichte was het aengesichte eens menschen, ende het derde het aengesichte eens leeuws, ende het vierde het aengesichte eens arents.

Kap. I: 10. vinden wy ook, dat elk dier vier aengezichten had, dat van eenen mensch, van eenen leeuw, van eenen os, en van eenen arend; maer hier ontmoeten wy het aengezicht van eenen Cherub, in plaets van een osfen aengezicht. De reden van dit verschil kan daerin gelegen zijn, dat hy het eerste gezicht, in Chaldæa, zag, daer de Cherubs niet bekend waren, daer het tweede hem, in eene vertrekking van zinnen, vertoond werd, in den Tempel te Jerusalem, daer de Cherubs zeer gewoon waren.

15. Ende die Cherubim hieven sich om hooge, met hunne vleugelen; dit zeldzaem wezen was voor het overige even als het dier, dat ick by de riviere Chebar gesien hadde.

16. (*b*) Ende als de Cherubim gingen, so gingen die raderen nevens deselve: ende als de Cherubim hare vleugelen ophieven, om sich van der aerde om hooge te heffen, so en keerden haer die selve raderen oock niet om, van by hen.

17. Als die stonden, stonden [*dese*], ende als die opgeheven wierden, hieven haer dese [*oock*] op. Kortom de beweging der Cherubs, in het gaen, opheffen, en stilstaen, kwam zo volmaekt overeen, met de beweging en het stilstaen der raderen, dat zy te gelijk bewogen wierden, en te gelijk stil stonden: (*c*) want de Geest

(*b*) Ezech. 1: 19. (*c*) Ezech. 1: 20.

Geest der dieren was in hen, in de raderen; deze werden, door denzelvden Geest van God, en door eenen gelyken invloed, bestuurd.

Na de beschrijving van dit merkwaerdig verschijnsel, verhaelt de Propheet eene nieuwe verplaetsing van de Heerlykheid des HEEREN, welke gebeurde, toen de man, met linnen bekleed, uitging, om de vuurige koolen, over de Stad, uit te strooijen, vs. 18, 19.

18. Doe gingh de heerlickheyt des HEEREN, de schitterende glans der Godlyke Majesteit, van boven den dorpel des Huyses wech, alwaer zy geweest was, terwijl de man, met linnen bekleed, tusschen de raderen inging, ende stont boven de Cherubim, dat is boven den wagen der Cherubs, die, aen de Noordzijde van het binnenste voorhov, gebleven was, vergel. vs. 13.

19. Zodrae de Heerlykheid des HEEREN zich, boven de Cherubs, geplaetst had, kwam het gansche stelsel van den wagen in beweging, om verder wech te trekken. Ende de Cherubim hieven hare vleugelen op, ende verhieven haer van der aerde om hooge voor mijne oogen, als sy uytgingen; ende de raderen waren tegens over hen: ende elck-een, liever het gansche gestel van dit voertuig, stont aen de deure der oostpoorte van het huys des HEEREN, met voornemen, om den Tempel geheel te verlaten, ende de heerlickheyt des Godts Israëls was van boven over hen, over de Cherubs en raderen; men zag boven de hoofden der Cherubs een uitspansel, daerop stond een throon, en op denzelven zat de MESSIAS.

20. Dit is het zelvde dier, dat ick sagh onder den Godt Israëls, die, boven dit verschijnsel, op eenen verhevenen throon, gezeten was, in dat zeldzaem gezicht, het welk my, in het vijfde jaer der gevangelyke wechvoering van Koning Jechonia, (d) by de riviere Chebar, in eene verrukking van zinnen, vertoond was, vergel.

(d) Ezech. 1: 3.

Kap. I, ende ick bemerckte, toen ik dit gedierte meer nauwkeurig beschouwde, dat het Cherubim waren.

21. (e) Elck-een der Cherubs hadde vier aengesichten, ende elck-een hadde vier vleugelen: ende de gelijckenisse van menschen handen was onder hare vleugelen, even als ik ook, in het eerste gezicht, aen de vier dieren, gezien had.

22. Ende aengaende de gelijckenisse van hare aengesichten, het waren de selve aengesichten, die ick gesien hadde by de riviere Chebar; hare gedaenten, ende sy selven: sy gingen, yeder recht uyt voor sijn aengesichte henen. Kortom alles, wat ik, by de rivier Chebar, aen de vier dieren, gezien had, zag ik nu aen de vier Cherubs, ten blijke dat de dieren, in het eerste gezicht, Cherubs waren.

*Dan het is noodig, dat wy de geheimzinnige beteekenis van dit merkwaerdig gezicht wat nader ontwikkelen.*

Dit Kap. maekt een gedeelte uit van dat gezicht, het welk Kap. VIII—XI. uitvoerig beschreven wordt. — Kap. VIII. werden de hoogstgaende ongerechtigheden voorgedragen, welke te Jerusalem, door allerlei zoort van afgoderyen, gepleegd werden. Kap. IX. worden de geduchte oordeelen vertoond, met welke de Joden, te Jerusalem, om deze boosheden, zouden gestraft worden. Er zou eene schroomelyke slachting plaets hebben, van welke alleen de weinige boetvaerdigen zouden verschoond blijven. Hierop nu volgt, in dit Kap., eene nadere afteekening van Jerusalems ondergang.

Twee hoofdbyzonderheden ontmoeten wy, in dit gezicht; de eerste was een bevel, aen den man, met linnen bekleed, om zijne vuisten, uit den vuurgloed tusschen de raderen van den Cherubijnen wagen, met vuurige kolen, te vullen, en dezelve, over de Stad Jerusalem, uit te strooi-

(e) Ezech. 1: 6, 8. ende 10: 8, 14.

ſtrooijen; de tweede was een vertoog van de Godlyke heerlykheid, welke meermalen van plaets veranderde. — Dan men heeft wel op te merken, dat deze twee hoofdbyzonderheden, in eene zeer nauwe betrekking, ſtaen tot elkander, zodat de man, met linnen bekleed, alles deed, op bevel van Hem, die op den throon zat, en zijne verrichtingen invloed hadden, op de verplaetſing van het zichtbaer teeken der Godlyke tegenwoordigheid.

I. Laten wy derhalven eerst de geheimzinnige beteekenis van de twee hoofdbyzonderheden onderzoeken.

ℵ. Betreffende de eerſte hoofdbyzonderheid vs. 1-8.

A. *De man, met het linnen bekleed*, is NEBUZARADAN, het opperhoofd der lijvwachten van Koning NEBUCADNEZAR, men vergelyke onze aenteekening op Kap. IX: 2. — Hy kwam Kap. IX. voor, als een middel, in de hand der Voorzienigheid, om de weinige vroomen, onder de Joden, van de algemeene ſlachting te verſchoonen; hier ontmoeten wy hem, als een werktuig, om Gods geduchte wraek, over Jeruſalem, uitteoeffenen, en wel nadat de gemelde ſlachting, en verſchooning, geſchied was.

B. EZECHIEL zag hem, uit den vuurgloed, die onder den Godlyken throon was, vuurige koolen, in zijne vuisten, nemen, en dezelve, over de Stad Jeruſalem, uitſtrooijen. — Dit teekende allerduidelykst, dat NEBUZARADAN de hoofdſtad Jeruſalem, met vuur, geheel verbranden zoude. — Ondertusſchen nam de man, met linnen bekleed, zelvs niet de vuurige kolen, maer hy ontving dezelve, uit de hand van eenen der Cherubs. Dit diende, om aen te wijzen, dat de verbranding van Jeruſalem, door dezen man, niet geſchieden zoude, naer zijn eigen goeddunken, maer op last van Hem, die op den throon zat, en zekeren Cherub gebruiken wilde, om die vuurſtof als het ware, aen NEBUZARADAN, aen te wijzen.

De vervulling van dit alles vinden wy Jer. 52: 12—.

2. De tweede hoofdbyzonderheid vs. 9-19. is de verplaetsing van de *Heerlykheid des* HEEREN, welke meermalen van standplaets veranderde, en zich hoe langer zo verder, uit het Heiligdom, verwijderde.

A. Over den Cherubswagen, boven welken de HEER, op eenen throon, gezeten was, hebben wy reeds, by Kap. I, onze gedachten medegedeeld.

B. Wy zullen ons daerom alleenlyk bepalen, tot de verplaetsingen van 's HEEREN *Heerlykheid.* — Om, van den geheimen zin dezer stands verandering, een behoorlyk denkbeeld te maken, moeten wy alles, wat daeromtrent Kap. VIII—XI. voorkomt, nagaen en vergelyken.

*A.* De eerste verplaetsing van 's HEEREN *Heerlykheid* vinden wy Kap. VIII. — Zy plaetste zich, in het binnenste, of Priesterlyk voorhov, zodanig evenwel, dat den Propheet, in het begin van dit gezicht, de vuurige menschelyke gedaente vertoond zy, afgescheiden van den wagen der Cherubs, terwijl de HEER zich vervolgens plaetste, op den throon van zijne Majesteit.

*B.* By de tweede verplaetsing, hiev zich de *Heerlykheid des* HEEREN, van den Cherubijnen wagen, tot aen den dorpel van het huis Kap. IX: 3.

*C.* Kap. X. vinden wy eene driederlei verplaetsing. — Hier zag EZECHIEL den ganschen toestel van den Cherubijnen wagen, te gelijk met de gedaente des genen, die op den throon zat, en bevel gav aen den man, met linnen bekleed vs. 1, 2. — Daerop verhiev zich de *heerlykheid des* HEEREN, van boven de Cherubijnen wagen, op den dorpel van het huis vs. 4. — Wijders werd de Cherubijnen throon, van de rechte zijde des huizes, bewogen, om zich van daer verder te verwijderen, vs. 9-17; en de *Heer-*

*lyk-*

*lykheid des* HEEREN, welke, op den dorpel, was blijven ſtaen, kwam weder, op den Cherubijnen wagen, zich begevende tot den deur van de Oostpoorte, vs. 18, 19.

*D.* Eindelyk is de *Heerlykheid des* HEEREN van daer nog verder getrokken, en heeft eindelyk den Tempel en de Stad Jeruſalem geheel verlaten, Kap. IX.

C. Door alle deze ſtandsveranderingen, verwijderde *des* HEEREN *Heerlykheid* hoe langs zo verder, van het Heiligdom, met oogmerk, om ten laetſten den Tempel en de Stad geheel te verlaten. — Wat gav dit anders te kennen, dan dat Gods gunstige tegenwoordigheid, onder de Joden, reeds aen het wijken was, en hen eerlang geheel en al verlaten zoude?

II. Er is nog overig, dat wy beide deze hoofdbyzonderheden, in derzelver onderlinge betrekking, tot elkander, beſchouwen.

De verbranding der Stad, door den man, met linnen bekleed, was een gevolg van het bevel des genen, die op den throon gezeten was. Het vertoonde, hoe het verbranden van Jeruſalem moest worden aengemerkt, als een gevolg van het Godlyk ongenoegen, over de ſchreeuwende boosheid, welke, in die Stad, ten hoogſten toppunt geklommen was.

De verplaetſing van de *Heerlykheid des* HEEREN komt hier voor, als een gevolg van de verrichtingen des mans, die vuurige koolen ſtrooide, over Jeruſalem, tot een teeken, dat Gods gunstige tegenwoordigheid, by het verbranden van Jeruſalem, die Stad geheel verlaten zoude.

## HET XI. KAPITTEL.

Hier wordt de beschrijving van een zeer merkwaerdig gezicht, welke Kap. VIII. begonnen is, ten einde gebracht. — Wy ontmoeten 'er in drie hoofdbyzonderheden:

I. Eerst wordt den Propheet vertoond, hoe de bedrieglyke raedslieden te Jerusalem, die vrede zonder gevaer beloovden, met het misleide volk, zouden verlooren gaen, terwijl de overgeblevenen, niet alleen in hunne ballingschap, gunstig zouden beschermd worden, maer zelvs voorspoedig, in hun Vaderland, wederkeeren vs. 1-21.
II. Vervolgens zag hy de *Heerlykheid des* HEEREN de Stad Jerusalem geheel ontwijken en zich, naer den olijvberg, begeven, vs. 22, 23.
III. Eindelyk werd de Propheet, in eene verrukking van zinnen, in zijne woonplaets, aen de riviere Chebar, terug gebracht, vs. 24, 25.

I. *In de eerste hoofdbyzonderheid vinden wy vier deelen.* א. *Het gezicht van* 25 *mannen, die eenen verdervelyken raed gaven, aen den inwooneren van Jerusalem vs.* 1-3. ב. *Het bevel, het welk* EZECHIEL, *by die gelegenheid ontving, om tegen hen te propheteeren, en zeer zware oordeelen te bedreigen vs.* 4-12. ג. *De gunstige belovten, welke de* HEER *deed, omtrent de overgeblevene Joden, die gevangelyk, naer Babel, zouden worden wechgevoerd, vs.* 13-20. ד. *Eene herhaelde bedreiging van het uiterste verderv aen allen, die zich, in de boosheid, verhardden, vs.* 21.

א. *Het gezicht van* 25 *mannen, die eenen verdervelyken raed gaven, aen den inwooneren van Jerusalem, vs.* 1-3.

1. Doe hief my de Prophetische Geest, in die

zelvde

zelvde verrukking van zinnen, op, ende bracht my tot de ooſtpoorte van het huys des HEEREN, dewelcke ſiet ooſtwaert, en alwaer zich thans de Heerlykheid des HEEREN geplaest had, verg. Kap. X: 19. ende ſiet, aen de deure der gemelde Oostpoorte waren vijf en twintigh mannen van aenzien, ende in 't midden van hen ſagh ick, onder anderen, Jaazanja den ſone van Azzur, ende Pelatja den ſone van Benaja. Deze vijf en twintig mannen waren alle amptenaers van den eerſten rang, Vorſten des volcks.

Men moet zich herinneren, dat de Propheet nog in zijn huis zat, aen de rivier Chebar, alwaer de Oudſten der wechgevoerde Joden gekomen waren, om hem raed te plegen. — In eene verrukking van zinnen, was hy, naer Jeruſalem, in den Tempel gebracht. Nadat hy, in die verrukking, eenigen tijd, in het voorhov der Priesteren, verkeert had, werd hy nu uitgevoerd, tot de Oostpoort van het buitenſte Voorhov des volks, alwaer zich des HEEREN Heerlykheid geplaetst had, op den wagen der Cherubs.

Aen de deur van deze Oostpoort zag EZECHIEL *vijf en twintig mannen.* — Zommigen zijn van oordeel, dat hier dezelvde 25 mannen bedoeld zijn, die ons Kap. VIII: 16. voorkwamen. Dan, onzes erachtens, zijn zy blijkbaer onderſcheiden. Kap. VIII: 16. wordt van mannen geſproken, die zich nederbogen voor de zon, en ter dezer plaets van lieden, die verdervelyken raed gaven. — In het midden van deze zag EZECHIEL twee bekende perſonen, die, met hunne namen, uitdrukkelyk genoemd worden, zekerlyk omdat zy de voornaemſte drijvers waren, in het geven van den verkeerden raed, en den meesten invloed hadden. — De één was JAAZANJA *de zoon van* AZZUR. Kap. VIII: 11. hebben wy ook eenen JAAZANJA ontmoet, die een zoon was van SAPHAN, maer deze JAAZANJA was een zoon van AZZUR, misſchien van dien zelvden AZZUR, van welken Jer. XXVIII: 1. geſproken wordt. De ander was PELATJA, *een zoon van* BENAJA, van welken wy geen nader bericht ontmoeten.

2. Ende hy, die op den throon zat, seyde tot my; Menschen kint, vergel. Kap. II: 1, dese, welke gy daer ziet, zijn de mannen, die ongerechtigheyt bedencken, en het volk zoeken wijs te maken, dat zy, door den ondergang van Jerusalem, niet te vrezen hebben, ende zy zijn de voornaemste bedriegers van het volk, die quaden raet raden in dese stadt, die, voor de burgeren, niet anders dan hoogst verdervelyk wezen kan.

ב. *Hierop volgt de bedreiging van het Godlyk oordeel, over deze 25 mannen, vs. 4-12.*

3. Die seggen, de oordeelen, welke, over ons volk, en over Jerusalem, bedreigd zijn, zullen niet komen, Men moet geene huysen naeby bouwen: dese [*stadt*] soude de pot, ende wy het vleesch zijn.

Het is, in den eersten opslag, vry duister, wat de verdervelyke raedgevers, met deze woorden, zeggen willen. Dit algemeene staet vast, dat zy den doodelyken dag nog verre stelden.

*Men moet*, zeiden zy, *gene huizen naby bouwen; deze Stad zou de pot en wy het vleesch zijn.* — De zeer akelige toestand, in welken Jerusalem, geduurende de belegering der Chaldeeuwen, door het vuur van Gods geduchten toorn, komen zou, was den Propheet JEREMIA vertoond, onder het zinneprent van *eenen ziedenden pot* Jer. 1: 14. Met dit gezicht, schijnen deze verdervelyke raedgevers den spot te drijven, en hunne meening was waerschijnlyk deze: „ Het „ oordeel, het welk de Propheten bedreigen, en voor het „ welk de ligtgelovige menigte zo bevreesd is, *is niet* „ *naby*. *Men moet* gerustelyk *huizen bouwen* en de Stad ver„ fraeijen, zonder zich, door de bedreigingen der Pro„ pheten, als of wy 'er niet lang gebruik van hebben zou„ den, te laten afschrikken; wy stooren ons niet aen „ hunne nadeelige voorzeggingen, wy durven de uitkomst „ wel afwachten, en indien dan de Chaldeeuwen Jerusalem „ innemen en verwoesten, dan zal, gelijk JEREMIA, in

„ zijne

„ zijne naergeestigheid, gezegd heeft; *deze Stad de pot en* „ *wy het vleesch zijn.*"

De tael van deze lieden is zeer kort en afgebroken. Zy behelst den hoofdzakelyken inhoud van hunnen verdervelyken raed. — Wy hebben alle de verschillende gedachten der uitleggeren overwogen, en de opgegevene schijnt ons het best overeen te komen, met het verband van zaken, en het Godlyk antwoord vs. 11.

4. Daerom, naedien deze mannen het volk misleiden, propheteert tegen hen; propheteert, o menschen kint, vergel. Kap. II: 1. de geduchte oordeelen, welke zy te wachten hebben.

5. So viel dan de Geest des HEEREN, met eenen buitengewoonen en krachtdadigen invloed, op my, ende hy seyde tot my; Segt, tot deze vijf en twintig mannen, die het volk zorgeloos maken, onder het aennaderen van de meest geduchte onheilen, Soo seyt de HEERE, de God der waerheid, wiens woorden onfeilbaer zijn: Alsoo segget gylieden, o huys Israëls, het bedreigde oordeel zal niet komen: want ick, voor wiens alziende ogen niets verborgen is, weet' alles, zelvs elck-een der dingen die in uwen geest opklimmen.

6. Gy hebbet vele, door uwe verdervelyke raedgevingen, ongelukkig gemaekt, en uwe verslagene in dese stadt vermenigvuldiget: ende gy hebbet derselver straten met de verslagene vervullet.

Jerusalem was, in een slagveld veranderd, en alle wijken van de Stad waren, met lijken, bezaeid. Deze lijken noemt de HEER *uwe verslagenen*, dat is de verslagenen van deze verkeerde raedgevers, omdat zy de schuld hadden van deze slachting, voor zo ver zy het volk bedrogen, en, van den raed der Propheten, hadden afkeerig gemaekt. Had het volk den heilzamen raed der Propheten opgevolgd, zy zouden behouden wezen. Maer de verkeerde raed van deze lieden had het volk zorgeloos gemaekt. Zy waren derhalven de oorzaken van alle deze rampen, en even zo schuldig, als of zy de ingezetenen van Jerusalem, met eigen hand, verslagen hadden. — Voorts wordt deze slachting

hier als werkelyk tegenwoordig vertoond, omdat zy eerlang en ontwijffelbaer zou plaets hebben.

7. Daerom, omdat gy lieden de oorzaken zijt van deze vreesſelyke onheilen, ſoo ſeyt de Heere, HEERE, Uwe verſlagene, die gy in 't midden derſelver nedergeleyt hebbet, voor zo ver gy, door uwe verkeerde raedgevingen, hunnen dood veroorzaekt hebt; die zijn dat vleeſch, ende deſe [*ſtadt*] is de pot: maer ulieden ſal ick uyt het midden derſelver doen uytgaen, om, tot nog zwarer ſtraf, bewaerd te worden.

8. Gylieden hebt het ſweert gevreeſt. Of liever vraegsgewijs *hebt gy het zwaerd gevreest?* hebt gy mijne bedreigingen, door den mond der Propheten, geloovd, dat het zwaerd der Chaldeeuwen over u komen zou, en het volk aengeſpoord, om dit oordeel, door bekeering, aftewenden? immers neen. Gy hebt den doodelyken dag verre geſteld, ende daerom zult gy u jammerlyk bedrogen vinden: want het ſweert der Chaldeeuwen ſal ick eerlang over u brengen, ſpreeckt de Heere HEERE, de allerhoogſte Richter, die het kwaed niet kan ongeſtraft laten.

9. Oock zult gy, met de verſlagenen, binnen Jeruſalem, niet vallen, maer, buiten de Stad, zult gy gedood worden. Daerom ſal ick ulieden uyt het midden derſelver doen uytgaen, ende ick ſal u levendig overgeven in de hant der vreemden, der wreede Chaldeeuwen namelyk, ende ick ſal recht onder u doen, om u te vergelden, naer uwe daden.

10. Gy ſullet wel door het ſweert vallen, maer niet in de Stad Jeruſalem, buiten in de lantpale Iſraëls ſal ick u richten: ende gy ſullet weten, dat ick de HEERE ben, die mijne bedreigingen ontwijffelbaer vervulle.

11. Deſe [*ſtadt*] en ſal ulieden niet tot eenen pot en ſtrafplaets zijn, ende gy en ſullet in 't midden derſelver [*niet*] tot vleeſch zijn. Buiten Jeruſalem in de lantpale Iſraëls ſal ick u richten.

12. Ende gy ſullet, by ondervinding, weten, dat ick

ick de HEERE ben, om dat gy in mijne insettingen niet gewandelt, ende mijne rechten niet gedaen en hebbet: maer nae de rechten der Heydenen, die rontom u zijn, gedaen en u, in de grouwzaemste afgodery, verloopen hebbet.

Dit is ook letterlyk vervuld. — By het innemen van Jerusalem, vluchtte Koning ZEDEKIA, met eene menigte volks, naer buiten. Maer zy werden achterhaeld, in de vlakke velden van Jericho. De Koning, met zijne kinderen, en voornaemste Vorsten, werden naer Ribla gevoerd, het welk, in het land van Hamath, op de grenzen van Judæa, gelegen was 1 Kon. VIII: 65. 2 Kon. XIV: 25. Ter dezer plaets sprak NEBUCADNEZAR vonnissen uit, en liet hy ZEDEKIA, na dat zijne kinders, en voornaemste ambtenaers, voor zijne oogen, gedood waren, de oogen uitsteken 2 Kon. XXV. Jer. XXXIX.

*3. Dan evenwel, ter zelvder tijd, deed de* HEER *zeer gunstige belovten, omtrent de overgeblevene Joden, die gevangelyk, naer Babel, zouden worden wechgevoerd vs.* 13-20. — *Deze belovten geschiedden, by gelegenheid van de tusschenspraek des Propheten. A. Deze tusschenspraek vinden wy vs.* 13, *en B. Het Godlyk antwoord, behelzende zeer gunstige belovten vs.* 14-20.

13. Het geschiedde nu, als ick propheteerde, en dezen verdervelyken raedgeveren de gemelde bedreiging bekend maekte; dat Pelatja de sone van Benaja sterf: doe viel ick neder op mijn aengesichte, ende riep met luyder stemme, ende seyde, Ach, Heere HEERE, sult gy gantsch eene voleyndinge maken met het overblijffsel Israëls, zal 'er dan niemand verschoond worden?

Men herinnere zich geduurig, dat alles wat hier verhaeld wordt, in een gezicht, geschied zy. — PELATJA stierv derhalven niet dadelyk, maer het kwam den Propheet zo voor, in eene verrukking van zinnen. Voor het naest zouden wy denken, dat PELATJA hier alleen ge-

noemd worde, als de voornaemste, en dat de Propheet: op dezelvde wijs, alle de 25 mannen, zag sterven. Dit diende derhalven, om hem, van de vervulling dezer bedreiging, des te meer te verzekeren.

EZECHIEL was geweldig ontroerd, door dit gezicht, en zeer gevoelig getroffen, over de aenstaende onheilen van zijne volksgenooten, even als Kap. IX: 8.

14. Doe geschiedde het woort des HEEREN tot my, die my een gunstig antwoord gav, seggende:

15. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. vrees niet, dat Ik, met gansch Israël, eene voleinding maken zal; 'er is nog een genoegzaem overblijvsel, onder de reeds wechgevoerde Joden, met welke Ik geheel anders handelen zal, dan zy, die nog in Jerusalem woonen, zich verbeelden. Deze meenen, dat zy veilig en bestendig, in Kanaan, zullen blijven woonen; 't zijn uwe gevangelyk wechgevoerde broederen, uwe broederen, de mannen uwer maegschap, ende het gantsche huys Israëls, [*ja*] dat gantsche, het welk reeds in de gevangenis verkeert, tot welcke de inwoonderen Jerusalems geseyt hebben: Maeckt u verre af van den HEERE, denkt niet langer, dat gy wechgevoerden, tot het volk van God, behoort; dit selve lant Kanaan, uit het welk gylieden, voor altoos, verbannen zijt, is ons, die te Jerusalem woonen, tot eene erfbesittinge gegeven.

16. Daeromme segt gy, mijn Propheet, van de Joden, die reeds gevangelyk zijn wechgevoerd, Soo seyt de Heere HEERE, de Opperste Richter, Hoewel ickse verre onder de Heydenen wechgedaen hebbe, ende hoewel ickse in de vreemde landen verstroyt hebbe; nochtans sal ick hen een weynigh [*tijts*] tot een heyligdom zijn, en hen, onder mijne gunstige bescherming, nemen, in de vreemde landen, daer in sy gekomen zijn.

17. Daerom segt, tot de reeds wechgevoerde Joden, Alsoo seyt de Heere HEERE, de rechtvaardige Bestuurer van de gansche waereld; gy zult eens, in uw Vaderland, wederkeeren, Ja ick sal ulieden vergaderen

uyt de heidensche volckeren, onder welke gy thans verkeert; ende ick sal u versamelen uyt de vreemde landen daer in gy verstroyt zijt, ende ick sal u het lant Israëls weder geven, tot uwe woonplaets.

18. Ende uwe nazaten zullen Kanaan wederom bezitten, als in vorige dagen, sy sullen daer henen komen, ende alle desselven verfoeyselen, ende alle desselven grouwelen van daer wechdoen; zelvs zullen zy geheel afkeerig zijn van de afgodery, aen welke uwe Natie, zo velen eeuwen lang, zo sterk is verkleevd geweest.

19. Ende ick sal hen, door den alles vermogenden invloed van mijne genade, (a) eenderley herte geven, zodat zy My, met eenen eensgezinden yver, dienen zullen; ende Ik sal eenen nieuwen geest, gezuiverd van de vorige verkeerde denkbeelden en neigingen, in 't binnenste van u geven: ende ick sal het steenen en verstokten herte, het welk geheel ongevoelig was, uyt haren vleesche wechnemen, ende sal hen een vleeschen herte geven, het welk zich, aen mijne wet, blymoedig onderwerpen zal.

20. Op datse, in Kanaan wedergekeerd, met eenen walg van de afgodery en vorige grouwelen, wandelen in mijne insettingen, ende mijne rechten bewaren, ende deselve doen: ende sy sullen my tot een (b) volck zijn, om my oprechtelyk te dienen, ende ick sal hen tot een Godt zijn, om hen blijkbaer te begunstigen.

¶. *Vs. 21. wordt nog eens, by herhaling, het uiterste verderv bedreigd, aen allen, die zich, in de boosheid, verharden.*

21. Maer den zodanigen, welcker herte het herte harer verfoeyselen ende harer grouwelen nawandelt, zich, met al hun vermogen, daerop toeleggende,

(a) Jerem. 32: 49. Ezech. 36: 26. (b) Jer. 24: 7. ende 30: 22. ende 31: 1. ende 32: 38.

om naer het hart van hunne afgoden te doen, en zich zo te gedragen, als het die verfoeiselen, immers volgens hunne verbeelding, aengenaem is, derselver wegh sal ick op haren (c) kop geven, en hun vergelden, naer evenredigheid van hunne grouwelen, spreeckt de Heere HEERE, de Opperste en altoos rechtvaerdige Richter.

II. *Vervolgens zag* EZECHIEL, *de Heerlykheid des* HEEREN, *de Stad Jerusalem geheel verlaten vs.* 22, 23.

22. Doe de HEER deze woorden gesproken had, hieven de Cherubim hare vleugelen op, zy vlogen naer boven, ende de raderen werden te gelijk opgeheven tegens over hen: ende de heerlickheyt des Godts Israëls was over hen van boven: want de HEER zat, in eene vuurige gedaente, op den throon, boven dezen Cherubijnen wagen.

23. Ende de heerlickheyt des HEEREN rees op van het midden der stadt, boven welke zy, eenigen tijd, gestaen had, ende verliet nu Jerusalem geheel: want zy stont op den olijvbergh, die tegen het oosten der stadt is.

Dit was een teeken, dat Gods gunstige tegenwoordigheid de Stad Jerusalem geheel verlaten zou, om dezelve, ter verwoesting, aen de Chaldeeuwen, over te geven.

III. *Ten laetsten eindigde dit gezicht, en de Propheet werd, in eene verrukking van zinnen, naer zijne woonplaets, terug gebracht vs.* 24, 25.

24. Daer na nam my de Geest op, uit Jerusalem, ende bracht my in Gesichte, in eene verrukking van zinnen, door den Geest Godts in Chaldea tot de gevanckelick-wechgevoerde: ende het Gesichte dat ick gesien hadde, voer van my op. Nu zag ik, dat ik werkelyk in mijne wooning was, en dat de Oudsten voor

(c) bov. 9: 10.

voor my zaten Kap. VIII: 1, aen welke ik aenstonds dat gezicht mededeelde.

25. Ende ick sprack vervolgens, tot de gevanckelick-wechgevoerde, die met my, in Babel, aen de riviere Chebar, woonden, alle de woorden des HEEREN, die hy my hadde doen sien, en hooren. Hieruit konden zy weten, hoedanig het lot van Jerusalem wezen zoude.

---

## HET XII. KAPITTEL.

DIt Kap. behelst vijf onderscheidene Openbaringen, met welke EZECHIEL verwaerdigd is, zijnde alle daertoe ingericht, om het ongeloov der Joden te keer te gaen, die zich verbeeldden, dat 'er, van alle de bedreigde oordeelen, niets worden zou, of immers dat dezelve nog zo spoedig niet komen zouden.

I. De *eerste* Openbaring behelst eene voorzegging, omtrent de gevangelyke wechvoering van Koning ZEDEKIA, en de inwooneren van Jerusalem, vs. 1-7.

א. Eerst wordt de reden van dit oordeel opgegeven, bestaende in de hardnekkige wederspannigheid der Joden, vs. 1, 2;

ב. Daerna kreeg de Propheet bevel, om, met alle zijne goederen, zijn huis te verlaten, tot een teeken, hoe Koning ZEDEKIA, met de Joden, uit Jerusalem, gevangelyk zouden worden wechgevoerd, vs. 3-6.

ג. Ook heeft hy dit bevel werkelyk ter uitvoer gebracht, vs. 7.

II. De *tweede* Openbaring ontving hy, in den volgenden morgen, om de gemelde zinbeeldige handelwijs te verklaren, vs. 8-16.

א. In het gemeen verklaerde de HEER, dat de verhul-

zing van den Propheet de gevangelyke wechvoering van de Joden beteekende, vs. 8-11.

ב. Meer byzonder wordt dit toegepast, vs. 12-16.

A. Op den Koning ZEDEKIA, vs. 12-13.

B. Op de Vorsten, die, met hem, vluchten zouden, vs. 14-16.

III. De *derde* Openbaring vs. 17-20. behelst,

א. Een bevel, aen den Propheet, om, met fchrik, te eten en te drinken, vs. 17, 18.

ב. Eene verklaring van deze zinbeeldige verrichting, welke afteekende, hoe de inwooners van Jerufalem, over de verwoesting van het land, zouden verfchrikt worden, vs. 19, 20.

IV. De *vierde* Openbaring verklaerde, dat de bedreigde oordeelen kort op handen waren, vs. 21-25.

א. Er had een zeker fpreekwoord plaets, onder de Joden, waer mede zy te kennen gaven, dat zy, voor de bedreigingen der Propheten, niet bevreesd waren, vs. 21, 22.

ב. De ongegrondheid van dit fpreekwoord wordt vs. 23-25. aengewezen.

V. De *vijfde* Openbaring was van denzelvden inhoud, vs. 26-28.

1. Voorder gefchiedde des HEEREN woort tot my, in eene buitengewoone Openbaring, feggende:

2. Menfchen kint vergel. Kap. II: 1, gy woont thans, in Chaldæa, in 't midden van uwe landgenooten, die reeds gevangelyk zijn wechgevoerd. Zy zijn nog niet, tot inkeer, gekomen, maer maken een (*a*) wederfpannigh huys uit. Zy zijn hardnekkige lieden, dewelcke oogen hebben om te fien, ende niet en (*b*) fien, (*c*) ooren hebben om te hooren, ende niet en hooren; de verharding van hun hart, maekt dat zy niet verftaen, noch opmerken, met belangneming: want fy

(*a*) Ezech. 2: 3, 5, 6, 7, 8. ende 3: 26, 27. (*b*) Jef. 6: 9. Jer. 5: 21. (*c*) Jer. 5: 21.

ſy zijn een wederſpannigh huys, zy zijn verhard in het kwaed.

3. Daerom gy menſchen kint vergel. Kap. II: 1. maeckt u gereetſchap van vertreckinge, pak al uw goed in, gelijk iemand pleegt te doen, die zich gereed maekt, om te verhuizen, ende vertreckt by dage, uit uw huis, in de tegenwoordigheid van uwe landgenooten, en voor hare oogen: ende gy ſult vertrecken van uwe plaetſe tot een ander plaetſe voor hare oogen, miſſchien ſullen ſy het mercken, wat deze zinbeeldige verrichting beteekene, hoewelſe een wederſpannigh huys zijn, en nergens op letten.

4. Gy ſult dan uwe gereetſchap of huisraed by dage voor hare oogen, uit uw huis, uytbrengen, even als de gereetſchap der gener die, uit hun huis, vertrecken, pleegt uitgebracht te worden; daer na ſult gy zelvs, in perſoon, in den avont uytgaen voor hare oogen, gelijck ſy uytgaen, die, uit hun huis, vertrecken.

5. Doorgraeft u den wandt voor hare oogen, en maek een gat, in den muur, even als of de deur, met eene wacht, bezet ware, ende brengt daer door [*uwe gereetſchap*] uyt.

6. Voor hare oogen ſult gy uw huisraed openlyk uitdragen, en gy zult ſe op de ſchouderen dragen, in donckeren, als het nacht geworden is, ſult gyſe uytbrengen; uw aengeſichte ſult gy, als van ſchaemte, bedecken, dat gy het lant niet en ſiet, even als iemand, die bevreesd is van gezien te worden: want ick hebbe u den huyſe Iſraëls tot een wonderteecken gegeven, om, door deze zinbeeldige handeling, de rampen, welke het Joodſche volk eerlang treffen zullen, aftebeelden.

7. Ende ick dede alſoo, gelijck als my bevolen was; ick bracht mijn gereetſchap en huisraad uyt by dage, als de gereetſchap der gener die vertrecken: daer na in den avont doorgroef ick my den wandt metter hant en maekte een gat, in den muur.

Ook pakte ick mijne overige bezitting by een, en brachtse uyt in donckeren, [*ende*] ick droeghse op de schouder voor hare oogen.

8. Ende des volgenden morgens geschiedde het woort des HEEREN tot my, in eene nadere Openbaring, om de vorige te verklaren, seggende:

9. Menschen kint vergel. Kap. II: 1. heeft niet het huys Israëls, het wederspannigh huys uwer wechgevoerde landgenooten, in welker midden gy woont, tot u geseyt, Wat doet gy, toen zy zagen, dat gy uw gereedschap uitbracht, en, uw huis verliet? immers hebben zy u beschimpt, en, op eenen verachtelyken toon, gevraegd, wat deze handelwijs beteekende. Verklaer het hun nu nader;

10. Segt tot hen, Alsoo seyt de Heere HEERE, de opperste en rechtvaerdige Richter, Dese last en zinbeeldige bedreiging is ingericht, [*tegen*] den Vorst te Jerusalem, den tegenwoordigen Koning Zedekia, ende het gantsche huys Israëls, dat in het midden van haer is, en nog te Jerusalem woont.

11. Segt, Ick ben ulieder wonderteecken. Het gene gylieden my gisteren hebt zien verrichten, is van eene zinbeeldige beteekenis, gelijck als ick gedaen hebbe, alsoo sal hen, den Koning Zedekia, en ons volk, het welk nog te Jerusalem woont, gedaen worden; sy sullen door wechvoeringe in de gevanckenisse henen gaen, en hun Vaderland verlaten moeten, op zoortgelyk eene wijs, als ik, uit mijn huis, getrokken ben.

12. Ende de Vorst, die in 't midden van hen is, de Koning Zedekia, sal, even als een gemeene slaev, [*de gereetschap*] op den schouder dragen in donckeren, ende hy sal, des nachts, uit Jerusalem, (*d*) uytgaen. Zijne Vorsten en krijgslieden zullen hem den weg banen, om heimelyk te ontvluchten, sy sullen door den wandt graven, om [*hem*] daer door uyt het belegerde

(*d*) 2 Kon. 25: 4.

de Jerusalem te brengen: hy sal sijn aengesichte bedecken, van schaemte, en voornamelyk, om zich onbekend te maken, op dat hy met d' ooge de aerde niet en sie.

Dit is letterlyk vervuld. — Toen de Chaldeeuwen Jerusalem innamen, ontsnapte Koning ZEDEKIA, langs eenen heimelyken weg. In den duisteren nacht, vluchtte hy, door eene binnenpoort, en, aen den buiten muur gekomen zijnde, op eene plaets, alwaer de Chaldeeuwen gene of slechts eene zwakke wacht hadden, maekten de krijgslieden, in denzelven, eene opening, door welke zy, met den Koning, ontkwamen. 2 Kon. XXV: 4.

13. (*e*) Ick sal oock mijn net over hem uytspreyden, dat hy in mijn jachtgaren gegrepen worde: ende ick sal hem brengen in Babylonien, het lant der Chaldeen; oock en sal hy dat niet sien, hoewel hy daer sterven sal.

Zo is het ook geschied. — Koning ZEDEKIA, de Stad ontsnapt zijnde, vluchtte, met de krijgslieden, die hem vergezelden, naer de vlakke velden van Jericho. Maer de Chaldeeuwen, jaegden hem na, achterhaelden hem, en brachten hem, naer Ribla, tot NEBUCADNEZAR. Aldaer werden hem de oogen uitgegraven, vervolgens werd hy, met twee koperen ketenen, gebonden, en naer Babel gevoerd. Zo doende is hy, naer het land der Chaldeeuwen, gebracht, en aldaer gestorven, zonder het zelve te zien. 2 Kon. XXV: 5-7.

14. Ende alle de Krijgslieden, die rontom hem zijn [*tot*] sijner hulpe, ende alle sijne benden, die hem, in zijne vlucht, vergezellen zullen, sal ick in alle winden (*f*) verstroyen: ende ick sal het sweert achter hen uyttrecken, om hen te verjagen, en meerendeels te verslaen.

Toen Koning ZEDEKIA, in de vlakke velden van Jericho, achterhaeld en gevangen werd, werden de benden, welke hem vergezelden, van by hem verstrooid. Vele werden

(*e*) Ezech. 17: 20. (*f*) Ezech. 5: 10, 12.

neergeveld, en de overgeblevenen redden zich, allerwegen, met de vlucht 2 Kon. XXV: 5.

15. Alſo ſullen ſy weten, dat ick de HEERE ben, die mijne eer handhaev, en mijne bedreigingen ter uitvoer breng, wanneer ickſe onder de Heydenen verſpreyden ende haer in de landen der omliggende volken verſtroyen ſal.

16. Doch ick ſal van hen, van de Joden, die thans binnen Jeruſalem zijn, weynige lieden doen overblijven van den ſweerde, van den honger, ende van de peſtilentie, door welke de meesten, geduurende het beleg, en by het innemen van de Stad, zullen omkomen, op datſe alle hare grouwelen vertellen onder de Heydenen, daer henen ſy komen ſullen, en mijne wegen rechtvaerdigen, in het ſtraffen van zulk een hardneckig volk, ende ſy ſullen, by ondervinding weten, dat ick de HEERE ben, die het ſchenden van mijn gezach niet kan ongewroken laten.

17. Daer na geſchiedde het woort des HEEREN tot my, in eene andere Openbaring, ſeggende:

18. Menſchen kint, vergel. Kap. II: 1, gy ſult uw broot eten met beeven, even als iemand, die beangſtigd is, ende uw water ſult gy met beroerte, ende met kommer drincken, even als iemand, die, door vrees, gejaegd wordt, tot een teeken van de algemeene ontroering, welke, onder de Joden, te Jeruſalem, heerſchen zal.

19. Ende gy ſult tot het volck des lants van de Chaldeeuwen, in welker midden gy verkeert, ter verklaring van deze zinbeeldige handelwijs, ſeggen; Alſoo ſeyt de Heere HEERE, de allerhoogſte Richter, van de inwoonderen Jeruſalems, die nog in het lant Iſraëls zijn overgebleven, Sy ſullen haer broot met kommer eten, ende haer water ſullenſe met (g) verbaeſtheyt drincken. Zy zullen, zelvs onder het gebruik van het noodig lichaems onderhoud, in geduurige vrees

(g) Ezech. 4: 16.

vrees en bekommering, wezen, om dat haer lant eerlang woest sal worden, geheel beroovd van sijne volheyt, en van den overvloed, die 'er nog plaets heeft; dit zal het Joodsche land overkomen, van wegen het gewelt, de onderdrukking, en onrechtvaerdigheden aller der gener die daer in woonen, tegen elkander.

20. Ende de bewoonde steden sullen woest worden, ende het zo vruchtbaer lant Kanaan, sal een wildernisse zijn: ende gy sult, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, die niet dulden kan, dat mijne eer aen anderen gegeven worde, en mijn lov den gesnedenen beelden.

21. Wederom geschiedde het woort des HEEREN, in eene volgende Openbaring, tot my, seggende:

22. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. wat is dit voor een spreeckwoort [*dat*] gylieden hebbet en geduurig gewoon zijt te gebruiken, als of het eene onbetwistbare waerheid was, in den lande Israëls, seggende: De dagen van vrede en voorspoed sullen verlenget worden, ende al het Gesichte van de bedreigde oordeelen, met welke de Propheten ons geduurig zoeken te beangstigen, sal vergaen, en ydel bevonden werden.

23. Daerom segt tot hen; Alsoo seyt de Heere HEERE, de eeuwige Richter, die elk vergeldt, naer zijne daden; Ick sal dit spreeckwoort doen ophouden, en de Joden zodanig behandelen, datse 't niet meer ten spreeckwoorde gebruycken en sullen in Israël: maer spreeckt tot hen, De dagen zijn naeby gekomen, in welke Ik mijne bedreigde oordeelen zal uitoeffenen, ende het woort van yeder Gesichte, al wat mijne Propheten, omtrent den ondergang van het Joodsche volk, voorspeld hebben, zal eerlang vervuld worden.

24. Want geen ydel en voorgewend gesichte van valsche Propheten en salder meer wesen, zy zullen het niet meer ondernemen durven, om het volk, door gewaende voorzeggingen van vrede en welvaert, te misleiden,

nochte 'er zal geen vleyende waersegginge, in 't midden van 't huys Israëls, wezen; alle valsche Propheten, die het volk, met bedrieglyke belovten vleijen, zullen beschaemd worden.

25. Want ick ben de HEERE, die alle mijne woorden onfeilbaer bevestigen zal, ick sal niet alleen spreken, maer het woort, dat ick sal spreken, sal ook werkekelyk gedaen worden, [*de tijt*] en sal niet meer uytgestelt worden: want in uwe dagen, en by uwen leevtijd, o wederspannigh huys, sal ick een woort van schroomelyke bedreiging spreken, ende het selve ook werkelyk doen en ter uitvoer brengen, spreeckt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en getrouwe God.

26. Voorder geschiedde het woort des HEEREN tot my, in eene Openbaring, seggende:

27. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1, siet, die van den huyse Israëls seggen; Het Gesichte, dat hy siet, is voor vele dagen, en de bedreiging, welke Hy, door zijne Propheten, doet, zal eerst, na verloop van eenen langen tijd, vervuld worden; ende voor de oordeelen, welké Ezechiel aenkondigt, hebben wy, die thans leven, in het geheel niet te vrezen: want hy propheteert van tijden, die verre zijn.

28. Daerom segt tot hen, die zich, tot hun eigen verderv, in het ongeloov verharden, Alsoo seyt de Heere HEERE; Geene mijner woorden en bedreigingen en sullen meer uytgestellet worden: Het woort, 't welck ick gesproken hebbe, dat sal, binnen korten, werkelyk gedaen worden, spreeckt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en waerachtige God.

## HET XIII. KAPITTEL.

HIer worden zeer zware oordeelen bedreigd, over de valsche Propheten en Prophetesſen, die het volk, met ydele belovten, misleidden, en allerlei voorſpoed aenkondigden.

I. Ten aenzien der valsche Propheten, vs. 1-16.
II. Met opzicht, tot de valsche Prophetesſen, vs. 17-23.

I. *Ten aenzien der valsche Propheten, vs.* 1-16.

א. *Verhaelt* EZECHIEL, *hoe hy bevel gekregen hebbe, om tegen hen te propheteeteeren, vs.* 1, 2.
ב. *Daerop volgt de Prophecy, of bedreiging zelve, vs.* 3-16.

A. *Eerst wordt de boosheid van deze bedriegers aengetoond, vs.* 3-7. *en*
B. *Vervolgens worden hun zeer geduchte oordeelen aengekondigd, vs.* 8-16.

1. Ende des HEEREN woort geſchiedde tot my, in eene Openbaring, ſeggende:
2. Menſchen kint, vergel. Kap. II: 1. propheteert tegen de gewaende Propheten Iſraëls, die voorwenden, dat zy van My gezonden zijn, en, in Mijnen naem, propheteeren: ende ſegt tot de gene, die uyt haer herte, en, volgens hunne eigene verdichtſelen, propheteeren; Hooret naer des HEEREN woort, met aendacht en eerbied, als naer het woord van den levendigen God zelve.
3. Soo ſeyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige

Richter, die zijne woorden onfeilbaer bevestigt; Wee, allerlei jammer en ellende, zal over die dwase Propheten komen, die haren geest nawandelen, hunne eigene verdichtselen, aen het volk, opdringen, ende 't gene sy niet, in eene Godlyke Openbaring, gesien en hebben, aenkondigen, als of zy, door mijnen Geest, waren aengeblazen!

4. Uwe gewaende Propheten, o Israël, zijn zeer listig, als vossen in de woeste plaetsen, zy bedoelen alleen hunne eigene eer en voordeelen.

5. Gy valsche Propheten, en zijt in de bressen niet opgetreden, nochte en hebbet den muer [*niet*] toegemuert voor het huys Israëls; om in den strijt te staen, ten dage des HEEREN.

De spreekwijzen zijn ontleend van den krijg, byzonder van eene belegerde Stad, wanneer de belegerden zich begeven, om de bresfen, welke de vyanden in den muur maken, toe te stoppen, of in dezelve staen, om de bestormers aftekeeren en de Stad te behouden. — Dit hadden de valsche Propheten, die zich voor wachters uitgaven, in eene geheimzinnige beteekenis, moeten doen. *Zy waren, in de bresfen, niet opgetreden.* Toen Gods oordeelen inbraken, waren zy geheel nalatig geweest, om het naderend verderv, door tijdige vermaningen, en ernstige voorbiddingen, aftewenden. Zy hadden *den muur niet toegemuurd, voor het huis Israëls*, zy hadden gene pogingen aengewend, om het verval, in Zeden en Godsdienst, het welk de bron was van alle onheilen, te helpen stuiten. *Zy hadden, ten dage des* HEEREN, ten tijde van Gods geduchte oordeelen, *niet in den strijd gestaen*, met hunne voorbiddingen.

Zy waren derhalven den vosfen gelijk, vs. 4. Toen het tijd was geweest, om zich als Propheten te gedragen, en te betoonen, dat zy niets anders bedoelden, dan het heil des volks, hadden zy zich verborgen, even als vosfen, die zich, in hunne holen, verschuilen.

6. Deze valsche Propheten bedriegen u, o Joden. Sy sien ydelheyt, zy wenden valschlyk gezichten voor, ende spreken leugenachtige voorseggingе, die daer

seg-

feggen, De HEERE heeft dit of dat gefproken, daer de HEERE haer niet gefonden en heeft: ende fy geven hope van het woort, het welk zy verdichten van my ontvangen te hebben, te fullen bevestigen.

7. En zijt gy valfche Propheten gene ftrafwaerdige bedriegers, fiet gy niet een ydel gefichte, zijn de gezichten en Openbaringen, welke gy voorwendt, niet loutere verdichtfelen, ende fpreket gy niet eene leugenachtige voorfegginge, als gy fegget, De HEERE fpreeckt, daer ick niet gefproken en hebbe?

8. Daerom foo feyt de Heere HEERE, die de rechtvaerdige Richter, en de God der waerheid is, Om dat gylieden ydelheyt fpreeckt, ende leugen fiet, Openbaringen en voorzeggingen verdicht, daerom, fiet, ick [*wil*] aen u, Ik zal my tegen u verzetten, fpreeckt de Heere HEERE, en u, op eene rechtvaerdige wijs, ftraffen.

9. Ende mijne ftraffende hant fal zijn tegen de gewaende Propheten, die ydelheyt fien, Openbaringen verdichten, ende leugen voorfeggen; fy en fullen in de vergaderinge mijnes volcks niet zijn, maer, uit dezelve, worden uitgeroeid, ende in het fchrift van het huys Ifraëls niet gefchreven, noch, op de lijst der overgeblevenen van mijn volk, gelezen worden; die niet, door het zwaerd der Chaldeeuwen, vallen, zullen gevangelyk worden wechgevoerd, ende in het lant Ifraëls niet weder komen: ende gy valfche Propheten, die het volk zo jammerlyk bedriegt, fullet, by ondervinding, weten, dat ick de Heere HEERE bin, die mijn woord bevestigt, en het kwaed niet kan ongeftraft laten.

10. Daerom, ja daerom datfe mijn volck verleyden, feggende, 'er zal Vrede en voorfpoed wezen, daer geen vrede en voorfpoed te wachten en is; ende [*dat*] d'een eenen leemenwandt bouwt, ende, fiet, de andere denfelven plaefteren met loofenkalcke:

*Het voorstel vs. 10^b. is geheel zinbeeldig, en, in die zelvde toespeeling, gaet de reden voort, tot vs. 15.*

Wat zegt het *eenen lemen wand te bouwen.* — De spreekwijs is ontleend van bouwlieden, die muuren om huizen, of wallen om steden, maken, om dezelve te versterken, dat zy, tot veilige verblijvplaetsen, dienen kunnen. — Deze wand is, in ons geval, een zinneprent van eene prophecy, welke gunstige belovten voordraegt, en op welke het volk zich zo gerust verlaet, als iemand zich, in een huis, door den wand of muur, veilig rekent. Er waren ter dezer tijd vele valsche Propheten te Jerusalem, die niets dan voorspoed beloovden, en het zo ver wisten te brengen, dat het volk, op hunne leugenachtige voorzeggingen, vertrouwde, even als iemand, die in een huis woont, zich verlaet op de sterkte van den wand. HANANJA verzekerde, dat Koning JECHONIA, en alle de Joden, die, met hem, gevangelyk waren wechgevoerd, als mede de vaten van den Tempel, binnen twee jaren, te Jerusalem zouden zijn wedergekeerd Jer. XXVIII: 3, 4. Ook waren 'er zulke valsche Propheten, onder de reeds wechgevoerde Joden, in Babel, die hun wijs maekten, dat zy, binnen korten, in hun Vaderland zouden wederkeeren. — Nu deze valsche Propheten *bouwden eenen wand*, voor zo ver zy het volk gerust stelden, en, op hunne leugenachtige voorzeggingen, deden vertrouwen; maer het was een *lemen wand*, die geen wederstand bieden kon; de gerustheid van het volk, het welk zich op deze bedreigeryen verliet, was even zo ongegrond, als die van iemand, die zich veilig rekent, tegen eenen vyandelyken aenval, achter een wand van leem.

Wat zegt het, eenen muur *te plaesteren, met loozen kalke? Looze kalk* is zodanig een mengsel, het welk den schijn heeft van kalk, maer het indedaed niet is. — De *lemen wand*, hebben wy gezegd, teekent eene valsche prophecy, op welke het volk zich verlaet; derhalven zegt het *plaesteren van den lemen wand, met loosen kalke*, eene valsche prophecy van

vrede

vrede en voorspoed, eenen glimp van waerheid te geven, zodat het volk zich verbeeldde, dat die prophecy van eenen Godlyken oorsprong ware, en ontwijffelbaer zou vervuld worden.

*De een bouwde den lemen wand, en andere plaesterden denzelven, met loozen kalke*, dat is, de eene valsche Prophet verdichtte eene gunstige voorzegging, en anderen wisten het volk, door allerlei bedrieglyke kunstgrepen, wijs te maken, dat zy 'er zich veilig op verlaten konden.

11. Segt tot de gene die met loosen-kalcke plaesteren, dat de lemen wand, welken zy bouwen, niet lang staen, maer dat hy eerlang omvallen sal: daer sal een overstelpende plasregen zijn; ende gy, o groote hagelsteenen, sullet vallen, ende een groote stormwint, sal [*hem*] splijten.

Een lemen wand, die met loozen kalk geplaesterd is, kan niet lang stand houden, vooral niet, in tijden van plasregen, hagelsteenen, en zwaren stormwind. Even zo min konden ook de valsche prophecyen, welke alles goeds beloovden, haer gezach behouden, in tijden van verwoestende onheilen. — Maer vermits het volk zo verblind was, dat zy het ongegronde en bedrieglyke der gewaende voorzeggingen van de valsche Propheten niet zien konden, zond de HEER onzen EZECHIEL, tot deze bedriegers, om hun te zeggen, dat de *lemen wand*, welken zy bouwden, eerlang *zou omvallen*, dat is te zeggen, dat hunne bedriegeryen zouden aen den dag komen, en hunne leugens openbaer worden.

Het schijnschoone van hunne bedriegeryen zou niet bestand zijn, tegen den *overstelpenden plasregen* enz. — Er zou *een overstelpende plasregen zijn*, dat is de talrijke krijgsbenden der Chaldeeuwen zouden het gansche Joodsche land overstroomen, en dan zou de lemen wand, met loozen kalke geplaesterd, omvallen; het zou openbaer worden, dat hunne troostrijke voorzeggingen loutere verdichtselen waren, en het volk zou ondervinden, dat zy zich, op leugenen, verlaten hadden. — Hierop wendt zich de HEER, by wijs van spraekwending, tot de hagelsteenen, *gy, o*

*groote hagelsteenen zult vallen*, en Hy voegt 'er by, *een groote stormwind zal hem*, den lemen wand namelyk, *splijten*. Het leger van NEBUCADNEZAR wordt een onweder des HEEREN genaemd, Jer. L: 23. De *groote hagelsteenen* derhalven, *en de groote stormwind*, teekenen de schroomelyke verwoestingen, welke de Chaldeeuwen, in het Joodsche land, zouden aenrichten. Deze zouden den lemen wand *splijten*, en het volk doen ondervinden, dat zy zich, op ydelheden, verlaten hadden.

12. Siet, gy valsche Propheten, als die lemen wandt sal gevallen en het openbaer zal geworden zijn, dat gy het volk, op leugenen, hebt doen vertrouwen, sal dan niet tot u geseyt worden, Waer is de plaesteringe, daer mede gy geplaestert hebbet, en hoe bedrieglyk zijn de kunstgreepen, door welke gy het volk vervoerd hebt, om zich, op uwe verdichtselen, te verlaten?

13. Daerom alsoo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en waerachtige God, die de leugensprekeren verdoen zal, Ja ick sal [*hem*], dien lemen wand, die, met loozen kalke, geplaesterd is, door eenen grooten stormwint in mijne grimmigheyt splijten, ende daer sal een overstelpende plasregen zijn in mijnen toorn, ende groote hagelsteenen in [*mijne*] grimmigheyt, om [*dien*] te verdoen. By den inval der Chaldeeuwen, in het Joodsche land, en door de vreesselyke verwoestingen, welke zy zullen aenrichten, zal het openbaer worden, dat het volk, door leugenen en verdichtselen, te jammerlyk bedrogen zy.

14. So sal ick den wandt afbreken, dien gylieden met loosen-kalcke geplaestert hebt, ende sal hem ter aerde nederwerpen, dat sijn gront sal ontdeckt worden. Het zal allerduidelykst blijken, dat de hoop op vrede en voorspoed; welke gy valsche Propheten, het volk, op eene zeer listige wijs, hebt ingeboezemd, geheel ongegrond zy; alfo sal [*de stadt*] vallen, ende gy sullet in 't midden van haer omkomen; ende gy sullet, by de droevige ondervinding, weten, dat

dat ick de HEERE ben, die, van den man des bedrogs, eenen grouwel heb.

15. So ſal ick mijne grimmigheyt tegen den lemen wandt, en die dezelve bouwen, voortbrengen. Ik zal mijne wraek uitoeffenen, aen de valſche Propheten, die het volk, door bedrieglyke belovten, geruſt ſtellen, ende my verzetten tegen de gene die hem plaeſteren met loofen-kalcke, die het volk, op eene listige wijs, vervoeren, om zich, op de valſche voorzeggingen, te verlaten, ende ick ſal tot ulieden ſeggen, en het, door de uitkomst, doen bevestigd worden, Die wandt en is 'er niet [*meer*], nochte die hem plaeſterden en zijnder niet, de valſche Propheten, en zy, die, door allerlei bedriegeryen, het volk vervoerden, om geloov te geven, aen hunne verdichtſelen, zy allen zijn omgekomen en uitgeroeid.

16. [*Te weten*] dit zal het lot zijn van de valſche Propheten Iſraëls die van Jeruſalem propheteeren, ende voor haer een geſichte des vredes ſien, verdichtende dat zy Godlyke Openbaringen, van vrede en voorſpoed, ontvangen hebben, daer 'er geen vrede te wachten en is, ſpreeckt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en waerachtige God.

II. *Vs.* 17-23. *worden des* HEEREN *oordeelen, over de valſche Propheteſſen, bedreigd.*

א. *Eerst verhaelt* EZECHIEL, *hoe hy bevel gekregen hebbe, om tegen haer te propheteeren, vs.* 17.

ב. *Daerop volgt de Prophecy zelve, vs.* 18-23.

A. *Eerst wordt de ſtrafwaerdigheid van het gedrag dezer vrouwen aengetoond, vs.* 18, 19. *en*

B. *Dan worden haer de meest geduchte oordeelen bedreigd, vs.* 20-23.

17. Ende gy, menſchen kint, vergel. Kap. II: 1, ſet uw aengeſichte, en ſpreek vrymoedig, tegen de dochteren uwes volcks, dewelcke propheteeren

uyt haer herte: ende propheteert tegen haer, bedreig haer mijne geduchte oordeelen.

Er is, die meenen, dat hier wederom valsche Propheten bedoeld worden, en dat de HEER dezen eenen vrouwen naem gegeven hebbe, om aen te toonen, dat zy verwijvd, bloohartig, en onvoorzichtig waren. Maer het schijnt ons klaer genoeg, uit dit vernieuwde bevel vs. 17, dat EZECHIEL, tot andere personen, dan die vs. 1-16. voorkwamen, gezonden zy; daerenboven leert de inhoud der prophecy zelve vs. 18-23, dat zy, tegen vrouwen, zy ingericht. — Men denke dan, aen valsche Prophetesfen, die voorgaven, dat zy Godlyke Openbaringen ontvingen, en het volk, door belovten van vrede en voorspoed, misleidden.

18. Ende segt, uit mijnen naem, tot die valsche Prophetesfen, Soo seyt de Heere HEERE, de God der waerheid, en de Richter der gansche aerde: Wee, allerlei jammer en ellende zal 'er komen over [*die vrouwen*] die kussens naeyen voor alle oxelen der armen, ende maken hooftdecksels voor het hooft van alle stature; om de zielen te jagen: sullet gy de zielen mijns volcks jagen, ende sullet gy u de zielen in 't leven behouden?

Deze bedriegsters *naeiden kussens, voor alle oxelen der armen*, dat is, kleine kussentjes, welke men gewoon was, onder de oxelen en ellebogen, te steken, om gemakkelyk te liggen. Het geevt zinbeeldig te kennen, dat deze Prophetesfen het volk, door bedrieglyke belovten van voorspoed, gerust stelden, en daerdoor te weeg brachten, dat de Joden zorgeloos, in allerlei boosheid, voortgingen, zich vleijende, dat zy een gemakkelyk en voorspoedig leven leiden zouden. — *Zy maekten ook hoofddeksels, voor het hoofd van alle stature.* Zommigen denken, aen zekere kappen, welke men oudtijds droeg, tot een teeken van zegeprael, en dan zal het te kennen geven, dat de valsche Prophetesfen den Joden, van allerlei standen en rangen, wisten wijs te maken, dat zy niet alleen vrede en voorspoed hebben, maer zelvs de overwinning, op hunne vyanden, be-

halen zouden. Al zo natuurlyk komt het ons evenwel voor, dat hier gezinspeeld worde, op sluijers en hoofddoeken, waermede de Oostersche vrouwen gewoon zijn zich te bedekken. De valsche Prophetessen *maekten hoofddeksels, voor het hoofd van alle stature*, dat is, zy wisten ouden en jongen, lieden van allerlei rang en standen, door hare listige voorzeggingen, te verblinden en te bedriegen.

Haer oogmerk was, *om de zielen te jagen.* — De zinprent is ontleend van de jacht, en geevt te kennen, dat de valsche Prophetessen allerlei listen en bedriegeryen in het werk stelden, om zielen, dat is menschen, te jagen en te vangen; zy zochten de Joden, op allerlei wijzen, te verstrikken, en te verleiden, om aen hare leugenachtige voorzeggingen geloov te geven. — Dusdoende jaegden zy tevens de zielen, voor zo ver zy het verderv der Joden, langs dien zelvden weg, bevorderden.

Hierop richt de HEER zijne tael, by wijs van spraekwending, tot deze bedriegsters zelve: *zult gy de zielen mijns volks jagen, en zult gy u de zielen in het leven behouden?* dat is, „ verbeeldt gy u, dat gylieden de Joden, die mijn „ volk zijn, bedriegen zult, zonder zelve bedrogen uit te „ komen? dat gy mijn volk, in het verderv, jagen zult, „ en zelvs behouden worden? Neen waerlyk, gy zult te „ gelijk, met de Joden, welke gy bedriegt en in het ver- „ derv doet nederstorten, jammerlyk omkomen."

19. Ende sullet gy my ontheyligen by mijn volck, door voor te wenden, dat Ik u gezonden heb, en mijnen naem listig te misbruiken, en dat om uw eigen belang te bevorderen? Zult gy het volk, met gewaende voorzeggingen van gelukkige dagen, misleiden, (*a*) voor een gering geschenk eeniger hantvollen van gerste, ende voor stucken broots, om zielen te dooden die niet en souden sterven, ende om zielen in 't leven te behouden die niet en souden leven? zult gy de Joden misleiden, door uw liegen tot mijn volck,

(*a*) Mich. 3: 5.

dat de leugen hoort, en geloov geevt? zult gy dit alles ſtraffeloos doen? Neen waerlyk, Ik zal u vergelden, naer uwe boosheid.

*Zult gy mijnen naem ontheiligen*, zegt de HEER, *om zielen te dooden, die niet zouden ſterven, en om zielen in het leven te behouden, die niet zouden leven*, dat is „ zult gy Openbarin-„ gen voorwenden, in welke Ik zou verklaerd hebben, „ dat zekere perſonen ſterven zullen, die ondertusſchen „ niet ſterven, en dat zekere perſonen in het leven zullen „ behouden worden, die niet leven zullen? Zult gy u „ ſtraffeloos verſtouten, om de voorzeggingen van mijne „ Propheten te wederſpreken, door den dood te bedrei-„ gen, aen zulken, aen welke Ik het leven beloov; en „ het leven te beloven, aen zulken, aen welke Ik den „ dood bedreigd had? zult gy dit alles ſtraffeloos doen? „ zou Ik my niet wreken, over deze ontheiliging van mij-„ nen naem, en over de ſmaedheid, welke gylieden den „ Geest der voorzegging aendoet?"

Dit was indedaed de handelwijs der valſche Propheten en Prophetesſen. Zy bedreigden den dood, aen de Joden, die met JECHONIA, naer Babel, gevoerd waren, terwijl de HEER hun het leven beloovd had, Jer. XXIX. 5, 6, en beloovden aen den genen, die in Jeruſalem gebleven waren, het leven en allerlei voorſpoed, daer de HEER hun verderv bedreigd had.

20. Daerom, omdat gy het volk zo jammerlyk bedriegt, en ten verderve voert; ſoo ſeyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en waerachtige God, Siet, ick [*wil*] aen en zal my verzetten *tegen* uwe kuſſens, daer mede gy aldaer de zielen jaget nae de bloemhoven, ende ick ſalſe uyt uwe armen wechſcheuren: ende ick ſal die zielen losmaken, de zielen die gy jaget nae de bloemhoven.

De HEER zou zich verzetten, *tegen de kusſens* der valſche Prophetesſen, dat is, tegen de listige kunstgrepen, met welke zy het volk misleidden. — Met deze kusſens *joegen zy de zielen, naer de bloemhoven.* De *bloemhoven* kunnen hier

eenen

eenen bloeienden ſtaet van voorſpoed beteekenen. Door de leugenachtige belovten van zulken bloeiſtaet, zochten de valſche Prophetesſen het volk te verſtrikken, en baenden dusdoende den weg, tot hun verderv. — Dit ſchijnt ons, voor het naest, de meening te zijn.

De HEER zou de kusſens, *uit hare armen, wechſcheuren*, voor zo ver Hy niet alleen het leugenachtige van hare gewaende voorzeggingen zou openbaer maken, maer ook hare bedriegeryen geheel doen ophouden. Dusdoende zou de HEER *de zielen losmaken, de zielen, welke zy joegen, naer de bloemhoven*, en het volk redden, uit hare verdervelyke ſtrikken.

21. Daer toe ſal ick uwe hooftdeckſelen ſcheuren, en alle de bedriegeryen, met welke gylieden het volk zocht te verblinden, verydelen, ende Ik zal dusdoende mijn volck uyt uwe hant redden, ſo datſe niet meer in uwe hant en ſullen zijn tot eene jacht: ende gy ſullet, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, die eenen afkeer heb, van alle leugen en bedrog.

22. Om dat gylieden het herte des rechtveerdigen [*door*] valſcheyt, en verdichte bedreigingen, hebbet bedroeſt gemaeckt, daer ick hem geene ſmerte aengedaen en hebbe: ende om dat gy de handen des godtlooſen, door belovten van allerlei voorſpoed, geſtercket hebt, op dat hy ſich van ſijnen booſen wegh niet afkeeren en ſoude, dat ick hem in 't leven behielde.

*Het hart des rechtvaerdigen te bedroeven, daer de* HEER *hem gene ſmert had aengedaen*, is het zelvde, het welk vs. 19. genaemd wordt, zielen te dooden, welke niet ſterven zouden. — De *rechtvaerdigen* zijn hier zulken, die zich bedroevden, over het ſteeds toenemend bederv der zeden, en zich ſchikken wilden, naer den Godlyken raed, door JEREMIA en andere Propheten voorgeſteld, om zich, aen de Chaldeeuwen, te onderwerpen. Maer deze rechtvaerdigen bedroevden de valſche Prophetesſen, door verdichte

bedreigingen, dat zy niets anders, dan de vreesselykste onheilen te wachten hadden, wanneer zy zich onderwierpen aen NEBUCADNEZAR.

Aen den anderen kant *sterkten zy de handen des godlozen*, die den raed van JEREMIA verwierpen, door hem vrede en voorspoed te beloven; daer door brachten zy te weeg, dat de godloze *zich, van zijnen bozen weg, niet afkeerde*, en dat de HEER *hem niet in het leven behield.*

23. Daerom en sullet gy niet meer ydelheyt sien, Openbaringen verdichten, nochte bedrieglyke waersegginge gebruycken: maer ick sal mijn volck uyt uwe hant redden, door u uitteroeijen, en te doen omkomen, ende gy sullet, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, die de leugensprekers verdoen zal.

## HET XIV. KAPITTEL.

*Hier ontmoeten wy twee onderscheidene Prophecyen.*

I. DE eerste is ingericht, tegen de huichelachtige Oversten des volks, die EZECHIEL geveinsdelyk kwamen raed vragen, vs. 1-11.

II. De andere bedreigt de vreesselykste oordeelen, over het Joodsche volk, met inmenging van eene belovte aen het kleine overblijvsel, vs. 12-23.

I. *In de eerste Prophecy*, *vs.* 1-11.

א. *Wordt eerst de aenleiding opgegeven, zijnde eene geveinsde raedvraging der Oversten van het volk*, *vs.* 1.

ב. *Daerop volgt de Prophecy zelve*, *vs.* 2-10.

A. *Eerst verklaert de* HEER *aen* EZECHIEL, *dat deze raedvragers geveinsdelyk te werk gingen*, *vs.* 2, 3.

B. *Vervolgens gelast hy den Propheet.*

*A. Hun aen te zeggen, welk antwoord zulke huichelaers te wachten hadden*, *vs.* 4, 5.

*B. Het volk te vermanen tot bekeering*, *vs.* 6-10.

*α. Deze vermaning wordt op zich zelve voorgesteld*, *vs.* 6.

*β. En aengedrongen, door de bedreiging van zeer zware oordeelen, zo over geveinsde raedvragers, als over valsche Propheten*, *vs.* 7-11.

1. Daer na quamen tot my mannen uyt de Oudtste Israëls, aenzienlyke mannen, uit de wechgevoerde

Joden die, met my, in het land der Chaldeeuwen, verkeerden, ende zy (*a*) saten neder voor mijn aengesichte, om my raed te vragen.

Wat zy, by den Propheet, kwamen vragen, wordt niet uitgedrukt. Maer de omstandigheden van tijden en zaken laten ons niet twijffelen, of hun oogmerk was, om den Propheet raed te plegen, over de verdere lotgevallen van hunne volksgenooten in Kanaan. Naer alle gedachten hadden zy het oor geleend, naer de bedrieglyke belovten der valsche Propheten en Prophetessen, die nergens anders van spraken, dan van vrede en voorspoed. Zy vervoegden zich nu by EZECHIEL, die reeds, onder de Joden in Babel, door zijne voorzeggingen, zeer vermaerd geworden was, om te vernemen, wat hy zou afgeven. Zy maekten de vertooning, als of zy zich, op zijne voorzeggingen, geheel verlaten wilden; maer dat deze vertooning enkele geveinsdheid ware, zal ons, in het vervolg, nader blijken.

2. Doe die mannen voor mijn aengezicht zaten, om den HEER, door mijnen mond, raed te plegen, geschiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, seggende:

3. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. dese mannen zijn schijnheilige veinsaerts: want hoewel zy de vertooning maken, van My raed te plegen, over de verdere lotgevallen van het Joodsche volk, hebben zy evenwel hare dreckgoden in haer herte opgesett, zy zijn zeer verkleevd, aen den dienst der afgoden, ende hebben den aenstoot harer ongerechtigheyt, de afgoden namelyk, die de oorzaken zijn van hun verderv en ondergang, recht voor hare aengesichten gestelt: worde ick dan ernstelick van hen gevraegt? Immers neen.

4. Daerom, vermits zy zo geveinsdelyk handelen, en My, den alweetenden Hartenkenner, zoeken te misleiden, spreeckt met hen, ende segt tot hen, uit mij-

(*a*) Ezech. 20: 1.

mijnen naem; Alsoo seyt de Heere HEERE, de waerachtige God, die het schenden van zijne eer niet kan ongewroken laten: Een yeder man uyt den huyse Israëls, wie hy ook wezen moge, die de dreckgoden in sijn herte opsett, ende den aenstoot sijner ongerechtigheyt recht voor sijn aengesichte stelt, verg. vs. 3, ende, met zulk een afgodisch hart, komt tot den Propheet, om My, door zijnen mond, te raedplegen; Ick de HEERE sal hem, als hy komt, antwoorden nae de menigte sijner dreckgoden: Het antwoord zal van dien aert zijn, als zulke tergers van mijne oneindige Majesteit verdienen.

5. Op dat ick het huys Israëls in haer herte grijpe, op hun zeer trappe, en hun gemoed doorgrieve, dewijle sy alle door hare dreckgoden te dienen, van my, hunnen Maker en Weldoener, vervreemdet zijn.

6. Daerom segt tot het huys Israëls; Alsoo seyt de Heere HEERE, Bekeeret u, ende keeret u af van uwe dreckgoden: ende keeret uwe aengesichten af van alle uwe grouwelen, met schaemte, zelvsverfoeijing, en berouw.

7. Want yeder man uyt den huyse Israëls, ende uyt den vreemdelingh die in Israël verkeert, die sich van achter my, die dit volk, met zo vele weldaden, overladen heb, afscheydt, ende sett sijne dreckgoden op in sijn herte, ende stelt den aenstoot sijner ongerechtigheyt recht voor sijn aengesichte, ende komt tot den Propheet om my door hem te vragen, vergel. vs. 3. — Ick ben de HEERE, de eenige en ware God, die yverig ben, over mijne eer, hem sal geantwoordt worden door my: Hy zal ondervinden, dat mijn Propheet niet uit zich zelven, en naer zijne eigene verdichtselen, maer op mijn bevel, en door aenblazing van mijnen onfeilbaren Geest, gesproken hebbe.

8. Ende ick sal mijn aengesichte tegen dien selven man, in gramschap, setten, om hem rechtvaerdig te

straffen; ende sal hem stellen tot een (*b*) teecken, dat Ik my niet ongewroken laet bespotten, ende tot spreeckwoorden, zo dat men, om de allerellendigste lieden te beschrijven, een voorbeeld van hem ontleenen zal, ende Ik sal hem uytroeyen uyt het midden mijns volcks: ende gylieden sult by ondervinding weten, dat ick de HEERE ben, en dat het vreesselyk zy, te vallen in de handen van den levendigen God.

9. Als nu een Propheet (*c*) overredet sal zijn, ende yet gesproken sal hebben, ick de HEERE hebbe dien selven Propheet overredet, ende ick sal mijne (*d*) hant tegen hem uytstrecken, ende sal hem verdelgen uyt het midden mijns volcks Israëls.

Het woord, door *overreden* vertaeld, zegt eigenlyk bedriegen. — Maer dan rijst hier eene zeer schijnbare zwaerheid: Zou de HEER zelvs eenen Propheet bedriegen, en hem aenspooren, om het volk leugenen wijs te maken, en hem dan, om die bedriegeryen, straffen en uitroeijen? — Men zou het gansche voorstel vraegsgewijs nemen kunnen, zodat de meening deze zy: wanneer een gewaend Propheet zich, door eigenbelang, eers of voordeelshalven, bedriegen laet, zodat hy leugenen spreekt; zou Ik de HEER dan zulk eenen valschen Propheet bedrogen hebben? Dit zy verre. In tegendeel, Ik zal mijne straffende hand, tegen hem, uitstrekken, en hem verdelgen, uit het midden van mijn volk Israël. — Dan, onzes erachtens, geevt dit voorstel nog wat meer te kennen, dat namelyk zulk een bedrieger, aen een oordeel der verharding, zal worden overgegeven. Het is, als of de HEER zeide: „ Wanneer „ een valsch Propheet zich, uit eigen belang, of andere „ verkeerde inzichten, begochelen laet, om het volk leugenen te voorspellen, zo zal Ik hem, naer een rechtvaerdig oordeel, aen eene geheele verblinding en verharding overgeven, zodanig dat hy liegende zich ver- „ beelde

(*b*) Deuter. 28: 37. Ezech. 5: 15. (*c*) Ezech. 13: 1, 2, &c. (*d*) Ezech. 13: 9.

„ beelde de waerheid te spreken. Daerenboven, zal Ik „ mijne straffende hand, tegen hem, uitstrekken, en hem, „ door buitengewoone plagen, uit het midden van mijn „ volk Israël, uitdelgen."

10. Ende sy beide, zo de valsche Propheet, als die hem raedpleegt, sullen de straf van hare ongerechtigheyt dragen: gelijck de straf van de ongerechtigheyt des vragers sal zijn, alsoo sal zijn de straf van de ongerechtigheyt des Propheten. Beide de valsche Propheet, en die hem raedpleegt, zullen dezelvde straf ondergaen.

11. Op dat het huys Israëls niet meer van achter my af en dwale, om mijnen dienst te verlaten, en de afgoden te vereeren, ende op dat sy sich niet meer en verontreynigen met alle hare overtredingen: alsdan, wanneer zy, van de afgodery, geheel afkeerig zullen geworden zijn, sullen sy my tot een volck zijn, om my, na het slaken der Babylonische gevangenis, in waerheid te dienen, ende ick sal hen tot eenen Godt zijn, om hen te begunstigen en te beschermen, spreeckt de Heere HEERE, de eenige en ware God, die zulken, welke zijne eer den afgoden geven, naer verdiensten, rechtvaerdig straffen zal.

II. *De andere Prophecy vs. 12-23. bedreigt het Joodsche volk zeer geduchte oordeelen, met inmenging evenwel van eene aengename belovte, aen het kleine overblijvsel.*

א. *Na het opschrivt, vs. 12.*

ב. *Volgt de Prophecy zelve, vs. 13-23. Deze behelst:*

A. *Eene bedreiging van zeer zware oordeelen, aen het Joodsche volk, vs. 13-21.*

B. *Eene belovte, omtrent de verschooning van een klein overblijvsel, vs. 22, 23.*

12. Voorder geschiedde des HEEREN woort tot my, in eene andere Openbaring, seggende:

13. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1, als het

volk van een lant tegen my gesondigt sal hebben, swaerlick overtredende, so sal ick, nadat de maet der ongerechtigheid vervuld is, mijne straffende hant daer tegen uytstrecken, ende sal het selve den (e) staf des broots breken, vergel. Kap. IV: 16, ende eenen honger daer in senden, zoo zwaer, dat ick daer uyt, menschen ende beesten, door gebrek van voedsel, uytroeye:

14. Of schoon dese drie mannen, Noach, Daniel, ende Job, zo beroemd wegens de kracht van hunne voorbidding, in 't midden desselven volks waren; sy souden door hare gerechtigheyt mijne oordeelen niet kunnen afwenden, [*alleen*] zouden zy hare eigene ziele bevrijden, spreeckt de Heere HEERE.

De drie gemelde mannen muntten uit, in Godsvrucht, en waren zo aengenaem by God, dat zy, met hunne voorbiddingen, ongemeen veel vermogten. — NOACH werd, by de algemeene verdelging van het menschdom, door den vloed, met zijn huisgezin bewaerd, en verkreeg de belovte, dat de aerde nooit weder, door eenen algemeenen vloed, zou overstroomd worden, Gen. VIII: 9. — DANIEL was een voorspraek, by God, voor het Joodsche volk, Dan. IX. — JOB was een tusschenspraek, voor zijne drie vrienden, Job XLII.

Maer, in dit geval, was het oordeel zo onherroepelyk vastgesteld, dat deze krachtige voorbidders, met hunne smeekingen, noch opschorting, noch verzachting zouden kunnen verwerven. Alleenlyk zouden zy zelve hunne eigene ziel bevrijden.

Men merke hier op, dat DANIEL, die zeer jong zijnde, naer Babel gevoerd was, Dan. I, ter dezer tijd reeds zeer beroemd geweest zy, als een man van buitengewoone Godsvrucht, en een zeer krachtig voorbidder.

15. So ick het boos en verslindend roovgedierte make door het lant door te gaen, 't welcke dat van kinderen beroove, so dat 'et woest worde dat 'er

(e) Levit. 26: 26. Ezech. 4: 16. ende 5: 16.

'er niemant door en gae, van wegen het alles verflindend roovgedierte:

16. Die drie mannen in 't midden desselven zijnde, [*soo waerachtigh als*] ick leve, spreeckt de Heere HEERE, sose sonen, ende sose dochteren bevrijden souden, van de algemeene verwoesting, zal Ik geen God meer zijn, sy selve alleen souden, voor hunne personen, bevrijdet worden, maer het lant soude woest en de overige inwooners zouden verslonden worden.

17. Ofte, [*als*] ick het sweert brenge over dat selve lant, ende segge: Sweert, gaet door, door dat lant, so dat ick daer van uytroeye menschen ende beesten:

18. Of schoon die drie mannen in 't midden desselven waren, [*soo waerachtigh als*] ick leve, spreeckt de Heere HEERE, sy en souden sonen, noch dochteren bevrijden: maer sy selve alleene souden, voor hunne personen, bevrijdet worden.

19. Ofte, [*als*] ick de pestilentie in dat selve lant sende, ende mijne grimmigheyt daer over met bloet, en eene schroomelyke slachting, als stroomsgewijs uytgiete, om daer van, menschen ende beesten uyt te roeyen:

20. Of schoon Noach, Daniel, ende Job in 't midden desselven waren, [*soo waerachtigh als*] ick leve, spreeckt de Heere HEERE; sose eenen sone, [*ofte*] sose eene dochter souden bevrijden, van de algemeene verdelging, door hunne voorbidding, zal Ik geen God meer zijn, sy souden [*alleene*] hare eigene ziele door hare gerechtigheyt bevrijden.

21. Want alsoo seyt de Heere HEERE, Hoe veel te meer zal de verwoesting algemeen en onherroepelyk wezen, als ick mijne vier boose gerichten, het sweert, ende den honger, ende het boose gedierte, ende de pestilentie alle te gelijk gesonden

ſal hebben tegen Jeruſalem, om daer uyt, menſchen ende beeſten uyt te roeyen?

22. Doch ſiet alle de inwooners van Jeruſalem zullen evenwel; niet tot één toe, verdelgd worden, daer in ſullen ontkomene overblijven, die uytgevoeret ſullen worden, ſonen ende dochteren; ſiet, ſy ſullen tot ulieden, die reeds in Babel verkeert, uytkomen, ende gy ſullet de uitkomst van haren wegh ſien, ende opmerken, hoe ſtrengelyk Ik hare grouwzame handelingen geſtraft hebbe, ende gy ſullet vertrooſtet worden over het quaet, dat ick over Jeruſalem gebracht ſal hebben, [*ja*] al wat ick ſal gebracht hebben over haer, wanneer gy u herinnert, dat gylieden, die met Jechonia, naer Babel gevoerd zijt, veel gematigder ſtraffen ondergaen hebt.

23. So ſullen ſy u vertrooſten, als gy de merkwaerdige ſtraffen van haren wegh, ende hare handelingen ſien ſullet: ende gy ſullet weten en openlyk erkennen moeten, dat ick, niet ſonder oorſake, en rechtvaerdige redenen, gedaen en hebbe, al wat ick in haer gedaen hebbe, ſpreeckt de Heere HEERE.

## HET XV. KAPITTEL.

Hier wordt de eindelyke verwoesting van Jeruſalem voorgeſteld, onder de gelykenis van eenen wijnſtok, die, wanneer hy gene vruchten voortbrengt, met vuur verbrand wordt. — Deze gelykenis was des te meer gepast, omdat de Joden zich zelven beſchouwden, als Gods wijngaerd, en andere volken aenmerkten, als wilde bomen. Zy vleiden zich daerom, in den waen, dat zy, al wierden alle andere volken uitgeroeid, alleen zouden geſpaerd worden.

Na

*Na het opschrivt vs. 1. vinden wy,*

I. De gemelde gelykenis, vs. 2-5. en
II. De toepassing daervan op Jerusalem en hare inwooneren, vs. 6-8.

1. Ende des HEEREN woort geschiedde tot my, in eene Openbaring, in welke de HEER tot my sprak, seggende:
2. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. wat is het hout des wijnstocks op zich zelve, en zonder druiven voort te brengen, meer, dan alle andere hout? is het hout van andere bomen niet van meerder nut en waerde, dan dat van eenen wijnstok? [*ofte*] is de wijnrancke op zich zelven, en zonder vruchten, [*meer, dan*] iets anders, dat onder het hout eenes wouts is? zy kan immers in gene vergelyking komen, met den tak van een ander houtgewas.
3. Wat nut komt 'er van het hout eenes wijnstoks? Wort daer van hout genomen, om een stuck-wercks te maken? neemt men daer van een pinne, om eenigh vat daer aen te hangen?
4. Siet, omdat men 'er niets goeds van maken kan, en het nergens toe kan gebruikt worden, wort het hout van den wijnstok den vyere overgegeven, op dat 'et verteert worde: het vyer verteert beyde sijne eynden, ende sijn middelste wort verbrandt. Er wordt niets van bewaerd, omdat het nergens nut toe is, soude 't deugen tot een stuck-wercks?
5. Siet, doe het geheel was, en wiert het tot geen stuck-wercks gemaeckt: hoe veel te min als het vyer dat verteert heeft, so dat het verbrandt is, sal 't dan nogh tot een stuck-wercks gemaeckt worden? Er kan nooit iets goeds van komen.
6. Daerom, alsoo seyt de Heere HEERE, de allerhoogste en rechtvaerdige Richter, Gelijck als het hout des onvruchtbaren wijnstocks is onder het hout

des wouts, 't welck ick den vyere overgeve, op dat 'et verteert worde: alſoo ſal ick de inwoonderen Jeruſalems overgeven, tot eene geheele verwoesting. Zy zijn even, als een onvruchtbare wijnſtok, nergens nut toe, zy brengen my, voor alle mijne weldaden, gene vruchten der dankbaerheid voort, en daerom zal Ik met hen eene voleinding maken.

7. Want ick ſal mijn aengeſichte, in gramſchap, tegens hen ſetten; als ſy van het [*een*] vyer uytgaen, ſal het [*ander*] vyer haer verteeren. Zy zullen het eene onheil ontvlieden, om het ander in den mond te loopen, ende gy ſullet weten en blijkbaer opmerken, dat ick de HEERE ben, in wiens handen te vallen vreesſelyk is, als ick mijn toornig aengeſichte tegens hen geſtelt ſal hebben.

8. Ende ick ſal het lant woeſt maken, en geheel van de ondeugende inwooners ontblooten, om datſe ſwaerlick overtreden hebben, ſpreeckt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en waerachtige God.

---

## HET XVI. KAPITTEL.

IN dit Kap. worden Gods aennaderende oordeelen, over de Joden, gebillijkt, door eene zeer levendige afteekening van hunne ſnoode ondankbaerheid, met welke zy des HEEREN uitnemende weldaden beantwoord hadden.

*Behalven het opſchrivt vs. 1, behelst deze Prophecy twee deelen.*

I. Eene bedreiging van de ſchroomelykſte onheilen, welke de Joden, door hun afſchuwelyk wangedrag, rechtvaerdig verdiend hadden, vs. 1-59.

II. Eene belovte, dat de HEER evenwel zijn verbond, met hun, vernieuwen zoude, vs. 60-63.

I. *In de bedreiging vs.* 1 - 59. *wordt,*

ℵ. *Eerst de schroomelyke ondankbaerheid der Joden aengetoond, vs.* 1 - 34. *en*

ב. *Daerna worden de straffen voorgesteld, welke zy rechtvaerdig verdiend hadden, vs.* 35 - 59.

Ter billyking van Gods geduchte oordeelen, welke eerlang, over de Joden, komen zouden, wordt hunne ondankbaerheid, onder eene zeer levendige gelykenis, eigenaertig afgeteekend. — De gelykenis is ontleend van eene vrouw, welke, door haren man, uit verachtelyke omstandigheden, verheven is, en tederlyk bemind wordt, maer zich, aen ontrouw en overspel, schuldig maekt. Zo was het ook gegaen, met het Joodsche volk. De HEER had Israël, uit zeer geringe omstandigheden, verheven, en tot het volk van zijn byzonder eigendom aengenomen; in zo ver dat de HEER dit volk, als het ware, getrouwd, en, met de kennelykste proeven van zijne lievde, begunstigd. Maer dit ondankbaer volk had zich, aen geestelyk overspel, schuldig gemaekt, door den HEER te verlaten, en zich over te geven aen de buitensporigste afgoderyen.

ℵ. *In de teekening van de ondankbaerheid der Joden vs.* 1 - 34. *worden,*

A. *Eerst de weldaden beschreven, welke zy van den* HEER *ontvangen hadden, vs.* 1 - 14.

B. *Daerna wordt hunne ondankbare beantwoording afgeschilderd, vs.* 15 - 34.

A. *Om het uitnemende van 's* HEEREN *weldaden des te duidelyker aentetoonen, wordt*

*A. Eerst de verachtelyke toestand voorgedragen, in welken de* HEER *het Joodsche volk gevonden had, vs.* 1 - 5.

De HEER vond Israël, in eenen verachtelyken en zelvs walgelyken toestand, als een onlangs geboren kind, van

de vrouwelyke kunne, het welk ongebakerd, en onafgewasschen, in zijn bloed, was te vonden gelegd vs. 1-5.

1. Voorder geschiedde des HEEREN woort, in eene andere Openbaring, tot my, seggende:

2. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. maeckt Jerusalem hare grouwelen bekent, en breng haren inwooneren vrymoedig onder het oog, hoe schroomelyk zy, tegen My, overtreden, en, met welke tergende boosheden, zy mijne uitnemende weldaden beantwoord hebben.

3. Ende segt, Alsoo seyt de Heere HEERE, de waerachtige en rechtvaerdige God, tot Jerusalem en hare inwooneren, Uwe handelingen of *oorsprongen*, ende uwe geboorten zijn uyt het lant der Canaaniten: uw vader was een Amoriter, ende uwe moeder eene Hethitische.

In eenen eigenlyken zin, waren de *oorsprongen en geboorten* van het Joodsche volk, *uit het land der Kanaaniten.* ABRAHAM hun algemeene Stamvader had ISAAC, en uit hem JACOB, in Kanaan gewonnen, en uit dien JACOB; die, onder de Kanaaniten, geboren was, waren zy alle oorsprongelyk. Maer het gene 'er wordt bygevoegd: *uw vader was een Amorieter, en uwe moeder eene Hetheiische*, kan niet eigenlyk worden opgevat. ABRAHAM, de algemeene Stamvader, en SARA, de algemeene moeder der Israëlieten, waren oorsprongelyk uit het Ur der Chaldeeuwen. Het voorstel moet derhalven zinbeeldig worden opgevat, en geevt te kennen, dat de Joden zich zo gedroegen, als of zy, uit de grouwzame Kanaaniten, welke de HEER, om hunne hemeltergende boosheden, verbannen had, geboren waren, als of zy eenen Amoriter, tot hunnen Vader, en eene Hethitische, tot hunne Moeder, gehad hadden. Elk, die het gedrag der inwooneren van Jerusalem gadesloeg, en hunnen oorsprong niet kende, zou gedacht hebben, dat zy, uit het snoodste volk, onder de afgodische heidenen, waren voortgesproten.

De *Kanaaniten* hadden zich zodanig, aen de snoodste grouwelen, overgegeven, dat het land hen als het ware uitspoog Lev. XVIII: 25. — Onder deze Kanaaniten

munt-

muntten de *Amoriten*, in boosheid, uit, Gen. XV: 16. — De *Hethiten* waren mede, uit Kanaan, oorſprongelyk, en werden, aen het hoofd der volken, geplaetst, welke Israël verdelgen moest, als zijnde de allerbooste en ſtrafwaerdigſte Deut. VII: 1. — Nu volgden de burgers van Jeruſalem de grouwelen van deze volken zodanig naer, dat het even eens ware, als of zy, uit de ergſte Kanaaniten, de Amoriten en Hethiten, oorſprongelyk waren.

4. Ende aengaende uwe geboorten, ten dage, als gy geboren waert, en wiert uwe navel niet afgeſneden; ende gy en waert niet met water gewaſſchen, doe ick [*u*] aenſchouwde: gy en waert oock geenſins met ſout gewreven, nochte in windelen gewonden.

De *geboorten* van Jeruſalem beteekenen den oorſpronge. lyken toeſtand van het Joodſche volk, eer de HEER het, tot het volk van zijn byzonder eigendom, had aengenomen. Deze oorſprongelyke toeſtand was zeer verachtelyk en walgelyk geweest. — Maer van waer moeten wy den tijd der geboorte van het Joodſche volk rekenen? Velen dênken, aen de Egyptiſche dienstbaerheid, toen JACOBS nakomelingen, van de Egyptenaren, veracht en mishandeld werden. Maer kort, na den uittocht uit Egypte, heeft de HEER zijn verbond, met het Joodſche volk, opgericht, en op dien tijd werd die Natie aengemerkt, als eene huwbare dochter vs. 8. Nu vordert de evenredigheid dezer gelykenis, dat 'er een ruimer tijd, voor de kindsheid en de jeugd van deze zinbeeldige dochter, geſteld worde. Anderen bepalen de geboorte van het Joodſche volk, tot dien tijd, toen JACOB, met 70 zielen, in Egypte kwam. Maer, op dezen tijd, past in het geheel niet het gezegde van vs. 5. *geen oog had medelijden over u* enz.: want toen werd JACOB, met de zijnen, zeer minzaem, van PHARAO, ontvangen. Voor het naest zouden wy daerom denken, dat de tijd van ABRAHAMS roeping, als de geboortedag der jonkvrouwe Israëls, moet worden aengemerkt; zonder dit immers zouden alle zijne nakomelingen blinde heidenen en afgodendienaers gebleven zijn, Joſ. XXIV: 2.

Ten dage nu als de jongvrouw Israëls gebooren werd, was zy in eenen walgelyken toestand; *hare navel werd niet afgesneden*, zy *was niet met water gewasschen* enz. — Het *afsnijden van den navelstreng* is eene noodzakelyke kunstbewerking. Wanneer dit niet, door eene kundige hand, geschiedt, loopt het kind groot gevaer. In dit geval, was de jongvrouw Israëls geheel verwaerloosd. Ook was zy *niet, met water, gewasschen*, maer het kind was, in alle die onreinheid, gelaten, waermede het ter waereld kwam. Zy *was niet met zout gewreven*, gelijk men oudtijds gewoon was, om den huid des te meer te reinigen, en het vleesch te versterken. Zy was ook *niet in windelen gewonden*. Niemand had zich, over het teder wicht, bekommerd, het lag zo naekt, als het van de moeder gekomen was. — Alle deze byzonderheden worden hier opgenoemd, om den verachtelyken en walgelyken toestand afschilderen, in welken het Joodsche volk oorsprongelyk verkeerd had. Het geevt te kennen, dat 'er, by den eersten oorsprong der Joodsche Natie, toen ABRAHAM, uit het Ur der Chaldeeuwen, geroepen werd, gene schijnbare gronden waren, om te verwachten, dat 'er, uit dien man, zulk een machtig en beweldadigd volk zou voortkomen. — Of nu elk der onderscheidene uitdrukkingen eene byzondere beteekenis hebbe, zou ik niet durven bepalen. Onzes erachtens zijn zy zaemgevoegd, om de teekening volkomen, en des te sterker te maken.

5. Geene ooge en hadde medelijden over u, om u één van dese dingen te doen, welke anders aen jonggeboren kinderen verricht worden. Niemand liet zich aen u gelegen liggen, of dacht 'er eens aen, om sich over u te erbarmen: maer gy zijt, als een verlaten vondeling, van het welk elk de hand heeft afgetrokken, geworpen geweest op het vlacke des velts, blootgesteld aen het verslindend roovgedierte. Elk die u, by toeval, zag, had eenen afkeer van u, om de walgelickheyt van uwe ziele, ten dage, doe gy geboren waert.

Dit wordt 'er wederom bygevoegd, om de teekening des te

te sterker te maken, en te kennen te geven, dat 'er, by den eersten oorsprong van het Joodsche volk, gene de minste verwachting ware, dat 'er ooit iets van worden zou. Trouwens wie zou hebben kunnen denken, dat 'er, uit éénen Abraham, en zijne onvruchtbare huisvrouw, een volk zou voortkomen?

*B. Vs. 6-14. worden de weldaden, welke de* HEER, *aen het Joodsche volk, bewezen had, zinbeeldig voorgesteld.*

De HEER blijvt hier in die zelvde zinbeeldige teekening, en geevt eene uitvoerige schildery van zijne lievdezorg en weldaden, aen dat hulpeloze en walgelyke wicht, bewezen. — De HEER had *α.* gezorgd, voor haer leven vs. 6, en *β.* voor hare opvoeding vs. 7. *γ.* Toen zy, tot huwbare jaren, gekomen was, had Hy haer ter vrouwe genomen vs. 8. en *δ.* rykelijk voorzien van alles, wat zy, tot cieraed en luister, noodig had vs. 9-14.

6. Als ick by u voorbygingh, en, in uwen hulpelozen staet, ontmoette, so sagh ick u vertreden zijnde in uwen bloede aen, met oogen van medelijden, ende ick seyde tot u in uwen bloede, Leeft; ja ick seyde tot u in uwen bloede, Leeft.

Toen ABRAHAM, uit het Ur der Chaldeeuwen, geroepen werd, was 'er niets aen hem, het welk het oog van de Godlyke gunst, naer hem, trekken konde. Als een afgodendienaer aengemerkt, was hy niet beter dan een Amoriter. — In dezen ABRAHAM beschouwd, was de jongvrouw Israëls *vertreeden in haren bloede.* Zy was geheel onrein en walgelyk, ten aenzien van den zedelyken toestand, en zonder Gods byzondere voorzorg, zou zy spoedig zijn doodgebloed. Maer de HEER *zeide tot haer, in haren bloede, leev.* Hy gebood, door zijn almachtig bevel, dat het Joodsche volk, het welk zeer groot gevaer liep, om in ABRAHAM te sterven, in aenwezen blijven zoude, om vervolgens op te groeijen.

7. Ick hebbe u vervolgens opgevoed, voor zo ver Ik u, binnen korten, tot tien duysent, als het gewas

des velts, gemaeckt heb, ende gy zijt gegroeyt, ende groot geworden, ende zijt gekomen tot groote cierlickheyt: [*uwe*] borsten zijn vast geworden, ende uw hayr is gewassen, doch gy waert naeckt, ende bloot.

De HEER had het volk van Israël *grootelyks vermeerderd, als het gewas des velds.* — Hier wordt de zonderlinge aenwas van het Joodsche volk, in Egypte, beschreven. Daerdoor was dat verlaten kind, van tijd tot tijd, tot eene volwassen vrouw, *opgegroeid en groot geworden.* — *Zy was* daerenboven *gekomen, tot groote cierlykheid,* of gelijk 'er eigenlyk staet, *tot een cieraed der cieraden.* Er wordt geoogd, op de schoonheid van het lichaem. De dochter Israëls opgroeiende, had aenvalligheden vertoond, welke haer beminnelyk maekten, en tot cieraed zijn van de vrouwelyke kunne. Deze cieraden worden nader opgegeven; *hare borsten waren vast geworden, en haer hair was gewassen*, met een woord, zy vertoonde zich, als eene schoone maegd, welke tot huwbaerheid gekomen is. Dit zinbeeldig voorstel geevt te kennen, dat de Israëlieten in Egypte, tot zulk een talrijk volk, waren aengegroeid, dat de HEER deze Natie, tot het volk van zijn byzonder eigendom, konde aennemen, en hen gebruiken, om de godloze inwooneren, uit Kanaan, te verdrijven. — Maer met dit alles, was de jongvrouw Israëls *naekt en bloot*, zy was arm en behoevtig; en indedaed zodanig was de toestand der Israëlieten, toen zy, in Egypte, verdrukt werden.

8. Als ick nu by u voorbyghingh, sagh ick u, ende siet, uwe tijt was de tijt der minnen, gy waert tot huwbare jaren gekomen, so breydde ick mijnen vleugel of *slip* over u uyt, ende deckte uwe naeckheyt: ja (*a*) ick swoer u, ende quam met u in een verbont, spreeckt de Heere HEERE, ende gy wiert mijne.

Wanneer iemand, aen eene jonge dochter, trouw belovten gav, was het oudtijds by de Joden gebruikelyk, dat hy

(*a*) Gen. 22: 16. ende 24: 7.

by een slip van zijn kleed, over haer spreidde, tot een teeken dat hy haer, onder zijne bescherming, nam, verg. Ruth. III: 9. — In het zinbeeldige derhalven, geevt dit *uitbreiden van 's* HEEREN *vleugel, over* de jongvrouw Israëls, te kennen, dat God het nageslacht van JACOB, by den uittocht, uit Egypte, als het ware ondertrouwd hebbe, voor zo ver Hy het zelve geschikt had, om hen, tot het volk van zijn byzonder eigendom, aen te nemen. — De HEER *dekte de naektheid* der jongvrouw van Israël, toen Hy zorg droeg, dat de Egyptenaren dit volk, van kleederen en andere cieraden, rykelyk voorzagen Exod. III. — *Ja de* HEER *zwoer haer, en kwam met haer, in een verbond, en zy werd de zijne*, wanneer de HEER, met de nakomelingen van JACOB, aen Sinai, een plechtig verbond opgericht, en hen, als het volk van zijn byzonder eigendom, onder zijne onmiddelyke bescherming, heeft aengenomen Exod. XIX.

9. Daer na wiesch ick u met water, ende ick spoelde uw bloet van u af, door het vergeven der misdaden, en Israël, door heilige wetten, van de afgodische heidenen aftezonderen, ende salfde u met olie, alles, wat mogelyk was, toebrengende, om den luister en bloeistaet van uw volk te bevorderen.

10. Ick bekleedde u oock met gestickt-werck, niet met gemeene, maer met prachtige gestikte en veelverwige kleederen, naerdien Israël geduurig toenam, in rijkdom en vermogen, ende ick schoeyde u met kostbare en fraeije dassenvellen, ende omgordde u met fijn linnen, ende bedeckte u met sijde.

11. Oock vercierde ick u met cieraet, ende dede armringen aen uwe handen, ende een keten aen uwen hals.

12. Desgelijcks dede ick een voorhooftciersel aen uw aengesichte, ende oorringen aen uwe ooren, ende eene kroone der heerlickheyt op uw hooft.

13. So waert gy verciert met gout, ende silver, ende uwe kleedinge was fijn linnen, ende sijde, ende gestickt-werck. Ook voorzag Ik u rykelyk van

de aengenaemste spijzen: gy aet meelbloeme, ende honich, ende olie: ende gy waert gantsch seer schoone, ende waert voorspoedigh, dat gy een Koninckrijck wierdet.

De zinbeeldige afteekening der cieraden van de jongvrouw Israëls vertoont ons den steeds toenemenden luister, en het aenwasfend vermogen der Israëlieten, nadat zy in Kanaan gevestigd waren, tot de oprichting van het Koningrijk, ten tijde van SAMUEL.

14. Daer toe gingh van u een naem uyt onder de Heydenen om uwe schoonheyt, voor zo ver de omliggende heidenen, met verwondering, spraken, over den luister van Israëls Koningrijk, vooral ten tijde van David en Salomo: want die schoonheid was volmaeckt, in haer zoort; door mijne heerlickheyt, die ick op u, daer gy, by uwe geboorte, zo walgelyk waert; geleyt hadde, spreeckt de Heere HEERE.

*B. Aen alle deze weldaden hadden de Israëlieten, met eene tergende ondankbaerheid, beantwoord, vs. 15-34. De misdaden, aen welke zy zich hadden schuldig gemaekt, waren. A. Geestelyk overspel, door afgodery, vs. 15-19. B. Opoffering van hunne kinderen, aen de afgoden, vs. 20, 21. C. Het vergeten van Gods weldaden, vs. 22. D. Het vermenigvuldigen van het geestelyk overspel, met allerlei zoort van boelen, vs. 23-34.*

15. Maer gy hebt vertrouwt op uwe schoonheyt, gy zijt trotsch geworden, op den luister en voorspoed, waermede Ik u zo onverdiend gezegend had, ende hebt, My verlatende, door afgodery, gehoereert van wegen uwen naem. De groote naem, die van u uitging, lokte vele heidenen tot u, en, door dezen, liet gy u, tot afgodery, verleiden, ja hebt uwe hoereryen uytgestort aen een yeder, die voorbygingh; voor hem was sy, welke Ik zo zeer beweldadigd had. Israël liet zich, door ieder eenen, en tot allerlei zoort van afgoderyen, verleiden.

16. Ende

16. Ende gy hebt die goederen en zegeningen, welke Ik u, tot een onderpand van mijne lievde, gegeven had, schandelyk misbruikt, om de afgoden te vereeren. Immers hebt gy van uwe kleederen genomen, ende u gemaekt gepleckte hoogten, ende hebt daer op gehoereert: [*sulcks*] en is niet gekomen, ende en sal niet geschieden, 'er is nooit een voorbeeld geweest van zulk een tergend overspel, en 'er zal nooit een komen.

De Israëlieten hadden *van hunne kleederen genomen, en zich gemaekt geplekte hoogten*, het schijnt te kennen te geven, dat zy altaren, op hooge plaetsen, gebouwd hadden, en dezelve, met tapijtwerken van verschillende kleuren, gehangen. Op deze hoogten, *hadden zy gehoereerd*, door die eer en hulde, welke den Allerhoogsten alleen toekwam, aen nietige afgoden te geven.

17. Daer toe hebt gy genomen de vaten uwes cieraets van mijn gout ende van mijn silver, dat ick u, in den weg van mijne gunstige Voorzienigheid, gegeven hadde; ende gy hebt u daervan mans-beelden gemaeckt: ende gy hebt met deselve gehoereert, en afgodery bedreven.

18. Ende gy hebt uwe gestickte en kostbaerste kleederen genomen, ende hebtse, de afgodsbeelden namelyk, daer mede bedeckt: ende gy hebt mijne olie, ende mijn reuckwerck, de offeranden, welke My alleen toekwamen, voor hare aengesichten gestelt, en den afgoden opgeofferd.

19. Ende mijn broot, het welcke ick u gaf, meelbloeme, ende olie, ende honich, [*daer mede*] ick u spijsde, dat hebt gy oock voor hare aengesichten gestelt tot eenen lieflicken reuck; soo is 't geschiet, hoe schandelyk het ook wezen moge, spreeckt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en waerachtige God.

20. Voorder hebt gy uwe sonen, ende uwe dochteren, die gy my gebaert, en, tot mijnen dienst, hadt behooren op te voeden, genomen, ende hebtse denselven grouwzamen afgoden, tot een brand-offer, geof-

fert om hen, met vuur, te verteeren: Is 't wat kleyns van uwe hoereryen, waren uwe afgoderyen iets gerings, in uwe oogen, dat gy, tot zulke onmenſchelyke en hemeltergende grouwelen, vervallen zijt?

21. Dat gy mijne kinderen, met welke Ik u gezegend heb, en welke gy, aen mijne eer, hadt behooren toe te wijden, (*b*) geſlachtet hebt, ende hebtſe den afgoden overgegeven, als gy deſelve voor hen door [*'t vyer*] hebt doen gaen?

22. Oock en hebt gy by alle uwe grouwelen, ende uwe hoereryen niet gedacht aen den walgelyken toeſtand, in welken gy, in de dagen uwer jonckheyt, verkeerd hebt, als gy naeckt, ende bloot waert, [*als*] gy vertreden waert in uwen bloede, noch aen de uitnemende weldaden, welke Ik u zo onverdiend bewezen heb.

23. Het is oock geſchiet of *het zal geſchieden*, en Ik zal u rechtvaerdig vergelden na alle uwe booſheyt, (Wee, wee u, ſpreeckt de Heere HEERE,) jammer en ellende zal over u komen, wanneer Ik u, naer evenredigheid van alle uwe grouwelen, ſtraffen zal.

24. Dat gy u een verwelfſel, of verhevene plaets, gebouwt hebt, ende u eene hooge plaetſe gemaeckt hebt in elcke ſtrate, om, op dezelve, de afgoden te dienen.

25. Aen elck hooft en hoek des wegs hebt gy uwe hooge plaetſe gebouwt, ende hebt uwe ſchoonheyt grouwelick gemaeckt, zodat elk een afgrijzen had, van uwe ſchoonheid, over welke hy zich anders zou verwonderd hebben, ende gy hebt, als eene onbeſchaemde ſtraethoer, met uwe beenen gegerdet voor een yeder, die voorbygingh, om hem tot ontuchtigheid uit te lokken, ende gy hebt, door onophoudelyke afgoderyen, uwe hoereryen vermenigvuldigt.

26. Gy hebt oock gehoereert met de kinderen van Egypten, door hunne afgoden over te nemen, die uwe

(*b*) Jeſ. 57: 5.

uwe naebueren, en die groot van vleesche zijn, en by welke de meeste aenleiding is, tot afgodery, ende gy hebt, door de afgoden van alle volken te vereeren, uwe hoererye vermenigvuldigt, om my, aen welken alleen gy hulde verschuldigd zijt, tot toorn te verwecken.

27. Siet, daerom streckte ick mijne straffende hant over u uyt, ende verminderde uw bescheyden deel, door mijne zegeningen veel bekrompener te maken, ende ick gaf u over in den lust, en aen de vyandelyke mishandelingen der gener, die u haten, der dochteren (*c*) der Philistijnen, die van wegen uwen schendelicken wegh beschaemt waren, voor zo ver zy, hoe zeer afgodendienaers, zich maer by eenen afgod hielden.

28. Voorder hebt gy gehoereert met de kinderen van Assur, en zelvs, ten tijde van Achaz, de afgodery der Asfyriers overgenomen, vergel. 2 Kon. XVI: 10. 2 Kron. XXVIII: 23, om dat gy onversadelick waert: ja, als gy met hen gehoereert hebt; en zijt gy oock niet versadigt geworden, hunkerende naer nog al meerder afgoderyen. Die onbezonnen drivt kon nooit genoeg geboet worden.

29. Maer gy hebt uwe hoererye vermenigvuldigt in 't lant van Canaan, en, daermede nog niet te vrede, zijt gy tot in het land der afgelegene Chaldeen doorgetrokken, om nieuwe afgoden te zoeken, ende daer mede oock en zijt gy niet versadigt geworden. Hadt gy verder, tot de heidenen, kunnen doordringen, gy zoudt het gedaen hebben, om het getal van uwe afgoden te vermeerderen.

30. Hoe swack en onbestendig is uw herte, daer gy steeds nieuwe zoorten van afgodery verlangt; (spreeckt de Heere HEERE,) de waerachtige en rechtvaerdige God, die oneindig verheven is, boven alle de afgoden, als of naerdien gy alle dese grouwzame dingen doet, [*zijnde*]

(*c*) 2 Chron. 28: 18.

het werck van eene heerſchende hoerachtige vrouwe, die alle ſchaemte heeft afgelegd, en welker ontucht niet te beteugelen is.

31. Als gy uw verwelfſel en verhevene plaetſen, voor uwe eigene kosten, bouwt aen het hooft, en den hoek van yeder wegh, ende uwe hooge plaetſe maeckt in elcke ſtrate, ende niet en zijt geweeſt, als eene hoere, den hoerenloon beſchimpende. Gemeene hoeren zoeken haer voordeel, uit de ontucht, maer gy hebt zelvs zware onkosten gemaekt, om uwen onverzadelyken lust, tot hoerery, te boeten.

32. O die overſpelige vrouwe in nadruk, die, in een geduurig overſpel, leevt, ſy neemt in plaetſe van haren man de vreemde aen, zodanig is het gedrag van het afgodisch Israël.

33. Men geeft loon aen alle hoeren: maer gy geeft uwen loon allen uwen boelen, ende gy beſchenckt ſe, op datſe tot u van rontom ſouden ingaen om uwe hoereryen. Israël heeft zeer dikwijls verbintenisſen gemaekt, met afgodiſche heidenen, en hunne vriendſchap gezocht, door groote geſchenken, en het overnemen van hunne afgoden, vergel. Jeſ. II: 18, 25, 36.

34. So geſchiet met u in uwe hoereryen het tegendeel van de wijven, dewijle men u niet na en loopt, om te hoereeren: want als of *naerdien* gy zelvs hoerenloon geeft, ende het hoerenloon u niet gegeven en wort, ſo zijt gy tot een tegendeel geworden, van het gene anders plaets heeft.

**D.** *Vs.* 35-59. *worden de straffen bedreigd, welke de Joden, door hunne afgoderyen, rechtvaerdig verdiend hadden.*

A. *Worden deze straffen voorgedragen, vs.* 35-42.

*A. Op zich zelve, vs.* 35-41[a].

*B. In de gevolgen, vs.* 41[b], 42.

B. *Daerna wordt de billykheid van deze geduchte oordeelen aengetoond, vs.* 43-52.

C. *Eindelyk worden die straffen nog nader, in ettelyke byzonderheden, afgeteekend, vs.* 53-59.

35. Daerom, o Israël, die gy, door uwe afgoderyen, gelijk zijt aen eene hoere, hoort des HEEREN woort, en bedreigingen.

36. Alsoo seyt de Heere HEERE, de allerhoogste en rechtvaerdige God, Om dat uw vergift of onreinheid uytgestort is, zodat gy, door uwe aenhoudende afgoderyen, zo walgelyk geworden zijt, als eene stinkende hoer, ende uwe schaemte door uwe hoereryen met uwe boelen ontdeckt is, voor zo ver gy alle heidenen uitgelokt hebt, om u nieuwe afgoden aen te wijzen, ende gy u verontreinigd hebt met alle de dreckgoden uwer grouwelen; ende nae of *met* het bloet uwer kinderen, dat gy hen gegeven hebt, wanneer gy dezelve, aen de afgoden, hebt opgeofferd.

37. Daerom, vermits gy My zodanig getergd hebt, siet, ick sal alle uwe boelen, alle de afgodische heidenen, vergaderen met dewelcke gy vermengt zijt geweest, door het overnemen van hunne afgoden, ende alle volken die gy lief gehadt en welker vriendschap gy gezocht hebt, met alle die gy gehaet hebt, omdat zy altoos nijdig waren, gelijk de Edomiten, Moabiten, en Ammoniten, vergel. Kap. XXV: 3, 8, 12, ende ick salse van rontom vergaderen tegen u; ende ick sal voor hen uwe naecktheyt ontdecken, datse uwe gantsche naecktheyt en walgelyke boosheid van naby sien sullen.

38. Daer toe ſal ick u [*nae*] de rechten der overſpeelderſſen, ende der bloetvergieterſſen richten. Ik zal u, naer verdienſten, rechtvaerdig ſtraffen, daer gy u, door afgodery, aen geestelyk overſpel, ſchuldig gemaekt, en het bloed van uwe kinderen, ter eere van de grouwzame Goden, vergoten hebt; ende ick ſal u overgeven den bloede, om, door het zwaerd, verſlagen te worden, in hitte der grimmigheyt, ende des yvers, en u, even als een jaloersch man, met zijn overſpelig wijf, handelt, in den dag der wrake, niet verſchoonen.

39. Ende ick ſal de heidenen tegen u verwekken, en u in hare hant overgeven, ende ſy ſullen uw verwelfſel of verhevene plaetſen, op welke gy de afgoden gediend hebt, afbreken, ende uwe hooge plaetſen ommewerpen, ende uwe kleederen u uyttrecken, ende uwe cierlicke juweelen nemen, ende u naeckt, ende bloot laten, naerdien de vyanden u, van alles, beroven zullen.

40. Daer na ſullen ſy of *en zy zullen* tegen u eene vergaderinge, een zeer talrijk heirleger, doen opkomen, ende ſullen u met ſteenen ſteenigen, voor zo ver de Chaldeeuwen de muuren van Jeruſalem, met ſteenen en ſtormrammen, zullen ter neder werpen, op ſoortgelyk eene wijs, als een overſpeelſter geſteenigd wordt, vergel. Joh. VIII: 5, ende zy zullen u, by de belegering, en het innemen van Jeruſalem, met hare ſweerden doorſteken.

41. Sy ſullen oock uwe huyſen met (*d*) vyer verbranden, ende ontzettende oordeelen tegen u uytvoeren voor veler wijven oogen, dat is, ten aenſchouwen van vele andere Natien, ende ick ſal u doen ophouden van een hoere te zijn. Ik zal u, in de Babyloniſche gevangenis, geheel afkeerig maken, van de afgodery, ende gy en ſult oock niet meer hoerenloon geven, maer eenen walg hebben van den afgodsdienst.

42. So ſal ick mijne grimmigheyt op of *tegen* u doen ruſten, wanneer gy de afgodery zult hebben leeren ver-

(*d*) 2 Kon. 25: 9. Jer. 52: 13.

verfoeijen, zal Ik ophouden van u te ſtraffen, ende mijn yver ſal van u afwijcken: ende ick ſal ſtille zijn, ende niet meer toornigh weſen.

43. Deze mijne oordeelen zullen allerbillykst wezen. Daerom dat gy niet gedacht en hebt aen de uitnemende weldaden, welke Ik u bewezen heb, en aen den walgelyken toeſtand, in welken gy, in de dagen uwer jonckheyt, verkeerd hebt, ende my tot beroeringe, en terging, geweeſt zijt met allen deſen grouwelen, van welke Ik geſproken heb, ſiet, ſo ſal ick oock de rechtvaerdige ſtraffen van uwen bozen wegh en wandel op [*uwen*] (*e*) kop geven, ſpreeckt de Heere HEERE, de rechtvaerdige Richter, die niet dulden kan, dat zijne eer, aen eenen anderen, gegeven worde, ende gy en ſult die ſchendelicke daet niet doen boven alle uwe grouwelen.

De laetſte woorden, *gy zult die ſchendelyke daed niet doen, boven alle uwe grouwelen*, worden verſchillende opgevat. — *Eene ſchendelyke daed* is een grouwzaem misdrijv in nadruk. Volgens onze overzetting, is de zin deze: „ gy zult de „ grouwzame afgodery niet voegen en toedoen, by alle uwe „ overige boosheden, gy zult zo arm wezen, dat gy noch „ vermogen, noch lust zult hebben, om afgodery te ple- „ gen." Anders kan men meer bepaeld denken, aen het opofferen der kinderen, het welk eene *ſchendelyke daed*, by uitnemenheid, genaemd wordt vs. 20, 21. — Zommigen vertalen het: *gy hebt niet gedacht, wat u overkomen zoude, naer alle uwe grouwelen*, gy zijt zorgeloos, in allerlei grouwelen, voortgegaen, zonder te bedenken, wat 'er gevolgen van wezen zouden, en dat mijne rechtvaerdigheid u niet kon ongeſtraft laten.

44. Siet alle volken zullen mijnen weg moeten billyken; zy zullen, met ſchande en verachting, van u ſpreken: want, een yeder, die ſpreeckwoorden gebruyckt, ſal van u een ſpreeckwoort gebruycken, om uwe on-

(*e*) Ezech. 9: 10. ende 11: 21.

verbeterlyke boosheid aen te wijzen, ſeggende: Soo de moeder is, is hare dochter.

Het is een gewoon ſpreekwoord *zoo de moeder is, is ook hare dochter.* De dochter volgt gewoonlyk het voorbeeld van hare moeder naer, byzonder in het geval van ontucht. De zucht tot onkuisheid ervt dikwijls, van de moeder, op de dochter over. — Dit ſpreekwoord was, in nadruk, toepasſelyk op de toenmalige Joden, die de voetſtappen van hunne voorvaderen, in afgodery en boosheid, yverig naervolgden.

45. Gy, o Jeruſalem, zijt de in alles gelykende dochter uwer moeder, die de walge hadde van haren man, ende van hare kinderen. Immers hebt gy my, die u, door het Sinaitisch Verbond, als getrouwd had, ſchandelyk verlaten, door mijnen dienst den ſtommen afgoden toe te brengen, en zelvs de natuurlyke lievde, tot uwe kinderen, verzaekt, door hen aen den Moloch op te offeren, ende gy zijt de ſuſter uwer ſuſteren, Samaria en Sodoma, voor zo ver uwe inwooners zich even eens gedragen hebben, als de burgers van de beide gemelde ſteden, die de walge gehadt hebben van hare mannen, ende van hare kinderen; uwe moeder was eene Hethitiſche, ende uw vader een Amoriter. Vergel. vs. 3.

46. Uwe groote ſuſter nu is Samaria, ſy, ende hare dochteren, dewelcke woont aen uwe ſlinckerhant: maer uwe ſuſter, die kleynder is dan gy, die tegen uwe rechterhant woont, is Sodom, ende hare dochteren.

*Samaria* en *Sodom* komen hier voor, als hoofd of moederſteden, van welke de mindere *dochters* zijn, even als Jeruſalem het ganſche Joodſche land vertegenwoordigt. — *Samaria* wordt de *groote* of oudſte *zuster* van Jeruſalem genaemd, omdat het Rijk der X ſtammen grooter was, in uitgeſtrektheid van land, in aental van ingezetenen, en macht, dan het Joodſche Koningrijk, tot het welk ſlechts twee ſtammen behoorden. *Sodom* heet de *kleine zuster* van Jeruſalem, omdat zy, met hare onderhebbende ſteden en gehuchten, veel kleiner was

dan

dan Jerusalem, en het Joodsche land. — Beide *Samaria*, met *hare dochters*, dat is de mindere steden van het Rijk der X stammen, en *Samaria*, met *hare dochteren*, en onderhoorige plaetsen, waren reeds lang verwoest. Dan de HEER spreekt 'er van, als of zy nog werkelyk in wezen waren, om des te meerder nadruk, aen zijne gezegdens, by te zetten. — Wanneer men, binnen Jerusalem staende, naer het Oosten zag, lag Samaria, in het Noorden, *aen de slinke*, Jerusalem en Sodom, in het zuiden, *aen de rechte hand*.

*Samaria* en *Sodom* waren de *zusters* van Jerusalem, voor zo ver de Joden de grouwzame zeden van het Rijk der X stammen, en der Sodomieten naervolgden. Jerusalem was *Samaria* gelijk, in afgodery, en *Sodom*, in allerlei boosheden.

47. Doch gy en hebt in hare wegen niet alleen gewandelt, nochte nae hare grouwelen eenvouwig gedaen, maer gy hebt het nog erger gemaekt, dan Samaria en Sodom, het was wat gerings, een verdriet, liever *als of het iets gerings ware*. Gy hebt niet alleen de afgodery van Samaria, en de boosheid van Sodom, naergevolgd, maer gy hebt 'et meer verdorven, en nog erger gemaekt dan sy, in alle uwe wegen, handelingen, zo niet in zoort, althans in algemeenheid van het kwaed.

48. [*Soo waerachtigh als*] ick leve, spreeckt de Heere HEERE, indien Sodom uwe suster, sy met hare dochteren en onderhebbende steden, zo algemeen, de boosheid gedaen heeft gelijck gy gedaen hebt, ende uwe dochteren, de overige steden van het Joodsche land, zal Ik geen God zijn.

49. Siet, dit was voornamelyk de ongerechtigheyt uwer suster Sodom: hoogmoet, sadtheyt van broot, weelde, overdaed, dartelheid, brooddronkenheid, ende luije zorgloosheid of stille gerustheyt hadde sy, ende hare dochteren; maer sy en sterckte de hant des armen, ende nootdruftigen niet, door aelmoessen en mededeelzaemheid.

50. Ende sy verhieven sich, voor zo ver zy, zonder eenig ontzach voor My, stoutelyk voortgingen, in allerlei boosheid, ende zy deden meer dan beestachtige grouwe-

lickheyt voor mijn alziend aengesichte: daerom (*f*) dede ickse, door buitengewoone oordeelen, van den aerdbodem, wech, na dat ick 't hemeltergend kwaed, als een rechtvaerdig Richter, gesien hadde.

51. Samaria oock en heeft nae de helft uwer sonden niet gesondigt, gy hebt het nog eens zo slecht gemaekt, ende gy hebt uwe grouwelen meer dan sy vermenigvuldigt, ende hebt uwe susters gerechtveerdigt, voor zo ver gy, door alle uwe grouwelen die gy gedaen hebt, betoond hebt, dat zy minder schuldig waren dan gy.

52. Draegt gy [*dan*] oock uwe schande en de rampzalige gevolgen van uw wangedrag, gy die voor uwe susteren geoordeelt hebt, dat zy rechtvaerdig gestraft wierden, en daerdoor tevens u zelven veroordeeld hebt; draeg dan ook de schroomelyke straffen, welke gy, door uwe sonden, die gy grouwelicker gemaeckt hebt dan sy, rechtvaerdig verdiend hebt; sy zijn, hoe hoogstgaende hare boosheid ook wezen moge, evenwel nog rechtveerdiger en minder schuldig dan gy: weest gy dan oock beschaemt, ende draegt uwe schande, om dat gy uwe susters gerechtveerdigt hebt, door te doen blijken, dat Samaria en Sodom minder schuldig waren, dan gy.

53. Als ick hare gevangene wederbrengen sal, [*namelick*] de gevangene van Sodom, ende hare dochteren, ende de gevangene van Samaria, ende hare dochteren; dan [*sal ick wederbrengen*] de gevangene uwer gevanckenissen in 't midden van hen:

Deze woorden worden zeer verschillendheid opgevat. — Dan het verband van zaken schijnt ons duidelyk genoeg te leeren, dat zy eene zeer zware bedreiging behelzen.

De gevangenen van *Sodom en hare dochteren*, of onderhoorige steden, zijn geheel verdelgd, gevolgelyk konden 'er gene *gevangenen*, die van deze groote zondaers waren overgeble-

(*f*) Genes. 19: 24.

bleven, *worden wedergebracht. De gevangenen van Samaria en hare dochteren*, zijn de overgeblevenen van het Rijk der X ſtammen, die, naer Asſyrien, gevangelyk zijn wechgevoerd. Deze zijn nooit, in hun Vaderland, *wedergebracht.* — De zin der bedreiging is derhalven deze: „ Wanneer Ik So„ dom en hare onderhoorige ſteden, in den vorigen luister „ herſtellen, en de overgeblevenen van het Rijk der X „ ſtammen, die, naer Asſyrie, gevangelyk zijn wechge„ voerd, in hun Vaderland zal wederbrengen, dan zal Ik „ ook de Joden, die gevangelyk naer Babel ſtaen gevoerd „ te worden, in Kanaan wederbrengen. Maer de twee „ eerſte dingen zullen nooit gebeuren, en al zo min zal „ ook het laetſte geſchieden."

Maer, zou men kunnen denken, dan is die bedreiging niet bewaerheid, daer de gevangene Joden, na verloop van LXX jaren, uit Babel zijn wedergekeerd. — Het is zoo, maer evenwel, het meerderdeel der gevangene Joden, is niet in Kanaan wedergekeerd. De meeste waren reeds in Babel geſtorven, en 'er onder de genen, die in Kanaan terug kwamen, waren 'er maer weinige, die Jeruſalem in den voorigen luister, gezien hadden. Ook verkozen veele Joden, die in Babel wel gezeten waren, en aldaer betrekkingen gekregen hadden, in dat land te blijven; 'er heeft gevolgelyk, geene volkomene wederbrenging der Joden plaets gehad. Het lichaem van het Joodſche volk, is nooit in Kanaan terug gekomen, het waren alleen eenigen van hun nageſlacht.

54. Op dat gy uwe ſchande, en de rampzalige gevolgen van boosheden draegt, ende te ſchande gemaeckt wort, om al het gene dat gy gedaen hebt: als gy haer, namelyk Samaria en Sodom, trooſten ſult, voor zoo ver het haer een ſoort van troost en verligting wezen zal, wanneer gy nog zwarer, dan zy lieden, geſtraft wordt.

55. Als uwe ſuſters, Sodom ende hare dochteren, of onderlinge Steden, ſullen wederkeeren tot haren voorigen ſtaet en luister, mitſgaders wanneer Samaria ende hare dochteren, de overige Steden van

het Rijk der X stammen, sullen wederkeeren tot haren voorigen staet en voorspoed; dan sult gy Jerusalem oock, ende uwe dochteren, wederkeeren tot uwen voorigen staet. Maer de twee eerste dingen zullen nooit gebeuren, en al zo min zal ook het laetste geschieden.

56. Ja uwe suster Sodom en is in uwen mont niet gehoort geweest; ten dage uwes grooten hoogmoets. Toen gy trotsch geworden waert, op uwen voorspoed, hebt gy niet gesproken van, noch eens gedacht, aen den schromelyken ondergang van Sodom, om u, aen haer rampzalig lot, te spiegelen. Deze hoogmoed kende pael noch perk.

57. Al eer uwe boosheyt ontdeckt, en het, by andere volken, bekend geworden was, dat gy u, tegen My, als eene overspelige vrouw, door het plegen van allerlei afgoderyen, gedragen hadt; Als de tijt was der versmadinge van de dochteren van Syrien, ende van alle de gene die rontom dat selve waren, de dochteren der Philistijnen, die u verachteden van rontom; Toen Rezin, de Koning van Syrien, met de Edomiten en Philistijnen, ten tijde van uwen ondeugenden Koning Achaz, in uw land vielen, en u grootelyks benauwden 2 Kon. 16; Toen

58. Hebt gy reeds de rechtvaerdige straffen van uwe schendelicke daden, ende uwe grouwelen gedragen: Van dien tijd af, heb Ik mijne wraek tegen u beginnen uit te oeffenen, spreeckt de HEERE.

59. Want alsoo seyt de Heere HEERE, de waerachtige God, die Richter is der gansche aerde; Ick sal u oock doen gelijck als gy gedaen hebt, die den eedt, door welken gy My hadt trouw gezworen, (g) veracht hebt, brekende het (h) verbont. Vermits gy mijn verbond verbroken, en deszelvs wetten veracht hebt, zo hebt gy ook deszelvs voorrechten verbeurd.

(g) Jerem. 2: 20. (h) bov. vs. 8.

II. *Ein-*

II. *Eindelyk evenwel beloovt de* HEER, *dat hy zijn verbond, met de Joden, vernieuwen zoude, vs.* 60-63.

60. Evenwel ſal ick gedachtigh weſen mijnes verbonts, het welk Ik, met u, in de dagen uwer jonckheyt, aen Sinai, gemaekt heb, en Ik zal mijne belovten, dat Ik het zaed van Jacob niet geheel verwerpen zou, blijkbaer vervullen, ende ick ſal met u een eeuwigh verbont, het welk nimmer zal vernietigd worden, en hemelſche goederen beloovt, onder het Euangelium, oprechten. Vergel. Jer. XXXI: 31 34.

61. Dan ſult gy uwer vorige boze wegen, met zelvs verfoeijing, gedencken ende beſchaemt zijn, als gy uwe ſuſteren, die grooter zijn dan gy, met de gene die kleynder zijn dan gy, aennemen ſult: want ick ſal u deſelve geven tot (*i*) dochteren, maer niet uyt uw verbont.

De *zusters* van Jeruſalem, welke *grooter en kleiner zijn dan zy*, beteekenen hier heidenſche volken, van meerder en minder aenzien, en worden dus genaemd, omdat zy den Joden, in zeden, gelijk waren, en even als zy, tot allerlei afgodery, waren overgeſlagen. — Deze zou Jeruſalem *aennemen*; het wijst ons, naer de vereeniging van de bekeerde heidenen, met de Kerk uit de Joden, in de bedeeling van de volheid der tijden. — De heidenen zouden, den bekeerden Joden, *tot dochteren gegeven worden*, voor zo ver zy hunne lovwaerdige voetſtappen zouden naervolgen. *Maer niet uit uw verbond*, wordt 'er bygevoegd, dat is de bekeering der heidenen zal gene vrucht zijn van het oude Sinaitiſche Verbond, maer het zal geſchieden, uit kracht van dat nieuwe en eeuwige verbond vs. 60.

62. Want ick ſal mijn verbont, het welk, door betere belovten, bekrachtigd is, onder het Euangelie, met u oprechten: ende gy ſult, by zalige ondervin-

(*i*) Gal. 4: 26.

ding, weten, en dankbaer erkennen, dat ick de HEERE ben, de getrouwe God, de onfeilbare vervuller van alle mijne toezeggingen.

63. Op dat gy 't, met zelvsverfoeijing, gedachtigh zijt, hoe fchandelyk gy My en mijnen dienst verlaten hebt, ende u daer over fchaemt, ende niet meer uwen mont en opent, om mijne wegen te berispen, van wegen uwe fchande. Gy zult erkennen, dat Ik, in mijne geduchte ftrafoeffeningen, alleszins rechtvaerdig gehandeld heb, wanneer ick voor u verfoeninge doen fal over al 't gene dat gy gedaen hebt, en uw vorig wangedrag volkomen vergeven zal, fpreeckt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en waerachtige God.

---

## HET XVII. KAPITTEL.

WY ontmoeten hier eene nieuwe Openbaring, in welke, op eene zinbeeldige wijs, wordt voorgefteld, hoe ZEDEKIA, de laetfte Koning der Joden, wegens zijnen meineedigen afval van NEBUCADNEZAR, en zijne verbindtenis, met de Egyptenaren, met eene verwoesting van zijn ganfche Rijk, zou geftraft worden. By deze bedreiging wordt eene belovte gevoegd, dat dit zelvde Joodfche Rijk weder, uit zeer geringe beginfelen, zou herfteld worden.

*Na het opfchrivt vs. 1, 2. behelst de Prophecy zelve twee hoofddeelen.*

I. Eene bedreiging van den ondergang des Joodfchen Koningrijks, vs. 3-21.

II. Eene belovte van de herftelling des zelvden Koningrijks, vs. 22-24.

*Het opschrivt vinden wy vs.* 1, 2.

1. Ende des HEEREN woort geschiedde tot my, in eene andere Openbaring, seggende:
2. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. stelt een raetsel voor, ende gebruyckt eene gelijckenisse tot het huys Israëls, tot de overgeblevenen van Jacobs nakomelingen, die, met u, gevangelyk naer Babel gevoerd zijn.

Een *raedsel* is, volgens de kracht van het oorsprongelyk woord, eene scherpzinnige spreuk, in welke iets meer verborgen ligt, dan de letterlyke beteekenis der woorden medebrengt; eene spreuk, waerdoor de bedoelde zaek geheimzinnig wordt voorgesteld. — Het wordt nader verklaerd, door eene *gelykenis*, dat is een zinrijk en zinbeeldig gezegde.

I. *In de bedreiging vs.* 3-21. *vinden wy,*

א. *Het raedsel, of zinbeeldig voorstel, vs.* 3-10.
ב. *De verklaring van het zelve, vs.* 11-21.

א. *Het raedsel stelt het bedrijv voor van twee arenden.*

A. *Dat van den eersten, vs.* 3-6.
B. *Dat van den tweeden, vs.* 7-10.

3. Ende segt; Alsoo seyt de Heere HEERE: Een arent die groot was, groot van vleugelen, langh van vlercken, die lange uitgestrekte leden had, vol van vederen, en die verscheydene verwen hadde; met een woord een zeer groote en sterke Arend; quam op den Libanon, dat gebergte van het Joodsche land, alwaer de cederen, in zeer groote menigte, weeldrig groeiden, ende hy nam den oppersten-tack van eenen hoogen ceder, die, boven de andere, uitstak.
4. Hy pluckte den top sijner jonge tackskens, dat is, de bovenste looten, van dien afgehouwen kruin, af, ende bracht hem, te weten dien afgeplukten top, of

de jonge looten, om dezelve in de aerde te planten, vergel. vs. 22, over in een lant van koophandel, hy settede hem in een stadt van kooplieden, die handel dreven, in welriekende speceryen.

5. Hy nam oock van het zaet des lants Kanaan, in het welk hy zich thans bevond, ende leyde het in eenen vruchtbaren zaed-acker: hy nam 't, hy settede het by vele wateren, om den groei te bevorderen, met groote voorsichtigheyt, of *aen eenen altoos lopenden stroom*, die den akker geduurig bevochtigde.

6. Ende het zaed sproot uyt, ende wiert tot eenen weeldigh-uytloopenden wijnstock, die zijne takken wijd en zijd weelig uitschoot, [*doch*] hy was, gelijk den wijnstokken eigen is, nederigh van stamme, siende met sijne tacken nae hem, voor zo ver zijne ranken, naer den gemelden arend, uitschoten, vergel. vs. 7, dewijle sijne wortelen onder hem, onder den arend, waren: so wiert hy tot eenen vruchtbaren wijnstock, die rancken voortbracht, ende vruchtdragende scheuten uytwierp.

7. Nogh was 'er één andere groote arent, groot van vleugelen, ende overvloedigh van veelverwige vederen: ende siet, dese wijnstock voegde sijne wortelen nae denselven tweeden arend toe, ende wierp sijne tacken tot hem uyt, op dat hy, die tweede arend, hem, te weten den wijnstok, bevochtigen soude nae de bedden sijner plantinge toe, of liever *door de waterleidingen van zijne planting.*

Hier wordt gezinspeeld, op de gewoone wijs van bevochtiging, welke, in Egypten, plaets had, alwaer men groeven en waterleidingen maekte, om het Nijlwater, naer de plantsoenen, te voeren.

8. Hy was in eene goede landouwe by vele wateren geplant, om tacken te maken, ende vrucht te dragen, op dat hy tot eenen heerlicken wijnstock worden mochte.

9. Segt, Alsoo seyt de Heere HEERE, tot uwe wechgevoerde landgenooten, Sal hy gedyen? zal die

wijn-

wijnſtok, die zijne wortelen en takken, van zijnen planter afwendt, en tot eenen anderen keert, voorſpoedig zijn? ſal hy, namelyk de eerſte arend, die den wijnſtok, in zulk eene vruchtbare aerde, geplant had, niet ſijne wortelen uytrucken, ende ſijne vrucht affnijden, dat hy drooge worde, zodat hy geheel verdorre? Immers zo zal zijn planter zekerlyk handelen; de wijnſtok zal verdorren, hy ſal aen alle de bladeren van ſijn gewas, liever *tedere ſcheuten*, welke het vermogen hebben, om verder uit te ſpruiten, geheel verdroogen; ende dat niet door eenen grooten arm, nochte door veel volcks, om dien van ſijne wortelen wech te voeren.

De wijnſtok zou geheel worden uitgerukt, en dat wel zodanig, dat zijne wortelen verbrijzeld wierden. — Hier toe zou gene groote kracht vereischt worden, immers niet in vergelyking van eenen cederboom. Dit zou *niet* geſchieden, *door eenen grooten arm, noch door veel volks*. Men moet wel in het oog houden, dat hier eene vergelyking gemaekt worde tusſchen de kracht, welke 'er noodig is, om eenen cederboom, en om eenen wijnſtok, uit den grond, te rukken. — De eerſte groote arend, die dezen wijnſtok geplant had, zou denzelven niet alleen gemakkelyk, met wortel en tak, uitrukken, maer ook de zorg en bevochtiging, welke de andere arend den wijnſtok mogt toebrengen, zou hem in het geheel niet kunnen beveiligen.

10. Ja ſiet, ſal hy geplant zijnde, en, uit de waterleidingen geduurig bevochtigd, wordende, gedyen en voorſpoedig zijn? Voorzeker niet; ſal hy niet, als de verzengende ooſte wint hem aenroert, en met geweld ter nederwerpt, gantſch verdroogen? zekerlyk ja; zelvs op de bedden van ſijn gewas, onder eene geduurige bevochtiging, ſal hy evenwel verdroogen.

ב. *Vs.* 11-21. *wordt dit raedsel, of zinbeeldig voorstel, uitvoerig verklaerd.*

Vooraf gaet weder een opschrivt.

11. Daer na geschiedde des HEEREN woort tot my, in die zelvde Openbaring, seggende, ter verklaring van die zinbeeldige teekening.

Veel al is men van oordeel, dat deze verklaring den Propheet, in eene volgende Openbaring, zy medegedeeld, zodat de HEER den Joden eenige dagen gegeven hebbe, om op dit raedsel te denken. — Maer, tot dit begrip, is gene de minste aenleiding, in het oorsprongelyke; het woord, *daerna* vertaeld, zegt eenvouwig *en*, en komt meermalen, in eene en dezelvde Openbaring, herhaelde reizen voor.

*Deze verklaring behelst twee hoofdzaken.*

A. *Het bedrijv van den eersten arend, wordt toegepast op de gevangelyke wechvoering van* JECHONIA, *naer Babel door* NEBUCADNEZAR, *die* ZEDEKIA *in zijne plaets Koning maekte, vs.* 11-19.

B. *Het bedrijv van den tweeden arend wordt verklaerd, van* ZEDEKIAS *meinëedige verbindtenis, met den Koning van Egypte, vs.* 15-21.

12. Segt nu tot dat hardnekkig volk der Joden, het welk, in nadruk, een wederspannigh huys is; Wetet gy niet, wat dese dingen zijn? begrijpt gy niet, wat dit zinbeeldig voorstel te kennen geevt? Segt dan, ter nadere verklaring: siet, de Koningh van Babel is [*tot*] Jerusalem gekomen, ende heeft haren Koningh genomen, ende hare Vorsten, ende heeftse tot sich gevoert nae Babel.

Deze gebeurtenis wordt omstandig verhaeld, 2 Kon. XXIV: 8-16. 2 Kon. XXXVI: 9, 10.

13. Daer toe heeft hy Nebucadnezar eenen jongeling

ling van den Koninckliicken zade genomen, ende daer mede (*a*) een verbont gemaeckt, ende heeft hem tot eenen eedt gebracht; ende de machtige des lants heeft hy wechgenomen,

NEBUCADNEZAR maekte eenen jongeling, uit Koninglyk bloed gesproten, namelyk MATTANJA, tot Koning van Juda. Deze MATTANJA, was een ontaerte zoon van den braven JOSIA, en derhalven de oom van JOJAKIM. — Met dezen jongeling *maekte* NEBUCADNEZAR *een verbond, en bracht hem tot eenen eed*, door MATTANJA te doen zweeren, dat hy den Koning van Babel, zou onderworpen en cijnsbaer wezen, 2 Kon. XXXVI: 13. Ook veranderde NEBUCADNEZAR den naem van den nieuwen Joodschen Koning, in ZEDEKIA. — Verder werden *de machtigen des lands*, de Edelen, de Vorsten en alle kloeke helden, naer Babel, *wechgenomen*, 2 Kon. XXIV: 16. Dit deed NEBUCADNEZAR,

14. Op dat het Koninckrijcke van Juda nederigh, zwak, en min aenzienlyk, soude zijn, sich niet verheffende: of ondernemende, om tegen hem op te staen, [*ende*] dat 'et sijn verbont, en beëdigde belovte van onderwerping, houdende bestaen mochte.

NEBUCADNEZAR, die het Joodsche land, met het zwaerd, overwonnen had, kon nu, naer zijne willekeur, met het zelve handelen. Dat hy derhalven eenen Koning over de Joden stelde, uit hun eigen volk en uit het Koninglyk zaed, was een blijk, dat hy hun niet ongenegen ware; zoodat nu al de voorspoed des Joodschen Koningrijks alleen daervan afhing, dat ZEDEKIA zijnen eed van onderwerping gestand deed.

*Vergelijken wy nu deze verklaring, vs. 1-14. met het verbloemde voorstel, vs. 3-6.*

*A.* De eerste *arend*, vs. 3. beschreven, vertoont derhalven NEBUCADNEZAR, den Koning van Babel. Trou-

(*a*) Jer. 34: 18.

wens de *arend*, als de Koning der vogelen, teekent NEBUCADNEZAR eigenaertig af, als den machtigften Alleenheerfcher van dien tijd. De hooge en fnelle vlucht van eenen arend, zijn fcherp en ver ziend oog, en vooral zijn roovzuchtige aert, fchilderen NEBUCADNEZAR, in zijne verregaende trotschheid, in de vaerdigheid van zijne ondernemingen, in de geduchtheid van zijne krijgsbedrijven, in zijne ver uitziende ftaetkunde, wanneer hy het roovzuchtig oog, op andere Rijken en Staten, vestigde, en vooral in zijnen oorlogzuchtigen aert. — Hy wordt meer byzonder befchreven:

α. Als een *arend*, *die groot* was, omdat hy, in de gemelde betrekkingen, by uitnemendheid uitblonk en ontzachlyk was.

β. Als een arend, die *groot* was *van vleugelen*, omdat zijne talrijke heirlegers, beftaende uit vlugge en kloeke helden, een land, als in een oogenblik, overdekten.

γ. Als een arend, die *lang* was *van vlerken*, of *van uitgeftrekte ledematen*, om zijn geducht vermogen af te beelden, waermede hy, zoo wel van verre als van naby, kon befchadigen, als mede zijn uitgeftrekt gebied; zoodat hy zijne vlerken, over alle volken en natien, wijd en zijd uitbreidde.

δ. Als een arend, die *vol* was *van vederen*, die *verfcheidene verwen* hadden, voor zoo ver hy van alles, wat hem luister, eer, aenzien, en ontzach kon byzetten, rijkelyk voorzien was.

B. Het bedrijv van dezen arend beftond daerin:

α. In het gemeen, dat *hy kwam op den Libanon*, vs. 3b. — Daer het den roovvogelen eigen is, zich in het woud te onthouden, brengt de aert van de zinprent mede, dat de boschrijke Libanon genoemd, en het Joodfche land bedoeld worde. Voorts wijst het zich van zelvs, dat hier de optocht van NEBUCADNEZAR en zijne krijgsbenden, naer het Joodfche land, geteekend worde.

β. Meer

β. Meer byzonder wordt de handeling van NEBUCADNEZAR, met de Joodsche Koningen, JOJAKIM en ZEDEKIA, beschreven, vs. 3-6.

a. Ten aenzien van JOJAKIM, vs. 3, 4. — De arend *nam den opperſten tak van eenen ceder, hy plukte den top zijner jonge takjens af, en bracht hem in een land van koophandel, hy zette hem in eene Stad van kooplieden.*

Het Koningrijk van Juda, wordt hier vergeleken by eenen hoogen ceder, om deszelvs bloejenden en wel gevestigden ſtaet, in dien tijd, af te beelden. — De *opperſte tak*, of top van dien ceder, is derhalven een zeer gepaste zinprent van JOJAKIM, den toenmaligen Koning der Joden. De tederheid van deze ſcheut vertoont de jonge jaren van dien Vorst, en het overbrengen van die jonge ſcheut, het gevangelyk wechvoeren van den Koning naer Babel. Dit Babel wordt hier beſchreven, als *eene Stad van kooplieden*, byzonder in welriekende ſpeceryen; trouwens de ligging van die Stad aen den Euphraet, die in den inham der Perſiſche Zee valt, was zeer geſchikt, voor den Indiſchen handel.

Dan, men zou de zinprent nog wat ruimer nemen kunnen; zoodat *de opperſte tak* den ganſchen kruin van den ceder beteekene, en niet alleen den Joodſchen Koning JOJAKIM afbeelde, maer ook tevens tevens de geheele oppermacht; wanneer *het plukken van den top zijner jonge takjens* zou aenduiden, dat de opperſte tak, niet alleen van zijne tedere ſcheut, maer ook van alle zijlingſche takken, zou beroovd worden. — Volgens deze opvatting, zal het overbrengen, en verzetten van dien top, niet alleen de gevangelyke wechvoering van JOJAKIM, maer ook van alle de overige Vorſten, Edelen, en machtigen naer Babel afſchetzen; terwijl ſlechts de afgehouwen kruin, ontbloot van

goede looten, ter voortteeling gefchikt, in het Joodfche land zou overblijven.

*b.* Het bedrijv van NEBUCADNEZAR, omtrent Koning ZEDEKIA, wordt vs. 5, 6. afgeteekend.

De groote arend *nam van het zaed des lands, en leidde* het *in eenen* rijkelyk bevochtigden *zaet akker.* Dit teekent ons, volgens de verklaring vs. 3, hoe NEBUCADNEZAR geenen vreemdeling, maer eenen inboorling, en dat wel uit Koninglyken bloede, op den throon van Juda plaetfen zoude, gelijk ook met MATTANJA gefchied is. — Dit zaed *fproot uit, en werd tot eenen weeldrig uitloopenden wijnftok, doch die nedrig van ftam was.* Dit teekent den bloei van het Joodfche Koningrijk; in het begin der regeering van ZEDEKIA, hoewel het evenwel veel zwakker en min aenzienlyk was, dan in voorige dagen. Voorheen waren de Koningen van Juda, als rijzige ceders op den Libanon, maer ZEDEKIA was flechts als een wijnftok, welke eenen lagen en zwakken, fchoon weeldrig opgroeijenden, ftam had, die onderfchraegd moest worden. Trouwens de ganfche bloei, welvaert, en fterkte van het Joodfche Rijk, hing alleen af, van de onderfteuning der Babyloniers. — De zinbeeldige wijnftok, *zag met zijne takken naer hem,* naer den arend, dat is NEBUCADNEZAR, *dewijl zijne wortelen onder hem waren.* ZEDEKIA verwachtte zijne onderfteuning van den Babelfchen Alleenheerfcher, die hem onder zijne macht had. — In dien ftand, werd ZEDEKIA, tot eenen vruchtbaren *wijnftok, die ranken voortbracht en fcheuten uitwierp,* voor zoo ver zijn Rijk, in bloei en voorfpoed, geduurig toenam.

B. *Het bedrijv van den tweeden arend wordt verklaerd, van* ZEDEKIAS *meinëdige verbindtenis, met de Egyptenaren, vs.* 15-21.

*A. Eerst wordt de afval van* ZEDEKIA *voorgedragen, vs.* 15ª. *en*

*B. Daerna de rampzalige gevolgen van den afval, vs.* 15ᵇ-21.

De meineedige handelwijs van ZEDEKIA, vinden wy vs. 15ª.

15. Maer hy rebelleerde tegen hem, fendende fijne boden in Egypten, (*b*) op dat men hem peerden, ende veel volcks beftellen foude:

Wanneer wy nu deze verklaring, met het zinbeeldig voorftel vs. 7, 8, vergelijken, dan wijst het zich van zelvs:

α. Dat de *arend*, vs. 7. befchreven, den Egyptifchen Koning PHARAO HOPHRA afbeelde. Deze PHARAO mogt, met het hoogfte recht, vergeleken worden, by eenen grooten arend, *die groot van vleugelen en overvloedig van vederen was*, als zijnde een zeer machtig Vorst, die talrijke heirlegers had, vooral van welgeoefende ruiteren, en verfcheidene volken, aen zijn gebied, onderworpen.

β. Tot dezen grooten arend, *voegde de wijnftok zijne wortelen, wierp zijne takken tot hem uit, opdat hy hem bevochtigen zoude na de bedden zijner planting toe.* — Dit fchildert eigenaertig het gedrag van ZEDEKIA, toen hy, in het zevende jaer van zijne regeering, gezanten afvaerdigde naer Egypte, om hem, in zijnen afval van NEBUCADNEZAR, te onderfteunen. Hiertoe verzocht hy hulpbenden van PHARAO HOPHRA, en vestigde zijn vertrouwen op de macht van den Egyptifchen Koning.

γ. Deze handelwijs van ZEDEKIA was niet alleen ondankbaer, maer ook ten uiterften dwaes. De wijnftok, die

(*b*) Jer. 37: 5.

ZEDEKIA afbeeldt, *was in eene goede landouwe by veele wateren geplant, om takken te maken en vrucht te dragen, opdat hy tot een heerlyken wijnstok worden mogt*, vs. 8. — ZEDEKIA was verplicht aen NEBUCADNEZAR, die hem alle blijken van genegenheid gegeven, op den throon van DAVID geplaetst, en voor den bloei van het Joodsche Koningrijk, hoe zeer het vernederd ware, op alle wijzen gezorgd had. Van dezen zijnen weldoener af te vallen, en de toevlucht te nemen tot de Egyptenaren, die meermalen blijkbaer betoond hadden, dat zy den Joden geen goed hart toedroegen, was niet alleen ondankbaer, maer ten uitersten dwaes en verdervelyk, daer hy zich, door het schenden van zijnen eed, de gramschap van God, en de woede van NEBUCADNEZAR, op den hals haelde.

*B. Vs.* 15b-21. *worden de rampzalige gevolgen van* ZEDEKIAS *afval voorgedragen.*

*a. Vooraf gaet een algemeen voorstel, vs.* 15b.

Sal hy gedyen, zal Zedekia, die tegen Nebucadnezar opstaet, en zijne toevlucht neemt tot de Egyptenaren, voorspoedig wezen? sal hy de woede van den Babylonischen Alleenheerscher ontkomen, die sulcke dingen doet? ja sal hy het verbont, met Nebucadnezar zoo plechtig gesloten, en met eenen eed bekrachtigd, zoo trouwloos breken, ende ontkomen? Is dit te verwachten, immers neen?

Hier wordt nader verklaerd, het gene vs. 9, 10. zinbeeldig vertoond was. — Het uitrukken van den wijnstok vs. 9. beteekent, dat NEBUCADNEZAR den meineedigen ZEDEKIA, niet alleen van den throon zou stoten, en gevangelyk naer Babel voeren, vergel. vs. 16. maer dat hy ook de geheele Koninglyke waerdigheid, onder de Joden, vernietigen zoude. Het *afsnijden van de vrucht* des wijnstoks, *het verdroogen van alle zijne bladeren*, of tedere scheuten *van zijn gewas*, geevt te kennen, dat niet alleen alle de scheuten van ZEDEKIA, maer ook zijne ranken, dat is zijne

*z.*

afstammelingen, ja het gansche Joodsche volk, of gevangelyk zouden worden wechgevoerd, of ellendig omkomen, zoodat het geheele Koningrijk zou gesloopt worden. Dat tot dit alles weinig macht vereischt wierd, vermits het Joodsche Koningrijk, door de gevangelyke wechvoering van JOJAKIM, en den bloem des volks, zeer verzwakt was, wordt vs. 9[b]. aengetoond, *en dat* zal geschieden, *niet door eenen grooten arm*, enz. — De hulp der Egyptenaren, hoe veel ZEDEKIA zich daervan beloovde, kon hem niet baten, toen NEBUCADNEZAR tegen hem optrok, om zich aen hem, over zijnen meineedigen afval, te wreeken. Om dit op eene treffende wijs aen te toonen, wordt NEBUCADNEZAR, met zijn talrijk heirleger, vs. 10. vergeleken by eenen Oostenwind, die niet alleen schielyk opkomt, en zulke boomen, die gelijk de wijnstok, maer zwakke stammen en tedere wortelen hebben, met een verbazend geweld ter neder velt, maer tegen welken ook, van wegens de verzengende kracht, geen boom, hoe vochtig ook geplant, kan bestand wezen.

*β. Dit alles wordt, in de byzonderheden, nader verklaerd, vs.* 16-21.

*a. Zo ten aenzien van* ZEDEKIA, *vs.* 16-20.

*b. Als van zijne Vorsten en onderdanen, vs.* 21.

16. [*Soo waerachtigh als*] ick leve, spreeckt de Heere HEERE, So Zedekia, hy, die trouwloos gehandeld heeft, niet in Babel, de plaetse en hovstad van Nebucadnezar des Konings, die hem Koningh gemaeckt, en op den throon van Juda geplaetst heeft, wiens eedt hy veracht, ende wiens verbont hy gebroken heeft, by hem in 't midden van Babel en sal sterven, zo zal Ik geen God zijn.

17. De hulp der Egyptenaren zal hem niet beveiligen kunnen. Oock en sal Pharao door een groot heyr, ende door menigte van [*krijgs*]vergaderinge, met hem in oorloge, tegen Nebucadnezar, (*c*) niet uyt-

(*c*) Jer. 37: 7.

richten, als men, by het belegeren van Jerusalem, eenen (*d*) wal sal opwerpen, ende als men (*e*) sterckten bouwen sal, om vele zielen, door den honger, de pestilentie, en het zwaerd, in Jerusalem, uyt te roeyen.

Men zie de vervulling, in de geschiedenis Jer. XXXVII: 7, 8. — PHARAO kwam wel, met een leger, om ZEDEKIA te helpen, maer, zonder zich eens met ZEDEKIA te kunnen vereenigen, werd hy gedwongen terug te keeren, nadat hy eene geweldige nederlaeg gekregen had. De aenkomst van PHARAO HOPHRA gav wel gelegenheid, dat NEBUCADNEZAR het beleg van Jerusalem opbrak. Maer ZEDEKIA trok 'er geen voordeel van, naerdien het beleg naderhand, met des te meer geweld, hervat en voortgezet werd.

18. In dit geval, was Gods weg, met Zedekia, alleszins rechtvaerdig: Want hy heeft den eedt veracht, brekende het verbont; daer hy, siet, sijne hant gegeven hadde, zich plechtig, aen Nebucadnezar, onderwerpende, dewijle hy alle dese dingen gedaen heeft, en sal hy de wel verdiende straf niet ontkomen.

19. Daerom, alsoo seyt de Heere HEERE, [*Soo waerachtigh als*] ick leve, So ick mijnen eedt, dien hy veracht heeft, ende mijn verbont, dat hy gebroken heeft; dat selve niet op sijnen kop en geve, en hem deswegens de rechtvaerdige straffen niet doe toekomen, zal Ik geen God zijn.

20. Ende ick sal mijn (*f*) net over hem uytspreyden, dat hy gegrepen sal worden in mijn jachtgaren, en door Mijnen alles machtigen invloed, de zaken zo bestuuren, dat hem, by het innemen van Jerusalem, alle mogelykheid, om te ontvlieden, zal benomen worden, vergel. Kap. XII: 13. ende ick sal hem doen brengen nae Babel, ende sal daer met hem (*g*) rechten [*over*] sijne overtredinge, waer door hy tegen my overtreden heeft. Daer zal Ik hem de straf van zijne

(*d*) Ezech. 4: 2. (*e*) 2 Kon. 25: 1. Jes. 29: 3. Ezech. 4: 2. (*f*) Ezech. 12: 13. ende 32: 3. (*g*) Jer. 4: 12. ende 25: 31.

zijne euveldaden doen ondervinden, op eene wijs, dat de heidenen zelve zullen moeten erkennen, dat Ik mijne eer handhaev, en den meineed niet ongewroken laet.

21. Daer toe sullen alle sijne vluchtige met alle sijne benden door het (*h*) sweert vallen, ende de overgeblevene sullen in alle winden (*i*) verstroyt worden: ende gylieden sult, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE, die mijne bedreigingen onfeilbaer vervul, dezelve gesproken hebbe.

Toen Jerusalem, door de Chaldeeuwen, werd ingenomen, nam de Koning ZEDEKIA, met alle zijne krijgslieden, de vlucht, naer de vlakke velden van Jericho 2 Kon. XXV. Deze heeten hier *zijne*, dat is des Konings, *vluchtige*, die hem, ter zijner beveiliging, gevolgd waren, en dat wel *met* of *in alle zijne benden*, om derzelver groot getal aen te duiden. Deze zouden, door den vervolgenden vyand, uit één gejaegd worden, en *door het zwaerd vallen*. *De weinige overgeblevene*, die het zwaerd ontkwamen, zouden, door zich in steenrotsen, bosschen, en spelonken, te versteken, *in alle winden*, dat is onder alle volken, als kav, wijd en zijd, *verstrooid worden*.

II. *Vs.* 22-24. *vinden wy eene zeer merkwaerdige belovte, welke wederom zinbeeldig wordt voorgedragen.*

22. Alsoo seyt de Heere HEERE, heeft Nebucadnezar den opperſten tak van eenen ceder, op den Libanon, afgehouwen, den top zijner jonge takjens afgeplukt, en naer Babel overgebracht, met oogmerk, om denzelven daer altoos te houden; Ick, die het bestuur voer over alle menschen en volken, sal oock, op mijnen tijd, van den opperſten-tack des zelvden hoogen ceders nemen, dat ick setten en planten sal; van het opperste sijner jonge tackskens sal ick eenen tederen afplucken, den welcken ick op eenen hoogen, ende verhevenen bergh planten sal:

(*h*) Ezech. 16: 40. (*i*) Ezech. 5, 10, 12. ende 12: 14.

Hier wordt allerduidelykst verondersteld, dat die tak, welken NEBUCADNEZAR te Babel geplant had, niet verdroogd was, gelijk die weeldrige wijnstok, welken hy, met geweld, had uitgerukt vs. 9, maer dat hy levendig gebleven was, en nieuwe looten geschoten had. Een van die, en wel de *opperste*, het welk maer eene tedere scheut was, zou de HEER, van dien uitgeschotenen tak, *afplukken*, niet met geweld, maer met de vereischte voorzichtigheid. Het was niet, om dezelve te verderven, maer in het leven te behouden. De HEER zou hem *planten*, *op eenen hogen en verhevenen berg.*

23. Op den bergh der hoogte Israëls, zegt de God der Goden, sal ick hem planten; ende hy sal, hoe teder ook, by de verplanting, tacken voortbrengen, ende vrucht dragen, ende hy sal tot eenen heerlicken ceder worden, dat onder hem woonen sullen alle gevogelte van allerley vleugel; in de schaduwe sijner tacken sullense woonen.

24. So sullen alle boomen des velts weten, en, by ondervinding, erkennen moeten, dat ick de HEERE den hoogen boom vernedert hebbe, den nederigen boom verheven hebbe, den groenen boom verdroogt, ende den droogen boom bloeyende gemaeckt hebbe: Ick de HEERE hebbe 't gesproken, ende sal 't doen.

Dit raedselachtig voorstel heeft, buiten allen twijffel, eene geheimzinnige beteekenis. — Er wordt gene Godlyke verklaring van gegeven, gelijk van de vorige zinbeeldige bedreiging. Dan het verband van zaken wijst ons duidelyk genoeg den weg aen, tot het rechte verstand van deze zinbeeldige belovte.

De HEER zou niet *den oppersten tak van dien hogen ceder* nemen, maer, gelijk het vervolgens nader verklaerd wordt, slechts eene *tedere* scheut, *van het opperste zijner jonge takjens.* — Wanneer wy nu deze spreekwijzen vergelyken, met die, welke vs. 3, 4. voorkwamen, dan wijst het zich van zelvs, dat *die hoge ceder* een zinbeeld zy van Judas Koningrijk. De *opperste tak van dien hogen ceder* is, gelijk wy

voor-

voorheen gezien hebben, Koning JOJACHIN. Gevolgelyk vordert de aert van de zinprent zelve, dat *de tedere ſcheut van het opperſte zijner jonge takjens* een afſtammeling van den gemelden Koning aenduide, en wel den laetſten, die ter dezer tijd, in wezen was.

Deze tedere ſcheut zou de HEER afplukken, en *verplanten op den berg der hoogte van Iſraël.* — Volgens de gelijkluidende ſpreekwijzen vs. 4, en des HEEREN eigene verklaring van dezelve vs. 12, geevt het te kennen, dat de HEER, in den weg zijner Voorzienigheid, de zaken zo beſtuuren zou, dat 'er een nakomeling van JOJACHIN, als een tedere ſpruit, uit Babel, naer het Joodſche land, zou overgebracht, en te Jeruſalem geplant worden, ter wederoprichting van het geſloopte Rijk, en dat wel, op zulk eene wijs, dat des HEEREN hand, in die merkwaerdige omwending, duidelyk zou doorſtralen. — Uit de geſchiedenis is het blijkbaer, dat, door deze tedere ſcheut, ZERUBBABEL bedoeld worde, welken SALATHIEL, de zoon van Koning JOJACHIN, in de Babyloniſche gevangenis, gewonnen heeft, en dien Koning CYRUS, in den weg van Gods aenbiddelyke Voorzienigheid, vryheid gegeven heeft, om zich, als Leidsman der wederkeerende Joden, naer zijn Vaderland te begeven, om Stad en Tempel te herbouwen. Dusdoende heeft de HEER den gemelden ZERUBBABEL, als een tedere ſcheut, van het opperſte der jonge takjens van dien ceder, afgeplukt, en geplant, op den berg der hoogten van Israël.

Deze tedere ſcheut, op den berg van Israël geplant, zou *takken voortbrengen en vrucht dragen*, dat is, uit vergelyking van vs. 8, het Koningrijk van Juda zou allengskens, als een opſchietende boom, in bloei en krachten, toenemen. Ja hoe zwak en teder de beginſelen ook wezen mogten, die jonge ſcheut zou, met 'er tijd, *tot een heerlyken ceder worden*, dat is, het Rijk van Juda zou, door den Godlyken zegen, op de grondſlagen, door ZERUBBABEL gelegd, wederom zodanig toenemen, dat het, om deszelvs bloeienden en wel gevestigden ſtaet, by eenen ſchoonen

en wel gewortelden ceder, zou kunnen vergeleken worden. — Deze teekening past eigenaertig, op den voorfpoedigen bloeiftaet van Judas Rijk, ten tijde der Hasmoneefche Vorsten.

Onder dien ceder zou *alle gevogelte van allerlei vleugel, en onder de fchaduw zijner takken woonen.* Daer de arend een zinbeeld is van zeer machtige Koningen, verg. vs. 3, 7, beeldt het gevogelte van allerlei vleugel, allerlei zoort van menfchen, eigenaertig af, die tot verfchillende volken behooren, en, in gewoonten en zeden, onderfcheiden zijn. — De Godfpraek geevt derhalven te kennen, niet dat machtige Rijken zich aen Juda onderwerpen, maer dat menfchen, uit allerlei foort van volken, tot Juda, wanneer het in luister herfteld was, zouden toevloeijen, om 'er heil en veiligheid te zoeken, vergel. Dan. IV: 21, 22. Dat dit, ten tijde der Harmoneefche Vorften, vervuld zy, toen veelen zich, deels door het zwaerd overwonnen, deels vrywillig Jodengenooten geworden, zich aen Juda onderworpen hebben, is uit de boeken der Maccabeeuwen genoeg bekend.

Dan zouden *alle bomen des velds weten, dat de* HEER *den hogen boom vernederd had*, enz. — De *bomen des velds* zijn zinbeelden van de Heidenen, die als het ware, in het wilde, opgroeijen; byzonder, in tegenftelling van den hogen ceder, de Koningen en Vorsten der heidenfche volken. — De *nederige en droge boom* is, volgens het ganfche beloop van zaken, de Koning JOJACHIN; die, wegens den verachtelyken ftaet van zijne gevangenis, zeer gepast by eenen nederigen boom, en, vermits hy niemand van zijne nazaten, tot opvolger op den throon, hebben zou, by eenen drogen boom, vergeleken wordt, vergel. Jer. XXII: 30. Uit kracht van tegenftelling, is derhalven de *hoge* en *groene boom*, die *vernederd* en *verdroogd worden*, Koning ZEDEKIA.

Befchouwt men nu den gemelden ZEDEKIA, als een voorbeeld van den MESSIAS, dan zal de belovte vs. 23. tevens te kennen geven, dat de MESSIAS, als eene tedere fpruit van JESSES afgehouwen ftam, zijn Rijk, op den berg van Is-

Israëls hoogte, uit de geringste beginselen, zou oprichten, en dat 'er zich eene groote menigte, uit alle volken en geslachten, tot hem wenden zouden, om heil en beveiliging te zoeken.

---

## HET XVIII. KAPITTEL.

DEze Godspraek behelst eene wederlegging van het zeer verkeerde oordeel, het welk de Joden velden, omtrent Gods handelingen, met dat volk, en eene verdeediging van 's HEEREN wegen, welke zy van onrecht beschuldigden.

*Na het opschrivt vs. 1, vinden wy, in dit Kap., twee hoofdzaken.*

I. Eene verdeediging van 's HEEREN wegen, met de hardnekkige Joden, ingeslagen, vs. 2-29.
II. Eene ernstige vermaning tot bekeering, vs. 30-32.

I. *In de verdeediging van* 's HEEREN *wegen, vs.* 2-29.

א. *Wordt eerst het onbetamelyk denkbeeld opgegeven, het welk de Joden hadden, van* 's HEEREN *handelingen, vs.* 2.

ב. *Daerna wordt dit verkeerde oordeel uitvoerig wederlegd, vs.* 3-29.

A. *In het gemeen, uit Gods onkreukbare rechtvaerdigheid, vs.* 3, 4.

B. *Meer byzonder vs.* 5-13, *door aen te toonen.*

α. *Dat de rechtvaerdigheid van eenen Vader, zijnen onrechtvaerdigen zoon, niet baten kunne, vs.* 5-13. *en*

β. *Dat de onrechtvaerdigheid van eenen Vader, zijnen vromen zoon, niet schaden zulle vs.* 14-18.

ג. *Wijders worden de tegenwerpingen der ongelovige Joden wederlegd, vs.* 19-29.

1. Voorder gefchiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, feggende, fpreekt uit mijnen naem, tot de Joden, die, met u, naer Babel, gevangelyk zijn wechgevoerd.

2. Wat is ulieden, gy hardnekkige Joden, en wat beweegt u, tot zulke onbetamelyke gedachten, omtrent de wegen van mijne Voorzienigheid, dat gy dit fpreeckwoort gebruycket van het lant Ifraëls, dat is van het Joodfche volk, als of het eene onbetwistbare waerheid behelsde, welke algemeen is aengenomen, feggende: De (*a*) vaders hebben onrijpe druyven gegeten, ende de tanden der kinderen zijn ftomp geworden?

Dit fpreekwoord was, ter dezer tijd, eene algemeene klachte, onder de Joden, te Jerufalem, en in Babel, verg. Jer. XXXI: 29, 30 — Door de *onrijpe druiven* verftonden zy de zonden, byzonder de afgoderyen, omdat zy zeer onaengename gevolgen naer zich laten, even als de onrijpe druiven eenen wrangen fmaek, en ftompheid der tanden, veroorzaken. *Onze Vaders*, zeiden zy, *hebben onrijpe druiven gegeten, en de tanden der kinderen zijn ftomp geworden.* Door dit fpreekwoord, wierpen zy derhalven de fchuld van alle de rampen, welke hun volk drukten, op hunne vaderen, zy verontfchuldigden zich zelven, en beweerden, dat zy onrechtvaerdig geftraft wierden, over misdaden, aen welke zy geen deel gehad hadden. Dit fpreekwoord was derhalven Godslasterlyk; daerenboven het vooroordeel, dat zy onrechtvaerdig geftraft wierden, om de misdaden van hunne Vaderen, en niet om hunne eigene wanbedrijven, maekte, dat zy zich, onder Gods flaende hand, niet vernederden.

3. [*Soo waerachtigh als*] ick leve, fpreeckt de Heere HEERE; So 't ulieden meer gebeuren fal dit fpreeckwoort in Ifraël te gebruycken, en zo Ik mijne handelingen, met ulieden, niet op zulk eene wijs, billyke, dat gy, met de ganfche waereld, de rechtvaer-

dig-

(*a*) Jer. 31: 20.

digheid van mijne wegen zult moeten erkennen, zal Ik geen God meer zijn.

4. Siet, alle zielen of menschen zijn mijne. Zy alle zijn, op gelyke wijs, mijne schepsels. Ik ben de HEER en Richter van alle. Alle menschen zijn my even na; zy staen alle, als mijne schepsels, tot My, in dezelvde betrekking; derhalven is 'er geen grond, om den eenen, voor den anderen, te trekken; gelijck de ziele des vaders, alsoo oock de ziele des soons, zijn mijne. Ik ben de algemeene Vader van alle menschen. Ik handel daerom niet partijdig, en, wanneer Ik zomtijds eenen zoon straf, om de misdaden van zijnen Vader, heb Ik altoos rechtvaerdige redenen, om zo te handelen. Voor het overige de ziele die sondigt, en, in de boosheid onbekeerlyk voortgaet, die sal, in eigen persoon, sterven.

5. Wanneer nu yemant, wie hy ook wezen moge, zonder onderscheid, rechtveerdigh is, ende doet recht, ende gerechtigheyt, zijn gedrag, naer mijne wetten, inrichtende.

6. Niet en eet op de (*b*) bergen en hoogten, van het gene den afgoden geofferd is, ende, in het gebed, sijne oogen niet op en heft tot de dreckgoden van het huys Israëls; nochte de huysvrouwe sijnes (*c*) naesten en verontreynigt, nochte tot de (*d*) afgesonderde vrouwe en naedert:

7. Ende niemant (*e*) verdruckt, geeft den schuldenaer sijn (*f*) pant weder, geenen roof en rooft, den hongerigen sijn broot (*g*) geeft, ende den naeckten met kleedinge bedeckt:

8. Niet en geeft op (*h*) woecker, aen onvermogenden, nochte onbetamelyke overwinste en neemt, sijne hant van onrecht afkeert; waerachtigh recht tusschen den eenen ende den anderen oeffent;

9. In mijne insettingen wandelt, ende mijne

(*b*) Jes. 57: 7. ende 65: 7. (*c*) Levit. 18: 20. (*d*) Levit. 18: 19. (*e*) Exod. 22: 21. Lev. 19: 13. ende 25: 14. (*f*) Exod. 22: 26. Deut. 24: 12. (*g*) Deut. 15: 7. Jes. 58: 7. Matth. 25: 35. (*h*) Exod. 22: 25. Levit. 25: 35, 36.

rechten onderhoudt, om trouwelick te handelen: die rechtveerdige sal gewisselick leven, spreeckt de Heere HEERE.

De groote vraeg is, welk *een rechtvaerdige* hier bedoeld worde, een wettische of Euangelische. Een wettisch rechtvaerdige is zodanig iemand, die, gelijk PAULUS het beschrijvt Phil. 3: 6, onberispelyk is, naer de rechtvaerdigheid, welke in de wet is; die de wetten van MOSES gehoorzaemde, in Gods inzettingen wandelt, en rechtvaerdig handelt, met zijne naesten. Een Euangelisch rechtvaerdige is zodanig iemand, die, door het geloov in den MESSIAS, en het aennemen van zijne borgtochtelyke verzoening, voor God rechtvaerdig is. — Het geheele beloop van zaken wijst ons, naer eenen wettischen rechtvaerdigen. Hy wordt hier over gesteld, tegen de ziel die zondigt vs. 4, en nader beschreven vs. 5. van het betrachten van zulke uitwendige plichten, als de Wet vorderde. Voeg 'er by, dat 'er vs. 24. gesproken worde, van eenen rechtvaerdigen, die afkeert van zijne rechtvaerdigheid; maer een Euangelisch rechtvaerdige kan niet ophouden, rechtvaerdig te zijn.

Zulk een wettisch *rechtvaerdige* nu, die vs. 5-13, in zijne uitwendige handelingen, is afgeteekend, *zal gewisselyk leven*, dat is, voorspoedig hier op aerde leven, en alle die zegeningen genieten, welke de HEER, in het Sinaitisch Verbond, op de gehoorzaemheid aen MOSES wet, beloovd had Deut. XXVIII; en de misdaden van zijne vaderen zullen, over hem, gene onheilen brengen. — Het *sterven* derhalven vs. 4. sluit niet alleen den dood in zich, maer ook allerlei tijdelyke straffen en ellenden.

10. Heeft hy nu, die zich, op de gezegde wijs, rechtvaerdig gedraegt, eenen ondeugenden sone gewonnen, die een inbreker of rover is, die bloet vergiet, die sijnen broeder doet, één van dese grouwzame dingen, welke vs. 7, 8, zijn opgeteld.

11. Ende die alle die prijswaerdige dingen en lievde werken niet en doet, van welke vs. 7, 8. gesproken is, maer eet oock op de bergen, van de afgodische offer-

feranden, ende verontreynigt de huysvrouwe sijnes
naesten,
12. Verdruckt den elendigen ende den nootdruf-
tigen, rooft veel roofs, geeft het pant niet we-
der, ende heft sijne oogen, al biddende, op tot de
dreckgoden, doet grouwel,
13. Geeft zijnen verarmden broeder op woecker,
ende neemt van vreemden onmatige overwinste; sou-
de die leven, en voorspoedig zijn, om dat zijn Vader
rechtvaerdig is? Neen waerlyk, hy en sal niet leven,
de rechtvaerdigheid van zijnen Vader zal zulken deugniet
in het geheel niet kunnen baten: alle die grouwelen
heeft hy gedaen, hoe braev zijn Vader ook wezen mo-
ge; hy sal voorseker gedoodt worden, sijn bloet
sal op hem zijn, en hy zal de rampzalige gevolgen van
zijne eigene misdaden dragen.
14. Desgelyks zal, aen den anderen kant, de boosheid
van eenen Vader, zijnen braven zoon, niet kunnen scha-
den. Siet nu, heeft hy, die zich zo onbetamelyk en
strafwaerdig gedraegt, als vs. 10-13 beschreven is, eenen
braven sone gewonnen, die alle de sonden sijns va-
ders, die hy doet, met afkeer, aensiet: ende zorg-
vuldig toesiet, dat hy dergelijcke niet en doet;
15. Niet en eet op de bergen, van het gene den
afgoden geofferd is, nochte sijne oogen biddende op-
heft tot de dreckgoden van het huys Israëls;
de huysvrouwe sijns naesten niet en verontrey-
nigt:
16. Ende niemant en verdruckt, het pant niet
en behoudt, ende geenen roof en rooft, sijn broot
den hongerigen geeft, ende den naeckten met
kleedinge bedeckt,
17. Sijne hant van den elendigen afhoudt, om
hem, door overmacht, te benadeelen, geen woecker van
zijne broederen, noch krytende overwinste en neemt,
mijne rechten doet, [*ende*] in mijne insettingen
wandelt: die en sal niet sterven, noch aen eenigerlei
onheilen worden blootgesteld, om de ongerechtigheyt

ſijns vaders, hy ſal gewiſſelick leven, en voorſpoedig zijn.

18. Sijn vader, dewijle hy met onderdruckinge onderdruckt heeft, des broeders goet gerooft heeft, ende gedaen heeft dat niet goet en was, in 't midden ſijner volckeren; ſiet daer, hy ſal in eigen perſoon geſtraft worden, en ſterven in ſijne ongerechtigheyt, maer zijn braeve zoon, die gene gemeenſchap heeft, aen zijne boosheid, zal ook niet deelen, in zijne ſtraffen.

*3. Vs. 19-29. worden de tegenwerpingen der ongeloovige Joden beantwoord.*

*A. De eerſte tegenwerping is ontleend, uit hun eigen voorbeeld, daer zy in Babel geſtraft werden, om de zonden van hunne voorouderen. Deze tegenwerping wordt vs. vs. 19a. voorgeſteld, en uitvoerig beantwoord vs. 19b-24.*

19. Maer gylieden ſegt: (*i*) Waerom handelt dan de HEER, met ons, tegen deze verklaring? immers wordt deze betuiging, in onze perſoonen, door de ondervinding, wederſproken; draegt de ſone niet de ongerechtigheyt des vaders, daer wy, om de misdaden van onze Voorouderen, in de gevangenis van Babel geſtraft worden? Maer deze klachte is geheel ongegrond. Zy veronderſtelt, dat gy lieden onſchuldig zijt, en geen deel hebt, aen de misdaden van uwe vaderen. Ondertuſchen hebt gy het ruim zo erg gemaekt, en hunne grouwzame voetſtappen, in weerwil van alle waerſchuwingen, hardnekkig blijven naervolgen. Mijne Godlyke verklaring is onfeilbaer. Immers ſal de ſone [*die*] recht, ende gerechtigheyt gedaen heeft, [*ende*] alle mijne inſettingen onderhouden, ende die gedaen heeft, gewiſſelick leven, en voorſpoedig zijn. Hadt gy lieden der-

(*i*) Deuter. 24: 16. 2 Kon. 14: 6. 2 Chr. 25: 4.

derhalven de booze wegen van uwe Vaderen verlaten, en mijne wetten gehoorzaemd, dan zou u ook dit kwaed niet zijn overgekomen.

20. De ziele, die ſondigt, die ſal ſterven: de ſone, wanneer hy zelvs onſchuldig is, en ſal niet dragen de ſtraffen van de ongerechtigheyt des vaders, ende de rechtvaerdige vader en ſal niet dragen de gevolgen van de ongerechtigheyt des ondeugenden ſoons; de gerechtigheyt des rechtveerdigen ſal op hem zijn, hy zal die zegeningen genieten, welke, op het gehoorzamen van mijne wetten, beloofd zijn, ende de bittere vrucht van de godtlooſheyt des godtlooſen ſal op hem zijn. Elk zal, naer zijn doen, vergolden worden.

21. Maer wanneer de godtlooſe ſich bekeert van alle ſijne ſonden, die hy gedaen heeft, ende voortaen alle mijne inſettingen onderhoudt, ende doet recht, ende gerechtigheyt: hy ſal gewiſſelick leven, en voorſpoedig zijn, hy en ſal niet ſterven, noch aen onheilen onderworpen worden.

22. Alle ſijne overtredingen, die hy voor zijne bekeering gedaen heeft, hoe groot en veelvuldig zy ook wezen mogen, en ſullen hem niet gedacht of meer toegerekend worden: in ſijne gerechtigheyt, die hy, na zijne bekeering, gedaen heeft, ſal hy leven en voorſpoedig zijn.

23. (*k*) Soude ick eenigſins luſt hebben aen den doot des godtlooſen, en my vermaken in het uitoeffenen van ſtraffen? Dit zy verre, ſpreeckt de Heere HEERE: Is 't niet mijn lust, als hy ſich bekeert van ſijne wegen, dat hy leve?

24. Maer als de rechtveerdige ſich afkeert van ſijne gerechtigheyt, ende vervolgens onrecht doet, doende nae alle de grouwelen, die de godtlooſe doet, ſoude die leven en voorſpoedig zijn? Zou Ik, die eenen eeuwigen afkeer heb van het kwade, den zoda-

(*k*) Ezech. 33: 11.

nigen kunnen ongeſtraft laten? Neen waerlyk, alle ſijne gerechtigheden, die hy voorheen gedaen heeft, en ſullen niet gedacht worden. Zy zullen hem geen het minſte voordeel aenbrengen, in ſijne overtredinge, waer door hy, na zijne afwijking, overtreden heeft, ende in ſijne ſonde, die hy geſondigt heeft, in die ſal hy ſterven.

B. *In de tweede tegenwerping, beſchuldigen de Joden den* HEER *ſtellig en onbeſchaemd van onrecht, maer de* HEER *wederlegt dezelve, vs.* 25-29.

25. Dan, in weerwil van dit alles, volhardt gy nog in uwe Godslasterlyke wanbegrippen. Nogh ſegget gylieden, by u zelven en tot malkanderen; (*l*) De wegh des Heeren en is niet recht, God handeld met ons, niet rechtvaerdig, wy hadden niet verdiend, naer Babel, gevankelyk te worden wechgevoerd: hooret nu, o huys Iſraëls, met de vereischte aendacht en eerbied, is mijn wegh niet recht? Zijt gy onbeſchaemd genoeg, om mijne handelingen, van onrechtvaerdigheid, te beſchuldigen? zijn niet uwe wegen onrecht? Zijt gy mijne wetten niet ongehoorzaem geweest, en daer door zelve de de oorzaken geworden van uwe onheilen?

26. Als de rechtveerdige ſich afkeert van ſijne gerechtigheyt, ende naderhand onrecht doet, ende ſterft in deſelve, tot zijn einde toe, in de boosheid, onbekeerlyk volhardende: hy ſal in onrecht, dat hy gedaen heeft, ſterven. Dit is zekerlyk rechtvaerdig.

27. Maer als de godtlooſe ſich bekeert van ſijne godtlooſheyt die hy gedaen heeft, ende doet vervolgens recht, ende gerechtigheyt, die ſal ſijne ziele in 't leven behouden. Hadt gylieden gevolgelyk lyk u bekeerd, dan zou u dit kwaed niet zijn overgekomen.

28. De-

(*l*) Ezech. 33: 17, 20.

28. Dewijle hy toesiet, om niet weder, van den rechten weg, af te dwalen, ende sich bekeert van alle sijne overtredingen die hy gedaen heeft, hy sal gewisselick leven, hy en sal niet sterven.

29. Evenwel seyt het huys Israëls, De wegh des Heeren en is niet recht: souden mijne wegen, o huys Israëls, niet recht zijn? welk eene onbeschaemde Godslastering? zijn niet uwe wegen onrecht? 'en hebt gy de onheilen, die u zijn overgekomen, niet, door uw wangedrag en hardnekkigheid, rechtvaerdig verdiend?

II. *Hierop volgt eene ernstige vermaning tot bekeering*, *vs.* 30 - 32.

30. Daerom, omdat Ik rechtvaerdig ben, in alle mijne handelingen, sal ick u richten, o huys Israëls, een yeder nae sijne wegen, en elk vergelden, naer zijne daden, spreeckt de Heere HEERE: (*m*) Keert weder, ende bekeert u van alle uwe overtredingen, so en sal de ongerechtigheyt, welke gy voorheen begaen hebt, u niet tot eenen aenstoot worden, of de oorzaek van uwen ondergang wezen.

31. Werpet van u wech alle uwe overtredingen, waer door gy overtreden hebt, met verachting, als een schadelyk ding, en eenen drukkenden last, ende maket u een (*n*) nieuw herte, veranderd geheel van neigingen en voornemens, ende maekt u eenen nieuwen geest, met een ernstig voornemen, om mijne wetten te gehoorzamen. Verbant alle de oude wanbegrippen, en verkeerde geneigdheden, uit uwe gemoederen: want waerom soudt gy sterven, en uw eigen onheil, door hardnekkigheid, berokkenen, o huys Israëls?

Het *maken van een nieuw hart*, *en van eenen nieuwen geest*, is eigenlyk het werk van den Almachtigen God, Ps. LI: 12. Jer. XXXI: 33. XXXII: 32. enz. Maer het wordt hier, aen den mensch, toegeschreven, voor zo ver hy, door

(*m*) Matth. 3: 2. (*n*) Jer. 32: 39. Ezech. 11: 19. ende 36: 26.

Gods heerschappy voerende genade bekwaem gemaekt, zijne gedragingen verbeterd.

32. Want (*o*) ick en hebbe geenen lust aen den doot des stervenden, Ik vermaek my geenzins, in het straffen van zondaren, spreeckt de Heere HEERE: daerom bekeert u, ende levet, zijt voorspoedig, en geniet alle die zegeningen, welke Ik, op het gehoorzamen van mijne geboden, beloovd heb.

---

## HET XIX. KAPITTEL.

Deze Godspraek is de laetste, in dien bundel van leerredenen, welke behooren tot het zesde jaer der gevangelyke wechvoering van Koning JOJACHIN, Kap. VIII: 1. en welke EZECHIEL, in het twede jaer van zijne Prophetische bediening, heeft uitgesproken, verg. Kap. I: 2. — Zy behelst een nadrukkelyk klaeglied, over de Vorsten van Israël, vs. 1, 14.; en men kan dit Kap. zeer voegzaem aenmerken, als een vervolg van het voorige, waerop het het eene vry duidelyke betrekking heeft, ook is 'er geen opschrivt of voorreden, gelijk by nieuwe leerredenen gebruikelyk is.

Het geheele klaeglied is een zinbeeldig voorstel. — De zaken worden voorgedragen, onder de gelykenis van eene leeuwin, met hare welpen, en van eenen wijnstok, met zijne roeden. — Wy vinden hier drie deelen.

I. De korte voorreden, welke ons den hoofdzakelyken inhoud van deze Godspraek aenwijst, vs. 1.
II. Het Klaeglied zelve, vs. 2-14ª., en.
III. Het slot, vs. 14ᵇ.

1. Voorder zeide de HEER, tot my, zijnen Propheet, heft

(*o*) Ezech. 33: 11.

heft gy eene weeklage op over de Vorsten Israëls.

Het woord *opheffen* wordt byzonder gebruikt, voor het opheffen van Spreuken of verhevene gedichten, Num. XXIII: 7, 18, van eene rouw klachte, Kap. XXVII: 2., ook voor het aenkondigen van oordeelen en andere gebeurtenissen, Jes. LI: 1. — Het beteekent eigenlyk de opheffing van een of ander Prophetisch stuk, het welk in dichtmaet, of in eenen verhevenen stijl, is opgesteld. Hier van daen wordt het, ook aen het hoofd van zulke Prophecyen, gevonden, welke gene bedreigingen, maer beloften behelzen.

De oorsprongelyke benaming van *Vorsten*, eigenlyk uitmuntende verhevene persoonen, komt van het zelvde worteIwoord af. Wy ontmoeten hier derhalven, in de grondtael, eene zeer sierlyke spreekmanier, *paronomasia* genaemd. In onze tael kan men deze aertigheid best bemerken, wanneer men het, naer den letter, vertaelt: *Hev aen, over de verhevenen van Israël.*

De onderwerpen van dit Klaeglied waren *de Vorsten Israëls*, de verhevenen in rang, aenzien, en vermogen. In het byzonder evenwel bepaelt zich dit zinbeeldig klaeglied, tot de Koningen van Juda, vooral JOACHAZ, JOJAKIM, en ZEDEKIA, gelijk, in het vervolg, nader blijken zal. — Voorts herinnere men zich, dat de naem van Israël, na de slooping van het Rijk der X Stammen, zeer gemeenzaem aen het Koningrijk van Juda gegeven worde. — Over deze *Vorsten van Israël*, dat is de Koningen van Juda, moest de Propheet eene rouwklage aenheffen; hy moest, met een bewogen hart, en op eenen aendoenlyken toon, den hoogmoed en het geweld van deze Vorsten, benevens hun ongelukkig lot, beklagen. Van ouds had men reeds de gewoonte, onder allerlei volken, om op den dood of den ondergang der Rijksvorsten, klaegliederen te zingen, of om hun te vereeren, of om hun ongeluk, en dat van het volk, by zulk een verlies, te beklagen. Dit moest ook, door onze Propheet, geschieden, over de Koningen van Juda, waervan zommigen reeds ge-

ſtorven, en andere nog levendig waren, maer op den oever van den ondergang. Deze Vorſten moeten betreurd worden, niet om hunnen deugden en bewezene dienſten, maer van wegen hun rampzalig lot, en de grouwelen, door welke zy zich zulke onheilen berokkend hadden. — Het oogmerk was, om dien Vorst, die nog leevde, te waerſchuwen, op dat hy zich nog in tijds mogt vernederen, en om het volk, by de ware bronnen van het bederv, te bepalen.

II. *Het Klaeglied zelvs vinden wy, vs, 2-13.*

By de Hebreeuwen, was het de gewoonte, de zinbeelden en gelykenisſen te ontleenen van zulke dingen, welke, in hun land, gemeenzaem waren, en de meeste opmerking verdienden. — Hier is de ſchildery genomen, van de huishouding der *leeuwen*, en van eenen *wijnſtok*.

א. *De eerſte zinprent vertoont ons eene leeuwin, met hare welpen, en onder het zelve wordt het gedrag en het lot van twee Koningen afgeteekend, vs. 2-9.*

2. Ende ſegt, Wat was uwe moeder? eene leeuwinne, onder de leeuwen nederliggende, en gerust levende, onder dezelve: ſy bracht hare welpen, hare jongen, op in 't midden der jonge leeuwen, die nu al, aen het opwasſen, en merkelyk in krachten toegenomen waren, zodat zy reeds, op roov, begonden uit te gaen, opdat hare welpen de zelvde levenswijs ſpoedig mogten aenleeren.

3. Maer zy zag gene gewenschte vruchten van hare lievdezorg, hare welpen werden, de eene na de andere, wegens woestheid en buitenſporige wreedheid, van haer verſtrooid. Sy toogh nu één van hare welpen op, in welken zich al vroeg de aert van eenen moedigen en ſterken leeuw openbaerde; aen dezen beſteedde zy haer byzondere zorg, om hem ſpoedig te doen opwasſen. Dit gelukte ook. Het welp, 't wiert een jonge leeuw: die

die leerde, door het verkeer onder de andere leeuwen, zeer vroeg roof te rooven, en zich zelven, van den buit, te onderhouden. Maer hy misbruikte zijne kracht, tot woede en geweld, hy at menſchen op, het welk de leeuwen anders niet doen, dan in grooten hongersnood.

3. Dit hoorden de volckeren, die daer rondom woonden, van hem. Zy ſpoorden daerom zijne gangen naer, om zich, van zulken verſlinder, te onlasten, en hy wiert gegrepen in hare groeve, welke zy gegraven hadden, om hem te vangen: ende ſy brachten hem met haken, met weerhakige ketenen, welke men in den neus, den bek en elders, aen het wilde roovdier vastmaekte, om hem des te beter te bedwingen, nae (a) Egyptenlant.

5. Dit ſmertte der leeuwinne gevoelig. Evenwel zy liet den moed niet varen. Sy nu ſiende, datſe in hope was geweeſt, van eenen moedigen leeuw voort te brengen, [*doch*] dat hare verwachtinge verloren was; ſo nam ſy één [*ander*] van hare welpen, 't welck ſy [*tot*] eenen jongen leeuw ſtelde, om hem, op dezelvde wijs, met byzondere zorg, op te kweeken.

6. Deſe wandelde, en verkeerde ſteets onder de leeuwen, wiert een jonge leeuw, ende openbaerde al rasch den aert van roovzuchtige leeuwen; nog zeer jong zijnde, leerde hy al roof te rooven. Maer hy volgde de verdervelyke voetſtappen van den vorigen; hy at menſchen op.

7. Zelvs maekte hy het nog veel erger, dan de vorige. Hy bekende hare weduwen, ende hy verwoeſtte hare ſteden; ſo dat het lant, ende ſijne volheyt ontſett wiert van de ſtemme ſijner brullinge.

*Hy bekende de weduwen* der menſchen, welke hy had opgegeten. — Wanneer men onze vertaling behoudt, dan

(a) 2 Kon. 23: 33. Jer. 22: 11.

is de mening, dat de jonge leeuw, in tomeloose geilheid, zijnen lust boette, met de weduwen van zulke mannen, die hy verscheurd had; en dan moet deze handelwijs alleenlyk worden toegepast, op den tyran, die door den leeuw verbeeld werd. Maer dan is 'er iets onnatuurlyks, in het zinbeeld, het welk in het geheel niet past, op de geaertheid van eenen leeuw, die minder wellustig is, dan sommige andere dieren, en die veel eer de weduwen, te gelijk met hare mannen, verscheuren zoude. — Met eene zeer kleine verandering, in de lezing, welke in het spreeken en uitschrijven, nauwlyks eenig verschil heeft, kan men het woord, het welk de onzen door *weduwen* hebben overgezet, door *paleizen*, vertalen, gelijk ook onze oordeelkundige Randschrijvers hebben aengemerkt. — Dan is het: *hy kende hunne paleisen*, en wist zich, van den vetten buit, die aldaer gevonden werd, meester te maken.

Deze opvatting strookt ongemeen wel, met het volgende, *en hy verwoestte hunne Steden, zodat het gansche land, en zijne volheid*, dat is de menigte der inwoneren, *ontzet, wierd van de stem zijner brullinge.* Dit gav aenleiding, dat geheele volken, in de nabuurschap van dat land, alwaer zich deze leeuw ophield, zich, tegen hem, te zamen vereenigden.

8. Doe begaven sich de volckeren tegen hem hem rontom uyt de omliggende lantschappen, om hem te vangen; ende zy werden hem ook meester, sy spreydden haer net over hem uyt: in hare groeve wiert hy gegrepen.

9. Ende sy stelden hem in gesloten bewaringe (*b*) met haken, op datse hem brachten tot den Koningh van Babel: Sy brachten hem, op last van dien Koning, in vestingen, en versterkte plaetsen, op dat sijne schrikbarende stemme niet meer gehoort en wierde op de bergen Israëls.

(*b*) 2 Chron. 36: 6

*Laten wy de geheimzinnige betekenis van deze schildery kortelyk naerspooren.*

Wy ontmoeten hier een *Klaeglied*, *over de Vorsten Israëls*, dat is, over de Koningen van Juda, en wel ongetwijffeld over de laeste Vorsten, toen het Joodsche Koningrijk naer het einde liep. Vorsten, die wegens hun wangedrag, en het ongelukkig uiteinde van hunne Regeering, ten hoogsten beklagenswaerdig waren. Men denke derhalven, aen Koningen die den throon beklommen, na den dood van den Godvruchtigen JOSIA, die eene algemeene hervorming begonnen had. — Maer byzonder is het, uit alle de omstandigheden, blijkbaer, dat hier, in de eerste plaets, geoogd worde, op JOAHAZ, die de opvolger was van den vroomen JOSIA, 2 Kon. XXXIII. 2 Chron. XXXVI. Jer. XXII. Het gedrag van dezen JOAHAZ, en dat van eenige zijner opvolgeren, benevens de loon der ongerechtigheid. die daerop gevolgd is, worden hier zinbeeldig voorgedragen.

A. Vs. 2. wordt, op de vraeg, *wat was uwe moeder?* geantwoord, *eene leeuwin.*

Het komt aenstonds in bedenking, wie men, door de *moeder* van Israëls Vorsten, te verstaen hebbe. — Zommigen denken, aen de Stad Jerusalem; anderen, aen het Koninglyk Stamhuis van DAVID; anderen, aen het gansche Joodsche volk. — Het laeste schijnt ons het meest aennemelyk. Reeds in de Godspraek van BILEAM, komt het Joodsche volk voor, onder de zinprent van eenen leeuw, of van eene leeuwin, Num. XXIII: 24; byzonder wordt de Stam van Juda, in den zegen van Aertsvader JACOB, als eenen leeuw geteekend, Gen. XLIV: 9. 10. Trouwens het Joodsche volk, en de Stam van Juda in het byzonder, kan, met recht, de *moeder* van Israëls Vorsten genaemd worden, omdat de Koningen, uit dat volk, en uit dien Stam, waren voortgesproten. Ook was deze moeder, in vele opzichten, gelijk aen eene

*leeuwin*, ten aenzien van den luister, de macht, en het aenzien, welke het Joodſche volk had, onder de Natien. Dit volk was tevens moedig, als eene leeuwin, zodat zy ontzien werd, onder de leeuwen, dat is, onder de Koningen der aerde. — Het Joodſche volk was *eene leeuwin*, *onder de leeuwen nederliggende*, voor zo ver de Joden gerust en veilig woonden, te midden onder de volken der aerde.

B. Dan laten wy het bedrijv van deze leeuwin wat nader beſchouwen, vs. 2ᵇ - 9.

*A.* In het gemeen zegt de Godſpraek: *Zy bracht hare welpen op*, *in het midden der leeuwen.* — De *welpen van deze leeuwin* zijn de Koninglyke telgen, welke, uit het Joodſche volk, voortkwamen. De *leeuwen* zijn hier Koningen. De ganſche teekening geevt derhalven te kennen, dat de jonge telgen, uit DAVIDS huis, eene Koninglyke opvoeding kregen, en behoorlyk toegerust werden, om, als Koningen, over het volk, te regeeren. Zo lang nu de leeuwin hare welpen, naer behoren, opbracht, en deze zich wel gedroegen, zonder hunne macht te misbruiken, bloeide het Rijk, in vollen luister.

*B.* Maer de welpen van deze leeuwin, dat is, de Koningen, die, uit het Joodſche volk, voortkwamen, begonden op het laetst geheel uit te ſpatten, het welk de allernadeeligſte gevolgen naer zich ſleepte. — Dit wordt, in de byzonderheden, nader afgeteekend, vs. 3 - 9.

*a.* De leeuwin toog een van hare welpen op, met eenen ongelukkigen uitſlag, vs. 3, 4.

a. *De leeuwin toog een van hare welpen op*, *en het werd een jonge leeuw*, *vs.* 3ᵃ. Dat is, het Joodſche volk maekte byzonder veel werk van een der Koninglyke ſpruiten, en hy werd, met der tijd Koning.

Maer welk een bepaelde Joodſche Koning wordt hier bedoeld? Zekerlyk niemand anders, dan JOAHAZ. Dit is blijkbaer, uit

al

al zijn wedervaren, en hy is het alleen geweest, onder alle de Koningen van Juda, die eindelyk, als een gevangen leeuw, naer Egypte, is wechgevoerd, verg. vs. 3. — Dezen JOAHAZ *toog de leeuwin op, tot eenen jongen leeuw*; dat is, het Joodsche volk maekte hem Koning, na het sneuvelen van zijnen braven vader JOSIA, in den veldslag, tegen PHARAO NECHO, 2 Kron. XXXVI: 1. 2 Kon. XXIII: 30 JOAHAZ werd, door het volk, Koning gemaekt, schoon hy jonger was, dan zijn halve broeder JOJAKIM.

b. Maer gansch ontaert, van zijnen Godvruchtigen Vader, vertoonde hy al spoedig zeer slechte hoedanigheden. Deze jonge leeuw *leerde roov te rooven, en hy at menschen op*, vs. 3[b]. — JOAHAZ had geene vrees voor God, hy volgde de grouwzame voetstappen van zijne allerslechtste voorzaten, 2 Kon. XXIII: 32; hy misbruikte zijn gezach en vermogen; hy was een onderdrukker van het volk; hy mergelde de lieden uit; hy verrijkte zich, als een roovzuchtige leeuw, met de bezittingen van anderen; denkelyk heeft hy, even als MANASSE, veel onschuldig bloed vergoten; met één woord, hy was, in plaets van een beschermer, eene geesselroede voor het volk. — Het kan ook zijn, schoon het, in het verhael van zijn leven, niet zy aengeteekend, dat hy de nabuurige volken plaegde; misschien viel hy, met zijne stroopende benden, op de Egyptenaren aen, om, wegens het sneuvelen van zijnen Vader, wraek te nemen van PHARAO NECHO, terwijl dees de handen vol had, met den oorlog tegen de Babyloniers.

c. Maer al spoedig kreeg hy loon naer werken, vs. 4. — Het gerucht van zijne geweldige onderdrukkingen kon niet verborgen blijven. *De*

*volken hoorden het van hem, hy werd gegrepen in hunne groeve, en zy brachten hem, met haken, naer Egyptenland.* — De zaek was deze. PHARAO eenig voordeel op de Babyloniers behaeld, of wel den vrede gesloten hebbende, keerde met zijn leger, van de Euphraet, naer Egypten, te rug. Onder den weg vernam hy, dat JOAHAS, door het volk, in de plaets van zijnen Vader, Koning gemaekt ware. Het zy nu dat hy gebelgd ware, dat het volk, buiten zijn weten, eenen nieuwen Koning gemaekt had; dat JOJAKIM, de ouder broeder, zich, over het ongelyk hem aengedaen, beklaegd, en, onder de hand, den bystand van PHARAO gevraegd hebbe, het zy liever dat de geweldenaryen van JOAHAZ de oorzaken waren van PHARAOS gramschap tegen hem; althans de Koning van Egypte wist dezen geweldenaer, met list, te vangen, zodat hy, *in de groeve, gegrepen wierd.* Men leest niet, dat PHARAO daertoe geweld, van eenen veldslag, of belegering, gebruikt hebbe. De *groeve*, in welke JOAHAZ gegrepen werd, was Ribla, 2 Kon. XXIII: 33, werwaerds men hem, op de eene of andere wijs, zal hebben heen gelokt, en van daer werd hy, naer Egypten, gevoerd, om hem, gedurende zijn gansche leven, gevangen te houden, Jer. XXII: 10, 11, 10.

Zodanig was het treurig uiteinde van Koning JOAHAZ, het welk, in dit Klaeglied, bezongen wordt.

B. Wanneer nu het Joodsche volk den moed moest opgeven, om JOAHAZ wederom in vrijheid hersteld, en op den throon te zien, werd 'er een andere Koning gemaekt, maer met welken het niet beter afliep. Dit wordt wederom zinbeeldig voorgesteld, vs. 5-9.

5. De leeuwin, *nu ziende, dat zy in hoop was geweest;*

*weest, doch dat hare verwachting verloren was, zo nam zy een ander van hare welpen, het welk zy, tot eenen jongen leeuw, stelde*, dat is het Joodsche volk ziende, dat JOAHAZ nimmer, uit zijne gevangenis, zou wederkeren, stelde eenen anderen Koning aen.

Maer welk een Koning wordt hier verbeeld, door dezen tweden leeuwenwelp. — Zommigen denken, aen JOJAKIM, zommigen aen JECHONIA, die maer weinige maenden regeerde, zommigen aen ZEDEKIA, den laesten Koning der Joden. Wy voegen ons, by de eersten, die menen, dat hier Koning JOJAKIM, de onmiddelyke opvolger van JOAHAZ, bedoeld zy, die nog ruim elv jaren, schoon een afhangeling van den Babylonischen Koning, over Juda geregeerd heeft. Op dezen passen alle de gezegdens, in dit gedeelte der weeklagen.

b. De lotgevallen van dezen tweden welp worden wederom zinbeeldig afgeteekend, vs. 6-9.

*a.* De tweede leeuwenwelp werd een *jonge leeuw*. JOJAKIM werd Koning gemaekt, *hy wandelde steeds onder de leeuwen*, hy gedroeg zich, als een Koning. hy had eenen rang, en eene plaets, onder de Koningen der aerde. Al spoedig openbaerde hy zeer slechte hoedanigheden, *hy leerde roov te rooven, en at menschen op.* JOJAKIM had gene vrees voor God. Hy ontzag zich niet, als wilde hy den hogen God beschimpen, eene rolle, uit 's HEEREN naem, met oordeelen beschreven, in het vuur te smijten, Jer. XXXVI: 22. Hy liet den Propheet URIA ombrengen. In gierigheid en schraepzucht, was hy den leeuwen gelijk. De schatting, aen PHARAO betaeld, vorderde hy van zijne onderdanen, 2 Kon. XXIII: 35. Hy bouwde zijn huis, met ongerechtigheid, Jer. XXII: 13, 14. Hy

mergelde de lieden uit, en drukte rijken en armen, door zware belastingen. — Hy was met één woord een dwingeland. Wat wonder, dat het gehele land voor hem beevde, als voor eenen brullenden leeuw, vs. 7.

Eene bedenking is 'er nog overig, hier hier in bestaende, dat JOJAKIM, niet door het Joodsche volk, maer door PHARAO, zy Koning gemaekt, daer de zinbeeldige teekening zegt, dat *de leeuwin*, dat is het Joodsche volk, den tweeden welp, *tot eenen jongen leeuw*, of Koning, stelde vs. 5. Dan de zaek laet zich zeer natuurlyk, op deze wijs, verklaren, dat de Joden dezen JOJAKIM, met toestemming van PHARAO, Koning gemaekt hebben, of wel dat PHARAO dit gedaen hebbe, met goedkeuring en bewilliging van het volk.

*b.* Deze dwingeland kreeg ook loon, naer zijne werken, vs. 8, 9. *De volken begaven zich, tegen* dien leeuw, *rondom uit de landschappen.* Dit was, in nadruk, het geval van JOJAKIM, toen de HEER tegen hem zond de benden der Chaldeeuwen, de benden der Syriers, de benden der Moabiten, en andere volken, 2 Kon. XXIV: 2. — *Zy spreidden hun net over hem uit*, en gebruikten thans geweld. Ook gelukte de aenslag; JOJAKIM werd, *in de groeve, gegrepen*, en gevangen genomen. Hy werd vervolgens in *bewaring gesteld, en tot den Koning van Babel gebracht*; men bond hem, met twee kopere ketenen, om hem naer Babel te voeren, 2 Kron. XXXVI: 6. — Wy lezen niet, dat hy in Babel gekomen, of door NEBUCADNEZAR gedood zy. Denkelyk is hy, op de reis gestorven, en zijn lijk, aen den gemenen weg, als het doode aes van eenen ezel, weggeworpen,

pen, Jer. XXII: 19. Althans hy is nooit, in zijn Vaderland, wedergekeerd, en *zijne stem werd niet meer gehoord, op de bergen*, dat is, in het Koningrijk *van Israël*, vs. 9.

ב. *De tweede zinprent is genomen, van eenen wijnstok*, *vs.* 10-14[a].

Onder deze zinprent, wordt de ondergang van ZEDEKIA, den laetsten Koning, en van het gansche Rijk, bezongen.

Vooraf verdient de verandering van de zinprent zeer onze opmerking. — De Propheet, die tot dus ver, den staet van Juda, byzonder van de beide Koningen JOAHAZ en JOJAKIM, beklaegd had, onder de gelykenis van eene leeuwin met hare welpen, en, in die zelvde gelykenis van jonge leeuwen, had kunnen voortgaen, om den verderen ondergang van het gansche Koningrijk te beschrijven, verkiest nu het zinnebeeld van eenen welig groeijenden wijnstok, met zijne looten, om de uitroeijing van den Koninglyken stam, in den thans regeerenden ZEDEKIA, afteschilderen. — Deze verandering' van gelykenissen kon dienen, om het treurlied meerder kracht en cieraed by te zetten. Voeg 'er by, dat de zonde van ZEDEKIA nog van eenen anderen aert was, dan die van JOAHAZ en JOJAKIM. Het misdrijv van ZEDEKIA bestond niet, in geweld en onderdrukking van zijn volk, maer in meineedige trouwloosheid aen den Koning van Babel; een wangedrag, het welk, met deszelvs akelige gevolgen, veel eigenaertiger onder het zinbeeld van eenen wijnstok, dan van roovzuchtige en bloeddorstige leeuwen, kon worden afgeschilderd.

Van JOJAKIM gaet de Propheet aenstonds over, tot den laetsten Koning ZEDEKIA, zonder eenige melding te maken, van JECHONIA, omdat dees, slechts den korten tijd van drie maenden, geregeerd, en mogelyk ook zo niet gewoed heeft, als zijn vader JOJAKIM, en zijn oom JOAHAZ.

De zinbeeldige teekening vertoont ons eenen wijnstok,

met zijne ranken en roeden, die, in het eerst, zeer schoon en vruchtbaer was, maer naderhand, in eenen zeer akeligen toestand, geraekte.

10. Uwe moeder was als een wijnstock in uwe stilheyt, geplant, in eenen goeden grond, by vruchtbaer makende wateren: hy was vruchtbaer, ende vol rancken, van wegen vele wateren, welke hem bevochtigden, en uit welken hy steeds sappen trok.

Maer wat zegt de uitdrukking, *in uwe stilheid?* — Het kan ook vertaeld worden, gelijk onze Randschrijvers mede hebben opgemerkt, *in uw bloed.*

Volgens onze vertaling, zou 'er gezien worden, op den staet van het Joodsche volk, wanneer het zich stil, matig, en betamelyk gedroeg, of, daer 'er staet, *in uwe stilheid,* op den Koning, die men verondersteld dat hier wordt aengesproken, op ZEDEKIA namelyk, die zich, geduurende den eersten tijd van zijne regeering, voor zijnen afval van NEBUCADNEZAR, stil en onderworpen, aen het juk van dien Vorst, gedragen heeft. — Volgens de andere vertaling, *in uw bloed,* kan 'er, even als Kap. XVI: 6, met toespeling op de natuurlyke geboorte, geoogd worden, op den eersten oorsprong van het Joodsche volk, het welk, in deszelvs eersten bloei, by eenen vruchtbaren wijnstok, kon vergeleken worden.

Anderen lezen, met eene kleine verandering van eene enkele letter, in den Hebreeuwschen text; *in zijn bloed,* en menen, dat 'er geoogd worde, op druivenbloed, de edele sappen van dien wijnstok, zodat de mening deze zy: *uwe moeder was* wel eer, *als een wijnstok in zijn bloed,* dat is als een wijnstok, zwaer beladen, met druiven, die opgevuld zijn, met edele sappen.

Hoe het wezen moge, zo veel is zeker, dat hier niet blootelyk gezien worde, op de eerste jaren der regeering van ZEDEKIA, maer voornamelyk, zo niet eeniglyk, op vroegere tijden, toen het Joodsche volk byzonder geleek, naer zulk eenen schoonen en edelen wijnstok. Dit komt ook zeer wel overeen, met eene der lezingen, welke, in

een oud handschrivt, gevonden wordt, en ook moet gestaen hebben, in dat handschrivt, het welk de LXX gebruikten, en volgens het welk men het zou moeten vertalen, *in uwe hoogheid*, dat is, in den vorigen gelukstaet van u, en uwe moeder.

11. Ende hy hadde stercke roeden, of *roeden der sterkte*, zijne nieuwe looten waren zulke stevige roeden, dat zy konden gebruikt worden, tot scepteren der Heerschers, ende de stamme of de statuur elcker [*roede*] wiert hooge tusschen de dichte tacken, of tusschen de zaem gevlochtene en zich in malkander strengelende takken, boven welke die sterke ranken uitstaken, ende hy wiert gesien door sijne hoogte, met de menigte sijner tacken. De wijnstok breidde zich wijd uit, en verhiev zich ook, in de hoogte, zodat hy, zelvs op eenen goeden afstand, zichtbaer ware, en eene zeer schoone vertooning maekte.

12. Maer naderhand had de wijnstok een akelig lot; hy wiert door grimmigheyt uytgeruckt, omdat hy, aen het oogmerk, niet beantwoordde, [*ende*], met verachting, ter aerde geworpen, ende of *want*, dit was de reden van zijne uitrukking, de verzengende ooste wint heeft sijne vrucht verdroogt: sijne stercke roeden zijn afgebroken, ende zijn verdroogt; het vyer heeftse verteert.

13. Ende hy bleev evenwel niet liggen, om geheel en onherstelbaer te versterven, maer nu is hy, geheel afgeknot, beroovd van vruchten en looten, geplant in eene woestijne: in een dorre, ende dorstigh lant, in eenen gansch onvruchtbaren grond.

14. Daer toe of *en 'er* is een vyer uytgegaen uyt eene roede sijner rancken, uit dien stam, die de overige ranken droeg, [*dat*] sijne vrucht verteert heeft: so dat aen hem geen stercke roede en is geschikt [*tot*] eenen scepter, om te heerschen. Dit is een weeklage, ende is tot eene weeklage geworden.

In deze schildery, wordt iets vertoond, het welk zich,

by eenen eigenlyken wijnftok, moeilyk laet verbeelden. — Men ftelle zich de zaek voor, op deze wijs. De wijnftok wordt, door eenen verzengenden Oostewind, getroffen; daerdoor wordt een van zijne fterkfte roeden verbrand; uit deze roede, komt een vuur voort, het welk den ganfchen wijnftok doet verdorren, zodat alle de roeden, met derzelver looten, verteerd worden. Dit maekt, dat 'er aen dien wijnftok, uit welken te voren zo vele looten voortfproten, gene roede meer zy, gefchikt, om eenen fcepter te maken.

Dus luidt het flot van deze Godfpraek, vs. 14[b]: *dit is eene weeklage*, dat is een klaeglied, over de Koningen van Juda; alles, wat daerin voorkomt, is zeer beklagenswaerdig, *ende* dit *is tot een weeklage geworden*, dat is, men zal overvloedige klaegftof hebben, wanneer deze dingen, van welke 'er zommige reeds gefchied zijn, door de uitkomst, volledig bevestigd worden.

*Laten wy de geheimzinnige beteekenis van deze fchildery wat nader ophelderen.*

A. Eerst wordt ons de uitnemende bloeiftaet van het Joodfche Koningrijk, in vorige jaren, afgebeeld vs. 10, 11.

*A. De moeder* vs. 10[a]. is hier wederom het Joodfche volk, de voortbrengfter en opkweekfter van Judas Koningen. — Deze moeder *was, als een wijnftok.* De wijnftok, een der voornaemfte bronnen van overvloed in Kanaan, is, in de heilige Schrivten, een zeer bekende zinprent van Israëls volk. Dit is die wijnftok, welken God eerst geplant had, in Egypte, en daerna, met zijne looten, overgebracht, in Kanaan Pf. LXXX: 9. Zomtijds wordt de ftam van Juda en Benjamin meer bepaeld, onder het zinbeeld van eenen wijnftok, voorgefteld Kap. XV. — Trouwens Juda was, als een wijnftok, wel gering en van weinig aenzien, in zijne eerfte opkomst, maer echter een uitnemend gewas, eene plant van 's HEE-

EEN verlustiging. De HEER had veel gedaen, aen dien wijnstok, om denzelven aen te kweken, en hem een heerlyk aenzien te geven.

*B*. De Godlyke voorzorg, omtrent dien zinbeeldigen wijnstok, wordt ons beschreven vs. $10^b$, *11*. — Hy stond in eenen goeden grond, en was *geplant by wateren.* Dit wijst ons, naer de lichamelyke zegeningen, welke den bloei en welvaert van het Joodsche volk bevorderden. Ook was de wijnstok *vruchtbaer, en vol ranken.* Het land bracht zijne inkomsten voort, het Koningrijk was volkrijk, het had talrijke geslachten van edelen en aenzienlyken. Dit alles was eene vrucht van Gods zegenende goedheid. De voorspoed van den wijnstok had haren grond, in *vele wateren.* — Onder de veelvuldige ranken, had hy *sterke roeden*, geschikt *tot scepteren der heerschers.* Het wijst ons, naer de eigene Koningen van het Joodsche volk, die uit het zelve zijn voortgekomen, van DAVID af, tot ZEDEKIA toe. *De stam*, eigenlyk *de statuur*, *van elk eene roede werd hoog*, *tusschen de dichte takken.* Deze *dichte takken*, die zich in malkander strengelden, zijn de onderdanen van het Joodsche Rijk, die, elk in zijnen stand en betrekking, medewerkten, om den bloei van het Koningrijk te bevorderen. Tusschen deze, *werd* de statuur van elk eene roede *gezien*, dat is, de edelen des volks staken uit, boven lieden van minder rang en aenzien. — De wijnstok eindelyk *werd gezien*, *door zijne hoogte*, *met de menigte zijner takken.* Alles liep te zamen, om het Joodsche Koningrijk heerlyk en bestendig te maken. Er ging een groote roem uit, van dit volk. Het had eenen naem, onder de machtigste Koningrijken, zo dat het, van de omliggende natien, bewonderd en geëerbiedigd wierd.

B. Maer deze heerlyke wijnstok onderging eene beklagenswaerdige verandering vs. $12-14^a$.

*A*. De rampen, dezen wijnstok overgekomen, worden

zinbeeldig voorgedragen vs. 12, 13. Alles liep te zamen, om denzelven te verderven en te vernielen.

*α*. *Hy werd, door grimmigheid, uitgerukt, en ter aerde geworpen* vs. 12ª. — Het Joodfche Koningrijk geraekte, in eenen verachtelyken toeftand, even als een wijnftok, die nergens toe deugende, met geweld, wordt uit den grond gerukt, en fmadelyk ter aerde nedergeworpen. Dit was gefchied, *in grimmigheid*, onder de kennelykfte blijken van de Godlyke gramfchap, welke het volk, met deszelvs Vorften, over zich gebracht had. De reden van deze grimmigheid wordt niet uitdrukkelyk genoemd, maer de zaek wijst zich van zelve. De wijnftok had, aen het oogmerk, geheel niet beantwoord. Hy had ftinkende vruchten van allerlei grouwelen voortgebracht, en de roeden, in plaets van den wijnftok, tot fterkte en cieraed, te dienen, de aenzienlyke lieden, in plaets van het heil des volks te bevorderen, hadden hunne macht misbruikt, tot geweld en overlast.

*β*. Meer byzonder had *de Oostenwind* niet alleen de gewoone *vruchten*, bladeren en takken *verdroogd*, maer zelvs waren *zijne fterke roeden*, de edelen en aenzienlyken onder het volk, *afgebroken en verdroogd. Het vuur* van dien verzengenden Oostenwind, het welk tevens het vuur was van de Godlyke gramfchap, *had ze verteerd* vs. 12ᵇ.

Buiten allen twijffel wordt hier gezien op het gene het Joodfche volk is overgekomen, door NEBUCADNEZAR, den Koning van Babel, eerst onder JOJACHIN of JECHONIA, en daerna onder ZEDEKIA.

*De Oostenwind*, die den wijnftok geheel verdorv, beteekent NEBUCADNEZAR en zijne krijgsmacht. — Het Koningrijk van Juda, het welk, reeds onder JOAHAZ en JOJAKIM, de voornaemfte heerlykheid verloren had, werd, door NEBUCADNEZAR, verder verwoest, zodat het gene gelegenheid meer had, om

ee-

eenigzins, tot verhael, te komen. Hy deed 'er mede, naer zijn welgevallen. Hy behandelde aenzienlyken zo wel, als geringen, smadelyk en geweldig.

NEBUCADNEZAR, met zijne heirmacht, komt hier voor, onder de teekening van eenen verzengenden en brandenden Oostenwind, die alles, wat nog aen den wijnstok van het Joodsche Koningrijk was overgebleven, alles wat nog eenig aenzien gav, geheel vernielde. — Niet omdat hy uit het Oosten kwam: want zijn land lag ten Noorden van Kanaan; maer de overeenkomst tusschen hem, en zulken Oostenwind, is gelegen, in het verdèrvende van dezen wind, voor den reeds losgerukten wijnstok van Judas diep vervallen Koningrijk. NEBUCADNEZÁR voerde den Koning JOJACHIN, met zijne hovelingen, de voornaemste en nuttigste lieden, naer Babel, en stelde ZEDEKIA, tot eenen hem cijnsbaren Koning, aen 2 Kon. 24: 12-18.

γ. Het gevolg van deze verwoesting des wijnstoks vinden wy vs. 13. *Nu is hy geplant, in eene woestijne, in een dor en dorstig land.* Deze verdorde wijnstok was, met zo weinig leven en sappen, als hy nog had overbehouden, in eene dorre en zandige woestijne, geplant; alwaer hy maer even kon in het leven blijven, buiten alle vermogen, om zich eenigermate te herstellen. — Dit ziet allerduidelykst, op de wechvoering van het Joodsche volk, naer Babel, in het midden van de woestijne der heidenen. Hier was de wijnstok niet, in zijnen eigenen grond, hier had hy gene gelegenheid, om zich te herstellen, noch middelen, om tot vorige krachten te komen. Hier waren de Joden verstoken, van hunne Godsdienstige en burgerlyke voorrechten. Zy waren bloot gesteld, aen beschimping, en onderdrukking.

Ter dezer tijd, was reeds een aenmerkelyk gedeelte van het Joodsche volk, naer Babel, gevoerd,

onder welke ook EZECHIEL was, en de overigen ftonden, binnen korten tijd, te volgen.

*B.* Eindelyk wordt het beklaeglyk lot van ZEDEKIA, het welk den ondergang van het Koningrijk voltooide, eigenaertig afgeteekend vs. 14[a]. *Daertoe is een vuur uitgegaen* enz.

*α.* *Er is een vuur uitgegaen, uit eene roede zijner takken, het welk zijne vrucht verteerd heeft.* — *Eene roede zijner takken*, of de laetst overgeblevene roede, was Koning ZEDEKIA. Uit deze roede was *een vuur uitgegaen.* Het verderv was, uit dezen ZEDEKIA. De laetfte ramp, welke den wijnftok, met deszelvs overgeblevene takken, trof, kwam onmiddelyk uit ZEDEKIA voort. Zijne meineedige trouwloosheid, aen NEBUCADNEZAR, was de oorzaek van het laetfte onheil, het welk het Joodfche volk getroffen heeft, en der uitroeijing van het ganfche Koninglyk zaed. In het zevende jaer van zijne regeering, omtrent dien zelvden tijd, dat EZECHIEL dit Klaeglied moest opheffen, maekte hy een verbond, met PHARAO HOPHRA, en in het volgende jaer viel hy, van NEBUCADNEZAR, af, om, met behulp der Egyptenaren, Juda wederom, tot een onafhangelyk Koningrijk, te maken. Maer NEBUCADNEZAR vergold hem, naer zijne boosheid, en het vuur, uit deze roede voortgekomen, verteerde den nog overgeblevenen wijnftok geheel.

*β.* *Zodat aen hem gene fterke roede was, tot eenen fcepter, om te heerfchen.* — De zonen van Koning ZEDEKIA werden, voor zijn aengezicht, geflacht; vervolgens werd hy, nadat hem de oogen waren uitgeftoken, met twee koperen ketenen, geboeid, naer Babel gevoerd, om aldaer zijne ellendige dagen te eindigen, terwijl alle de aenzienlykften des lands werden omgebracht, of, naer Babel, wechgevoerd.

HET

## HET XX. KAPITTEL.

Hier beginnen de Prophetische Leerredenen, welke EZECHIEL, in het derde jaer van zijne bediening, zijnde het zevende, na de gevangelyke wechvoering van Koning JECHONIA, gehouden heeft. Deze bundel strekt zich uit van Kap. XX tot XXIII.

De eerste Prophetische Leerreden is vervat Kap. XX: 1-44. De tweede begint Kap. XX: 45, en strekt zich uit, tot het einde van Kap. XXI.

*Dit Kapittel behelst derhalven twee hoofddeelen.*

I. Eene geheele Prophetische Leerreden vs. 1-44. en
II. Het begin van eene andere Godspraek vs. 45-49.

I. *In de eerste Prophecy ontmoeten wy:*
א. *De Inleiding of voorreden, vs.* 1, 2.
ב. *De Godspraek zelve, vs.* 3-44.
א. *De voorreden bepaelt den tijd, wanneer, en de gelegenheid, by welke deze Prophetische Redenvoering gedaen is, vs.* 1, 2.

1. Ende het geschiedde in 't sevende jaer der gevangelyke wechvoering van Jechonia, zijnde mede het zevende jaer der regeering van den toenmaligen Joodschen Koning Zedekia, of het jaer 3412, na de schepping der waereld, in de vijfde [*maent*], op den tienden derselver maent, dat 'er mannen uyt de Oudtsten Israëls quamen om den HEERE, door mijnen mond, te (*a*) vragen: ende sy saten neder voor mijn aengesichte, om het Godlyk antwoord in te wachten.

(*a*) Ezech. 14: 3.

2. Doe geschiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, seggende:

Er kwamen *mannen*, *uit de oudsten van Israël*, om den HEER, door den mond van onzen Propheet, raed te vragen, even als Kap. XIV: 1. — Zommigen denken, aen aenzienlyke mannen, die, ten gemelden einde, door den Koning ZEDEKIA, tot den Propheet, gezonden waren. Maer zodanig een gezantschap was geheel onnoodig, daer men, te Jerusalem, den Propheet JEREMIA konde raedplegen. Onzes erachtens, waren het eenige voorname lieden, uit de Joden, die reeds in Babel gevangen waren. Dit schijnt ook beter te beantwoorden, aen vs. 32.

Er wordt niet uitdrukkelyk gemeld, wat zy gevraegd hebben. Ook was het Godlyk antwoord niet regelrecht ingericht, op hunne vraeg, maer alleen betrekkelyk tot de gemoedsgestalte der vrageren. Zo veel kunnen wy evenwel, uit het antwoord, genoegzaem opmaken, dat deze mannen voorgaven zeer veel belang te stellen, in den dienst van den waren God, terwijl hunne harten verslaevd waren, aen de afgodery. Zy verklaerden, volgens vs. 32, bekommerd te wezen, dat het volk, in den toenmaligen toestand van zaken, den Godsdienst geheel verlaten, en tot den afgodsdienst der heidenen vervallen zou. Dan deze verklaring was een bedrieglyk voorwendsel; zy waren rechte huichelaers.

Naer deze geveinsdheid nu, is het antwoord ingericht. — De HEER verwijt het Joodsche volk, dat zy, van de vroegste tijden af, ongezind geweest waren, om Hem oprechtelyk te dienen, Hy betuigt dat zy eene geheele verwerping rechtvaerdig verdiend hadden, maer dat Hy evenwel des niet tegenstaende de overgeblevenen van het Joodsche volk, in hun Vaderland, zou wederbrengen, om Hem aldaer, in waerheid, te dienen.

ב. *In de Godspraek zelve vs.* 3-44. *vinden wy*

A. *Eene zeer ernstige bestraffing over de geveinsdheid van deze vrageren vs.* 3, 4. *hierop volgt*

B. *Een uitvoerig verwijt, over der Joden verkleevdheid aen de afgodery, van de vroegste tijden af, vs.* 5-32.

C. *Eindelyk wordt 'er eene bemoedigende belovte bygevoegd, omtrent de herstelling van het Joodsche volk, of den waren Godsdienst, onder het zelve, vs.* 33-44.

A. *De bestraffing, over de geveinsdheid der vrageren, is zeer uitdrukkelyk, vs.* 3, 4.

3. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. spreeckt tot de Oudtsten Israëls, die My, met een huichelachtig gemoed, komen raedplegen, en thans, voor uw aengezicht, zitten, ende segt tot hen; Alsoo seyt de Heere HEERE, die harten en nieren beproevt, Komet gy, in goeden ernst, om my te vragen? Immers neen. [*Soo waerachtigh als*] ick leve, so ick van u gevraegt worde, naer waerheid, en, met zulk een geveinsd hart, wil gevraegd wezen, spreeckt de Heere HEERE, zo zal Ik geen God meer zijn.

4. Soudt gyse (*b*) recht geven, soudt gyse recht geven, o menschen kint? maeckt hen de grouwelen harer vaderen bekent.

Het oorspronglyk woord, door *recht geven* vertaeld, zegt voor iemand te pleiten, voor hem te spreken, vergel. Kap. XXII: 2. XXIII: 36. Jes. 1. 17. enz. — Het is derhalven, als of de HEER zeide: „ *zoudt gy*, EZECHIEL, voor deze „ lieden, nog *pleiten?* zoudt gy nog voor hun pleiten? hoe „ kunt gy, met deze mannen, zijn ingenomen? bemerkt gy „ niet, dat het huichelaers en bedriegers zijn, die u, door eene schoone vertooning, misleiden? *maek hun de grouwe-* „ *len van hunne vaderen bekend*, breng hun de aenhoudende

(*b*) Ezech. 22: 2. ende 23: 36.

„ misdaden onder het oog, aen welke zich het Joodsche
„ volk, van de vroegste tijden en geduurig, heeft schuldig
„ gemaekt? laten zy zelve beoordeelen, welk een lot zulk
„ een grouwzaem volk verdiend en rechtvaerdig te wach-
„ ten heeft."

B. *Hierop volgt een uitvoerig verwijt van der Joden verkleevdheid, aen de afgodery, van de vroegste tijden af*, vs. 5-32.

*A. In Egypten*, vs. 5-9.

*B. In de woestijne, in weerwil der kennelykste proeven van de Godlyke weldadigheid*, vs. 10-26.

*C. In het land Kanaan*, vs. 27-31[a].

*D. Dit wangedrag was de rede, dat de* HEER *niet wilde antwoorden*, vs. 31[b], 32.

5. Ende segt tot hen, die My zo geveinsdelyk komen raed vragen, Alsoo seyt de Heere HEERE, Ten dage als ick Israël verkoos, en schikkingen maekte, om Jacobs nakomelingen, tot het volk van mijn byzonder eigendom, aen te nemen, (*c*) so hief ick mijne hant op tot het zaet van het huys Jacobs, en stelde mijne Almacht in het werk, om het zelve by uitnemendheid te begunstigen, ende maeckte my selven hen in Egyptenlant, door verbazende wonderen, (*d*) bekent, als den eenigen en waren God, ja ick hief mijne wonderdoende hant tot hen op, seggende, met sprekende daden, Ick ben de HEERE uwe Godt, die u geschikt heb, tot het volk van mijn byzonder eigendom.

6. Ten selven dage hief ick mijne almachtige hant, welke niemand kan afslaen, tot hen op, dat ickse uyt Egyptenlant uytvoeren soude, in een zeer gezegend lant, dat ick voor hen geschikt, uit alle andere, als het vruchtbaerste, gekozen, en in zo ver als uytgespeurt hadde, vloeyende van melck ende honich, een land, 't welck de cieraet is van alle landen.

7. Ende

(*c*) Exod. 6: 7. (*d*) Exod. 8: 8.

7. Ende ick seyde tot hen, Een yeder, hoofd voor hoofd, werpe, met verachting, de afgoden, welke de verfoeyselen sijner oogen zijn, en welke Sy tot dus ver, met eenige toegenegenheid, beschouwd heeft, geheel wech, ende en verontreyniget ulieden niet met de dreckgoden van Egypten: Ick de HEERE, de Schepper van hemel en aerde, ben uwe Godt, die u, onder mijne onmiddelyke bescherming, genomen heb.

8. Maer sy waren wederspannigh tegen my, ende en wilden nae my, en mijne heilzame geboden, niet hooren; niemant en wierp de verfoeyselen sijner oogen wech, noch en verliet de dreckgoden van Egypten niet: daerom seyde ick, dat ick de geduchte uitwerkselen van mijne rechtvaerdige grimmigheyt over hen uytgieten soude, om mijnen toorn tegen hen te volbrengen, en het gansche volk uit te roeijen, in 't midden van Egyptenlant.

Wy leeren 'er uit, dat de Israëlieten, toen zy in Egypten verkeerden, geheel verslaevd waren, aen den heerschenden afgodsdienst van dat land, zodat zy rechtvaerdig verdiend hadden, in het zelve, geheel verdelgd te worden. — Deze byzonderheid vinden wy nergens anders aengeteekend.

9. Doch ick dede 't om mijnes naems en eers wille, dat Ik dit volk spaerde, op dat mijn naem niet gelasterd, en hy niet ontheyligt en wierde voor de oogen der Heydenen, in welcker midden sy waren: aen welcken ick my, voor derselver oogen, door verbazende wonderen, als den eenigen en waren God, bekent gemaeckt hebbe, om haer uyt Egyptenlant uyt te voeren.

10. Ende ick voerdese uyt (*e*) Egyptenlant, ende brachtse in de woestijne, om hen vervolgens naer Kanaan te leiden.

11. Daer gaf ick hen mijne insettingen, ende maeckte hen, op den berg Sinai, mijne rechten bekent: (*f*) dewelcke sose een mensche doet, sal

(*e*) Exod. 13: 18. (*f*) Lev. 18: 5. Rom. 10: 5. Gal. 3: 12.

door deselve leven, en alle die tydelyke zegeningen genieten, welke, op het gehoorzamen van mijne wetten, beloovd zijn, vergel. Lev. XXVI. Deut. XXVIII.

12. Daer toe oock gaf ick hen mijne (*g*) Sabbathen, en gelastte hem, om den laetsten dag der weke, tot eenen rustdag aftezonderen, om een teecken ter geduurige herinnering te zijn tusschen my, ende tusschen hen: op datse souden weten en by aenhoudendheid gedenken, dat ick de HEERE ben, diese heylige, en, van alle andere natien, tot het volk van mijn byzonder eigendom, afzondere. Het onderhouden van dien Sabbath moet hun telkens herinneren, dat Ik de eenige en ware God ben, die alles, binnen zes dagen, geschapen, en hen, uit de dienstbaerheid van Egypten, verlost heb, Exod. XX: 11. Deut. V: 15.

13. Maer het huys Israëls wiert al zeer spoedig wederspannigh tegen my in de woestijne; sy en wandelden in mijne insettingen niet, welke de eenige regel van hun gedrag hadden moeten uitmaken, ende verwierpen in tegendeel mijne rechten, dewelcke sose een mensche doet, sal door deselve leven, vergel. vs. 11, ende sy (*h*) ontheyligden mijne Sabbathen seer, door het verrichten van gewone bezigheden Num. XV: 32. Door het een en ander hebben zy my zodanig getergd, dat ick seyde, de schromelyke uitwerkselen van mijne grimmigheyt te sullen uytgieten over hen in de woestijne, om hen te verdoen, en geheel uit te roeijen Num. XVIII: 21.

14. Maer Ik spaerde hen, in mijne langmoedigheid; ick dede 't om mijnes naems en roems wille, op dat die niet ontheyligt en wierde, voor de oogen van die Heydenen, voor welcker oogen ick hen uytvoerde, naer het beloovde Kanaan, om voor te komen, dat de omliggende volken my niet zouden lasteren, als of Ik niet machtig ware, het volk, het welk Ik eenmael had aengeslagen, in het beloovde land, te brengen.

15. Even-

(*g*) Exod. 20: 8. ende 31: 13, &c. ende 35: 2. (*c*) Exod. 16: 28.

15. Evenwel hief ick oock mijne hant op tot hen in de woeſtijne van Paran, zweerende in mijnen toorn, by gelegenheid van eene grouwzame murmureering, dat ickſe niet en ſoude brengen in het lant dat ick [*hen*] gegeven hadde, vloeyende van melck ende honich, 't welck de cieraet is van alle landen, maer dat zy alle, Joſua en Caleb alleen uitgezonderd, geduurende hunne veertigjarige omzwerving, in de woeſtijne, ſterven zouden, Num. XIV. Pſ. XCV: 11. CVI: 26.

16. Daerom datſe mijne rechten verwierpen, ende in mijne inſettingen niet en wandelden, ende mijne Sabbathen ontheyligden: want haer herte wandelde hare dreckgoden na, en zy hunkerden, naer de afgoden, welke zy, uit Egypten, hadden medegevoerd, en, van de omliggende volken, overnamen, Num. XV: 39. XXV: 2. Deut. XXIX: 16, 17. Hand. VII: 42.

17. Doch mijne ontfermende ooge verſchoondeſe, dat ickſe niet en verdorf, ende geene voleyndinge met hen en maeckte in de woeſtijne, door het ganſche volk te verdelgen.

18. Maer ick ſeyde tot hare kinderen, nadat dit ganſche wederſpannig geſlacht was uitgeſtorven, in de woeſtijne, toen zy, tot de grenzen van Kanaan, na eenen veertigen jaren omtocht, gekomen waren, door den mond van Moſes; En wandelet niet in de inſettingen uwer vaderen, volgt toch hunne verdervelyke voetſtappen niet na, ende en onderhoudet hare rechten niet, ende en verontreyniget u niet met hare dreckgoden.

19. Ick ben de HEERE uwe Godt, de Schepper van het gansch Geheelal, die u, onder mijne byzondere beſcherming, heb aengenomen, wandelet in mijne inſettingen, ende onderhoudet mijne rechten, ende doet deſelve.

20. Ende heyliget mijne Sabbathen, neemt dezelve gezettelyk waer, ende ſy ſullen tot een teecken zijn tuſſchen my, ende tuſſchen ulieden, op dat gy u geduurig herinnert en by ondervinding wetet, dat ick de HEERE uwe Godt ben.

21. Maer die kinderen waren [*oock*] wederspannigh tegen my, even als hunne verstorvene vaders, sy en wandelden niet in mijne insettingen, ende mijne rechten en namense niet waer, om die te doen; dewelcke, sose een mensche doet, sal door deselve leven: sy ontheyligden mijne Sabbathen. Door dit alles hebben zy my zodanig getergd, dat ick seyde de geduchte uitwerkselen van mijne rechtvaerdige grimmigheyt te sullen uytgieten over hen, volbrengende mijnen toorn tegen hen in de woestijne, wanneer zy zich, in de zaek van Baal Peor, zo schandelyk misdragen hadden, Num. XXV: 5, 9.

22. Doch ick keerde mijne slaende hant al wederom af, ende dede 't om mijnes naems wille, op dat hy voor de oogen der Heydenen niet en soude ontheyligt worden, voor welcker oogen ick hen uytgevoert hadde, vergel. vs. 14.

23. Ick hief oock mijne hant tot hen op, zweerende in de woestijne, dat ickse verspreyden soude onder de Heydenen, ende hen verstroyen in de landen, vergel. Lev. XXVI: 31-33. Deut. XXXII: 15—.

24. Om datse mijne rechten niet gedaen en hadden, maer mijne insettingen verworpen, ende mijne Sabbathen ontheyliget hadden: ende hare oogen achter de dreckgoden harer vaderen waren.

25. Daerom gaf ick hen oock besluytingen, die niet goet en waren; ende rechten, daer by sy niet leven en souden.

Wat hebben wy te verstaen, door *de besluitingen, welke niet goed waren, en de rechten, by welke zy niet leven konden*? — Heeft men hier te denken, aen de schaduwachtige geboden? Deze waren zekerlyk moeilyk, en uit dien hoofde zeer onaengenaem, Hand. XV: 10; ook kon men, door het waernemen van deze lastige plechtigheden, het leven niet erlangen. Maer die opvatting komt in het geheel niet overeen, met het verband van zaken. Hier wordt blijkbaer gesproken, van eene straf, welke de Israëlieten zich, door hun wangedrag, had-

hadden op den hals gehaeld. De HEER zegt uitdrukkelyk vs. 24, 25. *omdat zy mijne rechten niet gedaen hadden, maer mijne inzettingen verworpen, en mijne Sabbatthen ontheiligd hadden*, DAEROM, om deze hardnekkige ongehoorzaemheid, *gav Ik hun ook besluitingen, welke niet goed waren, en rechten, by welke zy niet leven konden.* Het geven derhalven van deze besluitingen en rechten was het gevolg, en de rechtvaerdige straf, van Israëls ongehoorzaemheid, aen Gods wetten. Maer hoe strookt het nu, dat God wetten zou gegeven hebben, tot eene straf van het overtreden zijner wetten? Om nu niet eens op te merken, dat de benaming van *besluitingen, welke niet goed waren*, wat al te hard zy, voor de schaduwachtige geboden, omtrent de plechtigheden van den eerdienst.

Wy verstaen daerom, door de *besluitingen* en *rechten*, richterlyke besluiten en vonnisfen, welke *niet goed*, maer zeer nadeelig waren, en de meest geduchte onheilen, over het volk, brachten, zware strafgerichten, *onder welke zy niet leven konden.* Dit beantwoordt allerduidelykst, aen het verband van zaken, en de oorspronge!yke woorden hebben meermalen deze beteekenis. — Het is waer, die zelvde woorden komen ook vs. 24. voor, maer in den zin van wetten en geboden. Dan het is eene cierlyke manier van spreken, *antanaclasis* genaemd, wanneer dezelvde woorden, in onderscheidene beteekenisfen, genomen worden.

26. Ende ick verontreynigde haer in hare giften, voor zo ver Ik ontdekte en toeliet, dat zy my offeranden brachten, welke Ik niet verkozen, of immers op zulk eene wijs, als Ik niet bevolen had, om dat sy [*door het* (*i*) *vyer*] deden doorgaen al dat de baermoeder opent, en hunne eerstgeborenen den Moloch toewijdden, op dat ickse verwoesten soude, ten eynde datse, by ondervinding, souden weten, dat ick de HEERE ben, die niet dulden kan, dat mijne eer, aen eenen anderen, zou gegeven worden.

27. Daerom, menschen kint, vergel. Kap. II: 1. spreeckt tot de Oudsten van het huys Israëls, die thans

(*i*) Ezech. 16: 21.

voor uw aengezicht nederzitten, ende segt tot hen; Alsoo seyt de Heere HEERE: Hier mede nogh hebben my uwe vaderen daerenboven gesmadet, datse door overtredinge tegen my overtreden hebben, nadat Ik hen reeds in Kanaan had ingeleid. Het is, by de booshcid, in de woestijne, niet gebleven.

28. Als ick hen in 't gezegend lant Kanaan gebracht hadde, over het welcke ick mijne hant opgeheven en Jacobs nazaten plechtig gezworen hadde, om het selve hen te geven, so sagen sy nae allen hoogen heuvel, ende alle dicht geboomte, ende offerden daer den afgoden hare offeren, ende gaven daer hare tergende offerhanden, ende daer setteden sy haren lieflicken reuck, ende daer offerden sy hare dranck-offeren.

29. Ende ick seyde tot hen, Wat is die hoogte, daer henen gy gaet, om te offeren? wat beweegt u, om My zodanig te tergen? Ik liet het volk, door mijne Propheten, geduurig afmanen, van het offeren, op de hoogten, ter eere der afgoden; maer het kon niet baten; nochtans is de name daer van genaemt, Hoogte, tot op desen dagh toe, en men gaet voort, met den afgoden, op verhevene plaetsen, te offeren.

30. Daerom segt tot de Oudsten van den huyse Israëls, die het gansche volk vertegenwoordigen, Alsoo seyt de Heere HEERE, Zijt gy verontreynigt geworden in den wegh uwer vaderen, ende hoereert gy achter hare verfoeysselen? Of liever stellender wijs, *gy zijt verontreinigd geworden in den weg uwer vaderen*, gy hebt u, even eens als uwe vaders, door hemeltergende grouwelen, verontreinigd; *en gy hoereert nog achter hare verfoeiselen*, gy volgt hen na, in het plegen van de schandelykste afgoderyen.

31. Ja met het offeren uwer gaven, met uwe kinderen door het vyer te doen doorgaen, zijt gy verontreynigt aen alle uwe dreckgoden tot op desen dagh toe: ende soude ick dan van u gevraegt worden, o huys Israëls, met dat gevolg, dat Ik u zou ant-

antwoorden, daer gy tot My komt, met een huichelachtig gemoed, [*Soo waerachtigh als*] ick leve, ſpreeckt de Heere HEERE, ſo ick van u oprechtelyk gevraegt worde, zal Ik geen God meer zijn.

32. Daerom, eigenlyk ſtaet 'er *ende*, dat in uwen geeſt opgeklommen is, en het gene gy by u zelven overlegd hebt, ſal geenſins geſchieden, dat gy ſegt, Wy ſullen als de Heydenen, ende als de geſlachten der landen zijn, dienende hout en ſteen.

Zy kwamen den HEER raedplegen, over de verdere lotgevallen van het volk, en verklaerden bekommerd te wezen, dat de geheele Natie, tot afgodery, vervallen zou; maer zy handelden bedrieglyk, daer zy niets meer verlangden, dan dat de afgodery algemeen mogt doorbreken. Maer dit zou niet geſchieden. Aen dit verlangen zou niet voldaen worden.

C. *Vs.* 33-44. *vinden wy eene belovte, omtrent de herſtelling van het Joodſche volk, en den waren Godsdienst onder het zelve.*

33. [*Soo waerachtigh als*] ick leve, ſpreeckt de Heere HEERE: So ick niet met eene ſtercke hant, ende uytgeſtreckten arm, ende met eene uytgegotene grimmigheyt over u ſal regeeren, om u te redden, uit de handen van uwe vyanden, zo zal Ik geen God meer zijn.

In den eerſten opſlag zou men deze woorden nemen, als eene bedreiging, dat de HEER het Joodſche volk, in zijne grimmigheid, wegens hunne hardnekkige boosheid, rechtvaerdig ſtraffen zou. Maer de nadere verklaring en bevestiging vs. 34. ſchijnt ons allerduidelykst te leeren, dat de HEER hier het ontblooten van zijnen arm, tegen Israëls vyanden, tot hunne verloſſing, belove.

34. Want ick ſal u uyt de volckeren voeren, onder welke gy gevangen zijt; ende u vergaderen uyt de landen, daer in gy verſtroyet zijt, door eene ſtercke hant, ende door eenen uytgeſtreckten arm, ende door eene uytgegotene grimmigheyt.

35. Daer toe ſal ick u brengen in de woeſtijne
der volckeren, onder de verst afgelegene en woeste heidenen, ende ick ſal met u aldaer rechten aengeſichte aen aengeſichte, door zichtbare ſtraffen, zodat alle Natien mijne geduchte oordeelen zullen opmerken.

36. Gelijck als ick gerecht hebbe met uwe vaderen in de woeſtijne, gelegen in de nabuurſchap van Egyptenlant, toen Ik hen alle veroordeelde, om in de woeſtijne te ſterven, Num. XIV, alſoo ſal ick met u rechten, ſpreeckt de Heere HEERE.

37. Ende ick ſal ulieden onder de roede doen doorgaen: ende ick ſal u brengen onder den bant des verbonts.

De eerſte ſpreekwijs: *Ik zal u, onder de roede, doen doorgaen*, ſchijnt ontleend te zijn, van de herders, die, wanneer zy hunne ſchapen in de ſtal laten, derzelver getal opnemen, met eene roede, welke zy in de hand hebben, om ze één voor één te tellen, vergel. Lev. XXVII: 32. Jer. XXXIII: 12, 13. — In het verband van zaken geevt het te kennen, dat de HEER de Joden, die zo ſchandelyk van Hem afgeweken, en onder de heidenen verſpreid waren, van hunne afgoderyen, tot zijnen dienst, zoude wederbrengen.

*En*, wordt 'er bygevoegd, *Ik zal u brengen, onder den band des verbonds.* Het woord *band* zegt eene verbindtenis of verplichting. — Het geevt derhalven te kennen, dat de HEER de Joden zou doen beantwoorden, aen hunne verplichting, door de wetten van zijn Verbond te gehoorzamen.

38. Daer toe ſal ick wederſpannige zondaren, die rebel zijn, ende die tegen my hardnekkig overtreden, uyt ulieden uytſuyveren: ick ſalſe uyt het lant harer vreemdelingſchappen uytvoeren, maer niet, om in Kanaan, weder te keeren, terwijl zy, in die vreemde landen, jammerlyk zullen omkomen, of nog verder verſpreid worden, ende ſy en ſullen in 't lantſchap Iſraëls niet [*weder*] komen, ende gy ſullet, by ondervinding weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God.

39. Ende gylieden, o geveinsde Oudſten van het
huys

huys Israëls, alsoo seyt de Heere HEERE, Gaet henen, dienet een yeder sijne dreckgoden, naerdien gy toch onverbeterlyk zijt. Gaet vry uwen gang, in de afgodery, oock hier na, dewijle gylieden nae my niet en hooret: doch en ontheyliget niet meer mijnen heyligen naem, met uwe giften, ende met uwe dreckgoden. Maekt dan niet langer de vertooning van my te dienen. Geevt u maer geheel over, aen den dienst der afgoden, en laet mijnen dienst varen. Zulke veinsaerts kan Ik niet dulden, welker harten aen de afgoden geheel verslaevd zijn, en, onder dat alles, voorwenden, dat zy My willen dienen.

40. Want op Sion, mijnen heyligen bergh, op den hoogen bergh Israëls, spreeckt de Heere HEERE, daer sal my het gantsche huys Israëls in den lande dienen, sy alle: daer sal ick welgevallen aen hen nemen, ende daer sal ick uwe hef-offeren eysschen en ontvangen, ende de eerstelingen uwer heffingen met alle uwe geheyligde dingen.

41. Ick sal een welgevallen aen ulieden nemen om den lieflicken reuck uwer offeranden, wanneer ick u van de volckeren uytvoeren, ende u vergaderen sal uyt de landen, in dewelcke gy sult verstroyet zijn, ende ick sal, door uwe gehoorzaemheid, in u geheyligt, en verheerlykt worden voor de oogen der Heydenen.

42. Ende gy sullet, by aengename ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, als ick u in 't lantschap Israëls gebracht sal hebben: in 't lant daer over ick mijne hant opgeheven en plechtig gezworen hebbe, om het selve uwen vaderen te geven.

43. Daer sult gy dan, met schaemte, berouw, en zelvsverfoeijing gedencken, aen uwe vorige boze wegen, ende aen alle uwe handelingen, daer mede gy u verontreynigt hebt: ende gy sult van uselven eene walginge hebben over alle uwe boosheden die gy gedaen hebt.

44. So sult gy weten, dat ick de HEERE ben,

als ick, op de gezegde wijs, met u gedaen ſal hebben, om mijns naems wille, niet nae uwe booſe wegen, nochte nae uwe verdorvene handelingen, maer alleen naer den rijkdom van mijne genade, met welke Ik overvloedig zijn zal, over u, o huys Iſraëls, ſpreeckt de Heere HEERE.

Deze belovte is wel aenvangelyk vervuld, by het wederkeeren der Joden, uit Babel, en het herbouwen van den Tempel, maer nog, in meerderen nadruk, by de voordeelige geſteldheid van zaken, onder de Hasmoneen, toen zelvs vele nabuurige volken, tot de gemeenſchap van den Joodſchen Godsdienst, overgingen. — By uitnemendheid evenwel zal deze belovte eens, in volle kracht, vervuld worden, by de algemeene bekeering der Joden, in het laetſte der dagen.

II. *Vs.* 45. *begint eene nieuwe Godſpraek, welke zich, tot het einde van Kap. XXI, uitſtrekt.*

De Godſpraek behelst eene bedreiging, omtrent de geheele verwoesting van het Joodſche land, door NEBUCADNEZAR. Deze zaek wordt vs. 45-49. zinbeeldig voorgeſteld, en Kap. XXI uitvoerig verklaerd.

Men had hier derhalven een nieuw Kapittel moeten beginnen.

45. Voorder geſchiedde des HEEREN woort tot my, in eene andere Openbaring, ſeggende:

46. Menſchen kint, vergel. Kap. II: 1. ſet uw aengeſichte nae den wegh van het zuyden, ende ſprak derwaerts, drupt als het ware, met uwe redenen, tegen het zuyden: ende propheteert tegen het wout van het velt [*in*] 't zuyden.

Het Joodſche land lag, van Babylonien, in het zuiden. EZECHIEL moest zijn aengezicht wenden naer het zuiden, ten blijke dat zijne Prophecy het Joodſche land raekte. — Het *woud van het veld in het zuiden*, of het *zuiderwoud* is de Stad Jeruſalem, welke, van wegens de groote menigte der inwooneren, by een woud vergeleken wordt.

47. Ende segt tot het zuyderwout; Hoort des HEEREN woort, Alsoo seyt de Heere HEERE, Siet ick sal een vyer in u aensteken, 't welck in u allen (*k*) groenen boom, ende allen dorren boom verteeren sal: de vlammende vlamme en sal niet uytgeblusçht worden, maer daer door sullen verbrandt worden alle aengesichten van het zuyden tot het noorden toe.

De spreekwijzen zijn ontleend van een bosch, het welk geheel, door vuur, verteerd wordt, en geven te kennen, dat de inwooners van Jerusalem, door het zwaerd der Chaldeeuwen, zouden worden uitgeroeid. *Groene* en *dorre bomen* zijn menschen, zo rechtvaerdige als onrechtvaerdige. *Van het zuiden, tot het Noorden toe*, geevt te kennen, dat de slachting algemeen zou wezen, en zich uitstrekken, van het eene, tot het andere einde des Joodschen land, het welk zuid en noorden lag.

48. Ende alle vleesch sal sien, dat ick de HEERE den Joden dit geduchte oordeel heb toegeschikt, dat Ik, in den weg mijner vergeldende Voorzienigheid, dat vuur aengesteken hebbe; 't en sal niet uytgeblusçht worden.

49. Ende ick seyde, Ach Heere HEERE! sy seggen van my: Is hy niet een verdichter van gelijckenissen? De ongelovige Joden geven genen acht, op mijne Godspraken, zy verwijten my, dat ik geheimzinnige raedselen verzinne, en dezelve, voor Godlyke Openbaringen, uitgeve.

(*k*) Luc. 23: 31.

## HET XXI. KAPITTEL.

HIer wordt de geheimzinnige bedreiging, omtrent de verwoesting van het Joodsche land, door NEBUCADNEZAR, welke Kap. XX: 46-48. was voorgesteld, uitvoerig verklaerd. Vervolgens wordt 'er eene voorzegging, omtrent de Ammoniten, bygevoegd.

I. De nadere verklaring van de gemelde zinbeeldige bedreiging vinden wy vs. 1-27.
II. De Voorzegging, omtrent de Ammoniten, vs. 28-32.

I. *De zinbeeldige bedreiging, tegen het Joodsche land, wordt uitvoerig verklaerd, vs. 1-27.*
ℵ. *In het gemeen, vs. 1-7.*
A. *Met woorden, vs. 1-5.*
B. *Met gebaerden, vs. 6, 7.*

1. Ende des HEEREN woort geschiedde tot
my, in die zelvde Openbaring, seggende, ter nadere verklaring van het gemelde zinbeeldig voorstel Kap. XX: 46-48.
2. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1, set uw aengesichte tegen Jerusalem, om, tegen die Stad, te spreken, ende drupt, als het ware, met uwe redenen, tegen den Tempel, en de heyligdommen, welke aen denzelven gebouwd zijn, ende propheteert tegen het gansche lant van Israël.
3. Ende segt tot het lant van Israël, Alsoo seyt de HEERE, Siet ick [*wil*] aen u, of *Ik zal my tegen u verzetten*, ende ick sal mijn sweert uyt sijne scheede trecken, voor zo ver Ik, in den weg van mijne Voorzienigheid, de wapenen der Chaldeeuwen, tegen u, zal wenden, ende ick sal van u uytroeyen den rechtveerdigen, ende den godtloosen.

4. Om

4. Om dat ick [*dan*], ter rechtvaerdige ſtraf der heerſchende boosheid van uwe hardnekkige Natie, van u uytroeyen ſal den rechtveerdigen, ende den godtloosen; daerom ſal mijn ſweert, in de hand der Chaldeeuwen, uyt ſijne ſcheede uytgaen tegen alle vleeſch, van het zuyden [*tot*] het noorden, van het eene einde des lands, tot aen het ander, vergel. Kap. XX: 47.

5. Ende alle vleeſch ſal weten en opmerken, dat ick de HEERE mijn ſweert uyt ſijne ſcheede getrocken hebbe: het en ſal niet meer wederkeeren, voor dat het ganſche volk, behalven eenige weinigen, die overblijven zullen, zal uitgeroeid wezen.

6. Maer gy, menſchen kint, vergel. Kap. II: 1. ſucht, in de tegenwoordigheid van uwe landgenooten, die, met u, in Babel gevangen zijn, ſucht voor hare oogen met verbrekinge der lendenen; boezem zulke zware zuchten uit, als men gewoonlyk hoort, van barende vrouwen, welker lendenen, door geweldige ſmerten, ſchijnen gebroken te zijn, ende met bitterheyt, met een aendoenlyk gekerm.

7. Ende het ſal geſchieden, als ſy tot u ſeggen ſullen, Waerom ſucht gy? dat gy ſeggen ſult, Om het geruchte der aennadering van Nebucadnezars ontzachlyke krijgsmacht, tegen ons Vaderland: want het bedreigde oordeel komt: ende alle herte ſal (*a*) verſmelten van angst, ende alle handen, ſullen, door benauwdheid, (*b*) verſlappen, ende alle geeſt ſal, van ſchrik, als het ware, (*c*) inkrimpen, ende alle (*d*) knien zullen, van moedeloosheid, [*als*] water henen vlieten; ſiet het bedreigde oordeel komt, ende 't ſal geſchieden, ſpreeckt de Heere HEERE, gelijk Ik bedreigd heb.

(*a*) Jer. 49: 23. (*b*) Jer. 6: 24. Ezech. 7: 17. (*c*) Ezech. 4: 17. (*d*) Ezech. 7: 17.

ב. *Deze verklaring wordt vervolgens, in de byzonderheden, nader uitgebreid*, *vs.* 8 - 27.

A. *Eerst wordt de zekerheid en nabyheid van het gemelde oordeel aengetoond*, *vs.* 8 - 17.

*A. Zo met woorden*, *vs.* 8 - 11.

*B. Als door zinbeeldige teekenen*, *vs.* 12 - 17.

B. *Daerna wordt het werktuig, het welk de verwoesting van het Joodsche land zou te weeg brengen, in den persoon van* NEBUCADNEZAR, *nader aengewezen*, *vs.* 18 - 27.

*A. Hy zou eene geweldige verwoesting ondernemen*, *vs.* 18 - 22. *en*

*B. Werkelyk ter uitvoer brengen*, *vs.* 23 - 27.

*α. Zo ten aenzien van het gansche volk in het gemeen*, *vs.* 23, 24.

*β. Als met opzicht tot den laetsten Koning* ZEDEKIA, *vs.* 25 - 27.

8. Wederom geschiedde des HEEREN woort tot my, in die zelvde Openbaring, seggende:

9. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1, propheteert, ende segt, Alsoo seyt de HEERE: Segt, Nebucadnezar, de Koning van Babel, is gereed, om in het Joodsche land te vallen, en aldaer eene schromelyke verwoesting aen te richten, Het sweert van dien machtigen Vorst, het sweert is reeds gescherpt, ende oock gevaegt.

10. Het is gescherpt, op dat 'et eene vreesselyke slachtinge, onder de Joden, slachte; het is gevaegt, op dat 'et eenen glinster hebbe, om den Joden schrik aen te jagen: of wy [*dan*] sullen vrolick zijn, mogen de Joden wel zeggen? zullen dan niet alle vreugdebedrijven ophouden? het is de roede mijns soons, die alle hout versmaedt.

De laetste woorden, *'t is de roede mijns zoons, die alle hout versmaedt*, zijn zeer duister. — Volgens onze Overzetting zou men, door Gods *zoon*, den MESSIAS verstaen kunnen, die,

die, als de Engel van Gods aengezicht, het zwaerd, als eene roede of eenen scepter, zwaeijen zou, om alle hout te versmaden, om den ganschen stam van Juda geweldig af te knotten. — Anderen begrijpen het anders. — Voor het naest zouden wy denken, dat het Joodsche volk Gods *zoon* genaemd worde; zo noemt de HEER zelvs het nageslacht van JACOB *zijnen zoon*, *zijnen eerstgeboorenen* Exod. IV: 22, en dan zal de zin deze zijn: „ Het zwaerd van NEBUCADNE-
„ ZAR *versmaedt de roede*, of den scepter *mijns zoons*, *gelijk*
„ *alle hout*, het zal geen onderscheid maken, tusschen Ko-
„ ning en onderdanen, het zal den eersten zo wel ver-
„ slaen, als de laetsten."

11. Ende hy heeft het selve te vagen gegeven, op dat men 't met de hant handelen, en 'er des te beter gebruik van hebben soude: dat sweert is gescherpt, ende dat is gevaegt, om 't selve in de hant des dootslagers te geven.

12. Schreeuwt, ende huylt, o menschen kint, vergel. Kap. II: 1; maek allerlei droevig misbaer: want 't selve zwaerd sal zijn tegen mijn volck, 't sal zijn tegen alle de Vorsten Israëls: (*e*) verschrickingen sullen van wegen het sweert by mijn volck zijn; daerom (*f*) klopt op de heupe, ten bewijze van droevheid en ontroering.

13. Als 'er beproevinge (*g*) was, wat was 't doe? soud'er dan oock geen versmadende roede zijn? spreeckt de Heere HEERE.

Deze woorden worden verschillendlyk opgevat. — Volgens onze vertaling, is de meening deze: „ *Als 'er*, in
„ vorige tijden, *beproeving was*, wanneer Ik het Joodsche
„ volk ligtere oordeelen toezond, om te beproeven, of
„ zy zich daerdoor niet van hunne boze wegen zouden
„ laten afschrikken, *wat gevolg had het toen?* welk uitwerksel
„ hadden die straffen, om het volk te verbeteren? immers
„ gene. Zy bleven even boos en hardnekkig. *Zoude 'er*

(*e*) Ezech. 7: 27. (*f*) Ezech. 6: 11. (*g*) Jes. 1: 5. Jerem. 6: 28, &c.

„ *dan gene versmadende roede zijn?* Zou 'er dan niet ten laat-
„ sten eene roede, tegen zulk een onbuigzaem volk, wor-
„ den opgeheven, welke niemand sparen zal?"

14. Daerom gy menschen kint, vergel. Kap. II: 1, propheteert, en bedreig het Joodsche volk de meest geduchte oordeelen, ende slaet hant tegen hant; slae uwe handen in malkander, tot een teeken van ontroering en droevheid: want het sweert sal verdobbelt worden ten derden male, 't is 't sweert geschikt tot de slachting der gener die verslagen sullen worden, 't is 't sweert der Grooten, die verslagen sullen worden, dat tot hen in de binnenste kameren, alwaer zy zich verschuilen zullen, indringen sal.

*Het zwaerd zal verdubbeld worden ten derden male.* Om iets te vergrooten, wordt het driemalen herhaeld, vergel. Jer. VII: 4. Esth. VIII: 9. Het kan derhalven aenduiden, dat het zwaerd eene zeer groote en allervreesselykste slachting zou te weeg brengen. — Anders zou men het verstaen kunnen, van de drie optochten, welke NEBUCADNEZAR, tegen het Joodsche land, gedaen heeft. Tweemalen was hy reeds opgetrokken, ten tijde van JOJAKIM en JECHONIA, en nu zou het eerlang geschieden, *ten derden male.*

15. Ick hebbe de punt des Chaldeeuwschen sweerts gesett tegen Jerusalem, en alle hare poorten, op dat het herte der ingezetenen versmelte, ende de aenstooten of verwoestingen vermenigvuldigen: ach (*h*) het zwaerd der Chaldeeuwen is toegemaeckt, op dat 'et glinstere; het is ingewonden of gescherpt, om de Joden te slachten.

16. Houdt u by een, [*o sweert,*] houd uwen weg, niemand kan u stuiten, keert u rechts-om, schickt u, keert u slincks-om, waer henen uw aengesichte gestelt is, niets zal uwe verwoestingen kunnen wederstaen.

17. Ende ick selve sal oock mijne hant tegen mijne hant slaen, en, als het ware, in mijne handen klap-

(*h*) ond. vs. 28.

klappen, om de ondernemingen der Chaldeeuwen goed te keuren en aen te moedigen, ende mijne grimmigheyt doen ruſten en ophouden, wanneer zy volkomen, op de Joden, zal zijn uitgegoten, vergel. Kap. V: 13; Ick de HEERE hebbe 't geſproken, en zal het onfeilbaer ter uitvoer brengen.

18. Wederom geſchiedde des HEEREN woort tot my, in die zelvde Openbaring, ſeggende:

19. Gy nu, menſchen kint, vergel. Kap. II: 1. ſtelt u twee wegen voor, en teeken dezelve op eenen tichelſteen, vergel. Kap. IV: 1, waer door het ſweert en de legermacht des Konings van Babel, in het Joodſche land, kome: uyt één en het zelvde lant van Babel ſullenſe beyde die afgeteekende wegen, voortkomen; ende kieſt eene zijde, of bekwame plaets, alwaer gy het leger der Chaldeeuwen afſchildert, terwijl Nebucadnezar beraedſlaegt, welken der beide wegen hy zal inſlaen, kieſtſe aen het hooft van den wegh der ſtadt, daer de beide wegen, langs welken men, uit Babel, naer Jeruſalem, gaen kan, te zamen lopen.

20. Gy ſult eenen wegh voorſtellen en afteekenen, waer door het ſweert, en de krijgsmacht der Chaldeeuwen, inkomen ſal tegen Rabba de hoofdſtad van het land der kinderen Ammons, ofte tegen Juda, tot de vaſte en zeer verſterkte [*ſtadt*] Jeruſalem.

21. Want de Koningh van Babel ſal in twijffel ſtaen, welken weg hy wil inſlaen, en tegen welke Stad hy zich het eerst wenden zal, tegen Rabba, of tegen Jeruſalem. Daerom zal hy aen de wegſcheydinge ſtaen, en zijn leger aen het hooft of den hoek van de twee wegen, nederſlaen, om waerſegginge te gebruycken, en bygelovig te beproeven, welken weg hy moet inſlaen, hy ſal ſijne pijlen ſlijpen, en daerop de namen ſchrijven van Rabba en Jeruſalem, om zich naer die Stad te wenden, welker naem ſtaet op den pijl, die het eerst wordt uitgetrokken, hy ſal de Teraphim en afgodsbeelden vragen, hy ſal de lever beſien, en, door de wichelaren, de ingewanden der dieren laten raedplegen.

22. De waersegginge sal aen sijne rechterhant zijn op Jerusalem. Hy zal, door zijne bygelovige verrichtingen, rechts afgewezen worden, om den weg in te slaen, die naer Jerusalem loopt. Hy zal daerom schikkingen maken, om Hooftmannen, en onderscheidene bevelhebbers, over zijn talrijk leger, te stellen, om den mont te openen en een ysselyk krijgsgeschrei te maken in 't dootslaen, om de stemme op te heffen met gejuych, om stormrammen te stellen tegen de poorten van Jerusalem, om (i) sterckten op te werpen, om bolwercken te bouwen, om Jerusalem stormenderhand in te nemen.

23. De Koning Zedekia, en de ingezetenen van Jerusalem, zullen de aenkomst van Nebucadnezar niet willen geloven. Dit sal hen in hare oogen als een ydel waerseggen zijn, [*om datse*] met eeden beëediget zijn onder hen: voor zo ver Zedekia zich, met plechtigen eede, verbonden heeft, om Nebucadnezar onderworpen te zijn, en hy dezen eed schandelyk verbroken heeft, zal den Joden al dit kwaed overkomen, maer hy, Nebucadnezar, sal der ongerechtigheyt gedencken, en zich, van wegen dien meineedigen afval, aen de Joden, wreken, op datse ter dood, en ter gevangenis, gegrepen worden.

24. Daerom seyt de Heere HEERE alsoo: Om dat gylieden uwer ongerechtigheyt doet gedencken, en den Chaldeeuwen aenleiding gegeven hebt, om uwe boosheden op te merken, door dien uwe overtredingen ontdeckt worden, so dat uwe sonden, ook van de Babyloniers, gesien worden in alle uwe trouwlooze handelingen: om dat uwer gedacht wort, als meineedige lieden, sult gy met de hant gegrepen worden.

25. Ende gy, Zedekia, o onheyligh, meineedig en goddloos Vorst Israëls, wiens dagh, en schroomelyk oordeel, eerlang komen sal, ten tijde der uyterste ongerechtigheyt: 26. Al-

(i) Ezech. 4: 2. ende 17: 17.

26. Alsoo seyt de Heere HEERE; Doet dien Koninglyken hoet wech, ende heft die kroone af; want uwe Koninglyke waerdigheid zal een einde nemen: dese kroon en sal de selve niet wesen, en allen haren luister verliezen; ick sal verhogen dien wechgevoerden Koning Jojachin, die nu, in zijne gevangenis, nederigh is, wanneer de volgende Babylonische Koning Evil Merodach zijnen zetel, boven alle de gevangene Koningen, verheffen zal, verg. 2 Kon. XXV: 27-29. Jer. LII: 23. ende, u Zedekia, vernederen dien, die hoogh is.

27. Ick sal die [*kroone*] omgekeert, omgekeert, omgekeert stellen, en het gansche Joodsche Koningrijk slopen: ja sy en sal niet zijn, op het hoofd van iemand, uit het geslacht van Zedekia, tot op de dagen van den MESSIAS, tot dat hy kome, die [*daer toe*], als Davids zoon en heer, recht heeft, ende [*dien*] ick ick dat Koningrijk geven sal, om te heerschen van de zee tot aen de zee, en van de rivieren, tot aen de einden der aerde.

*Vs. 22-32. vinden wy eene voorzegging, omtrent de Ammoniten.*

Deze Prophecy heeft een zeer nauw verband met de vorige. — NEBUCADNEZAR, met zijne ontzettende krijgsmacht, uitgetogen, stond in twijffel, of hy eerst op Rabba, de Hoofdstad der Ammoniten, dan wel op Jerusalem, zou aenvallen. Toen de Ammoniten nu vernomen hadden, dat de Koning van Babel, op Jerusalem, was los gegaen, verg. vs. 19-22, waren zy zeer verblijd, zich inbeeldende, dat zy nu niet meer te vrezen hadden. Maer zy bedrogen zich. De Propheet voorspelt, dat hun ondergang, door de Chaldeeuwsche wapenen, zeer naby ware, en des te verschrikkelyker wezen zou, naer mate dezelve, tot betere gelegenheid, was uitgesteld.

De ondergang der Ammonieten wordt hier voorgesteld, onder soortgelijke zinbeelden, als vs. 9-17 gebruikt wa-

ren, om NEBUCADNEZARS optocht, tegen Jerusalem, af te teekenen.

28. Ende gy menschen kint, verg. Kap. II: 1. propheteert, ende segt, Alsoo seyt de Heere HEERE, van de kinderen Ammons ende van hare smadinge, waermede zy de Joden gesmaed hebben, zich, uit eenen ouden wrok, verblijdende, over den ondergang van Jerusalem: so segt, Het sweert, het sweert der Chaldeeuwen is, ook reeds tegen u, uytgetrocken, 't is ter slachtinge gevaegt om te verdoen, om te glinsteren:

29. Terwijle uwe waerzeggers u misleiden, en sy u ydelheyt sien, terwijle sy u leugen voorseggen; om u op de halsen te stellen, en te doen struikelen op de lijken der Joden, op de lijken der gener die van de godtloosen, de wrede Chaldeeuwen, verslagen zijn, welcker dagh, en schroomelyke ondergang, gekomen was ten tijde der uyterste ongerechtigheyt.

30. Keert [*uw sweert*] weder in sijne scheede, want het is te vergeevsch, dat gy u, tegen de Chaldeeuwen, zoudt zoeken te verdedigen. Gy zult niet gevangelyk wechgevoerd, maer, in uw eigen land, verdaen worden; in de plaetse daer gy geschapen zijt, in 't lant uwer woningen sal ick u richten.

31. Ende ick sal over u de geduchte uitwerksfelen van mijne gramschap uytgieten, ick sal tegen u door het alles verteerend vyer mijner verbolgenheyt blasen: ende ick sal u overgeven in de hant van brandende menschen, smeders des verderfs.

De zinbeeldige uitdrukkingen geven te kennen, dat NEBUCADNEZAR, als de roede van Gods toorn, het Joodsche land, met zijne krijgsbenden, overstroomen zou, en alles in vuur en vlam zetten. — De Joden zouden overgegeven worden, in de hand der Chaldeeuwen, die hier heten *brandende*, dat is onbezuisde en woedende *menschen*; zy heten *smeders des verdervs*, omdat zy zeer ervaren zijn, in het rooven, moorden, en verwoesten.

32. Den vyere sult gy tot spijse zijn, voor zo ver

ver gy, door het oorlogsvuur, zult verteerd worden, uw bloet ſal zijn in het midden des lants, het welk, in een ſchroomelyk bloedblad, zal veranderd worden: uwer en ſal niet gedacht worden. Uw volk zal nimmermeer herſteld, maer uwe gedachtenis geheel uitgeroeid worden. Dit geduchte oordeel, hoe ongeloovbaer het u moge voorkomen, zal u zekerlyk treffen: want ick de HEERE, die mijn woord altoos geſtand doe, hebbe 't geſproken.

Deze voorzegging is blijkbaer. — Nadat het Joodſche Koningrijk geſloopt was, wendden het de Chaldeeuwen tegen de Ammoniten. NEBUZARADAN, de Veld-Overſte van NEBUCADNEZAR, verwoestte hun land, te vuur en te zwaerd, vernielde de Hoofdſtad Rabba, en voerde hunnen laesten Koning BAELIS, met alle de voornaemſte lieden, gevangelyk wech. — Langs dezen weg, verloren de Ammoniten hunnen rang, onder de volken. Eenigen tijd daerna, namen zy wederom toe, in vermogen, zodat zy zich, met een talrijk leger, tegen JUDAS den MACCHABEER, verzetten durvden; maer zy werden geheel te ondergebracht, Macch. V: 8. JOSEPHUS *Antiq.* Jud. l. 12. c. 11, 12. Omtrent het begin der tweede eeuw van het Christendom, maekten zy wederom een talrijk volk uit, JUSTINUS MARTYR *in dial. cum* TRYPHONE p. 272; maer, niet lang daerna, zijn zy, onder de Arabiers, verſmolten, en daerdoor is hun naem eindelyk geheel verdwenen.

---

## HET XXII. KAPITTEL.

Of hier eene nieuwe Prophetiſche Leerreden beginne, dan of het een vervolg zy van de voorgaende, kunnen wy niet ſtellig bepalen. Zo veel is zeker, dat deze Godſpraek eene zeer nauwe betrekking hebbe, tot die, welke wy Kap. XXI. ontmoet hebben. Zy is wederom ingericht, tegen Jeruſalem, en het Joodſche volk.

Hier wordt, onder verſchillende gelykenisſen, aengetoond, hoe de Joden, van allerlei rang en ſtanden, niet alleen alle bedwang van Godsdienst en ſchaemte, maer zelvs van menſchelykheid hadden wechgeworpen, door het plegen van allerlei grouwelen, ten betoge, dat des HEEREN wegen, in het ſloopen van het ganſche Koningrijk, alleszins billyk en rechtvaerdig waren. — Het een en ander wordt, in drie Godſpraken, voorgedragen.

I. De *eerſte* behelst een uitvoerig voorſtel van de gemelde zaken, vs. 1-16.
II. In de *tweede*, wordt dit voorſtel nader verklaerd, vs. 17-22, en
III. In de *derde*, wordt het zelve bevestigd, vs. 23-31.

1. Voorder of *ende* geſchiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, ſeggende:
Na dit gewone opſchrivt, volgt

I. *De eerſte Godſpraek, vs.* 2-16. *Wy ontmoeten 'er in*
א. *Een vraegswijs voorſtel, aen den Propheet, of het gedrag der Joden kon verdedigd worden, vs.* 2[a].
ב. *Den last, welke de* HEER *aen* EZECHIEL *gegeven heeft, vs.* 2[b]-16.
*A. Deze last wordt, in het gemeen, voorgeſteld, vs* 3-16.
*B. Daerna, in verſcheidene byzonderheden, nader uitgebreid, vs.* 3-16.

2. Gy nu, menſchen kint, verg. Kap. II: 1, ſoudt gy der bloetſtadt recht geven? Zoudt gy hare zaek verdedigen? Zoudt gy u, door eene verkeerde lievde, en ontijdige barmhartigheid, laten aftrekken, van mijne oordeelen, in derzelver rechtvaerdigheid, aen te kondigen? Immers neen; zulk een gedrag zou alleronbetamelykst wezen. Zoudt gy Jeruſalem, die bloedſtad, in welke zo veel onſchuldig bloed vergoten is, verdedigen, en

en foudt gyse (*a*) recht geven? gy kunt niet anders, dan haer veroordeelen, en verklaren, dat hare aennaderende ondergang eene rechtvaerdigfte ftraf zy van hare grouwelen: ja maeckt om haer bekent alle hare grouwelen: en ftel dezelve voor, in alle de affchuwelykheid.

B. *Deze last wordt, in verfcheidene byzonderheden, nader uitgebreid, vs.* 3-16.

*A. De Propheet moest de grouwelen der Joden, die de oorzaken waren van hunnen aennaderenden ondergang in derzelver affchuwelykheid voorftellen, vs.* 1 12. *en dan*

*B. De fchroomelyke gevolgen daervan aenwijzen, vs.* 13-16.

3. Ende fegt; Alfoo feyt de Heere HEERE, o ftadt Jerufalem, wel eer de roem der Steden, met zulke uitnemende voorrechten begunftigd, die in haer midden onfchuldig bloet vergiet, verg. Jer. XIX: 4. op dat haer tijt kome, de tijd en van geduchte oordeelen, wanneer zy de vergelding van hare ongerechtigheid erlangen zal; want de vreesfelykfte ondergang zal het gevolg wezen van zulke grouwelen. O Stad, in welke de verfoeilykfte afgoderyen gepleegd worden, ende die dreckgoden tegen haerfelven, en tot haer eigen verderv, maeckt om haer te verontreynigen.

4. Door uw bloet dat gy (*b*) vergoten hebt, zijt gy fchuldigh geworden, dat onfchuldig bloed roept om wraek, ende met uwe dreckgoden die gy gemaeckt hebt, hebt gy u (*c*) verontreynigt, ende hebt uwe dagen, de dagen van rechtvaerdige vergelding doen naederen: ende zijt tot uwe jaren gekomen. Gy hebt het hoogfte toppunt van godloosheid beklommen, gy zijt, in de boosheid, oud en grijs gewor-

(*a*) Ezech. 20: 4. ende 23: 36. (*b*) 2 Kon. 21: 16. (*c*) Ezech. 20: 31, 31.

den, de maet van uwe ongerechtigheid is vervuld, en daerom zijn de jaren van rechtvaerdige straffen genaderd. Om dezer grouwelen wil, en omdat de tijd der rechtvaerdige vergelding gekomen is: daerom hebbe ick u den Heydenen overgegeven [*tot*] eenen (*d*) smaet, ende allen landen [*tot*] eenen spot. Ik heb u gegeven, in de handen der Chaldeeuwen. Deze zullen Jerusalem innemen, den Tempel verbranden, het geheele land verwoesten, en het gansche Koningrijk doen eindigen. De meeste ingezetenen zullen, door het zwaerd, omkomen; de overgeblevenen zullen gevangelyk wechgevoerd, en onder allerlei volken verstrooid worden. Dan zult gy, den Heidenen, tot spot, en tot een spreekwoord, wezen.

5. Die naeby, ende verre van u zijn, sullen u bespotten, over uwen verachtelyken toestand, gy onreyne van name, ende vol van onruste.

De laetste woorden kan men tweezins opvatten; of als eene benaming, met welke de HEER de Stad Jerusalem aenspreekt, of men kan dezelve, in den mond der Heidenen, leggen. — Volgens de eerste opvatting, zou de billykheid der aengekondigde oordeelen vertoond worden. Volgens de andere, geevt het te kennen, dat de Heidenen Jerusalem bespotten zouden, en als het ware naroepen: *gy onreine van naem, en vol van onrust. Gy onreine van naem*, dat is: „ gy „ die eertijds, als eene getrouwe Stad, en een heilig volk, „ beroemd waert, zodat een ieder gewoon ware, met ontzach en eerbied, van en tot u te spreken; gy zijt thans „ *onrein van naem*, en van wegens de verfoeilyke grouwe„ len, met welke gy besmet zijt, zodanig veracht, dat „ men u nauwlyks durvt noemen. *Gy zijt vol van onrust*, „ twist, oproer en geweld."

6. Zelvs de hoofden van het volk, die voorgangers in het goede wezen moesten, zijn de ergste boosdoeners. Siet, de Vorsten Israëls, de voornaemsten des volks, zijn in u, o grouwzaem Jerusalem, geweest, een yder nae sijne kracht, of *ieder naer zijnen arm*, naer het verme-

(*d*) Ezech. 5: 14.

mogen, het welk hem verleend was, yverig bezig geweest, om bloet te vergieten, en allerlei geweldenaryen aen te rechten.

7. Vader ende moeder hebbense in u licht geacht, en verfmaed; met den vreemdelingh, welken zy, volgens mijne wet, allerlei hulp hadden moeten bewijzen, hebbense in 't midden van u door verdruckinge gehandelt: fy hebben in u den weese ende de weduwe verdruckt.

8, Niet minder flecht hebben zich de Priesters gedragen, die voorgangers in den Godsdienst wezen moesten. Mijne heylige dingen, al wat mijnen dienst was toegewijd, hebt gy veracht, en zelvs den afgoden gegeven, ende mijne Sabbathen hebt gy ontheyligt, en geschonden.

9. Wat wonder, dat het gansche volk, tot allerlei grouwelen, is overgeflagen. Achterklappers, valsche aenbrengers, zijn in u geweest, om onschuldig bloet te vergieten: ende in het midden van u, o Jerusalem, hebbense op de (*e*) bergen gegeten, van het gene den afgoden geofferd was, fy hebben schendelickheyt, de snoodste schanddaden, met voorbedachten rade, in 't midden van u gedaen.

10. De verfoeilykste ontucht is algemeen geworden. Men heeft de schaemte des vaders in u (*f*) ontdeckt, en de zoonen hebben zich niet ontzien, zich, met hunne moeders, te vermengen. De jonge maegden hebben zy niet alleen geschonden, maer zelvs, in den tijd van hare afzondering, met geweld, verkracht: die (*g*) onreyn was door affonderinge hebbense in u verkracht.

11. By het overspel, is de bloedschande gekomen. Daer toe heeft de een (*h*) grouwel gedaen met sijns naestens (*i*) huysvrouwe, ende een ander heeft

(*e*) Ezech. 18: 6, 11. (*f*) Levit. 18: 8. (*g*) Levit. 18: 19. Ezech. 18: 16, 11. (*h*) Levit. 18: 20. (*i*) Jerem. 5: 8.

ſijns (*k*) ſoons vrouwe met ſchendelickheyt verontreynigt: nogh een ander heeft in u ſijne ſuſter, ſijns (*l*) vaders dochter, verkracht.

12. De Rechters hebben het recht verkracht. Sy hebben geſchencken in u genomen, om bloet te vergieten: woecker van uwe broederen, ende krijtenden overwinſte van vreemden, hebt gy genomen, ende gy hebt gierigheyt gepleegt aen uwen naeſten door verdruckinge; maer gy hebt mijner vergeten, ſpreeckt de Heere HEERE, aen mijne onverdiende zegeningen, en uwe verplichting, om my te dienen, in het geheel niet gedenkende.

13. Siet dan, ick hebbe mijne hant (*m*) geſlagen, om uwe gierigheyt, die gy bedreven hebt: ende om uw bloet; die in 't midden van u geweeſt zijn.

*Ik heb mijne hand geſlagen.* — Men zou het ook vertalen kunnen: *Ik ſla mijne handen te zamen*, en dan is het, als of de HEER zeide: „ Ik ſta verbaesd, en Ik ben, „ met innerlyke ontroering, aengedaen, over uwe grouwe- „ len. Ik heb eenen heiligen afkeer, van uwe ſchreeu- „ wende boosheden, en tevens ben Ik, met innerlyke „ ontferming, aengedaen, van wegens de ſchroomelyke „ oordelen, welke Ik over u zal en moet brengen." — Maer behoudt men onze Overzetting, dan is de mening: „ Ik heb, als het ware, door in de handen te ſlaen, den „ vyand reeds, tegen u, aengehitst," en dan wordt 'er, op eene zinbeeldige wijs, aengeduid, dat de maet van Judas ongerechtigheid vol ware, dat de HEER niet alleen hunnen aennaderenden ondergang vastelyk beſloten had, maer dat Hy ook, in den weg van zijne Voorzienigheid, daertoe de toebereidſelen maekte.

De laetſte opvatting ſchijnt best te ſtroken, zo met de grondtael, als met het verband, vs. 14.

14. De aenval der Chaldeeuwen zal allerverſchrikkelykst

(*k*) Levit. 18: 15. (*l*) Lev. 18: 9. (*m*) Ezech. 21: 17.

lykst wezen. Sal uw herte bestaen, en zult gy moedsgenoeg hebben, om hun tegenstand te bieden? sullen uwe handen sterck zijn, zult gy den moed niet geheel laten zinken, in de dagen als ick met u handelen, en in het gericht treden sal? om u, naer verdiensten, te straffen. De Chaldeeuwen zullen, als de uitvoerers van mijne wraek, zekerlyk komen: ick de HEERE hebbe 't gesproken, ende sal 't (*n*) doen.

15. Ende ick sal u, wanneer de meesten, door het zwaerd, zullen gevallen zijn, (*o*) verstroyen onder de Heydenen, ende u verspreyden in de landen: ende uwe onreynigheyt uyt u verteeren.

*Ik zal uwe onreinigheid uit u verteeren.* — Dit nemen zommigen, als eene belovte, in deze zin: „ Ik zal u, als „ in eenen oven van beproeving, zuiveren; door het „ vuur mijner geduchte oordelen, zal Ik u reinigen, van „ alle uwe vuile zonden." Dan deze verklaring schijnt niet te stroken, met het verband van zaken, daer de HEER bezig is, om den Joden de meest geduchte oordelen aen te kondigen. — Wy houden het daerom voor eene bedreiging, als of de HEER zeide; „ o Jerusalem, Ik zal „ uwe ingezetenen, die als de onreinigheid zelve zijn, „ geheel en al verteeren, en hun verderv, door de vreesselykste oordelen, voleinden."

16. So doende sult gy, wanneer Ik, op de gezegde wijs, uwe ongerechtigheid verteerd, en mijne bedreigde oordeelen, door de Chaldeeuwen, uitgevoerd zal hebben, in u, in het openbaer, ontheyligt zijn voor de oogen der Heydenen, en tot een afgrijzen wezen: ende gy sult, by ondervinding weten, dat ick de HEERE ben, die mijn woord gestand doe.

(*n*) Ezech. 17: 24. (*o*) Ezech. 12: 14, 15.

II. *In de tweede Godspraek, vs. 17-22 word na het opschrivt, vs. 17.*

א. *De verregaende verbastering der Joden zinbeeldig voorgedragen, vs. 18, en*

ב. *Daerna worden hunne geduchte straffen, op dezelvde wijs, afgeteekend, vs. 19-22.*

17. Wijders of *ende* toen geschiedde des HEEREN woort tot my, in die zelvde Openbaring, seggende:

18. Menschen kint, verg. Kap. II: 1. die van den huyse Israëls, de Joden die nog in Kanaan wonen, zijn my tot (*p*) schuym, tot een mengsel van verscheidene slechte metalen, geworden: sy zijn alle koper, ofte tin, ofte yser, ofte loot, in 't midden des ovens, of van den smeltkroes, verg. Prov. XVII: 3. XXVII: 21. silverschuym zijnse geworden.

Wat geven deze zinbeeldige spreekwijzen te kennen? — De opgenoemde metalen, schoon elk van een veelvuldig nut zy, zijn evenwel, in vergelyking van het goud en zilver, van weinig waerde; en een mengsel van alle die metalen onder één deugt nergens toe. Het *zilver schuim*, is van geen gebruik in het geheel. — De mening vs. 18 is derhalve: „ De Joden, die wel eer, als een edel gesteente, kostelyk waren in mijne oogen, zijn zo verbasterd, dat zy, als een mengsel van gemene metalen, nergens toe deugen. Schoon 'er, onder hen, in het burgerlyke en godsdienstige, nog al eenige dingen zijn, welke op zich zelve goed zouden wezen, zo zijn zy evenwel, door de afgoderyen en allerlei grouwelen, zo vervalscht, dat zy ten eenenmael verdorven zijn. Het verderv is zo diep ingedrongen, dat zy, door geen vuur van beproeving, meer kunen gelouterd worden. Zy zijn reeds meermalen, in de smeltkroes der Godlyke oordelen, geweest, maer, in plaets van zich te verbeteren,

wor-

(*p*) Jes. 1: 22.

„ worden zy hoe langer zo slechter, zodat zy nu als zil-
„ verschuim, het welk nergens toe deugt, zullen wech-
„ geworpen en geheel verdaen worden."

19. Daerom, alsoo seyt de Heere HEERE; Om dat gylieden alle tot schuym en onverbeterlyk verdorven geworden zijt, daerom siet, ick sal u in 't midden van Jerusalem, wel eer die heilige Stad, als in eenen smeltkroes vergaderen, wanneer gy, by den inval der Chaldeeuwen, derwaerts vluchten zult.

20. [*Gelijck*] silver, ofte koper, ofte yser, ofte loot, ofte tin in 't midden eens ovens vergadert wort, om het vyer daer over op te blasen, op dat men 't smelte: alsoo sal ick ulieden vergaderen in mijnen toorn, ende in mijne grimmigheyt daer laten, ende smelten.

Wanneer men metalen wil beproeven, vergadert men dezelve, in eenen smeltkroes, zet den smeltkroes in het midden der koolen, en men blaest het vuur aen, om het metael te doen smelten. *Alzoo*, zegt de HEER, *zal Ik u vergaderen, in mijnen toorn, ende* Ik zal u, *in mijne grimmigheit*, als een vuurbrand, *daer laten en smelten.* — Gelijk een metaelscheider zijn kroes, in het vuur, laet, tot dat het metael wel gesmolten is, zo zou ook de HEER de Joden, binnen Jerusalem, als in een smeltkroes, vergaderen, en hoe sterk het vuur van zijne grimmigheid rondom hen branden mogt, aldaer laten, tot dat zy geheel versmolten en verteerd waren. Met één woord, de Joden zouden zich, van alle kanten des lands, naer Jerusalem begeven, om zich aldaer, tegen de woede der Chaldeeuwen, te beveiligen, maer zy zouden aldaer, door het zweerd, den honger, en de pestilentie, meerendeels omkomen.

21. Ja ick sal u, binnen Jerusalem, als in eenen smeltkroes, byeenbrengen, ende sal op u blasen in 't vyer mijner verbolgenheyt; dat gy in 't midden van haer sult gesmolten worden.

22. Gelijck het silver in 't midden des ovens gesmolten wort, alsoo sult gylieden in 't midden van haer gesmolten worden: ende gy sult; by on-

dervinding weten, dat ick, de HEERE, mijne grimmigheyt over u uytgegoten hebbe.

Ruim drie jaren, na dezen tijd, werd Jerusalem, door de Chaldeeuwen, voor de tweede mael, berend. Zy was, als een smeltkroes, wanneer het vuur van Gods toorn zo ver, over de Joden, brandde, dat het grootste gedeelte daer in versmolt, terwijl zy, die het gevaer ontvluchtten, door den vyand, achterhaeld, en in Babel, als in eenen nieuwen smeltkroes, vergaderd werden.

III. *In de derde Godspraek, worden de gemelde zaken nog nader bevestigd, vs. 23-31. Na het opschrivt vs. 23.*

א. *Wordt eerst de algemeene verdorvenheid van het Joodsche volk voorgesteld, vs. 24-29.*

ב. *Daerna wordt hun ondergang, als eene rechtvaerdige straf bedreigd, vs. 30, 31.*

23. Voorts, of *ende* vervolgens, geschiedde des HEEREN woort tot my, in die zelvde Openbaring, seggende:

24. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. segt tot haer; Gy zijt een lant, dat niet gereynigt en is, [*dat*] sijnen plasregen niet en [*heeft gehadt*] ten dage der gramschap.

Al zo wel zou men de woorden, in plaets der inlassching van onze Overzetteren, (*heeft gehad*) op deze wijs, kunnen aenvullen: *gy zijt een land, het welk niet gereinigd is, het welk zijnen plasregen niet (heeft ingetrokken)*, in het welk de regen, ter vruchtbaermaking, niet is doorgetrokken. — Het Joodsche volk wordt hier vergeleken, *by een land, het welk niet gereinigd is*, dat is, by een onvruchtbaer land, het welk niet, dan doornen en distêlen van allerlei godloosheid, voortbrengt, schoon dit onkruid al eens uitgeroeid ware, was evenwel het land niet gezuiverd, van het kwade zaed; de wortelen waren te diep ingeschoten, om geheel uitgeroeid te worden, zodat de moeite, aengewend, om dit land te zuiveren, vergeevsch geweest ware. Te weten de godvruchtige Koningen, HISKIA en JOSIA, hadden zich

zich beyverd, om het Joodſche land, van deszelvs boosheden, te zuiveren, maer de harten der bewoneren werden niet gereinigd; na den dood van deze Koningen, nam het onkruid van allerlei grouwelen wederom de overhand. — De *regen* van 's HEEREN woord, van vermaningen, waerſchouwingen, belovten en bedreigingen, was wel, in eene zeer overvloedige maet, als een ſterke *plasregen*, op de Joden gevallen; de HEER had niets onbeproevd gelaten, om hunne harten week en vatbaer te maken, voor het goede zaed; maer die regen *was niet ingetrokken*, zy was, als op rotsſteenen, gevallen; zy had genen den minsten invloed gehad, op de gemoederen, ook zelvs niet *ten dage der gramſchap*, in tijden van Gods geduchte oordeelen, gelijk in de dagen van JOAHAZ, als mede van JOJAKIM en JECHONIA, toen de HEER den Joden zulke geduchte blijken van zijne gramſchap, door de Egyptenaren en Chaldeeuwen, deed ondervinden.

25. De verbinteniſſe harer Propheten is in 't midden van haer. Te Jeruſalem hebben zich de valſche Propheten onderling verbonden, om vrede en herſtelling van het wechgevoerde, te beloven, en zich, tegen des HEEREN Propheten, die de waerheid ſpreken, geweldig te verzetten, als een brullende leeuw die, razende van honger, op eenen roof aenvalt, dien hy rooft: ſy eten de (*q*) zielen op, voor zo ver zy deels de Propheten van kant maken, deels, door hunne bedriegelyke voorſtellen, den ondergang van het volk berokkenen, den ſchat, ende het koſtelicke, al wat van groote waerde is, nemenſe wech, om zich te verrijken; hare weduwen vermenigvuldigen ſy in 't midden van haer, zo door het aenrichten van vervolgingen, als door Zedekia en het volk te verleiden, om zich, met geweld, tegen Nebucadnezar, te verzetten, het gene eene vreesſelyke ſlachting, onder de mannen, ten gevolge hebben zal.

26. Hare Prieſteren doen mijne wet gewelt aen, niet alleen door het plegen van allerlei grouwelen, maer

(*q*) Matth. 23: 14.

ook door mijne wet schandelyk te verdraeijen, ende sy ontheyligen mijne heylige dingen, den Tempel, de Voorhoven, de Altaren, de Vaten, en andere dingen, welke, aen mijnen dienst, zijn toegewijd; tusschen het het heylige ende het ontheylige, en maken sy geen (*r*) onderscheyt, ende [*'t verschil*] tusschen het onreyne ende reyne, en gevense niet te kennen: daer toe verbergen sy hare oogen van mijne Sabbathen. Zy hebben hunne oogen, om mijne Sabbathen te aenschouwen en te vieren, met opzet gesloten, en als het ware verzegeld, zodat zy mijne wetten, omtrent het vieren van de Sabbathen, met eene opzettelyke hardnekkigheid, overtreden hebben; ja ick worde in 't midden van hen, van de Priesteren, ontheyligt. Menschen, die, volgens hun ampt, alles moeten toebrengen, om My te heiligen, zijn de eerste en voornaemste, in het versmaden van mijnen dienst.

27. Hare (*s*) Vorsten, die het bewind van zaken in handen hebben, zijn in 't midden van haer als wolven die eenen roof rooven, om bloet te vergieten, [*ende*] om zielen te verderven; op datse gierigheyt souden plegen, en hunne onverzadelyke hebzucht voldoen.

28. Hare valschelyk zogenaemde Propheten nu (*t*) plaesteren haer met loosen-kalcke, door hun allerlei heil en voorspoed te beloven, vergel. Kap. XIII: 10; (*v*) siende ydelheyt, en verdichte openbaringen voorwendende, ende hen leugen voorseggende: seggende, Alsoo seyt de Heere HEERE; ende de HEERE en heeft ondertusschen tot hen niet gesproken.

29. Het volck is niet beter, dan deszelvs voorgangers. De ingezetenen des lants plegen enckel verdruckinge, onrecht, list, en geweld; ende zy bedrijven enckel rooverye, rooven en steelen is hunne geduurige bezigheid, oock onderdrucken sy den elendi-

(*r*) Levit. 10: 10. Ezech. 44: 23. (*s*) Mich. 3: 11. Zeph. 3: 3. (*t*) Ezech. 13: 10. (*v*) Ezech. 21: 29.

digen ende nootdruftigen; ende den vreemdelingh, welken zy, met alle bescheidenheid, behandelen moesten, verdrucken sy sonder recht, zodat het verderv der zeden, tot alle rangen van menschen, is doorgedrongen, en, ten hoogsten toppunte, geklommen.

30. De tijd daerom van mijne lang getergde langmoedigheid is geeindigd, te meer omdat mijne laetste poging, om den geheelen ondergang van Juda nog voor te komen, ook vruchteloos is afgelopen. Ick socht nu, met de uiterste naerstigheid, eenen man uyt hen, die den muer mochte toemueren, ende voor mijn aengesicht in de (*x*) bresse staen voor het lant, op dat ick 't niet en mochte verderven: maer ick en vondt niemant.

Er waren nog wel eenige weinigen, onder het Joodsche volk, die den HEER vreesden, en hunne rechtvaerdige zielen nacht en dag kwelden, over de algemeene en hoogstgaende boosheid van hunne Natie, vergel. Kap. IX: 4; maer de HEER spreekt hier, volgens het gansche verband van zaken, van het groote gros des volks, en wel bepaeldelyk van de zulken, die de maet van hunne ongerechtigheid vervuld hadden. Onder alle deze, *vond* de HEER *niemand*, die zich voor Hem vernederde, en tot bekeering liet bewegen.

De toespeling is genomen, van eenen vyand, die Jerusalem niet alleen berent, maer zelvs reeds bresſen, in de muuren, gemaekt heeft; zodat hy gereed stae, om de Stad stormenderhand in te nemen, en om alles te vuur en te zwaerd te verwoesten. — Onder die zelvde zinprent, wordt de zorgloze gerustheid van het Joodsche volk, in die zorglyke omstandigheden, levendig afgeteekend. Niemand hunner bekommerde zich, in het dringend gevaer, om de geledene schade, aen den muur, te herstellen, of den indringenden vyand, met het zwaerd in de vuist, aftekeeren. Het een en ander vertoont ons de volgende zaken.

(*x*) Psalm 106: 23.

1. Dat 'er niemand was, onder de Joden, die zo veel geloov floeg, aen de Godlyke bedreigingen, dat hy eenige pogingen aenwendde, om het vervallene te herstellen, en zich ten dien einde, met boetvaerdige schuldbelijdenis, voor God te verootmoedigen.
2. Dat eene oprechte bekeering nog tijdig genoeg zou geweest zijn, om de bedreigde oordeelen af te wenden.
3. Dat de verwoesting van Jerusalem onvermijdelyk ware, de zorgloosheid van hare burgeren onverschoonbaer, en hun gansche gedrag ten eenenmael onverantwoordelyk, zodat zy alle hunne rampen aen zich zelven te wijten hadden.

31. Daerom, vervolgt de HEER, vermits zy de maet van uwe ongerechtigheid volkomen vervuld hebben, heb ick de geduchte uitwerkselen van mijne gramschap over hen uytgegoten; door 't vyer mijner verbolgenheyt heb ickse verteert: haren wegh hebbe ick op haren (y) kop gegeven, en hun rechtvaerdig vergolden, naer hunne daden, spreeckt de Heere HEERE.

---

## HET XXIII. KAPITTEL.

MEt dit Kapittel, eindigt die bundel van Godspraken, welke, met Kap. XX, begonnen, en in het zevende jaer van JECHONIAS wechvoering, 4 jaren voor Jerusalems verwoesting, zijn uitgesproken.

Hier wordt het afgodisch gedrag van de twee huizen Israëls, onder de zinprent van twee overspelige wijven, met deszelvs geduchte gevolven, zeer eigenaertig afgeteekend. — Na het opschrivt, vs. 1.

I. Wordt eerst de afgodery van Israël, reeds van de vroeg-

(y) Ezech. 9: 10. ende 11: 22. ende 16: 43.

vroegste tijden, in Egypte bedreven, zinbeeldig voorgesteld, vs. 2, 4.

II. Maer na dat Israël, door het Sinaitisch Verbond, aen den HEER getrouwd was, hadden zy het nog veel erger gemaekt. Dit wordt vervolgens, in de byzonderheden, aengewezen, vs. 5-49.

א. Het wangedrag van Samaria, met deszelvs gevolgen, vinden wy, vs. 5-10.

ב. Daerna dat van Jerusalem, vs. 11-35. en

ג. Eindelyk van beide te zamen, vs. 36-44.

1. Voorder geschiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, seggende:

2. Menschen kint, verg. Kap. II: 1. daer waren twee getrouwde wijven, ééner moeder dochteren, zijnde derhalven zusters.

3. Dese hoereerden in (*a*) Egypten, in hare jeugt hoereerdense: daer wierden hare borsten gedruckt, ende daer wierden de tepelen haers maegdoms betast.

4. Hare namen nu waren Ohola de grootste, ende Oholiba hare suster; ende sy wierden mijne, ende baerden sonen ende dochteren: dit waren hare namen; Samaria is Ohola, ende Jerusalem Oholiba.

De namen van deze twee zusters waren OHOLA en OHOLIBA. De eerste beteekent zo veel, als *haer tabernakel*, en de andere zegt, *mijne tabernakel is in haer.* — De HEER verklaert zelvs, wie deze zinbeeldige wijven waren. OHOLA beelde Samaria af, en OHOLIBA Jerusalem. Men denke niet alleen aen deze Steden, maer ook aen het Rijk der X Stammen, en dat van Juda, waer van Samaria en Jerusalem de Hoofdsteden waren.

De gemelde Hoofdsteden, en derzelver Koningrijken, worden eigenaertig voorgesteld, onder het zinbeeld van

(*a*) Ezech. 20: 8.

*twee wijven, dochters van eene moeder*, welker *grootste* of oudste OHOLA, en de andere OHOLIBA, genaemd worden, vs. 2, 4. — Volken komen meermalen voor, als vrouwen, daerom heet het Joodsche volk zeer gemeenzaem de jongvrouw Israëls, Zions, en Jerusalems. Het volk van Israël en Juda komt hier voor, als *wijven*, in onderscheiding van ongehuwde maegden, om dat deze volken, uit hoofde van het Sinaitisch Verbond, in eene huwelyksbetrekking, tot God stonden. De Koningen der X Stammen, en van Juda, mogten, met recht, *eener moeder dochters* genaemd worden, voor zo ver zy zusters ware, beide oorsprongelyk, uit moeder SARA. — SAMARIA wordt de *grootste* van deze zusteren genaemd, om dat het Rijk der X Stammen, ten aenzien van het innerlyk vermogen, immers in het begin, machtiger was, dan dat van Juda, daerenboven was het Rijk der X Stammen het eerste geweest, in de overtreding, en in de gerichten, welke daar op gevolgd waren, terwijl het Rijk van Juda het grouwzaem gedrag der X Stammen naer gevolgd, en daerom ook, in de straffen, gedeeld had. — Ook waren de zinbeeldige benamingen zeer gepast. Het Rijk der X Stammen heet eigenaertig OHOLA, of *haer tabernakel*, om daerdoor te vertoonen, hoe de X Stammen, by den afval van DAVIDS huis, onder JEROBEAM, zich van God, zijnen Tempel, en dienst, hadden afgescheiden, en eenen eigenen Godsdienst, zijnde den grouwzamen kalverdienst, in eenen eigenen tabernakel, of daertoe geschikte plaets, te Dan en te Bethel, verzonnen hadden. Daerentegen was de benaming van OHOLIBA, *mijn tabernakel*, zeer gepast voor het Rijk van Juda, om daer door aen te wijzen, dat de ware Godsdienst, in den Tempel te Jerusalem, gedurende eenen geruimen tijd, onderhouden was.

De schendaed van deze twee wijven was hoerery en overspel. Het geeft te kennen, dat de beide Koningrijken van Israël en Juda zich hadden schuldig gemaekt, aen afgodery, welke zeer gemeenzaem wordt aengemerkt, als een geestelyk overspel, door het welk de huwelyksbetrekking,

king, welke de HEER, in het Sinaitisch Verbond, tot JACOBS nageſlacht had aengenomen, allerſchandelykst geſchonden en verbroken was.

Vs. 3 werd de zinbeeldige hoerery, dat is de afgodery van deze volken, reeds in Egypten, levendig afgeteekend: *deze hoereerden in Egypte* enz. Toen was nog het Sinaitisch Verbond niet opgericht, noch de trouw, tusſchen den HEER en JACOBS nakomelingen, werkelyk voltrokken, maer zy waren evenwel, door het verbond met ABRAHAM opgericht, met den HEER, in ondertrouw opgenomen. JACOBS nageſlacht mogt derhalven, in Egypten, beſchouwd worden, als des HEEREN ondertrouwde bruid. — De afgodery wordt nader afgeteekend: *in hare jeugd hoereerden zy, daer*, in Egypten, namelyk: *worden hare borſten gedrukt, en daer werden de tepelen hares maegdoms betast.* Het geevt te kennen, dat de Israëlieten de grouwzaemſte afgodery gepleegd hadden, met de drekgoden der Egyptenaren, en dat die ſchendaed daer door aenmerkelyk verzwaerd wierd, dat zy deze afgodery pleegden, *in de* eerſte *jeugd*, toen zy, door vermenigvuldiging van hun geſlacht, eerst een volk begonden te worden.

Dan hoe zeer dit volk, reeds zeer vroeg, zijnen weg verdorven had, de HEER nam het evenwel aen, tot het volk van zijn byzonder eigendom. De Israëllers, zegt de HEER, *werden mijne*, Dit geſchiedde, by het oprichten van het Sinaitisch Verbond, toen de HEER deze Natie, tot zijne vrouw, tot zijn byzonder eigendom, heeft aengenomen, verg. Kap. XVI: 8. *Zy baerden*, wordt 'er bygevoegd, *zoonen en dochteren*; dit vertoont ons de ſpoedige vermenigvuldiging van Israël, vooral by hunne komst in Kanaan, en byzonder ten tijde van DAVID en SALOMO.

Maer, zou men kunnen vragen, zijn de uitdrukkingen VS. 3 niet al te onbewimpeld? Komen zy wel overeen, met het welvoeglyke? Zijn zy niet geſchikt om onreine drivten op te wekken? — Wy antwoorden, dat het oordeel, over het welvoeglyke, by verſchillende volken, zeer onderſcheiden zy. De verſchillendheid van lucht-

ftreek, zeden en gewoonten, kunnen zeer veel invloed hebben, op de denkwijs, omtrent het welvoeglyke. — Daerenboven was het oogmerk van deze Godfpraek, om niet alleen het wangedrag van Israël en Juda voor te ftellen, maer vooral om het fnoode van dit wangedrag zo levendig af te teeken, dat het elk moest in het oog lopen. — Het kan zijn, dat 'er, van zodanige uitdrukkingen, misbruik gemaekt worde, tot het opwekken van onreine drivten, dan deze fchadelyke uitwerking moet, niet aen de gezegdens zelve, maer aen de onreinheid van 's menfchen verdorven hart, worden toegefchreven.

II. *Maer hoe hadden zich de Israëlieten gedragen, na dat zy, aen den* HEER, *door het Sinaitiesch Verbond, getrouwd waren? allerfchandelykst. Dit vinden wy, vs. 5 49.*

ℵ. *Het wangedrag van* OHOLA, *of Samaria, met deszelvs geduchte gevolgen, vinden wy, vs. 5-10.*

A. *Het wangedrag, vs. 5-8.*

B. *De rampzalige gevolgen daervan, vs. 9, 10.*

5. Ohola nu hoereerde, zijnde onder my, toen zy, onder My, als haren echten man, ftond, en verplicht was, om My alleen te dienen, ende fy wert verlieft op hare boelen, op de Affyriers die naeby waren:

OHOLA, dat is Samaria, *hoereerde*, en dat wel met de Asfyriers. — Dit wangedrag van het Rijk der X Stammen moet derhalven gebracht worden, tot zulken tijd, in welken de Asfyriers, met het zelve, in een verbond ftonden; tot den tijd van MENAHEM, PEKAHIA, PEKAH, en HOSEA, toen PUL, TIGLATH PILEZER, en SALMANASSER, het Asfyriesch Rijk beftuurden. — Deze Asfyriers *waren naby*. Dit kan verftaen worden van de nabuurfchap der Asfyries, by het Rijk der X Stammen, nadat Syrien, het geen tusfchen Kanaan en Asfyrien lag, door de Asfyriers, vermeesterd was, of van de overeenkomst, tusfchen de Israëlieten en Asfyriers, in aert, zeden, en zucht tot de afgodery.

OHOLA was verlievd geworden, op de Asſyriers. Vs. 6 worden de aenlokſelen gemeld, welke deze ontuchtige lievde veroorzaekt hadden, en doorgaens onreine lusten, by dartele vrouwen, verwekken. Het waren blinkende kleederen, aenzienlyke ſtaet, bloeiende jeugd, en heldhaftige dapperheid. — De Asſyriers waren

6 Bekleedt met hemelsblaeuw, en op het prachtigst uitgedoscht. Zy waren Vorſten, ende Overheden, of liever Veld-Overſten, altemael gewenſchte jongelingen, in de kracht en den bloei van hun leven; ruyteren, rijdende op peerden. Dit alles ontſtak de lievde van Ohola, en deed Samaria hunkeren, naer eene verbindtenis, met de Asſyriers.

7. Alſo dreef ſy hare hoereryen met deſelve, die alle de keure der kinderen Aſſurs, uitgelezene Vorſten en Overheden, waren: ende niet alleen met deze, maer, ten blijke dat zy eene onverzadelyke hoer was, ook zelvs met allen op dewelcke ſy verlieft was, wie zy dan ook waren, met aller derſelver dreckgoden verontreynigde ſy haer.

Dit wijst ons, naer den tijd van Koning MENAHEM, toen PUL, tegen het land van Israël, optrok, en MENAHEM 1000 talenten zilvers aen hem opbracht, om hem, tegen zijne misnoegde onderdanen, op den throon te handhaven, 2 Kon. XV: 19, 20. — Het is waer, de Israëlieten hadden de Asſyriers niet eerst opgezocht, maer zy zelve waren, door PUL, overvallen. Maer, in dit ongeval, hadden zy, tot den HEER, de toevlucht moeten nemen, in plaets van zich, met de afgoden der Asſyriers, te verontreinigen.

8. Sy en verliet oock niet hare hoereryen [*gebracht*] uyt Egypten, toen de Israëlieten, ten tijde van Koning Hoſea, een verbond ſloten, met So, den Koning van Egypten, tegen de Asſyriers, van welke Hoſea was afgevallen, 2 Kon. XVII: 4, en vooral toen zy den Kalverdienst, welken Jerobeam van de Egyptenaren ontleend had, met de afgoden der Asſyriers, vereenigden. Aen dezen dienst der Egyptiſche afgoden, was Ohola,

van hare jeugd, gewoon: want ſy, die Egyptiſche boelen, hadden by haer in hare jeugt gelegen, ende ſy hadden de tepelen hares maegdoms betastet: ende ſy hadden hare hoererye over haer uytgeſtort.

9. Daerom gaf ick haer in de hant harer boelen, dat is in de macht der Asſyriers, over: in de hant der kinderen (*b*) Aſſurs, op dewelcke ſy verlieft was, gav Ik haer over.

10. Deſe ontdeckten eerst hare ſchaemte, voor zo ver de Asſyriers het Rijk der X Stammen, van deszelvs innerlyke vermogen, beroovden, door het opleggen van zware ſchattingen; hare ſonen ende hare dochteren namenſe wech, toen de Asſyriers de Isralieten gevangelyk wechvoerden, zo dat 'er ſlechts een gering deel wierd overgelaten, maer haer zelve, Ohola namelyk, doodden ſy met den ſweerde, wanneer zy de Hoofdſtad Samaria vermeesterden, en het ganſche Rijk der X Stammen vernietigden: ende ſy kreegh eenen ſchimp en ſpot name onder de wijven, dat is zy werd veracht van de nabuurige volken, na dat men gerichten over haer geoeffent hadde, en zy zo zichtbaer, door den HEER, geſtraft was;

ℵ. *Vs.* 11-35. *wordt ons het wangedrag van* OHOLIBA, *of Jeruſalem, met deszelvs geduchte gevolgen, afgebeeld.*

A. *De grouwelen van* OHOLIBA, *of Jeruſalem, vinden wy, vs.* 11-21.

B. *De ſtraffen daervan, vs.* 22-29.

C. *De billyking van die ſtraffen, vs.* 30-35.

A. *De grouwelen van* OHOLIBA, *of Jeruſalem, waren niet alleen van dezelvde zoort, als die van hare zuster* OHOLA, *maer zy overtrof nog ver weg, in boosheid, hare zuster.*

*A. dit*

(*b*) 2 Kon. capp. 17. ende 18.

*A. Dit wordt, in het algemeen, voorgesteld, vs. 11.*

*B. En, in de byzonderheden, nader aengewezen, vs. 12-21.*

11. Als hare ſuſter Oholiba, dat is Jeruſalem en het Rijk van Juda, [*dit*] ontzachlyk oordeel ſagh, het welk de HEER, door de Asſyriers, over Samaria, en het Rijk der X Stammen, tot eene rechtvaerdige ſtraf van haer overſpel en afgoderyen, had uitgeoeffend, ſo verdorf ſy hare minne nogh meer dan die, ende hare hoereryen meer dan de hoereryen van hare ſuſter. Het Rijk van Juda maekte het, in het pleegen van de grouwzaemſte afgoderyen, nog veel erger, dan dat der X Stammen gedaen had.

12. Sy wert verlieft op de kinderen (*c*) Aſſurs, de Vorſten, ende Overheden die naeby waren, bekleedt met volkomen-cieraet, ruyteren, rijdende op peerden: altemael gewenſchte jongelingen.

13. Doe ſagh ick datſe ook verontreynigt was: ſy Ohola en Oholiba hadden beyde eenderley wegh, zy waren elkanderen, in boosheid, gelijk.

De aenlokſels, welke OHOLIBA, op de Asſyriers, deeden verlieven, waren dezelvde als vs. 6 vermeld zijn, uitgenomen, dat vs. 12, niet van *hemelsblauw*, maer van *volkomen cieraed*, geſproken wordt. Dit kan aenwijzen, dat de Asſyriers, behalven het hemelsblauw, ook kleederen van andere kostbare verwen droegen, door welke zy ongemeen bevallig waren, in de oogen van OHOLIBA. — In den zakelyken zin, vertoont het ons den grooteren luister, en het meerder vermogen, het welk de Asſyriſche Monarchy, zedert de ſlooping van het Koningrijk der X Stammen, verkregen had.

Niet alleen verlievde OHOLIBA, op de Asſyriers, maer zy *was* werkelyk, met dezelve *verontreinigd*, voor zo verde

(*c*) 2 Kon. 16: 7.

Joden zich deels, in eene nauwe verbindtenis, met de Asſyriers, ingelaten, deels hunne afgoderyen nagevolgd hadden. Dit geſchiedde, ten tijde van den grouwzamen Koning MANASSE.

14. Ja ſy dede tot hare hoereryen nogh meer toe. Oholiba maekte het nog veel erger, dan Ohola ooit gedaen had: want doe ſy geſchilderde mannen aen de wandt ſagh, de beelden der Chaldeen, geſchildert met menie,

OHOLIBA overtrof hare zuster OHOLA ver weg, in boosheid. By het overſpel, met de Asſyriers, voegde zy nog dat, met de Chaldeeuwen vs. 14-18, en met de Egyptenaren vs. 19-21.

Ten aenzien der Chaldeeuwen, *zag zy geſchilderde mannen aen den wand, de beelden der Chaldeeuwen, geſchilderd met menie.* De beeldtenisſen der Chaldeeuwſche mannen waren geſchilderd, *met menie*, dat is met eene zeer ſchoone roode verwe, waermede men, volgens het getuigenis van PLINIUS, in het Oosten, gewoon was, de beelden der Goden en van aenzienlyke mannen te vercieren. — Deze ſchoon geſchilderde Chaldeeuwen waren, als moedige krijgshelden, uitgedoscht.

15. Gegordet met een gordel aen hare lendenen, hebbende overvloedigh geverwede [*hoeden*] op hare hoofden, naer de wijs der krijgsoverſten, die alle in 't aenſien Hooftmannen, en Krijgsbevelhebbers waren, zeer kunstig geſchilderd [*nae*] de gelijckeniſſe der kinderen Babels van Chaldeen, het lant harer geboorte: Op het eerſte aenzien, kon men aenſtonds bemerken, dat het beeldtenisſen van Chaldeeuwſche krijgshelden waren.

16. So drae de wulpſche Oholiba deze beeldtenisſen zag, wert ſy op deſelve verlieft met het opſien harer oogen: ende ſy ſondt boden tot hen, die, door deze ſchilderyen, waren afgebeeld, nae Chaldeen.

17. De kinderen van Babel nu quamen tot haer in tot het leger der minnen, ende verontreynigden haer met hare hoererye: oock verontreynigde

ſy

ſy haer met hen; daer na wiert hare ziele van hen afgetrocken.

18. Alſo ontdeckte ſy hare hoereryen, ende ontdeckte hare ſchaemte: doe wert mijne ziele van haer afgetrocken, gelijck als mijne ziele was afgetrocken van hare ſuſter.

Wil men de verlieving van OHOLIBA, op de geſchilderde Chaldeeuwen vs. 14-16, eigenlyk nemen, dan geevt het te kennen, dat 'er indedaed zulke beeldtenisſen van Chaldeeuwen, te Jeruſalem, aen de wanden geſchilderd waren, in de huizen der grooten en aenzienlyken. Dusdoende wordt hier de onverzadelyke geilheid van OHOLIBA aengewezen, welke zo ver ging, dat zy, door het aenſchouwen, niet alleen van levende, maer zelvs van geſchilderde Chaldeeuwen, tot onreine iievde ontvlamde. — Voor het naest evenwel moeten de uitdrukkingen zinbeeldig genomen, en toegepast worden, op die groote verandering, welke 'er, ter dezer tijd, met opzicht tot de Oosterſche Monarchyen, heeft plaets gehad, wanneer de Babyloniers, die, tot hier toe, met de Meders, onder de Asſyriers geſtaen hadden, onder EZAR HADDON, van de Asſyriers waren afgevallen, en eene eigene Monarchy hadden opgericht.

De zinbeeldige uitdrukkingen vertoonen ons, hoe de Joden, zodra 'zy den afval der Babyloniers, van de Asſyriſche Monarchy, vernomen hadden, aenſtonds hunne genegenheid, tot die nieuw opgekomen heerſchappy, bepaelden, om zich, met dezelve, tegen de Asſyriers te vereenigen. — Ten dien einde *zonden zy gezanten na Chaldeen.*

Het gevolg was, dat de Chaldeeuwen, tot OHOLIBA, kwamen, en dat zy zich, met dezelve, verontreinigde vs. 17a. *De kinders van Babel nu kwamen, tot* OHOLIBA *in, tot het leger der minnen, en verontreinigden haer, met hare hoereryen.* — Dit vertoont ons de gereedheid der Babyloniers, om, met het Joodſche volk, een verbond van vriendſchap in te gaen, als mede hoe gemakkelyk de Joden zich vervoeren lieten, om de afgoden der Chaldeeuwen over te nemen. — Maer *daerna werd de ziel* van OHOLIBA, *van hen* van de Chaldeeuwen, *afgetrokken.* Dit wijst ons aen, hoe

het Joodsche volk, na zich met de Babyloniers verbonden te hebben, deze boelen, naer de wijs der wispeltuurige hoeren, varen liet, en zich niet langer hield, aen de verbonden, met de Chaldeeuwen gesloten. — Zulk een wangedrag maekte, dat des HEEREN *ziel* en toegenegenheid *van* OHOLIBA, niet minder dan van hare zuster OHOLA, *wierd afgetrokken*.

De eerste verlieving van OHOLIBA, op de Chaldeeuwen, moet men brengen, tot den tijd van Koning HISKIA, toen hy, na zijne herstelling, uit eene doodelyke krankte, een plechtig gezantschap, van MERODACH BALADAN, ontvangen had. By die gelegenheid werd de aendacht van het Joodsche volk, op de Babyloniers, gevestigd, en hunne begeerte opgewekt, om zich, met de Chaldeeuwen, te verbinden. — Ten dien einde, zullen zy, onder MANASSE, of AMON, *boden*, *naer Chaldæa*, *gezonden hebben*. — De komst van de Babyloniers, en de verontreiniging der Joden, met dezelve, moet men brengen, tot de tijden der opvolgeren van Koning JOSIA, die zich, met de Chaldeeuwen, diep hebben ingelaten. — Maer *de ziel* der Joden, *werd van hen afgetrokken*, toen de volgende Koningen, vooral ZEDEKIA, toevlucht namen tot de Egyptenaers. De *aftrekking* eindelyk *van* 's HEEREN *ziel* begon reeds, onder MANASSE, en daerna onder de opvolgeren van den braven JOSIA; maer, in nadruk, werd zy blijkbaer, onder ZEDEKIA, wiens meinedige afval van NEBUCADNEZAR den HEER zodanig verbitterde, dat Hy dien Vorst, en het gansche Joodsche volk, in de handen der Chaldeeuwen overgav.

19. Doch hier mede was de ontuchtige Oholiba nog niet voldaen; sy vermenigvuldigde hare hoereryen, gedenckende aen de dagen harer jeugt, als sy gehoereert hadde in 't lant van Egypten. De oude zucht, tot de Egyptenaers, kwam weer boven.

20. Ende sy wert, op de Egyptenaers, verlieft meer dan derselver bywijven: welcker vleesch is [*als*] het vleesch der eselen, ende welcker vloet is [*als*] de vloet der peerden.

21. Also hebt gy weder-opgehaelt de schende-

delicke daet uwer jeugt: als die van Egypten uwe tepelen betasteden, van wegen de borsten uwer jeugt.

OHOLIBA, dat is het Joodsche volk, werd op nieuws *verlievd*, op de Egyptenaren, *meer dan derzelver bywijven.* — Neemt men *bywijven* oneigenlyk, dan geevt het te kennen, dat de Joden, op de Egyptenaren, derzelver hulpbenden, en afgoden, meer verlievd waren, dan de omliggende volken, die, als bywijven, aen Egypten, onderworpen waren. Anders kan men denken, aen de eigenlyk gezegde bywijven der Egyptenaren, die dan, in hare onverzadelyke geilheid, beschreven worden, als zulken, *welker vleesch is, als het vleesch der ezelen, en welker vloed is, als de vloed der paerden*, om daerdoor de zeer geweldige drivt der Joden, tot de Egyptische hulpbenden en afgoden, allerkrachtigst afteteekenen.

Dit is ook werkelyk geschied, na dat de ziel van OHOLIBA, van de Babyloniers, de eerste boelen, *was afgetrokken.* Men denke, aen het derde jaer van Koning JOJAKIM, toen dees van NEBUCADNEZAR afviel, en zich verbond, met PHARAO NECHO, en vooral aen den opstand van Koning ZEDEKIA, die den toevlucht nam, tot PHARAO HOPHRA.

B. *Vs.* 22-29. *worden de geduchte straffen der wangedragingen van* OHOLIBA *voorgedragen.*

22. Daerom, o Oholiba; alsoo seyt de Heere HEERE; Siet, ick sal uwe boelen, de Chaldeeuwen, van dewelcke uwe ziele is afgetrocken, welken gy zo lang hebt aengekleevd, als gy het van uw belang oordeeldde, en daerna hebt laten varen, toen gy u verbeeldde, meer voordeel te zullen hebben, van de Egyptenaren; deze uwe vorige boelen zal Ik, in den weg mijner vergeldende Voorzienigheid, tegen u verwecken: ende ick salse, met hunne talrijke legerbenden, van rontom tegen u aenbrengen.

23. De kinderen van Babel ende alle Chaldeen,

die thans, met de Babyloniers, een volk uitmaken, Pekod, ende Soa, ende Koa, [*ende*] alle kinderen van Assur, die thans, onder de heerschappy van Babel, gebracht zijn, met hen: gewenschte jongelingen, die alle Vorsten, ende Overheden zijn, Hooftmannen, Krijgsbevelhebbers van hogeren en lageren rang, ende vermaerde [*lieden*], moedige helden, die alle te peerde rijden.

*Pekod*, *Soa*, en *Koa*, worden, door zommigen genomen, voor benamingen van de eerste bevelhebbers, die het leger der Babyloniers, tegen Jerusalem, zouden aenvoeren. Voor het naest evenwel schijnen het namen te zijn van drie voorname landschappen. *Pekod* zal dan het naeste landschap zijn, tusschen den Tigris, bewoond door de Pecoditen; ten zy men, met anderen, liever denke, aen de Bactrianen. *Soa* is het middelste Armenien, bewoond door de Sobiten, en Adiabeneis, en *Koa* het achterste landschap der Babylonische heerschappy, grenzende aen Medien.

24. Die sullen tegen u komen [*met*] legerkarren, om den noodigen voorraed te vervoeren, met krijgswagenen, ende wielen, ende met eene zeer talrijke vergaderinge van verschillende volckeren, rondassen, ende schilden, ende helmen en allerlei oorlogstuig; sy sullen haer rontom tegen u, o Oholiba, setten: wanneer zy Jerusalem omcingelen zullen, ende ick sal voor haer aengesichte het gerichte stellen, voor zo ver Ik de Babyloniers zal opwekken, om, over u, een zeer gestreng gericht te houden, ende sy sullen u richten nae hare rechten, volgens de wetten, welke zy gemaekt hebben, omtrent muitelingen, die, tegen hen, rebelleeren.

25. Ende ick sal mijnen yver, over uw schandelyk overspel, tegen u setten, datse in grimmigheyt met u sullen handelen. De Babyloniers zullen, met u, handelen, gelijk mannen met hunne wijven, welke zy, op overspel, betrappen, in hunne blakende gramschap, te werk gaen; sy sullen uwen neuse, ende uwe ooren af-

afnemen, ende het laetste van u sal door 't sweert vallen: sy sullen uwe sonen, ende uwe dochteren wechnemen, ende het laetste van u sal door 't vyer verteert worden.

Het *affnijden van den neus en ooren* vertoont ons zinbeeldig den hoogsten trap van smaedheid, welke de Babyloniers Jerusalem zouden aendoen, ten zy men, door den *neus*, ZEDEKIA met de Vorsten, en door de *ooren*, SERAJA en de andere Priesteren, verstaen wilde. — Het *laetste*, of laetste deel, van Jerusalem, is het gemeene volk; *dit zou, door het zwaerd* der Chaldeeuwen, voor het grootste deel, *vallen.* — *De zonen en dochters* zouden, met de weinigen, die het zwaerd ontkwamen, gevangelyk worden *wechgenomen, en het laetste van* Jerusalem, dat is de Tempel, *zou door het vuur, verteerd worden.*

26. Sy sullen u oock uwe kleederen (*d*) uyttrecken, ende uwen cieraettuygh wechnemen.

Het geevt te kennen, dat de Babyloniers alles zouden wechnemen, wat voorheen het cieraed van Jerusalem had uitgemaekt, naer het uitwendige, haer aenzien, rijkdom, en vermogen, en, ten aenzien van het inwendige, den Tempel en den Godsdienst.

27. So sal ick uwe schendelickheyt van u doen ophouden, mitsgaders uwe hoererye [*gebracht*] uyt Egyptenlant: ende gy en sult uwe oogen nae hen niet opheffen, ende aen Egypten niet meer gedencken.

In het eerste lid, beteekent de *schendelykheid* van OHOLIBA de afschuwelykheid van het Joodsche volk; en *hare hoerery, uit Egyptenlant gebracht*, welke de oorzaek was van deze afschuwelykheid, wijst ons naer de afgodery, welke, uit Egyptenland, reeds haren oorsprong had. Het een en ander zou de HEER *doen ophouden*, dat is, Hy zou, in hun, eenen afschrik verwekken, van de afgodery. — *Zy zouden hunne oogen, naer de Egyptenaers, niet opheffen, en, aen Egypten, niet meer gedenken.* Het geevt te kennen, dat zy noch

(*d*) Ezech. 16: 39.

lust, noch vermogen, zouden hebben, om zich weder, met de Egyptenaren, te verbinden.

28. Want alsoo seyt de Heere HEERE; Siet, ick sal u overgeven in de hant der gener die gy hatet, der Babyloniers namelyk, in de hant der gener van dewelcke uwe ziele nu is afgetrocken:

29. Die sullen met u handelen uyt haet, dien zy zo wel tegen u hebben, als gy tegen hen, ende zy zullen allen uwen arbeyt, al het vermogen, het welk gy verkregen hebt, wechnemen, ende (*e*) u naeckt ende bloot laten: dat uwe hoerenschaemte ontdeckt, en, by andere volken, bekend worde, mitsgaders uwe schendelickheyt, ende uwe hoereryen.

C. *Vs.* 30-35. *wordt de billykheid van die geduchte straffen aengewezen, en wel uit twee gronden.*

*A. Uit de grouwzaemheid der gepleegde misdaden, vs.* 30.

*B. Uit aenmerking, dat* OHOLIBA *dezelvde misdaed begaen had, als hare zuster, welke deswegens zo zwaer gestraft was, vs.* 31-35.

30. Dese schroomelyke dingen sal men u doen: dewijle gy, die zo zeer verplicht waert, om My oprechtelyk te dienen, den Heydenen nagehoereert hebt, door u, met dezelve, te verbinden, [*ende*] om dat gy u met hare dreckgoden verontreynigt hebt.

31. In den wegh uwer suster hebt gy gewandelt, en het grouwzaem voorbeeld van het Rijk der X stammen naergevolgd, daerom sal ick haren beker in uwe hant geven, en u dezelvde straffen toezenden.

32. Alsoo seyt de Heere HEERE; Gy sult den beker uwer suster Ohola, of Samaria, gevuld met den zwijmelwijn van de meest geduchte oordeelen, moeten drincken, die diep ende wijt is: gy sult tot belacchinge, ende spot worden, by de omliggende volken

(*e*) Ezech. 16: 39.

ken, even als iemand, die te veel gedronken heeft; [*de beker*] houdt veel in, de straffen zullen zwaer en veelerlei zijn, van zwaerd, honger, en pestilentie.

33. Van dronckenschap ende jammer sult gy vol worden: de beker van uwe suster Samaria, is een beker der verwoestinge, ende der eensaemheyt. Samaria is verwoest, en eene wooning, voor het wild gedierte, geworden, vergel. 2 Kon. 17: 25.

34. Gy sult hem, dien zelvden beker van zoortgelyke oordeelen, drincken, ende tot den bodem toe, uytsuygen, ende sijne scherven sult gy brijselen, ende uwe borsten sult gy afrucken: want ick hebbe 't gesproken, spreeckt de Heere HEERE.

*Zijne scherven zult gy brijselen.* De toespeling is, op dronkaerts, die, door den drank, zo kwaedaertig en dol worden, dat zy den beker verbrijzelen, en daeraen hunne woede koelen. Het beeldt ons de onzinnige woede der Joden uit, tegen de werktuigen der Godlyke wraek, ja tegen den HEER zelven. — *Uwe borsten zult gy afrukken.* Het zinbeeld is wederom ontleend van de woedende dolheid der dronkaerts, die zomtijds, wanneer zy hunne woede, aen anderen, niet kunnen koelen, hun eigen lichaem geweld aendoen. Eene levendige afteekening van der Joden woede en wanhoop, by het innemen van Jerusalem.

35. Daerom, alsoo seyt de Heere HEERE; Om dat gy mijner (*f*) vergeten, ende my achter uwen rugge geworpen hebt; so draegt gy oock uwe schendelickheyt, ende uwe hoereryen, dat is de rampzalige gevolgen van uwe schandelyke hoereryen.

(*f*) Jer. 2: 32. ende 3: 21. ende 13: 25. ende 18: 15. Ezech. 22: 12.

3. *Eindelyk wordt het wangedrag van Samaria en Jerusalem, met deszelvs schromelyke gevolgen, beide te zamen, voorgedragen vs. 36-49. — A. Het wangedrag vinden wy vs. 36-44. B. En de geduchte straffen vs. 45-49.*

36. Ende de HEERE seyde tot my; Menschen kint, soudt gy Ohola, ende Oholiba (*g*) recht geven. Zoudt gy Jerusalem en Samaria willen vryspreken, en in het gelijk stellen? ja vertoontse hare grouwelen, vergel. Kap. XX: 4. XXII: 2.

37. Want sy beide hebben, door de grouwzaemste afgoderyen, overspel gedaen, ende daer is onschuldig bloet in hare handen; ende sy hebben met hare dreckgoden overspel gedaen: daer toe hebbense oock hare kinderen, diese my gebaert hadden, en die zy, aen mijnen dienst, hadden behoeven toe te wijden; voor haer (*h*) [*door 't vyer*] laten doorgaen, tot spijse.

38. Nogh hebben sy my daerenboven ook dit gedaen: sy hebben mijn heyligdom ten selven dage, dat zy hunne kinderen aen den Moloch opofferden, verontreynigt, ende mijne (*i*) Sabbathen ontheyligt.

39. Want als sy hare kinderen haren dreckgoden (*k*) geslacht hadden, so quamense op dien selven dagh in mijn heyligdom, om dat te ontheyligen, door, in die heilige plaets, afgodery te bedrijven, ende siet, (*l*) alsoo hebbense gedaen in 't midden van mijn huys, het welk, ter mijner eer, gesticht was.

De dienst van den afschuwelyken Moloch had plaets, onder den grouwzamen Koning MANASSE 2 Kron. XXXIII: 6, en men kan 'er niet aen twijffelen, of dezelve zal, onder zijne

(*g*) Ezech. 20: 4. ende 22: 2. (*h*) Ezech. 16: 21. ende 20: 26, 31. (*i*) Ezech. 22: 8. (*k*) Ezech. 16: 21. (*l*) 2 Kon. 21: 4, &c.

zij:e godloze opvolgeren, hebben ftand gehouden. Althans dat 'er zodanig eene onbefchaemheid, by het Joodfche volk, plaets had, getuigt JEREMIA uitdrukkelyk, die, ten tijde van Koning JOSIA, begon te propheteeren.

40. Dit is 'er oock nog bygekomen, datfe gefonden hebben tot mannen, die van verre fouden komen: tot dewelcke als een bode gefonden was, fiet fo quamenfe, voor dewelcke gy u wiefcht, uwe oogen blanckettedet, ende u met cieraet vercierdet;

*Mannen, die van verre komen zouden*, zijn ver afgelegen volken. — Tot deze *zond* de geheimzinnige hoer; zy wachtte niet, tot dat die boelen haer eerst kwamen opzoeken, maer zy ontbood hen zelvs. Zy *kwamen* ook. — De overige fpreekwijzen zijn ontleend, van eene geile hoer, die hare boelen lokt, om zich, met haer, te verontreinigen. *Zy waschte zich*, het zy met water, om 'er bevalliger uit te zien, het zy in baden, welke, in het Oosten, tot weelde en vermaek, veel gebruikt werden, het zy met welriekende wateren, om eenen aengenamen geur van zich te verfpreiden. *Zy blankette hare ogen*, dat is haer ganfche aengezicht, en zy *vercierde zich, met cieraed*; zy tooide zich zeer cierlyk op, met armringen aen de handen, met een keten aen den hals, met een voorhoofdcierfel aen het aengezicht, en wat de pracht verder opleverde, vergel. Kap. XVI: 11, 12.

41. Ende gy faet op een heerlick tafelbedde, om 'er liggende op te eten, naer de Oosterfche wijs, voor 't welck eene tafel toegericht was: (*m*) ende op 't welcke gy mijn reuckwerck ende mijn olie, die tot mijnen dienst gefchikt was, gefett hadt.

Het zinbeeldig voorftel geevt te kennen, dat het Joodfche volk alles had bygebracht, om de afgodifche volken te believen, en zich, aen dezelve, behaeglyk voor te ftellen, door het vertoonen van de fchatten, krijgsmacht,

(*m*) Spr. 7: 17.

en ruime inkomften van het land. Het *heerlyk tafelbed* vertoont ons het land Kanaan, byzonder Jerufalem, en allerbyzonderst den Tempelberg; *de tafel* voor dat bedde, is de altaer, zo voor het Reuk-, als voor het Brandoffer, zijnde, voor den eerften, het *reukwerk* gefchikt, en voor den anderen, de *oly* in de fpijs offers.

42. Als nu het geruyfch der menigte daer op ftille was, fo [*fonden fy*] tot mannen uyt de menigte der menfchen, [*ende*] daer werden wijnfuypers aengebracht uyt de woeftijne: die deden armringen aen hare handen, ende eene cierlicke kroone op hare hoofden.

*Als nu het geruisch der menigte daerop ftille was*, of liever, volgens de vertaling, welke ook onze Randfchrijvers hebben opgegeven: *En 'er was eene ftem van eene vrolyke menigte in haer.* — *De vrolyke menigte* is de gemengde hoop, zo van de Joden, als van de vreemde volken, welker gezanten, by hunne aenkomst, met vreugde, ontvangen werden. De Joden dachten volkomen behouden te zijn, toen zy zulke machtige volken, tot bondgenoten, hadden. Er werd een ftem van gejuich, gezang, en allerlei fpeeltuig, in het midden der Joden, gehoord, en daer door maekten zy openbaer, hoe zeer OHOLIBA, met hare boelen, was ingenomen.

*Zy zonden, tot de mannen, uit de menigte der menfchen*, dat is, tot min aenzienlyke volken, als de Edomiten, Moabiten, Ammoniten, Tyriers, en Sidoniers, die gene gelykheid hadden, met de Rijken van Babel en Egypte. Met deze zochten de Joden ook al vriendfchap en verbonden aen te gaen, verg. Jer. XXVII: 3. — *Daer werden wijnzuipers aengebracht, uit de woeftijne.* De *wijnzuipers* hebben geen meer betrekking, tot de woeftijne, dan tot eene andere plaets; ook ligt 'er geen nadruk altoos, in deze vertaling. Wy houden daerom het oorfprongelyke, met onze Randfchrijvers, liever voor eenen eigenen naem, zo dat de zin deze zy: „ daer werden

„ Se-

„ *Sabeers*, die in de *woestijne* van Arabie, woonden, verg. „ Job I: 15, *aengebracht*; met deze geringe volken, „ maekten de Joden ook al verbonden." — Om deze geringere volken te believen, doschten zy zich, op de heerlykste wijs, uit. Zy, OHOLA namelyk en OHOLIBA, Israël en Juda, *deden armringen aen hare handen, en eene cierlyke kroon op hare hoofden*, dat is, de Israëlieten en Joden gaven zeer breed op, van hare Koninglyke waerdigheid, rijkdommen, voorrechten, en macht, om zich, by die onaenzienlyke boelen, te veraengenamen, en die kleine volken, tot bondgenoten, te maken.

43. Doe seyd' ick van dese, die [*van*] overspeelderyen veroudert was: Nu sullense hoereeren de hoereryen deser [*hoere*], ende die [*oock*].

Deze woorden, welke vry duister zijn, kunnen verschillende worden overgezet.

Het eerste lid kan men, op deze wijs, vertalen. *Doe zeide Ik* de HEER, by my zelven, of door mijne Propheten, *zullen by eene oude, overspeeleryen gevonden worden?* Zal ook eene oude en bedaegde vrouw overspel bedrijven? — OHOLA en OHOLIBA, nu als tot één persoon geworden, worden hier *eene oude* en bejaerde genoemd. Te weten. na de slooping van het Rijk der X Stammen, was deszelvs overblijvsel, met Juda vereenigd, en dit volk heet eigenaertig eene *oude*, naerdien JACOBS nakomelingen, reeds vele eeuwen, met den HEER, in een echtverbond, gestaen hadden. De HEER verklaert daerom zijne bevreemding en verontwaerdiging, dat zo eene *oude* zich nog verliep in overspel, dat zijn oude bondvolk nog nieuwe Godsdiensten zocht, en nieuwe beschermers, onder de Heidenen.

Het tweede lid, het welke de Onzen dus overbrengen, *nu zullenze hoereeren de hoereryen, dezer (hoere) en de die (ook)*, vertalen wy liever: *zullen zy*, te weten de gemelde boelen, *nu hoerery bedrijven, met deze, ja met deze*, met die oude? dat is, „ zullen de Heidensche volken mijn oude

„ bondvolk, aen het welk Ik, zo vele eeuwen lang, zulke
„ uitnemende weldaden bewezen heb, nu nog vervoeren, om,
„ op hunnen byſtand, te vertrouwen, en hunne afgo-
„ deryen over te neemen? Wie zou iets diergelyks hebben
„ kunnen verwachten?"

44. Ende men gingh tot haer in, gelijck men ingaet tot eene vrouwe, die eene hoere is: alſoo gingen ſy in tot Ohola, ende tot Oholiba, die ſchendelicke vrouwen.

De ſpreekwijzen zijn wederom ontleend van eene geile hoer, met welke de boelen zich vermengende, alle ſchaemte en eerbaerheid afleggen. Even zo ging het, met OHOLA en OHOLIBA; de Heidenen vereenigden zich, met Gods oude bondvolk, en brachten onbeſchaemd hunne afgoderyen mede, welke gretig werden aengenomen, en naergevolgd.

45. Zulk een ſchroomelyk wangedrag zal rechtvaerdig geſtraft worden. Rechtveerdige mannen dan, dat is de Babyloniers, die uitvoerers van mijne rechtvaerdige wraek wezen zullen, ſullenſe (*n*) richten [*nae*] het recht der overſpeelderſſen, ende [*nae*] het recht der bloetvergieterſſen: want ſy zijn overſpeelderſſen, ende bloet is in hare handen. Ik zal, door middel der Chaldeeuwen, met mijn volk zo handelen, als de Wet vordert, dat met Echtbreekſters, en moordenaers gehandeld worde, om dat zy zich, door afgodery, aen overſpel ſchuldig gemaekt, en onſchuldig bloed vergoten hebben.

46. Want alſoo ſeyt de Heere HEERE, die zijn woord altoos geſtand doet: Ick ſal eene groote vergaderinge, de talrijke en machtige heirlegers der Babyloniers, tegen haer doen opkomen, ende ſalſe ter beroeringe, benauwdheid, ſiddering ende ten roove overgeven.

47. Ende de vergaderinge der Chaldeeuwſche krijgsben-

(*n*) Ezech. 16: 38.

benden salse met (*o*) steenen steenigen, ende deselve met hare sweerden nederhouwen: hare sonen, ende hare dochteren sullense dooden, endc hare huysen met den vyere (*p*) verbranden.

*Het steenigen met steenen* zinspeelt duidelyk, op de straf der overspeeleressen, Joh. VIII: 5 - 7. Het zegt, in den zakelyken zin, dat de Chaldeeuwen zeer zware steenen, uit oorlogstuig, tegen Jerusalem werpen zouden, en die Stad zodanig treffen, dat 'er alles door zou neergemaekt en gedood worden. — *Het nederhouwen met zwaerden*, ziet op de straf der bloedvergieters; even zo zouden ook de Joden, die veel onschuldig bloed vergoten hadden, door het zwaerd, worden nedergehouwen. — Zo doende zouden de *zoonen en de dochters*, dat is de ingezetenen van Jerusalem, *gedood worden, en haren huizen*, niet alleen de gemene huizen, maer ook het Koninglyk Paleis, en zelvs de Tempel; *zouden met vuur verbrand worden.*

48. Also sal ick de schendelickheyt uyt den lande Kanaan doen ophouden, door het verbannen van de grouwzame inwoneren: op dat alle wijven onderwesen worden, datse nae uwe schendelickheyt niet en doen, op dat alle andere volken zich, aen dit ontzettend voorbeeld, mogen spiegelen, en daer uit leren, den God des hemels niet te tergen.

49 Also sullense, te weten de Babyloniers, de geduchte straffen van uwe schendelickheyt op u leggen, ende gy sullet de sonden uwer dreckgoden, de rechtvaerdige vergelding van uwe grouwzame afgodery dragen: ende gylieden sult, by ondervinding, weten, dat ick de Heere HEERE ben, de eenige en ware God, die yverig ben, over mijne eer.

(*o*) Ezech. 16: 31, 40. (*p*) Ezech. 16: 41.

## HET XXIV. KAPITTEL.

In deze Godſpraek, welke EZECHIEL ontvangen heeft, in het negende jaer van JECHONIAS wechvoering, vs. 1, wordt wederom de verwoesting van Jeruſalem voorſpeld. — Na het opſchrivt vs. 12, word die ſchroomelyke gebeurtenis, onder twee gelykenisſen, voorgeſteld.

I. Voor eerst van eenen ziedenden pot, met vleesch vervuld, vs. 3-14.
II. De andere gelykenis beſtond, in een bevel, om, over den dood van zijne huisvrouw, genen rouw te bedrijven, vs. 15-27.

Het opſchrivt vs. 1, 2 behelst eene aenteekening van den dag, op welken EZECHIEL deze Godſpraek ontvangen heeft, als zijnde juist die zelvde dag, op welken NEBUCADNEZAR de belegering van Jeruſalem begonnen heeft.

1. Wijders geſchiedde des HEEREN woort tot my, in 't negende jaer der gevangelyke wechvoering van Jechonia, in de tiende maent, op den tienden der maent, in eene andere Openbaring, ſeggende:

2. Menſchen kint, verg. Kap. II: 1. ſchrijft u den naem van den dagh op. Maek eene juiste aenteekening, even van deſen ſelven dagh, die zeer merkwaerdig is; De Koningh van Babel legt ſich voor Jeruſalem, even op deſen ſelven dagh, zijnde 21 Dec. van het jaer 3414, na de Schepping der waereld, 2 Kon. XXV: 1, 3. 2 Kron. XXXVI: 17. Jer. XXXIX: 1, LII: 4. Verg. VII. Deel, *Inleid.* p. CXXVIII.

I. *De eerste gelykenis, ontleend van eenen ziedenden pot, vinden wy, vs.* 3 - 14.

א. *Eerst wordt die gelykenis voorgesteld, vs.* 3 - 5, *en*

ב. *Daerna uitvoeriger verklaerd, end toegepast, op de verwoesting van Jerusalem, vs.* 6 - 14.

3. Ende gebruyckt eene gelijckenisse, een zinbeeldig voorstel, tot dat wederspannigh huys, het welk hardnekkig in de boosheid voortgaet, verg. Kap. II: 3, 6. ende segt tot hen, Alsoo seyt de Heere HEERE, de eenige en ware God, die my tot u gezonden heeft: Set eenen (*a*) pot toe, op het vuur, set [*hem*] toe, ende giet oock water daer in.

4. Doet sijne stucken, vleesch t'samen daer in, alle goede en beste stucken, vooral de dye ende de schouder: vult [*hem*] met de keure der beenderen: die het meeste merg hebben.

5. Neemt de keure van de kudde, ende stoockt oock eenen brandstapel van de beenderen daer onder, nadat de beenders zo lang gekookt zijn, tot dat 'er het vleesch en vet geheel afgevallen, en het merg 'er uitgekookt is, zult gy die dorre beenders, onder den pot, stooken: doet hem wel opsieden; oock sullen sijne beenderen daer in zo lang gekoockt worden, dat zy nergens anders toe dienen, dan om opgestookt te worden.

6. Daerom, alsoo seyt de Heere HEERE; Wee der (*b*) bloetstadt Jerusalem, in welke zo veel onschuldig bloed vergoten is, zo door onderdrukking en geweld, als door het opofferen van de kinderen, aen den Moloch. Dat grouwzaem Jerusalem wordt afgebeeld, door den gemelden pot, welckes schuym in hem is, ende van welcken sijn schuym niet en is uytgegaen: want Jerusalem is, van hare grouwelen, nog niet gezuiverd, de inwoners gaen nog hardnekkig voort, in allerlei boos-

(*a*) Jer. 1: 13. (*b*) Ezech. 22: 2, 1 1.

heid; treckt het gaer gekookte vleesch ſtuck by ſtuck daer uyt, zo zullen de inwoners van Jeruſalem, zonder iemand te ſparen, ook uit die Stad, worden uitgeroeid; en laet het lot over hem niet vallen, gelijk men, met overwonnen lieden, gewoon is te doen, wanneer 'er zommigen verſchoond worden.

7. Want haer bloet der geofferde kinderen is in 't midden van haer, op eene gladde ſteenrotze heeft ſy dat gelegt: gelijk men, in de menſchenofferen, ter eere van den Moloch, niet altoos de kinderen levendig verbrandde, maer dezelve zomtijds doodde, het bloed, op eenen ſteenrots, uitſtortte, en daernae de lijken verbrandde; ſy en heeft het bloed der geofferde kinderen op der aerde niet uytgeſtort, om 't ſelve met ſtof te bedecken, gelijk de wet bevolen heeft, omtrent het bloed van beesten en vogelen, verg. Lev. XVII: 13, maer het zelve, in het openbaer, onbeſchaemd laten liggen.

8. Op dat ick de rechtvaerdige grimmigheyt doe opgaen om wrake te oeffenen, over zulke grouwelen, volgens de wet der wedervergelding, hebb' ick [*oock*] haer bloet op eene gladde ſteenrotze geleyt, op dat het niet bedeckt en worde. Het bloed der Joden zal ook, in het openbaer, vergoten worden, en hunne doode lichamen zullen onbegraven blijven liggen.

9. Daerom, alſoo ſeyt de Heere HEERE, (*c*) Wee der bloetſtadt, Jeruſalem, ick ſal oock den brandſtapel groot maken. De inwoners van die grouwzame Stad zullen de brandſtof wezen, welke, door het vuur van mijnen toorn, zal verteerd worden.

10. Draegt veel houts toe, ſteeckt het vyer aen, verteert het vleeſch, ende kruydet [*het*] met ſpeceryen, ende laet ook de uitgekookte beenderen verbranden.

11. Stelt hem, te weten dien pot, daer na ledigh op ſijne kolen; op dat hy heet worde, ende ſijne roeſt

(*c*) Nah. 3: 1. Hab. 2: 12.

roest verbrande, ende sijne onreynigheyt in 't midden van hem versmelte, sijn schuym verteert worde. Dit is eene afbeelding van het geen Jerusalem zal overkomen, wanneer zy van inwoneren geheel zal ontbloot zijn.

12. [*Met*] ydelheden, met het vertrouwen op vreemde volken, en het dienen der afgoden, heeft sy [*my*] getergd en moede gemaeckt, of liever *zich zelven moede gemaekt*, en zich zware onheilen op den hals gehaeld, maer nogh en is haer overvloedigh schuym van haer niet uytgegaen, zy blijvt de boosheden nog al aenkleven; haer schuym [*moet*] in 't vyer van de vreesselykste oordeelen worden uitgezuiverd.

13. In uwe onreynigheyt, in het vertrouwen op vreemde volken, en in het nahoereeren der afgoden, is schendelickheyt, en eene allergrouwzaemste misdaed, om dat ick u gereynigt, en alle middelen, ter uwer verbetering, door waerschuwingen, bedreigingen, vermaningen, en gevoelige plagen, aengewend hebbe, ende gy evenwel niet gereynigt en zijt, so en sult gy van uwe onreynigheyt niet meer gereynigt worden, tot dat ick de schroomelykste uitwerkselen van mijne grimmigheyt op u sal hebben doen rusten.

14. Ick de HEERE hebbe 't gesproken, 't bedreigde oordeel sal zekerlyk komen, ende ick sal 't doen; ick en salder niet van wijcken, maer het geen Ik gesproken heb nauwkeurig vervullen, ende ick en sal niet (*d*) verschoonen nochte berouw hebben: nae uwe boze wegen, ende nae uwe grouwzame handelingen sullen sy, die de werktuigen van mijne wraek wezen zullen, te weten de Babyloniers, u (*e*) richten, en straffen, spreeckt de Heere HEERE.

Uit de nadere verklaring der gemelde gelykenis vs. 6-14, is het allerblykbaerst, dat de *pot* Jerusalem beteekende, verg. Kap. XI: 3. — Er moest *water, in dezen pot, gegoten worden*, om 'er in te kunnen koken, vs. 3. Dit water ver-

(*d*) Ezech. 5: 11. (*e*) Ezech. 23: 24.

tegenwoordigt ons alle de rampen en ellenden, welke, by de belegering van Jerufalem, over de inwoneren, zouden worden uitgeftort. *Alle goede* en beste *ftukken* vleesch moesten daerin gekookt worden, vooral *de dije en de fchouder*, vs. 4. Dit wijst ons, naer de voornaemften en edelften des volks, die zo wel als de geringften, in dien pot, zouden gekookt, en, by Jerufalems belegering, aen de vreesfelykfte ellende, worden blootgefteld. De pot moest *gevuld worden, met de keur der beenderen.* Het vertoont ons, hoe rijke en vermogende Joden, die, van alle kanten, by den inval van NEBUCADNEZAR, naer Jerufalem gevlucht waren, binnen die Stad, de zwaerfte onheilen ondergaen zouden. — Door *de keur der kudde*, vs. 5. kan men den toenmaligen Koning ZEDEKIA verftaen, met zijne hovelingen, en de gegoede ingezetenen. Ook moeten de uitgekookte *beenders*, onder den pot, *verbrand worden*, tot een teeken, dat zy, nadat zy van hunne fchatten beroovd waren, door het zwaerd, den honger, of pestilentie, zouden verteerd worden. Eindelyk moest EZECHIEL dien pot *wel doen opzieden*; het wijst ons naer het vuur van Gods geduchte gramfchap, welke alle deze ellenden, tot eene rechtvaerdige ftraf van langdurige tergingen, over Jerufalem zenden zoude.

In de verklaring der gelykenis vs. 6-14, vinden wy nog eenige zinbeeldige uitdrukkingen.

Jerufalem wordt vs. 6 vergeleken, by eenen *pot, welkers fchuim in hem is, en van welken zijn fchuim niet is uitgegaen.* — Het *fchuim* beteekent de grouwelen, welke, binnen Jerufalem, gepleegd werden. Door vorige en zachtere kokingen, was deze fchuim niet uitgegaen; door vorige oordeelen was Jerufalem, van boosheden, niet gereinigd. Het Joodfche volk kleevde zo vast aen de zonden, dat herhaelde kokingen, door het vuur van gewoone oordeelen, niet toereikende geweest waren, om den fchuim der grouwelen te doen uitgaen. Er zou daerom eene fterke koking, eene geweldige opzieding, door buitengemeen zware oordeelen, plaets hebben. — Er wordt bygevoegd, *trek ftuk by ftuk daeruit.* Het geevt te kennen, dat Jerufalem,

lem, van inwoneren, geheel zou ontledigd worden; maer dit zou, op verſcheidene tijden, en op verſchillende wijzen, geſchieden. De een zou, door het zwaerd, de ander door den honger, de derde door de pestilentie, omkomen, en de overigen zouden, in de landen der Heidenen, verſtrooid worden. Dit heeft de vervulling duidelyk geleerd. Ook is deze ontlediging voorgevallen, niet alleen by het veroveren van Jeruſalem, maer ook in volgende tijden; GEDALIA werd, over de Joden, die in Kanaan waren overgelaten, tot Landvoogd aengeſteld, maer, toen dees verradelyk was omgebracht, vluchtte het overgebleven volk, naer Egypte, 2 Kon. XXV: 23-26. Jer. XL: 44; en, toen NEBUCAD NEZAR, vijf jaren later, de Stad Tyrus belegerde, werden 'er nog 745 Joden gevangelyk, naer Babel, gevoerd, Jer. LII: 30. — De volgende uitdrukking, *laet het lot, over hem, niet vallen*, dient, om de algemeenheid der uitroeijing aen te wijzen, zodat 'er gene loting geſchieden zou, om zommigen te verſchonen.

Maer, wat zegt het *kruiden van het vleesch, met ſpecerijen*, vs. 10? Dit kan niet zien, op het ſmakelyk toebereiden van ſpijzen: want het gene in den pot was, moest niet gegeten, maer geheel verteerd worden. — De ſpecerijen dienden, om het vleesch, in den pot, des te ſpoediger te verteeren, en zijn derhalven eigenaertige zinbeelden van de ellenden, welke het Joodſche volk, binnen Jeruſalem, verteren zouden, terwijl die Stad van buiten belegerd werd.

Nadat het vleesch geheel verteerd was, en ook de beenders verbrand waren, moest de *ledige pot, op zijne kolen, geſteld worden*, vs. 11. Wanneer een ledige pot, op een ſterk vuur, gezet wordt, is hy ſpoedig geſmolten of verteerd. Het wijst ons aen, hoe Jeruſalem, nadat de Stad geheel van inwoneren ontledigd was, door NEBUZARADAN, met vuur, zou verteerd worden. Dit zou dienen, om de *roest te verbranden, de onreinigheid te verſmelten, en den ſchuim te verteeren*, dat is, om Jeruſalem geheel te zuiveren, van de boosheid, welke haer zeer vast aenkleevde. Deze boosheid wordt, niet alleen by *onreinigheid*, en *ſchuim*, maer zelvs by *roest* vergele-

ken. De roest, welke diep was ingevreten, en den pot geheel overdekt had, kon 'er, door het uitroeijen der ingezetenen, niet afgekookt of afgeschuurd worden, maer de pot, Jerusalem zelvs, moest verbrand worden.

II. *De andere gelykenis, onder welke de verwoesting van Jerusalem wordt voorgesteld, bestond in een bevel, aen den Propheet, om, over den dood van zijne huisvrouw, genen rouw te bedrijven, vs. 15-27.*

א. *De gelykenis zelve vinden wy, vs. 15-18.*

ב. *De verklaring daervan, vs. 19-27.*

15. Wijders geschiedde des HEEREN woort tot my, in die zelvde Openbaring, seggende, om de verwoesting van Jerusalem, onder eene andere zinprent, af te teekenen.

16. Menschen kint, verg. Kap. II. 1, siet, ick sal uwe huisvrouw, den lust uwer oogen, het voorwerp van uwe hartelyke toegenegenheid, van u wechnemen door eene plage, eenen zwaren slag, en eenen zeer haestigen dood, nochtans en sult gy, over dit verlies van uwe beminde echtgenoot, niet rouwklagen, nochte weenen, nochte uwe tranen en sullen niet voortkomen.

17. Houdt stille van kermen. en zuchten, als of u niets bitters bejegend ware; gy en sult geen doodenrouwe maken, noch eenige teekenen van droevheid ververtoonen; gy zult niet bloot hoofds gaen, maer bindt uwen hoet op u, welken gy gewoon zijt te dragen, niet alleen tot een hoofddeksel, maer ook tot cieraed; ende gae niet barrevoets, gelijk men in rouwbedrijven gewoon is, maer doet uwe schoenen aen uwe voeten, als of u niets deerde: ende de bovenste lippe, en het gansche aengezicht, en sult gy niet bewinden, gelijk men, in zware rouwbedrijven, by de Joden, pleegt te doen; noch gy sult der lieden broot niet eten, het welk u gezonden wordt, om te verkwikken, verg. Jer. XVI: 7, 8.

18. Dit sprack ick tot het volck in den morgen-

genſtont, van dien zelvden tienden dag der maend, op dien zelvden dag, op welken NEBUCADNEZAR het beleg ſloeg, voor Jeruſalem, en ik maekte mijnen medegevangenen landsgenoten bekend, welke een zonderling bevel de HEER my gegeven had. Op dien zelvden dag, geſchiedde ook het gene de HEER gezegd had, ende mijne huyſvrouwe ſterf in den avont: ende ick dede in den volgenden morgenſtont, gelijck als my geboden was. Ik bedreev genen den minſten rouw, en ik gedroeg my, als of my niets ter waereld deerde.

19. Ende het volck, het welk, met my, in Babel, gevangen was, ſeyde tot my, wy zijn zeer verwonderd, over uwe houding, daer u zulk een treurig ſtervgeval is overgekomen, en gy genen den minſten rouw bedrijvt: En ſult gy ons niet te kennen geven, wat ons deſe dingen zijn; dat gy [*aldus*] doet. Wat beteekent toch dit zonderling gedrag?

20. Ende ick ſeyde tot hen: Het woort des HEEREN is tot my geſchiet, in eene Openbaring, ſeggende:

21. Segt tot de gevangelyk wechgevoerden, uit het huys Iſraëls, ter verklaring van het gene Ik u, in dit geval, geboden heb, en het welk geheel zinbeeldig is: Alſoo ſeyt de Heere HEERE, Siet, ick ſal den Tempel, mijn heyligdom ontheyligen, en in de handen der onreine Heidenen overgeven. Zo zal Ik handelen, met den Tempel, die de heerlickheyt uwer ſterckte was, die u den voornaemſten luiſter byzette, die de begeerte uwer oogen was, ende de verſchooninge uwer ziele, voor zo ver gy, met uw ganſche harte, begeert, dat de Tempel mogt verſchoond worden; ende uwe ſonen, ende uwe dochteren, die gy, by uwe gevangelyke wechvoering, in Kanaän, verlaten hebt, en tot welke gy nog altoos gehoopt hebt te zullen wederkeren, ſullen door 't ſweert vallen.

22. Dan ſult gylieden doen, gelijck als ick gedaen hebbe. Gy zult, even als ik, over den dood van

mijne gelievde Echtgenoot, gedaen heb, gene de minste rouw bedrijven, over de verwoesting van den Tempel: de bovenste lip, en het aengezicht en sult gy niet bewinden, ende der lieden broot en sult gy niet eten. Verg. vs. 17.

23. Ende uwe hoeden sullen op uwe hoofden zijn, ende uwe schoenen aen uwe voeten, even of u niets treurig bejegend ware; gy en sult niet rouwklagen, nochte weenen: maer gy sullet in het dragen van de rechtvaerdige straf van uwe ongerechtigheden (*f*) versmachten, en uitteeren, door verborgene droevheid, naerdien gy, uit vrees voor de Chaldeeuwen, in welker midden gy verkeert, gene blijken van treurigheid zult durven vertonen. Gy zult uw leed moeten opkroppen, ende, een yegelick zal, alleenlyk tegen sijnen broeder, in het heimelyke, kunnen suchten.

24. Alſo sal ulieden Ezechiel (*g*) tot een wonderteecken zijn, om, door zijne zinbeeldige houding, uw lot af te schilderen, nae alles dat hy gedaen heeft, by het spoedig afsterven van zijne Echtgenoot, sult gy doen, wanneer gy de treurige tijding ontvangen zult, dat Jerusalem en de Tempel verwoest zijn, als dit ontzettend bericht komt, dan sult gy, by ondervinding, weten en erkennen moeten, dat ick de Heere HEERE ben.

25. Ende gy menschen kint, verg. Kap. II: 1; sal 't niet zijn, ten dage als ick den Tempel, die den voornaemsten luister van het Joodsche volk uitmaekt, door de Chaldeeuwen, verwoesten, en dusdoende van hen sal wechnemen hare sterckte, de vreugde hares cieraets, den lust harer oogen, ende het verlangen harer zielen, hare sonen ende hare dochteren; verg. vs. 21.

26. Dat ten selven dage dage een ontkomene tot u sal komen, om [*uwe*] ooren [*dat*] te doen

(*f*) Ezech. 4: 17. (*g*) Ezech. 12: 6.

doen hooren, en bericht te brengen van die ontzettende gebeurtenis?

27. Ten selven dage sal uwe mont by dien die ontkomen is, om u de gemelde tijding te brengen, opgedaen worden, ende gy sult spreken, ende niet meer stom zijn. Van nu af zult gy niet meer, tot uwe gevangene landgenoten, propheteren, maer als stom wezen, tot dat de tijding komt, dat Jerusalem, door de Chaldeeuwen, veroverd is. Dan zult gy vry uit spreken, en de blykbare vervulling van uwe voorzeggingen zal, aen uwe woorden, een onbetwistbaer gezach byzetten: alsò sult gy hen tot een wonderteecken zijn, en, tot den gemelden tijd, alleen door zinbeeldige teekenen, spreken, tot uwe gevangene landgenooten; ende sy sullen, wanneer de tijding komt van Jerusalems verovering, by ondervinding weten, en erkennen, dat ick de HEERE ben, die mijn woord gestand doe.

Uit de verklaring van deze gelykenis vs. 19-27, is het allerduidelykst, dat de huisvrouw van EZECHIEL, welke hy hartelyk beminde, hier voorkome, als een zinbeeld van den Tempel, welken de Joden, als hun grootste voorrecht, en uitnemendste bezitting, beschouwden. De Tempel was den Joden zo liev, als den Propheet zijne huisvrouw was. De schielyke dood van EZECHIELS Echtgenoote vertoonde de onverwachte verwoesting van den Tempel, en, dat de Propheet genen rouw bedreev, gav te kennen, dat de gevangene Joden, op de tijding des verovering van Jerusalem, en der verwoesting van den Tempel, uit vrees voor de Chaldeeuwen, gene de minste teekenen van droevheid zouden durven vertoonen.

## HET XXV. KAPITTEL.

Met dit Kap. begint het tweede Hoofddeel van EZECHIELS Godspraken. — Tot dus ver waren de geduchte oordeelen voorspeld, welke de Babyloniers, over de Joden, zouden uitoeffenen; maer van Kap. XXV. tot XXXII. worden die oordeelen beschreven, met welke de HEER de Heidenen, die rondom Kanaan woonden, bezoeken zou.

In dit Kap. XXV. worden de vreesselyke strafgerichten beschreven, welke de HEER zou uitoeffenen, over vier onderscheidene volken, die, van ouds af, geslagene vyanden der Israëliten geweest waren.

I. Over de AMMONITEN, VS. 1-7.
II. Over de MOABITEN, VS. 8-11.
III. Over de EDOMITEN, VS, 12-14.
IV. Over de PHILISTIJNEN, VS. 15-17.

De tijd, op welken EZECHIEL deze voorzeggingen heeft uitgesproken, wordt niet gemeld, en is daerom onzeker. Misschien is het geschied, gedurende de belegering van Jerusalem, tusschen het 9de jaer van JECHONIAS wechvoering, wanneer het beleg van Jerusalem eenen aenvang nam, Kap. XXIV: 2., en de eerste maend van het 11de jaer Kap. XXVI: 1; omdat deze Godspraken, tusschen die twee tijdpen, bepaeld zijn. Althans hiermede strijdt geenszins, dat Jerusalem, in deze Voorzegging, als reeds werkelyk veroverd, wordt afgebeeld: want de Propheten zijn meermalen gewoon, toekomende dingen, als tegenwoordig, voor te stellen, om de zekerheid daervan aen te wijzen, en om dat zy hun, als zodanig, in gezichten, werden voorgesteld.

Of nu de Voorzeggingen, tegen de vier gemelde volken, alle te gelijk, dan op onderscheidene tijden, gedaen zijn, kun-

kunnen wy mede niet ftellig bepalen. Zo veel althans is ons, in het behandelen der Prophetifche Schrivten, reeds menigmalen gebleken, dat de voorreden, *alzoo zegt de* HEER; niet altoos een kenmerk zy, dat 'er eene nieuwe Prophetifche Leerreden beginne.

Ondertusfchen leert de inhoud dezer Godfpraken zelve klaer genoeg, wat de aenleiding, tot de bedreiging van Gods oordeelen, over de gemelde volken, geweest zy. Zy zouden zich verblijden, over den ondergang der Joden, en, met hunnen ongelukkigen toeftand, baldadig den fpot drijven. Zelvs zouden zy den HEER lasteren, en, uit den den ondergang der Joden, aenleiding nemen, om te beweren, dat Israëls God, die zijn volk niet befchermde, minder ware, dan hunne zogenaemde Goden. — De oordeelen, welke de HEER hier laet aenkondigen, zouden deze volken overkomen, als geduchte ftrafgerichten van Israëls God, en tevens dienen, om de Godvruchtigen, onder de Joden, tegen de verfmading der Heidenen, te bemoedigen, met het vooruitzicht, dat de fpotting van hunne vyanden niet zou ongewroken laten.

I. *In de Godfpraek, tegen de* AMMONITEN, *vs.* 1-7. *vinden wy*

ℵ. *Het Goddelyk bevel, om, tegen dit volk, te propheteren. vs.* 1-3ª. *en*

ב. *Den inhoud der Voorzegging zelve, vs.* 3ᵇ-7.

1. Ende des HEEREN woort gefchiedde tot my, in eene Openbaring, feggende:

2. Menfchen kint, verg. Kap. II: 1, (*a*) fet uw aengefichte tegen de kinderen Ammons, wend u, naer die landftreek, welke de Ammoniten bewonen, ende propheteert tegen defelve.

3. Ende fegt, zo vervolgt de HEER, tot de kinderen Ammons; Hooret des Heeren HEEREN woort: Alfoo feyt de Heere HEERE, Om dat

(*a*) Jerem. 49: 1, &c.

gy gesëyt hebt, Heah, en u, spottende verheugd hebt, over mijn heyligdom, als 't ontheyligt wert, ende over het lant Israëls, of der X Stammen, als 't door Salmanasser, den Koning van Assyrien, verwoest wert, verg. 2 Kon. XVII: 3, ende over het huys Juda alsse in de Babylonische gevanckenisse gingen;

4. Daerom, siet ick sal u aen die van 't oosten overgeven tot eene besittinge, dat sy hare burgten in u setten, ende hare wooningen in u stellen: die sullen uwe vruchten eten, ende die sullen uwe melck drincken.

De AMMONITEN zouden, *aen die van het Oosten, worden overgegeven.* — Zommigen denken, aen de Babyloniers, die Noord-Oostelyk van Kanaan, en ook van de Ammoniten, woonachtig waren; en in de daed, de Ammoniten hebben, niet lang na de Joden, het geweld der Babyloniers ondervonden. Toen NEBUCADNEZAR zijnen krijgstocht ondernam, die de verwoesting van het Joodsche volk ten gevolge had, stond hy in twijffel, of hy eerst Rabba, de Hoofdstad der Ammoniten, dan Jerusalem, de Hoofdstad der Joden, zou aentasten, Kap. XXI: 20. — Hy bepaelde zich tot Jerusalem, maer de Ammoniten gingen daerom niet vry. Vijf jaren later, moest dit volk, voor zijne overwinnende wapenen, bukken. Verg. Kap. XXI: 28-32. — Anderen denken aen de Arabiers, die meermalen *kinders van het Oosten* genaemd worden. — Maer vermits hier eene volkomene verwoesting van het land der Ammoniten bedreigd wordt, zouden wy lievst het een en ander zamen voegen, zo dat hier het oordeel voorspeld wordt, het welk, door de Babyloniers, over de Ammoniten, zou gebracht, en, in latere tijden, door de Arabiers, voltooid worden.

Die van het Oosten *zullen burchten in u zetten, en hunne wooningen in u stellen.* — Het woord, *burchten* vertaeld, wordt ook, voor Paleizen, genomen, gelijk Hoogl. VIII: 9. Het geevt dan te kennen, dat de Arabiers, om de voordeelen van het vruchtbaer land der Ammoniten, bestendig te genieten, in het zelve, niet alleen tenten opslaen,

maer

maer ook huizen en prachtige gebouwen oprichten zouden. Trouwens zy zouden het land der Ammoniten, tot eene langdurige bezitting, hebben, *zy zouden hunne woningen*, tenten, en huizen, in dat land, stellen. — Ook zouden zy de vettigheden van dit land genieten, zy zouden *de vrucht eeten en den melk drinken.* Het land der Ammoniten was ongemeen vruchtbaer, zie 2 Sam. XVII: 27-29; maer nu zouden vreemden deszelvs vettigheden genieten.

5. Ende ick, zo vervolgde de HEER, sal Rabba, de Hoofdstad der Ammoniten, tot eenen kemelstal maken, ende de kinderen Ammons tot eene schaepskoye: ende gy sult weten, en ondervinden, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God, oneindig verheven, boven uwe zogenaemde Goden.

*Rabba*, de Koninglyke Hov en Hoofdstad der Ammoniten, zou de HEER, *tot eenen kemelstal maken*; in plaets van Koningen, en aenzienlyke Rijksgroten, zouden 'er de kemelen der Arabieren wonen; *en de kinderen* AMMONS, dat is, het geheele land der Ammoniten, *zou een schaepskooi worden*, en tot eene weide van het kleinere vee. Rabba zou derhalven geheel verwoest worden.

6. Want alsoo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige Richter, en opperste Bestierer van het Geheelal, Om dat gy, van uitbundige vreugde, met de hant geklapt, ende met den voet gestampt hebt, verg. Job XXVII: 23 Klaegl. II: 15, ende omdat gy van herten verblijdt zijt geweest in alle uwe plonderinge, over de verwoesting van het lant Israëls:

Wat zegt de uitdrukking, *in alle uwe plundering?* — Buiten twijffel geevt het te kennen, dat de Ammoniten, by alle de beschimpingen, en vreugde bedrijven, over de rampen van Israël, zich ook aen roov en plundering van dat volk, hebben schuldig gemaekt. De bewijzen daer van zijn ook voor handen, ten tijde van Koning JOJAKIM, 2 Kon. XXIV: 2, en zekerlyk zal dit ook plaets gehad hebben, toen Jerusalem, door de Babyloniers, belegerd en ingenomen werd.

7. Daerom, siet, ick sal mijne slaende hant te-

gen u uytstrecken, ende u den Heydenen ten buyte geven, ende sal u uyt de volckeren uytroeyen, ende u uyt de landen verdoen: ick sal u verdelgen, zo dat uw naem niet meer, onder de Natien, zal geteld worden, ende gy sult, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God.

Deze Voorzegging is blijkbaer vervuld. — Vijf jaren, na de verwoesting van Jerusalem, drong NEBUZARADAN, de Veld-Overste van NEBUCADNEZAR, in het land der Ammoniten, hy veroverde Rabba, richtte vreesselyke verwoestingen aen, en voerde den Koning, met de voornaemsten des lands, gevangelyk wech. Dus doende nam hy wraek van de Ammoniten, die de hand gehad hadden, in de verfoeilyke zamenzwering van ISMAEL, tegen het leven van GEDALIA, welken de Koning van Babel, tot Landvoogd, in het overwonnen Juda, had aengesteld, verg. Jer. XL: 13. — Na dat het land der Ammoniten verwoest was, werden de Arabiers vervolgens bezitters van het zelve. Naderhand heeft de HEER de gevangenis der kinderen van AMMON wel wederom gewend, verg. Jer. XL: 6, ook zijn zy eenigszins hersteld, zo dat zy de herbouwing van Jerusalem wederstonden, en tegenstand boden, aen JUDAS den MACCHABEER, maer dit had hunne verdere verwoesting ten gevolge, 1 Macch. V: 6: 7. Eindelyk zijn de overgeblevenen den volken van het Oosten ingelijvd, en, onder de Arabieren, die tenten bewonen, versmolten, die hun vruchtbaer land, tot weiden voor kemelen en kudden, gebruikten.

II. *Hierop volgt eene bedreiging, tegen de* MOABITEN, *vs.* 8-11.

א. *Eerst wordt de ongerechtigheid van* MOAB, *in welke ook* SEIR *deelde, vs.* 8. *opgegeven,*

ב. *Daerna worden de geduchte oordeelen beschreven, vs.* 4-11.

8. Alsoo seyt de Heere HEERE, Om dat (*b*) Moab

(*b*) Jerem. 48: 1, &c.

Moab ende Seïr seggen; Siet, het huys Juda is gelijck alle de Heydenen:

MOAB beteekent de Moabiten. — SEIR is het zelvde als Edom, verg. Kap. XXXV: 2: want *Seïr* was de berg, op welken de Edomiten, of nakomelingen van ESAU, zich eerst hadden nedergezet. — SEIR wordt hier, met MOAB, zaemgevoegd, om dat de Moabiten, en Edomiten zich, aen de zelvde misdaed, hadden schuldig gemaekt. Dan de oordeelen, welke, over SEIR, of de Edomiten, komen zouden, worden afzonderlyk voorgesteld, vs. 12-14.

De misdaed bestond hierin, dat zy *zeiden, het huis Juda is gelijk alle de Heidenen.* Zy wilden 'er mede te kennen geven, dat het volk van Israël niets vooruit had, boven de andere volken. — Dit was eene blijkbare Godslastering; uit de verwoesting van Kanaan, door NEBUCADNEZAR, namen zy aenleiding, om te besluiten, dat de HEER, de God der Joden, niet meer ware, dan de andere zogenaemde Goden der Heidenen, en dat hy zijn volk niet had kunnen beschermen, tegen de Babyloniers.

9. Daerom, siet, ick die hoger ben dan alle de hogen, sal de zijde, dat is de grenzen Moabs, de frontieren en sterkten, openen van de steden aen, zo dat zy genen tegenstand zullen kunnen bieden, en hun land zal bloot liggen, voor den inval der vyanden, van sijne sterke steden, en vastigheden, [*die*] van sijne grenzen af zijn. Ik zal, in Moab, eene algemene verwoesting maken, beginnende met frontieren, en sterktens, die op de uiterste grenzen zijn, om door te trekken, tot alle vaste Steden, ja tot in het hart van het land zelve. Ook zal Ik verwoesten den cieraet des lants, de schoonste en machtigste Steden, Beth-Jesimoth, Baal-Meon, ende tot Kiriathaim toe, drie vermaerde Steden, gelegen in de schoonste landstreek, welke bevorens, tot het ervlot van Juda, behoorden, Jos. XIII, maer naderhand, door de Moabiten, veroverd zijn.

10. Dit zal Ik doen. Voor en ten behoeve van die van 't oosten, met [*het lant*] der kinderen Ammons; 't welck ick ter besittinge sal overgeven:

op dat der kinderen Ammons onder de Heydenen niet [*meer*] (*c*) gedacht en worde. Ik zal, met de Moabiten, even eens handelen, als met de Ammoniten. Ik zal hen, uit hun land, verdrijven, hen, van onder de volken, uitroeijen, en hun vruchtbaer land, dien van het Oosten, dat is, den zwervenden Arabieren, die tenten bewoonen, tot hun verblijv geeven.

11 Ick sal oock in Moab, zowel als in Ammon, gerichten oeffenen, dit volk, met gestrenge oordeelen, bezoeken, ende sy sullen by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en waere God, oneindig verheven, boven alle de valschgenaemde Goden der heidenen.

Deze bedreiging is, door de uitkomst, duidelyk bevestigd. — De Moabiten zijn, door NEBUCADNEZAR, te onder gebracht, en hun land is ontbloot van alle cieraed en sterkte. Jes. XV. XVI. Jer. XLVIII. In volgende tijden is dit volk gesmolten, onder de groote Monarchyen, deszelvs naem is, al zedert de IIIde Eeuw van 't Christendom, wechgeraekt, en het kleine overblijvsel daervan is, even als de Ammoniten, onder die van het Oosten, of de Arabiers, tot op den huidigen dag, begreepen.

III. *De Godlyke oordeelen, over de* EDOMITEN, *vinden wy vs.* 12-14.

א. *Eerst wordt de misdaed der Edomiten gemeld, vs.* 12.

ב. *Daerna worden de oordeelen beschreven, met welke zy zouden gestraft worden, vs.* 13, 14.

12. Alsoo seyt de Heere HEERE; Om dat Edom met enckele wraeckgierigheyt gehandelt heeft tegen het huys van Juda; ende sy sich seer schuldigh gemaeckt hebben, datse sich aen hen gewroken hebben:

EDOM *had, met enkele wraekgierigheid, gehandeld, tegen het huis van Juda.* — Er was een oude wrok, tusschen de Edomiten

(*c*) Ezech. 21: 32.

miten en de Joden. Uit dit beginsel hadden de eersten de laetsten, reeds van de vroegste tijden, zeer grooten overlast gedaen, tot dat Koning DAVID zich deze vyanden onderwierp, en hun land cijnsbaer maekte 2 Sam. VIII: 14. Onder de regeering van JORAM, vielen de Edomiten van hem af, en maekten zich zelven eenen Koning, maer JORAM gav hun eene groote nederlaeg, en AMAZIA maekte naderhand, onder hen, eene vreesselyke slachting 2 Kon. VIII: 20, 21. 2 Kon. XIV: 7. — Deze wraekgierigheid hebben de Edomiten, tegen de Joden, altoos behouden; en, toen Jerusalem, door de Chaldeeuwen, was ingenomen, waren zy zeer verblijd, zelvs voegden zy zich by de Babyloniers, om mede, in den roov, te deelen, ja zelvs plaetsten zy zich, op de wechscheidingen, om de vluchtende Joden, in de handen der Chaldeeuwen, over te leveren *Obadja* vs. 11-14.

De Edomiten hadden *zich zeer schuldig gemaekt*, *dat zy zich*, aen de Joden, *gewroken hadden*. — Eigenlyk staet 'er: *zich schuldig makende*, *hebben zy zich schuldig gemaekt*, dat is, zy hebben zich zeer grootelyks schuldig gemaekt, en eene zware misdaed bedreven. Deze misdaed bestond daerin, dat zy *zich*, aen de Joden, *gewroken*, en hun, uit eenen ouden wrok, alle mogelyke nadeelen berokkend hadden.

13. Daerom, alsoo seyt de Heere HEERE, de opperste en rechtvaerdige Richter, Ick sal oock mijne slaende hant uytstrecken tegen Edom, ende ick sal mensch ende beest uyt haer uytroeyen: ende sal haer [*tot*] eene woestheyt stellen van de vermaerde Stad Theman, liggende op de Oostersche grenzen van hun land, aen; ende sy sullen [*tot*] de wester grensstad Dedan [*toe*] door 't sweert vallen.

14. Ende ick sal mijne wrake doen aen Edom, door de hant mijns volcks Israëls; ende sy sullen, als werktuigen in mijne straffende hand, tegen Edom nae mijnen toorn ende nae mijne grimmigheyt handelen: also sullen sy, de Edomiten namelyk, mijne wrake gewaer worden, spreeckt de Heere HEERE.

Zo is het ook, met de daed, geschied. — Onder JUDAS *den* MACCHABEER, hebben de Joden den Edomiten zeer

gevoelige slagen toegebracht 2 Macch. X: 15-23. en JOHANNES HYRCANUS heeft de Idumeers geheel overwonnen, en hun land gebracht onder de heerschappy der Joden. Zelvs werden de Edomieten gedwongen, tot de besnijdenis en het aennemen van den Joodschen Godsdienst, volgens het verhael van JOSEPHUS *Antiq. Jud.* l. 13. c. 17.

IV. *Eindelyk volgt 'er eene bedreiging, over de* PHILISTIJNEN, *vs.* 15-17.

א. *Eerst wordt wederom de misdaed der Philistijnen beschreven, vs.* 15.

ב. *En daerna hunne straf, vs.* 16, 17.

15. Alsoo seyt de Heere HEERE; Om dat de Philistijnen door wrake gehandelt hebben, ende van herten wrake geoeffent hebben door plonderinge, om te vernielen [*door*] eene eeuwige vyantschap:

Er was eene aenhoudende, en als het ware *eeuwige vyandschap*, tusschen de Philistijnen en de Joden. In de allervroegste tijden hebben zy zich reeds beijverd, om den Aertsvaderen verdriet aen te doen Gen. 26: 15-21. Naderhand openbaerden zy deze vyandschap, tegen het volk van Israël, nog veel duidelijker. Ten tyde der Richteren, overheerschten zy Gods volk, jaeren achter een, Richt. X: 7, 8. XIII: 1. In de dagen van SAMUEL versloegen zy 30000 Israëllers, en namen de Verbonds-Ark gevangen, Sam. IV: 10, 11. Naderhand versloegen zy Koning SAUL, met zijne drie Zoonen, en overmeesterden verscheidene Steden der Israëlleren, 1 Sam. 31: 47. Eindelijk bracht Koning DAVID hen geheel te onder 2 Sam. VIII: 14. Maer dit nam de onverzoenbaere vyandschap niet weg. UZZIA en HISKIA, de Koningen van Juda, vonden zich genoodzaekt, die oude vyanden op nieuws te beteugelen 2 Kron. XXVI: 6. 2 Kon. XVIII: 8. Maer, toen Jerusalem, door de Chaldeeuwen, belegerd werdt, kwam de oude wrok wederom boven, en de Philistijnen brachten, van hunnen kant, alles toe, wat in hun vermogen was, om den ondergang der Joden te helpen be-

vor-

vorderen. — Uit het beginsel van die onverzoenbare en *eeuwige vyandschap*, hadden de Philistijnen, *door de wraek, gehandeld, en van harte wraek geoeffend, door plondering.*

16 Daerom, alsoo seyt de Heere HEERE, de allerhoogste God en Richter der gansche aerde, Siet, ick strecke mijne slaende hant uyt tegen de Philistijnen, ende sal de Cherethim, zijnde een stam der Philistijnen 1 Sam. XXX: 14. uytroeyen, en het overblijfsel van de zeehaven verdoen, door de overgeblevene Philistijnen, die aen den oever van de Middellandsche zee woonen, te verdelgen.

17. Ende ick sal groote wrake met grimmige straffingen onder hen doen: ende sy sullen, by ondervinding weten, dat ik de HEERE ben, de eenige en waere God, als ick mijne wrake aen hen gedaen sal hebben.

De HEER heeft werkelyk wraek genomen, van de Philistijnen, door de wapenen van NEBUCADNEZAR, die, toen hy Tyrus ging belegeren, het land der Philistijnen, of hunne zeehavens, overweldigde. Naderhand heeft ALEXANDER DE GROOTE de geheele zeekust veroverd. ALEXANDER JANNÆUS maekte zich meester van Gaza, en dusdoende is het overblijvsel van de zeehaven verdaen, en de naem der Philistijnen geheel uitgeroeid.

## HET XXVI. KAPITTEL.

DIt Kapittel maekt, met het volgende, en de 19 eerste versen van Kap. XXVIII, een Prophetisch vertoog uit, over het treurig lot van Tyrus.

TYRUS is dan het onderwerp van deze uitvoerige Godspraek. — Er zijn van ouds twee Steden van dien naem geweest, beide gelegen in Phœnicien. De oude Schrijvers spreken van een Tyrus, op het vaste land van Phœnicien gelegen, het welk gemeenlyk *Palætyrus* of *oud* TYRUS

genaemd werd, en van het *eilandsch* TYRUS ook *nieuwe* TYRUS genaemd.

Op het vaste land van Phœnicien, bezuiden Sidon, digt by de Middellandsche zee, lag het *oude* TYRUS, Jos. XIX: 29. *de vaste Stad Tyrus* genaemd, welke, ten tijde van DAVID en SALOMO, onder de regeering van HIRAM, in grooten bloei was. — Schuins over dit Tyrus, een weinig ten Noorden, lag het *eilandsch* of *nieuwe* TYRUS, het welk, op eenen rots, in de zee, gebouwd was, en, reeds ter tijde van SALMANASSER, Koning van Asfyrien, eene machtige Stad geweest is, verg. JOSEPHUS *Antiq. Jud.* B. IX. c. 14. — Deze twee Steden hadden eene zeer naeuwe betrekking, op elkander. Het nieuwe Tyrus was als de dochter van het oude, voor zover het eerste haer opkomst en bloei, aen het laetste, verschuldigd was. Het nieuwe Tyrus wordt daerom ook aengemerkt, als een deel van het oude, verg. Kap. XXVII: 4.

Deeze Godspraek ziet voornamelyk op het oude Tyrus, het welk op het vaste land, gelegen was, Vs. 7-10. wordt een krygstocht beschreven, welke ingericht was, tegen eene Stad, op het vaste land. Zy zou ondernomen worden, niet met schepen, maer met *wagenen*, *ruiteren*, *muurbreekers*, &c. Voeg er by, dat de bedreiging vs. 21. vervuld zy, aen *het Tyrus*, het welk *op het vaste land*, gelegen was, daer het *nieuwe Tyrus*, ten tijde van ALEXANDER DEN GROOTEN, die het, met groot geweld, overwonnen heeft, nog eene bloeijende koopstad was. Het *oude Tyrus* is, door NEBUCADNEZAR, verwoest, en ALEXANDER DE GROOTE gebruikte deszelvs puinhoopen, tot dien dam, waarmede hy het nieuwe Tyrus, aan het vaste land, hechtte.

Na het opschrivt van deze Godspraek vs. 1.

I. Wordt eerst de misdaed van Tyrus opgegeven vs. 2. en
II. Daerna wordt de geduchte straf zeer uitvoerig beschreven vs. 3. en vervolgens.

1. Ende het gebeurde in 't elfde jaer, van de ge-

gevangelijke wechvoering van Jechonia, zijnde het zelvde jaer, dat Jerusalem, door Nebucadnezar, werd ingenomen, op den eersten der maent; [*dat*] des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, geschiedde, seggende:

*Op den eersten der maend.* Welke maend? dit wordt niet bepaeld. — Zommigen zijn van gedachten, dat hier, door den misslag der afschrijveren, een woord zy uitgevallen, en dat men het moet aenvallen, *de vijfde* of *zesde maend*, gevende voor reden, dat het vreugdebedrijv van Tyrus, over de verwoesting van Jerusalem, hier inkoomt als eene reeds begane misdaed, welke aenleiding gegeven had, tot het hier bedreigde oordeel, en dat derhalven deze Godspraek moet ingegeven zijn, na de 4^de^ maend van het 11^de^ jaer der gevangelyke wechvoering van JECHONIA, wanneer Jerusalem verwoest is — De LXX Griekſche Overzetters, althans het Alexandrijnsche handschrivt bepalen het, tot de eerste maend. Naerdien Jerusalem nu, in de 4^de^ maend van het 11^de^ jaer, na JECHONIAS gevangelyke wechvoering, eerst ingenomen is, zou men zich de zaek zo moeten voorstellen, dat de misdaed, aen welke de Tyriers zich zekerlyk zouden schuldig maken, hier als werkelyk begaen worde voorgesteld.

I. *De misdaed van* TYRUS *wordt vs.* 2. *opgegeven.*

2. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1, daerom dat Tyrus, in uitbundige vreugde, van Jerusalem gesegt heeft, Heah! sy is verbroken, de poorte der volckeren; sy is tot my omgewendt: ick sal vervult worden, sy is verwoest!

TYRUS, dat is de bewooners van Tyrus, *had gezegd van Jerusalem, Heah.* De Tyriers hadden zich zeer verblijd, over de verwoesting van Jerusalem, en malkander daermede geluk gewenscht. Denkelyk hadden zy vreugdemaeltijden aengelegd, en openbare blijken van blijdschap gegeven. Althans zy hadden, by die gelegenheid, liederen gedicht, vergel. vs. 14. Zelvs schijnen de woorden: *Heah, zy is*

*verbroken* enz. iets te hebben van liederen, welke, by beurten, gezongen werden. Misschien wordt hier slechts het begin, of de hoofdsom van een vreugdelied, opgegeven, en het is niet onwaerschijnlyk, dat de Tyriers een plechtig dankfeest, ter eere van den eenen of anderen afgod, hebben aengericht, op het welk zy, met deze woorden, hunne blijdschap, over de verwoesting van Jerusalem, betuigd en bezongen hebben.

Hoe het zy, de Tyriers gaven, aen Jerusalem, eenen grootschen tijtel, om haer des te gevoeliger te beschimpen. — Het schijnt, dat zy Jerusalem *de poort der volken* noemen, om iets, het welk te voren den roem van Jerusalem uitmaekte, om haer des te meer te beschimpen. — Er wordt gezinspeeld, op dat oude gebruik, volgens het welk de grootste toevloed van volk, in de poorten, was, om dat aldaer de rechtsplegingen gehouden werden. Jerusalem zal dan de *poort der volken* heeten, omdat derwaerts een zeer groote toevloed van volk was, ter waerneming van den Godsdienst, vooral op de hooge Feesten. Vooral evenwel zal 'er gezien worden, op den koophandel, in welken de Tyriers zo veel belang stelden. Ten opzichte van den koophandel was Jerusalem, in haren bloeienden staet, de *poort der volken.* Zy dreev grooten koophandel, en vreemde kooplieden, die naer Jerusalem vloeiden, stortten hunne schatten uit, in Jerusalems schoot. Hoe meer nu de koophandel, in Jerusalem bloeide, hoe meer zy van de Tyriers benijd werd, en hoe grooter vreugde 'er, by de Tyriers, was, over den ondergang van Jerusalem. — Zy waren uitermate verheugd, zeggende: *Jerusalem is verbroken*, zy is, als een aerden kruik, verbrijzeld, zy heeft al hare kracht en vermogen verloren; *zy is, tot my, gewend*, haer rijkdom en koophandel is reeds zo goed als tot ons gewend; *ik zal vervuld worden*, met vreemde kooplieden, en eenen grooten overvloed van rijkdommen; *zy is verwoest*, naer de kracht van het grondwoord, *zy is uitgedroogd* of *verteerd*, dat is, dermate geteisterd, dat zy gene kracht meer heeft, om iets te beginnen, en voortaen genen koophandel meer drijven zal.

II. *Hierop*

II. *Hierop volgt eene uitvoerige beschrijving van Gods geduchte oordeelen over* TYRUS, *vs.* 3-21.

ℵ. *Eerst worden deze oordeelen meer algemeen voorgesteld, vs.* 3-6. *en*

ℶ. *Daerna, in de byzonderheden, nader uitgebreid, vs.* 7-21.

3. Daerom, omdat gy u zo zeer verblijd hebt, over den ondergang van Jerusalem, alsoo seyt de Heere HEERE, de opperste en rechtvaerdige Richter, Siet, ick [*wil*] aen u, of Ik zal my, *tegen u*, verzetten, o Tyrus: ende ick sal vele Heydenen, talrijke legers van machtige volken, tegen u doen opkomen, als of ick de zee met hare golven dede opkomen.

*Als of Ik de zee, met hare golven, deede opkomen.* — Dit zinbeeld is zeer treffend, om het ontzachlyke van deze opkomst der volken, aen Tyrus, te vertoonen. Tyrus lag aen den oever der Middellandsche zee. Volken worden meermalen vergeleken, by wateren, en de woedende golven van eene onstuimige zee Jer. 50: 42. 51: 42. Zeer cierlyk wordt hier derhalven het schielyke, het ontzettende, het geweldige, en het verwoestende van dezen aenval der volken afgebeeld.

4. Die talrijke legerbenden sullen de sterke en hooge mueren van Tyrus verderven, ende hare torens afbreken; ja ick sal haer stof en puin van haer wechvagen, ende salse tot eene gladde steenrotze maken. Zo doende zal die trotsche Stad geheel verwoest worden, zonder dat 'er iets van den vorigen luister overblijve.

5. Sy sal veranderd worden, in een arm visschers dorp, en in zo ver in 't midden der zee zijn [*tot*] uytspreydinge van netten: want ick hebbe 't gesproken, spreeckt de Heere HEERE, die recht doet, en zijn woord onfeilbaer vervult. Tyrus zal geheel verwoest worden, ende sy sal den Heydenen ten roove worden. Wanneer zy, door den vyand, is in-

genomen, zullen de soldaten den kostbaren buit roven, en alles uitplunderen.

6. Ende hare dochteren, die in 't velt zijn, sullen met den sweerde gedoodet worden, dat is, de onderhorige steden, en sterkten, welke onder het gebied van Tijrus staen, in het omliggende land, zullen ook verwoest worden, ende sy sullen, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God.

ב. *In de meer byzondere beschrijving van het oordeel, het welk, over* TIJRUS, *komen zou*, *vs.* 7-21.

A. *Wordt eerst de aentocht van* NEBUCADNEZARS *heirleger afgeteekend*, *vs.* 7.

B. *Daerna de verwoesting, welke hy zou aenrichten*, *vs.* 8-14.

C. *En eindelyk de invloed, welken de ondergang van Tijrus, op hare nabuuren, hebben zou*, *vs.* 15-21.

7. Want alsoo seyt de Heere HEERE; Siet, ick sal Nebucadnezar den Koningh van Babel, den Koningh der Koningen, die verscheidene Vorsten tot zijne Vasallen heeft, van het noorden tegen Tyrus brengen, met eene ontzachlyke krijgstoerusting. Hy zal komen, met peerden, ende met krijgswagenen, ende met ruyteren, ende [*krijgs*]vergaderinge, eigenlyk eene *zaemgeroepen menigte*, naerdien zijn leger, uit verscheidene onderhorige volken, zal zamen gesteld wezen, ende met veel volcks.

8. Hy sal beginnen, met uwe dochteren op den velde met den sweerde te dooden, met het vernielen van uwe onderhorige steden, ende hy sal daerna sterckten tegen u maken, ende eenen wal tegen u opwerpen, ende rondassen tegen u opheffen.

9. Ende hy sal muerbrekers, en stormrammen tegen uwe mueren stellen, ende uwe torens met sijne sweerden afbreken.

*Hy zal uwe torens, met zijne zwaerden, afbreken.* — Torens kun-

kunnen niet, met zwaerden, afgebroken worden. Men vertale het daerom: *hy zal uwe torens van een splijten* en doorsnijden, niet met zwaerden, maer *met scherpe en klievende werktuigen*, gelijk het grondwoord in het gemeen kan aenduiden. Hier wordt een zoort van stormtuig bedoeld. Zommigen denken, aen die scherpe tanden, welke, aen de stormrammen waren, en, als zwaerden, vooruitstaken, geschikt, om de muuren te vernielen.

10. Van wegen de menigte sijner peerden, sal u derselver stof bedecken: uwe mueren sullen beeven van wegen het gedruys der ruyteren, ende wielen, ende wagenen, als hy door uwe poorten sal intrecken, gelijck [*door*] de ingangen eener doorgebrokene stadt.

Hier wordt de zegenpralende intreede van NEBUCADNEZAR, binnen Tyrus, afgeteekend. Men moet zich hier Tyrus verbeelden, als eene veroverde Stad, welke stormenderhand is ingenomen, en binnen welke de vyanden intrekken.

*Van wegen de menigte zijner paerden, zal u derzelver stof bedekken*, dat is, de menigte der Babylonische ruitery, de veroverde Stad inrukkende, zou zo groot zijn, dat zy het stof van alle kanten zou in beweging brengen, en dat de geheele Stad, met dikke wolken van stof, zou bedekt wezen. *De muuren zouden beven* en daveren, *van wegen het gedruisch der* rennende *ruiteren*, *en* de groote menigte der *wielen ende wagenen*, *als* NEBUCADNEZAR, *door de poorten* van Tyrus, zegenpralende, *zou intrekken*, *gelijk door de ingangen eener doorgebrokene* en veroverde *Stad*, welker muuren vol bressen geschoten zijn.

11. Hy sal met de (*a*) hoeven sijner peerden alle uwe straten vertreden, en al wat tegenstand biedt afmaken: uw volck sal hy met den sweerde dooden, ende elck-eene van de colomnen uwer sterckte sal ter aerden nederstorten.

Welke *colomnen* worden hier bedoeld? — Zommigen

(*a*) Jes. 5: 28. Jer. 47: 3.

verstaen 'er door gedenkzuilen van merkwaerdige gebeurtenissen, of standbeelden van afgoden en helden. Dan 'er schijnt geoogd te worden, op zodanig iets, het welk, tot sterkte, en eene uiterste toevlucht, in de Stad, dienen konde. — De zaek zal duidelyker worden, wanneer men het Hebreeuwsche woord vertaelt, door *vastigheden*, verhevene plaetsen, binnen de Stad, tot welke de Tyriers hunne laetste toevlucht namen. Men denke, by voorbeeld, aen sterke kasteelen, of aen zulke torens, op de muuren, welke nog waren blijven staen, en tot welke het overschot der stedelingen de toevlucht nam. Deze waren in zo ver de *vastigheden van* Tyrus *sterkte*. Maer zy zouden ook al *ter aerde nedergestort*, en vernield worden.

12. De Babyloniers zullen u geheel uitplunderen. Ende sy sullen uw vermogen rooven, ende uwe koopmanswaren plonderen, ende uwe mueren afbreken, ende uwe kostelicke huysen, afgodstempelen, en andere prachtige gebouwen, omwerpen: ende uwe steenen, ende uw hout, ende uw stof sullen sy, al den afbraek van uwe gebouwen, in 't midden der wateren werpen, om daerdoor uwe haven onbevaerbaer te maken, en, aen uwen koophandel, den doodsteek te geven.

13. So sal ick het (*b*) gedeun uwer liederen doen ophouden: ende het geklanck uwer harpen en sal niet meer gehoort worden.

*Het gedeun der liederen, en het geklank der harpen*, is eene algemeene omschrijving van eene dartele levenswijs, verg. Jes. V: 12. Amos VI: 6. De weelde en de dartelheid heerschten, in het rijke Tijrus. Men hield 'er veel van gastmalen, en vrolyke feesten, daer zang en spel de vreugde voltooiden. — Maer dit alles zou ophouden, de vreugde zou, in rouw, veranderd worden.

14. Ja ick sal u maken tot eene gladde steenrotze. Er zal niets van den vorigen luister overblijven. Gy sult zijn [*tot*] uytspreydinge der netten, voor arme

(*b*) Jes. 24: 7, 8. Jer. 7: 34. ende 16: 9.

arme visschers, gy en sult niet meer gebouwt worden, maer woest blijven liggen: want ick de HEERE, die mijne woorden onfeilbaer bevestig, hebbe 't gesproken, spreeckt de Heere HEERE.

15. Alsoo seyt de Heere HEERE, de allerhoogste en rechtvaerdige Richter, tot Tyrus; Sullen niet de eylanden van het geluyt uwes vals beeven, als de dootlick verwondde sal kermen wanneer men in 't midden van u schrickelick sal moorden?

Het oordeel over Tyrus wordt hier afgebeeld, als eene ontzettende aerdbeving, als ware die trotsche Stad daerdoor, in den grond, verzonken, en door de zee ingezwolgen. — De *eilanden* zouden, *van het geluid hares vals, beven.* Onder den naem van *eilanden* worden hier, naer den gewoonen stijl der Propheten, de naby gelegene zeekusten bedoeld, vergel. Jes. XXVI. Jer. XXV: 22, enz. Men denke hier meer byzonder, aen de naest bygelegen zeekust van Phœnicien, welke, door vrienden en bondgenooten van Tyrus, bewoond werd, vooral ook aen de kusten van de Middelandsche zee, welke, tegen over Tyrus, gelegen waren, daer zy volkplantingen had, en handel dreev. De Godspraek wil derhalven te kennen geven, dat de bewooners der gemelde zeekusten, op de tijding van Tyrus schromelyken ondergang, dermaten zouden ontroerd worden, als of zy het geluid van eene vreesselyke aerdbeving gehoord hadden. Trouwens het vernielen van het trotsche Tyrus, door de wapenen van NEBUCADNEZER, moest hen doen vrezen, dat zy eerlang, op dezelvde wijs, als Tyrus, zouden gehandeld worden, behalven dat zy, door den ondergang van die bloeijende koopstad, zeer zware schaden lijden zouden.

De ontroering zou dan, by uitnemendheid, plaets hebben, *als de doodelyk verwonde zou kermen, wanneer men, in het midden van Tyrus, schrikkelyk zou moorden* — Wanneer Tyrus stormenderhand werd ingenomen, zouden de Babyloniers eene vreesselyke slachting aenrichten, en vele doodelyk verwonden zouden bitterlyk kermen. De tijding daer

van zou eene algemene ontroering veroorzaken, op de gemelde eilanden.

16. Ende alle Vorſten der zee, dat is, der Zeekusten, die vrienden en bondgenoten van Tyrus zijn, ſullen, op de tijding der verwoesting van die machtige Stad, afdalen van hare throonen, ende hare Koninglyke mantelen, en andere ſtaetſieklederen, van ſich doen, ende hare geſtickte en geborduurde kleederen uyttrecken: met tſitteringen ſullen ſy bekleedt worden, op der aerde ſullenſe treurig nederſitten, ende t'elcken oogenblick tſitteren, ende over u ontſett zijn, deels over het verlies, het welk zy geleden hebben, deels ook en voornamelyk over het gene zy zelve, van NEBUCADNEZARS wapenen, te duchten hebben.

17. Ende ſy ſullen een (*c*) klaegliedt over u opheffen, ende tot u ſeggen; Hoe zijt gy uyt de zeen vergaen, gy welbewoonde, gy beroemde ſtadt, die ſterck geweeſt is ter zee, ſy, ende hare inwoonders; die haerlieder ſchrick gaven aen alle die in haer woonden!

De uitdrukking, *hoe zijt gy, uit de zeen, vergaen, gy wel bewoonden?* is eenigszins duister. Eigenlyk ſtaet 'er *hoe zijt gy vergaen, gy wel bewoonde uit de zee?* — Tyrus heet dan *de welbewoonde uit de zee.* Deze ſpreekwijs kan eene Stad beteekenen, welke bewoond is uit de zee, dat is van zeevarend volk. Anderen nemen het, in dezen zin: *gy die bewoond waert, eer dan de zee*, dat is, eer de zee bebouwd was, en de andere Zeekusten bewoond worden. Althans de Phœniciers zijn de eerſte kooplieden geweest, die de zee bebouwd, en, naer verafgelegene landen, gevaren hebben.

*Tyrus gav haren ſchrik, aen allen, die in haer woonden*, dat is die in haer verkeerden, en zich aldaer, eenigen tijd, ophielden, Men denke aen de vreemde Kooplieden, Schippers, Zeelieden, en Reizigers, die zich, uit hoof-

den

(*c*) Openb. 18: 9, &c.

den van den handel, binnen Tyrus, ophielden. Al wie de heerlykheid van deze Stad, hare zeehaven, hare vloten, en hare magazijnen beschouwde, werd, met ontzach en verbazing, vervuld.

18. Nu sullen de eylanden tsitteren ten dage uwes vals: ja de eylanden die in de zee zijn, sullen beroert worden, van wegen uwen uytgangh.

De Godspraek blijvt nog al zinspeelen, op zulken ondergang, die, door eene vreesselyke aerdbeving, veroorzaekt wordt, zo dat eene Stad, in den afgrond, verzinke. — *De eilanden in de zee*, dat is de bewoners van de eigenlyke eilanden zouden, over den vreesselyken ondergang van Tyrus, zo ontroerd zijn, als de naburen verschrikken, wanneer eene Stad, door eene aerdbeving, geheel weg zinkt.

19. Want alsoo seyt de Heere HEERE, de opperste en rechtvaerdige Richter; Als ick u sal stellen [*tot*] eene verwoeste stadt; gelijck de steden, die niet bewoont en worden: als ick eenen afgront over u sal doen opkomen, ende de groote wateren u sullen overdecken;

De aenkomst van NEBUCADNEZAR zou, voor Tyrus, zo ontzachlyk wezen, als wanneer de HEER den *afgrond* der zee, met hare golven, deed opkomen. — NEBUCADNEZAR zou komen, met een vreesselyk geweld, en, met *groote wateren*, dat is, met veelerlei krijgsvolkeren. Deze zouden Tyrus *overdekken*, dat is, geheel verdelgen, zo dat 'er niets van zou blijven staen, even gelijk, wanneer de afgrond der zee, over eene Stad, opkomt, en alles wech spoelt.

20. Dan sal ick u, op eene verachtelyke wijs, doen nederdalen met de gene die in den kuyl nederdalen tot het oude volck, of *tot het volk der eeuwe*, dat is, tot het volk, het welk, al voor eeuwen, verbannen, en naer hun eeuwig huis, verzonden is, ende Ik sal u doen nederliggen in de onderste plaetsen der aerde, in de woeste plaetse [*die*] van oudts geweest zijn,

met de gene die in den kuyl nederdalen, op dat gy niet bewoont en wordet: ende ick ſal den cieraet herſtellen in den lande der levendigen.

Door het *oude volk*, hebben wy derhalven zulke volken te verſtaen, welke de HEER, reeds in vorige tijden, door geduchte oordeelen, verdelgd had, gelijk de oude Phœniciers, en bewoners van Kanaan.

De ſpreekwijs, *Ik zal u doen nederliggen, in de onderſte plaetſen der aerde*, is ontleend van de gedachten der ouden, die zich het Rijk der dooden voorſtelden, als eene algemene verzamelplaets, in de benedenſte deelen der aerde. — Daerop ziet ook de volgende uitdrukking, *in de woeste plaetzen, die van ouds geweest zijn.* Te weten de verzamelplaets der dooden werd, by de oude Dichteren, afgeſchildetd, als een woest land, vol van donkerheid, en huilende wildernisſen. — Tot dezen ſtaet der dooden, zouden ook de Tyriers verwezen worden, en hunne Stad zou *niet bewoond worden*; het mogt een arm visſchersdorp worden, maer haer luister en koophandel zou, voor altoos, een einde nemen.

De HEER zou *den cieraed herſtellen, in het land der levendigen.* — Men zou deze belovte niet onvoegzaem kunnen brengen, tot den vernieuwden bloeiſtaet van het Eilandsch Tyrus. Dit wordt dan genaemd *het land der levendigen*, in tegenſtelling van het oude Tyrus, op het vaste land, het welk geheel doodsch geworden was. Volgens deze opvatting, is de mening der Godlyke belovte deze: „ De „ *cieraed* van het nieuwe Tyrus zal, in haren koophandel, „ en zeevaert, merkelyk verminderd worden; maer even„ wel zy zal, als *een land der levendigen*, overblijven; ook „ zal Ik *den cieraed herſtellen*, en alles wederom, op den ouden „ voet, brengen; Ik zal den bloeiſtand van het eilandsch „ Tyrus, haren koophandel en zeevaert, wederom her„ ſtellen." — Gemeenlyk evenwel verſtaet men deze belovte, van de herſtelling des Joodſchen lands, en dan geevt zy te kennen, dat de Joden, in hun Vaderland, wederkeeren, Stad en Tempel herbouwen zouden.

21. [*Maer*] geheel anders zou het gaen, met het oude Ty-

Tyrus; u, zegt de HEER, tot die trotsche Stad, ſal ick tot eenen grooten ſchrick ſtellen, tot een voorwerp van ſchrik en ontzetting, ende gy en ſult 'er niet [*meer*] zijn, zo dat 'er, in volgende tijden, niets meer van u zal te zien zijn. Gy zult geheel verwoest, en nimmer herbouwd worden; als gy, van reizigers, geſocht wort, ſo en ſult gy niet meer gevonden worden in eeuwigheyt, ſpreeckt de Heere HEERE, de opperſte Richter, de Koning der Koningen.

Wat nu de vervulling van deze Godſpraek betreft.

Omtrent den tocht van NEBUCADNEZAR, kunnen wy, door gebrek van berichten, de geſchiedenis der oude Phœniciers betreffende, niet alle de byzonderheden aenwijzen. Evenwel kunnen wy, met genoezame zekerheid, betogen, dat de hoofdzaken, in deze Prophecy voorgeſteld, blijkbaer vervuld zijn.

NEBUCADNEZAR heeft Tyrus, na eene langdurige belegering van dertien jaren, ingenomen en verwoest. — Toen ALEXANDER DE GROOTE het Eilandsch Tyrus beoorloogde, om dat men daer zijne gezanten in zee geſmeten had, vond hy de puinhopen van het oude Tyrus, op het vaste land, en gebruikte die puinhopen, om eenen dam te maken, van het vaste land, tot aen het eiland, waerop het nieuwe Tyrus gebouwd was. De ſlag derhalven, welken NEBUCADNEZAR het oude Tyrus toebracht, heeft het eilandsch Tyrus niet getroffen.

JOSEPHUS heeft het een en ander overblijvſel, uit de Tyriſche gedenkſchriften, bewaerd. — Deze verhalen uitdrukkelyk, dat Tyrus, gedurende de Babyloniſche Heerſchappy, hare Koningen van Babel ontvangen hebbe. Hieruit mag men beſluiten, niet alleen dat Tyrus, door NEBUCADNEZAR, ten eenemael zy te ondergebracht, maer dat ook een deel des volks, voornamelyk der Edelen, gevangelyk zy wechgevoerd, alsmede dat het eilandsch Tyrus, werwaerds men Koningen zond, van Babel, overgebleven ware. Het Eilandsch Tyrus, verſchrikt door het deerlyk lot van het oude Tyrus, zal zich, aen NEBUCADNEZAR, onderworpen hebben, en daerop van hem verſchoond zijn.

Maer, door de wapenen van NEBUCADNEZAR is het oude Tyrus geheel verwoest, en geworden, tot *uitspreiding der netten.* Dat machtige Tyrus, dat voorheen de stapelplaets was van den koophandel der gansche aerde, is nu eene arme verblijvplaets van geringe visscheren. De zeer geleerde HUET *Dem. Evang.* prop. 6, maekt melding van eenen Jesuit, die zich 10 jaren in Syrien had opgehouden, en hem meermalen verklaerd had, dat hy de groote steenen, liggende op het strand, daer Tyrus wel eer gestaen had, nooit beschouwen kon, zo als zy, door de zon en de zeegolven, waren glad gemaekt, en alleen, tot het drogen der netten, geschikt waren, zonder zich deze Godspraek van EZECHIEL, byzonder vs. 4 en 5, te herinneren.

---

## HET XXVII. KAPITTEL.

Hier wordt de bedreiging, tegen TYRUS, nader uitgebreid.

De Propheet kreeg bevel, om een Klaeglied, tegen Tyrus, op te heffen. De stijl is cierlyk en verbloemd. Het Klaeglied begint, met eene treffende beschrijving van Tyrus uitnemende heerlykheid, om daer door de grootheid van haren val des te duidelyker aen te tonen. — Ondertusschen maekt het gebrek van oude berichten, dat verscheidene byzonderheden, welke de Propheet opgeevt, veelszins in het donkere zijn.

Behalven het opschrivt vs. 1, behelst dit Kapittel twee hoofddelen.

I. Eerst wordt de uitnemende luister en bloeistaet van Tyrus zeer cierlyk afgeteekend, vs. 2-25.

II. Daerna wordt haer vreesselyke ondergang beschreven, vs. 26-36.

1. Wijders geschiedde des HEEREN woort tot my, in die zelvde Openbaring, seggende:

I. Vs.

I. *Vs.* 2-25. *wordt de vorige luister en bloeistaet van Tyrus omstandig afgeteekend, vs.* 2-25.

א. *Vooraf gaet het bevel des* HEEREN, *aen den Propheet, om een Klaeglied, over Tyrus, op te heffen, vs.* 2, 3ᵃ.

ב. *Daerop volgt het Klaeglied zelvs, vs.* 3ᵇ-25. — *Hier wordt de oude heerlykheid van Tyrus beschreven.*

A. *Ten aenzien van de gelegenheid der Stad, vs.* 3ᵇ-6.

*A. Dit wordt eigenlyk voorgesteld, vs.* 3ᵇ, 4.

*B. Oneigenlyk, onder de gelykenis van een cierlyk Schip, vs.* 5, 6, 7.

B. *Ten aenzien van hare groote macht, zo ter zee, als te land, vs.* 8-11.

C. *Ten aenzien van haren uitgebreiden koophandel, vs.* 12-25.

2. Gy dan, menschen kint, verg. Kap. II: 1. heft een klaegliedt op over Tyrus, ten vertooge, dat de kooplieden, over den ondergang van Tyrus, bitterlyk wenen zullen.

3. Ende segt tot het trotsche Tyrus, die daer woont aen d'ingangen, en digt by den oever der Middellandsche zee; gy, die als de markt en stapelplaets zijt van de gansche wareld, handelende met de volcken in vele eylanden, en op de zeekusten: Soo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en opperste Richter, die het lot bestuurt van alle menschen en volken; O Tyrus, gy segt, by u zelven, op eenen trotschen toon, Ick ben (*a*) volmaeckt in schoonheyt. Er ontbreekt niets aen mijnen luister en uitnemenden bloeistaet.

4. Uwe lantpalen zijn in 't herte der zeen, naerdien uwe onderhorige plaetsen, langs de zeekust, gelegen zijn, en gy uwe volkplantingen, tot het over u gelegen eiland,

(*a*) Ezech. 28: 12.

waerop het nieuwe Tyrus gebouwd is, hebt uitgeftrekt: uwe bouwers hebben uwe fchoonheyt volkomen gemaeckt.

Tyrus was eene zeer oude Stad, Jof. XIX: 28, 19, maer naderhand was zy, door zeer kundige bouwlieden, grotelyks uitgebreid en luisterrijk opgefierd.

Vs. 5, 6 wordt Tyrus, onder de gelykenis van een cierlyk Schip, afgeteekend. Tyrus had haren bloeiftaet, voornamelyk aen den zeevaert, te danken. Gevolgelyk was het zinbeeld van een Schip zeer gepast.

5. Sy hebben alle uwe denningen, het bovendek en de boorden van uw Schip, [*uyt*] kostbare denneboomen van Senir, of het gebergte Hermon, verg. Deut. III: 9, gebouwt: fy hebben de hoogfte cederen van Libanon gehaelt, om maften voor u te maken.

6. Sy hebben uwe riemen, [*uyt*] (*b*) eycken van Bafan gemaeckt: " uwe berderen, of roeibanken, hebben fy gemaeckt [*van*] welbetreden elpenbeen, uyt de eylanden der Chittiten.

*Welbetreden elpenbeen.* — Letterlyk ftaet 'er: *de dochter der trederen.* De olyphanten laten, alle tien jaren, hunne tanden vallen, en begraven dezelve alsdan, onder de aerde. Nu is het elpenbeen, dat lang in den grond gelegen heeft, en veel betreden is, volgens de aenteekening van PLINIUS, het beste yvoor. — *Welbetreden elpenbeen* zal dan het beste foort van yvoor wezen.

*De eilanden der Chittiten* zijn de zeekusten van Griekenland en Italien, verg. Num. XXIV: 24. Maer 'er vallen gene Olyphants tanden, in Europa. — Wy zouden daerom liever denken, dat het oorfprongelyk woord, het welk de Onzen, door *elpenbeen*, vertaeld hebben, een naem zy van een zeker kostbaer hout.

7. Fijn linnen met ftickfel, zeer kunftig gewerkt, uyt Egypten was uw uytbreydfel, dat het u tot een zeyl ware: hemelsblaeuw ende purper, uyt de eylan-

(*b*) Jef. 2: 13.

landen van Elisa, was uw deckſel, het welk gy, op uwe Schepen, tot eene tente, gebruikte, tegen de hitte der zonne.

Het wijst zich van zelvs dat de gelykenis van een zeer cierlyk Schip eigenaertig geſchikt was, om den rijkdom, de pracht, en de weelde der Tyriers, in kleederen en huisraed, afte beelden.

8. De inwoonders van Zidon ende Arvad, of het eiland Aradus, waren uwe roeyers: uwe wijſen, o Tyrus, [*die*] in u waren, die waren uwe ſchippers.

*Roeijers* beteekent zinbeeldig menſchen, die geringe en moeilyke dienſten doen. De Godſpraek geevt derhalven te kennen, dat de Tyriers zich van de naestbygelegen volken, tot lage dienſten, en het verrichten van moeilyk werk, bedienden. — Maer de *wijzen van Tyrus waren hare Schippers*; de inboorlingen hadden zelve het roer in handen. Het zal aenduiden, dat Tyrus verſtandige Regenten had, in het burgerlyk beſtuur.

9. De Oudſte van de Stad Gebal, verg. 1 Kon. V: 18, ende hare wijſen waren in u, verbeterende uwe breucken, en herſtelden de vervallene gebouwen: alle ſchepen der zee ende hare zeelieden waren in u, en lagen, in uwe havens, om onderlingen handel met u te drijven.

10. Gy waert eene zeer ſterke, en, zo het ſcheen, onverwinbare Stad. Perſen, ende Lydiers, ende Puteers waren in uw heyr, uwe krijgslieden: ſchilt ende helm hingen ſy in u op, om gereed te zijn, wanneer iemand iets vyandigs ondernemen mogt; die maeckten uwen cieraet.

11. De kinderen van Arvad, verg. vs. 8, ende uw heyr, waren rontom op uwe mueren, ende de Gammaditen waren op uwe torens: hare ſchilden hingen ſy romtom aen uwe mueren; die maeckten uwe ſchoonheyt volkomen.

Wie de *Gammaditen* geweest zijn, is onzeker. — De naem komt van een Hebreeuwsch wortelwoord, het welk

eigenlyk zegt hard of sterk te zijn. Voor het naest schijnen 'er derhalven zeer sterke en dappere helden bedoeld te worden.

12 Tharsis, of Tartessus in Spanje, dreef koophandel met u, van wegen de veelheyt van allerley goet met silver, yser, tin, ende loot handelden sy [*op*] uwe merkten.

13 Javan, dat is Griekenland, verg. Dan. VIII: 12, de nakomelingen van Tubal, ende Mesech, die waren uwe kooplieden: met menschen zielen, dat is, met den slavenhandel, ende met kopere vaten, dreven sy onderlingen handel met u.

14 Uyt den huyse van Togarma, dat is uit Cappadocien, leverden sy peerden, ende ruyteren, ende muylesels [*op*] uwe merkten.

15 De kinderen van Dedan, in het gelukkig Arabien, waren uwe kooplieden; vele eylanden waren de koophandel uwer hant: hoornen van Elanden elpenbeen ende ebenhout gaven sy u weder [*tot*] eene vereeringe, in de plaets van alle koopwaeren.

16 Syrien dreef koophandel met u, van wegen de veelheyt uwer wercken. Het geen uwe kunstenaers maekten, kochten de Syriers; met edele gesteenten, gelijk Smaragden, purper, ende gestickt werck, ende sijde, ende Ramoth, ende Cadcod en andere fraeije gesteenten handelden sy op uwe merckten.

17 Juda, ende het lant Israëls, die waren uwe kooplieden: met allerbeste tarwe komende van het landschap Minnith, ende met Pannag, (misschien eene kostbaere zalve) ende honich, ende olie, ende balsem, dreven sy onderlingen handel met u.

18 Damascus dreef koophandel met u, om de veelheyt uwer wercken en kunststukken, van wegen de veelheyt van allerley gemaekt goet; met wijn van Chelbon, denkelijk Aleppo, ende witte wolle.

19 Oock leverden Dan ende Javan, de omreysser, op uwe merckten: glat yser, cassie ende calmus, was in uwen onderlingen koophandel.

Den-

Denkelyk is *Dan* eene zekere plaets geweest, in het gelukkig Arabien. — *Javan* was vs. 13 Griekenland. Hier schynt derhalven een ander *Javan* bedoeld te worden; daerenboven zijn de *cassie*, en andere specceryen, gene voortbrengsels van Griekenland. Denkelyk was dit Javan, mede in gelukkig Arabien, gelegen. Het Hebreeuwsche woord, *de omreizer*, overgezet, kan men vertalen, *uit Uzal.* Nu was *Uzal* ook eene Stad, in het binnenste van Arabien. — Voor het naest hebben wy daerom te denken, aen plaetsen in Arabien, te meer omdat aldaer de specceryen overvloedig waren.

20. Dedan handelde met u met kostelick gewant, en wollen stoffen, tot voering voor uwe wagens.

21. De inwoners van het steenachtig Arabien, daer zeer vele goede weiden zijn, ende alle Vorsten van Kedar, die in tenten wonen, die waren de kooplieden uwer hant: met lammeren, ende rammen, ende bocken, daer mede handelden sy met u.

22. De kooplieden van Scheba ende Raëma, in het zuidelyk en verst afgelegen gedeelte van het gelukkig Arabien, die waren uwe kooplieden: met alle hooftspecerye, ende met alle kostelick gesteente, ende gout, handelden sy [*op*] uwe merckten.

23. Haran, in Mesopotamie, ende Canne, ende Eden, de kooplieden van Scheba, Assur, [*end*] Chilmad, handelden met u.

24. Die waren uwe kooplieden met volkomene cieragien, met packen van hemelsblaeuw ende gestickt werck, ende met schatkisten van schoone kleederen: gebonden met koorden, ende in kisten van ceder gepackt, onder uwe koopmanschap.

25. De schepen van Tharsis songen van u, liederen ter eere van uwen uitgebreiden handel, en waren zeer verblijd [*van wegen*] den onderlingen koophan-

del met u: ende gy waert vervult, met schatten der aerde, ende seer verheerlickt in 't herte der zeen, dat is boven alle andere plaetsen, aen de zeekusten geleegen.

II. *Vs.* 26 - 36 *wordt de vreesselyke ondergang van dat rijke Tyrus beschreven.*

א. *De verwoesting van Tyrus zelve vinden wy, vs.* 26 - 31. *en*

ב. *De gevolgen daervan, vs.* 32 - 36.

26. Die u roeyen, hebben u in groote wateren gevoert: De (*c*) ooste wint heeft u verbroken in 't herte der zeen

De zinbeelden zijn wederom ontleend van den Scheepvaert. De val van Tyrus wordt, als eene Schipbreuk, afgeschilderd. — *De roeijers* zijn hier de bestierers van Tyrus, deze hadden het Schip, *in grootere wateren*, *gebracht*, dat is Tyrus, aen zeer groote gevaren, bloot gestelt. Door trotsheid hadden zy zich den nijd der naburige volken, en de vyandschap van NEBUCADNEZAR, op den hals gehaelt. — *De Oostenwind had Tyrus verbroken*, zy was geheel verwoest, en haer staet was zo volstrekt onherstelbaer, als dat van een Schip, het welk, *in het hart*, dat, in het midden *der zeen*, door eenen geweldigen storm, *verbroken* en verbrijzeld *wordt*. Het leger van NEBUCADNEZAR wordt hier, by eenen *Oostenwind*, vergeleken, omdat Babylonien, ten aenzien van Tyrus, in het Oosten, gelegen was, en omdat de Oostenwinden, in die landstreken, zeer geweldig zijn, verg. Job XXVII: 21. Jes. XXVII: 8.

27. (*d*) Uw kostbaer goet, ende uwe mercktwaren, uw onderlinge koophandel, uwe zeelieden, ende uwe schippers: die uwe breucken verbeteren, ende die onderlingen handel met u drijven, ende alle uwe krijgslieden, die in u zijn, selfs u

(*c*) Ezech. 17: 10. (*d*) Openb. 18: 9. &c.

met uwe gantſche gemeynte die in 't midden van u is, ſullen vallen in 't herte der zeen, ten dage uwes vals.

De ſpreekwijs is wederom ontleend van eene Schipbreuk, wanneer het Schip vergaet, met alle de kooplieden, welke daerin geladen zijn, als mede met de Schippers, en bevelhebbers zo wel, als met den gemenen man. — Het geevt te kennen, dat Tyrus, met alle de koopmanſchappen en kostbaerheden, welke daerin gevonden werden, zou verwoest worden, en dat alle de ingezetenen, zo Overheden, als Burgers, jammerlyk zouden omkomen.

28. Van 't geluyt des geſchreeuws uwer ſchippers, van het luidkeels kermen uwer Overheden, ſullen de voorſteden, dat is, de naburige Steden, en volkplantingen, (*e*) beeven, en beroerd worden.

29. Ende alle die den riem handelen, zeelieden, [*ende*] alle ſchippers van de zee, ſullen uyt hare ſchepen nederklimmen: op het lant ſullenſe ſtaen blijven.

Het geevt te kennen, dat de volken, met welke de Tyriers koophandel dreven, op het gerucht van haren val, den zeevaert ſtaken zouden, en verbaesd ſtaen, over dezen ſchroomelyken ondergang.

30. Ende ſy ſullen hare treurſtemme over u laten hooren, ende bitterlick ſchreeuwen: ende ſy ſullen ſtof op hare hoofden werpen, ſy ſullen ſich wentelen in der aſſchen, om rouw te bedrijven.

31. Ende ſy ſullen ſich over u gantſch (*f*) kael maken, ende ſacken aengorden: ende ſullen over u weenen met bitterheyt der ziele [*ende*] bittere rouwklage.

32. Ende ſy ſullen in haer gekerm een klaeglied over u opheffen, ende over u weeklagen, [*ſeggende*:] Wie is zo rijk en machtig geweeſt, onder de Steden, als Tyrus, als de thans zo vreesſelyk uytgeroeyde in 't midden der zee?

(*e*) Ezech. 26: 10, 15. (*f*) Jer. 48: 37.

33. Als uwe mercktwaren uyt de zeen, door den Scheepvaert, voortquamen, hebt gy vele volcken, met uwen koophandel, verſadigt: met de veelheyt uwer goederen, ende uwen onderlingen koophandel, hebt gy de Koningen der aerde rijck gemaeckt.

34. Ter tijt, dat gy, door uwen vreesſelyken ondergang, uyt de zeen verbroken zijt in de diepten der wateren; zijn uw onderlinge koophandel, ende uwe gantſche gemeynte, in 't midden van u gevallen.

35. Alle inwoonders der eylanden, en zeekusten, zijn over u, en uwen geweldigen val, ontſett: ende haren Koningen ſtaen de hayren te berge, ſy zijn verbaeſt van aengeſichte.

36. De handelaers onder de andere volken, boven welke gy u zo trotſelyk verheven hebt, beſpotten u nu, of fluyten u aen: gy zijt, het voorwerp van een groote (g) ſchrick geworden; ende en ſult 'er niet [*meer*] zijn tot in eeuwigheyt. Nimmer zult gy herbouwd worden.

*Het ſchijnt* ons allerduidelykst, dat 'er, in dit Kap., ook van het oude Tyrus geſproken worde. — Het nieuwe of het Eilandsch Tyrus is weder herbouwd, zelvs na de verwoesting, welke het, door ALEXANDER DEN GROOTEN, ondergaen heeft. Maer het Tyrus, van het welk hier gehandeld wordt, zou *niet meer zijn tot in eeuwigheid*, en nimmer herſteld worden.

Ten aenzien der vervulling, herinnere men zich het gene wy, by het vorige Kap., hebben aengeteekend.

(g) Ezech. 26: 21.

## HET XXVIII. KAPITTEL.

Dit Kap. beheslt twee hoofddelen.

I. Eene bedreiging, tegen den Koning van TYRUS, vs. 1-19.

II. Eene Prophecy tegen SIDON, vs. 20 26.

I. *In het eerste hoofddeel, vs. 1-19 vinden wy,*

א. *Eene voorzegging, omtrent den schroomelyken val des Konings van* TYRUS, *vs.* 1-10.

ב. *Een Klaeglied, over deze gebeurtenis, vs.* 11-19

א. *In de Voorzegging zelve vs.* 1-10. *onderscheiden wy*

A. *Het opschrivt, vs.* 1.

B. *De misdaed van Tyrus Koning, vs.* 2-5.

C. *Zijne geduchte straffen, vs.* 6-10.

1. Voorts geschiedde des HEEREN woort tot my, in eene Obenbaring, seggende:

2. Menschen kint, verg. Kap. II. 1, segt tot den Vorst van Tyrus, in uwe gedachten, en stel deze Godspraek te boek, Soo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en allerhoogste Richter; Om dat uw hoogmoedig herte sich verheft, ende seyt, Ick ben Godt, ick sitt' in Godes stoel, in 't herte der zeen: daer gy een (*a*) mensche, ende geen Godt en zijt, stelt gy nochtans uw herte, als Godts herte.

De trotschheid des Konings van Tyrus ging zo ver, dat hy, by zich zelven, zeide, *ik ben God*, of *ik ben een*

(*a*) Jes. 31: 3.

*God.* — Misschien was hy, tot die dwaesheid, gekomen, tot welke zommige Vorsten vervallen zijn, dat hy zich Godlyke eer hebbe aengematigd. Anders kan het te kennen geven, dat hy geheel op zijne eigene krachten steunde, en, door zijne daden, betoonde, geheel vergeten te hebben, dat hy van God afhangelyke ware. — Hy voegde 'er by: *ik zit in Gods stoel*, hy wilde 'er mede zeggen, dat zijne macht en hoogheid zo onveranderlyk waren, als die van God zelven, en dat zijn zetel even zo vast en onverwinbaer ware, als de hemel zelve. — Daer hy *een* nietig en stervelyk *mensch was, en niets minder dan een God, stelde hy nochthans zijn hart, als Gods hart*, dat is, hy waende zich een God te zijn, in wijsheid en vermogen, en nam zulke dingen voor, welke niemand kan uitvoeren, dan God alleen.

3. Siet, gy zijt, in uwe trotsche verbeelding, wijser dan Daniel, die groote man, van welken gy, by geruchte, gehoort hebt, die eene meer dan gemene wijsheid bezit, en uit dien hoofde gesteld is, boven alle de wijzen van Babel, Dan. II: 47, 48: Sy en hebben, immers zo als gy u laet voorstaen, niet toegeslotens voor u verborgen, of *daer is geen geheim voor u verborgen.*

4. Door uwe groote wijsheyt, ende door uw buitengewoon verstand, immers zo als gy denkt en spreekt, hebt gy een zeer groot vermogen voor u verkregen; ja gy hebt gout ende silver verkregen in uwe schatten. Allen uwen voorspoed weet gy, alleen aen uwe groote wijsheid, dank, zonder eens te denken, aen mijnen zegen.

5. Door de grootheyt uwer wijsheyt in uwen koophandel, hebt gy, naer uwe trotsche verbeelding, uw vermogen vermeerdert: ende uw herte verheeft sich van wegen uw vermogen, als of gy uwe rijkdommen, alleen aen uwe schranderheid, te danken haddet.

6. Daerom seyt de Heere HEERE, die alleen God en de rechtvaerdige Richter is, alsoo: Om dat gy uw herte gestelt hebt als Godts herte;

7. Daer-

7. Daerom ſiet ick ſal vreemde volken over u brengen, de (*b*) tyrannigſte en wreedaertigſte der Heydenen, om u, van wegen dien onverdraeglyken hoogmoed, te ſtraffen, die ſullen hare ſweerden uyttrecken over de ſchoonheyt uwer wijſheyt, om alle prachtige gebouwen, en vermaerde kunstſtukken, welke uwe bedrevene onderdanen gemaekt hebben, te vernielen, ende zy ſullen uwen glantz ontheyligen, door alles, wat uw cieraed uitmaekt, te verwoesten.

Ter groeve ſullen ſy u doen nederdalen: ende gy ſult ſterven den doot eens verſlagenen in 't herte der zeen. Gy zult eenen geweldigen dood ondergaen, even als iemand, die, in een Scheeps gevecht, ſneuvelt.

9. Sult gy [*dan*] eenigſins, voor 't aengeſichte uwes doodtſlagers, ſeggen, Ick ben God? zult gy nog, by uwe trotſche verbeelding, bijven, wanneer de Chaldeeuwen het zwaerd opheffen. om u te dooden? daer gy een zwak en nietig menſche zijt, endegeen Godt, in de hant des genen die u verſlaet?

10. Gy ſult den doot der onbeſnedenen ſterven, door de hant der vreemden, de Chaldeeuwen zullen u, op eene verachtelyke wijs, ter dood brengen, even als de Joden gehandeld hebben, met de onbeſnedene Heidenen, by het innemen van Kanaan. Dit alles zal u zekerlyk overkomen: want ick, de onfeilbare, heb 't geſproken, ſpreeckt de Heere HEERE.

De reden van Tyrus ondergang was de hatelyke blijdſchap over Jeruſalems verwoesting, Kap. XXV: 3. Deze misdaed had de Koning gemeen, met zijne onderdanen, maer hier komen zijne perſoneele zonden voor, als de meer bepaelde reden van de geduchte ſtraffen, welke hy ondergaen zou.

(*b*) Jer. 6: 23.

D. *Hier op volgt een Klaeglied, over den schroomelyken ondergang van den Koning, vs. 11 - 19. — Wy vinden 'er in*

A. *Het opschrivt, vs. 11, 12ª.*

B. *Eene beschrijving van den luister, welker de Koning van Tyrus bezeten had, vs. 12ᵇ 15*

C. *Eindelyk wordt de beroving van dien luisten bedreigd, vs. 16 - 19.*

11. Wijders geschiedde des HEEREN woort tot my, in die zelvde Openbaring, seggende:

12. Menschen kint, verg. Kap. II: 1, heft een klaegliedt op, over het rampzalig lot van den Koningh van Tyrus: ende segt tot hem; Soo seyt de Heere HEERE, de Koning der Koningen; Gy versegelaer der somme, vol van ingebeelde wijsheyt, ende (*c*) volmaeckt in schoonheyt.

De tijtel, *gy verzegelaer der somme*, is zeer duister. — Behoudt men onze vertaling, dan geevt het voor het naest te kennen, dat de Koning van Tyrus, de macht had, over de inkomende en uitgaende koopmanschappen, zodat hy van dat alles de hoeveelheid bepaelde. — Anderen nemen het oorsprongelyk woord, door *somme* overgezet, voor eene *maet*, of afteekening. Dan is de mening, dat de Koning van Tyrus alle maet verzegelde, en, in alles, volkomen was, naer alle afmetingen, zodat hy alles bezat, wat eenen grooten Koning toekomt. — Het kan zijn, dat 'er gezinspeeld worde, op zekeren eernaem van den Koning, of op eene gewoonte, welke hy had ingevoerd, om alle de bevelen, rakende 's Lands inkomsten, of alle kostbare koopwaren, nadat zy ingepakt waren, te verzegelen. — Maer alles blijvt nog onzeker.

13. Gy waert als in Eden, Godes hof, in een ongemeen aengenaem oord, daer overvloed was van alles. Het land, in het welk gy woonde en regeerde, had vry wat gelykheid, naer dien aengenamen Hov, welken God

zel-

(*c*) Ezech. 27: 3.

zelven geplant had. Alle zoort van kostelick gesteente was uw decksel, en by een gebracht, om uwe kroon, kleederen, en huisraed te vercieren, Sardissteenen, Topazen, ende Diamanten; Turkoysen, Sardonixsteenen, ende Jaspissteenen, Saphiren, Robijnen, ende Smaragden, ende gout: het kostbaer en kunstig werck uwer trommelen, ende uwer pijpen en andere muziekinstrumenten was by u; ten dage als gy geschapen en Koning gemaekt wiert, warense bereydet.

14. Gy waert een gesalfde Koning, een overdeckende Cherub. Gy bezat de wijsheid en het vermogen van eenen Cherub of Engel, om uw volk te overdekken en te beschermen; ende ick, de alleen wijze God, wiens en Gy geheel vergeten hebt, hadde u, in den weg van mijne Voorzienigheid, [*alsoo*], en in dien verhevenen stand gesett; gy waert op Godes heyligen bergh; gy wandeldet in 't midden der vyerige steenen.

*Gy waert op Gods heiligen berg.* — Deze woorden maken het voornaemste bewijs uit der gener, die deze Godspraek, niet op den eigenlyken Koning van Tyrus, maer, op den Roomschen Bisschop, toepasselyk maken. Nimmer zegt men, heeft de Koning van het eigenlyk Tyrus, op Gods berg, dat is op den berg Zion gezeten; maer van den Anti-Christ, zegt PAULUS, dat hy zitten zou, in Gods Tempel, dat is op den berg van Gods heiligheid 2 Thess. 2: 4. — Maer alle zwarigheid is wechgenomen, wanneer men het woordje *op* vertaelt door *boven.* Zo wordt het meermalen genomen, vergel. 1 Kron. 11: 21; en dan is de zin deze, dat de Koning van Tyrus, *boven Gods heiligen berg*, dat is boven Zion of Jerusalem, in aenzien en vermogen, verheven ware.

*Hy wandelde in het midden der vuurige steenen.* Het kan te kennen geven, dat alles, in zijn paleis, blonk van den glans der vuurige steenen. Alzo liev evenwel zouden wy het zo opvatten, dat de Koning van Tyrus, immers in zijne verbeelding, zo veilig was, als of hy, met eenen

vuurigen muur, omgeven ware. Dit schijnt beter overeen te komen, met vs. 16.

15. Gy waert volkomen in uwe wegen, en gedroegt u lovlyk, in het bestuuren van uw Koningrijk, van den dagh af dat gy geschapen en Koning geworden zijt; tot dat 'er ongerechtigheyt in u gevonden is, en gy, tot snoode ondeugden, vervallen zijt.

16. Gy hebt gene genoegzame zorg gedragen, dat de weelde, dartelheid, en onderdrukking niet doorbrak, onder uwe onderdanen. Door de veelheyt uwes koophandels, hebben sy het midden van u met gewelt en onrecht vervult, ende gy hebt gesondigt, door dit kwaed te begunstigen, met uw eigen voorbeeld. Daerom sal ick u ontheyligen van Godes bergh, ende sal u, gy overdeckende Cherub, verdoen uyt het midden der vyerige steenen, vergel. vs. 14.

*Ik zal u ontheiligen van Gods berg.* Wy vertalen het, op de gelegde gronden: *Ik zal u meer ontheiligen dan Gods berg*, dat is, gy behoevt u zo niet te verblijden, over de verwoesting van Jerusalem, de ondergang van u, en van uw Koningrijk, zal nog veel ontzachlyker wezen. Zo wordt het voorzetsel meermalen genomen, Richt. II: 19. 1 Kon. IV: 30. Hier komt nog by, dat het eene zeer ongewoone spreekwijs zy, iemand, van eene plaets, te ontheiligen.

17. Uw hoogmoedig herte verheft sich over uwe schoonheyt; gy hebt uwe wijsheyt bedorven en verloren, door en van wegen het steunen en vertrouwen, op uwen glantz, aenzien, macht, en rijkdommen. Ick heb u op d'aerde, van uwen verhevenen stand, met verachting, henen geworpen, ick heb u voor 't aengesichte der Koningen gestelt, tot een toonbeeld van mijne gramschap, om op u te sien, en zich aen u te spiegelen.

18. Van wegen de veelheyt uwer ongerechtigheden, door het onrecht uwes koophandels, hebt gy uwe heyligdommen ontheyligt, door uwen gewaenden Goden geschenken te geven van het gene gy,

door onrecht, verkregen hadt. Daerom heb ick u geheel verteerd, en als het ware een vyer uyt het midden van u doen voortkomen, dat u heeft verteert, ende ick hebbe u gemaeckt tot asſchen op d'aerde, voor d'oogen aller der gener die u ſien, in uwen vernederden toeſtand.

*Het vuur zou, uit het midden van hem, voortkomen.* Het ſchijnt te kennen te geven, dat de oorzaek en aenleiding van Tyrus val, uit haer midden, zou voortkomen, waer ontrent wy, by gebrek van geſchiedkundige berichten, niets naders bepalen kunnen.

19. Alle die u kennen onder de volcken en voorheen uwe grootheid bewonderd hebben, zijn over u, en uwen vreesſelyken ondergang ontſett: gy zijt een groote ſchrick geworden, ende en ſult 'er niet [*meer*] zijn tot in eeuwigheyt. Uw Koningrijk zal voor altoos vernederd worden, Kap. XXVII: 26.

Toen het oude Tyrus, door NEBUCADNEZAR verwoest werd, vergel. Kap. XXVI, is ook hare Koning diep vernederd, en jammerlyk omgekomen. — Dan de geſchiedkundige berichten ontbreken ons, om alle de byzonderheden van deze Godſpraek, in de vervulling, omſtandig aen te wijzen.

II. *Vs.* 20-26. *vinden wy eene Prophecy, tegen Sidon.*

א. *Vooraf gaet het opſchrivt en de inleiding, vs.* 20, 21.

ב. *Daerop volgen de oordeelen, welke over Sidon komen zouden, vs.* 22, 23.

ג. *Eindelyk wordt 'er bygevoegd, dat dit alles zeer heuchlyke gevolgen, voor het Joodſche volk, hebben zou, vs.* 24-26.

20. Wijders geſchiedde des HEEREN woort tot my; in eene Openbaring, ſeggende:

21. Menſchen kint, vergel. Kap. II: 1. ſet uw aengeſichte tegen Zidon: ende propheteert tegen haer;

22. Ende ſegt; Soo ſeyt de Heere HEERE, de allerhoogſte en rechtvaerdige Richter, Siet ick [*wil*] aen u, en zal my *tegen u* zetten, o Zidon, ende ſal in 't midden van u verheerlickt worden: ende ſy ſullen weten, dat ick de HEERE ben, als ick gerichten in haer ſal hebben geoeffent, ende in haer, door het uitoeffenen van rechtvaerdige ſtraffen, geheyligt ſal zijn.

ZIDON was eene zeer vermaerde Stad, liggende, op eenen kleinen afſtand, volgens STRABO, 200 ſtadien, Noordwaerds van Tyrus. ZIDON, de kleinzoon van CHAM Gen. X: 15, heeft waerſchijnlyk de eerſte grondſlagen gelegd van deze Stad, welke, naer hem, genoemd is. Zy was veel ouder van Tyrus, en daerom wordt Tyrus de dochter van Zidon geheeten Jeſ. XXIII: 12. In de dagen van JOSUA, was Zidon reeds de grootſte Stad van Phœnicien Joſ. II: 8. XIX: 28. Ook getuigt DIODORUS de Siciliaen, dat Zidon de overige ſteden van Phœnicien, in rijkdom, ver te boven ging, en over de honderd galeijen, van 3 en 5 roeibanken, uitleverde. — Eigenlyk was deze Stad Zidon de uiterſte grenspael van Kanaan, zijnde daerom toebedeeld aen de ſtam Aſer Joſ. XIX: 28; maer de Israëlieten hebben 'er nooit bezit van gehad, omdat zy nalatig geweest zijn, in het verdrijven van de eerſte inwooneren, Richt. I: 31. Zidon heeft daerom altoos hare eigene Koningen gehad, tot dat zy, door NEBUCADNEZAR, verwoest is, 1 Kon. XVI: 31. Jer. XXV: 22.

23. Want ick ſal de peſtilentie in haer ſenden, ende bloet in hare ſtraten, ende de verſlagene ſullen vallen in 't midden van haer, door 't ſweert der Babyloniers, [*dat*] tegen haer ſal zijn van rontomme: ende ſy ſullen, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben.

24. Ende het huys Iſraëls en ſal geene ſmertende doorne, noch weedoende diſtel meer hebben, van alle de vyandige volken, die nu nog rontom hen zijn, die haerlieden berooven: ende ſy, te weten de Israëlieten, ſullen, by ondervinding, weten, dat ick de Heere HEERE ben, die recht doet.

De

De zinbeelden zijn ontleend, van *smertende* en scherpe *doornen*, welker steken zware smerten veroorzaken, vooral wanneer de afgebrokene stekels, in den voet, blijven zitten, en van *weedoende distels*, die mede, op eene pijnelyke wijs, steken. Het geevt te kennen, dat JACOBS nakomelingen gene mishandelingen meer te vrezen hadden, van de omliggende heidenen, die hun altoos vyandig waren, en alle mogelyk nadeel toebrachten.

25. Alsoo seyt de Heere HEERE; Als ick het huys Israëls sal vergadert hebben uyt de volcken, onder dewelcke sy verstroyt zijn, ende ick onder hen voor de oogen der Heydenen sal geheyligt zijn, door het verdelgen der afgodische volken, dan sullen sy in haer lant Kanaan wederkeeren en veilig woonen, dat ick aen mijnen knecht, en getrouwen dienaer, aen Jacob, gegeven hebbe, tot eene ervelyke bezitting van zijn nageslacht.

26. Ende sy sullen daer in seker woonen, ende huysen bouwen, ende wijngaerden (*d*) planten; ja sy sullen sekér woonen: als ick gerichten sal hebben geoeffent tegen alle de omliggende heidenen, die haerlieden berooft hebben, van de gene die rontom hen zijn; ende sy sullen weten, dat ick de HEERE haerlieder Godt ben, die hen, tot het volk van mijn byzonder eigendom, heb aangenomen.

De bedreiging tegen ZIDON vs. 22, 23, is vervuld, toen NEBUCADNEZAR alle de volken van Phœnicien te onder gebracht, en ook deze Stad verwoest heeft.

De belovte vs. 24-26. brengen zommigen, en ook zelvs onze oordeelkundige kantteekenaers, tot het geestelyk Koningrijk van den MESSIAS, byzonder tot de wederkeering der thans verstrooide Joden, naer hun Vaderland, in het laetst der dagen. — Maer onzes erachtens leiden ons, en de uitdrukkingen, en het verband van zaken, tot de Joden na de Babylonische gevangenis. Hier wordt beloovd, dat Israëls huis niet meer zou te vrezen hebben, voor de en-

(*d*) Jer. 31: 5.

derdrukking der rondom liggende heidenen; maer in de laetste dagen, zal eerst de volheid der heidenen ingaen, en gansch Israël zalig worden. Trouwens deze belovte is, na de slaking der Babylonische gevangenis, blijkbaer vervuld. Nadat de Joden, in hun Vaderland, waren wedergekeerd, hebben zy in het zelve zeker gewoond, zonder vrees voor de verdrukking van de omliggende heidenen, die hun altoos vyandig geweest waren. Door de wapenen van NEBUCADNEZAR, zijn de Ammoniten, Moabiten, Edomiten, Philistijnen, Tyriers, en Zidoniers, die de Joden geduurig gekweld, en hunne rust verstoord hadden, de een na den anderen verdelgd, en, in de tijden der Maccabeen, zijn de overgeblevenen, door de Joden zelve, beteugeld.

---

## HET XXIX. KAPITTEL.

IN dit, en de drie Kapittelen, worden zeer zware oordeelen bedreigd, tegen de Egyptenaren. — EZECHIEL stelt dezelve, in verscheidene Prophecyen, voor. Twee zijn 'er vervat, in dit Kap.

I. De *eerste* vs. 1-16.
II. De *andere* vs. 17-21.

De overige vinden wy Kap. XXX—XXXII.

I. *De* eerste *Prophecy behelst, behalven het opschrivt vs.* 1.
א. *Eene bedreiging van zeer zware oordeelen, over Egypten vs.* 2-12.
ב. *Eene belovte van herstelling vs.* 13-16.

1. In den tienden jare, na dat Koning Jechonia, naer Babel, gevangelyk was wechgevoerd, toen PHARAO HOPHRA, Koning van Egypten, tot hulp der Joden, tegen NEBUCADNEZAR, was opgetrokken, vergel. Jer. XXXVII: 4, 5.

4, 5, en wel bepaeldelyk in de tiende [*maent*], op den twaelfden der maent, geschiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, seggende:

ℵ. *De bedreiging, tegen Egypten, vs.* 2-12. *wordt*
A. *Eerst algemeen voorgesteld vs.* 2-5.
B. *Daerna, in de byzonderheden, uitgebreid, vs.* 6-12.

2. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. set uw aengesichte tegen Pharao, den Koningh van Egypten: ende propheteert tegen hem, ende tegen het gantsch Egypten.

3. Spreeckt, ende segt, Soo seyt de Heere HEERE, de allerhoogste en rechtvaerdige God, Siet ick [*wil*] aen u, of Ik zal my *tegen u* verzetten, o Pharao, Koningh van Egypten; dien grooten (*a*) zeedraeck, die in 't midden sijner rivieren leyt: die daer seyt, Mijne riviere is mijne, ende ick heb [*die*] voor my gemaeckt.

PHARAO heet hier *de groote zeedraek, die, in het midden zijner rivieren ligt.* — Het woord *zeedraek* wijst ons naer een groot zeemonster, zo als wy gewoon zijn te spreken. Byzonder hebben wy hier te denken, aen den Krokodil, die, in de wateren van Egypten, en byzonder in den Nijl, zeer gemeen is. De Koning van Egypten komt daerom voor, onder de zinprent van eenen Krokodil, en hy wordt gezegd, *in het midden van zijne rivieren, te liggen*, omdat zijne woonplaets gelegen was, aen den Nijl, die, met verscheidene monden, in zee uitloopt.

De volgende woorden teekenen de trotsheid van PHARAO af. — *Hy zeide*, by zich zelven, *mijne rivier is mijne*, dat is, „ de Nijl, met deszelvs vruchtbaer makende wa-„ teren, behoort my toe, niemand is in staet, om my van „ die rivier, en hare voordeelen, te beroven, *ende ik heb*

(*a*) Psalm 74: 13, 14. Jes. 27: 1. ende 51: 9.

„ *die voor my gemaekt*, dat is, alle de waterleidingen, welke
„ Egypten bevochtigen en vruchtbaer maken, heb ik, met
„ mijne roemruchtige voorzaten, laten maken, en nie-
„ mand zal my de voordeelen daervan betwisten kunnen;
„ door mijne rivieren, en waterleidingen, ben ik onge-
„ naekbaer, niemand kan my overwinnen."

4. Maer ick, die de lotgevallen der volken rechtvaerdig bestuur, sal haken in uwe kaken doen, ende den visch uwer rivieren aen uwe schubben doen kleven: ende ick sal u uyt het midden uwer rivieren optrecken, ende al de visch uwer rivieren sal aen uwe schubben kleven.

De gelykenis is ontleend, van groote visschen, die, met *haken*, *in de kaken*, gevangen, en op het land getrokken worden, alwaer zy sterven moeten. — De *haken*, welke de HEER, in de *kaken* van den Krokodil, zou doen, beteekenen de macht van Koning NEBUCADNEZAR, die den Egyptenaer zou op het lijv vallen. *De visch van zijne rivieren* verbeeldt de Vorsten en het volk van Egypten; deze zouden, *aen de schubben* van den Krokodil, *kleven*, dat is, de Edelen en het volk van Egypten zouden hunnen Koning getrouwelyk aenhangen, en daerom zouden zy ook, te gelijk met hem, *uit het midden van zijne rivieren*, *worden opgetrokken*, dat is, de HEER zou den Koning van Egypten, met zijne Vorsten en legerbenden, in de macht van zijne vyanden, overleveren.

5. Ende ick sal u verlaten en hulpeloos laten liggen, in de woestijne, u, ende al den visch uwer rivieren; op het open velt sult gy vallen; gy en sult niet versamelt noch vergadert worden: aen 't gedierte der aerde, ende aen 't gevogelte des hemels heb ick u ter spijse gegeven.

Het geevt te kennen, dat PHARAO, met zijne Vorsten en legerbenden, door NEBUCADNEZAR, zouden verslagen worden, en, op het veld, onbegraven blijven liggen.

6. Ende alle de inwoonders van Egypten sullen, by ondervinding weten, dat ick de HEERE ben,

de

de eenige en ware God, om dat ſy den huyſe Iſraëls een (*b*) rietſtaf geweeſt zijn.

7. Als ſy u by uwe hant grepen, ſo wiert gy gebroken, ende ſpletet hen alle zijden: ende als ſy op u leunden, ſo wiert gy verbroken, ende lietet alle lendenen op haerſelven ſtaen.

Vs. 6^b^, 7. vinden wy de misdaed der Egyptenaren. — *Zy waren den huize Israëls, tot eenen rietſtav, geweest.* Het zinbeeld is genomen van het riet, het welk, in Egypten, zeer gemeen was. Toen het Joodſche Koningrijk zeer verzwakt was, had de laetſte Koning ZEDEKIA een verbond gemaekt, met PHARAO, tegen NEBUCADNEZAR, en de Joden vertrouwden op den byſtand der Egyptenaers. Dit volk derhalven was, *den huize Israëls*, tot eenen *ſtav* geweest. Maer het was een broze *rietſtav*; de hulp der Egyptenaren was zwak en ontoereikende, om hen, tegen de macht van NEBUCADNEZAR, te beveiligen.

Een *ſtav van riet* is niet alleen te zwak en te broos, om 'er op te leunen, maer, als hy breekt, ſplijt hy, en de punten ſteken in de hand des genen, die 'er op leunt. — Even zo ging het ook, met de Egyptenaers. Toen de Joden zich verlieten, op den byſtand van PHARAO NECHO, werd die rietſtav gebroken. De Egyptenaers *ſpleten hen, aen alle zijden*; NEBUCADNEZAR noodzaekte hen, om in hun land te rug te trekken, hy hervatte het beleg van Jeruſalem, en ſloopte het ganſche Joodſche Koningrijk. De Egyptenaers *lieten alle lendenen* der Joden, die op hen geleund hadden, *op zich zelve ſtaen*, zodat zy hulpeloos, op hunne zeer geringe ſterkte, bleven ſtaen.

8. Daerom, ſoo ſeyt de Heere HEERE, de allerhoogſte en rechtvaerdige Richter, omdat gy de Joden verleid hebt, om, op uwen byſtand, te vertrouwen, Siet ick ſal het ſweert der Chaldeeuwen over u brengen: ende ick ſal uyt u, uit uw land, menſch ende beeſt uytroeyen.

9. Ende Egyptenlant ſal worden tot eene wil-

(*b*) 2 Kon. 18: 21. Jeſ. 36: 6.

dernisse ende woestheyt; ende sy sullen, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben. Dit alles zal den Koning van Egypte, tot eene rechtvaerdige straf van zijne trotsheid, overkomen, om dat hy, by zich zelven, seyt, De riviere is mijne, ende ick heb [*die*] gemaeckt, vergel. vs. 3.

10. Daerom, siet ick [*wil*] aen u, en Ik, die hooger ben, dan alle de hoogen, zal my, *tegen* u, verzetten, o Pharao, ende mijne wraek uitoeffenen, aen uwe riviere: ende ick sal Egyptenlant stellen tot woeste wilde eensaemheden, van den toren Syene af, tot aen de lantpale van Moorenlant of *Cusch*.

*De toren Syene*, eene vesting, aengelegd, om de vyanden afteweeren, schijnt in het uiterste gedeelte van Egypten, in het zuiden, gelegen te hebben. *De landpael van Cusch* is de uiterste grens van Arabien. — Hoe het zy, de zin is zekerlyk, dat geheel Egyptenland zou verwoest worden, van het éene einde des lands, tot aen het andere.

11. Gansch Egypte zal eene huilende wildernis wezen. Geen menschen voet en sal door 't selve doorgaen, noch geen beesten voet en sal door 't selve doorgaen: ende het sal veertigh jaer onbewoont zijn.

12. Want ick sal Egyptenlant, door de wapenen der Chaldeeuwen, stellen [*tot*] eene verwoestinge in 't midden der verwoeste landen, ende sijne steden sullen eene woestheyt zijn in 't midden der verwoeste steden, veertigh jaer: ende ick sal de Egyptenaers verstroyen onder de Heydenen, ende safse verspreyden in de landen.

Deze bedreiging, tegen Egypten, is blijkbaer vervuld. PHARAO NECHO, met welken de Joden een verbond gemaekt hadden, is, door de Chaldeeuwen, by Carchemis, zodanig geslagen, dat NEBUCADNEZAR hem alles afnam, wat hy bezeten had, van de rivier van Egypten, tot de Phrath toe, 2 Kon. XXIV: 7. — Naderhand is gansch Egypten verwoest. Deze verwoesting begon, ten tijde van PHARAO HOPHRA, den kleinzoon van den gemelden PHARAO NECHO. Volgens het bericht van MEGASTHENES, BEROSUS, en JOSEPHUS,

PHUS, trok NEBUCADNEZAR, toen hy Tyrus, na een beleg van 13 jaren, had ingenomen, naer Egypte, en verwoestte dat gansche land, het welk hem des te gemakkelyker viel, dewijl PHARAO HOPHRA, door de Cyrëneers, geslagen, en daerop zodanig in den haet van zijn volk gekomen was, dat zy tegen hem opstonden, en AMESUS Koning maekten. NEBUCADNEZAR voerde ook, by die gelegenheid, vele gevangenen, uit Egypten, naer Babel, en een gedeelte der krijgsgevangenen werd, in Pontus, geplaetst.

De Propheet voorspelt, dat Egypten, veertig jaren lang, zou verwoest liggen, vs. 11, 12. — Ten tijde van CYRUS, is Egypten, met de overige verwonnen gewesten, van het Babylonisch juk verlost, en toen zullen ook de Egyptenaers, naer hun land, zijn wedergekeerd. Het begin derhalven van de hier bedreigde verwoesting, welke 40 jaren geduurd heeft, moet omtrent het dertigste jaer van der Joden gevangenis, in Babel, gesteld worden. — Nu begon NEBUCADNEZAR het beleg van Tyrus, in zijn 23ste jaer, zijnde het jaer 3420, na de schepping der waereld, en hy vermeesterde die Stad, na een dertienjarig beleg, in het jaer 3433, zijnde het 27ste van JECHONIAS wechvoering, vergel. vs. 17. In het volgende jaer verwoestte hy Egypten. De 40 jaren van deze woestheid zijn gevolgelyk geeindigd, in het jaer 3474. Maer de gevangenis van het Joodsche volk, in Babel, eindigde, onder Cyrus den Persiaen, in het jaer 3468. Er zullen derhalven, na het eindigen der Babylonische heerschappy, nog 6 jaren of daeromtrent verlopen zijn, eer de Egyptenaers vryheid kregen, om, naer hun Vaderland, weder te keeren.

ב. *Vs. 13-16. vinden wy eene belovte, omtrent de herstelling van Egypten.*

13. Maer soo seyt de Heere HEERE: Ten eynde van veertigh jaer, sal ick de Egyptenaers vergaderen uyt de volcken, daer henen sy verstroyt zijn geworden.

14. Ende ick sal de gevanckenisse der Egypte-

ren wenden, ende haer wederbrengen in den lande Pathros, in 't lant hares koophandels: ende aldaer sullen sy een nedrigh Koninckrijck zijn.

*Pathros* schijnt voor het naest dat landschap van Egypten te wezen, het welk naderhand Thebais genaemd is, zijnde het middelste en edelste gedeelte van Egypte, in *een land van koophandel*, omdat aldaer de voortbrengsalen van Egypte, langs den Nijl, werden aengevoerd.

15. Ende het sal nedriger zijn dan de [*andere*] Koninckrijcken, ende sich niet meer verheffen boven de Heydenen: want ick salse verminderen, datse niet en sullen heerschen over de Heydenen.

16. Ende het en sal den huyse Israëls niet meer zijn tot een vertrouwen, dat der ongerechtigheyt doe gedencken, aen welke de Joden zich, door den meineedigen afval van NEBUCADNEZAR, hebben schuldig gemaekt, wanneerse nae haerlieden (*c*) omsien, om van de Egyptenaren bystand te verwachten, maer sy sullen weten en erkennen, dat ick de Heere HEERE ben, de opperste Richter, die den Egyptenaren, naer hun doen, vergolden heb?

Na de veertigjarige verwoesting van Egypten, begon het wel eenigzins wederom te bloeijen, maer het was evenwel een nederig Koningrijk, en bleev, lange jaren, onder de heerschappy der Persen.

II. *Hierop volgt eene* tweede *Prophecy*, *tegen Egypten vs.* 17-21. *Behalven het opschrivt vs.* 17, *vinden wy*, *in deze Godspraek.*

א. *Eene bedreiging*, *dat Egypten*, *door Nebucadnezar*, *zou verwoest worden vs.* 18 20.

ב. *Eene belovte*, *betrekkelyk tot het Joodsche volk*, *en tot onzen Propheet vs.* 21.

17. Voorts gebeurde 't in 't seven en twintigste jaer van Jechonias gevangelyke wechvoering, juist dat zelvde

(*c*) Klaegl. 4: 17

zelvde jaer, in het welk Nebucadnezar de Stad Tyrus, na een langdurig beleg, veroverd heeft, in de eerste [*maent*] op den eersten der maent; [*dat*] het woort des HEEREN tot my geschiedde, in eene andere Openbaring, seggende:

Deze Prophecy is derhalven ruim 16 jaren later ingegeven, dan de vorige vs. 1-16, en zeer lang, na alle de volgende voorzeggingen, tegen Egypten, Kap. XXX-XXXII. Maer de reden, waerom deze Prophecy, in het midden van andere Voorzeggingen, welke veel vroeger zijn ingegeven; geplaest zy, kunnen wy niet bepalen.

Dit is ondertusschen opmerkelyk, dat deze Prophecy zy ingegeven, juist in dat zelvde jaer, in het welk NEBUCADNEZAR de Stad Tyrus heeft ingenomen, en zich daerop, tegen Egypten, wendde, om, door dezen laesten tocht, zijne overwinningen te voltooijen.

18. Menschen kint, verg. Kap. II: 1. Nebucadrezar, de Koningh van Babel, heeft sijne heyr eenen grooten dienst doen dienen tegen Tyrus, het beleg heeft dertien jaren geduurd, en zijn volk heeft zeer veel geleden; alle hoofden der Chaldeeuwsche Soldaten zijn, door het langdurig dragen der helmetten, kael geworden, ende alle zijden zijn uytgepluckt, of *alle schouders zijn ontveld*, door den zwaren arbeid, in het bestormen van het trotsche Tyrus, en door het verslijten der klederen: Ende noch hy, Nebucadnezar zelvs, noch sijn heyr, en heeft geen loon gehadt van wegen Tyrus, voor den dienst, dien hy tegen haer gedient, en voor alles, wat zijn volk, in dat langdurig beleg, heeft uitgestaen.

19. Daerom, soo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige Rechter, die het lot der volken bestuurt, Siet ick sal Nebucadrezar, den Koning van Babel, Egyptenlant, tot zijne bezitting geven: ende hy sal desselven menigte wechvoeren, ende desselven buyt buyten, ende desselven roof rooven, ende het sal de loon zijn voor sijn heyr.

20. [*Tot*] sijn arbeytsloon, om dat hy tegen

haer gedient heeft, heb ick hem Egyptenlant gegeven: om datse voor my gewrocht hebben, om mijne wraek, als werktuigen in mijne hand, tegen Tyrus, uitteoeffenen, spreeckt de Heere HEERE.

Deze Prophecy geevt derhalven te kennen, dat NEBUCADNEZAR Egypten vermeesteren, en aldaer eenen grooten buit behalen zoude, ter vergoeding van de kosten en moeite, welke hy had aengewend, om Tyrus, na eene afmattende belegering van 13 jaren, te verwoesten. — De vervulling hebben wy reeds aengewezen.

B. *Vs.* 21 *behelst eene belovte, betrekkelyk het Joodsche volk, en onzen Propheet.*

21. Te dien dage, op dien tijd wanneer Egyptenland, door den Babylonischen Koning, zal overweldigd wezen, sal ick den hoorn van het huys Israëls doen uytspruyten, door het Joodsche volk, in deszelvs luister, te herstellen, en blijkbaer te zegenen, verg. Ps. CXLVIII: 14. ende, wat u Ezechiel aengaet, Ik zal u openinge des monts geven in 't midden van hen, zodat gy wederom, in het openbaer, zult spreken en propheteren: ende sy sullen weten, dat ick de HEERE ben.

In de daed, ter gemelde tijd, begon de *hoorn van Israëls huis uit te spruiten*, toen Koning JOJACHIN, door EVILMERODACH, den zoon van NEBUCADNEZAR, uit zijne 37 jarige gevangenis, verlost, en, boven andere overwonnene Koningen, die in Babel waren, verheven werd, Jer. LII: 32, 33, en men zag 'er vervolgens den voortgang van, toen ZERUBBABEL, ten tijde van CYRUS, vryheid kreeg, om de Joden, naer huñ Vaderland, terug te leiden.

De HEER zou den Propheet *opening des monds geven, in het midden van hen*, dat is van zijne medegevangenen. Nadat JOJACHIN zo verheven was, kregen de Joden ook buiten alle twijffel meerder vryheid en groter voorrechten. Dit gav gelegenheid, dat EZECHIEL, met wiens voorzeggingen men, over het algemeen, den spot gedreven had, met meer-

meerder vryheid en aendrang ſpreken kon, en dat men te vens meerder acht gav, op zijne woorden. Men zag toen, dat alle zijne bedreigingen bevestigd waren, en men begon daerom te hopen, dat ook de belovten, welke hy, omtrent de ſlaking der Babyloniſche gevangenis, gedaen had, ter beſtemde tijd, zouden vervuld worden.

---

## HET XXX. KAPITTEL.

Dit Kapittel behelst wederom twee Prophecyen, zijnde de derde en vierde, tegen Egypten.

I. De *derde* Prophecy vs. 1-19, beſchrijvt de verwoesting van Egypten, in alle de byzonderheden, zeer omſtandig.

II. In de *vierde* Prophecy wordt dezelvde zaek korter voorgeſteld, vs. 20-26.

I. *De* derde *Prophecy begint, met een opſchrivt, vs.* 1.

1. Wijders of *ook* geſchiedde des HEEREN woort tot my, in eene andere Openbaring, ſeggende:

Vele Uitleggers houden vs. 1-19, voor een vervolg van de Prophecy, welke Kap. XXIX: 17, begonnen is, voornamenlyk omdat de tijd der ingeving niet bepaeld wordt, en omdat dit Kap. eenvouwig begint, met *ende*, enz. — Wy voor ons zouden het liever daer voor houden, dat hier eene nieuwe Prophecy beginne, welke den Propheet, op eene volgende tijd, is ingegeven, te meer omdat hier een nieuw opſchrivt voorkomt, en voornamelyk omdat 'er een zeer aenmerkelyk onderſcheid is, in den ſtijl, tusſchen Kap. XXX: 1 19, en de laetſte verſen van Kap. XXIX. Voeg 'er by, dat EZECHIEL vs. 2 eenen nieuwen last krijge, om te Propheteren, en een treurlied op te zingen, over den ondergang van Egypten. — Onze erachtens is

deze Prophecy, Kap. XXX: 1-19, kort na de vorige, in het 27ste jaer van JECHONIAS wechvoering, verg. Kap. XXIX: 17, ingegeven, omdat 'er vs. 3 gezegd wordt, dat de dag van Egyptens verwoesting *naby* ware; en, in dit zelvde jaer, heeft NEBUCADNEZAR, na het veroveren van Tyrus, zich, tegen Egypten, gewend.

Hoe het zy, de Propheet beschrijvt hier de verwoesting van Egypten zo nauwkeurig, als of hy dit alles zelvs aenschouwd hadde; hy teekent deze schroomelyke gebeurtenis omstandig af, met aenwijzing van alle de byzonderheden.

א. *Vs.* 2, 3 *wordt de ondergang van Egypten, in het gemeen, voorgesteld, en*

ב. *Vs.* 4-19 *meer byzonder afgeteekend.*

A. *Ten aenzien van Egypten, en deszelvs bondgenoten, vs.* 4-9.

B. *Met opzicht tot Egypte op zich zelve, vs.* 10-12.

2. Menschen kint, verg. Kap. II: 1, propheteert, tegen Egypten, ende segt; Soo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en allerhoogste Richter: Huylet gy Egyptenaers, en andere volken, die hunne bondgenoten zijt, over de schoomelyke onheilen, met welke gy zult bezocht worden, zeggende: Ach dien dagh, op welken de Richter der gansche aerde, over ons, zal wraek doen!

3. Want de vreesselyke dagh, van ontzettende oordeelen, is naeby; ja de dagh des HEEREN, op welke HEER, op eene zichtbare wijs, wraek zal nemen, van de Egyptenaren en hunne medehelpers, is naeby. Het zal een wolckige, en eene donkere, en treurige dagh wezen; 't sal der Heydenen tijt zijn, de tijd, op welken de Heidenen, byzonder de Egypteuaers, zullen gestraft worden.

4. Ende het sweert sal komen in Egypten, ende daer sal groote smerte zijn in Moorenlant, in *Cusch*, in het naburig Arabien, het welk, aen de overzijde

de van de Roode Zee, gelegen is, als de verslagene, of *gewonden* sullen vallen in Egypten: want sy, te weten de Babyloniers, sullen desselven menigte, dat is de overgeblevene Egyptenaren, gevangelyk wech en mede nemen, ende hare fondamenten, vestingen, en sterke Steden, sullen verbroken worden.

5. Moorenlant, *Cusch* of Arabien, ende Put, ende Lud, ende al de gemengde hoop, ende Cub, ende de kinderen van 't lant des verbonts, sullen met hen vallen door 't sweert.

*Put* is, voor het naest, Lybien. De Lybiers schijnen bondgenoten van de Egyptenaren geweest te zijn. — *Lud* beteekent de Ludim, Gen. X: 13, die, in Africa, en byzonder in Æthiopien, gewoond hebben. — Wat door den *gemengden hoop*, bedoeld worde, is onzeker; blijvt men by onze Overzetting, dan heeft men te denken, aen alle de vreemde hulpbenden, welke de Egyptenaers gehuurd hadden. — Door *Cub* verstaen de meesten de Cubiers, die, in het binnenste van Lybien, woonden. — *De kinders van het lands des verbonds* zijn, of in het algemeen, alle de bondgenoten der Egyptenaren, of liever meer byzonder de Joden, die, na het vermoorden van GEDALIA, naer Egypten, gevlucht waren, Jer. XLIII, XLIV. Deze waren *kinders van het land des verbonds*, voor zo ver zy oorsprongelyk waren, uit Kanaan, dat gezegend land, het welk de HEER, in het verbond, met ABRAHAM opgericht, aen zijn zaed gegeven had.

Soo seyt de HEERE, de onfeilbare God; Ja sy sullen vallen die Egypten ondersteunen, ende de hoovaerdye harer sterckte sal nederdalen: van den toren Syene af, verg. Kap. XXIX: 10, sullense daer in door 't sweert vallen, spreeckt de Heere HEERE.

7. Ende sy sullen verwoest worden in 't midden der verwoeste landen: ende hare steden sullen zijn in 't midden der verwoeste steden.

8. Ende sy sullen, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, de opperste Regeerer van de ge-

hele waereld; als ick een vyer van vernieling in Egypte sal hebben geleyt, ende alle hare helpers sullen verbroken worden.

9. Te dien dage sullender boden, uit de vluchtende Egyptenaers, van voor mijn aengesichte, en door het bestuur van mijne Voorzienigheid, in schepen uytvaren, het sorgeloose Moorenlant, of Arabien, te verschricken, door de ontzettende tijding van Egyptens verwoesting: ende daer sal groote smerte by hen zijn, even als 'er zijn zal, in den dagh der verwoesting, van Egypten, by deszelvs inwoneren: want siet, het kwaed komt aen, en het zal niet lang duren, of het zal ook de zorgeloze Arabiers treffen.

10. Soo seyt de Heere HEERE; Ja ick sal de menigte des volks van Egypten doen ophouden, en verdelgen, door de hant Nebucadrezars des Konings van Babel, die, in eigen persoon, den oorlog, tegen Egypten, voeren zal.

11. Hy, ende sijn volck met hem, de (*a*) tyrannigste, en wreedaertigste der Heydenen, sullen aengevoert worden om het lant te verderven: ende sy sullen hare sweerden tegen Egypten uyttrecken, ende het lant met verslagene vervullen.

12. Ende ick sal de rivieren [*tot*] droogte maken, ende het lant verkoopen in de hant der Chaldeeuwen, die met nadruk de boosen, en wreedaertigen mogen genaemd worden, ende ick sal het gansche lant, van Egypten, met alle sijne volheyt, overvloed, en schatten, verwoesten door de hant der vreemden; Ick de HEERE hebbe 't gesproken, die mijne woorden altoos gestand doe.

De HEER zou *de rivieren* van Egypten *tot droogte maken.* — Het kan zijn, dat NEBUCADNEZAR zommige waterleidingen, welke, uit den Nijl, oorsprongelyk waren, en de ongemene vruchtbaerheid bevorderden, heeft laten dempen. Anders kan men, door de *rivieren*, de rijkdommen en inkom-

sten

(*a*) Ezech. 28: 7.

ſten van Egypten verſtaen, welke zy, door middel der rivieren, bekomen hadden, en dan zal het te kennen geven, dat de rijkdommen en inkomſten der Egyptenaren zouden verminderd, en wechgenomen worden.

13. Soo ſeyt de Heere HEERE; Ick ſal oock de dreckgoden der Egyptenaren verdoen, ende de nietige afgoden doen ophouden uyt Noph; ende daer en ſal geen Vorſt meer zijn uyt Egyptelant, het welk 40 jaren woest zal liggen, verg. Kap. XXIX: 11, 12: ende ick ſal eene vreeſe in Egyptelant ſtellen.

*Noph* is die vermaerde Stad van Egypten, welke, by de uitheemſche Schrijveren, Memphis genaemd werd. Het was de Hovſtad der Koningen. Behalven vele andere afgoden, werd aldaer de afgod Apis, onder de gedaente van eenen Os, aengebeden.

14. Ende ick ſal Pathros, of Thebius, verg Kap. XXIX: 14 verwoeſten, ende een vyer leggen in Zoan, of Thanais, de alleroudſte en beroemdſte Stad van Egypten, verg. Jeſ. XIX: 11.: ende ick ſal gerichten oeffenen in No, alwaer de afgod Jupiter Amon, in eenen prachtigen Tempel, gediend wordt, vergel. Jer. XLVI: 25.

15. Ende ick ſal geduchte uitwerkſelen van mijne grimmigheyt uytgieten over Sin, de ſterckte van Egypten: ende ick ſal de menigte der inwoneren van No uytroeyen.

*Sin* is Peluſium, gelegen aen den Oostelyken mond van den Nyl, thans Damiaten genaemd. Deze Stad heet hier de *ſterkte van Egypten*, omdat zy het uitgaen en inkomen der Schepen, uit en in Egypten, beletten konde.

16. Ende ick ſal een vyer, van verwoesting in Egypten leggen; Sin ſal ſeer groote pijne hebben, de inwoners van Peluſium zullen zoortgelyke ſmerten gevoelen, als eene barende vrouw gevoelt, ende No ſal, met alle hare ſterktens en torens, geſpleten en verſcheurd worden, gelijk men een kleed van een ſcheurt:

ende de menigte der inwoneren van Noph of Memphis
ſal dagelicks ſeer bange zijn.

17. De jongelingen van Aven, of Heliopolis, alwaer de zon wordt aengebeden, ende Pi-Beſeth, of Bubaſtum, alwaer een prachtige Tempel is, voor de afgodes Diana; ſullen door 't ſweert der Babyloniers vallen: ende de [*dochters*] ſullen gaen in de gevanckeniſſe.

18. Ende te Tachpanhes, alwaer de Koning ook een paleis heeft, Jer. XLIII: 9. ſal de dagh als het ware verduyſtert worden, zo groot zal de ellende en benauwdheid wezen, als ick het jock van Egypten aldaer ſal in ſtukken verbreken, door hunne gevangenen, in vrijheid, te ſtellen, ende de hoovaerdye harer ſterckte in haer ſal ophouden: haer ſal als het ware eene donkere wolcke bedecken, alle de Egyptenaers zullen, onder de uiterſte ellenden, gebukt gaen, wanner Nebucadnezar hun ganſche land verwoesten zal, ende hare dochters ſullen gaen in de gevanckeniſſe.

19. Alſo ſal ick gerichten oeffenen in Egypten, omdat de inwoners de Joden verleid hebben, om op hen te vertrouwen, en meineedig, van Nebucadnezar, aftevallen, ende ſy ſullen, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, die het beſtuur voer, over de lotgevallen der volken.

De vervulling hebben wy, by de eerſte Prophecy, Kap. XXIX: 1-17, reeds aengewezen.

II. *Vs.* 20-26 *vinden wy de* vierde *Prophecy.*

Deze Prophecy voorſpelt de gehele verbreking der macht van PHARAO, en de verſtrooijing van zijne onderdanen, onder de volken.

20. Oock gebeurde 't in 't elfde jaer, na de gevangelyke wechvoering van Koning Jechonia, zijnde het zelvde jaer, in het welk Jeruſalem verwoest is, in de eerſte [*maent*], op den ſevenden der maent; [*dat*] het

het woort des HEEREN tot my geschiedde, in eene andere Openbaring, seggende:

21. Menschen kint, verg. Kap. II: 1, ick hebbe den arm Pharaos, des Konings van Egypten, verbroken, toen hy, door Nebucadnezar, by Carchemis, geslagen en genoodzaekt is, om, in zijn land, terug te trekken. Daer door is zijne macht zodanig verzwakt, dat hy zich, in zijnen vorigen staet, niet zal kunnen herstellen. Alle middelen, welke hy en zijne bondgenoten daertoe aenwenden, zullen niet kunnen baten, ende siet, hy en sal niet verbonden worden, met plaesters op te leggen, met eenen windeldoeck aen te doen, om dien te verbinden, om dien te stercken, dat hy het sweert houde. Zijne macht is zodanig vermindererd, dat hy, niet in staet is, om, met hoop op eenig gevolg, eenen oorlog te kunnen voeren.

22. Daerom seyt de Heere HEERE alsoo; Siet ick [*wil*] aen Pharao, en zal my verzetten *tegen* den Koningh van Egypten, ende sal sijne beide armen verbreken, [*beyde*,] den stercken, ende den verbrokenen. De geringe macht, welke hem, na de nederlaeg by Carchemis, is overgebleven, zal, door Nebucadnezar, geheel verslagen worden: ende ick sal het sweert uyt sijne hant doen vallen, zodat hy niet in staet zal wezen, om zich te verdedigen.

23. Ende ick sal de Egyptenaers verstroyen onder de Heydenen: ende salse versspreyden in de landen van andere volken.

24. Ende ick sal de armen des Konings van Babel stercken, door zijnen tocht, tegen Egypten, te begunstigen, ende Ik zal hem mijn sweert in sijne hant geven, voor zo ver Ik hem, als een middel in mijne hand, gebruiken zal, om de Egyptenaers te straffen, maer Pharaos armen sal ick verbreken, en alle zijne pogingen, om zich te verdedigen, verydelen, dat hy voor sijn aengesichte sal kermen, gelijck een dootlick verwondde kermt.

25. Ja ick sal de armen des Konings van Babel

ſtercken, door zijne pogingen te zegenen, maer Pharaos armen ſullen daer henen vallen. Hy zal noch moed, noch vermogen hebben, om wederſtand te bieden: ende ſy, Pharao en de Egyptenaers, ſullen weten, en ondervinden, dat ick de HEERE ben, hooger dan alle de hoogen; als ick mijn ſweert in de hant des Konings van Babel ſal hebben gegeven, ende hy dat ſelve, als een werktuig in mijne hand, over Egyptenlant ſal hebben uytgeſtreckt.

26. Ende ick ſal de Egyptenaers verſtroyen onder de Heydenen, ende ſalſe verſpreyden in de landen: alſo ſullen ſy weten, en ondervinden, dat ick de HEERE ben, die op de aerde richt.

---

## HET XXXI. KAPITTEL.

Dit Kap. behelst de *vijfde* Prophecy, tegen Egypten. — Behalven het opſchrivt vs. 1, vinden wy hier twee hoofdzaken.

I. Eerst wordt aen PHARAO een ſchroomelyk oordeel aengekondigd, onder de gelykenis van den Koning van Asſyrien, vs. 2-17.

א. Eerst krijgt de Propheet bevel, om, tegen PHARAO, te propheteren, vs. 2.

ב. Daerna wordt PHARAO vergeleken, by den Koning van Asſyrien, vs. 3-17.

A. Ten aenzien van zijnen luister en zijn groot vermogen, wordt hy, onder het zinbeeld van eenen ſchoonen boom, afgeteekend, vs. 3-9.

B. Wijders wordt de vreesſelyke val van hem, en zijne bondgenoten, beſchreven, vs. 10-17.

II. In het tweede deel, wordt dit voorbeeld van den Asſyriſchen Koning, op Pharao, toegepast, vs. 18.

1. Het

1. Het gebeurde oock in 't elfde jaer, na de gevangelyke wechvoering van Koning Jechonia, in de derde [*maent*], weinige dagen, voor dat Jerusalem, door Nebucadnezar, werd ingenomen, op den eersten der maent; [*dat*] des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, geschiedde, seggende:

2. Menschen kint, verg. Kap. II: 1 segt, in uwe gedachten, welke gy te boek moet stellen, tot Pharao Hophra, den tegenwoordigen Koningh van Egypten, ende tot sijne menigte: Wien zijt gelijck in uwe grootheyt? Naer uwe verbeelding, was 'er nimmer grooter en machtiger Koning, dan gy zijt.

3. Siet Assur, dat is de Koning van Asfyrien, de vermaerde Ezar Haddon, die Esr. IV: 2. de groote en vermaerde Asnapper heet, was onder de overige Koningen, als een uitnemende (*a*) ceder op den Libanon, onder de andere bomen is, schoon van tacken, ende schaduwachtigh van loof, ende hoogh van stam: ende sijn top was tusschen dichte tacken.

4. De wateren van voorspoed en overvloed maeckten hem groot, de schatkamer der wateren van d'afgront, op de aerde, maeckte hem hoogh: Die gingh met sijne stroomen rontom sijne plantinge, ende sondt sijne waterleydingen uyt tot alle boomen des velts, dat is, de groote voorspoed van den Asfyrischen Koning strekte den voordeeligen invloed uit, tot andere Vorsten en volken.

5. Daerom wiert sijn stam hooger dan alle boomen des velts. De Koning van Asfyrien was grooter en machtiger, dan andere Vorsten, ende sijne tackskens wierden menigvuldigh, zijne onderdanen maekten eene verbazende menigte uit, ende sijne scheuten werden langh, zijne onderhorige landschappen en steden werden machtig, van wegen de groote wateren des voorspoeds, als hy uytschoot, en allengskens toenam in vermogen.

(*a*) Dan. 4: 10, &c.

6. Alle (*b*) vogelen des hemels neſtelden op ſijne tackſkens, ende alle Natien zochten, by hem, beſcherming, alle dieren des velts teelden onder ſijne ſcheuten: ende alle groote volcken ſaten onder ſijne ſchaduwe.
7. Alſo was hy ſchoon in ſijne grootheyt, [*ende*] in de lengte ſijner tacken: om dat ſijn wortel aen groote wateren was.
8. De cederen in (*c*) Godes hof en verduyſterden hem niet, de hoogſte cederen, welke, in het Paradijs, gevonden werden, waren niet hooger en ſchoner dan hy, de hoogopgeſchotene denneboomen en waren ſijne tacken niet gelijck, de hoogſte was lager, dan deze verheven cederboom, ende de kaſtanjeboomen, of Ahornbomen, en waren niet gelijck ſijne ſcheuten: Geen boom in Godes hof was hem gelijck in ſijne ſchoonheyt.
9. Ick de HEER, door wien de Koningen regeeren, hadde hem [*ſoo*] ſchoon gemaeckt door de veelheyt ſijner tacken; dat alle boomen van Eden, die in Godes hof waren, hem benijdden, omdat zy, voor hem, moesten onder doen.

Het ganſche zinbeeldig voorſtel ſchildert eenen ceder, die alle andere bomen te boven gaet. Het geevt te kennen, dat de Aſſyriſche Koning EZAR HADDON, in zijnen tijd, alle andere Koningen der aerde, in luiſter en vermogen, ver weg overtroffenhebbe.

10. Daerom, ſoo ſeyt de Heere HEERE; Om dat gy u trotſchelyk verheven hebt over [*uwen*] ſtam, en hoogmoedig geworden zijt, op uwen voorſpoed, en op uw vermogen, zult gy even eens, als die vermaerde Koning van Aſſyrien, vernederd worden. Dees gedroeg zich even zo hoogmoedig, als gy doet: Ja hy ſtack ſijnen top op boven het midden der dichte tacken, ende ſijn herte verhief ſich over ſijne hoogte:
11. Daerom gaf ick hem in de hant des machtigſten

(*b*) Dan. 4: 12. (*c*) Gen. 2: 8.

ften der Heydenen, in de macht van Nebucadnezar, den Koning der Chaldeeuwen, [*dat*] die hem rechtfchapen foude handelen, of *handelende zou handelen*, dat is geheel te onderbrengen: ick dreef hem uyt, en verjaegde hem uit zijne bezitting, om fijne godtlooſheyt.

12. Ende vreemde volken, te weten de Chaldeeuwen, de (*d*) tyrannigfte en wreedaertigfte der Heydenen, roeyden hem uyt, ende verlieten hem: fijne tacken vielen op de bergen ende in alle valleyen; ende fijne fcheuten wierden verbroken by alle ftroomen des lants, ende alle volcken der aerde, die voorheen by hem befcherming zochten, gingen af uyt fijne fchaduwe, ende verlieten hem.

13. Alle vogelen des hemels woonden op fijnen omgevallenen ftam, als of zy hem befchimpen wilden, ende alle dieren des velts waren op fijne fcheuten, om het gene van zijnen luister nog overig was te roven.

14. Zo heb Ik gehandeld, met de Asfyriers en hunnen trotfchen Koning, opdat andere volken en Vorften zich aen hem zouden fpiegelen, en, uit zijn voorbeeld, leren wijs te worden. Op dat haer geene waterrijcke boomen en verheffen over haren ftam; ende haren top niet op en fteken boven het midden der dichte tacken, ende geene [*boomen*], die water drincken, op haerfelven en ftaen van wegen hare hoogte: want alle Vorften, die zo hoogmoedig zijn, op hunnen voorfpoed, zullen het zelvde lot ondergaen, als de trotfche Koning van Asfyrien. fy zijn alle overgegeven ter doot, tot het onderfte der aerde, in 't midden der afgeftorvene menfchen kinderen, zullen zy verkeeren, en verzameld worden, tot de gene die in den kuyl nederdalen.

15. Soo feyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige

(*d*) Ezech. 28: 7. ende 30: 11.

en opperste Richter; Ten dage van Ezar Haddons val, als hy, op eene geweldige wijs, stierv en ter hellen nederdaelde, maeckte ick een treuren. Dit veroorzaekte eene treurige gesteldheid van zaken; de rijkdom, het aenzien, en de macht der Assyriers namen een einde; ick bedeckte om sijnent wille, de wateren van den onderaerdschen afgront, die den ceder zo vruchtbaer gemaeckt hadden, ende weerde de stroomen van dien, ende de groote wateren wierden geschutt. De rijke inkomsten, welke het Assyrisch Rijk zo machtig gemaekt hadden, hielden op; ende ick maeckte den Libanon om sijnent wille swart, ende al 't geboomte des velts was om sijnent wille bewonden, en van droevheid bezweken.

De Libanon komt hier voor, als met rouwgewaed bekleed, om Assurs wil. Alle de bomen van den Libanon zouden rouw dragen, over den val van dien schonen ceder. Het geevt te kennen, dat alle meerdere en mindere Vorsten, die, tot EZAR HADDON, eenige betrekking hadden, zich bedroevd hadden, over zijnen ondergang. — *Al het geboomte des velds*, het welk rondom den Libanon gelegen was, beteekent de naburige Vorsten; deze hadden zich, over den val van dien hogen ceder, met een rouwfloers, bewonden, en de val van EZAR HADDON had hun groote smert veroorzaekt.

16. Van 't geluyt sijns vals deed' ick de omliggende Heydenen (*e*) beeven, als ick hem ter hellen deed' nederdalen, met de gene die in den kuyl nederdalen: ende alle boomen van Eden, de keure ende het beste van Libanon, alle [*boomen*] die water dincken, troosteden sich in 't onderste der aerde.

God *deed* Assur *ter helle* of ten grave *nederdalen, met de genen, die in den kuil nederdalen*, dat is, de HEER had niet alleen den machtigen Koning EZAR HADDON doen omkomen, maer zelvs zijn Koningrijk voor altoos doen eindigen. —

*Alle*

(*e*) Jes. 14: 9.

*Alle de bomen van Eden*, dat is, bomen zo schoon, als 'er oorspronkelyk in het Paradijs gestaen hadden, *de keur en het beste van* den boomrijken berg *Libanon*, *alle bomen die water drinken*, dat is, die welig groeijen, *troostten zich*, *in het onderste der aerde.* — Het zinbeeld moet verklaerd worden, uit de denkbeelden der ouden, dat de zielen der menschen, vooral der godlozen, na den dood, in eene donkere plaets, onder de aerde zamenkwamen. In deze plaets worden hier alle ongemeen vruchtbare en cierlyke bomen van den Libanon verbeeld te wezen. Het geevt te kennen, dat alle machtige Koningen, die voorheen bondgenoten der Assyriers of hem cijnsbaer geweest zijn, reeds gestorven waren. Dan zy *troostten* zich, *in het onderste der aerde*, dat is, het gav hun eenige verligting, in hunnen rampzaligen doodstaet, dat de trotsche EZAR HADDON zo diep vernederd was. Vergel. Jer. XIV: 9, 10.

17. Die selve daelden oock met hem neder ter hellen, tot de verslagene van den sweerde: ende die sijn arm geweest waren, [*die*] onder sijne schaduwe in 't midden der Heydenen geseten hadden.

De *verslagenen van den zwaerde*, dat is menschen, die, door het oorlogszwaerd, zijn omgekomen, worden hier verbeeld, in het Rijk der doden, in eenen lager vertrek, in eenen dieperen kuil van dat onderaerdsche gewest, te verkeeren. Volgens deze dichterlyke vertoning nu, daelden de afgestorvene Vorsten, die voorheen bondgenoten der Assyriers, of hun cijnsbaer geweest waren, toen EZAR HADDON zich naer de plaets der verslagenen, begav, met hem, in die lagere verblijvplaets, neder, om hem daer, met genoegen, te beschouwen. — Het geevt, in den zakelyken zin, te kennen, dat EZAR HADDON, op het diepst, vernederd was, en dat de afgestorvene Vorsten, die hem onderworpen geweest waren, zich als het ware, in de verblijvplaets der doden, over zijnen val, verheugd hadden.

*Die zijn arm geweest waren*, zijn de Vorsten, die, met

en, voor EZAR HADDON, geftreden hadden, om zijne Heerfchappy uit te breiden; *die, onder zijne fchaduw, in het midden der Heidenen, gezeten hadden*, zijn volken, die zich, aen hem en zijne befcherming, hadden overgegeven. — Deze hadden zich ook, als het ware, over zijnen val, in den ftaet des doods, meer of min verheugt.

De ganfche poëtifche teekening geevt te kennen, dat EZAR HADDON, de Koning van Asfyrien, wel eer zulk een machtig en onverwinbaer Vorst, op het diepst vernederd was. — Er fchijnen twee EZAR HADDONS geweest te zijn. De tweede, onder welke het Asfyrifche Rijk een einde nam, wordt anders SARDANAPALUS genaemd.

Laten wy de gefchiedenis van de Asfyrifche Monarchy, voor zo ver zy betrekking heeft op de gewijde Historie, kortelyk opgeven. — PUL is de eerfte der Asfyrifche Koningen te Ninive, die, in den Bijbel, genoemd wordt. Denkelyk is hy SARDANAPUL de eerfte. Dees deed eenen roemruchtigen krijgstocht, waerdoor hy het Asfyrisch Rijk tot eene uitgebreide Monarchy maekte. MENAHEM, de Koning van het Rijk der X Stammen, vond zich genoodzaekt, hem een groot gefchenk te geven, om, op den throon, te blijven, 2 Kon. XV: 19, 29.

PUL werd, even voor het bouwen van Rome, opgevolgd, door TIGLATH PILEZEN, zijnen kleinzoon. — Dees ftelde NABOPOLASSER, te Babel, tot Koning aen, als eenen afhangeling van de Asfyrifche Monarchy. Ook heeft hy de Syriers geflagen, den Koning REZIN gedood, Damascus ingenomen, en de inwoners wechgevoerd, naer Kir, in Opper Meden, 2 Kon. XVI: 7-9. Wijders viel hy aen, op PEKAH, den Koning van Israël, ontweldigde hem veel land, en voerde de Overjordaenfche Stammen naer Asfyrien, 2 Kon, XV: 29: 1 Kron. V: 5, 26.

TIGLATH PILEZER ftierv, na eene negentienjarige Regeering, en had zijnen zoon SALMANASSER tot opvolger. — Aen dezen betaelde HOSEA, de Koning der X Stammen, een jaerlykfche fchatting, 2 Kon. XVII: 3. Het weigeren van deze fchatting, 5 jaren later, gav aenleding, dat SALMANASSER, naer het land Israëls trok, Samaria beleger-

gerde, en het zelve innam, na eene belegering van omtrent 3 jaren, met dat gevolg, dat het gehele Rijk der X Stammen gesloopt zy, en de Israëliten, naer Asfyrien en Medien, vervoerd zijn, 2 Kon. XVII: 5-23. XVIII: 11, 12.

SALMANASSER stierv kort daerna, en werd opgevolgd, door zijnen zoon SANHERIB. — Dees legerde zich, ten tijde van Koning HISKIA, met eene ontzettende krijgsmacht, voor Jerusalem; maer hy werd, door een verbazend wonder, genoodzaekt, het beleg op te breken, en, na eene regeering van nog gene 7 jaren, door zijne zonen vermoord, 2 Kon. XVIII, XIX. 2 Kron. XXXII. Jes. XXXVI-XXXVIII. Zijn zoon EZAR HADDON werd Koning van Asfyrien. Maer de Meders vielen van zijn Rijk af, die, in het eerst, zonder opperhoofd waren, maer naderhand DEJOCES, tot hunnen Koning, aenstelden. Ook viel MERODACH BALADAN van hem af, die, als een afhangeling van SANHERIB, te Babel, geregeerd had. Evenwel wist EZAR HADDON Babel naderhand wederom te bemachtigen, en heerschte daerna te Babel, over beide de Rijken. — In het 45ste jaer, na de verwoesting van Samaria, bevolkte hy het land der X Stammen, met Heidensche Natien, 2 Kon. XVII: 24-41. Vervolgens viel hy, in het land van Juda, en voerde Koning MANASSE gevangelyk naer Babel, 2 Kron. XXXIII: 11, welken hy evenwel, in het volgende jaer, herstelde, 2 Kron. XXXIII: 12, 13.

In de Monarchy van Asfyrien en Babel werd EZAR HADDON, by zijnen dood, opgevolgd, door SAOSDUCHEUS, en deze, door CHYNILADAN of SORACH, zijnde, naer allen schijn, de verwijvde SARDANAPALUS II. Hy regeerde 22 jaren, wanneer NABOPOLASAR, de Vader van NEBUCADNEZAR, van hem af viel, en zich kort daerna, te Babel, plechtig deed huldigen. — Deze NEBUCADNEZAR vereenigde zich, met CYAXARES I, Koning der Meden, om Ninive in te nemen, en zy maekten dusdoende een einde van de Asfyrische Monarchy. JOSEPHUS *Antiq. Jud.* l. X. c. 25.

II, *Deze val van den Asſyriſchen Koning wordt, op* PHARAO, *toegepast*, *vs.* 18.

18. Wien zijt gy, o Pharao! alſoo gelijck in heerlickheyt ende grootheyt, onder de boomen van Eden? kan Ik u, by machtiger Koning, vergelyken, dan by dien van Asſyrien? ja gy ſult nedergevoert worden met de boomen van Eden tot het onderſte der aerde. Gy zult, even als den machtigſten Koningen, byzonder den grooten Monarch van Asſyrien, gebeurd is, op het diepst vernederd worden; in 't midden der (*f*) onbeſnedenen ſult gy liggen, verg. Kap. XXVIII: 10, met de verſlagene door den ſweerde; dat is het rampzalige lot, het welk komen zal, over Pharao ende ſijne gantſche menigte, ſpreeckt de Heere HEERE.

De vervulling van deze Godſpraek is allerblykbaerst geweest, in de verwoesting van Egypten, door NEBUCADNEZAR, die, nadat PHARAO HOPHRA, door zijnen eigenen Veld-Overſten AMASIS, vermoord was, vele Egyptenaren gevangelyk mede voerde.

---

## HET XXXIV. KAPITTEL.

Hier vinden wy de *zesde* en de *zevende* Prophecy, tegen Egypten. — Het zijn twee onderſcheidene Klaegliederen, 14 dagen na de andere ingegeven,

I. De *zesde* Prophecy behelst een cierlyk klaeglied, over de jammerlyke verwoesting van Egypten, door NEBUCADNEZAR, VS. 1-16.

II. De

(*f*) Ezech. 28: 10.

H. De *zevende* Prophecy bevat een zoortgelyk treurlied, over dezelvde gebeurtenis, vs. 17-32.

I. *In de zesde Prophecy vinden wy, na het opschrivt. vs.* 1, *het Klaeglied zelve. Dit vertoont ons*

א. *Den vorigen gelukstaet van* PHARAO *en zijn Koningrijk, vs.* 2.

ב. *Zijnen schroomelyken val, vs.* 3-15.

A. *Deze zaek wordt eerst zinbeeldig, vs.* 3-13, *en*

B. *Daerna meer eigenlyk voorgesteld, vs.* 11-15.

C. *Eindelyk wordt de zekerheid daer van bevestigd, vs.* 16.

1. Het gebeurde oock in 't twaelfde jaer, na de gevangelyke wechvoering van Jechonia, 's jaers nadat Nebucadnezar Jerusalem had ingenomen, in de twaelfde maent, op den eersten der maent; [*dat*] het woort des HEEREN tot my my geschiedde, in eene Openbaring, seggende:

2. Menschen kint, verg. Kap. II: 1, heft een klaegliedt op, over Pharao Hophra, den tegenwoordigen Koningh van Egypten, ende segt tot hem, in uwe gedachten; Gy waert voorheen, in moed en sterkte, eenen jongen leeuw onder de Heydenen gelijck: ende gy waert als een (*a*) zeedraeck in de zeen, ende braeckt voort, en wist alle zwarigheden te boven te komen, om uit Rijk uit te breiden. Uw aenzien en vermogen werd dagelyks grooter in uwe rivieren door de ongemene vruchtbaerheid, welke de Nijl aenbracht, ende beroerdet het water met uwe voeten, ende vermodderdet haerlieder rivieren, voor zo ver gy andere volken, tot rebellie, opgeruid, en daerin gesterkt hebt.

3 Alsoo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige Richter, die de lotgevallen van alle volken bestuurt; Ick sal daerom mijn (*b*) net over u uytspreyden, door

(*a*) Ezech. 29: 3. (*b*) Ezech. 12: 13. ende 17: 20.

eene vergaderinge van vele volcken: die ſullen u optrecken in mijn garen.

De ſpreekwijs is ontleend, van eenen grooten visch, die, in een net, gevangen wordt. *De vergaderinge van vele volken* is het talrijk leger der Babyloniers, die PHARAO en zijn Rijk geheel zouden te onderbrengen.

4. Dan ſal ick u hulpeloos laten liggen, op het lant, ick ſal u henen werpen op het open velt, alwaer gy ſterven zult, ende onbegraven blijven liggen: want ick ſal al 't gevogelte des hemels op u doen woonen, ende 't gedierte der gantſcher aerde van u, dat is van uw dood aes, verſadigen.

5. Ende ick ſal uw vleeſch henen geven op de bergen, ende de dalen met uwe hoogheyt vervullen.

Het geevt te kennen, dat zommige Egyptenaers, *op de bergen*, zouden zoeken te ontvluchten; maer ook aldaer zou *hun vleesch henen gegeven worden*, zy zouden, op de bergen, verſlagen worden, en de lijken zouden 'er blijven liggen. — De verſlagene lijken zouden gehele ſtapels en *hoogheden* uitmaken, en daermeden zouden ook de *dalen vervuld worden.* — Het vernielend zwaerd zou overal, tegen de Egyptenaren, woeden, zo op de bergen, als in de dalen.

6. Ende ick ſal het lant, daer in gy ſwemmet, van uw bloet drencken tot aen de bergen: ende de ſtroomen ſullen van u vervult worden.

Om zich deze zinprent wel voor te ſtellen, moet men zich herinneren, dat de Nijl jaerlyks overſtroomde, het welk gelegenheid gav, dat de zeedraken of krokodillen, ook *over het land, zwemmen* konden. — Egypten was, in het midden, een vlak land, maer aen de grenzen waren bergen. Zou nu het overſtroomde *land, daerin* de Krokodil *zwom, van zijn bloed drinken, tot aen de bergen,* het geevt te kennen, dat geheel Egypten, tot deszelvs bergachtige grenzen toe, met bloed zou vervuld worden. *De ſtroomen zouden van hem*, dat is van zijn bloed, *vervuld*, en bykans gansch Egypten uitgemoord *worden.*

7. Ende

7. Ende als ick u sal uytblusschen, sal ick den (*c*) hemel bedecken, ende sijne sterren swart maken: Ick sal de sonne met wolcken bedecken, ende de mane en sal haer licht niet laten lichten.

Hier is de zinprent ontleend, van eene lamp, welke wordt *uitgebluscht.* Dit wijst ons naer den dood van PHARAO. Deze dood zou eene algemeene ellende en treurigheid ten gevolge hebben. Dit wordt zinbeeldig uitgedrukt: *Ik zal den hemel bedekken, en zijne sterren zwart maken* enz. De Heilige Schrijvers zijn, naer den Oosterschen smaek, meermalen gewoon, tijden van zware ellenden, en diepe rouw, op zoodtgelyk eene wijs, te beschrijven, als hier geschiedt, vs. 7, 8.

8. Alle lichtende lichten aen den hemel, die sal ick om uwent wille, en over uwen ondergang, o Pharao! swart maken: ende ick sal eene duysternisse over uw lant maken, spreeckt de Heere HEERE.

9. Daer toe sal ick het herte van vele volcken verdrietigh en treurig maken: als ick het ontzettend gerucht van uwe verbrekinge en vernedering onder de Heydenen sal brengen. Zelvs zal die tijding eene algemeene verschrikking te weeg brengen, in de ver afgelegen landen die gy niet gekent en hebt.

10. Ende ick sal maken dat sich vele volcken over u ontsetten, ende haren Koningen sullen de hayren, van ontsteltenis, over u en uwen schroomelyken val, te berge staen, als ick mijn sweert, in de hand van Nebucadnezar, sal swaeyen voor hare aengesichten: ende sy sullen elcken oogenblick tsitteren, een yeder voor sijne ziele, ten dage uwes vals, vreezende, dat Nebucadnezar zijne verwoestende wapenen ook tot hen wenden zal.

11. Want soo seyt de Heere HEERE, de allerhoogste en rechtvaerdige Richter, Het sweert des Konings van Babel sal u overkomen.

(*c*) Jes. 13: 10. Joël 2: 31.

12. Ick ſal uwe groote menigte van onderdanen vellen door de ſweerden der Chaldeeuwſche helden, die al te ſamen de (*d*) tyrannigſte en boosaertigſte der Heydenen zijn: Die ſullen de hoovaerdye van Egypten verſtooren, ende hare gantſche (*e*) menigte ſal verdelgt worden.

13. Ende ick ſal alle hare beeſten verdoen van by de groote wateren en waterleidingen, welke de grazige beemden vruchtbaer maken. Het ganſche land zal woest worden, ende geen menſchen voet en ſalſe meer beroeren, noch geene beeſtenklaeuwen en ſullenſe beroeren.

14. Dan ſal ick haerlieder wateren, vermits zy, noch door menſchen, noch door beesten, zullen beroerd worden, doen ſincken, terwijl het modderachtige, op den bodem, zal nedervallen, ende ick ſal haerlieder rivieren doen gaen, zo effenbaer, als olie; ſpreeckt de Heere HEERE.

15. Als ick Egyptenlant ſal hebben geſtelt [*tot*] eene verwoeſtinge, ende het lant van ſijne volheyt ſal woeſt zijn geworden, als ick geſlagen ſal hebben alle die daer in woonen: Alſo ſullen ſy, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben.

16. Dat is het klaegliedt, ende dat ſullen ſy klaeglick ſingen, over de verwoesting van Egypten, welke Nebucadnezar, als een werktuig in mijne hand, zekerlyk zal ter uitvoer brengen, De dochteren der Heydenen ſullen het klaeglick ſingen, en den ondergang van dit machtig Koningrijk beweenen, ſy ſullen het klaeglick ſingen over de verwoesting van Egypten ende over de verdelging van hare gantſche menigte, ſpreeckt de Heere HEERE.

(*d*) Ezech. 28: 7. ende 31: 12. (*e*) bov. 31: 2, 18. ond. vs. 16.

II. *De zevende en laetste Prophecy, tegen Egypten, vinden wy vs.* 17 - 32. *Na het opschrivt vs.* 17.

א. *Wordt eerst het droevig lot van* PHARAO, *en gansch Egypten, beschreven vs.* 18 - 20.

ב. *Daerna worden verscheidene Vorsten en volken, als lotgenooten van* PHARAO, *voorgesteld vs.* 21 - 30.

ג. *Eindelyk wordt de zekerheid van dit oordeel aengewezen vs.* 31, 32.

17. Voorts gebeurde 't in het twaelfde jaer, na de gevangelyke wechvoering van Jechonia, op den vijftienden der twaelvde maent, veertien dagen na de laetstgemelde Openbaring, [*dat*] het woort des HEEREN tot my geschiedde, seggende:

18. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. weeklaegt en zing een treurig lijklied, over den rampzaligen ondergang van de menigte der inwooneren van Egypten, ende doetse nederdaelen, dat is, voorspel, dat zy, van hunne hoogte, zullen nederdalen, verg. Jer. I: 10, (want zo zal het gaen met haer, met de Egyptenaren zelve, ende de dochteren der prachtige of sterke en vermaerde Heydenen, dat is de landen en steden van machtige volken). Voorspel, dat de Egyptenaers, even als het, met vele andere machtige volken, gegaen is, zullen nederdalen in de onderste plaetsen der aerde, by de gene die in den kuyl zijn nedergedaelt.

De Propheten worden meermalen gezegd dat geen te doen, het welk zy voorzeggen. — Anders zou men het zo begrijpen kunne, dat de spreekwijzen ontleend zijn van eene lijkstaetsie: zodat EZECHIEL, in eene Prophetische verrukking, gelast worde, de Egyptenaren naer het grav te geleiden, gelijk men een lijk doet, met rouw en weeklagen.

19. Boven wien zijt gy lieflick, o Pharao? Verbeeldt gy u, dat gy schooner en voortreffelyker zijt, dan alle andere Koningen? meent gy, dat Ik u meer verschoonen zal, dan de Vorsten van andere beroemde volken? Neen waerlyk. Gy moet zo wel, onder de aerde, als zy; daelt neder in

het grav, ende legt u by de onbesnedene, u deel zal zijn, met dat der ondeugendste Koningen, en dat gy de besnijdenis van mijn volk hebt nagebootst, zal u niets kunnen baten.

20. De Egyptenaers zullen, onder de verslagenen, begraven worden. In 't midden der verslagenen van den sweerde sullense vallen en nederliggen. Egypten is veroordeeld, om, door het zwaerd, te vallen. Sy is den sweerde overgegeven. De Egyptenaers, met alle hunne bondgenoten, zullen, onder de verslagenen, begraven worden; trecktse naer het grav henen, met alle hare menigte,

21. De afgestorvene dwingelanden der volken zullen Pharao en zijne bondgenooten, in het Rijk der dooden, verwelkomen. De machtigste der helden sullen hem, met sijne helpers, toespreken, uyt het midden der helle: sy, die zo hoog, boven andere menschen, verheven waren, zijn, in de verzamelplaets der dooden, nedergedaelt, d'onbesnedene liggender, verslagen van den sweerde.

22. Daer is de machtige Koning der kinderen van Assur met haren gantschen hoop, sijne graven, dat is de graven van zijne helden en onderdanen, zijn rontom hem: sy zijn alle verslagen, gevallen door den sweerde.

Hier wordt een onderaerdsch vertrek afgebeeld, in het welk de Koning van Assyrien lag, in het midden van zijne Vorsten, die met hem verslagen, en welker graven, in het ronde, rondom dat van den Koning, gelegen waren.

23. Welcker graven gestelt zijn in de zijden des kuyls, ende haer hoop, dat is de hoop der lijken van de gemeene Assyriers, is rontom haer graf, het grav der aenzienlykften namelyk, sy zijn alle verslagen, gevallen door den sweerde; die, van wegen hun vermogen en geweld, eenen schrick gaven, en zeer gevreesd werden, in den lande der levendigen.

24. Daer is Elam met hare gantsche menigte, rontom haer graf: sy zijn alle verslagen, de ge-

vallene door den fweerde, die onbefneden zijn nedergedaelt tot de onderfte plaetfen der aerde; die haren fchrick hadden gegeven, en zeer gevreesd waren, in den lande der levendigen; nu dragen fy hare fchande met de gene die in den kuyl zijn nedergedaelt.

ELAM beteekent de Elamieten. — Zy waren nakomelingen van ELAM, den zoon van SEM, Gen. X: 22. Onder de regeering van CYRUS, zijn zy eerst, met de Perfiaenfche Heerfchappy, vereenigd. Eertijds waren zy, aen de Asfyriers, onderworpen, en hebben, onder SANHERIB, tegen Jerufalem, geftreden, Jef. XXII: 6. Naderhand zijn zy van de Asfyriers afgevallen, en toen NEBUCADNEZAR de Babylonifche Monarchy, op de puinhopen der Asfyrifche, vestigde, heeft hy ook dit volk te ondergebracht. — De verflagene Koning der Elamieten, met zijne helden en onderdanen, welke NEBUCADNEZAR verflagen had, waren mede in het Rijk der dooden.

25. In 't midden der verflagenen hebben fy haer een legerftede geftelt onder hare gantfche menigte; rontom hem, den Koning van Elam namelyk, zijn hare graven, te weten de graven van zijne verflagene onderdanen; fy zijn alle onbefneden, verflagene van den fweerde, om dat een fchrick van hen gegeven is, en zy zich, door hun geweld, gevreesd gemaekt hebben, in den lande der levendigen; nu dragen fy hare fchande met de gene die in den kuyl zijn nedergedaelt; hy ook, de machtige Koning der Elamieten, is geleyt in 't midden der verflagenen.

26. Daer is Mefech, [*ende*] Tubal, met hare gantfche menigte; rontom hem, den Koning, zijn hare graven, de graven zijner onderdanen, fy zijn alle onbefneden, verflagene van den fweerde, om datfe haren fchrick gegeven, en zich gevreesd gemaekt hebben, in den lande der levendigen.

Door MESECH en TABAL fchijnen Noordfche volken bedoeld te worden, woonende landwaerts in, aen de Oostzijde van de zwarte zee.

27. Maer sy en liggen niet met de helden, die onder de onbesnedene gevallen zijn, omdat zy zich, in den strijd, lafhartig gedragen hebben. Moedige krijgshelden liggen, in hunne graven, vercierd met eerteekenen; maer de Noordsche Koning heeft gene plaets, onder de helden, die ter hellen, dat is in het grav, zijn nedergedaelt, met hare krijgswapenen, ende welcker sweerden men geleyt heeft onder hare hoofden; welcker ongerechtigheyt nochtans op hare beenderen is, om dat zy geweld gepleegd, en veel onschuldig bloed vergoten hebben, omdat der helden schrick in den lande der levendigen geweest is, daer elk bevreesd was, voor hunne woede.

28. Gy oock sult verbroken worden, o Pharao! in 't midden der onbesnedenen, ende sult liggen met de verslagene van den sweerde.

29. Daer, in die woningen der dooden, die, door het zwaerd, verslagen zijn, is zelvs Edom, schoon hy, uit Abrahams zaed, oorspronkelyk ware; hare Koningen ende alle hare Vorsten; die met haerlieder macht, en talrijke heirlegers, geleyt zijn by de verslagene van den sweerde: die selve liggen met de onbesnedene, ende met de gene die in den kuyl zijn nedergedaelt.

30. Daer zijn de Geweldige van 't noorden, de machtige Vorsten, die Noordwaerds van Kanaan woonden, en nu, door Nebucadnezar, verslagen zijn, sy alle, ende alle Zidoniers, die met de verslagene zijn nedergedaelt, beschaemt zijnde van wegen haren schrick, [*die*] uyt hare macht [*voortquam*], en welken zy, door hun geweld, allerwegen verspreidden, ende sy liggen onbesneden, by de verslagene van den sweerde, ende dragen hare schande met de gene die in den kuyl zijn nedergedaelt.

31. Pharao sal haerlieden sien, in het Rijk der dooden, ende sich troosten over sijne gantsche menigte, welke, met hem, verslagen is. Het zal hem eenigermate tot verkwikking zijn, wanneer hy, in het Rijk der doo-

dooden, zo vele groote mannen vinden zal, die, in hun leven, zo machtig waren, als hy, en, by hun ſterven, het zelvde lot ondergaen hebben. Op deze wijs zal het gaen, met de verſlagene van den ſweerde Pharao, ende ſijn gantſche heyr, ſpreeckt de Heere HEERE.

32. Want ick hebbe [*oock*] mijnen ſchrick gegeven in den lande der levendigen. Gelijk Pharao, en andere Koningen, zich verſchrikkelyk gemaekt hebben, door hunne geweldenaryen en verwoestingen, zo zal Ik ook, op mijne beurt, verwoestingen aenrichten, in Egypten, en andere landen der heidenen, en daerdoor eenen ſchrik geven, in het land der levendigen, zodat alle Koningrijken en volken, hoe machtig zy ook wezen mogen, voor mijne oordeelen, zullen ſidderen en beven. Pharao is ook zulk een verſchrikkelyk geweldenaer, dies ſal hy geleyt worden in 't midden der onbeſnedenen by de verſlagene van den ſweerde. Dit zal het lot zijn van Pharao ende ſijne gantſche menigte, zo bondgenooten als krijgshelden, ſpreeckt de Heere HEERE, de Allerhoogſte God, die elk rechtvaerdig vergeldt, naer zijne daden.

Deze Prophecy, in welke het nederdalen van PHARAO HOPHRA, in het Rijk der dooden, en zijne begravenis, onder de verſlagene geweldenaers, wordt afgebeeld, geevt te kennen, dat hy, met zijne bondgenooten en krijgshelden, door NEBUCADNEZAR, met het zwaerd, zou verſlagen worden.

Over het ganſche beloop van deze dichterlyke vertooning, hebben wy nog eene algemeene aenmerking mede te deelen. Wanneer de Oosterlingen den ſtaet des doods afſchilderden, ontleenden zy het beeld, van de manier, welke by hen, in het begraven, gebruikelyk was, en genoegzame ſtof verleende, tot den dichtkundigen opſchik. Hunne graven, immers die der aenzienlyken, vooral der Vorsten, waren ruime ſpelonken, onder de aerde, welke, door kunst, uit eenen rotsſteen, werden uitgehouwen. — De Propheet vertoont daerom eenen ſpelonk, die van eene verbazende ruimte is, verdeeld in vele groote gravkelders, in welke zo vele onderſcheidene

volken huisvesten. In elk derzelver wordt een Koning of Veldheer verbeeld, bekleed met alle eerteekenen, hebbende zijne wapenen nevens hem, en het zwaerd onder zijn hoofd. Elk een Koning ligt, in het midden van zijne verslagene bondgenooten en krijgslieden, welker graven rondom hem gerangschikt zijn. — In deze algemeene verzamelplaets der verslagene Koningen en krijgslieden, zou ook PHARAO HOPHRA, met zijne medehelperen, nederdalen.

---

## HET XXXIII. KAPITTEL.

*Dit Kapittel behelst twee Godspraken.*

I. In de eerste wordt EZECHIEL, by eenen wachter, vergeleken, die het Joodsche volk, tegen de aennaderende oordeelen, ernstig moest waerschouwen, en gemoedelyk vermanen, om dezelve, door eene tijdige bekeering, aftewenden vs. 1 - 20.

II. De tweede is ingericht, tegen de Joden, zo die nog in Kanaan waren overgebleven, als die reeds gevangelyk, naer Babel, waren wechgevoerd vs. 21 - 33.

I. *De eerste Godspraek vs. 1 - 20, begint, met het opschrivt, vs. 1.*

1. Ende des HEEREN woort geschiedde tot my, in eene Openbaring, seggende:

De juiste tijd der ingeving wordt in het geheel niet gemeld. — De onmiddelyk volgende Prophecy is ingegeven, op dien dag, toen de Joden de ontzettende tijding kregen, dat Jerusalem, door NEBUCADNEZAR, overweldigd was vs. 21; en uit vs. 22. leeren wy, dat de Propheet des avonds te voren eene Openbaring ontvangen had. Wy mogen 'er uit besluiten, dat de Prophecy, welke wy vs. 1 - 20. vinden,

één dag voor de volgende zy ingegeven, des avonds, toen des anderen daegs de tijding kwam, dat Jerusalem veroverd was.

Deze Openbaring diende derhalven, om EZECHIEL eenen nieuwen last te geven, aen het Joodsche volk, het welk, met hem, in de gevangenis van Babel, verkeerde. Te weten, toen de huisvrouw van den Propheet zeer schielyk gestorven was, kreeg hy bevel, om, over dit treurig stervgeval, genen rouw te dragen, tot een teeken dat de Joden gene teekenen van droevheid zouden durven vertoonen, wanneer zy bericht kregen, dat NEBUCADNEZAR de Stad Jerusalem had ingenomen, Kap. XXIV: 15-25. De HEER voegde 'er by, dat de Propheet, op dien zelvden dag, dat hy de tijding kreeg, van Jerusalems inneming, wederom openlyk, tot zijne gevangene landgenoten, spreken zoude vs. 26, 27. — EZECHIEL schijnt derhalven de Openbaring, welke wy hier vs. 1-20. ontmoeten, des avonds, voor dat hy des anderen daegs de tijding kreeg, dat Jerusalem, door NEBUCADNEZAR, was ingenomen, ontvangen te hebben, om hem als het ware op nieuws intehuldigen, tot het waernemen der Prophetische bediening, onder de Joden, die, met hem, in Babel gevangen waren.

א. *Eerst ontvangt de Propheet bevel, om, als een wachter, het Joodsche volk te waerschouwen en te vermanen, vs.* 2-9.

ב. *Daerop worden de Joden ernstig vermaend, om zich te bekeeren, vs.* 10-20.

א. *In het eerste deel, vs.* 2-9.

A. *Wordt eerst de plicht van eenen wachter voorgesteld, vs.* 2-6.

B. *Daerna wordt deze gelykenis, op den Propheet, overgebracht, vs.* 7-9.

2. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. spreeckt nu weder openlyk, daer gy nu, eenen geruimen tijd, gezwegen hebt, tot de kinderen uwes volcks, tot de Joden, die, met u, in Babel, gevangen zijn, ende segt tot hen: Wanneer ick het oorlogs sweert, en alle ram-

pen, welke daermede gepaerd gaen, over eenigh lant brenge; ende het volck des lants, het welke, met de woede des oorlogs, bezocht is, éénen man uyt hare eynden en op de grenspalen, alwaer de eerste aenval van den vyand wezen moet, nemen zal, ende dien voor hen tot eenen wachter stellen, om de aenkomst en bewegingen van den vyand waer te nemen.

3. Ende hy het oorlogs sweert siet komen over het lant; ende blaest met de basuyne, ende waerschouwt het volck.

4. Ende een die 't geluyt der basuyne hoort, [*wel*] hoort, maer sich niet en laet waerschouwen van het nakend gevaer, ende het sweert komt, ende neemt hem wech: diens bloet is op sijnen kop, en hy zal het zich zelven te wijten hebben, dat hy is omgekomen.

5. Hy hoorde het geluyt der basuyne, maer en liet sich niet waerschouwen, sijn bloet is op hem: maer hy die sich laet waerschouwen, en aenstonds het naderend verderv ontvlucht, behoudt sijne ziele, en redt zijn leven.

6. Wanneer daerentegen de wachter het sweert siet komen, ende en blaest niet met de basuyne, so dat het volck niet en is gewaerschouwt; ende het sweert komt, ende neemt eene ziele uyt hen wech: die is [*wel*] in sijne ongerechtigheyt, en, tot eene rechtvaerdige straf van zijne boosheid, wechgenomen, maer sijn bloet sal ick van de hant des wachters eyssehen, omdat hy niet gewaerschouwd heeft.

7. Gy nu, o menschen kint, vergel. Kap. II: 1. ick hebbe u tot eenen (*a*) Wachter gestelt over het huys Israëls, om hen te waerschouwen, dat zy mijne oordeelen, door bekeering, afwenden, so sult gy het woort, het welk Ik u, door Openbaringen, zal mededeelen, met aendacht en eerbied, uyt mijnen monde hooren, ende hen van mijnent wegen waerschouwen.

8. Als

(*a*) Ezech. 3: 17, &c.

8. Als ick tot den godtloosen segge; O godtloose, die, in het kwaed, hardnekkig voortgaet, gy sult den doot sterven, en aen allerlei ellenden onderworpen worden, ende gy en spreeckt niet ernstig, om den gemelden godtloosen van sijnen bozen wegh af te manen: die godtloose sal in sijne ongerechtigheyt sterven, en derzelver rechtvaerdige straffen dragen, maer sijn bloet sal ick van uwe hant eysschen, en gy zult voor zijn verderv aensprakelyk zijn, omdat gy hem niet gewaerschouwd hebt.

9. Maer als gy den hardnekkigen godtloosen van sijnen bozen wegh afmaent, met dat gevolg, dat hy sich van dien verkeerden weg oprechtelyk bekeere, ende hy sich van sijnen wegh niet en bekeert, maer, tegen alle waerschouwingen en vermaningen, in het kwaed blijvt voortgaen, so sal hy in sijne ongerechtigheyt sterven; maer gy hebt uwe ziele bevrijdt, en zult, voor zijn verderv, niet aensprakelyk wezen.

ב. *Vs.* 10-20. *worden de Joden ernstig vermaend, om zich te bekeeren.*

A. *Eerst wordt de wanhopige tael der Joden wederlegd, vs.* 10, 11.

B. *Daerop volgt de vermaning zelve, vs.* 12-20.

*A. Den onbekeerden worden zware oordeelen bedreigd, vs.* 12, 13.

*B. Den boetvaerdigen wordt genade beloovd, vs.* 14-16.

*C. Eindelyk worden des* HEEREN *wegen, in dat alles, gebillykt, vs.* 17-20.

10. Daerom, gy menschen kint, vergel. Kap. II: 1, segt tot de Joden, uit het huys Israëls, die, met u, naer Babel, gevangelyk zijn wechgevoerd, Gylieden spreeckt aldus, by u zelve, en onder malkanderen, seggende; Dewijle de geduchte straften van onse overtredingen ende onse sonden op ons zijn, ende wy in

defelve (*b*) verfmachten, zodat wy geheel verteeren, en worden als een geraemte, hoe fouden wy dan leven, en eenige hoop kunnen hebben, op herftelling? Het is, met ons en met ons volk, geheel gedaen.

De HEER wapent hier den Propheet, tegen de wanhopige tael, welke de Joden voeren zouden, nadat zy de ontzettende tijding zouden ontvangen hebben, dat Jerufalem, door NEBUCADNEZAR, was ingenomen. Zy zouden daeruit aenleiding nemen, om te befluiten, dat God zijn volk geheel en voor altoos verlaten had, en dat 'er gene minfte hoop, op herftelling, overgebleven ware.

11. Segt tot hen, (*c*) [*Soo waerachtigh als*] ick leve, fpreeckt de Heere HEERE, de Allerhoogfte en rechtvaerdige Richter, So ick luft hebbe in den doot des godtloofen, en meer vermaek ftelle, in het verderv van eenen zondaer, dan in hem te zegenen, wanneer hy zijnen bozen weg verlaet; Maer daer in [*hebbe ick luft*] dat de godtloofe fich bekeere van fijnen bozen wegh, voorfpoedig zy, ende leve: Bekeeret u, bekeeret u, hoe eer zo beter, van uwe boofe wegen; want waerom foudet gy fterven, en u, aen allerlei onheilen, bloot ftellen, o huys Ifraëls?

12. Gy dan, o menfchen kint, vergel. Kap. II: 1. fegt tot de kinderen uwes volcks, die met u, in Babel, gevangen zijn, (*d*) De vorige gerechtigheyt des rechtveerdigen, die de wetten van het Sinaitisch Verbond onderhoudt, en fal hem niet redden ten dage fijner overtredinge, wanneer hy tot ondeugden en ongehoorzaemheid overflaet; ende aengaende de vorige godtloofheyt des godtloofen, hy en fal om defelve niet in het verderv vallen, ten dage als hy fich van fijne godtloofheyt bekeert: noch de rechtveerdige, die voorheen mijne geboden onderhield, en fal niet konnen leven noch voorfpoedig zijn, door defelve [*fijne gerechtigheyt*], ten dage als hy fondigt, en zich, aen allerlei kwaed, overgeevt.

13. Als

(*b*) Ezech. 24: 23. (*c*) Ezech. 18: 23, 32. (*d*) Ezech. 18: 24.

13. Als ick tot den gemelden rechtveerdigen segge, dat hy sekerlick leven sal, en allerlei zegeningen genieten, welke Ik, op het onderhouden van het Sinaitisch Verbond, beloovd heb: ende hy op sijne vorige gerechtigheyt en gehoorzaemheid vertrouwt, ende naderhand onrecht doet: so en sullen alle sijne vorige gerechtigheden niet gedacht worden, of hem eenig voordeel aenbrengen, maer in sijn onrecht, dat hy doet, daer in sal hy sterven.

Dit was eene volkomene wederlegging van de gemelde wanhopige tael der Joden. — Zy moesten 'er uit leeren, dat zy nog zwarer oordeelen te duchten hadden, wanneer zy in de boosheid hardnekkig voortgingen, of daertoe oversloegen, maer, aen den anderen kant, dat zy, wanneer zy, in de gehoorzaemheid aen de Godlyke wetten, voortgingen, of zich van hunne boosheden bekeerden, het leven en allerlei zegeningen te wachten hadden. Vergel. Deut. XXVIII.

14. Als ick oock tot den godtloosen segge, Gy sult den doot sterven, om hem te waerschouwen, en van zijnen bozen weg afteschrikken, ende hy sich van sijne sonde bekeert, ende recht ende gerechtigheyt doet, zo zal hy leven en voorspoedig zijn, in het genot van alle die zegeningen, welke Ik, op het onderhouden van het Sinaitisch Verbond, beloovd heb.

15. Geeft de godtloose het pant, het welk hem was toevertrouwd, aen den rechten eigenaer, weder, zoekt hy zich niet te verrijken, langs onbetamelyke wegen, betaelt hy het geroofde, wandelt hy in de insettingen des levens, op die wegen, aen welke het leven en de zegen verbonden is, so dat hy geen onrecht meer en doet: hy sal sekerlick leven, hy en sal niet sterven, offchoon hy voorheen een godloze geweest zy.

16. Alle sijne sonden, die hy voorheen gesondigt heeft, en sullen hem niet gedacht worden, hy zal er niet over gestraft worden: want, na zijne bekeering, heeft hy recht ende gerechtigheyt gedaen, hy sal

uit dien hoofde sekerlick leven en blijkbaer gezegend worden.

17. Nogh seggen de kinderen uwes volcks; (e) De wegh des Heeren en is niet recht, God handelt onrechtvaerdig, met het Joodsche volk. Deze beschuldiging is geheel ongegrond; zy hebben alle hunne onheilen, aen zich zelven, en hunne eigene boosheid, te wijten, daer doch haer eygen wegh niet recht en is.

18. Als de rechtveerdige afkeert van sijne gerechtigheyt, ende doet onrecht: so sal hy daer in sterven, en de straffen van zijne boosheid dragen moeten.

19. Ende, aen den anderen kant, als de godtloose sich bekeert van sijne godtloosheyt, ende doet vervolgens recht ende gerechtigheyt: so sal hy daer in leven, en gezegend worden.

20. Nogh segt gy zeer ongegrond, De wegh des Heeren en is niet recht, Hy handelt ons al te hard. Maer Ik ben de rechtvaerdige Richter, die elk vergeldt, naer zijne daden. Ick sal ulieden richten, een yeder nae sijne wegen, o huys Israëls, zo gylieden, in de boosheid, voortgaet, of daertoe overslaet, zult gy nog zwarer gestraft worden, maer, wanneer gy u bekeert, zult gy gezegend, en, volgens mijne belovten, in uwen vorigen staet, hersteld worden.

II. *De tweede Godspraek vs. 21-33. is ingericht, tegen de Joden, zo die nog in Kanaan waren overgebleven, als die reeds gevangelyk, naer Babel, waren wechgevoerd.*

א. *Tegen die nog in Kanaan waren overgebleven, vs. 21-29.*

ב. *Tegen die, in Babel, gevangen waren, vs. 30-33.*

א. *Ten aenzien van de eerste, vs. 21-29.*

A. *Wordt eerst de aenleiding van deze Godspraek opgegeven, vs. 21, 22.*

B. *Daerna wordt het wangedrag van die Joden beschreven, vs. 23-26.*

C. Ein-

(e) bov. 18: 25, 29. ond. vs. 20.

C. *Eindelyk worden hun zeer zware oordeelen aengekondigd, vs.* 27-29.

21. Ende het geschiedde in het twaelfde jaer onser gevanckelicke wechvoeringe, in de tiende [*maent*], op den vijfden der maent, [*dat 'er*] een bode tot my quam, (*f*) die van Jerusalem ontkomen was, seggende, (*g*) De stadt is geslagen, en, door Nebucadnezar, ingenomen.

22. Nu was de hant des HEEREN op my geweest, om my eene Openbaring mede te deelen vs. 1-20, des avonts, eer die ontkomene quam, ende de HEER hadde mijnen mont opgedaen, en my vryheid gegeven, om wederom openlyk, tot de Joden, mijne medegevangenen, te spreken: want ik had moeten zwijgen, tot dat hy des morgens tot my quam, om my de verovering van Jerusalem bekend te maken: Also wert mijn mont opgedaen, ende ick en was niet meer stom.

23. Doe ik het bericht ontvangen had, dat Jerusalem, door de Babyloniers, was ingenomen, geschiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, seggende:

24. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1, de Joden, die nog overgebleven zijn, in het land Kanaan, het welk, door den inval der Babyloniers, geheel verwoest is, de inwoonders van die woeste plaetsen in den lande Israëls spreken, by zich zelven, en tot malkander, seggende; Abraham, onze stamvader, was een eenigh [*man*], ende besat dit lant erflick, ten minsten, uit kracht der Godlyke belovten, had hy een wettig recht, op de ervelyke bezitting van Kanaan, voor zijn nageslacht: maer onser zijn vele, wy maken een zeer groot getal uit, het lant is ons gegeven tot eene erflicke besittinge, en wy mogen 'er uit besluiten, dat wy 'er ook ongestoord in zullen blijven woonen.

(*f*) Ezech. 24: 26. (*g*) 2 Kon. cap. 25.

25. Daerom, omdat de Joden, die nog in Kanaan zijn overgebleven, zo dwaesſelyk redeneeren, en zich verbeelden, dat hun het land Kanaan, van wegens hunne groote menigte, toekomt; niet bedenkende, dat zy mijne zegeningen, door hunne grouwelen, verbeurd hebben, daerom ſegt tot hen, in uwe gedachten, en ſtel deze woorden te boek, Soo ſeyt de Heere HEERE, de allerhoogſte en rechtvaerdige Richter: gy overtreedt mijne uitdrukkelyke geboden, Gy etet [*vleeſch*] met den (*h*) bloede, het welk Ik zo ſtellig verboden heb, ende heffet uwe oogen, met godsdienstigen eerbied, op tot uwe dreckgoden, ende vergietet onſchuldig bloet; ende ſoudet gy dan, die zulke grouwelen bedrijvt, het lant Kanaan erflick beſitten?

26. Gy ſtaet op ulieder ſweert, gy doet grouwel, ende verontreyniget, een yeder de huyſvrouwe ſijns naeſten: ende ſoudet gy het lant erflick beſitten?

27. Alſoo ſult gy, Ezechiel, uit mijnen naem, tot hen ſeggen, De Heere HEERE, de God der Goden, die elk vergeldt naer zijne daden, ſeyt alſoo; [*Soo waerachtigh als*] ick leve, Indien niet, die in die woeſte plaetſen, in het land Kanaan, het welk, door NEBUCADNEZAR, verwoest is, zijn overgebleven, door 't ſweert ſullen vallen, ende [*ſo*] ick [*niet*] dien, die in 't open velt is, en, in de woeſtijne, eene ſchuilplaets gezocht heeft, het wilt gedierte over en geve, dat het hem vrete, ende die in de veſtingen ende in de ſpeloncken verſcholen zijn, door de peſtilentie ſullen ſterven!

28. Want ick ſal het voorheen zo vruchtbare lant Kanaan, [*tot*] eene verwoeſtinge ende eenen ſchrick ſtellen, ende de hoovaerdye ſijner ſterckte ſal ophouden, alle gronden van verwachting zullen ontzinken, ende de bergen Iſraëls ſullen woeſt zijn, dat 'er niemant over en gae.

Niet

(*h*) Gen. 9: 4. Lev. 3: 17. &c.

Niet lang, na het innemen van Jerusalem, kwam NEBUZARADAN aldaer, verbrandde den Tempel, en voerde ver weg het grootste deel van het volk gevangelyk, naer Babel, 2 Kon. XXV: 8-22. 2 Kron. XXXVI: 18-20. Jer. XXXIX: 8-18. LII: 12-27. Alleenlyk werd een geringer zoort van volk, in het land, overgelaten, onder het bestuur van GEDALIA, welken NEBUCADNEZAR, tot Landvoogd, had aengesteld. Maer het vermoorden van GEDALIA gav gelegenheid, dat de overgeblevene Joden, naer Egypten, vluchtten, alwaer zy meerendeels jammerlyk zijn omgekomen, 2 Kon. XXV: 23-26. Jer. XL—XLIV; en toen NEBUCADNEZAR, tegen Tyrus, optoog, werden 'er nog 745 Joden, gevangen, naer Babel, gevoerd, Jer. LII: 30.

29. Dan sullen sy weten, dat ick de HEERE ben: als ick het lant [*tot*] eene verwoestinge ende eenen schrick sal gestelt hebben, om alle hare grouwelen die sy gedaen hebben.

B. *Vs. 30-33. spreekt de Propheet, tot die Joden, welke met hem, in Babel, gevangen waren.*

30. Ende gy, o menschen kint, vergel. Kap. II: 1. de kinderen uwes volcks, die met u, in Babel, gevangen zijn, die spreken steets verachtelyk van u, in hunne byeenkomsten, by de wanden, ende in de deuren der huysen: ende d'een spreeckt al spottende met den anderen, een yegelick met sijnen broeder, seggende, op eenen schimpenden toon, Komet doch tot Ezechiel, ende hooret wat het woort zy, dat van den HEERE voortkomt.

31. Ende sy (*i*) komen tot u, gelijck het welmeenend volck pleegt te komen, om u raed te vragen, ende sitten voor uw aengesichte [*als*] mijn oprechte volck, de vertooning makende, van zeer veel belang te stellen in uw onderwijs, ende zy hooren wel uwe

(*i*) Ezech. 14: 1, &c. ende 20: 1, &c.

woorden, maer ſy en doenſe niet: want ſy maken liefkoſingen met haren mont, en bewijzen u vele uiterlyke teekens van achting en toegenegenheid, [*maer*] zy meenen het niet, haer huichelachtig herte wandelt hare gierigheyt na, zy bedenken niet anders, dan om tijdelyk voordeel te bejagen.

32. Ende ſiet gy zijt hen als een liedt der minnen, [*als*] een die ſchoon van ſtemme is, ofte die wel ſpeelt. Zy hebben zeer veel genoegen in uwe voorſtellingen, welke hunne ooren ſtreelen, maer hunne harten niet verbeteren. Zy beminnen u, wegens de bedreigingen, tegen andere volken, ook mogen zy uwe vermaningen wel horen, maer het heeft genen invloed op hun gemoed, daerom hooren ſy uwe woorden wel, met aengenaemheid, maer ſy en doenſe niet.

33. Maer als dat gene komt, het welk gy, mijnes namens, wegens het innemen van Jeruſalem, voorſpeld hebt, (ſiet het ſal komen, of liever *het is* reeds werkelyk *gekomen* vergel. Kap. VI: 2, 6, gelijk gy zo even, uit den mond van den bode, vernomen hebt, vergel. vs. 21,) dan ſullen ſy weten, ondervinden, en erkennen, dat 'er een Propheet in 't midden van hen geweeſt is. Dan zullen uwe medegevangenen uwe Godlyke zending erkennen, en uit de vervulling van het gene gy, omtrent de verwoesting van Jeruſalem, voorſpeld hebt, beſluiten, dat ook alle uwe overige Voorzeggingen zullen vervuld worden.

HET

## HET XXXIV. KAPITTEL.

Hier wordt het wangedrag van de Overheden Israëls bestraft, met belovte, dat al het vervallene luisterrijk zou hersteld worden.

*Wy onderscheiden in deze Godspraek twee hoofdzaken.*

I. Eene scherpe bestraffing, gepaerd met eene zware bedreiging, aen de Overheden van het Joodsche volk, voorgesteld onder de bekende zinprent van herderen, vs. 1-10.

II. Eene bemoedigende belovte, dat de HEER de Joden, als zijne schapen, verzorgen en beveiligen zoude vs. 11-31.

I. *In het eerste deel vinden wy, na het opschrivt, vs. 1.*

א. *Eene bestraffing, aen de gemelde herderen, wegens hunne nalatigheid en plichtverzuim niet alleen, maer zelvs over het mishandelen der schapen, vs. 2-6.*

ב. *Eene bedreiging van zware oordeelen, vs. 7-10.*

1. Ende des HEEREN woort geschiedde tot my, in eene Openbaring, seggende:

De tijd der ingeving van deze Godspraek wordt niet bepaeld. Zo is het ook gelegen, met alle de volgende gezichten, uitgenomen dat van den Tempel, het welk EZECHIEL ontving, in het 25ste jaer der wechvoering, en derhalven 14 jaren na de verovering van Jerusalem Kap. XL: 1. — Wy schijnen 'er uit te mogen besluiten, dat alle de Openbaringen, welke Kap. XXXIV—XXXIX. voorkomen, geduurende het verloop van die 14 jaren, op onderscheidene tijden, aen den Propheet gegeven zijn. De laetste openbaring evenwel van alle was die, tegen Pharao en Egypten, met welke de Pro-

pheet verwaerdigd werd, in het 27ste jaer, na de gevangelyke wechvoering van JECHONIA Kap. XXIX: 17-21.

2. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. propheteert tegen de (a) herders en Overheden Israëls: propheteert ende segt tot hen, tot de herders, Alsoo seyt de Heere HEERE, de allerhoogste en rechtvaerdige God, Wee, allerlei jammer en ellende zal den herderen Israëls overkomen, die haerselven weyden, en niets anders bedoelen, dan hun eigen voordeel, maer sullen niet de herders de schapen weyden? Zullen zy derzelver belang geheel laten varen?

De *herders van Israël* zijn de Overheden der Joden. Dit zinbeeld is zeer bekend, vergel. Jer. XXIII: 1. Maer welke herders en Overheden worden hier bedoeld? — Uit het geen wy, by vs. 1, hebben opgemerkt, is het klaer genoeg, dat de Geest der Godspraek het oog hebbe, op de Overheden, die het Joodsche volk bestuuren zouden, nadat het in Kanaan zou zijn terug gekomen. Jerusalem was reeds door de Chaldeeuwen ingenomen, en het gansche land verwoest, vergel. Kap. XXXIII: 21, en, geduurende hunne ballingschap in Babel, hadden zy gene burgerlyke Overheden. — Of zou men ook te denken hebben, aen de Kerkelyke herders, de Propheten, Priesters, en Leeraers, die de Joden in Babel onderwezen? Maer wat schijnbare grond is 'er, om te vermoeden, dat de Kerkelyke personen zich, in Babel, zo slecht zouden gedragen hebben, dat de bestraffingen, welke hier voorkomen, op hen zouden toepasselyk geweest zijn? EZECHIEL, DANIEL, JOSUA de Hogepriester, EZRA, en anderen waren uitmuntende mannen, en hunne pogingen werden zodanig gezegend, dat de Joodsche Natie, in Babel, merkelyk verbeterd zy, en geheel afkeerig geworden van de afgodery, vooral, nadat zy de tijding van Jerusalems verovering gekregen hadden, en daeruit overtuigd waren, dat EZECHIEL waerlyk een Propheet was, van God gezonden, vergel. Kap. XXXIII: 33. Dit is denkelyk ook de reden, dat onze Propheet, in zijne volgende Godspraken, minder bestraffingen doet, en meerdere

(a) Jer. 23: 1.

dere belovten geevt van geestelyke zegeningen, in de dagen van den MESSIAS.

3. Gy etet het vette, ende bekleedet u met de wolle, gy slachtet het gemeste: [*maer*] de schapen en weydet gy niet.

Hier wordt de trouwloosheid der Overheden eigenaertig beschreven, die alleen bedacht waren, om zich te verrijken, en de belangen van het volk geheel verwaerloosden. Zy mergelden het volk, door zware schattingen, uit, om hunne schatkisten te vullen.

4. De swacke en stercket gy niet, ende het krancke en heelet gy niet, ende het gebrokene en verbindet gy niet, ende het wechgedrevene en brengt gy niet weder; ende het verlorene en soecket gy niet: maer gy heerschet over haer (*b*) met strengigheyt ende met hardigheyt. Geweld en allerlei onderdrukking heeft de plaets van trouwe voorzorg ingenomen.

5. Also, en door zulk eene handelwijs, zijn mijne schapen geheel verwaerloosd, zelvs zijnse verstroyt, om dat 'er geen getrouwe herder en is, die het beste der schapen zoekt, ende sy zijn, in hunne hulpeloze verstrooijing, al 't wilt gedierte des velts tot spijse geworden, dewijlse verstroyt waren, en niemand hen beveiligde.

Zo is het ook gegaen, met de Joden, toen 'er velen tot de vreemden verlopen zijn, en toen dit volk, vooral door de Syrische Koningen, wredelyk vervolgd is 1 Macch. I: 46-56. — Dit wordt vervolgens nader uitgebreid vs. 6.

6. Mijne schapen doolen op alle bergen, ende op allen hoogen heuvel: ja mijne schapen zijn verstroyt op den gantschen aerdbodem; ende daer en is niemant dieder nae vraegt, ende niemant diese soeckt.

(*b*) 1 Petr. 5: 3.

7. Daerom, gy herders, hooret des HEEREN woort.

8. [*Soo waerachtigh als*] ick leve, ſpreeckt de Heere HEERE, So [*ick*] niet! om dat mijne ſchapen geworden zijn tot eenen roof, ende mijne ſchapen al 't wilt gedierte des velts tot ſpijſe geworden zijn, om dat 'er geen herder en is; ende mijne herders nae mijne ſchapen niet en vragen: ende de herders weyden haerſelven, maer mijne ſchapen en weydenſe niet:

Toen de Joden, in Kanaan wedergekeerd, gerust en veilig leevden, onder het opperbeſtuur der Perſiſche Koningen, begon de Staet aenmerkelyk te bloeijen, maer het jammerlyk verval begon ſpoedig in te kruipen. Ten tijde der Macchabeeuwen, nam het bederv der zeden hand over hand toe, 1 Macch. I: 11-16; en zo drae het Joodſche Gemeenebest, tot vryheid en luister, kwam, begonden de Hogepriesters zich, tot Vorsten, te verheffen, en het bederv der zeden klom ten hoogſten toppunte, vooral by de Grooten.

9. Daerom, gy trouwloze herders en onwaerdige Regenten, hooret des HEEREN woort, en bedreigingen.

10. Alſoo ſeyt de Heere HEERE; Siet ick [*wil*] aen en zal my verzetten *tegen* de trouwloze herders, ende Ik ſal de verwaerlozing van mijne ſchapen van hare hant eyſſchen, ende ſalſe van 't weyden der ſchapen doen ophouden, ſo dat de herders gene gelegenheid hebben zullen, om haerſelven, door geweld en onderdrukking, te verrijken, zoodat zy niet meer zich zelven en ſullen weyden: ende ick ſal mijne ſchapen uyt haren mont rucken, ſo datſe haer niet [*meer*] tot ſpijſe en ſullen zijn. De jammerlyk mishandelde Joden zullen, door hunne onmenſchelyke dwingelanden, niet meer beroovd en verſlonden worden.

In de daed, de geweldige overheerſchers der Joden zijn, op

op eene merkwaerdige wijs, uitgeroeid. — Na den dood van den Oppervorst en Hogepriester, JOHANNES HYRCANUS, die eene geweldige ſlachting maekte, onder de Pharizeeuwen, regeerde zijn oudſte zoon ARISTOBULUS maer één jaer. Dees nam zijnen broeder ANTIGONUS eerst, tot zijnen medegenoot, maer bracht hem naderhand om het leven, en ſtierv zelvs eenen zeer verſchrikkelyken dood. Hy werd opgevolgd, door zijnen broeder ALEXANDER JANNÆUS, die een groot getal van Wetgeleerden liet ombrengen. Na zijnen dood, werd het Rijk, eenigen tijd, beſtuurd, door zijne Weduwe ALEXANDRA; naderhand geraekten zijne beide zoonen HYRCANUS en ARISTOBULUS in twist, over het Koningrijk, het welk den weg baende tot burgerlyke oorlogen, en dat POMPEJUS in het land viel, en Jeruſalem belegerde. POMPEJUS, de Stad bemachtigd hebbende, maekte HYRCANUS Koning, maer ARISTOBULUS, met zijne twee zoonen ALEXANDER en ANTIGONUS, voerde by gevangelyk, naer Rome. Wijders heeft JULIUS CÆSAR eenen Idumeer, met name ANTIPATER, tot Landvoogd van Judæa aengeſteld. Eindelyk werd HERODES, de zoon van ANTIPATER, te Rome, Koning der Joden gemaekt, en deze wreedaert heeft HYRCANUS, toen eenen grijsaert van 80 jaren, gelijk ook vele leden van den Joodſchen Raed, doen ombrengen.

II. *Vs.* 11-31. *vinden wy eene bemoedigende belovte, dat de* HEER *de Joden, als zijne ſchapen, bezorgen en beveiligen zoude.*

ℵ. *Meer algemeen wordt 'er beloovd vs.* 11-22.

A. *Dat de* HEER *zijne ſchapen, uit de verſtrooijing, vergaderen zou, vs.* 11-13ª.

B. *Dat Hy hen, van goede weide, voorzien zou, vs.* 13ᵇ-16.

C. *Dat Hy de rammen, van de bokken, zou afſcheiden, vs.* 17-22.

ℶ. *Meer byzonder wordt de komst van den* MESSIAS, *den grooten herder der ſchapen, toegezegd, vs.* 23-31.

11. Want soo seyt de Heere HEERE, die rechtvaerdig is, in het straffen der overtredingen, en getrouw, in het vervullen van zijne belovten, Siet ick, die mijn volk niet begeven of verlaten zal, ja ick sal nae mijne schapen vragen, ende salse opsoecken.

12. Gelijck een herder sijne kudde opsoeckt, ten dage als hy in 't midden sijner verspreyde schapen is, alsoo sal ick mijne schapen opsoecken: ende ick salse redden uyt alle de plaetsen, daer henen sy verstroyt zijn, ten dage der wolcke ende der donckerheyt, dat is, in tijden van ellende, vervolging, en benauwdheid.

13. Ende ick salse uytvoeren van de volcken, ende salse (c) vergaderen uyt de landen, in welke zy verstrooid zijn, ende brengense in haer lant: ende ick salse weyden op de bergen Israëls, by de stroomen, ende in alle bewoonlicke-plaetsen des lants Kanaan.

14. Op eene goede weyde sal ickse weyden, ende op de hooge bergen Israëls sal hare koye zijn; aldaer sullen sy nederliggen in eene goede koye, ende sullen weyden [*in*] eene vette weyde op de bergen Israëls.

15. Ick sal mijne schapen weyden, ende ick salse legeren, spreeckt de Heere HEERE.

16. Het verlorene sal ick soecken, ende het wechgedrevene sal ick wederbrengen, ende het gebrokene sal ick verbinden, ende het krancke sal ick stercken: maer het vette ende het stercke sal ick verdelgen, Ick salse weyden met oordeel, naer gelang van elks byzondere omstandigheden.

*De dag der wolke en der donkerheid* vs. 12. wijst ons, naer de zware rampen, welke de Joden getroffen hebben, na de Babylonische gevangenis, vooral ten tijde van de Macchabeeuwsche oorlogen, wanneer 'er dagen waren van zeer groote benauwdheid — Het *vergaderen der verstrooide schapen* vs. 13. doet

(c) Ezech 28: 25.

doet ons denken, aen de gevluchte Joden, die, wanneer Kanaan vrede genoot, naer hun Vaderland wederkeerden. De belovte van grasrijke weiden vs. 13-16. ziet, op den voorspoed der Joden, onder de Hasmoneesche Vorsten.

Vs. 16. wordt 'er deze bedreiging bygevoegd: *maer het vette en het sterke zal Ik verdelgen.* — Het *vette en het sterke* vertoont ons rijke en vermogende lieden, die trotsch zijn, en anderen onderdrukken. Men denke byzonder, aen de reeds gemelde dwingelanden, die ook meerendeels, op eene vreesselyke wijs, *verdelgd zijn.*

17. Want gy, o mijne schapen, die zo jammerlyk verwaerloosd zijt, met u heb Ik een hartelyk medelijden: want de Heere HEERE, die recht doet, en altoos zijn woord houdt, seyt alsoo: Siet ick sal richten tusschen kleyn vee ende kleyn vee, tusschen de rammen ende de bocken.

*Het klein vee* vertoont hier de gemeene Joden. De HEER *zou richten tusschen klein vee en klein vee*, dat is, Hy zou de gemeene Joden onderscheidenlyk behandelen, naer hunne verschillende gedragingen, door de goeden te zegenen, en de kwaden te straffen. *De rammen en bokken* verbeelden de Overheden van het Joodsche volk, die, in macht en gezach, boven anderen uitmuntten, vergel. Jes. XIV: 9. Deze zou de HEER ook, op de gezegde wijs, *richten*, en elk, naer zijn doen, vergelden.

18. Is 't u te weynigh, dat gy de goede weyde afweydet? Is het u nog niet genoeg, dat gy de inkomsten en voordeelen des lands naer u gesleept hebt? sult gy nogh het overige uwer weyden met uwe voeten vertreden, en het weinige, dat nog overig is, voor den ingezetenen, nutteloos maken en bederven? ende sult gy de gesonckene wateren drincken, ende de overgelatene, welke u niet meer te stade komen, met uwe voeten vermodderen? Zult gy Overheden het beste naer u trekken, van alles wat het land oplevert, en het weinige, het welk 'er overblijvt, bederven, en maken dat 'er het volk geen gebruik van hebbe?

19. Mijne schapen dan, sullense afweyden wat met uwe voeten vertreden is, ende drincken wat met uwe voeten vermoddert is?

20. Daerom seyt de Heere HEERE alsoo tot hen: Siet ick, ja ick sal richten tusschen het vet kleyn vee, ende tusschen het mager kleyn vee.

De HEER zou *richten, tusschen het vet klein vee, en het mager klein vee.* — Het *klein vee*, hebben wy reeds gezegd, beteekent de gemeene Joden, het *vette* de rijken, en het *magere* de armen. Men denke derhalven aen eene diep bedorvenen Staet, in welken de Overheden niet alleen hunne macht misbruiken, om de ingezetenen te onderdrukken, maer daer zelvs de rijken, onder de gemeenen, de armeren, op allerlei wijzen, uitmergelen. — Ook in dit geval, zou de HEER *richten*, en recht doen.

21. Om dat gy, rammen en bokken, alle de swacke met de zijde ende met den schouder verdringet, ende met uwe hoornen stootet; tot dat gy deselve nae buyten toe verstroyt hebt:

Hier wordt gezinspeeld, op *bokken* en *rammen*, die de zwakkeren uit de kudde *verdringen, met hunne zijde, en met hunnen schouderen*, of *met de hoornen stooten*, om dezelve, uit de weide of kooije, te verjagen, en dusdoende het voedsel voor zich te behouden. Het teekent ons het gedrag van trouwloze Overheden, en vermogende lieden, die de minderen, door allerlei middelen van onrecht en geweld, uit hunne bezittingen verdrijven, om zich zelven te verrijken.

22. Daerom sal ick mijne schapen verlossen, uit de hand der verdrukkeren, datse niet meer tot eenen roof sullen zijn: ende ick sal, op de gezegde wijs, richten tusschen kleyn vee ende kleyn vee, vergel. vs. 17.

ב. *Vs.* 23-31. *wordt eene meer byzondere belofte gedaen, omtrent de komst van den* MESSIAS, *dien grooten Herder.*

א. *Eerst wordt de komst van den* MESSIAS *beloovd, vs.* 23, 24.

ב. *Daerna wordt de voorspoed van zijn Koningrijk beschreven, vs.* 25-31.

23. Ende ick sal eenen eenigen (*d*) Herder over haer verwecken, ende hy sal haer weyden, [*namelick*] mijnen (*e*) knecht (*f*) David: die salse weyden, ende die sal haer tot eenen Herder zijn.

Deze *eenige herder* is de MESSIAS, die zeer dikwijls voorkomt, onder de zinprent van eenen herder, Jes. XL: 11. Zach. XIII: 7. vergel. Joh. X: 2, 11, 14, 16. Hebr. XIII: 20. 1 Petr. II: 25 V: 4. — Hy heet de *eenige herder*, niet alleen in tegenstelling van die menigte der oude herderen, die de kudde van Israëls volk te jammerlyk mishandeld hadden, Joh. X: 8, maer voornamenlyk, omdat de MESSIAS de opperste herder is, Hebr. XIII: 20, die alleen genoegzaem is, om alle de zijnen te beveiligen en te verzorgen — Deze zou de Joden, zo velen 'er, in zijnen naem geloovden, als een *herder weiden*, en als Koning bestuuren. — Hy wordt hier, gelijk meermalen, DAVID genaemd, omdat Hy het luisterrijk tegenbeeld is van Koning DAVID, Jer. XXX: 4. Hos. III: 5.

24. Ende ick de HEERE sal haer tot eenen Godt zijn, voor zo ver Ik hen, onder mijne onmiddelyke bescherming, nemen, en, met allerlei zegeningen, begunstigen zal, ende de Messias mijn knecht, verg. Jes. XLII: 1, de tegenbeeldige David, sal (*g*) Vorst zijn in 't midden van haer, om hen te beschermen, terwijl zy Hem blymoedig zullen gehoorzamen. Ick de HEERE, de onfeilbare hebbe 't gesproken, en het gene Ik gesproken heb, zal Ik ook zekerlyk doen.

(*d*) Jes. 40: 11. Joh. 10: 11. (*e*) Jes. 42: 1. ende 50: 10. ende 52: 13. ende 53: 11. (*f*) Jer. 30: 9. (*g*) Jes. 55: 4.

25. Ende ick sal een verbont des vredes met haer maken, om hun alle hunne overtredingen, volkomen en voor altoos, te vergeven. Zy zullen, in Kanaan, gerust en zeker wonen, ende zy zullen, voor geen geweld, te vrezen hebben: want Ik sal het boos gedierte uyt den lande doen ophouden: ende sy sullen zelvs seker woonen in de woestijne, in welke zich anders het roovgedierte ophoudt, ende veilig slapen in de wouden, daer zich anders de verslindende dieren verschuilen.

Hier wordt een staet van vrede, veiligheid, en gerustheid zinbeeldig afgeteekend.

26. Want ick sal deselve, mijne schapen namelyk, die voorheen allerwegen verstrooid waren, in hun Vaderland, ende de plaetsen rontom Zion, mijnen heuvel, stellen [*tot*] eenen segen: ende ick sal den plasregen doen nederdalen in sijnen tijt; plasregens van segen sullender zijn.

27. Ende 't geboomte des velts sal sijne vrucht geven, ende het lant sal sijn inkomste geven; ende sy sullen seker zijn in haer lant: ende sullen weten, dat ick de HEERE ben, de getrouwe vervuller van mijne belovten, als ick de disselboomen hares jocks sal hebben verbroken, ende haer geruckt uyt de hant der gener die sich van haer deden dienen.

28. Ende sy sullen den Heydenen niet meer ten roove zijn, ende 't wilt gedierte der aerde en salse niet [*meer*] vreten: maer sy sullen seker woonen, in hun eigen land, onder het genot der beste zegeningen, ende daer en sal niemant zijn diese verschricke.

29. Ende ick sal haer eene Plante van name verwecken: ende sy en sullen niet meer wechgeraept worden door honger in den lande, ende (*h*) den smaet der Heydenen niet meer dragen, noch, van andere volken, bespot worden.

Eene

(*h*) Ezech. 36: 6, &c.

*Eene plant van naem* is eene zeer voortreffelyke plant, welke, uit hoofde van hare voortreffelykheid, zeer vermaerd is. — Veelal denkt men aen den MESSIAS, die meermalen by uitnemendheid de SPRUIT genaemd wordt, Jes. IV: 2. Jer. XXIII: 5. XXXIII: 15. Zach. III: 8. VI: 12, en dat de MESSIAS, in vele opzichten, eene plant van naem zy, heeft geen betoog nodig. — Anders zou men, door *de plant van naem*, een talrijk nageslacht verstaen kunnen. — Dan wy hellen zeer over, om te vermoeden, dat, door *de plant* of planting *van naem*, eene planting bedoeld worde, welke een overvloedig en voortreffelyk voedsel oplevert, te meer, omdat 'er, als een vruchtgevolg, wordt bygevoegd, *en zy zullen niet meer wechgeraept worden, door den honger in den lande.* Volgens deze opvatting zou de mening zijn, dat de wedergekeerde Joden, in hun Vaderland, eenen grooten overvloed genieten zoude.

Althans dat hier wederom, onder het optellen van allerlei tijdelyke zegeningen, wederom van den MESSIAS, en zijne komst, zoude gesproken worde, schijnt ons zeer ongepast; en dat een talrijk zaed, door eene *planting van naem*, zou worden uitgedrukt, is ten minsten zeer ongewoon.

30. Maer sy sullen weten, ondervinden, en erkennen, dat ick de HEERE, hare Godt, met haer ben, om mijn volk te begunstigen: ende dat sy mijn volck zijn, het welk Ik, onder mijne onmiddelyke bescherming, heb aengenomen, het huys Israëls, de beminden, om der Vaderen wil, spreeckt de Heere HEERE.

31. Gy nu, o (*i*) mijne schapen, schapen mijner weyde, welke ik, op alle mogelyke wijzen, verzorgen en begunstigen zal, gy zijt zwakke menschen, mijne belovten zijn groot, en het moge u, naer uwe menschelyke uitzichten, voorkomen, dat dezelve niet kunnen vervuld worden: [*maer*] het ontbreekt my zo min aen vermogen, als aen goedwilligheid, Ick ben uwe Godt,

(*i*) Joh. 10: 11, &c.

die u, onder mijne onmiddelyke bescherming, heb aengenomen, spreeckt de Heere HEERE, de onfeilbare God der waerheid.

Wat nu de vervulling van de belovte vs. 23-31 aengaet. — Vs. 23, 24 wordt de verheffing van den MESSIAS, tot Koning, voorspeld. De verdere toezeggingen zijn alleen, tot de Joden, betrekkelyk. Maer zedert de verheging van CHRISTUS, hebben de Joden zoortgelyke zegeningen, als hier beschreven zijn vs. 25-31, nimmer genoten. — Wy menen 'er uit te mogen besluiten, dat dit gedeelte der Godspraek het uitzicht hebbe, tot de wederkering der Joden, naer hun Vaderland, in het laetst der dagen, en de uitnemende zegeningen, welke zy aldaer genieten zullken.

## HET XXXV. KAPITTEL.

IN dit Kapittel wordt wederom de ondergang der Edomiten voorspeld.

Kap. XXV: 12-14 zijn reeds de oordelen voorgedragen, welke, over Edom, komen zouden; is daerom deze Godspraek, zou men kunnen denken, niet overtollig, of immers, buiten de behoorlyke orde, geplaetst? — Er is, die, door *het gebergte Seïr*, vs. 2, 3, de Edomiten verstaen, zo als zy, kort voor 's Heilands geboorte, zeer machtig werden, en zich begonden te vleijen, dat zy de Joden wederom overheerschen, en onder hun juk brengen zouden. Dan hier wordt, van het wanbedrijv der Edomiten tegen Israël, en van de straffen, welke hun deswegen over komen zouden, op zulk eene wijs, gesproken, dat er, op vroegere gebeurtenissen, moete gezien worden, gelijk, in het vervolg, genoegzaem blijken zal. — Anderen menen, dat hier bepaeldelyk gesproken worde, van de verwoesting der Edomiten, door de Joden, ten tijde der Macchabeeuwen. Dan deze opvatting steunt alleen,

op de veronderstelling, dat de Propheet deze onze Voorzegging zou gedaen hebben, nadat de Babyloniers reeds de schroomelykste verwoestingen, onder de Edomiten, hadden aengericht; maer Edom komt hier voor, als in eenen zeer bloeijenden staet verkeerende, verg. vs. 10, 13. — Wy voegen ons, daerom by dezulken, die van oordeel zijn, dat hier de verwoesting der Edomiten, door de Chaldeeuwen, bedoeld worde, gelijk wy, in de uitbreiding, nader zullen aentoonen.

Onzes erachtens heeft men deze Prophecy te beschouwen, als eene oplossching der bedenking, welke geredelyk, in het gemoed der wechgevoerde Joden, moest opkomen, hoe namelyk de belovte, Kap. XXXIV: 11-31 gedaen, immer zou vervuld worden, daer zy niet alleen, in Babel, gevangen waren, maer ook hun Vaderland Kanaan omringd was, van machtige en vyandige volken, byzonder van de Edomiten. Deze zwarigheid neemt de HEER weg, door te verklaren, dat Hy juist deswegens de Edomiten, en niet alleen deze, maer ook de andere vyandige volken, verdelgen zou. — Het eerste wordt hier, Kap. XXXV, beloovd, en het andere, met inmenging van andere uitnemende toezeggingen, Kap. XXXVI: 1-14.

Deze Godspraek zal derhalven gedaen zijn, nadat Jerusalem verwoest was, maer voor dat NEBUCADNEZAR de Edomiten geslagen had.

Na het opschrivt, vs. 1.

I. Wordt eerst de aenstaende verwoesting der Edomiten, in het algemeen, voorgesteld, vs. 2-4, en

II. Daerna wordt deze gebeurtenis, in de byzonderheden, nader beschreven, vs. 5-15.

1. Wijders geschiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, seggende:

De tijd der ingeving wordt niet aengeteekend. Het schijnt evenwel, dat de Propheet deze Godspraek, en die, welke wy, in het volgende Kap., ontmoeten, gelijktijdig met de voorgaende, Kap. XXXIV, ontvangen hebbe. Al-

thans de belovten, Kap. XXXIV zullen, gelijk wy reeds hebben opgemerkt, aenleiding gegeven, tot deze Godspraek, om daer door de gemelde bedenking op te losschen.

I. *De algemene beschrijving der verwoesting van de Edomiten is kort en duidelyk, vs.* 2-4.

2. Menschen kint, verg. Kap. II: 1, set uw aengesicht tegen, en zie, met een dreigend gelaet, naer 't gebergte Seïr, het welk, door de Edomiten, bewoond wordt, en propheteert tegen het selve.

3. Ende segt tot het selve; Alsoo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en allerhoogste Richter, Siet ick [*wil*] aen u, of *Ik* zal my, *tegen u*, verzetten, o gebergte Seir: ende ick sal mijne straffende hant tegen u uytstrecken, ende sal u stellen [*tot*] eene verwoestinge ende eenen schrick.

4. Ick sal uwe steden stellen [*tot*] eensaemheyt, ende gy sult eene verwoestinge worden: ende sult, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God.

II. *Deze verwoesting der Edomiten wordt, vs.* 5-15 *nader beschreven.*

א. *Voor eerst, zo als zy bestaen zou, in eene gelyke vergelding, van het geen zy, aen Israël, gedaen hadden, vs.* 5, 6.

ב. *Daerna wordt de algemeenheid en langdurigheid van deze verwoesting voorgesteld, vs.* 7-9.

ג. *Eindelyk wordt de billykheid van dit oordeel aengetoond, uit aenmerking van der Edomiten trotschheid, en nijdigheid tegen Israël, vs.* 10-15.

5. Om dat gy een eeuwige (*a*) vyantschap hebt; ende hebt de kinderen Israëls doen wechvloeyen

(*a*) Ezech. 25: 15.

vloeyen door 't gewelt des fweerts; ter tijt hares verderfs, ter tijt der uyterfte ongerechtigheyt.

De Edomiten hadden *eene eeuwige vyandfchap*, of eene vyandfchap van ouds. — Er was reeds een onverzoenbare haet, tusfchen hunnen Stamvader ESAU, en zijnen broeder JACOB, uit welken de Israëliten zijn voortgekomen, Gen. XXVII. Deze oude wrok is, in de gemoederen van zijne nazaten, overgeërvd. Zy waren daerom hartelyk verblijd, toen Jerufalem, door de Babyloniers, werd ingenomen, Pf. CXXXVII: 7. Ook onderfteunden zy de Chaldeeuwen, zelvs plaetften zy zich, op de wegfcheidingen, om de vluchtende Joden op te vangen, en, in de handen der Babyloniers, over te leveren, *Obadja* vs. 14.

*Zy hadden de kinderen Israëls doen wechvloeijen, door het geweld des zwaerds*, door, zo veel in hun was, alles toe te brengen, om het bloed der Joden, als water, te doen vergoten worden. — Dit hadden zy, ter verzwaring van hunne misdaed, gedaen, *ter tijde van hun verderv, ter tijde der uiterfte ongerechtigheid*, dat is op de tijd, toen de Joden, om hunne gruwelen, op eene zeer geduchte wijs, geftraft werden, door de floping van hun Koningrijk, de verwoesting van hun land, en het verbranden van Stad en Tempel. Dit was een akelige tijd geweest, in welken het ongevoeligst hart, tot medelijden, zou bewogen wezen; en, op zulk een tijd, hadden de Edomiten zo wreedaertig gehandeld, met de deerniswaerdige Joden.

6. Daerom, om deze onmenfchelyke behandeling der Joden, [*foo waerachtigh als*] ick leve, fpreeckt de Heere HEERE, de eenige en ware God, die altoos recht doet; ick fal u voorfeker ten bloede bereyden, ende het bloet fal u vervolgen, of *Ik zal u, tot bloed, maken*, en de zaken, in den weg van mijne Voorzienigheid, zodanig beftuuren, dat 'er ftromen bloeds, onder u, zullen vergoten worden, zodat gy alle, als enkel bloed, zult wezen: alfo gy het bloet niet en hebt gehaet, maer

eenen lust gehad, en uw vermaek gesteld hebt, in het bloed-vergieten, sal u 't bloet oock vervolgen, en gy zult den wreedsten dood niet ontvluchten. Gy zult, volgens de rechtvaerdige wet der wedervergelding, behandeld worden; zo als gy, met de Joden, gedaen hebt, zal ook, met u, gedaen worden.

7. Ende ick sal 't gebergte Seïr, het gansche land der Edomiten, tot de uyterste verwoestinge stellen, zodat het de woestheid zelve, eene barre en onbewoonde wildernis, zal wezen: ende ick sal uyt het selve uytroeyen dien dieder doorgaet, ende dien die wederkeert; 'er zullen in het geheel gene inwoners in wezen, zelvs zullen het de reizigers mijden, uit vrees voor het verscheurend gedierte.

8. Ende ick sal sijne bergen, het bergachtig land van Edom, met sijne verslagene vervullen, zodat het, met lijken, zal bedekt wezen; zo zal het zijn, met uwe heuvelen, ende uwe dalen, ende alle uwe stroomen, in deselve sullen de verslagene van den sweerde liggen, tot eene prooi der roovvogelen en van het wild gedierte.

9. [*Tot*] eeuwige verwoestingen sal ick u stellen, ende uwe steden en sullen niet meer bewoont worden: alsso sult gy, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben.

De verwoesting van Seïrs gebergte zou veel zwarer zijn, dan die van Kanaan. De laetste zou maer 70 jaren duuren, en, na verloop van deze, zouden de Joden, in hun Vaderland, wederkeren; maer het land der Edomieten zou eeuwig woest zijn, en hunne Steden zouden nimmer bewoond worden. Edoms verwoesting wordt, daerom, by die van Sodom en Gomorra, vergeleken, Jer. XLIX: 18.

10. Om dat gy, door trotschheid opgeblazen, by u zelven en tot malkanderen, segt, Die twee volcken, ende die twee landen sullen my geworden, (*b*) ende

(*b*) Psalm 83: 13.

ende wy fullenfe erflick befitten; al ware fchoon de HEERE daer.

By de fcheuring van het Rijk, onder REHABEAM, was Israël tot *twee volken*, en Kanaan tot *twee landen*, geworden. Nu het Rijk der X Stammen, reeds voor eenen geruimen tijd, door SALMAMASSER, en dat van Juda, door NEBUCADNEZAR, gesloopt was, zijnde de ingezetenen, naer Asfyrien en Babel, gevangelyk wechgevoerd, dachten de Edomiten, dat het de rechte tijd was, om zich die beide landen aen te matigen. Denkelyk waenden zy, daerop een wettig recht te hebben, omdat zy afftammelingen waren van ESAU, den ouderen broeder. — Zy voegden 'er by: *al ware fchoon de* HEER *aldaer.* Eigenlyk ftaet 'er, *offchoon de* HEER *daer geweest zy.* Dit was eene vermetele en Godtergende tael. Zy wilden 'er, volgens het verband van zaken, en byzonder vs. 13, mede zeggen: „ Wy zul„ len het ganfche land van Kanaan, het welk de twee vol„ ken Israël en Juda bewoond hebben, met onze nakome„ lingen, wel ervelyk bezitten, *offchoon de* HEER *daer ge„ weest* zy, offchoon de HEER, onder Juda, in den Tem„ pel, gewoond, en beloovd hebbe, dat hy zijn volk we„ der, in Kanaan, brengen zal. Wy zullen evenwel, „ door onze groote macht, wel zorgen, dat wy het land „ Kanaan bekomen, en de Israëliten, die zo zeer ver„ zwakt zijn, in teugel houden."

11. Daerom, om deze trotfche en Godslasterlyke tael, [*foo waerachtigh als*] ick leve, fpreeckt de Heere HEERE, ick fal oock, met u, handelen, nae uwen toorn, ende nae uwe nijdigheyt, die gy uyt uwen haet tegen hen hebt te wercke geftelt. Ik zal, volgens de wet der wedervergelding, met u handelen, gelijk gy, met mijn volk, de Joden, gehandeld hebt. Gy waert toornig op hen, toen de Babyloniers Jerufalem veroverden; gy hebt hen, uit nijd en haet, mishandeld, ter tijde van hunne deerniswaerdige ellende. Daerom zal Ik u ook niet verfchonen; gy zult, by My, even zo weinig ontferming vinden, als gy, omtrent de ongelukkige Joden, betoond hebt, in hunnen bangen nood; ende ick fal, als

de JEHOVAH, by hen, by de Joden, bekent worden, wanneer ick u, op de gezegde wijs, ſal gericht hebben.

12, Ende gy ſult, by ondervinding, weten, dat ick, de HEERE, alle uwe laſteringen gehoort hebbe, die gy tegen de bergen Iſraëls geſproken hebt, ſeggende, Sy zijn verwoeſt; ſy zijn ons ter ſpijſe gegeven, het is, in ons vermogen, om hen geheel te verſlinden.

*De bergen Israëls* beteekenen niet alleen het land Kanaan, het welk zeer bergachtig was, maer ook voornamelyk de bewoners van dat land, de Israëliten zelve. — De HEER had *alle de lasteringen* der Edomiten gehoord, alle ſmaed en ſchimpredenen, welke zy, tegen de Israëlieten, geſproken hadden, en, door hen, op eene geduchte wijs, te ſtraffen, zou Hy doen blijken, dat Hy dit alles, met afkeer, gehoord had.

13. Alſo hebbet gy u met uwen mont tegen my groot gemaeckt, ende uwe woorden tegen my vermenigvuldigt, of, (gelijk 'er eigenlyk ſtaet) *gy hebt uwe ſtinkende woorden, tegen My, uitgeblazen*, gy hebt My, op de meesttergende wijs, gelasterd. Ick heb 't gehoort, en zal het, naer verdienſten, vergelden.

14. Alſoo ſeyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en waerachtige God; Gelijck het gantſche lant verblijdt is, [*alſoo*] ſal ick u de verwoeſtinge aendoen.

Volgens onze vertaling, is het eenigzins duister, wat men hier, door het *ganſche land*, te verſtaen hebbe. — Zommigen denken, aen het Joodſche land, het welk verblijd zou zijn, wegens de verlosſing van Israël, uit de Babyloniſche gevangenis, vermits alsdan de Edomiten zouden verwoest worden. Maer de verwoesting der Edomiten, door NEBUCADNEZAR, is de ſlaking der Babyloniſche gevangenis vooraf gegaen. — Anderen menen, dat 'er geoogd worde, op volken, die naburen waren van de Edomiten; maer, tegen dit begrip, geldt ook de reeds aengevoerde reden. — Het woordje *alzoo* ſtaet niet, in den grond-

grondtext, en men kan het, op deze wijs, overzetten: *het gansche land, van Edom namenlyk, verblijd zijnde, zal Ik u de verwoesting aendoen.* Dan is de mening deze, dat de Edomiten, over den ondergang van het Joodsche Koningrijk, hartelyk zouden verblijd zijn, en dat zy, juist als zy zich daer over het meest verheugden, zouden verwoest worden.

15. Gelijck gy u verblijdt hebt over het deerniswaerdig lot van Kanaan, de erffenisse des huyses Israëls, om datse verwoest is, alsoo sal ick aen u doen: 't Gebergte Seïrs, ende gantsch Edom, sal geheel eene verwoestinge worden; ende, de Joden namelyk, sullen alsdan, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben, die zijn woord onfeilbaer bevestigt.

Deze bedreiging, tegen de Edomiten, was eene aengename bemoediging, voor de Joden, die, met EZECHIEL, gevangelyk, naer Babel, gevoerd waren. Zy moesten daer door versterkt worden, in hun geloov, aen de Godlyke belovten, welke Kap. XXXIV: 11-31. gedaen zijn.

Ook is deze Godspraek blijkbaer vervuld. — Weinige jaren, na de verwoesting van Jerusalem, heeft NEBUCADNEZAR het land der Edomiten ingenomen, het zelve geheel verwoest, en de inwoneren verdreven. Geen ééne van hunne Steden is, op de vorige standplaetzen, herbouwd. Om nu niet te spreken, van de vreesselyke slachtingen, welke CYRUS onder hen heeft aengericht, noch van de verwoestingen, door JUDAS MACCHABÆUS, en JOHANNES HYRCANUS, welke laatste hen geheel overwonnen heeft, en gedwongen, om den Joodschen Godsdienst te omhelzen, tot dat hun naem, onder de volken, geheel is uitgeroeid.

## HET XXXVI. KAPITTEL.

DIt Kapittel behelst twee hoofdzaken.

I. Het eerste stuk vs, 1 15 behoort nog tot de vorige Godspraek, welke Kap. XXXV: 1 begonnen is. — Te weren, tegen de belovten, welke Kap. XXXIV: 11-31 gedaen waren, kon deze bedenking, in het gemoed der gevangene Joden, gereedlyk opkomen: hoe zullen die toezeggingen vervuld worden, daer wy niet alleen, in Babel gevangen zijn, maer ook ons Vaderland Kanaan omringd is, van machtige vyanden, byzonder van de altoos nijdige Edomiten? Deze zwarigheid neemt de HEER wech, door te verzekeren, dat hy de Edomiten, en niet alleen deze, maer ook de andere vyandige volken verdelgen zoude. De uitroeijing der Edomiten vonden wy Kap. XXXV, en de verwoesting der andere volken, die den Joden vyandig waren, wordt hier Kap. XXXVI: 1-15 beschreven.

II. In het tweede stuk vs. 16-31 worden, aen Israël, veelerlei uitnemende zegeningen beloovd.

I. *In het eerste stuk, vinden wy twee hoofdbyzonderheden.*

א. *Het oordeel, het welk de* HEER, *over Israëls vyanden, zou uitoeffenen, vs.* 1-7.

ב. *De herstelling der verbannene Joden, vs.* 8-15.

א. *In de eerste hoofdbyzonderheid ontmoeten wy,*

A. *Den last aen* EZECHIEL, *om Israël te troosten, tegen de blijdschap der vyanden, over Jerusalems verwoesting, vs.* 1.

B. *De misdaed van die volken, vs.* 2, 3.

C. *De straffen, welke zy ondergaen zouden, vs.* 4-7.

1. Ende

1. Ende gy, menschen kint, verg. Kap. II: 1, prophe-teert tot de (a) bergen Israëls, dat is tot de inwoneren van het bergachtig Kanaan, en stel hun vertroostende belovten voor : ende segt; Gy bergen Israëls, hooret des HEEREN woort, met eerbied, en geloovt zijne be-lovten-

2. Alsoo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdi ge en allerhoogste Richter; Om dat de vyant van u seyt, Heah! en de omliggende volken, die u vyandig zijn, zich verheugen, over de verwoesting van Kanaan, verg. Kap. XXV: 3, zeggende, al schimpende : selfs de eeuwige hoogten zijn ons ten (b) erve geworden, wy zullen het bergachtig Kanaan, het welk de Joden zich beroemden eeuwig te zullen bezitten, voor ons en onze nazaten, nemen.

3. Daerom propheteert ende segt; Soo seyt de Heere HEERE, die altoos recht doet, en zijn woord onfeilbaer bevestigt. Daerom om dat men u van romtom me verwoest ende opgeslockt heeft, en de omliggende volken u geduurig, en op allerlei wijzen, verdrukt hebben, op dat gy voor 't overblijfsel der Heydenen, dat is voor de naburige volken, welke, na zware verwoestingen, nog zijn overgebleven, ten erve soudet zijn, ende gy gebracht zijt op de klapachtige lippe, ende [*in*] opsprake des volcks: zodat alle Natien, met verachting, van u spreken, en u beschimpen, over uwen ondergang.

*Het overblijvsel der Heidenen* beteekent de Edomiten, Moabiten, Ammoniten, Philistijnen, en andere volken, welke rondom Kanaan woonden, en, na de verwoesting door NEBUCADNEZAR, nog waren overgebleven, en die zich het land Kanaan, tot eene ervelyke bezitting, namen.

4. Daerom, gy bergen Israëls, hooret het woort des Heeren HEEREN: Soo seyt de Heere HEERE, die rechtvaerdig is, in zijne oordeelen, en onfeilbaer, in het vervullen van zijne belovten, tot de bergen,

(a) Ezech. 6: 2. (b) Ezech. 35: 10.

ende tot de heuvelen, tot de ſtroomen, ende tot de dalen, tot de verwoeſte eenſame plaetſen, ende tot de verlatene ſteden, in Kanaan, die tot eenen roof ende tot eenen ſpot geworden zijn voor 't overblijfſel der Heydenen, die rontomme zijn:

5. Daerom, ſoo ſeyt de Heere HEERE; So ick niet in het vyer mijns yvers, en in blakende gramſchap, geſproken en bepaeld hebbe, om mijne rechtvaerdige wraek uit te oeffenen, tegen het overblijfſel der Heydenen, ende byzonder tegen het gantſche Edom, verg. Kap. XXXV. die Kanaan, het welk mijn lant is, voor zo ver Ik, op het zelve, eene meer byzonbetrekking heb, haerſelven ten erve gegeven hebben, met blijtſchap des gantſchen herten; met begeerige plunderinge, of *met verachting* en een nijdig gemoed, op dat de landerye van dien ten roove ſoude zijn!

6. Daerom propheteert van den lande Iſraëls: ende ſegt tot de bergen, ende tot de heuvelen, tot de ſtroomen, ende tot de dalen, in Kanaan, Soo ſeyt de Heere HEERE; Siet ick hebbe in mijnen yver ende in mijne grimmigheyt geſproken, dat Ik my wreken zal, aen de omliggende volken, om dat gy den (c) ſmaet der Heydenen gedragen hebt, die zich, over de verwoesting van Jeruſalem, zo zeer verheugd, en den ſpot gedreven hebben, met uwen ondergang.

7. Daerom, ſoo ſeyt de Heere HEERE; Ick hebbe mijne ſtraffende hant opgeheven: So niet de Heydenen, die rontom u zijn, ſelfs hare ſchande ſullen dragen, en zodanig gehandeld worden, dat zy ook de voorwerpen van verachting en verſmading wezen zullen!

Deze bedreiging is werkelyk vervuld, gelijk wy, ten aenzien van de Edomiten, Kap. XXXV, en van ver-

(c) Ezech. 34: 29.

verscheidene andere volken, Kap. XXV—XXXII, gezien hebben.

ℶ. *Vs.* 8-15. *wordt de herstelling der verbannen Joden beloovd.*

A. *Eerst voorspelt de Propheet de wederkering der gevangene Joden in Kanaan, vs.* 8.

B. *Daerna den voorspoed van de wedergekeerde Joden, in hun Vaderland, vs.* 9 11.

C. *Eindelyk de bestendigheid van dien voorspoed, vs.* 12-15.

8. Maer gy, o bergen Israëls, die nu eene huilende wildernis geworden zijt, gy sult [*weder*] uwe tacken geven, ende uwe vrucht voor mijn volck Israël dragen. Gy zult wederom bomen, granen, planten, en kruiden voortbrengen, om mijn volk Israël te spijzen: want sy naederen te komen, en in hun Vaderland weder te keren.

9. Want siet ick ben by u, om u te begunstigen en te beschermen, daer Ik, tot eene rechtvaerdige straf van uwe grouwelen, met u gehandeld heb: ende ick sal u aensien, met oogen van lievde en ontferming, ende gy sult gebouwt ende bezaeyt worden, zodat de vorige vruchtbaerheid en overvloed zullen hersteld worden.

10. Ende ick sal menschen op u vermenigvuldigen, het gantsche huys Israëls, [*ja*] dat geheel zal u eens wederom bewonen: ende de steden sullen bewoont, ende de eensame verwoeste plaetsen bebouwt worden.

11. Ja ick sal menschen ende beesten op u vermenigvuldigen, ende sy sullen vermenigvuldigt worden ende vruchtbaer zijn: ende ick sal u doen bewoonen, als in uwe voorige tijden, ja ick sal 't beter maken als in uwe beginselen, zodat uwe zegeningen grooter zijn zullen, dan zy ooit te voren geweest zijn; ende gy sult, by ondervinding, weten, dat ick de HEERE ben.

12. Ende ick sal menschen op u doen wandelen,

[*namelick*] mijn volck Israël, die sullen u erflick besitten; ende gy sult hen ter erffenisse zijn: ende gy en sultse voortaen niet meer berooven, noch uitspouwen, wegens hunne ongerechtigheid, verg. Lev. XVIII: 25.

13. Soo seyt de Heere HEERE; Om datse tot u seggen; Gy zijt [*een lant*] dat menschen opeet: ende gy zijt [*een lant*] dat uwe volcken berooft.

De Heidenen zeiden van Kanaan, en verweten het zelve, *dat het menschen op at, en zijne volken beroovde.* Zy wilden 'er mede te kennen geven, dat de Joden, in het land Kanaan, dan door het een, dan door het ander oordeel, verteerd waren.

14. Daerom en sult gy niet meer menschen opeten, ende uwe volcken niet meer doen struyckelen, maer van alle oordeelen geheel en voor altoos bevrijd wezen, spreeckt de Heere HEERE.

15. Ende ick sal maken dat men den schimp der Heydenen niet meer over u en hoore, ende gy en sult den smaet der natien niet meer dragen: ende gy en sult uwe volcken niet meer doen struyckelen, maer de Israëlieten zullen voorspoedig, en by uitnemendheid gezegend, in u wonen, spreeckt de Heere HEERE.

Ziet deze belovte alleen, op de wederkering der Joden, uit Babel in Kanaan, en de zegeningen, welke zy aldaer genieten zouden? Zy behelst eenige byzonderheden, welke, op dien tijd, niet kunnen toegepast worden, en ons duidelyk wijzen, naer de wederkering der thans verstrooide Joden, in hun Vaderland, welke wy nog te gemoet zien.

Hier toe behoort vs. 10, alwaer aen Kanaan beloovd wordt: *Ik zal menschen op u vermenigvuldigen, het gansche huis Israëls, ja dat geheel.* — By de slaking der Babylonische gevangenis, is het *gansche huis van Israël, ja dat geheel*, geenszins in Kanaan wedergekeerd. Uit de X Stammen zijn 'er wel eenigen, met de Joden, in hun Vaderland, terug gekomen, maer ver weg de meesten zijn verspreid, en,

en, onder de Heidenen, vermengd. Van de twee andere Stammen, Juda en Benjamin, zijn wel de meesten, ter tijde van CYRUS, naer Kanaan wedergekeerd, maer er waren 'er tevens velen, die verkozen in Babel te blijven, omdat zy aldaer wel-gezeten waren, en, door huwelyken, betrekking van bloedverwantschap, tot de Babyloniers, gekregen hadden. — Maer, volgens de Voorzeggingen der Propheten, is de tijd nog toekomende, dat het *ganſche huis van Israël, ja dat geheel*, in hun Vaderland, zal wederkeren.

Hier komt nog by, dat 'er vs. 11 gezegd wordt: *ja ik zal het beter maken, dan in uwe beginſelen.* — God had voortijds groote dingen gedaen, aen Kanaan, en zijn volk, by uitnemendheid, gezegend. Maer hier wordt een bloeiſtaet beloovd, met eenen overvloed van allerlei zegeningen, die nog uitnemender wezen zou, dan 'er ooit te voren had plaets gehad. Maer de geſteldheid der Joden, na hunne wederkering uit Babel, is nimmer zodanig geweest. Of was 'er, van de ſlaking der Babyloniſche gevangenis, tot de verwoesting van Jeruſalem, door de Romeinen, ooit een tijd van bloeiſtaet en voorſpoed, welke uitnemender was, dan die ter tijde van DAVID en SALOMO?

Wijders wordt vs. 12 vs. 12 verklaerd, dat Kanaan zijne ingezetenen *voortaen niet meer beroven* zoude. Maer heeft dit land, by de verwoesting van Jeruſalem door de Romeinen, deszelvs inwoneren, niet op de vreesſelykſte wijs, beroovd en uitgeſpogen?

Eindelyk kan men, van het land der Joden, na de wederkering, uit Babels gevangenis, zeggen, gelijk vs. 14, 15 beloovd is, dat het *niet meer menſchen opgegeten, en volken hebbe doen ſtruikelen?* dat *de ſchimp der Heidenen niet meer over* Kanaan *gehoord zy*, en dat het *den ſmaed der Natien niet meer gedragen hebbe?* Zijn de Joden niet, tot op dezen dag, verachte ballingen, onder alle volken?

Twee bedenkingen zijn 'er evenwel overig. — 1. Dat 'er, volgens deze opvatting, een zeer groote ſprong zou zijn, van de verwoesting der omliggende volken.

die de Joden beſchimpten, wegens hunne diepe vernedering, door NEBUCADNEZAR, tot de wederkering der thans verbannene Joden, naer hun Vaderland, in het laetst der dagen. Maer dit is, in de Prophecyen, gansch niet ongewoon, en wy hebben 'er reeds verſcheidene voorbeelden van aengetroffen. — 2. Maer, zou men nog kunnen vragen, hoe kon dan deze belovte dienen, ter bemoediging van die Joden, die, ter tijde van EZECHIEL, in Babel gevangen waren? Wy antwoorden, deze belovte was zeer geſchikt, om de Joden, ter tijde van EZECHIEL, in Babel gevangen, des te meer te verzekeren, dat zy, in hun Vaderland, zouden wederkeren. Het is, als of de HEER zeide: „ Laet het u niet „ ongeloovbaer voorkomen, dat Ik u in Kanaan zal we- „ derbrengen, hoe weinig hoop daertoe ſchijne te we- „ zen, volgens menſchelyke uitzichten. Ik zal nog veel „ grootere dingen, welke u nog veel onwaerſchijn- „ lyker zullen voorkomen, aen uw volk doen, in het „ laetst der dagen. Verlaet u daerom op mijne be- „ lovten, en ſtaekt alle bedenkingen van het onge- „ loov."

Wy zouden het daerom lievst zo begrijpen, dat de Propheet vs. 8, 9 de wederkering der Joden, die, met hem, in Babel, gevangen waren, naer hun Vaderland, voorſpelle, en dat hy, ter bevestiging van die toezegging, vervolgens ſpreke, van den uitnemenden voorſpoed, welken de Joden, in het laetst der dagen, in Kanaan, genieten zullen, vs. 10-15.

II. *Vs.* 16-38 *worden aen Israël veelerlei uitnemende zegeningen toegezegd.*

Onzes erachtens is dit ſtuk gene nieuwe Prophecy, maer nog al een vervolg van die Godſpraek, welke Kap. XXXIV: 1, begonnen is. — Het ſchijnt eene nadere verklaring te behelzen van die belovte, welke vs. 9 gedaen was, omtrent de wederkering der Joden, die thans in Babel gevangen waren, naer hun Vaderland.

א. *Eerst verklaert de* HEER, *dat de Joden dit gunstbewijs geenszins aen hunne eigene waerdigheid te danken hadden, vs.* 16-23.

ב. *Daerna beschrijvt Hy de weldaden, welke de wedergekeerde Joden, in hun Voderland, genieten zouden, vs.* 24-38.

א. *Ten betoge dat de Joden dit gunstbewijs onwaerdig waren, vs.* 16-24.

A. *Worden eerst de grouwelen beschreven, welke zy, in Kanaan, bedreven hadden, vs.* 16-19.

B. *Daerna wordt de zonde vermeld, aen welke zy zich, onder de Heidenen, hadden schuldig gemaekt, vs.* 20, 21.

C. *Eindelyk verklaert de* HEER, *dat Hy, in de verlossing der Joden, alleen de eer van zijnen naem bedoele, vs.* 22-23.

16. Wijders geschiedde des HEEREN woort tot my, in die zelvde Openbaring, seggende:
17. Menschen kint, verg. Kap. II: 1, het huys Israëls, als sy in haer lant woonden, doe verontreynigden sy dat selve, met haren bozen wegh ende met hare grouwzamel handelingen: haer wegh was voor mijn aengesichte, even zo afschuwelyk, als de onreynigheyt eener afgesonderde [*vrouwe*].
18. Daerom goot ick de geduchte uitwerkzelen van mijne grimmigheyt over hen uyt, om des onschuldigen bloets wille dat sy in den lande vergoten hadden: ende om hare dreckgoden, [*waer mede*] sy dat verontreynigt hadden.
19. Ende ick verstroydese onder de Heydenen, end sy wierden verspreydt in de landen: Ick oordeeldese nae haren wegh, ende nae hare handelingen, heb Ik hun rechtvaerdig vergolden.
20. Als sy nu tot de Heydenen quamen, daer henen sy, als gevangenen, getogen waren,

(*d*) ontheyligden ſy mijnen heyligen name, door het ſchandelyk overtreden van mijne heilige geboden, en het lijden van eene zeer zondige leverswijs, om dat men van hen ſeyde, Deſe zijn het volck des HEEREN ende zijn uyt ſijn lant uytgegaen. JEHOVAH, de God der Joden, heeft hen niet langer willen beſchermen, omdat zy Hem en zijnen dienst verlaten hadden.

21. Maer ick verſchoonde [*haer*] om mijnen heyligen name, dien het huys Iſraëls ontheyligden onder de Heydenen, daer henen ſy gekomen waren, en om mijne eer te handhaven, opdat de Heidenen gene gelegenheid hebben zouden, van te beweeren, dat het my, aen het vermogen, ontbrak, om hunnen gehelen ondergang voor te komen.

22. Daerom ſegt tot den huyſe Iſraëls; Soo ſeyt de Heere HEERE, die rechtvaerdig is, in alle zijne handelingen, en onfeilbaer, in het vervullen van alle zijne belovten; Ick en doe 't niet om uwent wille, gy huys Iſraëls, het is niet, uit aenmerking van uwe waerdigheid, dat Ik u, uit de gevangenis van Babel, verloſſen zal: maer om mijnen heyligen name, dien gylieden ontheyligt hebt onder de Heydenen, daer henen gy gekomen zijt, en om mijne eer te handhaven.

23. Want ick ſal mijnen grooten name heyligen, die onder de Heydenen ontheyligt is, dien gy in 't midden van hen ontheyligt hebt, en den luister van mijne Volmaektheden kennelyk openbaer maken: ende de Heydenen ſullen, by ondervinding, zien en weten, dat ick de HEERE ben, oneindig hooger, dan alle de hoogen, en wiens hand niemand kan afſlaen, ſpreeckt de Heere Heere, als ick aen u voor hare oogen ſal geheyligt zijn, en mijne Volmaektheden, in uwe Verloſſing, zal geopenbaerd hebben.



(*d*) Jeſ. 52: 5. Rom. 2: 24.

3. *Vs.* 24-38. *beschrijvt de* HEER *de weldaden, welke de wedergekeerde Joden, in hun Vaderland, genieten zouden.*

A. *De weldaden zelve vinden wy, vs.* 24-30.

*A. De geestelyke, vs.* 24-27.

*B. De lichamelyke, vs.* 28-30.

B. *Wijders worden de gevolgen van deze weldaden voorgedragen, vs.* 31-38.

*A. Ten aenzien van Israël, vs.* 31-32.

*B. Met opzicht tot de Heidenen, vs.* 33-38.

24. Want ick sal u uyt de Heydenen halen, ende sal u uyt alle de landen vergaderen: ende ick sal u in uw lant Kanaan terug brengen.

25. Dan sal ick reyn water op u sprengen, ende gy sult reyn worden: van alle uwe onreynigheden, ende van alle uwe dreckgoden sal ick u reynigen.

De toespeling is ontleend van de schaduwachtige reinigingen, welke geschiedden, door den onreinen persoon, met water, te besprengen. Num. VIII: 7. XIX: 13. — Dit *water* beteekent het bloed van CHRISTUS; en de belovte geevt te kennen, dat de HEER den Joden hunne vorige misdaden vergeven zou, uit kracht der terugwerkende kracht van MESSIAS verzoening, welke velen gelovig verwachtten. — Zy zouden *gereinigd worden van hunne drekgoden*, deels voor zo ver hun de vorige afgoderyen zouden vergeven worden, deels voor zo ver zy eenen afkeer hebben zouden van die grouwelen.

26. Ende ick sal u een (*e*) nieuw en geheiligd herte geven, ende sal eenen (*f*) nieuwen geest geven in 't binnenste van u, geheel vereenigd tot de vrees van mijnen naem, ende ick sal het steenen weerbarstig herte uyt uw vleesch wechnemen, ende sal

(*e*) Jer. 32: 39. Ezech. 11: 19. (*f*) Ezech. 11: 19.

u een vleefchen herte geven, verg. Jer. XXXI: 33. Kap. XI: 19.

27. Ende ick fal mijnen Geeft geven in 't binnenfte van u: ende ick fal, door mijne heiligende genade, maken dat gy in mijne infettingen fult wandelen, ende mijne rechten fult bewaren ende doen.

28. Ende gy fult gerust woonen, in het gezegend lant Kanaan, dat ick uwen vaderen gegeven hebbe: ende gy fult my tot een volck zijn, om my, in waerheid, te dienen, ende ick fal u tot eenen Godt zijn, om u te begunstigen en te befchermen.

29. Ende ick fal u verloffen van alle de fchroomelyke gevolgen van uwe boosheden en onreynigheden; ende ick fal, door mijn almachtig bevel, roepen tot het koorn, ende fal dat vermenigvuldigen, ende ick en fal geenen (*g*) honger op u leggen.

30. Ende ick fal de vrucht van 't geboomte ende d' inkomfte des velts vermenigvuldigen; op dat gy de fmaetheyt des hongers niet meer en ontfanget onder de Heydenen.

31. Dan fult gy, met fchaemte, zelvsverfoeijing, en berouw, (*h*) gedencken aen uwe vorige boofe wegen, ende uwe grouwzame handelingen, die niet goet en waren: ende gy fult eene (*i*) walginge van ufelven hebben over uwe vorige ongerechtigheden, ende over uwe grouwelen.

32. Ick en doe 't niet om uwent wille, Ik zal u deze gunsten niet bewijzen, uit aenmerking van uwe eigene waerdigheid, fpreeckt de Heere HEERE, die altoos recht doet, en zijne belovten onfeilbaer vervult; 't zy u bekent, neemt dit wel ter harte, en verban alle trotfche denkbeelden van eigene waerdigheid, voor altoos, uit uwe gemoederen; Schamet u ende wordet fchaemroot van uwe vorige grouwzame wegen, gy huys Ifraëls.

33. Alfoo

(*g*) Ezech. 34: 29. (*h*) Ezech. 16: 61, 63. (*i*) Ezech. 6: 9. ende 20: 43.

33. Alſoo ſeyt de Heere HEERE; Ten dage als ick u reynigen ſal, van alle uwe ongerechtigheden, door de vorige misdaden te vergeven, en u te heiligen tot mijnen dienst, dan ſal ick de thans verwoeste ſteden doen bewoonen, ende de eenſame plaetſen ſullen bebouwt worden.

34. Ende het verwoeſte lant ſal bebouwt worden: in plaetſe dat het eene verwoeſtinge was, voor de oogen eens yederen dieder doorgingh.

35. Ende ſy, die door Kanaan reizen, ſullen by zich zelven, en tot malkander, ſeggen; Dit lant dat verwoeſt was, is geworden als een hof van (*k*) Eden, als een alleraengenaemſte lusthov, ende de voorheen eenſame, ende de verwoeſte, ende verſtoorde ſteden zijn vaſt [*ende*] bewoont.

36. Dan ſullen de Heydenen, die, na de ſlachting, welke Nebucadnezar, onder hen, zal aenrichten, in de plaetſen en landen rontom u ſullen overgelaten zijn, by ondervinding, weten, dat ick, de HEERE, de verſtoorde plaetſen bebouwe, [*ende*] het verwoeſte beplante: (*l*) Ick, de HEERE, de onfeilbare God der waerheid, hebbe 't geſproken ende ſal 't ook werkelyk doen.

37. Alſoo ſeyt de Heere HEERE; Daerenboven, ſal ick hierom van den huyſe Iſraëls, door ernſtige gebeden, ootmoedig en gelovig verſocht worden, dat ick 't hen doe: ick ſalſe vermenigvuldigen van menſchen, als ſchapen.

38 Gelijck de geheyligde ſchapen, welke geſchikt waren, om, op de hooge feesten, geofferd te worden, gelijck de gemelde ſchapen van Jeruſalem op hare geſette hoogtijden, eene talloze menigte uitmaekten, alſoo ſullen de thans eenſame ſteden, welke, door de Chaldeeuwen, verwoest zijn, vol zijn van menſchenkudden: Ende ſy ſullen weten en erkennen, dat ick

(*k*) Jeſ. 51: 3. Ezech. 28: 13. (*l*) Ezech. 17: 24. ende 22: 14. ende 37: 14.

de HEERE ben, de getrouwe vervuller van alle mijne belovten.

Zommigen brengen ook dit gedeelte der Godspraek vs. 16-38. tot de algemeene bekeering der Joden, in het laetst der dagen. Maer alle de byzonderheden laten zich zeer wel toepassen, op de wedergekeerde Joden, uit Babel, hunne afkeerigheid van de afgodery, en de zegeningen, welke zy, in hun Vaderland, zo ten aenzien van het Godsdienstige, als burgerlyke, genoten hebben. Hier komt nog by, dat 'er vs. 36. van *Heidenen* gesproken worde, *die, in de plaetzen rondom* Kanaan, *zouden zijn overgelaten*; maer, in het laetst der dagen, zal de algemeene bekeering der Heidenen die der Joden voorafgaen.

---

## HET XXXVII. KAPITTEL.

DE inhoud van dit Kapittel bestaet in eene dubbele voorzegging.

I. Eerst wordt de herstelling van Israël, als een leven uit den dood, onder de zinbeeldige vertooning van levendig gemaekte doodsbeenderen, voorgesteld vs. 1-14.

II. Daerna wordt de vereeniging van Juda en Israël, onder een hoofd, onder de geheimzinnige vereeniging van twee houten, in ééne hand, afgeschilderd vs. 15-28.

I. *De eerste Godspraek behelst een Prophetisch gezicht van levendig gemaekte doodsbeenderen, om daerdoor aftebeelden, hoedanig de* HEER *zou handelen, in de herstelling van Israëls huis, vs.* 1-14.

א. *De Prophetische vertooning zelve vinden wy vs.* 1-10.

ב. *De verklaring daervan vs.* 11-14.

א. *De Prophetische vertooning is tweeledig.*

A. *Van eene groote menigte dorre doodsbeenderen vs.* 1-3.

B. *Van derzelver levendigmaking, vs.* 4-10.

1. De

1. De hant des HEEREN was, in eene Prophetische verrukking, op my, ende de HEERE voerde my uyt mijne woning in Babel, in den geest, in eene verrukking van zinnen, ende settede my neder in 't midden eener valleye: Die selve nu was vol dorre doodsbeenderen, zodat ik my verbeeldde, mijn huis verlaten te hebben, en te staen in eenen grooten kuil, vervuld met doodsbeenderen.

2. Ende hy dede my, door een verborgen aendrivt, by deselve voorbygaen geheel rontom, zodat ik gelegenheid had, om dezen kuil met doodsbeenderen, van andere kanten, geheel en rondom, nauwkeurig te beschouwen, ende siet 'er was eene zeer groote menigte van doodsbeenderen, en daer waren seer vele op den gront der valleye; ende siet, sy waren seer dorre en droog.

3. Ende hy seyde tot my; Menschen kint, verg. Kap. II: 1, sullen dese beenderen levendigh worden? Is 'er, in deze beenderen, nog iets, het welk, naer een overblijvsel van leven, gelijkt, of aenleiding geevt, om te verwachten, dat 'er nog eens weder levendige menschen uit zullen voortkomen. Ende ick seyde, zeer eerbiedig, Heere HEERE, gy, voor wien niets verborgen en onmogelyk is, weet [*het*] alleen.

4. Doe seyde hy tot my; Propheteert over en tot dese beenderen: ende segt tot haer: Gy dorre beenderen, hooret des HEEREN woort.

5. Alsoo seyt de Heere HEERE tot dese beenderen, Siet ick sal den geest, eene menschelyke ziel, in u brengen, door mijn oneindig Alvermogen, ende gy sult levendigh en menschen worden.

6. Ende ick sal senuwen op u leggen, ende vleesch en spieren op u doen opkomen, ende een huyt over u trecken, ende den geest in u geven, ende gy sult levendigh worden: ende gy sult weten, dat ick de HEERE ben, voor wien niets te wonderlyk is.

7. Doe propheteerde ick, en sprak de doodsbeende-

ren, uit 's HEEREN naem, aen, gelijck my bevolen was, ende daer wert een geluyt, als ick propheteerde, ende siet, eene beroeringe! ende de beenderen naederden, [*elck*] been tot sijn been.

*Daer werd een geluid, als* EZECHIEL *propheteerde, en ziet eene beroering.* — Het eerste woord *geluid* vertaeld, wordt wel eens genomen, voor de stemme des donders Jer. X: 13, en het ander, door *beroering* overgezet, voor eene aerdbeving Zach. XIV: 5; maer hier moeten die uitdrukkingen, naer den aert der onderwerpen, worden opgevat. — Er wordt ons eene groote menigte van doodsbeenderen vertoond, liggende op elkanderen. Deze moesten, tot levendige lichamen, gemaekt worden. Daertoe was nodig, dat zy, uit elkanderen, geschivt wierden. Dit eischte beweging, en die beweging moest geluid veroorzaken. Men denke derhalven aen een rammelend geluid, in dien grooten hoop van dorre doodsbeenderen, het zy dat men eene onzichtbare hand begrijpe, welke deze beenderen schifte, het zy dat men zich een vermogen voorstelle, het welk, door den HEER, aen deze doodsbeenderen was medegedeeld, om zich uit elkanderen te scheiden, en, tot verscheidene lichamen, te vereenigen.

*De beenders naderden, elk been tot zijn been.* — Nadat 'er, in deze doodsbeenderen, eene poging ontstaen was, om zich van elkanderen te ontwarren, begonden zy, in die ontwarring, tot elkanderen te naderen, elk been tot zijn been, zodat elk die plaets zocht, welke hy bekleden moest, om te zamen in orde geschikte geraemten uit te maken.

8. Ende ick sagh, ende siet, daer werden senuwen op deselve beenderen, welke zich nu, tot onderscheidene geraemten, vereenigd hadden, ende daer quam vleesch op; ende hy, die al doet, wat hem behaegt, trock eene huyt boven over haer, maer evenwel 'er ontbrak nog iets, daer en was geen geest in haer, het waren wel volkomene, maer, tot nog toe, ziel- en levenloze lichamen.

9. Ende hy seyde tot my; Propheteert tot den geest: propheteert, met yver en zonder uitstel, menschen

ſchen kint, vergel. Kap. II: 1, ende ſegt tot den geeſt, Soo ſeyt de Heere HEERE; Gy geeſt komt aen van de vier winden, ende blaeſt in deſe gedoodde, op dat ſy levendigh worden.

Door den *Geest*, kan men den Heiligen Geest verſtaen, aen welken het levendig maken wordt toegeſchreven Pſ. CIV: 30. — Anderen denken, aen den wind, omdat die geest, of dat *geblaes*, *komen moest*, *uit de vier winden*, *en blazen in de gedoodden*, zodat een wind het werktuig zou geweest zijn, waervan God zich bediende, om den adem des levens te verwekken. Voor het naest evenwel zouden wy overhellen, om te vermoeden, dat de *geest* of het *geblaes* de verzameling van menſchelyke zielen beteekene, opdat elk een lichaem zijne eigene ziel wederkrijgen, en dusdoende tot eenen volkomenen mensch worden mogt.

10. Ende ick propheteerde, gelijck als hy, die doodt en levendig maekt, my bevolen hadde: Doe quam de geeſt in de zielloze lichamen, zodra de geest van de vier winden gekomen was, en in haer geblazen had, ende ſy wierden levendigh, ende bleven niet langer op de aerde liggen, maer ſtonden op hare voeten. Zy maekten eene talrijke menigte uit, het was een gantſch ſeer groot heyr, van levendige menſchen, die, uit de dorre doodsbeenderen, waren voortgekomen.

3. *Vs.* 11-14. *wordt dit zinbeeldig gezicht verklaerd.*

11. Doe ſeyde hy tot my, Menſchen kint, verg. Kap. II: 1. deſe dorre doodsbeenderen, welke gy gezien hebt, die zijn eene zinbeeldige vertooning van het gantſche huys Iſraëls: Siet, ſy ſeggen; Onſe beenderen zijn verdorret, wy maken een verſtrooid en machteloos volk uit, alle onze krachten zijn vergaen, en in zo ver zijn wy gelijk, aen dorre doodsbeenderen, ende onſe verwachtinge is verloren, 'er is geen uitzicht meer, op herſtelling, wy zijn afgeſneden, uit het land der levendigen, wy liggen, als machtelozen en dooden, in eenen diepen kuil, uit welken niemand ons optrekt.

12. Daerom propheteert, tot dat gedeelte van Israëls huis, het welk met u, in Babel, gevangen is, ende segt, uit mijnen naem, tot hen; Soo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en allerhoogste God, Siet, ick sal uwe graven openen; ende sal ulieden uyt uwe graven doen opkomen, o mijn volck: ende ick sal u brengen in 't lant Israëls.

*Uwe graven.* — Het huis van Israël lag *in graven*, voor zo ver zy, in kerkers en gevangenissen, waren opgesloten, en niemand der menschen in staet was, om hen te verlossen, uit de dienstbaerheid in Babel. Dan de HEER zou deze hunne graven *openen*, en hen, *uit hunne graven, doen opkomen.* Zy zouden levendig gemaekt, en, als een afzonderlyk volk, in vryheid hersteld worden. Ten dien einde zou de HEER hen *brengen in* Kanaen, *'t land Israëls.*

13. Ende gy sult, by ondervinding, weten, en dankbaer erkennen, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God, als ick uwe graven sal hebben geopent, ende als ick u uyt uwe graven sal hebben doen opkomen, o mijn volck.

14. Ende ick sal mijnen geest in u geven, om u, uit den vorigen doodstaet, op te wekken, ende gy sult, als een onafhangelyk volk, leven, ende ick sal u in uw lant setten, om aldaer gerust en veilig te woonen, ende gy sult, by de proev, weten en dankbaer erkennen, dat ick de HEERE, de onfeilbare God, [dit] gesproken ende gedaen hebbe, spreeckt de HEERE.

*Laten wy deze zinbeeldige vertooning, met hare verklaring, nog een weinig nader beschouwen.*

De *dorre doodsbeenders* vertoonen *het gansche huis van Israël* vs. 11. — Nadat het Rijk der X stammen gesloopt was, werden de Joden, ook nadat zy, naer Babel, gevangelyk waren wechgevoerd, meermalen genaemd *het gansche huis van Israël.* — De Joden komen hier voor, als *gedooden, die levendig worden* vs. 9. Voorheen waren zy levendig, toen zy een machtig volk uitmaekten, zy waren bekleed geweest,

weest, met het *vleesch* van eenen gezonden bloeiftaet, met *zenuwen* van voeding en overvloed, en hadden *beenderen* gehad van inwendige fterkte. Thans waren zy, als dooden, daer het Koningrijk van Juda geheel gefloopt, en het machteloze volk, in Babel, gevangen was.

Die het meer byzonderen, denken, door de *beenderen*, aen byzondere perfonen of geflachten, door de *zenuwen*, met de vaten, ter voeding, aen de beftuurers van het volk, door het *vleesch*, aen den rijkdom, door den *huid*, aen het land Kanaan, waerin zy woonden, en, door den *geest*, aen den band van lievde.

Hoe het zy, hier wordt zekerlyk de herftelling beloovd van het Joodfche volk, het welk nu diep vernederd was, en geheel onvermogende, om zich op te richten. — De Joden, die nu, in Babel, verftrooid waren, zouden, door Gods gunstige en machtige beftelling, wederom, tot één lichaem, verzameld worden. Deze herftelling zou by trappen gefchieden, tot dat zy wederom een voorfpoedig volk zouden uitmaken, en, als zodanig, eene aenzienlyke gedaente vertoonen.

Men kan derhalven de vervulling van deze Godfpraek niet zoeken, in de algemeene opftanding der dooden, ten laetften dage, noch in de geestelyke levendigmaking, of bekeering der Heidenen, onder den dag van het Euangelie. Noch het een, noch het ander, heeft eenige betrekking, tot het verband van zaken, het welk ons duidelyk henen wijst, tot het eigenlyk gezegde Israël. — De voorzegging ziet, onzes erachtens, eenvouwig, op de herftelling van het Joodfche volk, het welk thans, in Babel, gevangen was, en was derhalven zeer gepast, om de hoop van EZECHIELS medegevangenen, op de verlosfing uit Babel, te verlevendigen. — Er is, die meenen, dat deze Godfpraek een verder uitzicht hebbe, op de volkomene herftelling der thans nog verftrooide Joden, in het laetst der dagen, voornamelyk omdat vs. 11, van *het gantfche huis Israëls*, gefproken wordt. Maer, gelijk wy reeds hebben opgemerkt, de Joden worden, na de floping van het Rijk der X ftam-

men, waerdoor het onderſcheid van Israël en Juda was wechgenomen, meermalen, in het algemeen, *het ganſche huis van Israël* genaemd. Geheel anders is het gelegen, met Kap. XXXVI: 10, daer niet alleen *het ganſche huis Israëls* genoemd wordt, maer wel, met deze uitdrukkelyke byvoeging, *ja dat geheel.*

II. *Vs.* 15-28. *wordt de vereeniging van Juda en Israël, tot één lichaem, onder de geheimzinnige afteekening van twee houten, in ééne hand, voorgeſteld. — Na het opſchrivt vs.* 15. *vinden wy,*

א. *De zinbeeldige verrichting, welke den Propheet bevolen was, vs.* 16, 17.

15. Wijders geſchiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, ſeggende:

Deze Openbaring ontving de Propheet, korter of langer na de voorgaende, het welk wy niet bepalen kunnen. Zo veel ſchijnt ons zeker, dat het eene nieuwe Openbaring geweest zy. De vorige Godſpraek had de Propheet, in eene verrukking van zinnen, ontvangen. Nu krijgt hy bevel, om iets geheimzinnigs te verrichten. De bevelen en handelingen zijn, in beide gevallen, zeer onderſcheiden.

16. Gy nu, menſchen kint, vergel. Kap. II: 1. neemt u één hout, ende ſchrijft daer op, voor JUDA, ende voor de kinderen Iſraëls, ſijne metgeſellen: ende neemt een ander hout, ende ſchrijft daer op; voor JOSEPH, het hout Ephraims, ende des gantſchen overigen huyſes Iſraëls, ſijner metgeſellen.

De Propheet moesten twee onderſcheidene ſtukken *hout* nemen. — Op elk moest hy eenen naem *ſchrijven*, dat is teekenen, het zy met inkt of eene andere verwſtoffe, het zy door middel van inſnijding, op ſoortgelyk eene wijs, als MOSES namen ſchreev op ſtaven Num. XVII: 1, 2. — Het woord, *hout* vertaeld, zegt eigenlyk een boom. De Chaldeeuwſche Uitbreider vertaelt het, door een tafel of

plank;

plank; de LXX verstaen 'er een stok of staf door. Zommigen denken, aen eenen scepter of roede van bevel, als eene afbeelding van een Koningrijk.

Hoe het zy, op het éêne hout moest de Propheet schrijven, *voor Juda, en voor de kinderen Israëls, zijne metgezellen.* — *Juda* is de stam van Juda. *De kinderen Israëls* zijn niet het Rijk der X stammen, het welk voor altoos gesloopt was, maer zommigen uit de andere stammen, die zich, onder de regeering van ASA en HISKIA, by Juda, gevoegd hadden, en daerom voorkomen, als *zijne metgezellen*, die het met Juda hielden, en zijne party aenkleevden.

Op het andere hout moest EZECHIEL schrijven, *voor* JOSEPH, *het hout Ephraims, en des ganschen huizes Israëls zijne metgezellen.* JOSEPH wordt hier genoemd, maer met bepaling tot *Ephraim*. Men denke dan aen den stam van *Ephraim*, by welke, zedert de scheuring onder REHABEAM, de Koninglyke regeering was, over de X stammen, die van DAVIDS huis waren afgevallen, te gelijk met de IX overige stammen, over welke *Ephraim* het Koninglyk bewind voerde, en die derhalven de metgezellen waren van Ephraim.

17. Doet dan die beide houten, nadat gyse, op de gezegde wijs, beschreven hebt, naederen, het een tot het ander, en voeg dezelve te zamen tot een eenigh hout: ende sy sullen, nauw te zamen vereenigd, als tot één hout worden in uwe hant.

**D.** *Wijders krijgt de Propheet onderrichting, wat hy, ter verklaring van dit zinbeeldig bedrijv, zeggen moest, vs.* 18-28.

**A.** *Het gene* EZECHIEL, *op de vraeg der Joden, moest antwoorden, vinden wy vs.* 18, 19.

18. Ende wanneer de kinderen uwes volcks, die, met u, in Babel gevangen zijn, tot u sullen spreken, seggende: En sult gy ons niet te kennen geven, wat u dese dingen zijn, en wat deze zinbeeldige verrichting te kennen geve?

19. So spreeckt tot hen, ter nadere verklaring,

Alſoo ſeyt de Heere HEERE, Siet, ick ſal het hout Joſephs, waerop de naem van Joſeph geſchreven ſtaet, dat in Ephraims hant geweeſt is, als een Koninglyke ſcepter, om over de X ſtammen te heerſchen, ende daerom ook het hout der ſtammen Iſraëls, ſijner metgeſellen is, nemen; ende ick ſal deſelve met hem voegen tot het hout van Juda, ende ſalſe maken tot een eenigh hout; ende ſy ſullen één worden in mijne hant. Beide Juda en Israël, die, zedert den tijd van REHABEAM, van één geſcheurd waren, zullen wederom te zamen vereenigd worden.

B. *Het geen de Propheet vervolgens moest doen en ſpreken, ontmoeten wy vs. 20-28.*

*A. Het gene hy verder doen moest, vs. 20.*

20. De twee onderſcheidene houten nu, op dewelcke gy de namen van Juda en Joſeph ſult geſchreven hebben, ſullen in uwe hant zijn voor haerlieder oogen.

*B. Het gene de Propheet, ter verklaring van dit geheimzinnig bedrijv, ſpreken moest, wordt, in twee voorſtellen, opgegeven, vs. 21-28.*

*a. In het eerſte vs. 21-23. beloovt de HEER.*

*a. De wederbrenging van Israël in hun land, vs. 21.*

*b. Veelerlei weldaden, welke Hy hun, in dat land, bewijzen zoude, vs. 22, 23.*

21. Spreeckt dan vervolgens, uit mijnen naem, tot hen: Soo ſeyt de Heere HEERE, Siet, Ick ſal de kinderen Iſraëls halen of *opnemen*, uyt het midden der Heydenen, daer henen ſy getogen zijn; ende ſalſe, tot één lichaem, vergaderen van rontomme, ende brengenſe in haer lant Kanaan, het welk Ik hun, ter bezitting, gegeven heb.

22. Ende ick ſalſe maken tot een eenigh volck

in

in den lande, op de bergen Israëls; ende sy sullen alle te samen (a) eenen eenigen Koningh tot Koningh hebben: ende sy en sullen niet meer tot twee volcken zijn, gelijk zy, na de scheuring onder Rehabeam, geweest zijn, nochte voortaen meer in twee Koninckrijcken verdeylt zijn, of immer wederom van één gescheiden worden.

23. Ende sy en sullen haer niet meer verontreynigen met hare dreckgoden, ende met hare versoeysselen, ende met alle hare overtredingen: ende ick salse verlossen uyt alle hare woonplaetsen, daer zy in ballingschap geweest zijn, en in dewelcke sy, onder de heidenen, gesondigt hebben, ende salse reynigen, door schuldvergevende genade, so sullen sy my tot een volck zijn, om My oprechtelyk te dienen, ende ick sal hen tot eenen Godt zijn, om hen te begunstigen en te beschermen.

*β. In het tweede voorstel vs. 24-28. wordt Israël beloovd.*
*a. Een wettig Koning, vs. 24. en*
*b. Een groote voorspoed, onder zijne bestuuring, vs. 25-28.*

24. Ende (b) mijn knecht, in welken Ik al mijn welbehagen heb, de MESSIAS, de tegenbeeldige David sal Koningh over hen zijn; ende sy sullen alle te samen niet meer, als schapen, dwalen, maer éénen Herder hebben, die voor hun zorgen zal, ende sy sullen in mijne rechten wandelen, ende mijne insettingen bewaren ende die doen.

25. Ende sy sullen gerust en ongestoord woonen in 't lant, dat ick mijnen knecht Jacob gegeven hebbe, daer in uwe vaders gewoont hebben: Ja daer in sullense bestendig woonen, sy ende hare kinderen, ende hare kintskinderen tot in eeuwig-

(a) Joh. 10: 16. (b) Jes. 40: 11. Jerem. 30: 9. Ezech. 34: 23.

heyt, ende mijn knecht de MESSIAS, de tegenbeeldige David sal haerlieder Vorst zijn tot in eeuwigheyt.

26. Ende ick sal een (*c*) verbont des vredes en der verzoening met hen maken; 't sal een eeuwigh verbont met hen zijn, nimmer zullen hunne wanbedrijven herdacht worden, ende ick salse insetten, ende salse vermenigvuldigen; ende ick sal mijn (*d*) heyligdom in 't midden van hen setten tot in eeuwigheyt, voor zo ver zy my oprechtelyk dienen zullen, met offeranden der dankbaerheid, en het reukwerk der gebeden.

*Ik zalze inzetten.* Letterlyk staet 'er: *Ik zal hen geven*, aen DAVID namenlyk, aen den verheerlykten Middelaer, tot het volk van zijn byzonder eigendom, vergel. Jes. LIX: 20, 21. LX: 21.

27. Ende mijn Tabernakel sal by, liever *op* of *over* hen zijn, dat is mijne tabernakeling, en gunstige tegenwoordigheid, zal over hen zijn, om hen te beschermen, ende ick sal hen tot eenen (*e*) Godt zijn: ende sy sullen my tot een volck zijn.

28. Ende de Heydenen sullen weten, zien, en erkennen, dat ick de HEERE ben, de eenige en ware God, die Israël heylige, en hen, als het volk van mijn byzonder eigendom, onder mijne onmiddelyke bescherming heb aengenomen, als mijn heyligdom, en eerdienst, in 't midden van hen sal zijn tot in eeuwigheyt.

Maer waer moet men de vervulling van deze Godspraek zoeken?

Velen denken aen de herstelling van het Joodsche volk, na de sloping van de Babylonische gevangenis. — Toen zijn verscheidene Israëliten, met de Joden, naer Kanaan, wedergekeerd. De HEER zelvs heeft hen, door een zeer merkwaerdig bestuur van zijne Voorzienigheid, uit de Heidenen gehaeld, en in Kanaan gebracht. Daer zijn zy niet meer twee volken geweest, en hebben ZERUBBABEL, tot een op-

(*c*) Ps. 89: 4. Ezech. 34: 25. (*d*) 2 Cor. 6: 16. (*e*) Ezech. 11: 20. ende 14: 11.

opperhoofd, gehad. Toen heeft de HEER de vorige misdaden vergeven, de Joden zijn geheiligd en afkeerig geworden van de afgodery, de Tempel is herbouwd, en de plechtige eerdienst wederom hersteld.

Maer, tegen dit begrip, zijn vele gewichtige bedenking. — Het waren maer zeer weinige Israëliten, die, met de Joden, naer Kanaan, terug keerden. ZERUBBABEL is nooit Koning geweest. De wedergekeerde Joden waren besmet, met veelerlei onreinigheden, Mal. III. Men heeft toen niets gezien, van die eenheid des volks, van die algemeene reinheid, van die Godzaligheid, onder de regeering van den tegenbeeldigen DAVID, van die bestendigheid, in het bewonen van Kanaan, en het dienen van den HEER.

Wy zouden ons daerom voegen, by de zulken, die van oordeel zijn, dat deze heuchlyke Godspraek, by de algemeene bekeering der Joden, en hunne wederkeering naer Kanaan, eerst in nadruk zal vervuld worden.

## HET XXXVIII. KAPITTEL.

DE Prophecy, in dit en het volgende Kapittel vervat, betreft den GOG *van* MAGOG. — Alle de Uitleggers stemmen eenparig toe, dat dezelve een der duisterste gedeelten zy van EZECHIELS Godspraken, ja van de gansche rolle der Propheten.

Vs. 1. behelst het opschrivt. — Wijders vinden wy, in de Godspraek zelve, twee hoofdzaken.

I. Het Godlyk bevel, aen den Propheet, om, zekeren persoon, eenen gewichtigen last aen te kondigen, vs. 2, en

II. Dien gewichtigen last zelven, vs. 3-23.

1. Wijders geschiedde des HEEREN woort tot my, in eene Openbaring, seggende:

I. *Het Godlyk bevel, aen* EZECHIEL, *om, tegen zekeren persoon, te propheteeren, is vervat, vs.* 2, 3ª.

2. Menschen kint, vergel. Kap. II: 1, set uw aengesichte tegen (*a*) Gog, het lant van Magog, den Hooftvorst van Mesech ende Tubal: ende propheteert tegen hem,

De persoon, welken deze Godspraek betreft, heet *Gog, het land van Magog, den hoofdvorst van Mesech en Tubal.*

*Gog, het land van Magog.* — Volgens deze onze vertaling, zou *Gog* voorkomen, als een landschap, en *Magog*, als de beheerscher van dat landschap. Maer *Gog* kan hier gene benaming zijn van een landschap, en moet hier buiten twijffel, voor een persoon, genomen worden, dewijl, hier en Kap. XXXIX, zulke gezegdens van *Gog* voorkomen, welke duidelyk aenwijzen, dat het een naem van eenen persoon zy; hy heet vs 3, *de hoofdvorst van Mesech en Tubal*; volgens vs. 15, zou hy, uit de zijden van het Noorden, komen; en volgens Kap. XXXIX: 11. zou hy begraven worden, met zijne menigte, in een dal. — Ook kan *Magog* geen persoon zijn; het beteekent zekerlyk een landschap. De zamenstelling van het oorsprongelyk woord is van dien aert, dat het, van geen persoon, kan verstaen worden.

Wy volgen daerom liever de vertaling, welke de onzen, in hunne randteekening, hebben opgegeven: *Gog van het land Magog, hoofdvorst van Mesech en Tubal.* Dan worden 'er twee byzondere waerdigheden van dezen persoon opgegeven. — De eerste is deze, dat hy *Gog van het land Magog* was. — *Magog* houdt men, voor Scythien, dus genaemd, naer MAGOG, den tweeden zoon van JAPHETH, Gen. X: 2. Van dit *land Magog* nu, of Scythien, was de hier bedoelde persoon een *Gog.* — Ten tweeden was hy *de hoofdvorst*, dat is, de gebiedende opperheer van *Mesech en Tubal*, dat is, der volken, die, uit MESECH en TUBAL,

twee

(*a*) Openb. 20: 8.

twee andere zonen van JAPHETH, zijn voortgekomen, Gen. X: 2. Men denke, aen de Mofcheers en Tibareenen.

Laten wy de zaek zelve wat nader onderzoeken.

De perfoon, die het onderwerp is van deze Godfpraek, heet *de Gog des lands van Magog.* — Het *land van Magog* is dat land, het welk het eerst bewoond en bevolkt is, door MAGOG, den tweeden zoon van JAPHETH Gen. X: 2. Dit land van Magog fchijnt dat gedeelte van Scythien te zijn, by den berg Caucafus en de Cafpifche zee, het welk de Colchiers en Armeniers, in hunne tael, *Gog Chafan* noemen, dat is de fterkte van Chafan, van welk *Gog Chafan* naderhand *Caucafus* gemaekt is. Trouwens dat hier Scythien, of een gedeelte daervan, bedoeld worde, blijkt vry duidelyk, uit ettelyke byzonderheden, in dit Kap. Vs. 15. wordt *Gog van Magog* gezegd *voorttekomen, uit de zijden van het Noorden.* Nu hebben de Scythen in het begin gewoond, aen het gebergte Caucafus, tusfchen de zwarte en Cafpifche zeen, Noordwaerds van Kanaan, en van daer hebben zy zich vervolgens veel verder uitgebreid, door het ganfche Noordelyk gedeelte van Afia, het welk nu Tartaryen genaemd wordt. Wijders beftond het leger van *Gog*, volgens vs. 9, 15, 16, uit eene zaemgevoegde menigte van vele volken, en, zo niet geheel, althans meerendeels uit ruitery. Hunne wapenen waren rondasfen, zwaerden, pijlen, en bogen vs. 4. en Kap. XXXIX: 3. Dit alles laet zich het best toepasfen, op de Scythen, die van ouds af eenen gemengden hoop volks uitmaekten, beftaende meest uit ruitery. — *De Gog van het land Magog* is derhalven de oppervorst van Scythen, die, by de inwoneren van dat land, *Gog* genaemd werd, zijnde deze naem denkelyk van het zelvde gebruik, als oudtijds die van Pharao was, by de Egyptenaren, en nog ten huidigen dage die van Sultan is by de Turken, die van Schach by de Perfianen, die van Chan by de Tartaren, en die van Czaer by de Rusfen.

Deze Gog van het land Magog wordt nader omfchreven, als *de hoofdvorst van Mefech en Tubal.* — *Mefech en Tubal* worden droogaens zamengevoegd, vergel. Kap.

XXVII: 13. XXXII: 26. Wy mogen 'er uit besluiten, dat het nabuuren geweest zijn. De zeer geleerde BOCHART verstaet, door de nakomelingen van MESECH, dat zelfde volk, het welk anders Moscheers genaemd wordt, wonende tusschen de Caspische en zwarte zeen, en de nazaten van TUBAL houdt hy, voor de oude Tibareenen, die, volgens STRABO, langs de kust der zwarte zee, niet ver van het landschap Colchis, gewoond hebben. Deze gedachte wordt des te aennemelyker, omdat HERODOTUS de Moscheers en Tibareenen ook zamen voegt, als twee nabuurige volken; en, vermits het land Magog, aen dat van Mesech en Tubal, grensde, kon dezelvde persoon, die Gog was van het land Magog, tevens hoofdvorst wezen van Mesech en Tubal.

Hy was derhalven een persoon van groot aenzien en vermogen, als zijnde het hoofd van zulke machtige volken, als de Scythen, Moscheers en Tibareenen waren.

II. *De last, tegen dezen Gog, vinden wy, vs.* 3 - 23.

ℵ. *Eerst wordt dezelve in het gemeen voorgesteld, vs.* 3. *en*

ℶ. *Daerna, in byzonderheden, nader uitgebreid, vs.* 4 - 23.

3. Ende segt, Soo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en allerhoogste God, Siet ick [*wil*] aen u, of Ik zal *tegen u* zijn, o Gog, gy Hooftvorst van Mesech ende Tubal.

ℵ. *Deze last wordt nader uitgebreid vs.* 4 - 23. — *Het gene de* HEER, *aen dezen Gog, in zijne gramschap, doen wilde, bestond in twee gewichtige gebeurtenissen.*

A. *De eerste was, dat de* HEER *dezen Gog, door zijnen verborgen invloed, uit zijne verblijvplaets, naer het land van Israël, voeren zoude, vs.* 4-13.

B. De

B. *De tweede, dat hy aldaer, op eene zeer geduchte wijs, zoude gestraft worden, vs. 14-23.*

A. *De eerste gebeurtenis wordt*

*A. Eerst op zich zelve opgegeven, vs. 4-9. en*

*B. Daerna, in eenige byzonderheden, uitvoeriger beschreven, vs. 10-13.*

4. Ende ick sal u omwenden, ende (*b*) haken in uwe kaken leggen: ende ick sal u uytvoeren. Ik zal u, even als men met gedrochten handelt, welke men haken in de kaken werpt, om dezelve in bedwang te houden, door mijnen verborgenen en allesvermogenden invloed, omwenden, keeren, en uit uw land voeren, naer de plaets, welke Ik, tot uw verderv, bestemd heb. Ik zal u derwaerds voeren, mitsgaders uw gantsche heyr, peerden ende ruyteren, die altemael volkomen wel gekleedt zijn, eene groote vergaderinge, [*met*] rondasse ende schilt, die altemael sweerden handelen.

Het heirleger van *Gog* bestond, deels uit zijn eigen volk, deels uit hulpbenden.

Zijn eigen volk wordt ons vs. 14b. beschreven. — Het bestond uit Scythen, Moscheers, en Tibareenen. Het was *eene groote vergadering*, een talrijk heirleger, bestaende meerendeels uit ruitery. Zy waren wel voorzien van wapenen, en zeer geoeffend, in het behandelen van dezelve.

Hier by kwamen nog de hulpbenden, volgens vs. 5, 6.

5. Persen, Mooren of Cuschiten, dat is Arabiers, ende Puteers met hen: die altemael wel gewapend zijn, schilt ende helm [*voeren*].

*Puteers* zijn nakomelingen van PUT, den derden zoon van CHAM. Zy worden zaemgevoegd, met Mitsraim of Egypten, Kap. XXX: 4-6, en met Lybien Nah. III: 9, welk Lybien westwaerds lag van Egypten. Zy schijnen

(*b*) Ezech. 29: 4. ende 39: 2.

derhalven de geheele kust der Middellandsche zee bewoond te hebben, tot aen den Westelyken Oceaen, zijnde dit land naderhand Barbaryen genaemd.

6. Gomer, ende alle sijne benden; het huys van Togarma, [*aen*] de zijden van 't noorden, ende alle sijne benden: vele volcken met u.

GOMER was de oudste zoon van JAPHETH; hy had drie zonen ASKENAS, RIPPAT, en TOGARMA. — De naem van *Gomer* is waerschijnlyk, in het begin, gemeen geweest, aen alle zijne nazaten, die, uit zijne drie zonen, zijn voortgekomen, maer, wanneer de meesten hunner zich vervolgens, naer andere gewesten, uitbreidden, schijnt de naem van *Gomer* alleen eigen geworden te zijn, aen de zulken, die, in hun Vaderlyk land, bleven. — Wanneer men, door *Gomer en alle zijne benden*, de nakomelingen der drie zonen van GOMER verstaet, die naer elders verhuisd zijn, moet 'er TOGARMA van uitgezonderd worden, die afzonderlyk genoemd wordt. Wy zouden daerom liever denken, aen zekere benden van volken, die naburen waren van GOMERS land, en aen GOMER onderworpen waren.

Wijders wordt 'er bygevoegd, *het huis van* TOGARMA, *aen de zijden van het Noorden, en alle zijne benden.* — *Het huis van* TOGARMA zijn de nakomelingen van GOMERS derden zoon, die geoordeeld worden, naer Cappadocia in klein Asie, verhuisd te zijn. De *benden* van dit huis zijn derhalven aengrenzende volken, welke aen het zelve onderworpen waren. — *Aen*, of zonder invulling, *de zijden van het Noorden*, geevt te kennen, dat het *huis van* TOGARMA woonde, ten Noorden van Kanaan.

7. Zijt bereydt, gy Gog, om, met uwe talrijke benden, naer het land van Israël, te trekken. Voorzie u van alles, wat gy oordeelt, tot zulken optocht, nodig te hebben, ende maeckt u gereet, gy, ende uwe gantsche vergaderinge, die tot u vergadert zijn: ende weest gy hen tot eene wacht. Gedraeg u, als een kundig Veldheer, en houd een waekzaem oog over uw machtig heirleger.

8. Na vele dagen sult gy besocht worden; in 't laetste

laetste der jaren sult gy komen in 't lant, dat wedergebracht is van den sweerde, dat vergadert is uyt vele volcken; op de bergen Israëls, die steets tot verwoestinge geweest zijn: als het selve [*lant*] uyt de volcken sal uytgevoert zijn, ende sy altemael seker sullen woonen.

*Na vele dagen zult gy bezocht worden.* — Volgens deze vertaling, wordt aen Gog bedreigd, dat hy lang, na dezen tijd, wanneer hy den gemelden optocht ondernomen had, op eene geduchte wijs, zou gestraft worden. Maer vermits 'er vs. 18. eerst een begin gemaekt wordt, met het vermelden der rampzalige gevolgen van dezen optocht, zouden wy liever de Overzetting van anderen volgen, *na vele dagen zult gy een Overste over hen zijn*, dat is, als Veldheer, het bewind voeren, over dat talrijk heirleger; dit strookt ongemeen wel, met het verband van zaken. — Wy leeren 'er uit, dat deze optocht niet geschieden zou, by den leevtijd van EZECHIEL, maer vele dagen daerna.

De tijd wordt nader bepaeld, *in het laetst der jaren.* — Welk een tijd hier bedoeld worde, zullen wy, na het opgeven der letterlyke verklaring, nader onderzoeken.

Dan zou Gog *komen, in het land, dat wedergebracht is van den zwaerde* enz. — Hier vinden wy niet alleen eene beschrijving van het volk, tegen het welk Gog het zou gemunt hebben, maer te gelijk van de gesteldheid, waerin het zich zou bevinden, wanneer Gog tegen het zelve optrok. — *Het land* is, by vervanging, het volk, het welk een land bewoont. Een land, of volk, *dat wedergebracht is van den zwaerde*, is zulk een volk, het welk eertijds, onder het zwaerd, en de woede van den oorlog, gezucht heeft, maer daervan thans bevrijd is. Een land, *dat vergaderd is, uit vele volken*, is een volk, het welk, voorheen verstrooid zijnde, nu weder tot één lichaem vereenigd is. — Maer welk een volk is hier bedoeld? zekerlyk het Joodsche volk: want Gog zou komen, *op de bergen Israëls, die steeds* of langduurig *tot verwoesting geweest waren*, dat is in het land Kanaan, het welk, eenen geruimen tijd, woest gebleven was.

De tijd, op welken Gog, tegen Kanaan, komen zoude, wordt vervolgens bepaeld, *als het zelvde land, uit de volken, zal uitgevoerd zijn*, dat is, als de Joden, uit hunne verwoesting, in hun Vaderland zijn terug gebracht; en *zy altemael zeker zullen wonen*, en gerust leven, zonder eenige vrees, voor eenen vyandigen aenval. — De laetste byzonderheid wordt vs. 11. nader verklaerd.

9. Dan ſult gy optrecken, gy ſult aenkomen als eene onſtuymige verwoeſtinge of *ſtormwind*, die onverwacht opkomt, en alles omver werpt, gy ſult zijn als eene (*c*) wolcke van alles overſtromende plasregenen, om het lant, met uwe heirbenden, te bedecken: gy, ende alle uwe benden, ende vele volcken met u.

10. Alſoo ſeyt de Heere HEERE: Te dien dage ſal 't oock geſchieden, dat 'er verborgene raetſlagen in uw herte ſullen opkomen, ende gy ſult eene quade gedachte dencken, met heilloze oogmerken.

11. Ende ſult by u zelven ſeggen; Ick ſal optrecken nae [*dat*] dorp-lant, naer dat land, het welk niet voorzien is, van geſterkte ſteden en vestingen, maer, even als een dorp, open ligt, en gemakkelyk te vermeesteren is, ick ſal komen tot de gene die in ruſte zijn, en in vollen vrede leven, die ſeker woonen, en voor geen gevaer vrezen, die altemael woonen ſonder muer, ende geenen grendel noch deuren en hebben, als in het geheel geen geweld, of vyandigen inval, te duchten hebbende.

12. Om buyt te buyten, ende om roof te rooven: om uwe hant te wenden tegen de voorheen woeſte plaetſen die [*nu*] bewoont zijn, ende tegen een volck dat uyt de Heydenen, onder welke zy voorheen verſtrooid waren, wederom verſamelt is, dat vee ende have verkregen heeft, woonende in 't midden en vruchtbaerſte gedeelte des lants.

13. Scheba, ende Dedan, ende de kooplieden van Tharſis, ende alle hare jonge leeuwen ſullen tot

(*c*) Ezech. 30: 18.

tot u feggen; Komt gy om buyt te buyten? hebt gy uwe vergaderinge vergadert om roof te rooven? om filver ende gout wech te voeren? om vee ende have wech te nemen? om eenen grooten buyt te buyten?

*Scheba en Dedan* waren achterkleinzonen van CHAM, Gen. X: 7, en worden gehouden voor de Stamvaders van twee volken, die het gelukkig Arabie bewoonden, en zich fterk op den koophandel toeleiden, Kap. XXVII: 15, 22. — By deze worden gevoegd *de kooplieden van Tharfis* of Tartesfus in Spanje. Wijders zegt de HEER *ende alle hunne jonge leeuwen.* Wie zijn deze *jonge leeuwen*? de Chaldeeuwfche Overzetter heeft *alle Koningen*, omdat de leeuw de Koning der dieren is. Gemeenlyk denkt men, dat 'er de kooplieden van Tartesfus door bedoeld worden, die hongerig waren, naer voordeelen en rijkdommen. — De zaek is duister.

Maer hoe moet de tael van deze kooplieden worden opgevat: *komt gy, om buit te buiten? hebt gy uwe vergadering enz.*? — Doorgaens neemt men deze woorden zo, dat de kooplieden hun vergenoegen verklaren, over den optocht van Gog, en hunne genegenheid, om, ter deelneming in den roov, zich, by Gog, tegen Israëls volk, te voegen. — Anderen befchouwen deze woorden, als eene verwijting aen Gog, over zijne roovgierigheid — Wy durven niets bepalen. Zo veel is zeker, dat het Gogs oogmerk ware, om te roven en te plunderen.

B. GOG *zou, in het land van Israël, op eene geduchte wijs, geftraft worden, vs.* 14 - 23.

*A. De verwoesting zou* GOG, *geheel tegen zijne verwachting, overkomen, vs.* 14 16ª.

*B. Maer zy zou, door God, beftuurd worden, vs.* 16ᵇ, 17.

*C. Eindelyk wordt zijn fchroomelyke ondergang befchreven, vs.* 18 - 23.

14. Daerom propheteert, o menfchen kint, vergel. Kap. II: 1, ende fegt, uit mijnen naem, tot

Gog; Soo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en allerhoogste God, En sult gy 't, te dien dage, als mijn volck Israël seker woont, niet gewaer worden? of liever, *zult gy gene kennis hebben* van hunne stille gerustheid, en daerdoor aengemoedigd worden, om hen te overvallen?

15. Gy sult dan komen uyt uwe plaetse, uyt de zijden van 't noorden, gy, ende vele volcken met u: die altemael op peerden sullen rijden, eene groote vergaderinge, ende een machtigh heyr.

16. Ende gy sult optrecken tegen mijn volck Israël, als eene wolcke, om het lant, met uwe heirlegers, te bedecken: In 't laetste der dagen sal 't geschieden; dan sal ick u, door het verborgen bestuur van mijne Voorzienigheid, aenbrengen tegen Kanaan, het welk, in eene byzondere betrekking, mijn lant is, op dat de Heydenen my kennen, als den wreker van mijn volk, als ick aen u, o Gog, door het uitoeffenen van geduchte strafgerichten, voor hare oogen sal geheyligt worden.

17. Soo seyt de Heere HEERE: Zijt gy die, [*van*] welcken ick in voorleden dagen gesproken hebbe, door den dienst mijner knechten, de Propheten Israëls, die in die dagen, toen zy leevden, geprophetet hebben, jaren [*langh*] geleden, of voor vele jaren, dat ick u, door mijn bestuur, tegen hen soude aenbrengen?

Maer, waer vindt men deze Prophecyen, omtrent den optocht van Gog? Nergens wordt de optocht van eenen vyand, tegen Israël, onder den naem van *Gog des lands van Magog*, voorspeld. Maer wy leeren, uit dit vraegsgewijze voorstel, dat 'er Godspraken zijn, in welke, van Gog, onder eene andere benaming, gehandeld wordt, en welke Godspraken hier bedoeld worden, zal, in het vervolg, nader blijken.

18. Maer het sal geschieden te dien dage, ten dage als Gog tegen het lant Israëls sal aenkomen, spreeckt de Heere HEERE, die altoos recht doet en

zijn

zijn woord houdt, dat mijne grimmigheyt in mijnen neuse sal opkomen, op zoortgelyk eene wijs, als het bloed, by de menschen, in hittige gramschap, in het aengezicht opstijgt.

19. Want ick hebbe gesproken in mijnen (*d*) yver, in 't vyer mijner verbolgenheyt: Soder niet, te dien dage, als Gog, tegen Kanaan, optrekt, een groot beeven sal zijn, in den lande Israëls, beide by redelyke en redeloze wezens, zal Ik geen God meer zijn.

20. So dat van mijn aengesichte beeven sullen, de visschen der zee, ende 't gevogelte des hemels, ende 't gedierte des velts, ende al 't kruypende gedierte dat op het aerdrijck kruypt; ende alle menschen die op den aerdbodem zijn: ende de bergen sullen nedergeworpen worden, ende de steyle plaetsen sullen nedervallen, ende alle mueren sullen ter aerde nedervallen.

De uitdrukkingen bepalen ons, in den letter, tot eene geweldige aerdbeving, welke alle schepselen doet sidderen. — Sommigen denken, dat vs. 19, 20. de voorspoed vertoond worde, welken Gog, in het begin van zijne onderneming, hebben zoude, zoodat hy het gansche land van Israël, met schrik en angst, vervullen, en alles verwoesten zoude. Maar het verband met vs. 18. leert duidelyk genoeg, dat hier de uitwerkzels van Gods grimmigheid, over den optocht van Gog, geteekend worden. — Men kan derhalven de uitdrukkingen, in eenen verbloemden zin, opvatten, zodat hier, volgens den hoogdravenden spreektrant der Oosterlingen, het ontzachlyke van Gods geduchte gramschap, geschilderd worde, vergel. Jes. XIII: 13. Anders zou men kunnen denken, aen eene eigenlyk gezegde aerdbeving, welke dienen zou, om Gog vrees en schrik aen te jagen.

21. Want ick sal het sweert over hem roepen

(*d*) Ezech. 36: 5, 6.

op alle mijne bergen, dat is, door het gansche bergachtig Kanaan, spreeckt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en allerhoogste Richter, het sweert eenes yederen sal tegen sijnen broeder zijn.

22. Ende ick sal Gog, op eene geduchte wijs, straffen, en met hem rechten, door pestilentie ende door bloet: ende ick sal eenen overstelpenden plasregen, ende groote hagelsteenen, vyer ende swevel, regenen op hem, ende op sijne benden, ende op de vele volcken, die met hem sullen zijn:

23. Alsso sal ick my, door het verdelgen van Gog, en zijne vreesselyke legermacht, groot maken ende my heyligen, ende, in den luister van mijne Volmaekthe-den, bekent worden voor de oogen veler Heydenen: ende sy sullen ondervinden, weten en erkennen, dat ick de HEERE ben.

Deze Godspraek, tegen Gog, wordt, in het volgende Kap., nog nader uitgebreid, en daerom zullen wy, na het afhandelen van dit gansche stuk, bekwamer gelegenheid hebben, om, naer de vervulling, onderzoek te doen.

---

## HET XXXIX. KAPITTEL.

IN dit Kap. ontmoeten wy het vervolg der bedreiging van de Godlyke oordeelen, over Gog, het welk, met heuchlyke belovten, aen Gods volk, besloten wordt. — Het is derhalven tweeledig.

I. Vs. 1-22. worden de oordeelen over Gog, nader beschreven, en

II. Vs. 23-29. worden, aen Gods volk, heuchlyke belovten gedaen.

I. *In het eerste deel*, *vs.* 1 - 22.

א. *Wordt eerst de nederlaeg van Gog voorspeld*, *vs.* 1 - 8.

ב. *En daerna de grootheid van die nederlaeg uitvoerig afgeteekend*, *vs.* 9 - 22.

1. Voorts gy menschen kint, vergel. Kap. II: 1, propheteert tegen Gog, ende segt; Soo seyt de Heere HEERE, de rechtvaerdige en allerhoogste God, Siet ick [*wil*] aen u, of Ik zal my *tegen u* verzetten, o Gog, Hooftvorst van Mesech ende Tubal. Vergelijk Kap. XXXVIII: 2, 3.

2. Ende ick sal u omwenden, ende eenen ses-(*a*) haeck, met eenen haek, die zes tanden heeft, in u slaen, ende u optrecken, op zoortgelyk eene wijs, als men handelt met een zeegedrocht, vergel. Kap. XXXVIII: 4, uyt de zijden van 't noorden: ende ick sal u brengen op de bergen Israëls, vergel. Kap. XXXVIII: 28.

3. Ik zal u, door mijn verborgen bestuur, naer Kanaan voeren, met een zeer machtig heirleger, wel toegerust en sterk gewapend. Maer de vreesselyke toestel van uwe wapenen zal u niet kunnen baeten: want ick sal dezelve geheel ten onbruike maken, en uwen boge uyt uwe slinckerhant slaen: ende ick sal uwe pijlen uyt uwe rechterhant doen vallen, zodat gy als geheel ontwapend wezen zult.

4. Op de bergen Israëls sult gy vallen; gy, ende alle uwe talrijke benden, ende de u onderhorige volcken die met u zijn. Uwe doode lichamen zullen, in Kanaan, onbegraven blijven liggen. Ick heb u den roofvogelen, den gevogelte van allen vleugel, ende den gedierte des velts (*b*) ter spijse gegeven.

5. Op het open velt sult gy vallen, met alle uwe talrijke manschap, zonder dat 'er iemand ontkomen zal.

(*a*) Ezech. 38: 4. (*b*) Ezech. 33: 27.

Dit zal hoe onwaerschijnlyk ook naer menschelyke uitzichten, zeker geschieden: want Ick de onfeilbare hebbe 't gesproken, spreeckt de Heere HEERE.

6. Ende ick sal een vyer van pest of andere buitengewone oordeelen, senden in het land Magog, ende onder de gene die in de eylanden, of op de zeekusten, seker en gerust woonen, omdat zy uwen optocht zullen begunstigen en ondersteunen, ende sy sullen ondervinden en weten, dat ick de HEERE ben.

7. Ende ick sal mijnen heyligen naem in 't midden mijns volcks Israëls bekent maken, zodat zy den luister van mijne volmaektheden, ook in uwen schroomelyken ondergang, eerbiedigen zullen, ende en sal mijnen heyligen naem niet meer laten ontheyligen, noch toelaten, dat eenig mensch my lastere, ende de Heydenen, dat is alle volken, sullen ondervinden, weten, en erkennen, dat ick de HEERE ben, de Heylige in Israël, die mijn volk blijkbaer begunstig.

8. Siet het bedreigde oordeel, over Gog, komt ende sal zeker geschieden, spreeckt de Heere HEERE: Dit is de dagh, [*van*] welcken ick, door den mond van mijne Propheten, meermalen gesproken hebbe, vergel. Kap. XXXVIII: 17.

9. Ende de inwoonders der steden Israëls sullen uytgaen, ende [*vyer*] stoken ende branden van de wapenen, welke gy hadt medegevoerd, en welke zy overal zullen vinden liggen, soo [*van*] schilden als rondassen, van bogen ende van pijlen, soo van hantstocken, als van spiessen, en ander oorlogstuig, ende sy sullen daer van vyer stoken seven jaren, zo lang zullen zy werk hebben, om alle uwe wapenen te verbranden,

10. So datse, geduurende allen dien tijd, geen hout uyt het velt en sullen dragen, nochte uyt de wouden houwen, maer van de wapenen vyer stoken: ende sy sullen berooven de gene die haer berooft hadden, ende plunderen die haer geplundert hadden, of immers hadden willen roven en plunderen,

spreeckt

ſpreeckt de Heere HEERE, die altoos recht doet, en zijn woord houdt.

11. Ende 't ſal te dien dage geſchieden, dat ick den Gog, en alle zijne heirmacht, aldaer eene grafſtede in Iſraël ſal geven, het dal der doorgangers nae 't ooſten der zee; ende dat ſelve ſal den doorgangers [*de neuſe*] ſtoppen, van wegens den ſtank der lijken, ende aldaer ſullen ſy begraven, den Gog, ende ſijne gantſche menigte, ende ſullen 't noemen, Het Dal van Gogs menigte.

*Het dal der doorgangers, naer het Oosten der zee*, ſchijnt eene vallei te beteekenen, door welke de reizigers henen trokken, die naer Kanaan kwamen. *Het Oosten der zee* is de zee van het Oosten. Men denke aen de doode zee, welke ten Oosten van Jeruſalem gelegen was, en daerom de Oostzee genaemd wordt, Zach. 14: 8. — Maer vermits de *doorgangers*, vs. 14, met de *doodgravers*, worden zamengevoegd, ſchijnen de doorgangers zekere perſonen te wezen, die het opzicht hadden over de doodgravers, en zorg moesten dragen, dat 'er gene lijken onbegraven bleven liggen.

12. Het huys Iſraëls nu ſalſe begraven, om het lant te reynigen: ſeven maenden [*langh*], zo lang zullen zy werk hebben, om alle de lijken der verſlagene manſchap van Gog te begraven.

13. Ja al 't volck des lants ſal zich beyveren, om de lijken te begraven, ende 't ſal hen tot eenen name en eene eere zijn, dat elk daertoe medewerkt, ten dage als ick ſal verheerlickt zijn, door het verſlaen van Gog en zijn ontelbaer heirleger, ſpreeckt de Heere HEERE.

14. Oock ſullenſe mannen uytſcheyden, die geſtadigh door 't lant doorgaen, om de lijken te verzamelen, [*ende*] doodengravers met de doorgangers zullen onvermoeid arbeiden, [*om te begraven*] de gene die op den aerdbodem zijn overgelaten, om dien te reynigen: ten eynde van ſeven maenden ſullenſe

onderſoeck doen, of 'er ook ergens nog een lijk onbegraven zy blijven liggen.

15. Ende deſe doorgangers ſullen door het lant doorgaen; ende [*als yemant*] een menſchenbeen ſiet, ſo ſal hy een merckteecken daer by oprichten, opdat het den doodgraveren in het oog lope, en dat merkteeken zal 'er by blijven, tot dat de doodengravers het ſelve ſullen hebben begraven in 't Dal van Gogs menigte.

16. Oock ſo ſal de naem der ſtadt Jeruſalem Hamona, zijn, dat is *menigte*, van wegen het groot getal der inwoneren, Alſo ſullen ſy het lant reynigen.

17. Gy dan, menſchen kint, vergel. Kap. II: 1. ſoo ſeyt de Heere HEERE; Segt tot het gevogelte van allen vleugel, ende tot al 't gedierte des velts; Vergadert u ende komet aen, verſamelt u van rontomme, tot de verſlagene manſchap van Gog, welke mijn ſlacht-offer zijn, dat ick voor u geſlacht hebbe, voor zo ver Ik hen, door buitengewone oordeelen, heb ter neder geveld; het is een groot ſlachtoffer, op de bergen Iſraëls: ende etet vleeſch, ende drincket bloet.

18. Het vleeſch der helden ſullet gy eten, ende het bloet der Vorſten der aerde drincken: der rammen, der lammeren, ende bocken, [*ende*] varren, die altemael gemeſte van Baſan zijn: want, by deze wel gemeste dieren, mag de menigte van Gog wel vergeleken worden.

19. Ende gy ſullet het vette eten tot verſadinge toe, ende bloet drincken tot dronckenſchap toe: van mijn ſlacht-offer, dat ick, door het ter nedervellen van Gog, en zijne zeer talrijke legermacht, voor u geſlacht hebbe.

20. Ende gy ſult verſadiget worden aen mijne tafel van [*rijd*]peerden ende wagen[*peerden*], van helden ende alle krijgslieden, ſpreeckt de Heere HEERE.

21. Ende

21. Ende ick sal mijne eere setten en handhaven onder de Heydenen: ende alle Heydenen sullen, in de vreesselyke verdelging van Gog en zijne talrijke legermacht, mijn oordeel sien, dat ick gedaen hebbe, ende mijne straffende hant, die ick aen hen geleyt hebbe.

22. Ende die van den huyse Israëls sullen weten, dat ick de HEERE haerlieder Godt ben, die hen krachtdadig bescherm en begunstig, van dien dage af, dat Ik de heirmacht van Gog zal verslagen hebben, ende voortaen.

II. *Vs.* 23-29. *worden zeer troostrijke belovten gedaen, aen het volk van God.*

23. Ende de Heydenen sullen weten, dat die van den huyse Israëls gevanckelick zijn wechgevoert om hare ongerechtigheyt, om datse tegen my zwaer en langdurig hadden overtreden, ende dat ick mijn gunstig aengesicht, in mijnen toorn, voor hen verborgen hebbe: ende hebse overgegeven in de hant harer wederpartijders, so datse altemael door 't sweert gevallen zijn:

24. Nae hare onreynigheyt, ende nae hare overtredingen heb ick met haer gehandelt: ende ick heb mijn gunstig aengesicht voor hen verborgen.

25. Daerom soo seyt de Heere HEERE; Nu sal ick Jacobs gevangene wederbrengen, ende sal my ontfermen over het gantsche huys Israëls: ende ick sal yveren over mijnen heyligen name, om denzelven, in de herstelling van Israël, te verheerlyken.

26. Als sy de rechtvaerdige straf van hare schande en schenddaden sullen gedragen hebben, ende de straffen van alle hare overtredinge, [*met*] dewelcke sy tegen my hebben overtreden: doe sy in haer lant seker woonden, ende niemant en was diese verschrickte.

27. Als ickse sal hebben wedergebracht uyt de volcken, ende haer vergadert sal hebben uyt de landen harer vyanden: ende ick aen haer geheyligt sal zijn, en mijnen naem, in hunne verlossing, zal verheerlykt hebben, voor de oogen van vele Heydenen:

28. Dan sullense weten, ondervinden, en erkennen, dat ick, de HEERE, haerlieder Godt ben, die hen, onder mijne onmiddelyke bescherming, heb aengenomen, dewijl ickse gevanckelick hebbe doen wechvoeren onder de Heydenen, maer hebse [*weder*] versamelt in haer Vaderlant Kanaan, ende hebbe aldaer, alwaer zy voorheen gevangen waren, niemant van haer meer overgelaten:

29. Noch ick en sal mijn gunstig aengesichte voor haer niet meer verbergen, maer hen, by aenhoudendheid, zegenen, wanneer ick de heiligende gaven van mijnen (*c*) Geest over 't huys Israëls sal hebben uytgegoten, spreeckt de Heere HEERE.

*De vervulling van deze duistere Godspraek vordert een nader onderzoek.*

I. Bepalen wy ons eerst, by de ontzettende bedreiging, tegen GOG, Kap. XXXVIII: 1— XXXIX: 22.

א. Laten wy eerst eenige merkteekenen opzamelen. — Hier wordt een optocht van GOG beschreven, tegen het land van Israël, die zijnen geheelen ondergang ten gevolge hebben zoude.

A. De persoon, die dezen optocht ondernemen zou, is de Koning der Scythen, die tevens het gebied voerde, over de Moscheers en Tibareenen, Kap. XXXVIII: 2, 3. XXXIX: 1. — Zijne legermacht zou, uit eene talloze menigte, bestaen, zo van zijn eigen volk, als van zijne bondgenoten, Tartaren, en andere volken, wonende aen de zwarte en

(*c*) Joël 2: 28. Hand. 2: 17.

en Caspische zeen, Persen, Arabiers, inwoners van Cappadocien, en de natien wonende langs de Middelandsche zee, tot den Westelyken Oceaen toe, daer het thans Barbaryen genaemd wordt, Kap. XXXVIII: 4-6. — De heirmacht van GOG zou, meerendeels, uit ruitery, bestaen, rijkelyk voorzien, van allerlei wapenen en oorlogstuig, Kap. XXXVIII: 4-6. XXXIX: 3, 9, 10. — Zy zouden, uit het Noorden, komen, Kap. XXXVIII: 5. XXXIX: 2, en eenen optocht, tegen het land van Israël, ondernemen, welken de HEER, door den dienst van zijne Propheten, reeds jaren lang te voren, had laten aenkondigen, Kap. XXXVIII: 17.

B. Het volk, tegen het welk deze GOG, met zijne ontzettende krijgsmacht, zou optrekken, was het volk Israëls, Kap. XXXVIII: 16; hy zou optrekken, tegen de bergen Israëls, Kap. XXXVIII: 7. XXXIX: 4.

C. De optocht zelvs zou zeer onverwacht wezen. De aenkomst van GOG zou zijn, *als een onstuimige verwoesting* of als een geweldige stormwind, en hy zou het gansche land van Israël, met zijne heirbenden, als met eene wolk, bedekken, Kap. XXXVIII: 9.

D. De tijd wordt bepaeld, Kap. XXXVIII: 8, 16. Het zou zijn, *na vele dagen, en in het laetste der dagen.* Meer byzonder zou het zijn, na dat Kanaan, eenen langen tijd, woest gelegen had, en wederom door de Israëliten bewoond was vs. 12. Israël zou gerust, in Kanaan, wonen, zonder eenige vrees, voor eenen vyandigen inval, en groote rijkdommen verkregen hebben vs. 8, 11-13.

E. De gevolgen van dezen optocht zouden schroomelyk zijn, voor GOG en zijne groote legermacht. — Hy zou met alle zijne manschap, geheel verslagen worden, Kap. XXXVIII: 22. De vernieling van dit talrijk leger zou veroorzaekt worden, deels

door onderlinge verdeeldheden, Kap. XXXVIII; 21, deels door buitengewone oordeelen van aerdbeving, pestilentie, plasregens, hagel, vuur, en zwavel, Kap. XXXVIII: 19-22. Niemand zou, uit deze groote menigte, te recht komen, alle zouden zy vallen, op de bergen Israëls, Kap. XXXIX: 4. Hunne doode lijken zouden, op het open veld, eenigen tijd blijven liggen, en tot spijs verstrekken van het gedierte des velds, en het gevogelte des hemels, Kap. XXXIX: 4, 17-20. Naderhand zouden zy begraven worden, Kap. XXXIX: 11-15. Van de menigte hunner wapenen, zouden de Israëliten zo lang kunnen stoken, dat zy, in geen zeven jaren, brandhout nodig hadden, Kap. XXXIX: 9, 10. — Ter zelvder tijd zou de HEER ook het vuur van zijne oordeelen uitzenden, onder de Scythen en hunne bondgenoten, die te huis gebleven waren, Kap. XXXIX: 6.

ℶ. Volgens deze kenmerken nu, moeten wy de verschillende gedachten, over de vervulling deze Godspraek, beoordeelen.

A. Zommigen zijn van oordeel, dat deze voorzegging reeds vervuld zy, in de oorlogen, welke de Syrische Koningen, vooral de wreedaert ANTIOCHUS EPIPHANES, tegen de Joden in Kanaan, gevoerd, en in de overwinningen, welke de Macchabeeuwen, op hen, bevochten hebben. — Maer, met dit begrip, kunnen wy ons in het geheel niet vereenigen. Hoe kon ANTIOCHUS EPIPHANES, *Gog van Magog en hoofdvorst van Mesech en Tubal* genaemd worden? Al veronderstelt men, dat hy Scythen, Moscheers en Tibareenen, in zijn leger, gehad hebbe, zo was hy evenwel geen Koning of gebiedend Vorst van Scythien, en andere Noordsche gewesten. — Daerenboven was het land van Israël niet, in die stille gerustheid, als Kap. XXXVIII: 11. wordt afgeteekend. — Ook is de gansche krijgsmacht van dien

Sy-

Syrischen Koning niet op eenmael vernield, noch door zulke buitengewone oordeelen, als Kap. XXXVIII: 19-22. voorspeld worden.

B. Ook kan, om dezelvde redenen, de verwoesting van het Joodsche volk, door de Romeinen, niet bedoeld zijn. Of zijn de Romeinen, nadat zy in het Joodsche land gevallen waren, aldaer gesneuveld, tot éénen man toe, en dat door buitengewone oordeelen? hebben de Joden, zeven jaren lang, gestookt van de wapenen, welke den Romeinen ontvallen waren? — Met één woord, hier wordt een optocht van eenen vyand, tegen het Joodsche land, voorspeld, die de geheele verwoesting van zijn talrijk leger ten gevolge hebben zoude. Maer de inval der Romeinen heeft de geheele verwoesting van Kanaan, en de verstrooijing der gansche Joodsche Natie te weeg gebracht.

C. Anderen nemen de gansche Godspraek zinbeeldig, verstaende, door GOG en zijne medestanders, de Aertsketteren. — Maer, op deze wijs, zal men den letter geheel verlaten moete, zonder eenige schijnbare noodzakelykheid. Daerenboven, de Godspraek vertoont ééne byzondere gebeurtenis, welke, in het laetst der dagen, zoude plaets hebben, Kap. XXXVIII: 8, 16; maer volgens dit begrip, zouden 'er verscheidene Aertsketters bedoeld worden, door alle tijden henen.

D. Nog anderen denken, aen den Antichrist, uit vergelyking van Openb. XX: 7-9.

Indedaed 'er is eene blijkbare overeenstemming, tusschen deze beide Godspraken. Volgens onze Voorzegging zou de zaek gebeuren, in het laetst der dagen, Kap. XXXVIII: 8, 16, en Openb. XX. wordt het bepaeld, tot na de voleindiging der 1000 jarige binding van den Satan, welke, buiten allen twijffel, behoort tot de laetste tijden van het Nieuwe Testament. Ook koomt de staet van Israëls geruste inwoning in Kanaan zeer wel overeen, met den tijd der

1000 jarige binding van den Satan. — Openb. XX. worden de vyanden, met denzelvden naem, genaemd *Gog* en *Magog*, die, met eene talloze menigte, de legerplaets der heiligen, en de gelievde Stad, omringen zouden, als het zand der zee, uit de vier hoeken der aerde. Het is waer *Gog* en *Magog* schijnen onderscheidene volken te zijn, maer men kan ook daer de woorden zeer wel zo opvatten, dat *Gog* het hoofd, en *Magog* zijn land beteekene. — Volgens Openb. XX. zouden deze vyanden ook ganschelyk verdelgd worden, en dat wel door oordeelen, welke hun onmiddelyk van God zelven zouden worden toegezonden.

Maer de Antichrist kan hier niet bedoeld zijn, omdat het gansche verband van zaken, Openb. XVIII—XX. allerduidelykst leert, dat de opkomst van Gog, eerst na de verdelging van den Antichrist, volgen zoude. Byzonder blijkt het, uit Openb. XX: 10, dat GOG een later vyand zijn zal, dan het beest: want, na den optocht van Gog, zou de duivel geworpen worden in den poel, in welken het beest reeds gesmeten was.

E. Zeer velen verstaen, door *Gog*, den grooten Turk, en, door *Magog*, het Turksche Keizerrijk.

Dit begrip verdient zeer veel opmerking. — De Turken bezitten eene zeer wijduitgestrekte heerschappy, en zouden daerdoor in staet zijn, om zulk eene talrijke legermacht te velde te brengen, als hier beschreven wordt. Volken, welke zich, met *Gog*, zouden vereenigen, Kap. XXXVIII: 4-6, staen meerendeels, ten huidigen dage, onder het gebied van den grooten Turk, en alle kleven zy de leer van MUHAMMED aen. — Maer deze opvatting kan, met andere Godspraken, niet worden overgebracht. Te weten het volk van Israël komt hier voor, zo als het, in het laetst der dagen, in Kanaan zal hersteld zijn, aldaer gerust wonen, en groote rijkdommen bezitten. Dan zal *Gog*, met een ont-

zach-

zachlyk en gemengd heirleger, tegen het land van Israël optrekken. Maer de Godſpraken der Propheten leeren ons, dat de volheid der Heidenen zal ingaen, voor dat Israël zal herſteld worden, Rom. XI: 25, en dat de valſche Propheet MUHAMMED, met het beest, al in het vuur zal liggen, wanneer de duivel, na den aenval van Gog, in den poel zal geworpen worden, Openb. XX: 10. Voeg 'er by, dat de val van het Turkſche Rijk reeds te voren voorſpeld ware, Openb. XVI: 12.

F. Wy zouden ons daerom lievst voegen, by de zulken, die niets bepalen durven, en gaerne hunne onwetendheid erkennen willen.

Zo veel leeren wy, uit Kap. XXXVIII: 17, dat de hier bedoelde gebeurtenis, door andere Propheten, meermalen voorſpeld zijn. Ook zijn 'er Godſpraken, welke, op de laetſte dagen van het Nieuwe Testament, zien, en duidelyk ſpreken, van eene zeer zware benauwdheid, welke als dan zal plaets hebben, van eenen geduchten vyand, en van eene zeer zonderlinge uitredding, gelijk by voorbeeld Deut. XXXII: 40 - 43. Zach. XIV. Jeſ. LIX: 19. enz.

II. Wy gaen over, tot de merkwaerdige belovte, welke aen Israël gedaen wordt, Kap. XXXIX: 23 - 29.

Deze woorden kan men zeer voegzaem beſchouwen, als eene ſlotrede, waer mede alle de Godſpraken van EZECHIEL beſloten worden, zo omtrent de gevangenis der Joden in Babel, en de verlosſing uit dezelve, als omtrent de nog toekomende bekeering en herſtelling van gansch Israël, in het laetst der dagen. — Zo veel is althans zeker, dat hier alle des HEEREN handelingen beſchreven worden, met Israël, van de gevangelyke wechvoering naer Babel, tot hunne geheele herſtelling, in het laetst der dagen. Voeg 'er by, dat deze belovten anders genen voegzamen zamenhang hebben, met het voorgaende, daer geſproken wordt van Gogs ondergang, en de gezegende tijden, welke daerop volgen zouden; maer na dit alles zullen immers die

onreinigheden, by Israël, niet meer plaets hebben, van welke vs. 24. gesproken wordt.

Beschouwt men vs. 23-29, als zulk een flotreden, dan behelst dezelve een kort en zaekrijk betoog, dat de HEER, in alle gevallen, en ten allen tijde, rechtvaerdig gehandelt had, met Israël, en dat zijne goedertierenheid over hen niet zou worden afgesneden. — Ten betoge daervan worden 'er drie hoofdzaken voorgesteld.

א. Dat Israël de gevangelyke wechvoering naer Babel, door een grouwzaem wangedrag, rechtvaerdig verdiend had vs. 23, 24.

ב. Dat zy evenwel, na het doorstaen van de welverdiende straffen, in hun Vaderland, zouden wederkeeren vs. 25, 26.

ג. Dat gansch Israël, in het laetst der dagen, zal bekeerd worden, en voorspoedig leven in Kanaan vs. 27-29.

---

## HET XL. KAPITTEL.

Hier begint de laetste bundel van EZECHIELS Godspraken, die zich uitstrekt van Kap. XL tot XLVIII, behelzende het gezicht van eenen Tempel, het welk daerom EZECHIELS *Tempelgezicht* pleegt genaemd te worden.

Dit stuk is zo moeilyk, en met zo vele duisterheden omgeven, dat de meestberoemde Geleerden zwarigheid gemaeit hebben, om uitspraek te doen, over den waren zin, en dat de gedachten der Uitleggeren wijd uit één lopen. Dan daeruit moest men niet besluiten, dat dit stuk even zo duister geweest zy, voor hun, die, ten tijde van deze Openbaring, geleevd hebben, en aen welken dezelve, uit Gods naem, verkondigd werd. Wy leven meer dan 2000 jaren, na de ingeving van deze Prophecy, en van EZECHIELS tijdgenoten mag men veilig veronderstellen, dat zy veel meer kundigheden gehad hebben, van de tael, de spreekwijzen, de kunstwoorden, tot de bouworde van dien tijd behorende, en meer an-

andere byzonderheden, welke, tot een volledig verstand van dit gezicht, vereischt worden. By dit alles kwam nog het mondeling onderwijs der Propheten.

Dit merkwaerdig gezicht behelst twee voorname hoofddeelen.

I. Het eerste deel handelt van eenen Tempel, en de herstelling van den Godsdienst, in dien Tempel, Kap. XL--XLIV.

II. Het tweede verkeert omtrent den Burgerstaet, in welken die Tempel en Godsdienst zou plaets hebben, Kap. XLV--XLVIII.

I. In het eerste hoofddeel, Kap. XL--XLIV. vinden wy

א. Eene beschrijving van den Tempel en deszelvs voorhoven, Kap. XL--XLII.

A. Eerst worden de maten der buitendeelen van den Tempel, met het voorhuis, opgegeven, Kap. XL.

B. Daerna wordt de Tempel zelvs afgeteekend, met verscheidene byzonderheden, welke daertoe behoren, Kap. XLI, XLII.

ב. Hierop volgt een uitvoerig bericht van den Godsdienst, in dien Tempel, Kap. XLIII, XLIV.

A. *In dit XLste Kap. worden de maten der buiten deelen van den Tempel, met het voorhuis, opgegeven.*

*A. Vooraf gaet eene uitvoerige Inleiding van het ganscha gezicht, waerin de tijd en wijs der Openbaring wordt aengewezen, vs. 1-4.*

1. In den vijf en twintigsten jare onser gevanckelicke wechvoeringe, onder Koning Jechonia, twintig jaren, na den aenvang van mijne Prophetische bediening, vergel. Kap. I: 2. in den beginne des jaers, op den tienden der maent, in 't veertiende jaer na dat de stadt Jerusalem, door Nebucadnezar, (*a*) geslagen en veroverd was: even op dien selven dagh, welke de

(*a*) Ezech. 33: 21.

veertiende verjaerdag was van die treurige gebeurtenis, was de hant des HEEREN op my, in eene Prophetische verrukking, ende hy bracht my derwaert, zodat ik, in den Geest, en met mijne verbeeldingskracht, te Jerusalem ware, en de dingen, welke ik thans beschrijven zal, kwamen my zo duidelyk en onderscheidenlyk voor, als of ik dit alles zag, met mijne oogen.

2. In de Gesichten Godes, in eene verrukking van zinnen, bracht hy my in 't lant Israëls: ende hy settede my op eenen seer hoogen bergh; ende aen denselven was als een gebouw eener stadt tegen 't zuyden.

De HEER *zette* EZECHIEL, in eene Prophetische verrukking, *op eenen zeer hogen berg.* — De Stad Jerusalem lag op verscheidene bergen, namenlyk Zion, Moria, Acra en Bezetha. Dan de gelegenheid van dezen berg, zo als zy, in het slot van dit vers, beschreven wordt, wijst ons bepaeldelyk, naer den berg Moria. Het is waer, Moria was slechts een heuvel van Zion, en derhalven veel lager, dan deze berg zelvs; maer, toen SALOMO den Tempel op Moria bouwde, heeft hy dien berg, door kunst, tot eene ongeloovlyke hoogte, opgetrokken; hier kwam nog by, dat die berg zich nog veel hoger vertoonde, naerdien de Tempel, op deszelvs kruin, gebouwd was, en zeer heerlyk uitstak, als een gebouw van eene verbazende hoogte, vergel. JOSEPHUS *Antiq. Jud.* l. XV. c. 14. — Op dezen zeer hogen berg Moria, werd EZECHIEL *gezet, in de gezichten Gods;* met zijne aendacht en verbeeldingskracht was hy bepaeldelyk, op dien berg, even als of hy zich, niet meer in Babel, maer te Jerusalem, op Moria, bevond. — Trouwens deze berg was eene geschikte plaets, om hem den Tempel, de Stad Jerusalem, en meer andere dingen, welke tot dit gezicht behoren, duidelyk te vertoonen.

*Aen denzelven* berg Moriá, *was als een gebouw eener Stad, tegen het Zuiden.* — Hier wordt zekerlyk Jerusalem bedoeld, en wel byzonder Zion, het voornaemste deel van die Stad. De ligging van Jerusalem en Zion was zodanig, dat men den Tempelberg zeer voegzaem, van de Stad, onderscheiden konde;

konde; maer men kon ook tevens dien berg, tot Jerusalem, betrekken, wanneer men alles te zamen nam, wat tot de Stad behoorde, zodat Jerusalem en de Tempelberg een geheel uitmaekten. — De ligging nu der Stad was, ten aenzien van dien berg, *tegen het Zuiden.* Dit was des te natuurlyker, in ons geval, daer de Propheet, uit Babel, van het Noorden of Noord-Oosten, derwaerds in verrukking gevoerd wordende, zich het allereerst bevond, aen de Noordzijde van den Tempelberg, vergel. Ps. XLVIII: 2, 3.

3. Als hy my daer henen gebracht hadde, en ik, in eene Prophetische verrukking, aen de Noordzijde van den Tempelberg, geplaetst was, siet so was 'er een Man, om my van alles nauwkeurig te onderrichten, wiens gedaente was als de gedaente van koper; ende in sijne hant was een linnen snoer, ende een meetriet: ende hy stont in de poorte.

Deze *Man* is zekerlyk de Engel des verbonds, Gods zoon zelve, die ook Zach. II: 1, met een meetsnoer voorkomt. *Zijne gedaente was, als de gedaente van koper,* dit wijst ons naer het onbeperkt alvermogen van dien Godlyken persoon. — *In zijne hand was een linnen snoer en een meetriet.* Twee werktuigen, geschikt, om te meeten. Het eerste doet ons denken, aen een linnen draed, by de einden vastgemaekt, aen twee stokjes, welke men in den grond stak, om groote tusschenruimten aftemeten; het tweede was een maetstok, geschikt, om zaken van kleineren omtrek aftemeten, zijnde daerop mindere maten afgeteekend, als ellen, voeten, handbreedten, en duimen. — Deze werktuigen waren, in de hand van dien verhevenen persoon, omdat Hy, ter onderrichting van den Propheet, den Tempel, welken EZECHIEL beschouwen moest, nauwkeurig voor hem zoude afmeten. — *Hy stond in de* poort, waerschijnlyk de Noordpoort, zijnde de ingang, alwaer de Propheet, uit Chaldæa, in eene verrukking, het eerst aenkwam.

4. Ende die Man sprack tot my; Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. siet nauwkeurig toe, met uwe oogen, ende hoort aendachtig met uwe ooren, ende set uw herte op alles wat ick u sal doen sien.

Slae alles, wat gy zien en horen zult, oplettend gade, en prent het diep in uw gemoed, om het gene gy horen en zien zult, ook aen anderen te kunnen mededeelen: want op dat ick u ſoude doen ſien, zijt gy herwaerts gebracht: verkondigt [*daer na*] den genen uit den huyſe Iſraëls, die met u, in Babel, gevangen zijn, alles wat gy ſiet, op dat zy zich deze Openbaring ten nutte maken mogen.

B. *Na deze Inleiding, volgt het gezicht zelve, vs.* 5-49. — *Wy ontmoeten 'er in.*

*α. Eene vertooning van het buitenſte Voorhov, vs.* 5-27.

*β. Eene beſchrijving van het binnenſte Voorhov, en de zaken, welke daertoe behoren, vs.* 28-47.

*γ. Eene afteekening van het Voorportael des Tempels zelve, vs.* 48, 49.

Om de geheele zaek des te meer verſtaenbaer te maken, zullen wy vooraf eenig bericht geven, van het ganſche gebouw, met deszelvs Voorhoven, het welk aen EZECHIEL vertoond werd.

Deze Tempel lag vierkant, in deszelvs voorhoven, welke alle nog omringd waren, met eenen zeer grooten vierkanten muur, ſtaende, op eenen aenmerkelyken afſtand, van die Voorhoven. — Uit dit buitenruim, het welk geſchikt was, om onderſcheid te maken, tusſchen het heilige en onheilige, vergel. Kap. XLII: 20, ging men, door de Oostpoort, langs eenige trappen, in een zeer groot Voorhov, *het buitenſte Voorhov* genaemd, het welk gemeen was, voor de Israëliten, en de heidenen. — Dit buitenſte Voorhov was beſloten, binnen eenen grooten vierkanten muur, zodat dit Voorhov den Tempel, met den geheelen binnenſten Voorhov, omringde. — In dit ruim of Voorhov, Westwaerds voortgaende, kwam men, aen het binnenſte Voorhov, of het Voorhov der Priesteren, het welk wederom, door eenen muur, van het groote Voorhov rondom het zelve, was afgeſcheiden.

In dit Priesterlyk Voorhov ſtond de prachtige Tempel, met

met deszelvs zijdkameren, zijnde de Voorhoven omringd, met gaenderyen, en kameren, drie verdiepingen hoog, uitgezonderd in het Westen van den buitenften en binnenften Voorhov, daer de Tempel ftond. Aen dien kant had men geen poort of Voorhov, gelijk aen de drie andere zijden, maer flechts gaenderyen en ook eenige gebouwen, in gelijkformigheid met die der andere zijden van dezen Voorhov.

De grond van dit gebouw was hier en daer hoger, ten aenzien der onderfcheidene Voorhoven, zodat de binnenfte Voorhov aenmerkelyk hoger was, dan de buitenfte, en het huis des HEEREN wederom veel hoger, dan de binnenfte Voorhov, zodat men, van de eene plaets, naer de andere, moest opgaen.

*α. In de vertooning van den buitenften Voorhov, vs. 5-27.*
*a. Wordt eerst de buitenmuur befchreven, vs. 5.*

5. Ende fiet, daer was een muer buyten aen den Huyfe, rontom henen, die, tot eenen ringmuur van den geheelen Tempelberg, verftrekte, en eigenlyk niet tot den Tempel zelven, maer tot de gemeene plaetzen, behoorde, ende in des gemelden Mans hant was een meet-riet van fes ellen, [*elcke elle*] van eene elle ende een hantbreet, zodat elk eene el, een handbreed, langer was, dan de gemeene el, welke men, onder het volk, in Babel gebruikte. Dit meetriet was derhalven, juist eene elle, grooter, dan zes kleinere ellen, makende zes handbreedten eene elle uit; ende hy mat de breette des gebouws, dat is van den gemelden buitenften ringmuur, en deszelvs breedte was een riet, ende de hoogte, was mede een riet.

De lengte van dezen geheelen muur, aen de vier onderfcheidene zijden, wordt Kap. XLII: 15. en vervolgens opgegeven.

*b. De buitenste Voorhov wordt gemeten, vs. 6-27.*

*a.* EZECHIELS *leidsman begint, van de Oostpoort des buitensten Voorhovs, en gaet, van daer, voort, naer de Noorderpoort, vs. 6-19.*

6. Doe quam hy tot de poorte van den buitensten Voorhov des Tempels, welcke sagh des weegs nae 't oosten, zijnde de hoofdingang, uit het buitenruim, naer den buitensten Voorhov, ende hy gingh by derselver zeven trappen vergel. vs. 22, 26, op; ende mat den dorpel der poorte, en die was een riet de breette, ende den anderen dorpel, een riet de breette.

Er waren derhalven twee dorpels, aen dat Oostervoorportael. De laetste was denkelyk de bovenste dorpel; ten zy men het liever dus begrijpe: *hy mat den dorpel der poorte, die was een riet in de breedte*, namenlyk *de eene dorpel*, in de Ooster ingang, was *een riet in de breedte*, zijnde dus zo breed, als de muur dik was. Door de breedte van dezen dorpel te bepalen, wordt derhalven te kennen gegeven, dat de dikte van den voorgevel, of Oostermuur, ook de breedte had van een riet.

7. Ende [*elck*] kamerken, een riet de lengte, ende een riet de breette; ende tusschen de kamerkens, vijf ellen: ende den dorpel der poorte, by den voorhuyse der poorte van binnen, een riet.

Over den dorpel vs. 6. gemeld, ging men, in het Voorhuis zelve. — Dit Voorhuis was een groot gebouw van 50 ellen diep, met twee portalen, ziende het een naer het Westen, en het ander naer het Oosten. Tusschen deze twee portalen, was een groot binnenvak, of ruime doorgang, aen welke beide zijden, Zuid en Noordwaerds, zes kameren waren, aen elke zijde drie. Elk van deze kameren was, door zekere tusschenruimten, of opene plaetzen, van de andere afgescheiden.

Dit Voorhuis mat EZECHIELS geleidsman, eerst van binnen, in zijne lengte of diepte, beginnende van het Oosten, naer het Westen. Op deze wijs voortgaende, vond men,

aen

aen elke zijde van dat Oostelyk Voorhuis, drie kamerkens, *en elk kamerken* was *een riet*, in *de lengte*, *en een riet* in *de breedte*. Deze kamerkens ſchijnen geſchikt geweest te zijn, om toe te zien, dat 'er gene onreinen in den Tempel gingen. — Zy waren van elkander afgeſcheiden, als afzonderlyke gebouwen: want *tuſſchen de kamerkens* waren *vijf ellen*, welke eene opene plaets uitmaekten. — Drie kamerkens nu, elk van 6 ellen, gelijk 'er aen beide zijden waren, en de vier tusſchenruimtens, elk van 5 ellen, maekten reeds, in het Voorhuis van dien Voorhov, eene lengte van 38 ellen,

Daer benevens was *de dorpel der poorte*, *by den voorhuize der poorte van binnen*, dat is de dorpel van het voorportael, naer den Westkant, één riet. Hy was derhalven gelijk, aen den dorpel van den Oostkant des Voorhuizes, zijnde mede van één riet, vergel. vs. 6. Wanneer men nu die tweemael zes ellen voegt, by de vorige 38, dan heeft men de juiste lengte of diepte van het Voorhuis, bedragende te zamen 50 ellen.

8. Oock mat hy het voorhuys der poorte van binnen, dat is, binnen of Tempelwaerds, zijnde de Westzijde van dat Voorhuis, een riet. De Voorgevel en de muur, van dien kant, moet ook 6 ellen dik geweest zijn.

9. Wijders werd dat zelvde Voorhuis gemeten, in deszelvs breedte. Dit geſchiedde, aen den Westergevel, of binnenzijde, daer de Leidsman van den Propheet nu gekomen was. Doe mat hy het [*ander*] voorhuys der poorte, acht ellen, ende hare poſten twee ellen: ende het voorhuys der poorte was van binnen.

Het woord *ander* ſtaet niet in den Grondtext, en is ook onnodig. Er wordt nog geſproken van het zelvde Voorhuis of Voorportael. De MAN, die EZECHIEL alles vertoonde, *mat* het zelve, *acht ellen*, *en hare posten twee ellen*. Dit ſchijnt duidelyk te zien, op de breedte van den ingang, die was *acht ellen*. De *posten* of pijlaren, die, op het einde der Zijdmuuren van die poort, ſtonden, en waeraen denkelyk deuren hingen, waren *twee ellen*. Gevolgelyk was de geheele breedte van den ingang, de posten daer onder begrepen, tien ellen.

De laetſte woorden, *en het Voorhuis der poorte was van binnen*,

zal men, met onze Randschrijveren, beter op deze wijs nemen, *dit was het Voorhuis der poorte van binnen*, of binnenwaerds. Dit byvoegsel zal dan alleen dienen, om het Westerportael van dat Voorhuis aen te duiden, alwaer de gemelde meting geschied was.

10. Van dit Westerportael keerde de MAN, die my onderrichtte, terug, naer den Oostergevel, om de kameren, aen de andere zijde van dat zelvde Voorhuis, te meten. Ende de kamerkens der poorte des weegs nae 't oosten, waren drie van dese, ende drie van gene zijde, namelyk Zuid- en Noordwaerds; die drie hadden eenderley mate: oock hadden de posten of hoekcolommen van deze zes kamerkens, met derzelver uitstekende basementen, van dese ende van gene zijde, die, ten Oosten en Westen, aen elk kamerken waren, en op het einde der tusschenverdeeling van die kamerkens, stonden, eenderley mate.

11. Voorts, binnenwaerds naer het Oosten voortgaende, mat hy de wijtte der deure van de poorte, dat is van den voorgevel, of Ooster ingang van de poort, staende nu, binnen in het Voorhuis, achter de deur, tien ellen: de lengte, naer boven gerekend, of de hoogte der poorte was dertien ellen.

Zo èven waren de zijdpoorten en deuren van buiten afzonderlyk gemeten. Met die meting kwam nu deze van de Oosterdeur volmaektelyk overeen: want die 8 ellen der deure, by de twee posten gevoegd, maekten ook 10 ellen uit.

12. Ende daer was een ruym voor aen de kamerkens, van eene elle, [*van dese*,] ende een ruym van eene elle van gene zijde: ende [*elck*] kamerken ses ellen van dese, ende ses ellen van gene zijde.

Het eerste voorstel, *daer was een ruim, voor aen de kamerkens, van eene elle, van deze, en een ruim van eene elle, van gene zijde*, begrijpe men dus, dat de kamerkens, met derzelver voorgevels, eene elle, binnenwaerds insprongen, welk ruim van eene elle, voor de drie kamerkens, aen beide zijden, langs de posten der kameren, denkelyk met een leu-

ning of ſtaketſel, was afgezet, lopende mogelyk ook voorby de tusſchenruimten der kameren. Deze twee ellen, ééne aen elk eene zijde van de tegen elkander overſtaende kamerkens, aen het binnenruim van dat Voorhuis, het welk 10 ellen breed was, gaven nu de wijdte van 12 ellen. — Er is die menen, dat dit ook bedoeld worde, met de volgende woorden: *ende elk kamerken* had *zes ellen van deze, en zes ellen, van gene zijde.* Deze twee mael 6 ellen, maekten 12 ellen uit, van de voorgevels der kamerkens, aen de Noord- en Zuidzijde van het Voorhuis. — De groote der kamerkens was reeds beſchreven; het is derhalven niet vermoedelyk, dat die beſchrijving hier nog eens zou herhaeld worden.

Nu was de breedte der byzondere deelen van het Voorhuis gemeten. — Vs. 13. ſchijnt de ganſche breedte van dat Voorhuis bepaeld te worden, van het ééne uiterſte des daks, tot aen het ander uiterſte van het dak, of het verwulfſel, het welk het geheele Voorhuis, dat is, den doorgang, met de kamerkens, of immers de beide portalen, overdekte.

13. Doe mat hy de poorte van het dack eenes kamerkens af, van daer het dak van een kamerken begon, tot aen het uiterſte van het dack eenes anderen, daer tegen overſtaende, kamerken, en de breette van die poort was vijf en twintigh ellen, zodat het Voorhuis halv zo breed, als lang was; de deure van elk kamerken was tegen over deure, van het daer tegen overſtaende kamerken, het welk eene zekere netheid en een groot cieraed gav, aen dit Voorhuis.

14. Oock maeckte hy poſten van tſeſtigh ellen, door dezelve te meten, namelick tot den poſt des voorhofs, rontom de poorte henen.

Dit vers is, in den eerſten opſlag, vry duister. — Men kan de zaek zeer voegzaem, op deze wijs, begrijpen. Het Voorhuis was, van buiten den muur, bezet met pylaren van 60 ellen, hoedanige pylaren ook den geheelen Voorhov omringden. Men kan zich de bouworde zo voorſtellen, dat het onderſte ſtuk was van 25 ellen, het middelſte van 20, en het bovenſtuk van 25 ellen. — Deze pylaren gaven, aen dit Voorhuis, een fraei gezicht, ſtaende dezelve, voor alle de

hoog opgetrokken gebouwen, van drie onderſcheidene verdiepingen, rondom dezen Voorhov, aen deszelvs ringmuur.

Vervolgens wordt de hoofdſom der geheele diepte of lengte van dit Voorhuis, vs. 15. nader aengewezen.

15. Ende van 't voorſte deel der poorte des ingangs, aen de Oostzijde, tot aen 't voorſte deel des voorhuyſes van de binnenpoorte, en dus aen de Westzijde, waren vijftigh ellen.

16. Ende daer waren geſlotene venſters van lugtig traliewerk, aen de kamerkens, ende aen hare poſten innewaert in de poorte rontom henen, zijnde deze venſters geplaetst, aen de posten, in het ronde van de kamerkens, alſoo oock aen de voorhuyſen: de venſters nu waren rontom henen innewaert, ende aen de poſten waren palmboomen.

*Alzo ook aen de Voorhuizen; de venſters waren rondom innewaerd.* Dit kan zien, op de twee portalen van het Voorhuis, met derzelver langen gang, zodat die beide portalen, even als de kamerkens, licht kregen, door zulke venſters. Waren nu deze venſters *innewaerd*, het doet ons denken, dat zy licht ſchepten van binnen, uit de opene plaetzen, welke 'er van binnen, in dat gebouw, waren, namelyk uit die opene ruimte, of dien langen doorgang, tusſchen de kamerkens, en de twee groote overwelvde portalen, welker verwulfſel raekte van het uiterſte einde des daks van het eene kamerken, tot het uiterſte einde van het ander, aen de daer tegen overgeſtelde zijde.

*Aen de posten*, of pylaren, tusſchen de gezegde kamerkens, *waren palmbomen*, zodat misſchien, tusſchen elke post en palmboom, een vengſter gemaekt was, ten zy men het liever zo begrijpe, dat de posten, met palmbomen, omringd waren.

Nadat nu het Oostelyk Voorhuis van den buitenſten Voorhov gemeten was, werd de Propheet geleid in den buitenſten Voorhov zelvs. — Daer zag hy eerst de afmeting der kameren, welke aldaer waren, op een plaveiſel vs 17. daerna beſchouwde hy dat plaveiſel vs. 18. en eindelyk werd hem de breedte des Voorhovs gemeten, van het eene voorhuis, tot het andere, vs. 19.

17. Voorts

17. Voorts bracht hy my, uit het Ooster Voorhuis, in den buytensten voorhof zelve. Die Voorhov had, behalven de lengte van het Voorhuis van 50 ellen, nog eene diepte, tot aen den binnensten Voorhov, van 100 ellen, en was derhalven, met het Voorhuis, te zamen 150 ellen; ende siet daer waren kameren, ende een plaveysel, dat gemaeckt was in den voorhof rontom henen. Er was een lange gaendery, langs den buitenmuur van den gemelden Voorhov, ter zijde van het Voorhuis, en zo diep, als dat Voorhuis, dat is 50 ellen breed. De vloer van die gaendery was geplaveid, belegd, of ingeleid, met kostelyke steenen, naer de wijs van het Mosaik werk. Op dit plaveisel stonden schone pylaren, die het verwulfsel ondersteunden, en, in rijgen geschaerd, de gaendery, in verscheidene wandelgangen, verdeelden; dertigh kameren van twee verdiepingen hoog, tot het gewelvsel toe, warender op of *boven* het gemelde plaveysel.

18. Het plaveysel nu was aen de zijde van de poorten, tegen over de lengte van de poorten, zodat alle de poorten even lang waren, als de Oosterpoort, namenlyk 50 ellen, [*dit was*] het benedenste plaveysel, in onderscheiding van een ander dergelyk plaveisel, in den binnensten Voorhov, naer het welk men, langs eenige trappen, uit den buitensten Voorhov, opklom.

19. Ende hy mat de geheele breette of uitgestrektheid van den buitensten Voorhov, van het voorste deel der benedenste poorte af, dat is van de achterste of Westergevel der Oostpoorte, die de benedenste poort heot, in onderscheiding der poort van het binnenste Voorhov, het welk hoger lag, tot voor aen den binnensten voorhof, van buyten, dat is, tot de voor of Ooster gevel van den binnensten Voorhov, hondert ellen. Deze opene plaets maekte juist 100, en derhalven met het Voorhov, en plaveisel, aen de zijde van den buitenmuur, 150 ellen uit. Dit werd zo bevonden, oostwaert ende noordwaert.

Wy mogen 'er uit besluiten, dat de opene plaets, ook

aen de Noordzijde, gemeten zy, alwaer, even als aen de Oostzijde, eene poort en gaenderyen zullen geweest zijn. Gevolgelyk had het plein van den buitensten Voorhov, in het vierkant, overal eene uitgestrektheid van 100 ellen, gerekend, van de binnengevels der poorten en het plaveisel, tot aen de buitenste zijde van den binnensten Voorhov.

II. *Vervolgens mat* EZECHIELS *geleidsman ook de Noord en Zuidzijde van den buitensten Voorhov, op dezelvde wijs,* vs. 20-27.

1. *Eerst wordt de Noorderpoort beschreven,* vs. 20-23.

2. *Van deze Noorderpoort werd de Propheet geleid, waerschijnlyk het Westen om, daer gene poort was, achter het Tempelhuis, door de gaenderyen, welke deze Voorhov, ook aen de Westzijde, had, naer het Zuiden. By die gelegenheid wordt de Zuiderpoort, met alles, wat daertoe behoort, beschreven,* vs. 24-27.

20. De poorte van den buitensten Voorhov nu aengaende, die des weegs nae 't noorden sagh, aen den buytensten voorhove: hy, die my geleidde, mat derselver lengte, ende derselver breette.

21. Ende hare kamerkens, drie van dese ende drie van gene zijde, ende hare posten ende hare voorhuysen waren nae de mate der eerster of Ooster poorte: vijftigh ellen hare lengte, ende de breette van vijf en twintigh ellen, zodat de Noordpoort, in alles, gelijk was, aen de Oostpoort.

22. Ende hare vensters, ende hare voorhuysen, ende hare palmboomen, waren nae de mate der poorte, die des weegs nae 't oosten sagh: ende men gingh daer in op met seven trappen, ende hare voorhuysen waren voor aen deselve.

23. De poorte nu van 't binnenste voorhof, was tegen over de poorte van 't noorden, ende van 't oosten: ende hy mat van poorte tot poorte hondert ellen.

24. Daer

24. Daer na voerde hy my des weegs nae 't zuyden; ende siet daer was ook eene poorte, aen den buitensten Voorhov, des weegs nae 't zuyden: ende hy mat derselver posten, ende derselver voorhuysen, nae dese maten, zijnde, in alles, gelijk, aen de Oostpoort.

25. Ende sy hadde vensteren, oock aen hare voorhuysen, rontom henen, gelijck dese vensteren, aen de Oostpoort; de lengte was vijftigh ellen, ende de breette vijf en twintigh ellen.

26. Ende hare opgangen waren van seven trappen, ende hare voorhuysen waren voor aen deselve: ende sy hadde palmboomen, eenen van dese, ende eenen van gene zijde aen hare posten.

27. Oock was 'er eene poorte in den binnensten voorhof, des weegs nae 't zuyden, zodat de Zuidpoort, in den binnensten Voorhov, volkomen gelijk was, aen de Zuidpoort, in den buitensten Voorhov, ende hy mat van poorte tot poorte des weegs nae 't zuyden, hondert ellen.

Deze afmeting van de Noord en Zuidzijde van den buitensten Voorhov, laet zich, uit het gene wy, omtrent de Oostzijde by vs. 6-19. hebben opgemerkt, gemakkelyk verklaren. — Alleenlyk houde men in het oog, omtrent de Noorder- en Zuiderpoort, dat men, tot dezelve, opging, met zeven trappen vs. 22, 26. Dit maekt het hoogstwaerschijnlyk, uit hoofde der evenredigheid, dat 'er ook zeven trappen waren, aen het Ooster Voorhuis.

*β. Hierop volgt eene beschrijving van den binnensten Voorhov, en de zaken, welke daertoe behoren, vs. 28-47.*

*a. De beschrijving van den binnensten Voorhov zelve vinden wy, vs. 28-38.*

*b. En van de dingen, welke daertoe betrekkelyk zijn, vs. 39-47.*

De Propheet, die nu, door den grooten buitensten Voorhov, geleid was, van de Ooster- tot de Noorderpoort,

en van daer de Wester of achterste deelen van den Tempel om, naer de Zuiderpoort, stondt nu, in eene verrukking, voor de Zuiderpoort van den binnensten Voorhov, of den Voorhov der Priesteren.

*a. De beschrijving van den binnensten Voorhov*, *vs.* 28-38.
*a. Wordt daerom van die Zuiderpoort begonnen*,
*vs.* 28-31.

28. Voorts bracht hy my door de zuyderpoorte tot den binnen- of Priesterlyken voorhof, zijnde een plein van 100 ellen, in het vierkant; ende hy mat de zuyderpoorte van dien binnensten voorhov, nae dese maten, zodat de byzondere gedeelten van deze poort juist overeenkwamen, met dergelyke byzonderheden der poorten van den buitensten Voorhov.

De poort, met de beide portalen, waervan het eene deszelvs voorgevel had, naer het buitenste, en het ander, naer den binnensten of Priesterlyken Voorhov, was 50 ellen lang, en 25 ellen breed, met zoortgelyke kamerkens, tusschenruimten, en vensters, als wy, by de poorten van den buitensten Voorhov, ontmoet hebben.

29. Ende hare kamerkens, ende hare posten, ende hare voorhuysen, of beide portalen, waren nae dese maten; ende sy hadde vensteren, oock in hare voorhuysen, rontom henen, zodat 'er licht genoeg was, al waren zelvs de buitendeuren gesloten; de lengte van dit voorhuis was vijftigh ellen, ende de breette vijf en twintigh ellen.

30. Ende daer waren voorhuysen rontom henen; de lengte was vijf en twintigh ellen, ende de breette vijf ellen.

Men kan denken aen colommen, 25 ellen hoog, rustende op voetstukken, welke 5 ellen breed waren. — Dit begrip wordt waerschijnlyk, door de uitdrukking *rontom henen.*

31. Ende hare voorhuysen waren of strekten zich uit aen of naer den buytensten voorhof, zodat een

boogs-

boogsgewijs gewelv, rustende op colommen van 25 ellen, in de hoogte, hebbende elk een voetstuk van 5 ellen breed, by wijs van een portael, naer buiten uitsprong, in den buitensten Voorhov; oock warender palmboomen aen hare posten gesneden of uitgehouwen, ende hare opgangen, uit den buitensten Voorhov, waren van acht trappen. Zo veel hoger was de vloer van den binnensten, dan dat van den buiten Voorhov, terwijl men, tot den laetstgemelden, uit het buitenruim, reeds met 7 trappen moest opklimmen.

II. *Vervolgens werd* EZECHIEL, *den binnensten Voorhov schuins door geleid, naer het Oosten, om het Ooster Voorhuis van dien binnensten Voorhov, met de welvbogen, te zien afmeten, waervan alle de byzonderheden, aen de vorige, gelijk waren, vs.* 32-34.

32. Daer na bracht hy my tot den binnensten voorhof, des weegs nae 't oosten: ende hy mat de Oostpoorte van dien binnensten Voorhov, nae dese maten; zy was, in alles, in de lengte en breedte, gelijk de eerste.

33. Oock hare kamerkens ende hare posten, ende hare voorhuysen nae dese maten; ende sy hadde vensteren oock aen hare voorhuysen, rontom henen: de lengte was ook weder vijftigh ellen, ende de breette vijf en twintigh ellen.

34. Ende hare voorhuysen waren aen den buytensten voorhof; oock warender palmboomen aen hare posten gesneden of uitgehouwen, van dese ende van gene zijde: ende hare opgangen, uit den buitensten Voorhov, waren van acht trappen.

I. *Van het Ooster Voorhuis, wordt de Propheet geleid, naer de Noorderpoort. Deze kwam ook, met de vorige, volmaekt overeen, vs.* 35-38.

35. Daer na bracht hy my tot de noorderpoorte: ende hy mat nae dese maten,

36. Hare kamerkens, hare posten, ende hare voorhuysen; oock hadse vensteren rontom henen: de lengte was vijftigh ellen, ende de breette vijf en twintigh elllen.

37. Ende hare posten waren aen den buytensten voorhof; oock warender palmboomen aan hare posten, van dese ende van gene zijde: ende hare opgangen waren van acht trappen.

38. Hare kameren nu, ende hare deuren waren by de posten der poorten: aldaer wiesch men het brand offer.

Dit alles is, uit het vorige, klaar genoeg. — Alleenlyk hebben wy het een en ander op te merken.

1. Dat 'er vs. 37 gezegd wordt, *hare posten waren aen den buitensten voorhov.* Dit was vs. 31, 34, door *voorhuizen*, uitgedrukt. Men mag 'er uit besluiten, dat de voorheen gemelde welvbogen bedoeld worden, welke *posten* genaemd worden, om de colommen, op welke zy rustten, en *voorhuizen*, omdat zy, met de cieraden, een fraei voorportael vertoonden.

2. Dat 'er maer drie voorhuizen genoemd worden, één ten Zuiden, één ten Oosten, en één ten Noorden, gelijk 'er ook maer drie waren, aen den buitensten Voorhov. Aen de Westzijde derhalven, alwaer de Tempel stond, was geen voorhuis, om daeruit, in den buitensten, en vervolgens in den binnensten Voorhov, op te klimmen.

3. Dat de Propheet, in dezen Voorhov, geleid wierd, van het Zuiden, langs de Oostpoort, naer de Noordzijde, denkelyk omdat hem aldaer eenige byzonderheden, rakende den dienst van dezen Tempel, moesten vertoond worden.

4. Dat 'er vs. 38 eigenlyk staet, *'er was een kamer, en eene deur, by de posten der poorten*, waer door men namelyk die kamer in en uitging. Denkelyk was die kamer, in de gaendery, aen de Westzijde van dit Noorder Voorhuis. In den ouden Tempel was zulk een waschkamer, aen de Noordzijde, naest de Noorderpoort van dit Voorhov, omdat de offerander oulings, aen de Noordzijde van het Brandoffer-

fer-altaer moesten geslacht worden, verg. Lev. I: 11. Het was derhalven welvoeglyk, dat 'er, aen die zijde, een kamer was, om het bloed der geslachte beesten, het welk op het altaer niet komen mogt, af te wasschen.

Men kan niet bepalen, of 'er, aen de Zuiderpoort van dit Voorhov, ook zulk een kamer, of waschhuis, geweest zy. Vermits evenwel, wegens de vermenigvuldiging der offeranden, onder de regeering der Koningen, de lov- en dankofferen, ook aen de Zuidzijde, geslacht werden, is het niet onwaerschijnelyk, dat 'er, ook aan de Zuidzijde, zodanig een waschkamer geweest zy. Althans SALOMO maekte tien waschvaten, om de offeranden te wasschen, 5 ter rechter, en 5 ter slinker hand van het Altaer. Misschien wordt daerom, in het meervouwig getal, gezegd, *'er was een kamer, en eene deur, by de posten der* POORTEN, namelyk die, aen de Noord en Zuidzijde, tegen over elkander, stonden.

Althans die, aen het Noorden, diende, *om het brandoffer*, op de gezegde wijs, *te wasschen*, van het bloed, en andere vuiligheid, te reinigen.

*b. De dingen, welke, tot dezen binnensten voorhov, betrekkelyk waren, werden beschreven, vs.* 39-47.

*a. Eerst worden de tafelen, tot de slachtofferen geschikt, beschreven vs.* 39-43.

*1. Het getal van die tafelen wordt opgegeven, vs.* 39-41.

*2. Derzelver stof, gebruik en grootte, wordt aengewezen, vs* 42, 43.

*b. Daerna worden nog eenige andere merkwaerdige kamers opgegeven vs.* 44-46.

*c. Eindelyk wordt de groote van dezen ganschen binnensten Voorhov opgemaekt, vs.* 47.

39. Ende in het voorhuys der Noorder poorte, het zy in het voorportael, naer de zijde van den binnen Voorhov, het zy even buiten het portael, vooraen dat

portael, in de open lucht, waren twee tafelen van dese, dat is de Westzijde, ende twee tafelen van gene, dat is de Oost-zijde, van den uitgang des binnensten voorportaels, zodat alle, die door deze poorte inkwamen, tusschen die tafelen doorgingen. Deze tafelen dienden, om daer op te slachten het brand-offer, ende het fond-offer, ende het schult-offer.

40. Oock warender vier zulke tafelen, aen de binnenzijde van de Noorderpoort, aen de zijde van buyten des opgangs aen de deure der noorderpoorte, twee tafelen, het zy ter wederzijde van de trappen der gemelde poort, aen de zijde van den buitensten voorhov, het zy binnen het ruime portael van dien kant, zodra men, binnen de deur van die poort, gekomen was. Daer stonden althans ook hier twee tafelen, aen de Oostzijde: ende aen d'andere of West-zijde, die aen 't voor huys der poorte was, stonden ook twee tafelen.

41. Vier tafelen waren 'er, aen elk eene zijde, in of aen het voor- en achterportael der gemelde Noorderpoort. Vier tafelen van dese, ende vier tafelen van gene zijde, aen de zijde der Noorder poorte: in alles acht tafelen, daer op men het kleine vee slachtede, en de delen van het groote vee verder in stukken hieuw.

42. Maer of *ende* de vier tafelen, die, aen den binnenkant, naer de zijde van den Priesterlyken Voorhov, stonden, en dienden voor 't brandoffer, waren van gehouwene steenen; de lengte van elk een tafel was eene elle ende eene halve, ende de breette, was eene elle ende eene halve, zodat zy van boven vierkant waren, ende de hoogte, van elk een tafel, denkelyk buiten het voetstuk, was eene elle: op deselve nu, leyde men het gereetschap henen, de mesfen, bijlen, enandere werktuigen, daer mede men het brand offer ende slachtoffer slachtede, om die dingen, wanneer de tafelen nie voor het vleesch gebruikt werden, altoos by de hand te hebben.

43. De

43. De heertsteenen nu, waren een hantbreet [*dick*], ordentlick geschickt in den Huyse rontom henen: ende op de tafelen was het offervleesch.

De *haertsteden* komen hier, by de slachttafelen, nog niet zo zeer te pas. Ook wordt, over het koken en toebereiden van de stukken vleesch, eerst in de volgende hoofdstukken, gehandeld. — Men denke daerom, met onze Randteekenaers, liever aen *haken*, daer men de offerdieren aen hing, om de huid aftetrekken, en dezelve van één te houwen.

De haken nu waren *een hand breed*, of staken, een hand breed, uit den muur. — Zy *waren ordentelyk geschikt*, en in goede orde geplaest, *in den huize*, daer men dit werk verrichtte, *rontom henen; en op de tafelen werd het offervleesch*, als het gehouwen en gewasschen was, neergelegd.

44. Ende van buyten de binnenste poorte, aen hare Oostzijde waren de kameren der Sangers, beginnende, naest de slachttafelen, aen dien kant, in welke de Zangers zich ophielden, als mede hunne Muzijktuigen bergen konden. Deze kameren waren in den binnensten voorhof, dat aen de zijde van de noorderpoorte was; ende het voorste deel, of de voorgevel derselver kameren, die, aen de Noordzijde van den Voorhov, stonden, was des weegs nae 't zuyden: ééne derzelver, welke my het eerst in het oog viel, was 'er aen de zijde van d'oostpoorte, siende des weegs nae 't noorden.

45. Ende hy sprack tot my: Dese kamer, welcker voorste deel des weegs nae 't zuyden is, is voor een verblijv de Priesteren, die de wacht des Huyses waernemen, om toe te zien, wat 'er, in dezen Voorhov, omgaet.

46. Maer de andere kamer, welcker voorste deel des weegs nae 't noorden is, is een verblijv, voor de Priesteren, die de wacht des altaers waernemen, en, op den dienst van het altaer, passen moeten: dat zijn de kinderen Zadoks, die uyt de kinderen

van Levi tot den HEERE naederen om hem te dienen.

ZADOK was uit de oudste tak van AARONS geslacht. Zedert den tijd van SALOMO, hebben zijne nakomelingen de Hogepriesterlyk waerdigheid bekleed. Kap. XLVIII: 43, 44 wordt nader van hen gesproken. Hier komen zy maer voor, by gelegenheid, dat hunne kamer, in het Voorhov, wordt aengewezen.

47. Ende hy, die my geleidde, mat de gehele ruimte van den binnen voorhof, de lengte, hondert ellen, ende de breette hondert ellen. Deze voorhov maekte derhalven een vierkant plein uit, tusschen het Heiligdom zelve, en de gaenderijen met de kameren; ende de brandoffer altaer was voor aen het Huys. Hy stond recht tegen over den ingang van het huis, in het midden van dat vierkante plein, zodat men, eene der poorten inkomende, hem recht in het oog had.

*V. Vs. 48, 49 volgt nog eene afteekening van het voorportael des Tempels zelven.*

Nu gaet de Propheet over, tot de beschrijving van het Tempelhuis zelve, en daerom zouden deze beide verssen alzo voegzaem tot het volgende Kapittel gebracht zijn. — Ook wordt hier niet gesproken, van de afgesnedene plaets, rondom den Tempel; deze wordt, eerst in het volgende Kap., beschreven. Hier vinden wy slechts eene korte opgaev van het Voorportael, en de twee pylaren van het zelve. Dit Voorportael komt zeer na overeen, met dat van SALOMONS Tempel.

48. Doe bracht hy, die my dezen Tempel vertoonde, my tot het voorhuys des Huyses, ende hy mat [*elcken*] post des voorhuyses, ter wederzijde van de deur des portaels, vijf ellen van dese, ende vijf ellen van gene zijde. Dit was de dikte der posten, welke gelijk was, aen die van den muur, zonder de pilasters daerby te rekenen, ende de breette der poorte, van elk om staend blad der deure, was drie ellen van dese, ende drie

drie ellen van gene zijde. De geheele breedte der deure was gevolgelyk zes ellen, zodat 'er, ter wederzijde, nog zeven ellen overbleven, voor de lengte van den muur, tusschen deze deur, en de zijdmuuren van het Voorhuis.

49. De lengte toch van 't voorhuys, zich Noord- en Zuidwaerds uitstrekkende, was twintigh ellen, en gevolgelyk gelijk, aen de breedte van den Tempel zelve, verg. Kap. XLI: 2, 4; ende de breette, of diepte, van het Voorhuis tempelwaerds, was elf ellen; ende 't was met trappen, [*by*] dewelcke men daer in, uit het voorhov, opgingh: Oock warender pilaren aen de posten, een van dese, ende een van gene zijde, overeenkomende met de pylaren Jachin en Boas, welke Salomo, ook daer ter plaetse, in zijnen Tempel, gesteld had; 1 Kon. VII: 20. Deze stonden, naest de trappen van dit voorhuis, aen deze en gene zijde, het welk eene zeer trotsche vertoning maekte.

*Laten wy nu de ware bedoeling van dit merkwaerdig Tempelgezicht wat nader onderzoeken.*

I. Eerst zullen wy de verschillende gedachten der Uitleggeren opgeven, en

II. Daerna uitvoerig onderzoeken, wat men hier waerschijnlykst te stellen hebbe.

I. De gedachten der Uitleggers zijn, over dit stuk, zeer verschillende, en daerover zal niemand zich verwonderen, daer het zelve ongemeen moeilyk en duister is. Het wordt, met reden, gehouden, voor een der zwaerste gedeelten van den Bijbel. — De Joodsche Meesters zeggen, dat het eerste, en de negen laetste Kapittelen van EZECHIEL onverklaerbare geheimen, welke nog van niemand verstaen zijn, in zich behelzen, voegende 'er by, *als* ELIAS *komt, zal hy alles oplossen.*

Het begrip der latere Joden verdient nauwelyks opmerking. Zy menen, dat hier eene beschrijving zy van

den Tempel, welken de MESSIAS, by zijne komst, in het laetst der dagen, zal opbouwen, om de plechtigheden van den Mosaischen Godsdienst op nieuws te herstellen. Wy weten, dat alle de schaduwen der wet reeds hare vervulling bekomen hebben, en daerom voor altoos zijn afgeschaft.

De Christen Uitleggers zijn voornamenlyk onderscheiden, in twee hoofdzoorten.

א. Zommigen nemen alles geheel geestelyk, zonder aen eenen eigenlyken Tempel te denken. De gehele vertoning, schoon van eenen stoffelyken Tempel ontleend, zou ons opleiden, tot enkel geestelyke dingen, het zy tot de Kerk van het Nieuwe Testament in het gemeen, het zy byzonder tot die Kerk, in hare heerlyke gedaente, welke zy hebben zal, in het laetst der dagen. — Dit is het begrip van den beroemden COCCEJUS, die opzettelyk zijn werk gemaekt heeft, om den geestelyken zin, welken hy aen dit gezicht geevt, tot een geregeld zamenstel, te brengen.

ב. Anderen zijn van oordeel, dat deze Tempel van EZECHIEL, genoegzaem in alle de byzonderheden, overeenkomt met den prachtigen Tempel, die, door SALOMO, gebouwd, en door NEBUCADNEZAR verwoest is. Zy besluiten 'er uit, dat het oogmerk van dit gezicht geweest zy, om, aen het volk van Israël, eene nauwkeurige afteekening te geven van dien Tempel, opdat zy, na hunne wederkering uit Babel, den tweeden Tempel, naer deze schets, zouden opbouwen, en den plechtigen Godsdienst herstellen. — Ondertusschen ontkennen zy geenszins, dat deze vertoning ook eene geestelyke beduidenis gehad hebbe. De gehele toestel van den ouden Godsdienst was schaduwachtig, en vertoonde geestelyke zaken, welke, in de Kerk van CHRISTUS, onder den dag van het Nieuwe Testament, zouden plaets hebben.

De geleerde VILLALPANDUS, een man zeer bedreven in de bouwkunde, heeft bykans zijnen ganschen leev-

leevtijd, aen de opheldering van dezen Tempel, besteed, en dit gevoelen, nopens eenen eigenlyken Tempel, zeer gelijkvormig aen dien van SALOMO, met zeer veel kracht van redenen, aengedrongen. Naderhand heeft de zeer oordeelkundige VITRINGA dit begrip, in verscheidene byzonderheden, nader aengedrongen en bevestigd.

II. Dan laten wy wat nader onderzoeken, wat wy, omtrent de bedoeling van dit gezicht, hebben vast te stellen.

ℵ. In het gemeen zijn wy van oordeel.

A. Dat hier van eenen eigenlyk gezegden, en lichamelyken Tempel, gesproken worde.

*A.* Dit schijnt ons duidelyk te blijken, uit den inhoud van dit Kap. zelve.

α. Daer in komt ons voor de vertoning en afmeting van eenen Tempel, byzonder van de voorhoven, en het voorhuis des Tempels zelven, met twee pylaren voor het zelve, aen beide posten, gelijk 'er gestaen hadden, in den Tempel van SALOMO. — Dit gebouw werd, in alle de byzonderheden, tot het minste toe, zo nauwkeurig, aen EZECHIEL, vertoond, dat wy als van zelvs, tot eenen eigenlyken Tempel, geleid worden. Ook was hier de nodige toestel, tot de offeranden; de plechtige eerdienst zou wederom onderhouden, en de wacht des altaers waergenomen worden, door de kinderen van ZADOK, vs. 38-46.

β. Deze Tempel werd, aen EZECHIEL, vertoond op den berg Moria, de plaets daer de Tempel van SALOMO gestaen had, verg. vs. 2. Men zegge niet, dat deze Tempel een voorhov had van die uitgestrektheid, veel grooter dan gansch Jerusalem, en derhalven niet kan vertoond zijn op Moria, ter zelvder plaets, daer de Tempel van SALOMO gestaen

had: want men vergist zich dusdoende in de maet, welke Kap. XLII: 20. wordt opgegeven. Aldaer wordt niet gesproken van 500 *meetrieten*, aen elk der vier zijden; dat zou 2000 meetrieten zijn, elk van 6 grooten ellen, in den omtrek. Er worden geen 2000 meetrieten bedoeld, maer 2000 ellen van het meetriet, dat is groote ellen, of ellen des heiligdoms. Ook is het woord *rieten* slechts, door de Onzen, ingevuld. In dit gezicht werd wel eens gemeten, by één meetriet, maer nergens by meerder meetrieten, en altoos by ellen. — Dit heeft men Kap. XLV, by de beschrijving van het Heföffer, ook waer te nemen. — Dusdoende zal alles, wanneer men dit Voorhov eenen omtrek geevt van 2000 ellen, in eene nauwkeurige evenredigheid uitkomen, met de andere Voorhoven en gedeelten van den Tempel.

γ. Deze vertoning geschiedde aen den Propheet, midden in den tijd der Babylonische gevangenis, toen Jerusalem, met den Tempel, verwoest lag, en wel juist op den veertienden verjaerdag van Jerusalem verovering door NEBUCADNEZAR, vs. 1. — Dit merkwaerdig tijdstip teekent de Propheet nauwkeurig aen, om de Joden te doen opmerken, dat de HEER juist dezen dag, tot de hier gemelde Openbaring, om wijze redenen, verkozen had, als willende hier iets vertonen, het welk de gevangene Joden, die treurden over het gemis van den Tempel, bemoedigen konden.

δ. Het oogmerk, waertoe deze Tempel, aen den Propheet, vertoond werd vinden wy vs. 4. *Menschen kind, ziet met uwe oogen, en hoort met uwe ooren, en zet uw hart op alles, wat Ik u zal doen zien: want, opdat Ik u zoude doen zien,*

zijt

*zijt gy herwaerds gebracht, verkondig daerna den huize Israëls, alles wat gy ziet.* Kap. XLIII: 10, 11. verklaert de HEER nader, waertoe dit gezicht aen Israël moest verkondigd worden. De Joden moesten het *patroon van dezen Tempel afmeten, opdat zy schaemrood zouden worden, van wegens alles, wat zy gedaen hadden.* Ook moest de Propheet hun *bekend maken de form des huizes, en zijne gestaltenis, en zijne uitgangen, en alle zijne formen en alle zijne ordonnantien, ja alle zijne formen en alle zijne wetten.* Hy moest het, *voor hunne oogen, schrijven, opdat zy zijne gansche form, en alle zijne ordinantien, bewaren zouden, en die doen.* — Derhalven moesten de Joden, uit de vertoning van dezen Tempel, zien, welk een voorrecht zy, door hun wangedrag, verbeurd hadden, en, op welk eene wijs het Heiligdom moest hersteld worden.

Dit alles schijnt ons zeer duidelyk, naer eenen lichamelijken Tempel, te wijzen, en tot die gedachten te moeten brengen, dat de HEER hier een voorschrivt gegeven hebbe, naer het welk de Joden zich, by hunne wederkering in Vaderland, in het herbouwen van den Tempel, schikken moesten.

*B.* By deze bewijzen, uit de beschrijving van den Tempel zelve, in dit Kap. afgeleid, kunnen wy nog het volgende voegen.

*a.* De oude Tempel, met den schaduwdienst, vertoonde geestelyke dingen, en wordt, met recht gehouden, voor eene afbeelding van CHRISTUS Kerk. Deze oude Tempel was gebouwd, naer het model, het welk de HEER zelve daervan gegeven had. Maer zou dan de Tempel van ZERUBBABEL, schoon ook een voorbeeld van geestelyke dingen,

zonder eenig Godlyk voorschrivt, gebouwd zijn.

β. Veronderstellen wy eens, dat de vertoning van EZECHIELS Tempel enkel geestelyke zaken vertoonde, zonder dat 'er, op eenen lichamelyken Tempel, gedoeld wierde; zou het dan, voor de Joden, in het midden van hunne gevangenis, daer zy vooral treurden, over het gemis van den Tempel en den Godsdienst, niet een geringe troost geweest zijn, dat hun eene geheimzinnige vertoning gegeven wierde van zaken, welken eerst, na het verlopen van vele duizenden jaren, gebeuren zouden, en waervan zy zekerlyk, zo de letterlyke zin in het geheel in gene aenmerking komt, zeer weinig zullen begrepen hebben?

γ. De wederkering der Joden, in hun Vaderland, en de verdelging van hunne vyanden, zijn, in verscheidene Godspraken, zeer uitvoerig voorspeld. Maer hoe is het dan te begrijpen, dat zy, in hunne treurige omstandigheden, in het geheel niet zouden zijn opgebeurd geworden, met eene belovte omtrent het gene hun meest ter harte ging, de herstelling van den Tempel en den plechtigen Godsdienst.

B. Evenwel zijn 'er eenige schijnbare bedenkingen, welke wy kortelyk dienen te beantwoorden.

A. De eerste is deze, dat de geestelyke zin veel rijker zy. — Dan wy sluiten den geestelyken zin geenszins uit, gelijk in het vervolg nader blijken zal. De vraeg is eenvouwig, of men in het geheel niet denken moet, aen eenen stoffelyken Tempel, die hier zo omstandig, in de alle de byzonderheden, beschreven wordt? Voor het overige houden wy het daervoor,

dat

dat men, overeenkomstig den aert van zommige Prophetische gezichten, in ettelyke byzonderheden, nauwlyks den letter in aenmerking nemen kan, en dat de Propheet, door zulke byzonderheden, voor al in de geestelyke bedoeling van dit alles, wierd ingeleid. Zo is het, by voorbeeld, gelegen, met de wateren, welke, uit den Tempel, vlietten, volgens Kap. XLVII. Misschien was 'er, in den eigenlyken Tempel, slechts eene flauwe schets van deze byzonderheid, die de gedachten van den Propheet, tot de genadewateren, in het geestelyke, kon opleiden.

*B.* Eene andere bedenking zou men kunnen afleiden uit de belovte, Kap. XLIII: 7, 8, dat deze Tempel *niet meer zou verontreinigd worden*, daer de Tempel van ZERUBBABEL, door ANTIOCHUS EPIPHANUS, zo grouwzaem verontreinigd is. — Dan 'er wordt duidelyk geoogd, op eene verontreiniging, door zodanige afgoderyen, als aen welke de Joden zich te voren hadden schuldig gemaekt.

C. Eindelyk blijvt de gewichtige vraeg nog overig, heeft de Tempel van ZERUBBABEL, aen deze afbeelding, in alle opzichten beantwoord? Immers werden de oude lieden, die den vorigen Tempel gezien hadden, by het leggen der grondslagen van den tweeden, zeer bedroevd. — De Tempel van ZERUBBABEL had zeer veel overenkomst, met dien van SALOMO, maer ook tevens was 'er vry wat verschil, in verscheidene opzichten. Zo veel schijnt zeker, dat men, ten tijde van ZERUBBABEL, naer dit model, gewerkt, maer het zelve mogelyk, in alle de byzonderheden, niet volvoerd hebbe. — Het doet hier niet zo zeer ter zake, of zy dit Godlyk voorschrivt, in alles, stiptelyk gevolgd hebben. Dit deden de Joden meermalen niet, op andere tijden, en by andere gele-

legenheden, zelvs niet ten aenzien der wetten door MOSE gegeven, noch ook in het uitdrijven van alle de Kanaaniten. De Godlyke bepaling behoudt altoos hare volmaektheid, al wordt zy van de menfchen niet, in alles, nagekomen.

2. Dan laten wy ons nog wat meer byzonder, by dit Tempelgezicht, bepalen.

A. De vertoning van dezen Tempel diende, deels om de Joden te befchamen, over het voorrecht, het welk zy, door hun grouwzaem wangedrag, verbeurd hadden, deels om hun hoop te geven, op de herftelling van den Tempel en Godsdienst, ter vertroosting inzonderheid van de oprechten, deels ook om hun een voorfchrivt ter hand te ftellen, naer het welk zy zich, by hunne wederkeering, te richten hadden. — Vermits de Babylonifche gevangenis 70 jaren duuren moest, was het te vermoeden, dat de oude gefteldheid van den Tempel, ja van den ganfchen Kerk en Burgerftaet, immers ten aenzien van vele byzonderheden, by het flaken van die gevangenis, zou vergeten zijn. Er was derhalven, by de herftelling van alles, een voorfchrivt nodig, om 'er zich naer te richten; en men heeft opgemerkt, dat de HEER hier juist die dingen uitvoeriger heeft laten aenteekenen, welke de wedergekeerde Joden, uit de wetten van MOSE, en de befchrijving van SALOMOS Tempel, niet zo nauwkeurig konden opmaken. Ook is het zeer opmerkelyk, dat die dingen, welke, ter gemelde plaets, uitvoeriger zijn voorgedragen, hier flechts, in het voorbygaen, genoemd, of met den vinger aengeroerd worden.

B. Dit gezicht vertoonde ook geestelyke zaken. — Dan het is gansch niet gemakkelyk, den geestelyken zin, in alle de byzonderheden, te bepalen. Zelvs die Uitleggers, die den letter geheel voorbyzien, ftaen zeer verlegen, ten aenzien van verfchei-

ſcheidene byzonderheden, en kunnen genen genoegzamen grond vinden, om te beweren, dat alles, tot het geringſte toe, eene geestelyke beduidenis hebben moet. — Wie zal aentonen, wat het, by voorbeeld, beteekene, dat de ringmuur juist 6 ellen dik ware, dat het portael van den buitenſten en binnenſten Voorhov 50 ellen lang, en 25 ellen breed ware, dat de posten en de dorpels daervan 6 ellen, de kamerkens mede 6 ellen, en de tusſchenruimten 5 ellen waren, enz.? Wy houden het daervoor, dat alle deze maten en evenredigheden behoorden, tot de Symmetrie, en het ſchoone van de kunſtige bouworde. — Dit neemt evenwel niet wech, dat de orde en welvoeglykheid over het geheel ook eene geestelyke beduidenis hebbe, en ons opleiden kan, tot de volkomenheid der ſchoonheid van 's HEEREN geestelyken Tempel, die de Kerk van het Nieuwe Testament is. — Wy zullen derhalven den veiligſten weg betreden, wanneer wy ons bepalen by de voornaemſte hoofdbyzonderheden en gedeelten, en acht geven, op het onderling verbond, het welk 'er was tusſchen de voornaemſte delen van dien Tempel.

*A.* Dat deze Tempel, met de plechtigheden, welke daerin verricht werden, zo wel als oudtijds de Tabernakel, eene geestelyke beduidenis had, kan niet in twijffel komen. — God kan zekerlyk geen genoegen nemen, in bloote uitwendige vertoningen, noch gediend worden, met nietsbeduidende plechtigheden. — Daerenboven moesten de oude heiligdommen gebouwd worden, naer het beſtek, het welk God zelve daervan gegeven had. De HEER gav MOSE eene afbeelding van den Tabernakel, op den berg Sinai, Exod. XXV. DAVID gav, voor zijnen dood, aen SALOMO een voorbeeld van den Tempel, van alles, wat by hem was, door den Geest, 1 Kron.

XXVIII: 12. Nadat nu deze Tempel van SALOMO verwoest was, ſtelde de HEER, aen onzen EZECHIEL, een uitvoerig plan ter hand, opdat het volk, in hun Vaderland wedergekeerd, den nieuwen Tempel, volgens het zelve, zouden inrichten.

*B.* Maer wat vertoonde de Tempel en Tabernakel, met den dienst, die daerin verricht werd?

α. Vele voorname Godsgeleerden, onder de Christenen, zijn van oordeel, dat deze Heiligdommen den Heer CHRISTUS zelven beteekend hebben, zo als Hy in het vleesch verſchijnen zoude. Zy beroepen zich, op zodanige plaetzen, in welke van CHRISTUS geſproken wordt, met zodanige uitdrukkingen, welke duidelyk, op den Tempel, of Tabernakel, ſchijnen te zinſpelen. Joh. I: 14., lezen wy: *het woord is vleesch geworden, en heeft onder ons* GEWOOND, eigenlyk *getabernakeld*, met toeſpeling op het draegbaer Heiligdom, en Joh. II, zegt de Heer JESUS, wijzende op zich zelven, *breekt dezen Tempel af.* Hiertoe brengt men ook de uitſpraek van PAULUS: *in Hem*, in CHRISTUS, *woont de garſche volheid der Godheid lichamelyk*, Coll. II.

Maer, volgens dit begrip, kan men verſcheidene byzonderheden van deze Heiligdommen, niet, dan zeer gedrongen, verklaren. Zal de CHRISTUS, door deze Heiligdommen, verbeeld worden, en zullen tevens de Altaren, de Tafel der Toonbrooden, de Kandelaren, de Verbonds-Ark, en het Verzoendekzel, en meer andere byzonderheden, dien zelvden Heer CHRISTUS affchaduwen? — Ook worden de

de Tempel en Tabernakel zelve nooit, als voorbeelden van CHRISTUS, voorgesteld, gelijk dit van andere byzonderheden dikwijls geschiede, gelijk by voorbeeld de Hogepriester, en de offeranden, welke Hebr. IX. duidelyk worden aengemerkt, als voorbeelden van CHRISTUS Hogepriesters werk, en tegenbeeldige offerande. — En wat de aengehaelde plaetzen aengaet; in dezelve wordt wel gezinspeeld, op de Godlyke inwoning, in den Tempel en Tabernakel; maer eene zinspeling, op eene zaek, maekt die zaek niet aenstonds tot een voorbeeld.

β. Wy voegen 'er ons daerom by de zulken, die den Tempel en den Tabernakel beschouwen als een afbeelding van de Kerk des Nieuwen Testaments. — Dit blijkt, uit verscheidene plaetzen, in welke de geloovigen voorkomen als Gods huis, de Tempel des HEEREN, en eene woning van den Allerhoogsten, 1 Cor. III: 16. 2 Cor. VI. Dit bevestigen ook verscheidene redenen, uit de natuur der zake afgeleid.

a. Die Heiligdommen waren gebouwd, volgens het Godlyk bestek, en het ontwerp het welk de HEER zelvs daervan, aen MOSE, DAVID, en hier aen EZECHIEL, gegeven heeft. Even zo is ook de Kerk van het Nieuwe Testament gesticht, naer dat bestek, het welk God zelve daervan, in zijn eeuwig besluit, gemaekt heeft, Hand. XIII: 48.

b. Die Heiligdommen, en het gene 'er zich in opdeed, vertonen ons de Kerk, zo als zy hier op aerde gesticht, en, door eene nauwere gemeenschap met God, in

het Heilige der Heiligen, den hemel der heerlykheid, voltooid wordt. — Laten wy ons, by eenige der voornaemste hoofdzaken, kortelyk wat nader bepalen.

a. De Voorhoven kunnen de uitwendige Kerk verbeelden, in welke gelovigen en ongelovigen onder één vermengd zijn. De binnenste Voorhov, en inzonderheid het Heilige, vertoonde de inwendige Kerk, doch strijdende op aerde, terwijl evenwel de gelovigen, als geestelyke Priesters, in de gemeenschap met God, verkeeren. Het Heilige der Heiligen was eene schildery van de zegepralende Kerk, in den hemel der heerlykheid, daer Gods gemeenschap onmiddelyk genoten wordt.

b. In den Voorhov, stond het Brandoffer-Altaer. — Het vuur, op dat Altaer, het welk altoos brandend gehouden werd, vertoonde Gods strafvorderende gerechtigheid. De offeranden, welke op denzelven verbrand werden, wezen den schuldigen zondaer, naer de verzoening, die, door de volmaekte offerande van den MESSIAS, zou verworven worden. — Het waschvat, het welk een weinig voorwaerds, ter zijde, stond, schilderde af, hoe een zondaer, in den geest des gemoeds, moet gereinigd worden, zal hy, met God, gemeenschap hebben.

c. In het Heilige, vond men den gouden kandelaer, met zijne zeven lampen, verbeeldende de verlichting, door den Heiligen Geest. — De toonbroden vertoonden de geestelyke spijs der zielen. — Het gouden Reuk-Altaer, met

het

het reukwerk, verbeeldde niet alleen de gestadige voorbidding van den Godlyken Borg, maer ook het reukwerk der gebeden en dankzeggingen van de Heiligen, wanneer zy, als geestelyke Priesters, voor Gods aengezicht verschijnen.

𝔟. In het Heilige der Heiligen, stond de Verbonds-Ark, met het verzoendekzel van louter goud, verbeeldende des HEEREN throon, boven welke zich oudlings de Schechina vertoonde, het zichtbaer teeken van Gods onmiddelyke tegenwoordigheid.

𝔠. Dit Heilige der Heiligen was, van het Heilige, afgescheiden, door een voorhangsel, zijnde een zeer kostbaer tapijt, verbeeldende, dat de weg, om regelrecht tot God te gaen, nog niet was openbaer gemaekt. Maer, toen CHRISTUS, aen het kruis, de verzoening had te weeg gebracht, scheurde dit voorhangsel in tweeën, van boven tot beneden, ten blijke, dat de onmiddelyke toegang tot God geopend ware, vergel. Hebr. X: 20.

*c.* Beschouwen wy de geheele inrichting van deze Heiligdommen, dan zullen wy daerin eene eigenaertige afteekening vinden van den rechten en betamelyken weg, langs welken een zondaer, tot Gods gemeenschap, komen kan. — Kwam men, uit het buitenruim, in de Voorhoven, dan zag men, door alle de poorten, op het Brandoffer-Altaer, alwaer het vuur de Godlyke gramschap, over de zonden, vertoonde, en het brandoffer de volmaekte offerande van CHRISTUS, door welke Hy

eene eeuwige verzoening zou te weeg brengen. Wijders zag men het waschvat, ten betoge, dat een zondaer afstand doen moet van ongerechtigheid. — Vervolgens kwam men in het binnenvertrek, tot eene nadere gemeenschap met God; alwaer het Reuk-Altaer vertoonde, hoe men Gode de lovofferanden der dankzegging moet toebrengen. De tafel met de toonbroden schilderde het geestelyk voedsel af, door het welk onze zielen, ten eeuwigen leven, moeten gevoed worden; en de gouden kandelaer verbeeldde de verdere verlichting, welke de geestelyke mensch geduurig nodig heeft. In het binnenste Heiligdom, vertoonde de Wet, door het verzoendekzel, voor het aengezicht des HEEREN bedekt, hoe de Middelaer de zijnen, van den vloek der wet, verlossen zou, zodat zy, met vrymoedigheid, zouden kunnen toegaen, tot den throon der genade.

*d.* Wijders vond men, in dezen Tempel, eene afschetsing, van de byzondere veranderingen, welke, in de Kerk van het Nieuwe Testament, zouden voorvallen, en van de groote heerlykheid der Euangeliekerk, welke nog, in het laetst der dagen, te wachten is. Immers de Stad, welke wy Kap. XLVIII: 30-35. beschreven vinden, komt overeen, met de afteekening van het Nieuw Jerusalem, het welk, uit den hemel, nederdaelde, Openb. XXI, XXII.

Men kan den Tabernakel beschouwen, als eene vertooning van des HEEREN Kerk, in hare omzwerving onder de Heidenen, en den Tempel van SALOMO, als eene

eene afbeelding van den gevestigden ſtaet der Kerke, nadat zy, onder Keizer CONSTANTYN, tot rust gekomen was. Gemeenlyk merkt men dan den Tempel van ZERUBBABEL aen, als eene ſchildery der Kerke, na den tijd der Hervorming.

Dan, daer de Tempel van ZERUBBABEL moest gebouwd worden, naer het beſtek, het welk hier, aen onzen Propheet, vertoond werd, en daer dezelve ſtand zou houden, tot het begin van het Nieuwe Testament, wanneer CHRISTUS, het tegenbeeld van alle de ſchaduwen, in denzelven verſchenen was; en, in de laetſte dagen van het Oude Testament, door HERODES *den Grooten*, aenmerkelyk verbeterd is; zal men deze vertoning van den Tempel, aen EZECHIEL, zeer voegzaem aenmerken, als eene beeldtenis van de laetſte tijden, wanneer de Kerk eene zeer heerlyke gedaente hebben zal, en de groote Koning zijner Kerke zich, in dezelve, op eene byzondere wijs, zal tegenwoordig vertonen. — Althans, wanneer men acht geevt, op het zeggen van CHRISTUS, en zijne Apostelen, omtrent *de ſtenen en gebouwen van den Tempel*, Marc. XIII: 1, 2, en op de tael der Joden, Joh. II: 20. *zes en veertig jaren, is 'er, over dezen Tempel, gebouwd*, met opzicht, op de verbeteringen, welke HERODES daeraen gemaekt heeft, als mede op de aendoeningen van TITUS, by het verbranden van dien Tempel; mag men wel veronderſtellen, dat dezelve dien van SALOMO, in uitwendige heerlykheid, nog overtroffen hebbe; en kan men die uitwendige heerlykheid wel geheel uitſluiten, uit de Voor-

zegging van HAGGAI, *de heerlykheid van het laetste huis zal groter zijn, dan die van het eerste?*

Laten wy 'er, ten slotte, nog maer alleenlyk byvoegen, dat die geestelyke zaken, welke, door dezen Tempel, en de byzonderheden, welke in den zelven waren, verbeeld werden, in het laetst der dagen, wanneer 'er meerder Geest en leven, in de Kerk, zal plaets hebben, in eenen meer volkomenen nadruk, zullen plaets hebben.

---

## HET XLI. KAPITTEL.

B. *In dit Kap., en in het volgende XLIIste wordt de Tempel zelvs afgeteekend, met verscheidene byzonderheden, welke daertoe behoren.*

*A. In dit Kapittel vs.* 1-16. *vinden wy de maten van den Tempel zelven, de zijdkameren en opene pleinen, en*

*B. Vs.* 17-26. *de cieraden en verdere gebouwen van den Tempel, benevens het reuk-altaer.*

*A. In het eerste stuk, vs.* 1-16.

*α. Wordt eerst de Tempel zelvs beschreven, vs.* 1-4.

*a. Zo het Heilige, vs.* 1, 2.

*b. Als het Heilige der Heiligen, vs.* 3, 4.

1. VOorts, nadat het Voorhuis gemeten was, Kap. XL: 48, 49, bracht hy my tot den Tempel zelven, en wel eerst in het Heilige, ende hy mat de posten of de deurstijlen, tusschen welke de deuren hingen. Deze waren van dezelvde dikte, als de muur, die het Heilige, van het Voorhuis, afscheidde, ses ellen was derhalven de breette van dese, ende ses ellen de breette van gene zijde, als men, uit het Voorhuis,

in

het Heilige inging; de breedte was juist zo groot, als de breette der Tente, of des Tabernakels, geweest was.

2. Ende de breette, of opening, der deure was tien ellen, ende de zijden der deure, dat is de zijdmuur, ter wederzijde van de deur, ten Noorden en ten Zuiden, was van tien ellen, vijf ellen van dese, ende vijf ellen van gene zijde. Derhalven was de gehele breedte van het Heilige, met de deur van tien ellen, in alles 20 ellen: oock mat hy de lengte van dien, veertigh ellen, ende de breette twintigh ellen, zodat het Heilige tweemael zo lang was, als breed.

3. Daer na gingh hy in nae binnen, in het Heilige der Heiligen, ende mat den post der deure, dat is van den scheidsmuur, tusschen het Heilige en Heilige der Heiligen, daer het voorhangsel voor hing. De dikte was twee ellen, en de post der gemelde deur was even dik, als de muur: ende de deure, of de opening tusschen de twee posten, was ses ellen, ende de breette der deure, seven ellen.

Wat zegt de laetste bapaling, *de breedte der deure zeven ellen?* — Men denke, of dat 'er een stijl was, in het midden van eene elle, verg. 23, 24, of liever dat het, by verkorting, te kennen geve: de breedte van den zijdmuur was wederzijds zeven, dat is, in alles, 14 ellen. Wanneer men hier de deur byvoegt van 6 ellen, was de gehele breedte van het Heilige der Heiligen 20 ellen.

4. Oock mat hy de lengte van dien. Hy vond het Heilige der Heiligen twintigh ellen lang, ende de breettte was twintigh ellen, voor aen den Tempel, omdat hy daer nu het naest by was. Hy was nu in het Heilige der Heiligen, en mat het zelve, aen de zijde van den Tempel, dat is van het Heilige, ende hy seyde tot my; Dit vertrek, in het welk wy thans zijn, is de heyligheyt der heyligheden, het binnenste Heiligdom.

*ß. Vs. 5-11. vinden wy den buitenmuur en de zijdkamers rondom den Tempel.*

5. Ende hy mat, buiten den Tempel gekomen zijnde de dikte van den want, of muur des Huyses, ses ellen: ende de breette van [*elcke*] zijdkamer, vier ellen, rontom den Huyse henen rontom, aen elk eene zijde van ieder der drie poorten.

6. De zijdkameren nu, waren zijdkamer boven zijdkamer, drie, ende dat dertigh malen. Er waren 30 zijdkameren, in elk der drie verdiepingen, makende in alles 90 zijdkameren; ende sy quamen in de wandt die aen den Huyse was tot die zijdkamers, rontom henen, op datse vastgehouden mochten worden. De wand, waerin die zijdkamers werden vastgehouden, was niet de Tempelmuur, maer een afzonderlyke muur, die daer toe opzettelyk geschikt was: want sy en wierden niet vastgehouden in de wandt des Huyses zelve. Die afzonderlyke muur, in welke de zijdkamers vast verbonden waren, liep onmiddelyk langs den Tempelmuur, rondom langs de Noorder, Wester, en Zuider zijde, en was 5 ellen dik, verg. vs. 9.

Aen Salomons Tempel waren ook zijdkameren, drie hoog, boven elkander. Men ging, langs wenteltrappen, van de eerste, op de tweede, en van de tweede, tot de derde verdieping. Elk eene verdieping van vijf ellen hoog, zodat de drie verdiepingen, met de rondom aengebouwde kameren, te zamen de hoogte hadden van 15 ellen. De hoogte van den Tempel was 20 ellen, en in die 5 ellen, welke de Tempel, boven de kamerem, uitstak, waren de vensters, om licht in het huis te brengen, verg. 1 Kon. VI: 6-10.

7. Ende het was voor de zijdkameren opwaert nae boven al wijder, De muur der kameren, tegen den Tempel aen staende, en den zelven rondloopende, werd, op elk eene verdieping, ééne elle, ingekort, zodat de derde verdieping, ééne elle, breeder was, dan de tweede,

en

deze wederom éene elle breder dan de eerste: vermits de muur, tegen welken die kamers kwamen, beneden zo veel dikker was, als boven, moesten de bovenste kamers van zelvs zo veel breder worden, verg. 1 Kon. VI: 6. In de eerste verdieping waren de kamers, even als de muur zelvs, 5 ellen breed, op de tweede verdieping waren de kamers 6 ellen breed, omdat de muur aldaer maer 4 ellen dik was, en, op de derde verdieping, waren kamers 7 ellen breed, terwijl de muur aldaer slechts 3 ellen dik was; ende het gaf sich rontom; want het Huys was omcingelt opwaerts nae boven, rontom den Huyse henen, naerdien men, met wenteltrappen, ging, van van de eene verdieping, naer de andere; daerom was de breette des Huyses nae boven grooter: ende alsoo ging het onderste op nae 't bovenste door het middelste, met wenteltrappen.

8. Ende ick sagh des Huyses hoogte, van buiten, rontom henen, voor zo ver de Tempel, boven de gemelde zijdkameren, uitstak, alwaer vensters gemaekt waren, om licht in het huis te brengen: de fondamenten der zijdkameren, waerop derzelver muur van 5 ellen rustte, waren in de breedte, van een vol riet, zijnde ses ellen, [*de elle*] tot den oxel toe [*genomen*].

De laetste bepaling is wat duister. Eigenlyk staet 'er: *tot den oxel toe.* — Voor het naest schijnt de *Oxel* den wortel van de hand te beteekenen. Hier van spreken de Arabische Ontleedkundigen, en verstaen daerdoor die buiging, waermede de arm, aen de hand, verbonden wordt. Van de elboog, tot de gemelde buiging, zijn 4 handbreedten. De heilige el is dan éene elle, en één handbreed, of 5 handbreedten.

9. De breette van de wandt, die tot de zijdkameren was nae buyten, en buiten om, langs den Tempelmuur, liep, aen de Noorder, Wester, en Zuider zijde; de breedte van dien wand was vijf ellen: ende dat ledighgelaten was, de ruimte, buiten den gemelden muur,

was de plaetse der zijdkameren, die aen den Huyse waren.

10 Ende nochthans was die gehele ruimte niet, met zijdkameren, gevuld: want tusschen de zijdkameren, en de gaenderijen van het voorhov, was eene opene plaets, hebbende de breette van twintigh ellen, rontom den Huyse, rontom henen.

11. De deuren nu van de zijdkameren waren nae 't ledighgelatene toe, zy kwamen uit, aen de evengemelde opene plaets, van 20 ellen breed; d'eene deure des weegs nae 't noorden, d'andere deure, nae 't zuyden: ende de breette van de ledighgelatene plaetse, welke geschikt was, om, van de eene kamer, in de andere, te gaen, was vijf ellen rontom henen, en maekte, met de 15 overschietende ellen, een open plein van 10 ellen breed.

*y. Vs.* 12-15. *wordt de opene plaets, rondom de zijdkamers, en voor het Voorhuis beschreven.*

12. Voorts [*van*] 't gebouw, dat voor aen de afgesnedene, of lediggelaten plaetse was [*in*] den hoeck des weegs nae 't westen, dat is het kamergebouw, met den Tempel, aen het Westëinde, was de breette tseventigh ellen, ende [*van*] de wandt des gebouws was de breette vijf ellen rontom henen: ende de lengte van dien, tnegentigh ellen.

De *breedte* van het kamergebouw, met den Tempel, aen het Westëinde, was 70 ellen. — Dit strookt volkomen, met de voorheengemelde maten.

| | | |
|---|---|---|
| De Tempelmuur was dik. . . | 6 | ellen |
| De achtermuur der kameren. . . | 5 | — |
| De kameren hadden de diepte van . | 5 | — |
| Het open plein, om, van de eene kamer, in de andere, te gaen, was . . | 5 | — |
| Men stelle voor den gevelmuur der kameren . . . . . | 4 | — |
| Dan is de breedte van het kamergebouw | 25 | ellen |

De-

| | | |
|---|---|---|
| Dezelvde breedte had het kamergebouw aen de andere zijde van den Tempel | 25 | ellen |
| De Tempel zelvs was breed . . | 20 | —— |
| Derhalven was de breedte, in alles, . | 70 | —— |

De *lengte* van dit gebouw was van *negentig ellen.*

| | | |
|---|---|---|
| De muur van het Voorhuis was ook . | 5 | ellen |
| Het Voorhuis was lang . . | 11 | —— |
| De Tempelmuur, door welken men, in het Heilige, inging, was dik . | 6 | —— |
| Het Heilige had eene lengte van . | 44 | —— |
| De scheidmuur, tusschen het Heilige, en het Heilige der Heiligen, had eene dikte van . . . , | 2 | —— |
| Het Heilige der Heiligen was lang . | 23 | —— |
| De buitenmuur van het Heilige der Heiligen . . . . | 6 | —— |
| Derhalven was de gehele lengte . | 90 | ellen |

13. Voorts mat hy het Huys, of den Tempel zelven, de lengte hondert ellen, de kamers aen de Westzijde, welke 10 ellen diep waren, daer onder gerekend: oock hadden de afgesnedene of opene plaetse, tusschen de kameren, en de gaenderyen van den Voorhov, ende het gebouw, ende de wanden van dien, mede de lengte van hondert ellen,

14. Ende de breette van 't voorste deel des Huyses, ende der afgesnedene of opene plaetse tegen 't oosten, hondert ellen. De breedte van den Tempel, met het kamergebouw, aen weerskanten, ten Noorden en ten Zuiden, was 70 ellen, verg. vs. 12. Hier kwam nog een plein by, het welk zich uitstrekte tot aen de gaenderijen van den Voorhov, van 15 ellen, zijnde aen beide kanten, 30 ellen. Derhalven was de geheele breedte, in alles, 100 ellen.

15. Oock mat hy de lengte des gehelen gebouws, voor aen de afgesnedene plaetse, dat achter deselve, aen de Westzijde, was, ende derselver galeryen van dese ende van gene zijde, ten Noorden en

ten Zuiden, zijnde mede hondert ellen: met den binnensten Tempel, ende de voorhuysen, of portalen des voorhofs.

ȝ. *Wijders worden de gaenderyen, rondom den Tempel. boven de zijdkameren, beschreven.*

16. De dorpelen, ende de geslotene vensters, ende de galeryen rontom die drie Tempelmuuren, ten Noorden, Westen, en Zuiden, tegen over den dorpel, waren beschoten met hout rontom henen; ende [*van*] der aerde tot aen de vensteren. Deze gaenderyen waren, boven op het platte dak der zijdkameren, die, omtrent 20 ellen hoog, tegen de Tempelmuuren aenkwamen, en, met achter en gevelmuuren, 14 ellen rondom waren. Op die gevelmuuren waren rondom pylaren, zo hoog, dat het dak van den Tempel, het welk rondom buiten uitstak, met zijne balken, op die pylaren, rustte. Dus doende kon men, op het platte dak der zijdkameren, rondom den Tempel, als tusschen gaenderyen, rond wandelen; ende de vensteren waren bedeckt, of gesloten, misschien van buiten, met gouden tralien, en, van binnen, met cederen blinden. Deze vensters waren, in den Tempelmuur, die 6 ellen dik was, boven het dak der zijdkameren, en wel zo hoog daerboven, dat iemand, aldaer wandelende, onmogelyk in den Tempel zien konde.

*Van de aerde, tot aen de vensteren*, dat is, van den vloer der gaenderyen, tot aen de vensteren, was de Tempelmuur, met hout, beschoten.

β. *Vs.* 17-24. *vinden wy de cieraden, en verdere gebouwen van den Tempel, beschreven.*

α. *De cieraden des Tempel, vs.* 17-20.

β. *De overeenstemming van het Heilige, met het Heilige der Heiligen, vs.* 21.

γ. *Het Reukaltaer, vs.* 22.

δ. *De deuren en vensteren, met derzelver vercieringen, vs.* 23-26.

17. Tot

17. Tot 't gene boven de deure was, ende tot het binnenste vertrek, zijnde het Heilige der Heiligen, ende in het buytenste huys toe, ende aen de gantsche wandt rontom henen in 't binnenste ende buytenste, het Heilige genaemd, was alles, cierlyk, juist, nauwkeurig, en, volgens de regelen der evenredigheid, uitgewerkt, [*al by*] maten.

18. Ende het was gemaeckt [*met*] Cherubim ende palmboomen: so dat 'er een palmbomen was tusschen Cherub ende Cherub; ende [*elcke*] Cherub hadde twee aengesichten.

19. Namelick, een menschen aengesicht tegen den palmboom van dese, ende eens jongen leeuws aengesichte tegen den palmboom van gene zijde. Dit cieraed was gemaeckt en gesneden, in 't gantsche Huys rontom henen.

20. Van de aerde, of van den vloer af, tot boven de deure, waren de Cherubim ende de palmboomen gemaeckt. Wanneer nu de Cherubs eene hoogte hadden van 10 ellen, gelijk in den Tempel van Salomo, verg. 1 Kon. VI: 26, en de stam der Palmbomen ook byna zo hoog was, dan verspreidde zich de kroon der Palmbomen opwaerts, tot boven de deuren, byna tot aen de vensteren, en dusdoende was dit cieraed, tot eene hoogte van meer dan 20 ellen. Dit zelvde cieraed was oock [*aen*] de wandt des Tempels, dat is van het Heilige.

21. De posten des Tempels waren, niet rond, maer vierkant: ende aengaende het voorste deel, eigenlyk *het aengezicht*, dat is de gestalte, het voorkomen, des heyligdoms, de [*eene*] gedaente was als de [*andere*] gedaente. Het Heilige en het Heilige der Heiligen waren gelijkvormig. Er was geen onderscheid, in de meting en het cieraed. Het eenige verschil was in de lengte. Het Heilige was 40, en het Heilige der Heiligen 20 ellen lang.

22. De hoogte des houten altaers was drie ellen, ende sijne lengte twee ellen, ende hy hadde sijne hoecken; ende sijne lengte, ende sijne

wanden waren van hout: ende hy ſprack tot my; Dit is de tafel, die voor des HEEREN aengeſichte ſal zijn.

Het is twijffelachtig of hier geoogd worde, op den gouden Reukaltaer, die, ook in den Tabernakel, van binnen, hout was, met goud overtogen, Exod. XXX: 1-11, dan wel op de tafel der toonbroden.

23. De Tempel nu, of het Heilige, ende het binnenſte heyligdom hadden [*beyde*] twee deuren.

24. Ende elk der twee deuren was nog eens verdeeld, daer waren twee bladen aen de deuren: [*te weten*] twee bladen die men omdraeyen konde; twee aen de eene deure, ende twee bladen aen de andere.

25. Ende aen deſelve, [*namelick*] aen de deuren des Tempels, of van het Heilige, waren Cherubim ende palmboomen gemaeckt, gelijck als 'er aen de wanden gemaeckt waren: ende het hout aen 't voorſte deel des voorhuyſes van buyten, was dick.

26. Ende [*aen*] de geſlotene venſteren waren oock palmboomen van deſe ende van gene zijde, aen de zijden des voorhuyſes: ende [*aen*] de zijdkameren des Huyſes, ende [*aen*] de dicke plancken. De gemelde cieraden waren groot, naer evenredigheid der ſtukken, op welke zy gemaekt waren.

Dit alles was, volgens het voorheen beredeneerde, eene ſchets, welke men volgen moest, in het bouwen van den tweeden Tempel. — Over den geestelyken zin hebben wy, by Kap. XL, genoeg gezegd.

## HET XLII. KAPITTEL.

*C. Vs. 1-14. worden de kamers van den buitensten Voorhov, met derzelver gebruik, beschreven.*

*α. De plaets en gedaente der kameren, vs. 1-12,*

*a. Ten Noorden, vs. 1-8ª.*

*b. Ten Zuiden, vs. 8ᵇ-12.*

*β. Derzelver gebruik, v. 13, 14.*

*D. Eindelyk wordt de afteekening van den Tempel, met eene algemeene afmeeting van den muur des buitensten Voorhovs, besloten, vs. 15-20.*

1. DAer na, wanneer Hy my den Tempel, en alle deszelvs delen, vertoond had, bracht hy my uyt tot den buytensten voorhof, die, aen weerskanten van het Tempelgebouw, was, ten Noorden en ten Zuiden. Eerst leidde hy my, des weegs nae den wegh van 't noorden, en bracht hy, in den buitensten Voorhov, aen de Noordzijde van den Tempel, end hy bracht my tot de kameren, die tegen de afgesnedene of opene plaetse, ende tegen over het Tempel gebouw tegen 't noorden waren:

2. Voor aen de lengte van de hondert ellen [*nae*] de deure van 't noorden. De buitenste Voorhov was even zo lang, als het Tempelgebouw zelvs, Kap. XLI: 13, ende de breette was, met den buitenmuur, vijftigh ellen:

3. Tegen over de twintigh [*ellen*], die 't binnenste voorhof hadde, ende tegen over 't plaveysel, dat het buytenste voorhof hadde: [*was*] galerye tegen galerye. Er was eene gaendery, aen de Zuidzijde, en aen de Noordzijde, en, tusschen de achterzijden van deze gaenderyen, waren kamers, in drie [*rijgen*] of verdiepingen, Uit de ruimte van 20 ellen van

den binnenften Voorhov, zag men, naer den zuidervoorge-vel van deze kamers, en de kamers, welke, aen de Zuid-zijde van dezen Buitenvoorhov, waren, zagen tegen het Noorden van den Tempel.

4. Ende voor de kameren was eene wandelinge, ftrekkende, in de lengte, Oost- en Westwaerds, van tien ellen de breette, nae binnen toe, dat is het midden van die beide rijgen kameren, [*ende*] 'er was nog een wegh, misfchien rijchel, voor de galeryen, van eene elle: ende de deuren van defelve kameren, welke aen de zijde van den Tempel gebouwd waren, waren tegen 't noorden.

5. De bovenfte kameren nu waren naeuwer, of lager, (om dat de galeryen, op het platte dak der bovenfte kameren, hooger waren dan defelve,) dan de onderfte ende dan de middelfte des gebouws. De bovenfte kameren hadden zulke hoge verdiepingen niet, als de middelfte en onderfte.

6. Want fy waren wel van drie [*rijgen*] of verdiepingen, boven elkander, maer en hadden geene pilaren, zo dik gelijck de pilaren der voorhoven, Zulke pylaren waren 'er niet, onder de bovenfte kameren, omdat deze niets anders te dragen hadden, dan alleen het dak: daerom warenfe benaeuwder, of ondieper, dan de onderfte ende dan de middelfte van der aerden, of van den grond af.

7, De muer nu, die ten Oosten van deze gaendery was, die nae buyten tegen over de kameren was, des weegs nae den buytenften voorhof, dat is, in den weg, naer den buitenften Voorhof, voor aen *voor het aengezicht*, dat is, in de breedte de kameren; de lengte van dien gemelden muur was vijftigh ellen. De Westzijde was even breed, als de Oostzijde, elk van 50 ellen.

8. Want de lengte der kameren, die 't buytenfte voorhof hadde, was vijftigh ellen: zy befloegen te zamen eene breedte van 50 ellen, langs den muur, enfiet, toen ik, uit den buitenften Voorhov, ten Noorden,

naer

naer dat ten Zuiden, voorby den Tempel ging, bevond ik, dat 'er voor aen den Tempel waren hondert ellen. De breedte van den Tempel, met het kamergebouw, was 70 ellen, verg. Kap. XLI: 12. Hier kwam nog een plein by, het welk zich uitstrekte, tot de gaenderyen van den Voorhov, van 15 ellen, zijnde aen beide zijden 30 ellen. Derhalven was de gehele breedte van den Tempel juist 100 ellen, verg. Kap. XLI: 14.

9. Van onder dese kameren nu, was de ingangh van 't oosten. Aan deze Zuidergaendery was, even als aen de Noorder, een Ingang of trap, om op te klimmen tot de kameren van de tweede en derde verdieping, als yemant tot deselve ingaet, uyt den buytensten voorhof, bediende hy zich, van deze trappen.

10. Men vindt hier zoortgelyke een gaendery, en bovenkameren, als aen de Noordzijde. Aen de breette van des voorhofs muer, des weegs nae 't oosten waren kameren. In de breedte van deze kameren, was de Oostzijde. Zoortgelyk een muur was 'er ook, aen de Westzijde van den buitensten Voorhov. Deze beide muuren, die tegen over elkander stonden, en elk 50 ellen breed waren, besloten de gaenderijen en kameren, ten Oosten en ten Westen. Wat nu de lengte van deze zijdmuuren aengaet; voor aen de afgesnedene of opene plaetse, van 100 ellen lang, ende voor aen 't gebouw, waren kameren. Derhalven was ook de Noordermuur van deze Zuidergaendery 100 ellen lang,

11. Ende de wegh, of het middelpad, voor deselve kameren henen was ook van 10 ellen, even als de gedaente der kameren, die des weegs nae 't noorden, dat is aen den buitensten Voorhov, ter Noorderzijde van den Tempel, waren; nae derselver lengte, alsoo [*nae*] derselver breette: ende alle hare uytgangen waren ook nae derselver wijsen, ende nae derselver deuren. De kameren aen de Zuidzijde waren, in alles gelijk, aen die ter Noorderzijde, verg. vs. 4.

12. Ende gelijck de deuren der kameren, die

des weegs nae 't zuyden waren; was 'er eene deu-
re in 't hooft van den wegh, des weegs voor aen
den rechten muer, des weegs nae 't oosten, als
men daer ingaet.

Er was *eene deure in het hoofd des wegs*, dat is, aen het begin van het middelpad, het welk tusschen de twee rijgen kameren liep, en ook vs. 11. de weg genaemd is. Deze deur was, aen den Oosteringang, *des weegs naer het Oosten, als men daer ingaet.* Deze deur had dezelvde gedaente, als de deuren der kameren. — Maer wat zegt de uitdrukking *des weegs voor aen den rechten muur?* Dit is zeer duister; het grondwoord, door *rechten muur* vertaeld, schijnt een kunstwoord. Denkelyk wordt de dwarsmuur bedoeld, tusschen de gaenderijen.

13. Doe seyde hy, die my alles aenwees, tot my;
De kameren van 't Buitenvoorhov ten noorden,
[*ende*] de kameren van 't Buitenvoorhov ten zuyden,
die voor aen de afgesnedene of opene plaetse zijn,
dat zijn heylige kameren, daer in de Priesters,
die, in de beurt van hunne dagordening, tot den HEE-
RE naederen, de allerheyligste dingen, die delen
van de offeranden, welke hun, volgens de Wet, toekomen,
sullen eten: aldaer sullen sy de allerheyligste din-
gen, hunne inkomsten van de eerstelingen, gaven, ge-
lovten, en tienden, als in zo vele magazijnen, henen
leggen, ende het spijs-offer, ende het sond-offer,
ende het schult-offer; want de plaetse is heyligh.
14. Ook zullen deze vertrekken dienen, tot heilige
klederkameren. Als de Priesters, by den aenvang van
den dienst hunner weekbeurte, in den binnensten Voorhov,
ingegaen sullen zijn, so en sullen sy uyt het hey-
ligdom niet, met hunne Priesterlyke kleeding, [*we-
der*] uytgaen in den buytensten voorhof, maer als
zy, na het verrichten van den dienst, tot het hunne, we-
derkeren, zullen zy aldaer, in die klederkameren name-
lyk, hare Priesterlyke kleederen henen leggen, in
dewelcke sy gedient hebben, want die zijn eene
heyligheyt: ende sy sullen andere gewone kleederen

aentrecken, ende naederen tot het gene dat voor den volcke is. Zy zullen, met hunne gewone kledeeren, onder het volk, verkeeren.

D. *Nadat nu de inwendige deelen van den Tempel, en de Voorhoven beschreven waren, wordt de maet van den geheelen ringmuur des buitensten Voorhovs opgegeven, vs. 15-20.*

15. Als hy nu de maten des binnensten huyses, dat is van alles, wat binnen het Tempelgebouw, en alle deszelvs Voorhoven, gevonden werd, ge-eyndigt hadde, so bracht hy my uyt, des weegs nae de poorte die des weegs nae 't oosten sagh. Dusdoende leidde hy my, buiten het geheele Tempelgebouw, ende hy matse rontom henen, te weten den buitensten ringmuur, die den ganschen Tempel, met alle deszelvs gebouwen en voorhoven, in het vierkant omringde.

16. Hy mat de oostzijde met het meetriet: vijf hondert rieten, met het meetriet, rontom.

17. Hy mat de noorderzijde: vijf hondert rieten, met het meet-riet, rontom.

18. De zuydzijde mat hy: vijf hondert rieten, met het meet-riet.

19. Hy gingh om nae de westzijde: [*ende*] hy mat vijf hondert rieten, met het meet-riet.

20. Hy mat het aen de vier zijden; het hadde eenen muer rontom henen; de lengte was vijf hondert [*rieten*], ende de breette vijf hondert: om onderscheyt te maken tusschen het heylige ende onheylige.

Zy, die hier den eigenlyken Tempel uitsluiten, en alles geestelyk nemen, ontleenen hun voornaemste bewijs, uit de maet van den buitensten ringmuur, vs. 16-20[a]. Zulk een gevaerte, zegt men, kan, op den berg Moria, niet vertoond zijn; een vierkant van 500 meetrieten, aen elk eene zijde, of van 2000 ellen, behalven nog de handbreedten, zijnde elk een meetriet 6 ellen en een handbreed, was veel groter, dan de geheele Stad Jerusalem ooit ge-

weest is. — Dan, in onze aenteekeningen, by Kap. XL, hebben wy reeds opgemerkt, dat deze muur lang en breed was, niet 500 meetrieten, maer 500 ellen des Heiligdoms. Trouwens het woord *rieten* vs. 20[a]. ſtaet niet, in den grondtext, en, daer de meting hier altoos by ellen geſchiedt, is het klaer genoeg, dat men het woord *ellen* had behoren in te vullen. De ringmuur beſloeg derhalven, aen de vier zijden, eenen omtrek van 2000 ellen.

Het is waer; vs. 16-19. wordt vier herhaelde keeren gezegd, dat EZECHIELS Geleidsman, *met het meetriet*, gemeten hebbe, aen elk eene zijde van het vierkant, *vijf honderd rieten*. — Maer het verdient zeer onze opmerking, dat de meting, in dit ganſche gezicht, altoos by ellen geſchiede, en nooit by rieten. Eene lengte van 6 ellen wordt wel eens een riet genaemd, gelijk Kap. XL: 7, maer nergens lezen wy, van meetrieten, in het meervouwig getal. De posten, by voorbeeld, Kap. XL: 17, waren van 10 rieten, en evenwel ſpreekt de Propheet van 60 ellen, zo ook Kap. XLIII: 16. Daer nu, in dit ganſche gezicht, overal, by ellen, gemeten wordt, is het niet te denken, dat de Propheet, alleen in ons geval, van deze gewoonte, zou afgeweken zijn, en by rieten gemeten hebben. — De herhaelde uitdrukking daerom, *vijf honderd rieten*, vertale men, door *vijf honderd van rieten*, dat is vijf honderd ellen van het riet, of vijf honderd heilige en groote ellen, in onderſcheiding van de gemene Babyloniſche ellen, die een handbreed korter waren.

Deze muur diende, *om onderſcheid te maken, tuſſchen het heilige en onheilige*, dat is, om den ganſchen omtrek van den Tempel, en deszelvs verdere gebouwen, van het overige gedeelte des bergs, afteſcheiden. Schoon Jeruſalem de Heilige Stad ware, werd zy, in vergelyking van den grond, waerop de Tempel ſtond, en die nog heiliger was, aengemerkt, als eene onheilige plaets. Vergel. Kap. XLVIII: 15.

## HET XLIII. KAPITTEL.

**B.** *In dit, en het volgende XLIVste Kap., vinden wy een uitvoerig bericht van den Godsdienst, die, in dezen Tempel, moest verricht worden.*

**A.** *Dit Kap. XLIII. behelst twee hoofdzaken, het gene de Propheet gezien en gehoord heeft.*

*A. Hy zag, dat deze Tempel wederom, met de Godlyke inwoning, verwaerdigd wierd, vs. 1-5.*

*B. Hy hoorde den* HEER *tot hem spreken vs. 6-27. Het voorstel des* HEEREN *was tweeledig.*

*α. Hy beloovde, dat Hy, in dezen Tempel, zijne bestendige woning hebben zoude, vs. 6-9*

*β. Hy gelastte den Propheet, om dit bestek van dit Tempelgebouw, aen den Joden, te overhandreiken, vs. 10-27.*

*A. In het gezicht, vs. 1-5.*

*α. Wordt eerst de plaets van het Gezicht aengewezen, vs. 1.*

*β. Daerna wordt de vervulling van den Tempel, met de heerlykheid des* HEEREN, *beschreven, vs. 2-5.*

1. DOe de Man, die my alles aenwees, my den geheelen Tempel, deszelvs verscheidene poorten, voorhoven, kameren, en cieraden, van stuk tot stuk, vertoond had, leydde hy my, onmiddelyk nadat ik', met hem, den ringmuur van den buitensten Voorhov had rond gewandeld, tot de Oosterpoorte van den buitensten Voorhov, te weten de poorte die des weegs nae 't oosten sagh.

2. Ende siet, de heerlickheyt des Godts Israëls, vergelyk Kap. I: 28, welke ik voorheen den Tempel

had zien verlaten, en van deszelvs Oosterpoort wechgaen Kap. X: 19, terwijl zy vervolgens Oostwaerds, uit de Stad, week, naer den berg, Kap. XI: 23; deze heerlykheid des HEEREN quam van verre naderen, van den wegh nae 't oosten: ende sijne stemme was als het (*a*) geruysch van vele wateren, vergel. Kap. I: 24, ende de aerde wert verlicht van sijne glansrijke heerlickheyt.

3. Ende alsoo was de gedaente van 't Gesichte dat ick sagh, gelijck 't (*b*) Gesichte dat ick voorheen gesien hadde, vergel. Kap. I: 4 28, doe ick quam om de stadt te verderven, dat is, toen ik voorspelde, dat de Stad Jerusalem, door de Chaldeeuwen, zou verwoest worden, vergel. Kap. XIII: 19, ende 't waren Gesichten, als 't Gesichte dat ick gesien hadde aen de riviere Chebar: ende ick viel, van vrees en eerbied, op mijn aengesichte neder.

4. Ende de heerlickheyt des HEEREN, het zichtbaer teeken van Gods onmiddelyke tegenwoordigheid, quam in 't Tempel Huys: [*door*] den wegh der poorte, die des weegs nae 't oosten sagh, en, omdat des HEEREN Heerlykheid, door deze Oostpoort, was ingegaen, moest dezelve gesloten blijven, Kap. XLIV: 2.

5. Ende de Geest nam my op, van de plaets, alwaer ik stond, buiten de Oosterpoort van den buitensten Voorhov, ende bracht my, in die zelvde verrukking van zinnen, in den binnensten voorhof, dat is den Voorhov der Priesteren, ende siet, de heerlickheyt des HEEREN hadde het Huys vervult. Zo wel het Heilige, als het Heilige der Heiligen, had zy vervuld.

*B. Wijders hoorde de Propheet den* HEER *spreken, vs. 6-27.*

*a. Hy beloovde, dat Hy, in dezen Tempel, zijne bestendige woning hebben zoude, vs. 6-9.*

6. Ende ick hoorde eenen, die met my sprack uyt

(*a*) Ezech. I: 24. (*b*) Ezech. I: 4. ende 8: 4.

uyt den Huyse. Dit was de stem des HEEREN zelve, die nu, op eene meer byzondere wijs, in den Tempel, tegenwoordig was, ende de Man, die my alles vertoonde, was by my staende.

7. Ende Hy seyde tot my; Menschen kint, vergel. Kap. II: 1. [*Dit*] Heiligdom, het welk u, in alle deszelvs deelen, vertoond werd, is de plaetse mijns throons, ende de plaetse der solen mijner voeten, alwaer ick woonen sal in 't midden der kinderen Israëls, in eeuwigheyt: Ende die van den huyse Israëls en sullen mijnen heyligen name niet meer, door afgoderyen, verontreynigen; sy, noch hare Koningen, met hare geestelyke hoererye, ende met (*c*) de doode lichamen harer Koningen, [*op*] hare hoogten:

Wat zijn de *doode lichamen der Koningen* van Israëls kinderen? — De zaek wordt verschillenlyk begrepen. Voor het naest zouden wy denken, dat, door de *Koningen*, afgoden bedoeld worden, welke de Israëliten, als hunne Koningen, dienden, en dat aen dezelve doode lichamen worden toegeschreven, omdat zy levenloze rompen van hout en steen waren.

8. Als sy haren dorpel stelden aen mijnen dorpel, ende haren post neffens mijnen post; dat 'er [*maer*] een wandt tusschen my ende tusschen hen en was, gelijk Manasse, die altaren bouwde, voor het heir des hemels, in beide de voorhoven van mijnen Tempel, vergel. 2 Kron. XXXIII: 4, 5, en 'er gereedschappen, in mijnen Tempel, gemaekt waren, voor den Baal, het beeld des boschs, en al het heir des hemels, behalven de huizen der schandjongens, die aen mijn huis waren, en in welke de snoodste grouwelen gepleegd werden, vergel. 2 Kon. XXIII: 4, 7, ende zy verontreynigden mijnen heyligen name met hare grouwelen, die sy deden; daerom ickse, door het zwaerd der Chaldeeuwen, den honger, en de pestilentie, verteert, en de overgebleve-

(*c*) Jer. 16: 18.

nen gevangelyk naer Babel hebbe doen voeren, in mijnen toorn.

9. Nu sullen sy, wanneer zy in hun Vaderland zijn wedergekeerd, eenen afkeer hebben van de afgodery, en alle grouwelen, welke daer mede gepaerd gingen; zy zullen hare hoererye, ende de doode lichamen harer Koningen verre van my wechdoen: ende ick sal in 't midden van hen woonen in eeuwigheyt.

Dit gezicht vertoonde, dat de HEER wederom, op eene meer byzondere wijs, wonen zoude, in den Tempel, die, door ZERUBBABEL, naer dit voorschrivt, stond gebouwd te worden, en, in den geestelyken zin, dat de MESSIAS, met zijnen Geest en zegen, in de Kerk van het Nieuwe Testament, wonen zoude, vooral en by uitnemendheid in het laetst der dagen. — Maer hoe kan deze belovte, op den Tempel van ZERUBBABEL, die, door de Romeinen, verwoest is, worden toegepast? en hoe kon de HEER verklaren, dat Hy, aldaer, *in het midden van Israël*, *wonen zou*, *in eeuwigheid*? Dan de HEER had ook die zelvde belovte gedaen, omtrent den Tempel, door SALOMO gebouwd, en de uitdrukking *tot in eeuwigheid* geevt te kennen, eenen langen tijd, zo lang de Mozaische bedeeling duuren zoude, vergel. 1 Kon. IX: 3.

B. *By deze belovte voegde de* HEER *een bevel, aen den Propheet, vs.* 10-27.

a. *Om deze schets van den Tempel, aen het volk, mede te deelen, vs.* 10-12.

b. *Om het Brandoffer-Altaer te maken en in te wijden, vs.* 13-27.

A. *De gedaente en afmeting van dat Altaer, vinden wy vs.* 13-17.

B. *De inwijding van hetzelve, vs.* 18-26.

C. *En deszelvs gebruik, vs.* 27.

10. Gy, menschen kint, vergel. Kap. II: 1. wijst den gevangenen kinderen van den huyse Israëls, die, met u, in Babel, verkeeren, dit Huys, het welk u, van

van binnen en van buiten, in alle de deelen, en met al deszelvs toebehoren, nauwkeurig vertoond is; ſtel hun eene uitvoerige afteekening van dit ganſche gebouw ter hand, op datſe ſchaemroot worden van wegen hare ongerechtigheden, waerdoor zy my genoodzaekt hebben, om den vorigen Tempel te verlaten, ende laetſe het patroon van het gebouw, het welk u vertoond is, nauwkeurig afmeten, om den tweeden Tempel, volgens dat beſtek, te ſtichten.

11. Ende indienſe ſchaemroot worden en berouw hebben, van wegen alles dat ſy gedaen hebben, ſo maeckt hen, byzonder den Oudſten, bekent de forme des Huyſes, het welk u uitvoerig vertoond is; ende verklaer hun duidelyk ſijne geſtalteniſſe, de uit- en inwendige gedaente, met alle de poorten, voorhuizen, uit- en ingangen, ende ſijne uytgangen, ende ſijne ingangen, ende alle ſijne formen, ende alle ſijne ordinantien, dat is alle de bevelen, welke Ik, omtrent den plechtigen eerdienst, gegeven heb, ja alle ſijne formen, ende alle ſijne wetten, zonder iets het allerminſte achter te houden, ende ſchrijft 'et voor hare oogen, in eene duidelyke printverbeelding, op datſe ſijne gantſche forme ende alle ſijne ordinantien, de ganſche uitwendige en innerlyke gedaente van den Tempel, zo in geſchrivt, als in hun geheugen, bewaren mogen, ende deſelve doen, om alles, naer dit voorſchrivt, te maken, wanneer zy, in hun Vaderland, zullen zijn wedergekeerd.

12. Dit is de wet des Huyſes, het beſtek, volgens het welk de tweede Tempel moet gebouwd worden. Op de hoogte des bergs Moria, ſal ſijne gantſche grenze, dat is de geheele omtrek van den Tempel, rontom henen, eene heyligheyt der heyligheden, een by uitnemendheid heilige grond, zijn; verg. Kap. XLIII: 20, ſiet dit is de wet des Huyſes, het voorſchrivt, volgens het welk de nieuwe Tempel moet gebouwd worden.

Dit bevel, aen den Propheet vs. 10-12, is een allerduidelykst bewijs, dat 'er een eigenlyke Tempel bedoeld

zy, die, volgens dit bestek, by het wederkeeren der Joden in Kanaan, moest gebouwd worden.

13. Ende dit zijn de maten des koperen brandoffer-altaers, die, in den Voorhov, staen moet; nae de ellen, van onderen, naer boven, gerekend, zijnde de heilige elle, eene gewone Babylonische elle ende een hantbreet daerboven, De boesem dan eene elle, ende eene elle de breette; ende sijn eynde aen sijnen rant rontom eene spanne; ende dit is de rugge des altaers.

De *boesem*; eigenlyk staet 'er de *holligheid*. Dit is zekerlyk een kunstwoord, het welk nu voor ons duister is. — Waerschijnlyk wordt 'er een zoort van goot bedoeld, die rondom den voet van het Altaer liep, langs het onderste afzetsel, rondom henen. — Deze *boesem*, of goot, was van *eene elle, ende eene elle de breedte*, zodat die goot, rondom het Altaer, liep, zijnde ééne elle hoog, dat is eene elle, van den gemenen vloer af, ende eene el breed rondom het Altaer. — *Zijn einde, aen zijnen rand, was rondom eene spanne*, dat is, het einde van die goot, aen zijnen rand, was rondom, eene spanne, hoog. Denkelyk was 'er een hekwerkje, aen den buiten kant van deze goot, gemaekt, het welk de goot rondom besloot, en zijnen rand, eene spanne, hoger maekte, dienende niet alleen tot cieraed, maer ook tot meerdere holligheid van die goot, op dat het uitgestorte bloed der offerdieren niet, naer buiten, spatten zoude. — Dit was de *rugge des altaers*, eigenlyk *de hoogte*. Dit is wederom een kunstwoord, waervan de beduidenis ons onbekend is.

14. Het koperen Brandoffer-Altaer is, ten aenzien van zijne hoogte, onderscheiden, in drie deelen. Van den boesem, of de gemelde goot nu [*op*] der aerden, of op den grond, tot aen 't onderste affetsel, of rondomgaende en uitstekende lijst, waren, in de hoogte, twee ellen; ende de breette van die lijst was eene elle: ende van 't gemelde kleynste affetsel tot aen 't grootste affetsel, van de eerste tot de tweede lijst, was de hoogte des altaers vier ellen, ende de breette van die lijst eene elle. Er

Er waren drie afzetfels, of lijsten, rondom het Altaer, die dezelve, in drie deelen, onderscheidden. Deze afzetfels dienden, voor de Priesteren, om, langs dezelve, het Altaer te kunnen rondgaen, denzelven schoon te maken, of andere nodige werken te verrichten. By elk een afzetfel opwaerds, werd het Altaer telkens ingetrokken. Van den grond, tot den eersten lijst, of omgang, was het eerste deel des altaers 2 ellen hoog, zijnde de breette van dien omgang eene elle; dat gedeelte, het welk boven die eerste lijst was, werd eene elle smaller, aen elke zijde van het vierkant, dan dat gedeelte, het welk nader, aen den grond, was. Het tweede deel van het Altaer, tusschen den ondersten en bovensten omgang, was 4 ellen hoog, en de bovenste omgang zelvs eene elle breed, zodat het bovenste stuk des altaers wederom eene elle smaller was, aen elke zijde van het Altaer, dan het middenste gedeelte.

De onderste omgang heet hier de *kleinste*, en het bovenste, schoon smaller, de *grootste*, met betrekking, tot de hoogte.

15. Ende de Harel, dat is het bovenste gedeelte van het Altaer, was vier ellen, derhalven was het geheele Altaer 10 ellen hoog, zijnde het onderste deel 2, en het middenste 4 ellen, vergel. vs. 14; ende van den Ariël voorts opwaerts, de vier hoornen.

Het Brandoffer-Altaer, byzonder het bovenste gedeelte, heet hier de *Harel*, dat is de *berg van God*, misschien omdat dezelve zich, in den Voorhov, als een berg vertoonde, en omdat de Priesters, tot denzelven, als tot eenen berg, moesten opklimmen. Het geheele Altaer had dezelvde hoogte, als die van SALOMO, tien ellen namelyk, vergel. 2 Kron. IV: 1.

Het woord *Ariël* zegt een *leeuw Gods*. — Hier wordt de rooster of haerdstede bedoeld, die boven, in den Harel, hing. Deze rooster wordt *Ariël*, of een *leeuw Gods*, genaemd, omdat zy, door hare vlammen, als een sterke leeuw, de offeranden verslond. — Van dezen *Ariël voorts opwaerds*, waren, op den top des altaers, aen de vier hoe-

ken, *vier hoornen*, dienende, onder anderen, om de offerbeesten aen dezelve vast te maken. Zulke hoornen, of uitstekende hoeken, waren 'er ook aen het Altaer, in den Tabernakel, vergel. Exod. XXVII: 2.

16. De Ariël nu, twaelf [*ellen*] de lengte, met twaelf [*ellen*] breette, makende een volkomen vierkant aen zijne vier zijden.

17. Ende het affetfel, of bovenste vierkant, had veertien [*ellen*] in de lengte, met veertien [*ellen*] in de breette, aen sijne vier zijden. Er was namelyk, rondom de haerdstede, aen elke zijde, een lijst van eene elle, dit maekte aldaer, met het altaer zelve, die 12 ellen lang en breed was, vergel. vs. 16, eene lengte en breedte van 14 ellen; ende de rant, rontom het selve boveneinde van dat altaer, was de helft eener elle, maer dit vermeerderde de lengte en breedte van het Altaer niet, die rand was een koperen lijst van eene halve el breedte, die, tot het gemelde afzetsel, behoorde, en het zelve versterkte, ende de boesem daer aen, of de goot, die rondom den voet van het Altaer ging, vergel. vs. 13, was eene elle rontom, en vermeerderde gevolgelyk de lengte en breedte, met 2 ellen, ende sijne trappen, by welke de Priesters moesten opklimmen, waren siende nae 't oosten, zodat de opklimmende Priesters, naer het Westen, zagen, daer het Heilige was.

De HEER had Exod. XX: 26. wel uitdrukkelyk verboden, om, met trappen, tot het Altaer op te klimmen, om alle aenleiding, tot onbeschaemdheid, welke in de Godsdienstige plechtigheden der heidenen, zo gemeen waren, te doen vermijden. — Aen het Altaer van EZECHIEL evenwel waren trappen, en men mag, uit de hoogte van het Brand-Altaer, in SALOMONS Tempel, besluiten, dat 'er aen denzelven ook trappen geweest zijn 2 Kron. IV: 1. Dan men herinnere zich, dat de HEER naderhand, by de toerusting van den Tabernakel, ter vermijding van de ontdekking der schaemte, den Priesteren bevolen hebbe, linnen broeken aen te doen, vergel. Kap. XLIV: 18.

18. Ende hy seyde tot my; Menschen kint,

vergel. Kap. II: 1. ſoo ſeyt de Heere HEERE; Dit zijn de ordinantien, de afmetingen en het beſtek des altaers, ten dage als men hem, na de wederkeering der thans gevangene Joden, in den nieuwen Tempel, ſal maken: om, in mijnen plechtigen eerdienst, brand-offer daer op te offeren, ende om bloet daer op te ſprengen.

19. Ende gy ſult aen de Levitiſche Prieſteren, dewelcke uyt den zade Zadoks zijn, vergel. Kap. XL: 46, die tot my naederen (ſpreeckt de Heere HEERE) om my te dienen, geven, dat is bevelen, dat men geve, eenen varre, een jongh runt, eigenlyk *eenen zoon des runds*, en derhalven eenen jongen varre, ten ſond-offer.

20. Ende gy ſult een gedeelte van deſſelven bloet doen nemen, ende doen 't aen ſijne vier hoornen, die, boven op de vier hoeken des Altaers, zijn, ende aen de vier hoecken des affetſels, of der beide omgangen, langs welkē de Prieſters het Altaer konden rondgaen, ende aen den boven rant rontom, vergel. vs. 17. Dit alles moet, met het bloed van den geſlachten varre, beſtreken worden: alſo ſult gy hem ontſondigen, ende hem verſoenen, om den gemeenen vloek der zonde, die op alles ligt, van het Altaer wech te nemen, opdat hy eene heiligheid der heiligheden worde, om alles, wat het Altaer zal aenraken, te heiligen, vergel. Exod. XXIX: 36, 37. 2 Kron. VII: 8, 9.

21. Daer na ſult gy den varre des ſond-offers nemen: ende hy, uit de zonen Zadoks, die dit werk verrichten zal, ſāl hem verbranden in eene beſtelde plaetſe des Huyſes, buyten het heyligdom, in een der opene vakken van den buitenſten Voorhov.

22. Ende op den tweeden dagh ſult gy eenen volkomenen jongen geytenbock offeren ten ſond-offer: ende ſy ſullen den altaer ontſondigen, gelijck als ſy [*dien*] ontſondigt hebben met den varre.

23. Als gy een eynde ſult gemaeckt hebben van

't ontsondigen: [*dan*] sult gy, op den derden dag, eenen varre, een volkomen jongh runt, offeren, ende eenen volkomenen ram van de kudde.

24. Ende gy sultse offeren voor 't aengesichte des HEEREN, dat is, voor den Tempel, op het Brand-offer-Altaer zelven, Ende de Priesteren sullen sout daer op werpen, ende sullense offeren [*ten*] brand-offer den HEERE.

Op den derden dag, was *een einde gemaekt van het ontzondigen*. Niet dat het Altaer dan geheel ontzondigd was, om daerop te kunnen offeren, voor het volk. Dit moest eerst, na zeven dagen, geschieden, vergel. vs. 27; maer, op den derden dag en vervolgens, mogten de verdere offeranden der ontzondiging, op het Altaer zelven verbrand worden, daer de vorige van de twee eerste dagen, in den buitensten Voorhov, verbrand werden.

25. Seven dagen, sult gy dagelicks eenen bock des sond-offers bereyden: oock sullen sy eenen varre, een jongh runt, ende eenen ram van de kudde, [*beyde*] volkomen, bereyden.

26. Seven dagen sullen sy den altaer versoenen, ende hem reynigen: ende sijne handen, de handen der Priesteren namelyk, vullen met offeranden, om hen, tot het Priesterampt, in te wijden.

27. Als sy nu dese zeven dagen sullen voleyndt hebben; dan sal 't op den achtsten dagh, ende voortaen geschieden, dat de Priesters uwe brand-offeren ende uwe danck-offeren op den altaer sullen bereyden; ende ick sal een welgevallen aen ulieden en aen uwe offeranden hebben, wanneer zy, naer mijne wet, geschieden, spreeckt de Heere HEERE.

## HET XLIV. KAPITTEL.

B. *Dit Kap. behelst verscheidene inzettingen, welke de* HEER *wilde waergenomen hebben, in den dienst van den gemelden Tempel, wanneer de Joden, in hun Vaderland, zouden zijn wedergekeord.*

IN deze wetten, omtrent den Godsdienst en het Heiligdom, ontmoeten wy hier en daer vry wat onderscheid, tusschen deze en de Mozaische wetten. — Hieromtrent merken wy vooraf aen, dat dit onderscheid meer schijnbaer, dan wezenlyk zy, gelijk, in het vervolg, nader blijken zal. Daerenboven, schoon de schaduwachtige wetten, tot eene eeuwige inzetting, gegeven waren, en, zo lang de Oude huishouding duurde, moesten ſtand houden, zo kon evenwel de HEER, om wijze en heilige redenen, in deze en gene byzonderheden, veranderingen gebieden, vooral daer de tijden en gelegenheden van het Joodsche Gemeenebest, na de wederkeering der Joden uit Babel, merkelyk veranderd waren. Voeg 'er by, dat hier geenszins alle de Mozaische wetten herhaeld worden, maer alleen dezulke, in welke de HEER of iets nader bepalen, of eene kleine verandering maken wilde, alsmede de zodanige, welke, in verzuim en vergetelheid, geraekt waren.
Wy vinden hier twee voorname hoofddelen.

*A. Wetten, rakende de Oostpoort van den binnensten Voorhov, en den Vorst van Israël, vs.* 1-3.
*B. Bevelen, rakende de Prieters, en het Priester-ampt, vs.* 4-31.
*A. Ten aenzien der eerstgemelde wetten, vs.* 1-3.
*α. Wordt ons eerst de aenleiding opgegeven, by welke de Propheet deze wetten ontvangen heeft, vs.* 1.

1. Doe deed' hy, die my alles vertoonde, my

wederkeeren des weegs [*nae*] de poorte des buytenste heyligdoms, die nae 't oosten sag: ende die was toegesloten.

De *poorte des buitensten Heiligdoms*, *die*, *naer het Oosten zag*, was de Oosterpoort van het buitenste Heiligdom.

Zommigen verstaen, door het *buitenste Heiligdom*, het Voorhuis, waerin men kwam, voor dat men, in het Heilige, konde ingaen. Maer, volgens dit begrip, zou de Propheet, die, volgens Kap. XLIII, by den Altaer, en gevolgelyk in den Voorhov der Priesteren, was, hebben moeten voorwaerds gaen, daer hy in tegendeel gezegd wordt, achterwaerds gegaen te zijn: *hy deedt my wederkeeren*, derhalven ging hy, van het Heiligdom af. Ook had dit voorportael maer éénen eenigen ingang, zo dat de meer byzondere uitduiding van de Ooster poort onnodig zoude geweest zijn. — Onze erachtens wordt hier het binnenste Voorhov bedoeld, anders het Voorhov der Priesteren. Dit Voorhov heet, met recht, het *buitenste Heiligdom*. Het Heiligdom, omdat het behoorde, tot die afgezonderde plaets van 100 ellen, welke, van het gemene ruim des Tempelbergs, onderscheiden was, en omdat aldaer alleen de gewijde Priesters verkeren mogten. Evenwel was den Voorhov der Priesteren *het buitenste Heiligdom*, in tegenstelling van het Tempelhuis zelvs, het welk het binnenste Heiligdom genaemd wordt. Trouwens dezelvde plaets, die hier het buitenste Heiligdom heet, wordt Kap. XLVI: 1. de binnenste Voorhov genaemd.

Den Voorhov der Priesteren had drie poorten, ten Noorden, ten Zuiden, en ten Oosten. Ten Westen had men het binnenste Heiligdom. *De poort* derhalven *des buitensten Heiligdoms*, *die naer het Oosten zag*, is de Ooster poort van den Voorhov der Priesteren, welke zijn uitzicht had, recht uit, op het binnenste Heiligdom. — Van het Altaer nu, welken de Propheet bezichtigd had, keerde hy achterwaerds, naer de Oosterpoort van den Voorhov der Priesteren. Deze poort *was toegesloten*

*β. By deze gelegenheid gav de* HEER *den Propheet bevel, dat deze poort voor niemand mogt geopend worden, dan alleen voor den Vorst, vs. 2, 3.*

2. Ende de HEERE seyde tot my; Dese poorte sal toegesloten zijn, sy en sal niet geopent worden, noch yemant door deselve ingaen, om dat de HEERE, de Godt Israëls, door deselve is ingegaen: daerom salse toegesloten zijn.

Deze poort mogt niet geopend worden. — Maer dit schijnt blijkbaer te strijden, met Kap. XLVI: 1, alwaer bevolen wordt, dat de Oosterpoort van den Voorhov der Priesteren wel, op de zes werkdagen, zou gesloten zijn, maer dat zy moest geopend worden, op den Sabbathdag, en op den dag van de nieuwe maend. Dan de zwarigheid laet zich geheel uit den weg ruimen, wanneer men aenmerkt, dat deze wet hier moet verstaen worden, alleenlyk van de binnendeuren der Oosterpoort, met welke die poort uitkwam, in den Voorhov der Priesteren, en deze kon EZECHIEL, thans in den Voorhov staende, alleenlyk met zijne oogen beschouwen. Wanneer die binnendeuren gesloten waren, kon men niets zien van de buitendeuren dien poorte, welke uitkwamen in den Voorhov van Israël. — Hier wordt alleenlyk iets belast, omtrent de deuren der Oosterpoort, die, in den Voorhov der Priesteren, uitkwamen, niemand mogt 'er doorgaen, ook de Vorst zelve niet. Maer, volgens Kap. XLVI: 1. moest die poort, op den Sabbath, en de nieuwe Mame, aen den kant van Israëls Voorhov, daer zy anders, op de zes werkdagen gesloten was, geopend worden, en dan mogten de Israëliten, in deze poort, komen, om hunne aendacht te verrichten; maer niemand mogt, door die poort, henen gaen, in den Voorhov der Priesteren, ook de Vorst zelve niet. — Op den Sabbath, en de nieuwe Maen, mogt het volk, in deze poort, komen, zelvs mogt de Vorst daerin brood eeten, vs. 3, maer evenwel de toegang, tot den

Voorhov der Priesteren, moest, voor ieder een, gesloten blijven.

De reden was, *omdat de* HEER, *de God Israëls, door dezelve* poort, *is ingegaen.* — De Propheet had de *Heerlykheid des* HEEREN, welke te voren den Tempel verlaten had, Kap. X, wederom, van het Oosten, den Tempel zien inkomen, ten vertoge, hoe de HEER den nieuw te bouwen Tempel wederom betrekken, en, met zijne gunst, by Israël wonen zoude. Nu moest de Oosterpoort van den Voorhov der Priesteren gesloten blijven, opdat 'er, van die heuchelyke gebeurtenis, een steeds blijvend gedenkteeken wezen zoude.

Schoon nu de doorgang van deze Oosterpoort moest gesloten blijven, stond de HEER evenwel het gebruik van die poort zelve toe. In dit opzicht vergunde de HEER een voorrecht, aen den Vorst, vs. 3. Kap. XLV: 3. vinden wy een nader bericht, wanneer, en in hoe ver, het gebruik van die poort, aen het volk van Israël, was toegestaen.

3. De Vorst, of, wat den Vorst aengaet; de Vorst, die sal in deselve Oosterpoort van den Voorhov der Priesteren sitten, om broot te eten voor 't aengesichte des HEEREN: door den wegh van 't voorhuys der poorte sal hy ingaen, ende door den wegh van 't selve sal hy uytgaen.

De naem van *den Vorst* wijst ons naer de burgerlyke Regeerers. Het grondwoord kan wel eenen Koning beduiden, maer het heeft niet noodwendig deze beteekenis. Het zegt eigenlyk *eenen verhevenen.* Nu is elk een Koning wel een Vorst of verhevene; maer elk een Vorst, of verhevene, is juist geen Koning. Deze algemene benaming kan derhalven zeer voegzaem dat zoort van heerschers of bewindsluiden aenduiden, onder welke Israël, schoon in het eerst nog afhangelyk van de Persianen, evenwel als een vry volk, volgens deszelvs eigene wetten bestuurd, geleevd hebben.

Onder den ouden schaduwdienst, werden vele offeranden,

den, vooral de lov en dankoffers, alsmede de vrijwillige offeranden, met maeltijden, besloten. De offeraers kregen een gedeelte van de offeranden terug, waervan zy maeltijden hielden in de Heilige plaetsen, en vrolyk waren, voor het aengezicht des HEEREN, Deut. XII: 17, 18, 21. Dit heet hier *brood te eeten, voor het aengezichte des* HEEREN. — Wanneer nu de Vorst een offer bracht, zou het het hem vryſtaen, de offermaeltijd te houden, binnen de Oosterpoort van den Voorhov der Priesteren. Dit voorrecht zou hem, als een byzonder bewijs der Godlyke gunst, worden toegeſtaen, dat hy, in de Oosterpoort, door welke de *Heerlykheid des* HEEREN gegaen was, offermaeltijden houden mogt, daer de gemene Israëliten zich, met min heilige plaetzen, vergenoegen moesten.

Evenwel wordt 'er deze bepaling bygevoegd: *door den weg van het voorhuis der poorte, zal hy ingaen, en door den weg van het zelve, zal hy uitgaen.* — Men verbeelde zich de meermalen gemelde poort, als eenen gang, van weerskanten met deuren gesloten, zo aen de binnenzijde, naer den Voorhov der Priesteren, als aen den buiten kant, naer den Voorhov der Israëliten. Nu moest de Vorst altoos, van de Oost- of buitenzijde, door den Voorhov van Israël, in deze poort komen, en, wanneer hy zijnen offermaeltijd geëindigd had, moest hy, langs dienzelvden weg, wederom uitgaen. Door de Wester- of binnenſte deur van de Oostpoort, mogt hy niet gaen; deze moest, om de gemelde reden, gesloten blijven

*B. Hierop volgen de bevelen, rakende de Priesteren, en het Priester-ampt, vs. 4-31.*

*α. Vooraf gaet een algemeen bericht, van de plaets en wijs, op welke deze bevelen aen den Propheet gegeven werden, vs. 4, 5.*

4. Daer na bracht hy my des weegs der noorderpoorte, hy leidde my rechts af, langs den weg, tus-

fchen het Altaer, en de Noorderpoort, en nadat ik dat Altaer was voor bygegaen, deed hy my links af draijen, naer den Tempel zelven toe, zodat ik byna recht voor aen den Huyse des Heeren, of het Tempelgebouw zelve, was; ende ick sagh den ingang van het Heilige, en van het Heilige der Heiligen, open ftaen, ende siet de heerlickheyt des HEEREN hadde het Heilige en het Heilige der Heiligen van het huys des HEEREN vervult, verg. Kap. XLIII: 2, doe viel ick, van vrees en eerbied, op mijn aengesichte, ter aerde neder.

5. Ende de HEERE seyde tot my; Menschen kint, verg. Kap. II: 1, set 'er uw herte op, let nauwkeurig, op het gene gy zien en horen zult, om het zelve diep in uw gemoed in te prenten, ende siet met uwe oogen, naer het gene u zal vertoond worden, ende hoort met uwe ooren aendachtig, naer alles wat ick met u spreken sal, van alle insettingen des huyses des HEEREN, ende van alle sijne wetten, betreffende mijnen plechtigen eerdienst: ende set uw herte, let nauwkeurig, op den ingangh des Huyses, met alle uytgangen des heyligdoms, dat is, op den ingang van het gebouw, en den uitgang of poorte van het Voorhuis der Priesteren, welke, met het huis, het Heiligdom uitmaken: want uw aendacht moet vooral bepaeld zijn, tot de bediening van het Priester ampt, het welk zijne betrekking heeft, tot dien ingang en uitgang.

Het is waer, alle de wetten, omtrent den plechtigen eerdienst, waren uitvoerig, door MOSE, beschreven. Maer wegens het schroomelyke verval, het welk de godloosheid der Priesteren veroorzaekt had, wilde de HEER eenige voorname wetten van nieuws inprenten en van vervalsching zuiveren. Daerenboven wilde de HEER eenige nadere verklaringen geven, en zommige veranderingen maken, overeenkomftig de omftandigheden van den tijd.

6. Vs.

*β. Vs. 6-30. worden de wetten, omtrent de bediening van het Priester-ampt, breedvoerig opgegeven.*

*a. Eerst worden de persoonen bepaeld, die het Priester-ampt moesten waernemen. vs. 6-16, en*

*b. Daerna het werk beschreven, het welk zy verrichten moesten, vs. 17-34.*

*a. Ten aenzien der Persoonen, vs. 6-16.*

*a. Werden de zulken uitgesloten, die den HEER mishaegden, vs. 6-9.*

6. Ende segt tot dien wederspannigen hoop, tot het diepbedorven huys Israëls: Soo seyt de Heere HEERE: 't Is te veel, en te groot, voor ulieden, gy wederspannige Joden, het gene Ik met u voor heb, dat Ik my wederom met u bemoeijen wil; het is te veel en te groot voor ulieden, gy trouwloze Priesterschaer, dat gy my wederom dienen zult, in mijn Heiligdom, en dat Ik daertoe op nieuws mijne inzettingen geven zal; dit voorrecht zijt gy geheel onwaerdig, van wegen alle uwe grouwelen, o huys Israëls:

7. Dewijle gylieden, o Priesters, die de voornaemste oorzaken zijt van het ingekropen verderv, vreemde, of *kinderen der vreemden*, dat is Heidenen, menschen uit andere volken, die, in mijn huis, niet komen mogten, daerin hebt toegelaten, of, binnen het zelve, ingebracht, onbesnedene van herten, ende onbesnedene van vleesche, afgodische en onreine Heidenen, om in mijn heyligdom te zijn. Gy hebt deze vreemden toegelaten, niet alleen in den buitensten Voorhov, maer ook in de poorten, met de kamers, en in den Voorhov der Priesteren, voornamenlyk met oogmerk, om dat Heiligdom, door afgodery, te ontheyligen, [*te weten*] mijn huys, het welk, aen My en mijnen dienst, geheiligd was, verg. Kap. VIII, als gy mijn broot of *spijs*, dat is mijne offeranden, verg. Lev. III: 11. XXI: 8, het vette, of de spijs-offers, bestaende uit meel

bloemen, oly, en honich, ende het bloet, of de brand-offers, waerby bloed gestort wordt, offerdet en voorgezet hebt, aen de drekgoden, verg. Kap. VIII: 16. 2 Kon. XXIII: 2 Kron. XXXIV., ende sy mijn verbont verbraken, daer zy het volk, door hunne voorbeelden, in de verfoeilykste afgodery, stijvden, neffens alle uwe grouwelen, verg. Kap. XXII.

8, Ende gylieden en hebt de wacht van mijne heylige dingen niet waergenomen, door een nauwkeurig opzicht te houden, over het heilig huisraed, de heilige vaten, en de heilige plechtigheden, en door zorg te dragen, dat al wat heilig was, in goeden staet bleve, dat 'er niets vervreemd, of, tot een verkeerd einde, gebruikt wierd: maer gy hebbet uselven, uit luiheid, [*eenige*] tot wachters mijner wacht gestelt in mijn heyligdom.

9. Alsoo seyt de Heere HEERE; Geen vreemde of Heidenen, die nog afgodery aenkleven, geen onbesneden van herte, noch onbesneden van vleesche, die nog den voorhuid heeft, sal in mijn heyligdom ingaen; niemand van eenigen vreemden, die in 't midden der kinderen Israëls is, zal immer in den Tempel komen.

II. *Vs.* 10-16. *worden de rechte dienaers van den Tempel beschreven.*

1. *De Leviten*, *vs.* 10-14.
2. *De Priesters*, *vs.* 16, 15.

10. Maer de Leviten, welker post het is, om het volk te leeren, en den Priesteren ten dienst te staen, in het wachthouden, aen de buitenposten, en het slachten van offerdieren, verg. Num, XVIII: 3., die verre van my geweken zijn, en zich, in afgodery, verlopen hebben, als Israël gingh doolen, die van my zijn afgedwaelt, hare dreckgoden achter na; deze Leviten sullen wel de rechtvaerdige straffen van hare ongerech-

tig-

tigheyt dragen: zy zullen slechts dienaers en wachters zijn, daer zy anders, tot hogere bedieningen, zouden bevorderd wezen.

11. Nochtans sullen sy, hoe zeer zy het verdiend hadden, van hun ampt niet ontzet worden, maer zy zullen in mijn heyligdom bedienaers zijn, en geringe diensten verrichten, [*in*] de ampten, eigenlyk *in de opzichten*, aen de buiten poorten des Huyses: want de Priesters hadden de wacht, aen de poorten van den Voorhov der Priesteren. Zy zullen de gemelde poorten, des avonds, sluiten, en, des morgens, openen, voorts wel zorg dragende, dat 'er gene onbevoegde personen, in den Tempel, komen; ende sy sullen het Huys bedienen, door de geschenken, welke gegeven worden, te bewaren, het opzicht te hebben over de vaten, de toonbroden te bakken, en andere lagere diensten te doen: sy sullen ook het brand-offer ende het slacht-offer voor den volcke slachten, ende sullen voor haer aengesichte staen om haer te dienen.

2 Kron. XXIX: 20-24, 32-34, komen de Priesters zelve voor, als die de offerdieren slachten, en het schijnt dat dit slachten, met den aenkleve van dien, voorheen den Priesteren en Leviten gemeen ware. Men mag 'er besluiten, dat de straf der Leviten nu daerin bestaen zoude, dat zy het grove en vuile werk, omtrent de offerdieren, verrichten moesten, dezelve binden, slachten, villen, en zuiveren, terwijl, voor de Priesteren, overbleev het ontvangen van het bloed, het zouten, de offeranden naer het Altaer te brengen, en den zegen daerover uit te spreken.

12. Om dat sy het volk, in de afgodery, ten dienste gestaen, en haerlieden gedient hebben voor 't aengesichte harer dreckgoden, ende den huyse Israëls tot eenen aenstoot der ongerechtigheyt, en de aenleidende oorzaken geweest zijn, dat Israël zo schroomelyk vervallen is: daerom heb ick mijne straffende hant tegen hen opgeheven, spreeckt de Heere

HEERE, dat ſy de ſtraf van hare ongerechtigheyt ſullen dragen.

13. Ende ſy en ſullen tot my niet naederen, om my het Prieſter-ampt te bedienen, ende om te naederen tot alle mijne heylige dingen, tot de allerheyligſte dingen: maer ſullen hare ſchande dragen, ende de ſtraf van hare grouwelen, die ſy gedaen hebben.

Er was, in de wet van MOSE, Num. XVIII: 3, reeds bepaeld, dat de Leviten in het ampt der Priesteren, niet treden mogten. Evenwel ſchijnen de Leviten zomtijds, om deze of gene reden, tot Priesterlyke bedieningen, bevorderd te wezen. Terwijl nu de hier bedoelde Leviten, in den dienst der afgoden, Priesterlyk werk verricht hadden, het welk aenleiding geven kon, dat die oude wet in onbruik raekte, wordt dezelve hier van nieuws plechtig geſtaevd; en, wat ook zomtijds, in min gewone gevallen, had plaets gehad, de HEER verklaert, dat de tegenwoordige Leviten, in hunne laegte, blijven zouden, tot eene ſtraf van hunne gepleegde grouwelen.

14. Daerom ſal ickſe ſtellen [*tot*] wachters van de wacht des Huyſes, tot poort- en dorpelwachters, en zy zullen, in den tweeden Tempel, zijn: aen allen ſijnen dienſt, ende aen alles wat daer in ſal gedaen worden.

De Leviten zouden, in den tweeden Tempel, aen het ſlaevsch en zwaerſte werk gezet en gehouden worden. Mogelyk zouden zommigen tot het werk der Gibeoniten en Nethinim, tot houtklovers en waterputters, gebruikt worden.

15. Maer of *ende* de Levitiſche Prieſters, de kinderen Zadoks, in wiens huis het Hogepriesterſchap, van Salomons tijden af, ervelyk geweest is, die de wacht mijns heyligdoms, in den vorigen Tempel, door Nebucadnezar verwoest, getrouwelyk hebben waergenomen, als de kinderen Iſraëls van my afdwaelden, om de afgoden der Heidenen te dienen, die ſul-

ſullen tot my naederen, en, tot mijne Altaren, komen, om my te dienen: ende ſullen voor mijn aengeſichte ſtaen, om my het vette, ende het bloet te offeren, ſpreeckt de Heere HEERE.

Denkelyk zijn zulke Priesters, die zich mede in de afgodery verlopen hadden, afgezet, en, tot lagere dienſten, verwezen.

16. Die ſullen in mijn heyligdom, in het Heilige van den Tempel, ingaen, tweemalen des daegs, zo om de lampen toe te ſtellen, als om het reukwerk aen te ſteken, ende die ſullen tot mijne tafel, het zy het reukaltaer, het zy de tafel der toonbroden, verg. Kap. XLI: 22, naederen om my te dienen: ende ſy ſullen mijne wacht waernemen.

*b. Vs.* 17-31. *wordt het werk beſchreven, het welk de Priesters verrichten moesten.*

a. *Eerst geevt de* HEER *bevel, omtrent de kleding der Priesteren, vs.* 17-19.

b. *Omtrent het hoofdhair, vs.* 20.

c. *Omtrent het onthouden van wijn, onder het dienstwerk, vs.* 21.

d. *Omtrent hunne huwelyken, vs.* 22.

e. *Daerop volgen zulke wetten, welke nadere betrekking hadden tot het werk der Priesteren, vs.* 23-27.

f. *Eindelyk worden hunne inkomſten bepaeld, vs.* 18-31.

17. Ende 't ſal geſchieden, als ſy tot de poorten des binnenſten voorhofs ſullen ingaen, om Priesterlyk werk te verrichten, dat ſy dan hunne gewone kleding, waerin zy, onder het volk, verkeeren, in de klederkameren, uittrekken, en linnen kleederen ſullen aentrecken: maer wolle en ſal op haer niet komen, als ſy dienen in de poorten des binnenſten voorhofs, ende innewaert, in het Heilige.

18. Linnen huyven, mutzen, of tulbanden, ſullen op haer hooft zijn, ende linnen onderbroecken

fullen op hare lendenen zijn : ſy en ſullen ſich niet gorden in 't ſweet.

*Zy zullen zich niet gorden, in het zweet.* Het kan zeggen, gelijk het ook de LXX opvatten, dat zich niet ſtijv en met geweld moesten gorden, zodat zy in het zweet kwamen. Of het kan te kennen geven, dat zy zich niet gorden moesten, wanneer zy zweetten, om niet bezweet, in het Heiligdom, te komen. — Het zweten en uitwademen was, op zich zelve, niet ongeoorloovd, ook konden het de Priesters niet voorkomen, daer zy, by heete vuuren, wezen moesten; maer evenwel, zy moesten zo veel mogelyk zorg dragen, om niet te zweten, opdat het zweet geen nadeel zou doen, aen de heilige klederen.

Maer waerom moesten de Priesters, in den dienst, linnen klederen dragen? — Omdat zy lugtiger waren, en best geſchikt voor het zware werk der Priesteren, als mede om het ſterk zweten voor te komen. Voeg 'er by, omdat de linnen klederen ongemeen fijn, kostbaer, en prachtig waren.

Van ſchoenen of zolen wordt niet geſproken, om dat de Priesters barrevoets gingen, tot een teeken van ootmoed en onderwerping, alsmede omdat allerlei onreinigheid de ſchoenen ligtelyk aenkleevt.

19. Ende als ſy, na het voleindigen van hun werk, in den Tempel, uytgaen tot den buytenſten voorhof [*namelick*] tot den buytenſten voorhof tot den volcke, om wederom, in de gemene maetſchappy der menſchen, te verkeren, ſullenſe hare heilige kleederen, in dewelcke ſy gedient hebben, uyttrecken, ende deſelve henen leggen in de heylige kledерkameren: ende ſullen andere gewone kleederen aentrecken, op datſe het volck niet en heyligen met met hare kleederen: want gemene dingen worden, door het aenraken van heilige dingen, gerekend geheiligd te worden, en daerdoor worden die heilige dingen verontheiligd, verg. Lev, VI: 28.

20. Ende ſy en ſullen haer hooft niet geheel glat af-

afscheeren, oock de locken niet langh laten wassen. Zy zullen in dit geval de middelmaet houden; behoorlick sullen sy hare hoofden bescheeren.

Men mag deze wet beschouwen, als eene nadere uitbreiding van het verbod, aen de Priesteren, om het hoofd niet kael te maken, in rouwbedrijv, Lev. XXI: 5. — De Priesters moesten het hoofd niet kael scheren, omdat dit de gewoonte was, by de afgodspriesteren onder de Heidenen. Ook moesten zy de lokken niet lang laten wassen, omdat dit niet overeenkwam, met de mutsen, welke zy dragen moesten, en omdat het optooijen van het hair te laeg was, voor dienaren van het Heiligdom.

21. Oock en sal geen Priester wijn drincken: als sy in 't binnenste voorhof sullen ingaen, moeten zy zich van den wijn onthouden.

Deze wet vinden wy reeds Lev. X: 9, maer zy wordt hier vernieuwd, om het ergelyk gedrag van zommige Priesteren, verg. Jes. XXVIII: 7, 8. — De wijn wordt hier den Priesteren niet volstrekt verboden, maer, op dien tijd, dat zy zich in den binnensten Voorhov onthielden, om dienst te doen, moesten zy zich van den wijn onthouden, niet alleen om een voorbeeld van onthouding te geven, maer ook voornamelyk omdat de HEER, in zijn paleis, het gebruik van den wijn, op het Altaer, alleen voor zich behouden wilde.

22. Oock en sullen sy haer geene (a) weduwe, ofte verstootene, tot wijven nemen: maer jonge dochters van den zade des huyses Israëls, ofte eene weduwe, die eene weduwe sal geweest zijn van eenen Priester, sullense nemen.

De Wet Lev. XXI: 7. wordt hier nader bepaeld, dat de Priesters gene weduw ter vrouwe nemen mogten, dan alleenlyk de weduw van eenen Priester, waertoe thans onbekende omstandigheden aenleiding kunnen gegeven hebben; en het losbandig huwelyken van zommige Priesters, voor en onder de Babylonische gevangenis, met Heiden-

(a) Lev. 21: 13, 14.

ſche verbodene vrouwen, Ezr. X: 18. Neh. XIII: 28. Mal. II: 13, maekte het herhalen en nader bepalen van deze Wet hoogstnoodzakelyk. Hier door wilde de HEER zorgdragen, voor de deftigheid en achtbaerheid van het Priester-ampt.

23. Ende ſy ſullen mijn volck [*onderſcheyt*] leeren tuſſchen het heylige ende onheylige, welke ſpijzen zy al of niet gebruiken, en welke offeranden, op het altaer, al of niet komen mogen: ende zy zullen hen bekent maken [*het onderſcheyt*] tuſſchen het onreyne ende reyne, door duidelyk te verklaren, welke perſonen gerechtigd of ongerechtigd zijn, om tot God en zijn huis te naderen, en in welke gevallen iemand, uit de vergadering des HEEREN, moet uitgeſloten worden. By dit alles, zullen zy den volke onder het oog brengen, dat de ſchaduwachtige reinheid en plechtigheden niet met al baten kunnen, wanneer zy niet voorkomen, uit een hart, het welk, door het geloov, gereinigd is.

24. Ende zy zullen ook het Richter-ampt waernemen, over eene twiſtſake; zo wel in het burgerlyke, als in het Godsdienſtige ſullen ſy, volgens mijne wetten, door Moſe gegeven, ſtaen om te richten; nae mijne rechten ſullen ſyſe richten, verg. Deut. XXI: 5. ende ſy ſullen mijne wetten ende mijne inſettingen op alle mijne geſette hoogtijden houden, ende mijne Sabbathen heyligen.

Er waren, onder Israël, verſcheidene feesten en *gezette hoogtijden*, zo grootere, als mindere. — Op deze hoogtijden moesten de Priesters zorg dragen, dat alles ſtichtelyk, en met orde geſchiedde, en dat de wetten, welke de HEER, door MOSE, had voorgeſchreven, nauwkeurig wierden in acht genomen. Ook was het hun plicht, het volk te onderrichten, nopens de beduidenis en het oogmerk van deze inſtellingen opdat zy leren mogten, alle Godsdienstoeffeningen, in het geloov te verrichten. — Vooral moesten zy *de Sabbathen*, en byzonder den weekelykſchen Sabbath, *heiligen*, door zorg te dragen, dat een ieder rustte van dagelykſchen arbied, waeromtrent, onder de Babyloniſche

nische gevangenis, een groot verval had plaets gehad, verg. Kap. XXII; 8, 26.

25. Oock en sal geen van hen tot eenen dooden mensche ingaen, of in een huis komen, daer een doode is, dat hy onreyn worde: maer evenwel om eenen vader, ofte om eene moeder, ofte om eenen sone, ofte om eene dochter, om eenen broeder, ofte om eene ongehuwde suster, die geens mans geweest en is, sullen sy sich mogen verontreynigen, en in het stervhuis komen.

Wanneer een Priester eene getrouwde zuster had, werd zy gerekend niet meer tot zijn huisgezin te behoren, maer tot dat van haren man te zijn overgegaen; en het spreekt van zelvs, dat hy zich, by het afsterven van zijne huisvrouw, in den gezegden zin, mogt verontreinigen.

26. Ende na sijner reyniginge, sullen sy hem seven dagen tellen.

Een gemeene Israëliet, die eenen dooden had aengeraekt, was zeven dagen onrein, op den derden en den zevenden dag moest hy, met het water der ontzondiging, besprengd worden, daerna moest hy zijne klederen wasschen, en zijn vleesch met water baden, Num. XIX: 11. Nu moest elk een Priester, in zulk een geval, voor zo ver hy een Israëliet was, deze zelvde reiniging ondergaen; maer vermits hy een heilig persoon was, die een dubbele betrekking had, en als Israëliet, en als Priester, zo was ook de trap van zijne onreinheid grooter. Om deze redenen moest hy, *na zijne reiniging*, dat is na het ondergaen der gewone reining van eenen gemeenen Israëliet, nog *zeven dagen tellen*, gedurende welke hy van verre moest staen, en zich onthouden van zijne heilige amptsverrichtingen.

27. Ende ten dage, als hy, na het verlopen van 14 dagen, in 't heylige sal ingaen, in den binnensten voorhof, om in 't heylige te dienen, sal hy sijn sond-offer offeren: spreeckt de Heere HEERE, verg. Lev. IV.

28. Dit [*nu*], het welk dadelyk ftaet bepaeld te worden, fal hen tot eene erffeniffe zijn. Offchoon zy geen ervdeel onder Israël hebben, gelijk de andere Stammen, zullen zy evenwel iets hebben, het welk zo goed zal zijn, als eene ervelyke bezitting (*b*). Ick, de Algenoeggame zelvs, ben hare erffeniffe, Ik zal hen rijkelyk onderhouden, en hun zo vele inkomften bezorgen, dat zy gene redenen hebben zullen, om zich te beklagen: daerom en fullet gy haerlieden geene befittinge van landerijen geven in Ifraël; zy zullen, door de andere Stammen, verfpreid zijn. Ick zelvs ben hare befittinge, en zal hun rijkelyk onderhoud verfchaffen.

29. Het fpijs-offer, ende het fond-offer, ende het fchult-offer, die fullen fy eten, dat gedeelte daervan namenlyk, het welk hun is toegelegd, verg. Lev. VI, VII; oock fal al 't verbannene, het welk my wordt voorgedragen, in Ifraël hare zijn. Verg. Lev. XXVII. Num. XVIII.

30. Ende (*c*) de eerftelingen aller eerfte, vroegfte en edelfte, landvruchten van alles, ende alle hef-offer van alles, van alle uwe hef-offeen, het zy eetwaren of vee, fullen der Priefteren zijn: oock fullet gy d'eerftelingen uwes deegs, en van alle gebak, Num. XV: 18-21· den Priefter geven, om den fegen op uwen huyfe te doen ruften, en opdat de Priefter voor u, om eenen zegen, bidde.

31. (*d*) Geen aes, van eenig dier, dat zijnen eigenen dood geftorven is, en waerin het bloed gebleven is, nochte dat verfcheurt is van 't gevogelte, ofte van 't vee, en fullen de Priefters, zo min als de gemeene Israëliten, immermeer eten, verg. Lev. XVII: 15. Exod. XXII: 31.

Alle deze wetten hadden eene geestelyke beduidenis, en vertoonden uitmuntende hielgoederen, welke

(*b*) Numer. 18: 20. Deuter. 18: 1, 2. (*c*) Exod: 13: 2. ende 22: 29, 30. Num. 18: 11. (*d*) Levit. 22: 8.

ke, in de Kerk van het Nieuwe Testament, byzonder in het laetst der dagen, by uitnemendheid zouden plaets hebben.

---

## HET XLV. KAPITTEL.

II. *Kap. XLV-XLVIII. wordt Israëls Burgerstaet beschreven, in welken de gemelde Tempel en Godsdienst zou plaets hebben.*

א. *Kap. XLV: 1-XLVI 18. vinden wy het Godlyk bevel, omtrent de verdeeling van Kanaan, en verscheidene zaken, welke de Israëliten, in het nieuw Gemenebest, moesten waernemen.*

ב. *Kap. XLVI: 19-24. verhaelt de Propheet, hoe zijn Geleidsman hem de keukens van het Heiligdom vertoond hebbe.*

ג. *Vervolgens beschrijvt hy het gezicht van de wateren, welke, uit den Tempel, voortvloeiden, Kap. XLVII: 1-12.*

ד. *Na dit alles gaet hy wederom voort, in de beschrijving van de landverdeeling, Kap. XLVII: 13-XLVII: 35.*

א. *In het eerste stuk, Kap. XLV: 1-XLVI: 18. ontmoeten wy*

A. *Een bevel, volgens het welk de Israëliten een aenmerkelyk gedeelte van Kanaan, tot een heiligheid, moesten afzonderen, en den* HEERE, *als een hef-offer, toewijden, Kap. XLV: 1-8.*

*A. Deels tot een Heiligdom, voor den* HEER, *en de Priesteren, zijne dienaren, vs. 1-4.*

*B. Deels voor de Leviten, vs. 5.*

*C. Deels voor de Stad, vs. 6.*

*D. Deels voor den Vorst, vs. 7, 8.*

Voor alle andere dingen, zorgde de HEER, dat er eene genoegzame plaets, ten dienste van zijn Heiligdom, en voor de Priesteren, deszelvs dienaren, wierde afgezonderd.

1. Als gylieden nu, zo zult gy, Ezechiel, mijnes namens, tot uwe gevangene landgenoten, fpreken, *als gy lieden nu*, in het lant Kanaan, zult wedergekeerd zijn, en het zelve fult doen vallen in erffenisse, om het wederom, onder de XII ftammen van Israël, te verdeelen, fo fult gy een hef-offer den HEERE offeren. Gy zult een zeker gedeelte van het beste des lands, als eenen eerfteling, aen den HEERE toewijden. Hier toe zal elk eene Stam het zijne toebrengen, zodat 'er, behalven de 12 deelen, voor de 12 onderfcheidene Stammen, een dertiende deel voor My zal worden afgezonderd. Dit dertiende deel zal gefchikt zijn, [*tot*] eene heylige plaetfe, van den lande, en, tot een heilig gebruik, worden afgezonderd; de lengte fal zijn, de lengte van vijf en twintigh duyfent [*meet rieten*], ende de breette tien duyfent: dat fal in fijne geheele grenze rontom heyligh zijn.

Het woord *meetrieten* ftaet niet, in den oorfprongelyken text, en is, in onze vertaling, geheel ten onrechte ingelascht. — Het meetriet komt hier in het geheel niet te pas. Het diende, om de maet van den Tempel, en deszelvs gebouwen op te nemen, maer niet om den vlakken grond af te meten. Daerenboven, wanneer wy hier aen meetrieten denken, zou de lengte van dit hef-offer de breedte van geheel Kanaan overtreffen. Voeg er by, dat hier, in het verband der zaken, in het geheel van gene meetrieten, gefproken worde, maer wel van ellen. — Het is derhalven alles duidelykst, dat hier ellen, en gene meetrieten, bedoeld worden.

Het gemelde hef-offer nu moest, in de lengte, Oost- en Westwaerd, 25000 ellen hebben, en de breedte moest zijn 10000 ellen, makende 6000 ellen ongeveer een uur gaens. — Dit langwerping vierkante ftuk land zou, *in zijne geheele grenze, rondom heilig zijn*, en, van het

het gemeen, tot een byzonder gebruik, worden afgezonderd.

2. Hier van sullen tot het heyligdom, dat is tot den platten grond van den Tempel en zijne Voorhoven, zijn, vijfhondert met vijfhondert, vierkant rontom: ende het sal vijftigh ellen hebben [*tot*] een buytenruym rontom.

Uit de opgegevene maten van de byzondere delen des Tempels, Kap. XL en XLI, is het bijkbaer, dat de platte grond een vierkant uitmaekte van 500 ellen, aen elke zijde. — De lengte van het Oosten, naer het Westen, was 500 ellen. De Oostpoort was 50 ellen, de buitenste Voorhov 50, de poort van den binnensten Voorhov 50, en die Voorhov zelvs 100 ellen, gevolgelyk was de lengte der Voorhoven, tot aen den Tempel zelve, 300 ellen. Hier by kwam de lengte van den Tempel 100 ellen, en de breedte van den buiten Voorhov, achter den Tempel, 100 ellen, gevolgelyk was de geheele lengte 500 ellen. — Even zo was het ook gelegen, met de breedte, van het Zuiden, naer het Noorden. Elk eene poort, door welke men, in den buitensten en binnensten Voorhov, ging, was van 50 ellen. Voor de 4 poorten derhalven moet men 200 ellen rekenen. De breedte der beide buitenste Voorhoven, aen elk eene zijde van 100, maekte te zamen 200 ellen. Hier by geteld de breedte van den binnensten Voorhov, 100 ellen, had men, in alles, 500 ellen.

Dit vierkant, waerin het Heiligdom gelegen was, had *een buitenruim rondom* van 50 ellen, zijnde de Voorhov der Heidenen, verg. Kap. XL: 5. Dit gav, aen elk eene zijde, nog 50 ellen, zodat de muur, die dit buitenruim omringde, aen elk eene zijde, 600 ellen lang ware.

3. Also sult gy meten van dese mate, de lengte Oost en Westwaerds, van vijf en twintigh duysent, ende de breette van tien duysent: ende daer in op den platten grond des Hef-offers, sal 't heyligdom, de Tempel, met deszelvs Voorhoven, zijn [*met*] het heylige der heyligen.

*Met het Heilige der Heiligen*, heeft onze Overzetting. — Doch het woordje *met* ſtaet niet in den grondtext. Ook is het *Heilige der Heiligen*, onder den naem van het Heiligdom, reeds begrepen. Wy zouden daerom liever het woordje *met* uitlaten, en het zo begrijpen, dat dit bepaelde gedeelte van het hefoffer *eene heiligheid der heiligheden* genaemd worde. Te weten het ganſche hefoffer, de geheele landſtreek, welke de Israëliten, voor den HEER, moesten afzonderen, was heilig. Ieder gedeelte evenwel was niet even heilig. Dat gedeelte, het welk, voor den Tempel en deszelvs Voorhoven, geſchikt was, werd beſchouwd als het allerheiligſte.

4. Dat gedeelte van het hefoffer ſal eene heylige plaetſe zijn van den lande; ſy ſal zijn voor de Prieſteren die het heyligdom bedienen, die naederen tot het Altaer, om den HEERE te dienen: ende 't ſal hen eene plaetſe zijn tot huyſen, ende eene heylige plaetſe voor 't heyligdom.

Dit gedeelte was een *heiligdom*, *eene heilige plaets*, welke, tot het Heiligdom, behoorde, en welke de HEER voor zich eischte, maer welke hy den Priesteren, zijnen dienaren, ſchonk, ten gebruike. — Om deze reden was die ſtreek lands, in vollen nadruk, eene heiligheid der heiligheden, verg. Kap. XLIV: 28. XLVIII: 10 12.

5. Voorts ſullen de Leviten, de mindere dienaers des Huyſes, oock de lengte hebben van vijf en twintigh duyſent, ende de breette van tien duyſent. Zy zullen ook een ſtuk lands hebben, even groot als dat der Priesteren, en onmiddelyk naest het zelve, haerlieden tot eene beſittinge, om aldaer hun verblijv te houden, wanneer zy de wacht van 's HEEREN huis niet moeten waernemen. Dit ſtuk lands zal hun zijn [*voor*] twintigh kameren.

Behoudt men onze Overzetting, dan zal de mening zijn, dat de Leviten, ter gemelder plaets, 20 rijen van kameren hebben zouden, volgens de lengte of breedte van dit langwerpig vierkant ſtuk lands: want wat zouden 20 enkele kamers, voor de geheele menigte der Leviten, geweest

zijn? —

zijn? — Volgt men ondertusschen de Overzetting der LXX: *voor steden om te bewonen*, dan is de zin, overeenkomstig den aert der zaken, allerduidelykst. Dit maekt wel een groot verschil, in onze tael, maer in het Hebreeuwsch is het onderscheid zeer gering. Althans dat de gemelde plaets, voor de Leviten, geschikt ware, om aldaer te wonen, blijkt klaer genoeg, niet alleen uit vs. 5, maer ook uit Kap. XLVIII: 13: 14.

6. Ende het derde stuk lands zal geschikt zijn, voor de Stad en derzelver dienaren, verg. XLVIII: 15-19: want [*tot*] besittinge van de stadt sullet gy geven, en afzonderen, de breette van vijf duysent, ende de lengte van vijf en twintigh duysent ellen. Dit stuk moet wel even lang zijn, als de twee voorheengemelde streken, maer het moet slechts de halve breedte hebben. Het moet liggen tegen over het heylig hef-offer, ten Zuiden van het deel der Priesteren, waeraen de bezitting der Leviten, ten Noorden, grenzen zal: want de Stad moet Zuidwaerds van den Tempel liggen, verg. Kap. XL: 2; voor het gantsche huys Israëls sal 't zijn, voor zo ver alle de Stammen, op de hoge Feesten, ter viering van dezelve, naer Jerusalem, zullen opgaen, en, op die Stad, dezelvde betrekking zullen hebben.

Het Hefoffer was gevolgelyk een stuk lands, geschikt ten deele voor de Priesteren, ten deele voor de Leviten, ten deele voor de Stad. Elk deel, gerekend Oost- en Westwaerds, had dezelve langte van 25000 ellen De breedte, van het Zuiden tot het Noorden, was, voor het der Priesteren en Leviten, elk 10000, maer voor de Stad 5000 ellen. Derhalven was de breedte der drie delen, zo als zy aen elkander grensden, te zamen ook 25000 ellen, makende juist een vierkant stuk lands. Het middelste deel was, voor de Priesteren, die, rondom het Heiligdom in het zelve gelegen, wonen moesten. Daer aen grensde Noordwaerds het deel der Leviten, dat even breed was, en het deel van de Stad, het welk maer halv zo breed was, lag aen de Zuidzijde van dat der Priesteren. — Terwijl nu Kanaan, van het Oosten tot het Westen, of van de

Jordaen, tot aen de Middellandsche zee, veel breder was, dan 25000 ellen, zijnde de lengte van ieder deel, en de Stammen, volgens die gansche breedte, verdeeld werden, zo bleev 'er, aen ieder zijde van het Hefoffer, ten ten Oosten en Westen, nog een aenmerkelyk deel over.

7. De Vorst nu sal [*sijn deel*] hebben van dese ende van gene zijde des heyligen hef-offers ende der besittinge der stadt, voor aen 't heyligh hef-offer, ende voor aen de besittinge der stadt; van den westerhoeck westwaert, ende van den oosterhoeck oostwaert: ende de lengte sal zijn tegen over een der deelen, van de westergrenze tot de oostergrenze toe.

Het stuk gronds, het welk den Vorst wordt toegelegd, was in twee delen gescheiden, het eene aen de Oost, en het ander aen de Westzijde van het Hefoffer, zich uitstrekkende, Oostwaerds tot aen de Jordaen, en Westwaerds tot aen de Middelandsche zee, ter lengte, aen elk éene zijde, van bykans 7 uuren gaens, terwijl de breedte, aen weerskanten, gelijk was, aen die van de drie delem des Hefoffers, dat is 25000 ellen, of ruim 4 uuren gaens.

Alleenlyk vordert de laetste bepaling eenige opheldering: *de lengte zal zijn, tegen over één der delen, van de Wester grenze, tot de Oostergrenze, toe.* — De lengte zal zijn, *tegen over*, dat is, volgens de beteekenis van het grondwoord, *gelijkzijdig*, zich uitstrekkende evenwijdig, of, gelijk wy gewoon zijn te zeggen, paralel *aen een der delen*. Maer welke *delen* worden hier bedoeld? Zommigen verstaen het, van die delen der Stammen, welke onmiddelyk, aen het land van den Vorst, grensden, dat van Juda namenlyk ten Noorden, en van Benjamin ten Zuiden. Dan zullen de volgende woorden, *van de Westergrenze, tot de Oostergrenze, toe*, aenduiden, dat dit deel van den Vorst gelijkzijdig lopen zoude, met een ieder van die delen, zich even zo ver uitstrekkende, Oostwaerds tot aen de Jordaen, en Westwaerds tot aen de Middellandsche zee. Maer deze

op

opvatting is minder aennemenlyk, omdat 'er eerst naderhand, Kap. XLVIII, van de delen der ftammen, gefproken wordt. — De geheele zaek zal duidelyk wezen, wanneer men de woorden, op deze wijs, vertaelt: *de lengte zal zijn tegen over, gelijkzijdig aen een ieder der delen*, van welke tot nog toe gefproken is, aen ieder der delen van het Hefoffer namelyk, zo als het zelve het deel en der Priefteren, en der Leviten, en der Stad, in zich bevatte; aen ieder van deze delen, zal de lengte gelykzijdig zijn, *zo wel aen de Wester, als aen de Ooster grenze*, dat is, zy zal ook van 25000 ellen zijn.

8. Dit lant aengaende, 't fal hem tot eene befittinge zijn in Ifraël; de Vorst zal het in eigendom hebben, de inkomften en voordeelen van deze uitgeftrekte ftreek lands zullen voor hem zijn, ende mijne Vorften, die, uit mijnen naem, en van mijnent wege, over Israël het beftuur voeren, en voor welken Ik gezorgd heb, dat zy een genoegzaem inkomen hebben, en fullen mijn volck, door allerlei knevelaryen, gelijk in vorige tijden maer al te veel gefchied is, niet meer verdrucken, maer den huyfe Ifraëls het lant, het welk ieder, volgens de verdeeling der ftammen, is toegewezen, ongeftoord laten bezitten, nae hare ftammen.

Anders zou het *niet meer verdrukken* kunnen te kennen geven, dat de Vorften, in het vervolg, gene tienden en fchattingen, van het volk, zouden eisfchen, maer zelvs een rykelyk inkomen hebben, uit de hun toegewezen landeryen. — Althans deze opvatting komt ongemeen wel overeen, met de vermaning, tegen geweld en verftooring, vs. 9—

Voorts wijst het zich van zelvs, en uit het beredeneerde by Kap. XLIV: 3, dat hier, onder den naem van den Vorst, burgerlyke Bewindslieden, ZERUBBABEL en zijne opvolgers, bedoeld worden.

Dit bevel, om een aenmerkelyk gedeelte van Kanaan, tot eene heiligheid, aftezonderen vs. 1-8, is wederom een duidelyk bewijs, dat deze gansche Godfpraek moet befchouwd worden, als een voorfchrivt, volgens het welk

de Joden zich te gedragen hadden, by hunne herstelling in Kanaan. — Maer, zal men zeggen, de verdeeling van Kanaan, welke hier en Kap. XLVIII. voorkomt, verschilt aenmerkelyk van die, welke, ten tijde van JOSIA, gemaekt is. Het is zo. Dan mag men daeruit besluiten, dat wy niet, aen het eigenlyk Kanaan, te denken hebben, het welk, vooral Kap. XLVII, en XLVIII, zo nauwkeurig, in deszelvs grenzen, beschreven wordt? Daerenboven houde men wel in het oog, dat Israël zich, by de eerste inneming van Kanaan, niet naer Gods bevel gedragen hebbe, door het verdrijven van alle de vorige bezitters. Hadden zy dit gedaen, dan zou de verdeeling geheel anders gevallen zijn, en misschien, wat de hoofdzaek aengaet, even zo, als zy hier voorkomt; behalven dit deel voor den Vorst, het welk toen nog niet te pas kwam. Voeg 'er by, dat twee en eene halve stam zich, over de Jordaen, gevestigd hadden, daer nu alle de XII stammen, binnen het eigenlyk gezegde Kanaan, tusschen de Jordaen en de Middellandsche zee, wonen zouden.

Evenwel willen wy den geestelyken zin niet uitsluiten. Veelal beschouwt men dit Hef-offer, als eene afbeelding van Gods Kerk, onder het Nieuwe Testament, byzonder in het laetst der dagen, welke hier, als een byzonder eigendom des HEEREN, zou beschreven worden, in hare uitgestrekte grootheid, zekere veiligheid, en uitmuntende voorrechten. — Dan, terwijl het Heiligdom zelvs een zinbeeld is der Euangeliekerk, zouden wy dit gansche stuk liever beschouwen, als eene afbeelding van Gods byzondere lievdezorg, voor de Euangeliekerk, zo ten aenzien der voorrechten van alle de leden, in derzelver byzondere betrekkingen, als met opzicht tot de algemeene veiligheid.

B. *Hierop volgen eenige bevelen, aen de Vorsten van Israël, zo omtrent het handhaven van gerechtigheid, als omtrent de offeranden, welke zy en het volk moesten aenbrengen, vs. 9— Kap. XLVI: 18.*

*A. Vooreerst omtrent het handhaven van gerechtigheid, vs. 9-12.*

*α. Vs. 9. Vinden wy een meer algemeen bevel, aen Israëls Vorsten, om zich, in de bestuuring van zaken, behoorlyk te gedragen.*

*β. Vs. 10-12. eene meer byzondere bepaling, omtrent de maten en munten, welke de Israëliten gebruiken moesten.*

9. Alsoo seyt de Heere HEERE; 't Is te veel voor u, of *het is meer, dan genoeg, voor u!* gy Vorsten Israëls. De grouwelen, aen welke gy u hebt schuldig gemaekt, zijn groot en vele. Het is meer dan tijd, dat gy afstand doet, van uwe boosheid; doet daerom geweld ende verstooringe wech, laet u niet langer, door gierigheid, vervoeren, om de ingezetenen, door knevelaryen en geweld, uit te mergelen, ende doet integendeel recht ende gerechtigheyt: neemt uwe uytstootingen op van mijn volck, gebruikt alle mogelyke zachtheid, in het invorderen van schattingen, schudt onvermogende lieden niet uit hunne bezittingen, spreeckt de Heere HEERE, de allerhoogste Richter.

10. Draegt zorg, dat overal eenerlei maten en munten in gebruik zijn. Eene rechte en onbedrieglyke (*a*) wage en weegschael, met eenerlei weegstenen, alle van de vereischte zwaerte, ende een recht Epha voor drooge; ende eenen rechten Bath, voor natte waren, alle van de vereischte groote, sult gylieden hebben, om daermede te wegen.

11. Een Epha, ende een Bath sullen van eenerleye mate en even groot zijn, zo dat een Bath het tiende deel van een Homer houde. Deze Homer zal de grootste maet zijn, naer welke de kleinere maten gemaekt moeten worden. Even zo zal oock een Epha het tiende deel van eenen Homer zijn, de mate daer van sal insgelyks zijn nae den Homer.

Vergelyk, over deze mate, onze *Inleiding tot* EXODUS, p. XLIII, XLIV.

(*a*) Levit. 19: 35, 36.

12. Ende wat de munten aengaet; de (*b*) ſikel ſal zijn van twintigh Gera: twintigh ſikelen, vijf en twintigh ſikelen, ende vijftien ſikelen, dat is 60 ſikelen ſal ulieden een pont of *Maneh* zijn.

Vergelyk, over deze muntſpecien, de aengehaelde plaets, p. XLV. — Dat hier nu, niet in eens 60 ſikelen genoemd worden, maer 20 ſikelen, 25 ſikelen, en 15 ſikelen, zal daerdoor veroorzaekt zijn, dat 'er, in dien tijd, onderſcheidene munten waren, van 20, van 25, en van 15 ſikelen.

*B. Vs.* 13-25. *ſchrijvt de* HEER *ettelyke meer byzondere inzettingen voor, betreffende de offeranden, vs.* 13— *XLVI:* 18.

*α. Eerst ten aenzien van de gewone offeranden, vs.* 13-16.

*β. Daerna meer byzonder betrekkelyk de offeranden, op de Feestdagen, vs.* 17-25.

13. Dit is het hef-offer, dat gylieden offeren ſult: het ſeſte deel eenes Epha van eenen Homer tarwe; oock ſullet gy het ſeſte deel eenes Epha geven van eenen Homer gerſten.

De HEER had oudtijds verſcheidene bevelen gegeven, omtrent de Hefofferen, waerdoor de Israëliten verplicht waren, het een en ander, by verſchillende gelegenheden, en tot zeer onderſcheidene einden, van hunne bezittingen aftezonderen, het welk zy tot de Prieſteren brachten, die hetzelve, voor het aengezicht des HEEREN, in de hoogte heften en bewogen, tot een teeken, dat het den HEERE wierd aengeboden. — Hier worden wy duidelyk bepaeld, tot die hefofferen, welke, uit de inkomſten der Israëliten, den HEERE moeſten geheiligd worden. Dit alles wordt nader bepaeld, ten aenzien van de drooge waren, als tarwe en gerſte vs. 13, van de natte waren, als oly vs. 14, en van het klein vee vs. 15.

Ten aenzien van de drooge waren, tarwe en gerſte vs. 13. — *Eene Epha* was een tiende deel *van eenen Homer.*

Het

(*b*) Exod. 30: 13, Lev. 27: 25. Num, 3: 47.

Het zesde deel derhalven eenes *Epha*, was een zestigste gedeelte van een Homer. Van elk eenen Homer tarwe of gerste, moesten de Israëliten een zestigste gedeelte ten Hefoffer geven. Indedaed eene zeer matige en geringe belasting, welke evenwel, voor de Priesterer, een aenzienlyk inkomen zal opgebracht hebben. — Nog kleiner was het Hefoffer van de oly vs. 14.

14. Aengaende de insettinge van olie, van een Bath olie; [*gy sult offeren*] het tiende deel van een Bath uyt een Cor, [*'t welck*] is een Homer van tien Bath: want tien Bath zijn een Homer.

Van de oly moesten de Israëliten den HEERE toewijden, *het tiende deel van een Bath.* Nu had men, *in een Cor* of *Homer*, zijnde even grote maten, *tien Bath.* Gevolgelyk was het 10de deel van een Bath, het 100ste gedeelte van een Cor of Homer, zodat de Israëliten, van hunne oly, slechts het 100ste gedeelte geven moesten.

15. Voorts een lam uyt de kudde, uyt de twee hondert, van twee honderd lammeren één, uyt het waterrijcke lant, en de grasrijkste weiden van Israël, daer het vee best gevoed wordt. Deze hefofferen zullen dienen tot spijs-offer, wat de tarwe, gerst, en oly aengaet; ende tot brand-offer, wat de lammeren betreft, ende tot danck-offeren, ter erkentenis van ontvangene weldaden. Het brandoffer zal dienen, om versoeninge over hen te doen, die het zelve aenbrengen, en, door oplegging der handen, de schuld van hunne zonden, op het offerdier, overdragen, spreeckt de Heere HEERE.

16. Al het volck des lants zal de gemelde hefofferen opbrengen, zy sullen in dit hef-offer zijn: voor den Vorst in Israël.

De laetste woorden, *zullen in dit hefoffer zijn*, *voor den Vorst in Israël*, zijn vry duister. — Zommigen vertalen het *tot aen den Vorst*, en dan zou de meening zijn, dat alle de Israëliten, tot deze hefofferen, zouden verplicht zijn, behalven den Vorst. Maer dit is zeer gedrongen. — Anderen zetten het over, *tot aen den Vorst toe*, dat is alle Israëliten, de Vorst zelvs niet uitgesloten. Maer de Vorst be-

hoorde reeds tot het volk. — Nog anderen nemen het op deze wijs *aen den Vorst zal het gansche volk dit Hefoffer opbrengen*, de Vorst zal, met de inzameling van dit Hefoffer, en de uitdeeling daervan aen de Priesteren, belast zijn. Dan de offeranden werden, niet aen den Vorst, maer regelrecht aen de Priesteren, gebracht. — Het allereenvouwigst is, dat wy deze woorden, tot het volgende vers, brengen, en dus vertalen: *wat aengaet den Vorst in Israël, zijn deel of plicht zal zijn, te geven de brandofferen, het spijsoffer, en het drankoffer, op de feesten* enz.

*Omtrent dit Hefoffer, kan men drie vragen voorstellen.*

1. Was dit Hefoffer eene buitengewone gift, voor eens, of eene gewone schatting, welke Israël jaerlyks moest opbrengen? — Onzes erachtens moet de zaek, op de laetste wijs, begrepen worden. Hier was een voorschrivt, volgens het welk de Godsregeering, in Kanaan, niet alleen moest vernieuwd, maer ook in stand gehouden worden. Voeg 'er by, dat de bevelen, welke voorgaen en volgen, bestendig moesten plaets hebben.
2. Welk spijs, brand, en dankoffer wordt hier bedoeld? Het Godlyk voorschrivt vordert hier juist dat gene, het welk tot het dagelyksch offer behoorde. Er wordt derhalven geoogd, op het dagelyks spijs- en brandoffer, des morgens en des avonds, waerby, ter gelegenheid der hervorming, onder den vromen HISKIA, ook dankofferen gevoegd werden, 2 Kron. XXXI: 2, 3. Daerenboven wordt vs. 17. gesproken, van de offeranden, op de feesten, en gezette tijden.
3. Had dan zoortgelyk eene heffing, voor het dagelyksch offer, ook plaets, onder den eersten Tempel? — By de eerste instelling, schijnt het dagelyksch offer bekostigd te zijn uit de schatten van den Tempel. Maer misschien had 'er zodanig eene heffing plaets, by de hervorming onder HISKIA, waertoe de verminderde inkomsten van den Tempel wel ligt aenleiding gegeven hebben. Althans elk, die zich de gesteldheid der Joden, by hunne

we-

wederkeering in Kanaan, herinnert, als mede wat 'er, ter herstelling van den openbaren Godsdienst, vereischt werd, zal van zelvs begrijpen, dat de HEER gewichtige redenen had, om, op de gemelde wijs, voor het dagelyksch offer te zorgen.

*β. De meer byzondere offeranden, op de Feestdagen, worden voorgeschreven, vs. 17-25.*

*a. Vs. 17. vinden wy des* HEEREN *bevel, omtrent de verzorging van het gene, tot die meer byzondere offeranden, vereischt werd.*

*b. Daerna wordt een ieder derzelver afzonderlyk meer opzettelyk beschreven, vs. 18-25.*

17. Ende het sal den Vorst opliggen [*te offeren*] de brand-offeren, ende het spijs-offer, ende het dranck-offer, op de feesten, ende op de nieuwe maenden, ende op de Sabbathen, op alle gesette hoogtijden des huyses Israëls: hy sal het sond-offer, ende het spijs-offer, ende het brand-offer, ende de danck-offeren doen, om eene schaduwachtige versoeninge te doen voor den huyse Israëls, ter afwending van tijdelyke straffen.

Volgens de vertaling en invulling van de Onzen, zijn de eerste woorden eenigzins duister. Dan het woord *offeren* staet niet in den grondtext, en alles zal duidelyk wezen, wanneer men het, naer den letter, vertaelt; *en op den Vorst zal zijn*, dat is, het zal de plicht van den Vorst wezen, te geven en te verzorgen, *de brandofferen, en het spijsoffer, en het drankoffer, op de* na te noemene *feesten, en op de nieuwe maenden, en op de Sabbathen, en op alle gezette hoogtijden des huizes Israëls*, dat is, by alle gelegenheden, wanneer het gansche volk, op eenen bepaelden tijd, tot den openbaren Godsdienst, plechtig zamenkomt. By alle deze gelegenheid, zal des Vorsten plicht en werk wezen, om voor de vereischte offeranden te zorgen. *Hy zal het zondoffer, en het spijsoffer, en het brandoffer, en de dankofferen doen*, dat is, de Vorst zal niet alleen zorgen voor het nodige, tot de of-

feranden, maer ook voor de toebereiding, dat alles geschiede volgens het voorschrivt des HEEREN. — Zo hadden ook DAVID en SALOMO, reeds in hunnen tijd, gedaen 2 Sam. VI: 17, 18. 1 Kon. III: 4.

18. Alsoo seyt de Heere HEERE; In de eerste [*maent*] Nisan, op den eersten der eerste maent van het Kerkelyk jaer, sult gy eenen volkomenen varre, een jongh runt, of *eenen zoon des runds*, aen welken geen het minste gebrek is, nemen: ende gy sult het heyligdom ontsondigen, en reinigen.

19. Ende de Priester sal van het bloet des gemelden sond-offers, in een sprengbekken, nemen, ende doen of strijken 't aen de posten der deuren des Huysses, door welke men in den Tempel gaet, ende aen de vier uitstekende hoecken van het bovenste affetsel des brandoffer-altaers: ende aen de posten, eigenlyk *aen de post* van de poorte, dat is, aen elke post van ieder poorte des binnensten voorhofs. Dusdoende zal het geheele Altaer, en de gansche Voorhov der Priesteren, als ontzondigd en gereinigd worden aengemerkt.

20. Alsoo sult gy oock doen op den sevenden in die gemelde maent Nisan. Dan zult gy dezelvde plechtigheid doen herhalen, van wegen den afdwalenden, die, uit onwetendheid, gezondigd en zich verontreinigd heeft, vergel. Lev. IV: 13. V: 17, 18, ende van wegen den slechten of onwetenden, die, uit gebrek van doorzicht, verzuimd heeft, ter verzoening van de eene of andere misdaed, te offeren; alsо sult gylieden het Huys, den Tempel en deszelvs binnensten Voorhov, versoenen, en van alle besmetting reinigen.

Zommigen zijn van oordeel, dat hier de inwijding en ontzondiging van den binnensten Voorhov bedoeld worde, welke, na de herbouwing van den Tempel, voor eens geschieden moest; gelijk 'er, van het Brandältaer, gezegd wordt, Kap. XLIII: 19-27. — Dan dit begrip komt ons gansch niet aennemelyk voor, te minder, omdat de plechtigheden, welke vs. 21. en vervolgens vermeld worden, jaerlyks geschieden moesten. Voeg 'er by, dat deze ontzon-

zondiging, op den 7de van Nisan, moest herhaeld worden, van wegen den afdwalenden en slechten. — Onzes erachtens wordt 'er daerom gezien, op eene jaerlyksche ontzondiging.

Dit bevel was derhalven nieuw, maer het was eenigzins noodzakelyk geworden, uit hoofde der snode verontreinigingen, welke, in den eersten Tempel, zo menigmalen hadden plaets gehad; en wat was 'er betamelyker, dan dat elk een jaer aenvangen wierd, met eene vernieuwde ontzondiging van den Tempel en den Voorhov, het welk, door zo vele zondige Priesters en Leviten, bediend werd. Deze telken jare herhaelde plechtigheid was recht geschikt, om Israël diepe indrukken te geven, van Gods vlekkeloze heiligheid, en om de besprenging van MESSIAS bloed, ter rechtvaerdiging en heiligmaking, levendig af te schilderen.

Het is waer, wy vinden nergens gemeld, dat de Joden deze jaerlyksche ontzondiging van het Heiligdom onderhouden hebben; maer het kan evenwel geschied zijn, offschoon wy 'er geen bericht van vinden, in de weinige stukken, welke wy hebben, van de geschiedenis der Joden, na hunne wederkeering uit Babel. Daerenboven, gesteld dat de Joden deze plechtigheid nimmer verricht hebben, dan kan men daeruit nog geenzins besluiten, dat zy zodanig een bevel niet gehad hebben, daer er niets bekender is, dan dat de Joden zich, na de wederkeering uit Babel, aen veelvuldige ongehoorzaemheid, omtrent des HEEREN wetten, hebben schuldig gemaekt.

21. (c) In de gemelde eerste [*maent*] Nisan, op den veertienden dagh der maent, sal ulieden het Paeschen zijn: een feest van seven dagen; ongesuerde brooden sal men eten.

De wet van het Paeschlam bleev dezelve, zo als zy Exod. XII. was voorgeschreven; elk moest zijn eigen lam aenbrengen, en, op de voorgeschreven wijs eten, alleenlyk werd 'er eenige verandering gemaekt, omtrent *het feest*

(c) Exod. 12: 3, 6, 18. ende 23: 15. Levit. 23: 5. Numer. 9: 5. ende 28: 16, 17. Deut. 16: 1.

*van zeven dagen*, omdat Israëls omstandigheden veranderd waren. Te weten nu hadden zy eenen Vorst, het welk, by de eerste instelling, gene plaets had. Deze moest de offeranden van het Feest bekostigen. Hier omtrent moesten derhalven nieuwe bevelen gegeven worden.

22. Ende de Vorst sal op den selven veertienden dagh van Nisan, voor sichselven, ende voor al 't volck des lants, door den Priester, laten bereyden eenen varre des sond-offers, om, voor zijne zonden, en die van het gansche volk, verzoening te doen.

23. Ende de seven dagen des feests sal hy, door den Priester, een brand-offer den HEERE laten bereyden, van seven varren, ende seven rammen, [*die*] volkomen, en zonder eenig gebrek, zijn, dagelicks, de seven dagen [*langh*], geduurende het gansche Feest, ende een sond-offer van eenen geytenbock, dagelicks.

De Vorst moest derhalven in het geheel 49 varren, 49 rammen, en 7 geitenbokken opbrengen, ter viering van het Paeschfeest. Dit was zeker eene geringe givt, in vergelyking van de groote geschenken, welke de Koningen voorheen, op dit Feest, gedaen hadden. JOSIA gav, by zulk eene gelegenheid, 30000 lammeren en jonge geitenbokken, met 3000 runderen, 2 Kron. XXXV: 7.

24. Oock sal hy, door den Priester, een spijs-offer laten bereyden, een Epha tot elk eenen varre, ende een Epha tot elk eenen ram: ende een Hin olie tot elk een Epha.

25. (*d*) In de sevende [*maent*] Tizri, op den vijftienden dagh der maent, wanneer het Feest der loovhutten begint, sal de Vorst het zelvde, geduurende de zeven Feestdagen, opbrengen; hy zal op het loovhutten feest van gelijcken doen, seven dagen [*langh*]: gelijck het sond-offer, gelijck het brand-offer, ende gelijck het spijs-offer, ende gelijck de olie. Voor elken dag zal hy 7 varren en 7 rammen bezorgen,

ten

(*d*) Levit. 23: 34. Num. 29: 12. Deut 16: 13.

ten brandoffer, eenen geitenbok ten zondoffer, en, behalven nog eenen varre, ter verzoening, op den eersten dag, juist zo veel meel en oly, tot spijsoffer, als op het Paeschfeest.

---

HET XLVI. KAPITTEL.

*γ. Vs. 1-18. geevt de* HEER *eenige bevelen, welke de Vorst onderhouden moest.*

*a. Rakende den Godsdienst, vs. 1-15.*

*a. Eerst wordt des Vorsten standplaets bepaeld, wanneer 'er offeranden voor hem gedaen werden, vs. 1-3.*

*b. Daerna worden de offeranden voorgeschreven, welke hy brengen moest. vs. 4-7.*

*1. Op den Sabbath, vs. 4, 5.*

*2. Op de nieuwe Manen, vs. 6, 7.*

*c. Wijders wordt hem den weg aengewezen, langs welken hy, na het eindigen van den dienst, het Heiligdom moest uitgaen, vs. 8-10.*

*d. Eindelyk worden 'er nog eenige nadere bepalingen, omtrent de offeranden van den Vorst, opgegeven, vs. 9-15.*

*b. Met opzicht, tot zijne bezittingen, vs. 16-18.*

1. ALsoo seyt de Heere HEERE; De poorte des binnensten voorhofs, die nae 't oosten siet, of de Oosterpoort, sal, geduurende de ses werckdagen, altoos geheel gesloten zijn: maer op den Sabbathdagh salse geopent worden, te weten de buitendeur, verg. Kap. XLIV: 1, 2; oock salse geopent worden op den dagh van de nieuwe maent.

2. Ende de Vorst sal ingaen [*door*] den van 't voorhuys derselver poorte van buyten, ende sal

ſtaen aen den poſt van de binnendeur der gemelde Oosterpoorte; ende de Prieſters ſullen ſijn brand-offer ende ſijne danck-offeren bereyden; ende hy ſal middelerwijl aenbidden aen den dorpel, van de binnen-deur der gemelde Oosterpoorte, ende [*daer na*] zal hy, langs den zelven weg, welken hy gekomen is, uyt-gaen, en naer zijn paleis wederkeeren. Doch de bui-tendeur van die poorte en ſal den ganſchen dag niet geſloten worden, maer blijven openſtaen, tot op den avont.

3. Oock ſal het volck des lants aenbidden [*voor*] de deure der ſelver poorte, op de Sabbathen, en-de op nieuwe maenden; voor het aengeſichte des HEEREN.

In den eerſten opſlag, ſchijnt hier eene ſtrijdigheid, met de bepaling, Kap. XLIV: 2, 3, door welke vol-ſtrektelyk verboden wordt, dat iemand immermeer door de Oosterpoort zou henen gaen, hebbende de Vorst alleen vry-heid, om, binnen het portael van die poort, zijne offer-maeltijden te houden. — Dan men herinnere zich, dat 'er alleen en bepaeldelyk geoogd worde, op die binnen-deuren der Oosterpoort, met welke die poort uitkwam, in den Voorhov der Priesteren. Door deze binnendeuren mogt niemand gaen, de Vorst zelvs niet, omdat de Heer-lykheid des HEEREN, door die poort, in den Tempel, gekomen was. Maer, op den Sabbath, en de nieuwe Maen, mogten de buitendeuren der Oosterpoort, ten Oosten, naer den kant van Israëls Voorhov, geopend wor-den, opdat de Vorst 'er inging, en zijne godsdienſtige aendacht verrichtte, ſtaende aen den post der binnendeu-ren, naer de zijde van den Voorhov der Priesteren, ter-wijl zijne offeranden bereid werden. Voorts bleven de ge-melde buitendeuren van de Oosterpoort, den ganſchen dag, tot aen den avond, open ſtaen, opdat het volk, nadat de Vorst vertrokken was, gelegenheid hebben zou, om ook, in het Voorhuis van die poort, te komen, en aldaer hunne aendacht te verrichten.

4. Het brand-offer nu, dat de Vorſt den HEE-RE,

RE, ten zijnen koste, ſal laten offeren, ſal op den Sabbath-dagh zijn, ſes volkomene lammeren, ende een volkomen ram.

5. Ende het ſpijs-offer, het welk, by dit brandoffer, moet gevoegd worden, zal beſtaen, uit een Epha, meelbloemen, tot den ram, maer tot de lammeren ſal 't ſpijs-offer eene gave ſijner hant zijn, zo veel meelbloemen, als hy goedvindt: ende 'er zal olie worden bygevoegd, een Hin oly, tot elk een Epha meelbloemen.

6. Maer op den dagh van de nieuwe maent, zal de Vorst, ten brandoffer geven, een varre, zijnde *een zoon des runds*, dat is, een jongh runt, van de volkomene, aen welke geen het minſte gebrek is; ende ſes lammeren, ende een ram, volkomen ſullenſe alle zijn, zonder eenig gebrek.

7. Ende [*ten*] ſpijs-offer, by het gemelde brandoffer, ſal hy, door de Priesteren, laten bereyden een Epha meelbloemen, tot den varre, ende een Epha tot den ram; maer tot de lammeren, ſoo als ſijne hant bekomen ſal, of zo veel als 'er zijne hand zal *byvoegen*, dat is zo veel hem goeddunkt: ende een Hin olie zal hy geven, tot elk een Epha meelbloemen.

8. Ende als de Vorſt ingaet, ſal hy [*door*] den wegh van 't voorhuys der gemelde Oosterpoorte ingaen, ende door deſſelven wegh [*weder*] uytgaen, naer den Voorhov van Israël. Nimmer zal hy, zo min als iemand anders, door de binnendeuren van de Oosterpoort, henen gaen, in den Voorhov der Priesteren, verg. vs. 2. en Kap. XLIV: 2, 3.

9. Maer als het overige volck des lants, dat is de gemeene Israëliten, voor 't aengeſichte des HEEREN, komt, op de geſette hoogtijden, en de plechtige Feesten, dan mag het, in de gemelde Oosterpoort, welke niet anders, dan op Sabbathen en nieuwe Manen, van den buitenkant, zal geopend worden, in het geheel niet komen. Zy moeten in den Voorhov Israëls blijven. In dien Voorhov zullen zy, door de Noorder- of Zuider-

poort, inkomen, maer niemand zal, door die poort, door welke hy is ingekomen, mogen uitgaen; die [*door*] den wegh van de noorderpoorte ingaet om te aenbidden, sal [*door*] den wegh van de zuyderpoorte [*weder*] uytgaen; ende die [*door*] den wegh van de zuyderpoorte ingaet, sal [*door*] den wegh van de noorderpoorte [*weder*] uytgaen: hy en sal niet wederkeeren [*door*] den wegh der poorte, door dewelcke hy is ingegaen, maer recht voor sich henen uytgaen.

Niemand der Israëliten derhalven mogt zich omkeeren, in den gemelden Voorhov. Elk moest recht uitgaen; die, door de Zuiderpoort, was ingekomen, moest de Noorderpoort uitgaen, en, die de Noorderpoort was ingekomen, moest recht uitgaen, en, door de Zuiderpoort, wederkeeren. — De reden van deze bepaling wordt 'er niet bygevoegd. Ondertusschen is het eene gissing, welke opmerking verdient, dat de HEER de Israëliten wilde terug te houden van het bygeloov, waer door zy de eene poort voor heiliger of gelukkiger zouden houden, dan de andere. Zoortgelyk een bygeloov had 'er plaets, onder de Heidenen, die, by het ingaen van hunne Tempelen, geluk of ongeluk verwachtten, naermate zy ten rechter of ter slinker hånd inkwamen.

10. De Vorst nu zal, op de hooge Feesten, geen voorrecht hebben, boven het volk, hy sal in 't midden van hen, en gelijktijdig met het volk, in den Voorhov Israëls, ingaen, om aen te bidden, als sy ingaen; ende als sy uytgaen, sullense [*t'samen*] uytgaen, zo de Vorst, als het volk.

11. Voorts op de hooge feesten, ende op de gesette hoogtijden sal het spijs-offer, het welk de Vorst moest aenbrengen, zijn een Epha meelbloemen tot een varre, ende een Epha tot eenen ram; maer tot de lammeren zal hy eene gave sijner hant aenbrengen, zo veel meelbloemen, als hem goeddunkt: ende wat de olie aengaet, hy zal een Hin oly geven, tot een Epha meel.

12. Ende

12. Ende als de Vorst een vrywilligh offer sal doen, een brand-offer ofte danck-offeren [*tot*] een vrywilligh offer den HEERE, so sal hy een byzonder voorrecht genieten, boven het volk. In zulk een geval, zal men hem de buitendeuren van de Oosterpoorte openen, die nae 't oosten siet; ende hy sal sijn brand-offer ende sijne danck-offeren doen, en, door de Priesteren, laten toebereiden, gelijck als hy sal gedaen hebben op den Sabbathdagh, verg. vs. 4, 5; ende als hy [*weder*] uytgaet, sal men de buitendeuren der gemelde poorte aenstonds sluyten, na dat hy uytgegaen sal zijn, zy zullen niet blijven openstaen, tot aen den avond, gelijk op de Sabbathen en nieuwe Manen, verg. vs. 1-3.

13. Wijders sult gy een volkomen jarigh lam dagelicks, voor rekening van den Vorst, laten bereyden [*ten*] brand-offer den HEERE: alle morgens sult gy dat bereyden.

Hier wordt alleenlyk gesproken, van een lam, ten brandoffer, het welk dagelyks, *alle morgens*, moest bereid worden, zonder eenige melding van avondoffer. Het kan zijn, dat dit morgenoffer, door den Vorst, moest bekostigd worden, terwijl de Priesters het avondoffer moesten bezorgen; of dat dit morgenoffer, voor rekening van den Vorst, een toevoegzel was, tot het gewoon dagelyksch morgen- en avondoffer.

14. Ende gy sult [*ten*] spijs-offer daer op laten doen, alle morgens een sestendeel van een Epha meelbloemen, ende olie een derdendeel van een Hin, om de meelbloeme te bedruppen: [*tot*] een spijs-offer den HEERE, by het gemelde morgenoffer, [*tot*] eeuwige insettingen, gedueriglick, zolang de schaduwachtige huishouding duuren zal.

15. Sy, te weten de Priesters, sullen dan het gemelde lam, ende het spijs-offer, ende de olie alle morgens bereyden, [*tot*] een geduerigh brand-offer.

16. Alſoo ſeyt de Heere HEERE; Wanneer de Vorſt aen yemant van ſijne ſonen, by wijs van een legaet, een geſchenck ſal vooruit geven [*van*] ſijne erffeniſſe, en perſoneele bezitting, het zy land ſchappen, ſteden, of dorpen, dat ſullen ſijne ſonen hebben: 't ſal hare beſittinge zijn in erffeniſſe. De Princen van den bloede, aen welken zodanig een legaet vooruit gemaekt is, zullen het, in eigendom, bezitten, voor zich en hun nageſlacht.

17. Maer de Vorst zal zijne bezitting niet mogen verminderen, zo dat 'er iets van, in handen van vreemden, komen zoude; wanneer hy van ſijne erffeniſſe een geſchenck ſal geven, en, bywijs van legaet, maken, aen éénen van ſijne knechten, of hovelingen, ter vergelding van bewezene dienſten, die hoveling ſal dat geſchenk niet altoos, voor zich en zijn nageſlacht, hebben, hy zal het niet langer bezitten, dan tot het vryjaer of Jubeljaer toe; dan ſal 't, volgens de wet van Moſe, verg. Lev. XXV: 9-16, tot den Vorſt, of zijne erven, wederkeeren: 't Is immers ſijne erffeniſſe, welke van 's Vorſten geſlacht niet mag vervreemd worden, ſijne ſonen die ſullen 't hebben.

18. Ende de Vorſt zal ook zijne bezittingen niet mogen vermeerderen, hy en ſal niets nemen van de erfſeniſſe des volcks, om haer van hare beſittinge te berooven; van ſijne eigene perſoneele beſittinge ſal hy ſijnen ſonen een wettig erf nalaten: op dat niet mijn volck, een eygelick uyt ſijne erffeniſſe, door onrecht en onderdrukking, verſtroyt en worden.

**B.** *Vs.* 19-24. *verhaelt de Propheet, hoe zijn geleidsman hem de keukens van het Heiligdom vertoond hebbe.*

Tot dus ver had de Propheet des HEEREN bevelen ontvangen, ſtaende in den binnenſten Voorhov, byna voor het gebouw van den Tempel zelve, zodat hy het gezicht had, niet alleen op de plaets, tusſchen het koperen brand-

offer

offeraltaer, en de Noorderpoort, maer ook eenigzins, in het Heiligdom, konde inzien, verg. Kap. XLIV: 4. Daer had hy alle de bevelen gehoord, welke de HEER zelvs, uit het binnenste van den Tempel, tot hem gesproken had. Nu bracht hem zijn Geleidsman, in het Voorhuis van de Noorderpoort, en, door dat geheele Voorhuis, of den gehelen gang, van de Noorderpoort, in den buitensten Voorhov, alwaer ter zijde van die poort, aen den Ooster kant, een trap was, om, naer de bovenkameren, te klimmen, verg. Kap. XLII: 9.

19. Daer na bracht hy my door den ingangh, die aen de zijde der Noorderpoorte was, den trap, op, tot de heylige kameren, den Priesteren toe [*behoorende*], die nae 't noorden sagen: ende siet, aldaer was eene plaetse, of vertrek, tot eene keuken dienende, aen beyde zijden, zo ten Noorden, als ten Zuiden. Die beide keukens waren, nae 't westen; het waren twee kamers, onmiddelyk tegen den buitenmuur, recht over elkander. De overige vertrekken van de onderste gaendery waren eetkamers voor de Priesteren, zodat het vleesch, uit de gemelde keukens, met groot gemak, op hunne tafels, konde gebracht worden.

20. Ende hy, die my alles aenwees, seyde tot my; Dit is de plaetse alwaer de Priesters de allerheiligste dingen, het overschot van het schult-offer ende het sond-offer, sullen doen koken: [*ende*] daer sy het spijs-offer sullen laten backen. Het een en ander zal regelrecht, uit de keukens, in hunne eetzalen, gebracht worden, en de keukens zijn daerom, op dezelvde gaendery van hunne eetkameren, geplaetst, op dat sy 't niet behoeven uyt en brengen in den buytensten voorhof, het volck te heyligen: want gemeene dingen worden, door het aenraken van heilige dingen, gerekend geheiligd te worden, en daer door worden die heilige dingen verontheiligd, verg. Kap. XLIV: 12.

21. Doe bracht hy my, de trappen af, uyt in den buytensten voorhof des volks, ende voerde my om

in de vier hoecken des gemelden voorhofs: ende siet, in elcken hoeck des voorhofs was een ander voorhofken, of vierkante besloten plaets.

22. In de vier hoecken des buitensten voorhofs waren vier voorhofkens, of besloten vierkante plaetzen, met schoorsteenen; van veertigh [*ellen*] de lengte, ende dertigh de breette: Deselve vier hoeckhofkens hadden eenerley mate, en in dezelve was een groot getal van haerdsteden, en fornuizen, om alle de offeranden des volks te koken en te braden.

23. Ende daer was rontom in deselve een ringmuer, rontom dese viere. Elk een voorhovken of keukenvertrek was besloten, met eenen rondomgaenden muur, ende daer waren keuckens, vuurplaetsen, haerdsteden, of fornuizen gemaeckt beneden op den grond, [*aen*] de ringmueren rontomme.

24. Ende hy seyde tot my: Dit zijn de keuckens, alwaer de Leviten, als mindere dienaers des Huyses, het slacht-offer des volcks sullen koken.

Het *slachtoffer des volks* was minder heilig, dan de allerheiligste dingen, welke, in de bovenkeukens, voor de Priesteren, werden gereed gemaekt, vs. 19, 20. Denkt hier aen de lov- en dankofferen; van deze kreeg de Priester den beweegborst en den hevschouder voor zich, Lev. VII: 31-34. Maer het overschot was, voor het volk, om het, met hunne vrienden, te eeten, en moest, door de Leviten, in deze benedenkeukens, gekookt worden.

## HET XLVII. KAPITTEL.

I. *Kap. XLVII: 1-12. beschrijvt de Propheet het gezicht van de wateren, welke, uit den Tempel, voortvloeiden.*

A. *De oorsprong van deze wateren wordt vs. 1, 2. voorgesteld.*

B. *De onderscheidene diepten vinden wy, vs. 3-5.*

C. *De oevers der beke, tot welke deze wateren eindelyk aengroeiden, waren, met eene menigte bomen, beplant, vs. 6, 7.*

D. *De uitloop van deze beek wordt ons aengewezen, vs. 8.*

E. *Eindelyk vinden wy de heilzame krachten van deze wateren, zo voor het geboomte, als voor de visschen, vs. 9-12.*

1. DAer na bracht hy, die mijn geleidsman was, my weder tot de deure des Tempel Huyses zelve, voor den ingang van het Heilige, ende siet, daer vloten wateren uyt, van onder den dorpel des Huyses nae 't oosten; want het voorste deel des Huyses was [*in*] 't oosten. Deze wateren hadden haren oorsprong, recht onder den dorpel van het Heilige: ende de wateren daelden af van onderen, uyt de rechter of zuidzijde des Huyses, van 't zuyden des brandofftr altaers, zodat deze waterleiding, welke haren oorsprong had, onder den dorpel van het Heilige, niet recht uit-liep, maer schuins omgeleid werd, ter zijde van het Brandofferältaer, aen den zuidkant.

2. Ende hy bracht my uyt den binnensten Voorhov, [*door*] den wegh van de noorderpoorte van dien Voorhov, ende voerde my om [*door*] den wegh van buyten, dat is, door den buitensten Voorhov henen, tot de buytenpoorte, des weegs, die nae 't oosten siet, dat is, tot de Oosterpoort van den buiten-

ſten Voorhov: ende ſiet de wateren ſprongen, naer de wijs der fonteinen, uyt de rechter of zuidzijde, dat is, uit het zuidelyk deel der Oostzijde.

3. Als [*nu*] die Man, die my alles even nauwkeurig aenwees, [*nae*] het ooſten, buiten den gehelen omtrek van het Tempelgebouw, uytgingh, ſo was 'er een meetſnoer in ſijne hant, om den grond te meten: ende hy mat duyſent ellen, ende deed' my, ter dier plaetze, door de wateren doorgaen, [*ende*] de wateren raeckten tot aen de enckelen.

4. Doe mat hy [*nogh*] duyſent [*ellen*], ende deed' my; daer ter plaetze, wederom door de wateren doorgaen, [*ende*] de wateren raeckten tot aen de knien: ende hy mat [*nogh*] duyſent ellen verder, ende dede my ook daer doorgaen, [*ende*] de wateren raeckten tot aen de lendenen, komende tot boven de heupen.

5. Voorts mat hy [*nogh*] eens duyſent ellen, [*ende*] het was, ter dier plaets, eene diepe beke, daer ick niet en konde doorgaen: want de wateren waren hooge, waeteren daer men door ſwemmen moeſte; eene beke daer men niet en konde doorgaen.

6. Ende hy ſeyde tot my, Hebt gy 't met behoorlyke oplettendheid geſien, menſchen kint, verg. Kap. II: 1? doe voerde hy my, ende bracht my weder tot den oever der beke, hy deed my de boorden van deze rivier langs gaen.

7. Als ick wederkeerde, ſiet ſo was 'er aen den oever der beke ſeer veel (*a*) geboomte, van deſe ende van gene zijde, te weten aen den Zuider- en Noorderkant: want de beek had haren oorſprong in het Westen, en liep naer het Oosten.

8. Doe ſeyde hy tot my; Deſe wateren vlieten uyt nae het voorſte, of zuidelykſte gedeelte van Galileen, het welk, by de zee van Tiberias, zijn begin neemt, ende dalen af in 't vlacke velt van Jericho, lig-

(*a*) Openb. 22: 2.

liggende tusschen Jericho en de Jordaen, verg. Jos. IV: 13. V: 10, daer na komense in de doode zee. De beek liep, van Jerusalem, naer Galilæa, en van daer, tusschen Jericho en de Jordaen, naer de zee, en, in de gemelde doode zee uytgebracht zijnde, of zich uitstortende, so worden de wateren, in welke anders gene visschen leven konden, gesont en bruikbaer.

9. Ja 't sal geschieden, [*dat*] alle levendige ziele, van het geslacht der visschen, dieder wemelt, overal waer waer henen eene der twee beken sal komen, leven sal, ende daer sal seer veel visch zijn, in de doode zee, om dat dese wateren, welke, van onder den dorpel des Tempels, voortvloeien, daer henen sullen gekomen zijn; ende sy sullen gesont worden, ende 't sal leven, alles, waer henen dese beke sal komen,

Hier wordt uitdrukkelyk melding gemaekt van *twee beken.* — Dit heeft den Uitleggeren vry wat moeite veroorzaekt, daer 'er, in het vorige, alleen van éénе beek gesproken is. — Voor het naest zouden wy het, uit vergelyking van vs. 10, zo begrijpen, dat deze beek, met twee monden, de een by Engedi, de ander by Eneglaim, in de doode zee uitliep.

10. Oock sal 't geschieden, dat 'er visschers aen deselve sullen staen, van En-Gedi aen tot En-Eglaim toe; Daer, by de uitloop der gemelde beke, sullen zeer geschikte [*plaetsen*] zijn [*tot*] uytspreydinge der visch netten: haer visch sal nae sijnen aert zo goed wesen, als de visch van de groote of Middellandsche zee, seer menigvuldigh.

11. Doch hare modderige ondiepe plaetsen ende hare morassen, daer het water stilstaet en bedervt, en sullen niet gesont worden, sy zijn tot sout overgegeven, en, door de groote zoutheid, zijn zy bitter en ongezond.

12. Aen de beke nu, aen haren oever, sal van dese ende van gene zijde opgaen allerley spijsgeboomte, welckes bladt niet en sal afvallen, noch-

te de vrucht van dien vergaen; in sijne maenden, of van maend tot maend, sal 't nieuwe vruchten voortbrengen: want sijne wateren zijn gene gemeene wateren, maer heilige wateren van eene gansch byzondere kracht, die vlieten uyt het heyligdom: ende elk een boom zal eene genezende kracht hebben, sijne vrucht sal zijn tot spijse, ende sijn bladt tot (*b*) heelinge.

*Laten wy deze wateren wat nader beschrijven.*

Er is niets, in dit gansche Tempelgezicht, het welk ons zo zeer noodzaekt, om naer eenen geestelyken zin om te zien, als de beschrijving van deze zeldzame wateren. — Maer moet dit gansche stuk enkel geestelyk opgevat, en de letterlyke zin ten eenenmael voorbygezien worden? Zo begrijpen het de meesten. Dan wy voor ons houden het daer voor, dat 'er iets letterlyks in den Tempel hebbe plaets gehad, het welk ten minsten aenleiding gegeven heeft, tot dit zeldzaem gezicht

I. Onzes erachtens wordt hier gezinspeeld op, en zijn de spreekwijzen ontleend, van iets, het welk, in den Tempel, eigenlyk plaets had.

De Joden berichten ons, dat er, in den Tempel, een overvloed van water geweest zy, het welk voortkwam, uit eene fontein Etam, en geleid werd door onderaerdsche buizen; dat dit water, naer het zuiden van den Voorhov der Priesteren, liep, en verder, door onderaerdsche buizen, naer het Oosten, geleid werd tot dat het zich ontlastte in de beek Kedron; dat deze beek, aen weerskanten, bezet was, met zeer vruchtbaar geboomte; en dat die beek, aen den eenen kant, uitliep naer de doode zee, en aen den anderen kant naer Galileen. — Dan wat 'er ook, van dit verhael der Joden, wezen moge, zo veel is zeker, dat 'er eeni-

ge

(*b*) Openb. 22: 2.

ge wateren, uit den Tempel, voortvloeiden. Er was, buiten allen twijffel, een groote overvloed van wateren nodig, zo voor de Priesteren, om zich zelve en de offeranden te wasfchen, als voor de Leviten, om het Heiligdom fchoon te houden, en van bloed, drek, asfche, en andere vuiligheden, te zuiveren. Koning SALOMO zal daer voor zekerlyk gezorgd hebben. Wat zou het een verbazend ongemak geweest zijn, wanneer de groote overvloed van water, tot de koperen zee, de tien waschvaten, en tot alle gebruiken van den Tempel, nodig, van verre en met zeer zware moeite, had moeten aengebracht worden? Wy mogen 'er uit befluiten, dat 'er, in den grond van den Tempel, waterleidingen geweest zijn, en het is hoogstwaerfchijnlyk, dat dit water, uit één of meer fonteinen, onder den Tempel ontfpringende, den oorfprong hadde.

א. De wateren fchijnen, onder de Voorhoven, in verborgene buizen, te zijn heen geleid, en hier mede komt ook zeer wel overeen, het gene wy vinden vs. 1. De Propheet zegt niet, dat hy de wateren hebbe *zien* vlieten, maer eenvouwig, *daer vloten wateren van onder den Tempel des huizes*, het welk ons naer wateren wijst, welke den oorfprong hadden, in eene fontein, onder den dorpel van het Heilige, en, door onderaerdfche buizen, Oostwaerds henen vlietten.

ב. Buiten het Tempelgebouw, zullen deze wateren zijn zichtbaer geworden, wanneer zy, uit de onderaerdfche buizen, als uit eene fontein, voortkwamen. Dit beantwoord zeer wel aen vs. 2. *de wateren fprongen uit de rechter zijde.*

ג. De beek Kedron was, immers op vele plaetzen, ter wederzijde, met bomen beplant. Hierop wordt gezinfpeeld, vs. 7. Ook deze beek, fchoon dezelve des zomers zeer ondiep, en zelvs zomtijds droog ware, had haren uitloop in de doode zee, even als vs. 8. gezegd wordt.

ד. Wijders wordt 'er allerduidelykst gezien op de doode zee, vs. 10. — Dit meir had eene overmaet van

zout, het welk de ongezondheid veroorzaekte. Het heet daerom de zout zee, Gen. XIV: 3 Num XXXIV: 3, 12, Deut. III: 17. Jos. III: 16. XII: 3. XV: 2, 5. Ook waren Engedi en Eneglaim twee plaetzen, aen de doode zee gelegen.

II. Dan het is, aen den anderen kant, zeker, dat 'er, in dit gezicht, zeer vele byzonderheden voorkomen, welke niet, op de wateren, uit den Tempel voortvloeijende, noch op de beek Kedron, kunnen worden toegepast. Deze zijn, buiten allen twijffel, afbeeldingen van geestelyke zaken. Neem, by voorbeeld, den spoedigen aenwas dezer wateren, van 1000 tot 10000 ellen, de groote diepte der beken, het gezond maken der doode zee, de groote menigte van visschen, in dezelve. — De zaek schijnt ons deze: uit den Tempel van SALOMO vlietten oudtijds wateren voort, welke de beek Kedron deden stromen, en zich, door dezelve, in de doode zee ontlastten. Dit zou ook, in den tweeden Tempel, plaets hebben; maer deze wateren werden aen den Propheet vertoond, met byvoeging van vele merkwaerdige byzonderheden, welke afbeeldingen waren van geestelyke en toekomende zaken.

Maer weer henen leidt ons de verborgen zin? — De wateren vertonen ons de wateren der genade. Zommigen denken aen de stromen der genade, in het begin van het Nieuwe Testament. Anderen aen den tijd der Hervorming, wanneer het geestelyk Israël, uit het Babel van het Antichristendom, zou verlost zijn. Anderen aen den heerlyken staet der Kerke, in het laetst der dagen. — Voor het naest is het ons zo voorgekomen, dat hier de overvloed van genadewateren beloovd worde, zo als dezelve, onder de bedeeling van het Nieuwe Testament, en, in nadruk, in het laetst der dagen, zal plaets hebben.

א. Het gedurig aenwassen der wateren, vs. 2-5. vertoonde de steeds toenemende vermeerdering van de genadegaven, in de Euangeliekerk, tot dat 'er eindelyk een groote overvloed, en als eene geheele beek

van

van kennis, geloov, heiligheid, vertroosting, en andere genadegaven zou plaets hebben, verg. Jes. XLIV: 3, 4. XI: 9. Joel III: 8. Zach. XIV: 8.

ב. De menigte van bomen, vs. 7. kan het groote aental van sterkgelovigen verbeelden, die eikenbomen der gerechtigheid zijn, Jes. LXI: 3.

ג. De wateren liepen naer Galileen, en daelden af naer het vlakke veld, vs. 8. — Dit heeft althans plaets gehad, toen de Heer JESUS zelvs, in eigen persoon, de leer van het Euangelie, in Galileen, gepredikt heeft, Matth, IV: 15, 18, 23, 25.

ד. De wateren van de doode zee, welke gezond werden, vs. 8, 9. verstaen zommigen, van het Antichristendom, als het geestelyk Sodoma. Volgens anderen beteekent de doode zee het Heidendom, het welk, door de prediking van het Euangelie, zou bekeerd, en als het ware gezond gemaekt worden. — Althans de opvatting der gener, die het eigenlyk opvatten, zodat de wateren van de doode zee, in het laetst der dagen, gezond wezen zullen, wanneer Israël in Kanaan zal hersteld zijn, is geheel van allen grond ontbloot.

ה. Neemt men de doode zee voor het Heidendom, dan beteekent de menigte der visschen, vs. 9. een groot aental van bekeerde Heidenen, en dan vertonen de visschers, vs. 10. de predikers van het Euangelie.

ו. De modderige plaetzen en de morassen, die niet gezond werden, vs. 11. zullen dan hardnekkige zondaers zijn, onder de Heidenen, die het Euangelie smadelyk verwerpen zouden.

ז. In de teekening van het vruchtdragend geboomte, voorzien van eene genezende kracht, vs. 12, schijnt niet duister gezinspeeld te worden, op het Paradijs. — Dit kan aenleiding geven, om over te hellen tot het vermoeden, dat hier, op

de verheerlykte Kerk, in den hemel, geoogd worde.

ℑ. *Kap. XLVII: 13—XLVIII: 35. wordt de beschrijving der landverdeling van Kanaan voortgezet, en ten einde gebracht.*

**A.** *Eerst wordt 'er gehandeld, over het land van Israël in het gemeen, Kap. XLVII: 13—Kap. XLVIII: 29.*

**B.** *Daerna wordt Stad Jerusalem beschreven, Kap. XLVIII: 30-35.*

**A.** *In de beschrijving van het land Kanaan, Kap. XLVII: 13—Kap. XLVIII: 29.*

***A.*** *Worden eerst de uiterste grenzen bepaeld, Kap. XLVII: 13-20.*

*a. Ten Noorden, vs. 13-17.*

13. Alsoo seyt de Heere HEERE; Dit sal de lantpale zijn, en zodanig zullen de uiterste grenzen wezen, [*nae*] dewelcke gy het lant Kanaan, ten erve, sult nemen, nae de twaelf stammen Israëls. Levi zal wel geen afzonderlyke bezitting hebben, verg. Kap. XLIV: 28, maer daer en tegen zal Joseph [*twee*] snoeren, of delen, hebben, het eene voor Ephraim, het ander voor Manasse, die elk, voor eene byzondere Stam, zullen gerekend worden, verg. Jos. XVII: 16, 18. 1 Kron. V: 12.

14. Ende gy kinderen Israëls sullet dat land Kanaan, het welk aenstonds, in deszelvs uiterste grenzen, zal beschreven worden, erven en bezitten, d'een soo wel als d'ander, zal dat land bezitten, (*c*) [*over*] het welcke ick mijne hant hebbe opgeheven, en gezworen, dat ick het uwen vaderen soude geven: ende dit selve vruchtbare lant, uit het welk gy nu, als ballingen, verdreven zijt, sal ulieden in erffenisse vallen.

Over

(*c*) Gen. 12: 7. ende 17: 8. ende 26: 3. ende 28: 13.

Over de uitdrukking, *de een zo wel als de ander*, zullen wy dadelyk nader handelen.

15. Dit nu ſal de lantpale des gemelden lants zijn: aen den noorderhoeck of den *Noorderſtreek* van de groote of Middellandſche zee af, den wegh van Hethlon, daer men komt te Zedad,

*Den Noorderhoek* vertalen wy liever, en de zaek zal duidelyker wezen, *den Noorderſtreek.* Hier wordt namelyk geen hoek bedoeld, in eenen wiskundigen zin, maer eene ſtreek, die een land, in de lengte, afperkt, verg. Num. XXXV: 5. — De Noorderſtreek is de Noordergrenspael van Kanaän, die zich, in de lengte, uitſtrekte, van het Westen naer het Oosten. De Noorderſtreek, of de ſcheidlijn van Kanaän, de uiterſte grenspael van dat land, ſtrekte zich, in de lengte, van de *groote* of Middellandſche *zee*, ten Westen, tot Hazar-Enon, ten Oosten, volgens vs. 17.

Op deze Noordelyke ſcheidlijn van Kanaän lagen de plaetzen, welke vs. 14b-17, genoemd worden. Wanneer men deze Noordelyke ſcheidlijn, of grenspael, langs reisde, ging men, beginnende ten Westen, van de Middellandſche zee, Oostwaerds op, langs *den weg van Hetlon.* Van deze Stad *Hetlon*, welke ook Kap. XLVIII: 1. gemeld wordt, hebben wy geen nader bericht. Zy moet niet ver van de Middellandſche zee, Oostwaerds op, gelegen hebben, in de groote vallei, tusſchen den Libanon, en Antilibanon, op den weg naer Damascus, vergel. vs. 16. Vervolgens Oostwaerds opgaende, kwam men te *Zedad*, liggende ten Oosten van den Antilibanon, verg. Num. XXXIV: 8.

16. Hamath, Berotha, Sibraim, dat tusſchen de lantpale van Damaſcus ende tusſchen de lantpale van Hamath is: Hazer Hattichon, dat aen de lantpale van Havran is.

*Hamath* lag in het Noorden van Kanaän, aen den voet van den Libanon, vergel. Num. XIII: 21. Deze Stad werd, aen de ſtam Naphtali, toebedeeld, Joſ. XIX: 35, maer zy is, eerst in SALOMONS tijden, by het land van Israël, gevoegd, 2 Kron. VIII: 3, 4. Naderhand is zy,

door de Asſyriers, overweldigd, 2 Kon. XVII: 24. *Be-rotha* is eene nu onbekende Stad, liggende mede, op de Noorderſcheidlijn van Kanaan, even als *Sibraim*, waervan wy nergens nader bericht vinden. Dit *Sibraim* was, *tusſchen de landpale van Damascus, en tusſchen de landpale van Hamath*, zodat men, van Hamath, naer Damascus reizende, in eene rechte lijn, door Berotha, en Sibraim, henen trok. — *Hazer Hattichon, dat aen de landpale van Havran is.* De LXX Griekſche Overzetters vertalen het, *dat boven de landpalen van Auranitis is.* Nergens anders vinden wy eenige melding van *Hazer Hattichon.* Neemt men het voor een eigenen naem, dan denke men, aen eene nu onbekende Stad, ten Oosten van Damascus, zodat niet alleen Damascus zelve, maer ook nog eene landſtreek, Oostwaerds van Damascus gelegen, tot de Noordergrensſcheiding van Kanaan, behoord hebbe. Dan het woord *Hazer* beteekent ook een dorp, Joſ. XXI: 12, en het ander *Hattichon* zegt *midden in.* Vertaelt men het op deze wijs, dan is de zin van vs. 15, 16. deze: „ De Noordergrensſcheiding van „ Kanaan, gerekend van het Westen, naer het Oosten, „ zal lopen, van de Middellandſche zee af, door *Hethlon*, „ *Zedad*, *Hamath*, *Berotha*, en *Sibraim*, tot *Damascus* toe; „ ook zal 'er Damascus zelvs toe behoren, benevens de „ *dorpen*, *welke* in het midden zijn, tot aen de landpalen „ van Auranitis, of het begin van woest Arabie toe."

17. Alſo ſal de Noorder lantpale of grensſcheiding van Kanaan, van de Middellandſche zee af zijn, ten Westen tot Hazar-Enon, zijnde de uiterſte lantpale van Damaſcus, ten Oosten, vergel. Num. XXXIV: 9., ende dit zal het noorden noordwaert wezen, ende de lantpale van Hamath: ende [*dat*] ſal de noorderhoeck zijn, of de Noordergrensſcheiding van Kanaan, ſtrekkende van het Westen naer het Oosten.

*De lantpale van Hamath* ſchijnt hier de grensſcheiding te beteekenen, tusſchen Kanaan en Syrien. Althans Syrien wordt meermalen *Hamath* genaemd, 1 Kon. VIII: 65. 2 Kron. VII: 8. VIII: 4.

*18. Vs.*

*β. Vs. 18. worden de uiterste grenzen van Kanaan, ten Oosten, bepaeld.*

18. Den oosterhoeck nu, of de grensscheiding van Kanaan, ten Oosten, sult gylieden meten, beginnende van de Noordzijde, van tusschen Havran, verg. vs. 16, ende van tusschen Damascus, ende van tusschen of langs het gebergte Gilead, gelegen ten Noordoosten van de Jordaen, beneden Damascus, vergel. Gen. XXXI: 21, 23, 25, ende van tusschen het lant Israëls aen de Jordane, of daer de Jordaen haren oorsprong neemt, van dit land Israëls af, van Dan, daer de Jordaen haren oorsprong neemt, tot aen Berseba toe, vergel. Richt. XX: 1, is de Jordaen zelvs de grensscheiding; van de gemelde lantpale Dan af tot de oost of doode zee toe: ende [*dat*] sal de oosterhoeck zijn, de Oostergrensscheiding, gerekend van het Noorden naer het Zuiden.

Het land van Israël zou derhalven, ten Oosten, bepaeld worden, door de Jordaen, zodat de Overjordaensche landen niet meer tot Kanaan zouden gerekend worden, vermits zy, over de gemelde grensscheiding, ten Oosten gelegen waren.

*γ. De uiterste grenzen van Kanaan, ten Zuiden vinden wy vs. 19.*

19. Ende den zuyderhoeck zuydwaert, of de Zuidelyke grensscheiding van Kanaan, beginnende van het Oosten, zal gerekend worden van Thamar af, tot aen 't twistwater van Kades, of tot aen de Stad Kades, op de uiterste grenzen van Edom, vergel. Num. XX: 16, naer welke Stad de woestijne Paran genaemd is, en na by welke het twistwater Meriba gelegen is, Num. XX en Deut. I. Deze Zuider grensscheiding zal zich vervolgens, Westwaerds [*voort*], uitstrekken nae de beke henen, tot aen de groote of Middellandsche zee: ende [*dat*] sal

de zuyderhoeck zuydwaert zijn, of de Zuidergrens-scheiding, strekkende van het Oosten naer het Westen.

*ʒ. De grensscheiding van Kanaan, ten Westen, vinden wy vs. 20.*

20. Ende wat den westerhoeck, of de Westergrens-scheiding aengaet; deze zal de groote of Middellandsche zee zijn, beginnende ten Zuiden van de evengemelde lantpale, de beek Sichers vs. 19. af, tot daer men recht tegen over Hamath komt, vergel. vs. 16, 17, dat sal de westerhoeck zijn, of Westergrensscheiding, gerekend van het Zuiden naer het Noorden.

*B. Vs. 21. tot Kap. XLVIII: 29. wordt het Godlyk voorschrivt opgegeven, volgens het welk Kanaan, het welk nu, van deszelvs uiterste grenzen, beschreven is, onder de stammen van Israël, moest verdeeld worden.*

*a. In het algemeen vs. 21-23. beveelt de HEER.*

*a. Dat Kanaan, onder de stammen Israëls, zou verdeeld worden, vs. 21,*

*b. Dat ook de vreemdelingen een ervdeel hebben moesten, vs. 22, 23.*

21. Dit selve lant, Kanaan nu, het welk zo even, in deszelvs uitgestrektheid, volgens de grenspalen, beschreven is, sult gy ulieden uytdeylen nae de XII stammen Israëls, zodat elk eene stam zijn byzonder deel hebben zal, volgens de bepaling, welke Ik aenstonds Kap. XLVIII. geven zal.

22. Maer 't sal geschieden, dat gy het selve sult doen vallen in erffenisse voor ulieden, ende voor de vreemdelingen, die in 't midden van u verkeeren, die kinderen in 't midden van u sullen gewonnen hebben: ende sy, te weten de gemelde vreemdelingen, sullen ulieden zijn, en van u behandeld worden, als een inboorlingh onder de kinderen Israëls;

sy

ſy ſullen met uliedcn in erffeniſſe vallen, en mede hun deel hebben, in 't midden der ſtammen Iſraëls.

23. Oock ſal 't geſchieden; in de ſtamme, by dewelcke de vreemdelingh verkeert, aldaer ſult gy [*hem*] ſijne erffeniſſe geven, ſpreeckt de Heere HEERE.

*Dit bevel, omtrent de grensſcheiding en verdeeling van Kanaan, vs. 13-23. moeten wy wat nader beſchouwen.*

Dit ſtuk wordt wederom zeer verſchillendlyk begrepen.

Zeer vele Godsgeleerden zien den letter geheel voorby, en nemen alles geestelyk, zodat 'er, in den Prophetiſchen zin, zou geoogd worden, op de geſteldheid der Euangelie-kerk, onder de dagen van het Nieuwe Testament. Dat het land van Israël, binnen zekere grenzen, bepaeld wordt, naer de vier winden, zou te kennen geven, dat de Kerk van CHRISTUS, onder het Nieuwe Testament, wel over den geheelen aerdbodem zou verſpreid worden, maer evenwel hare grenzen hebben, en de grenzen zouden de zuivere geloovsleer betekenen.

Anderen nemen het letterlyk, en deze zijn wederom, in twee zoorten, onderſcheiden. — Zommigen zijn van oordeel, dat hier voorſpeld worde, hoe de thans verſtrooide Joden, in het laetst der dagen, in Kanaan, zullen wederkeeren, en het zelve bewonen, volgens de hier bepaelde grensſcheiding, en verdeeling, onder de XII ſtammen. — Nog anderen begrijpen de zaek eenvouwig zo, dat de HEER hier een voorſchrivt geve, volgens het welk de toenmalige Joden, wanneer zy, onder EZRA, naer Kanaan wederkeerden, dit land van hunne Vaderen, naer de hier gemaekte grensſcheiding, bewonen, en, onder de ſtammen, verdeelen moesten.

Wy, voor ons, willen den geestelyken zin niet uitſluiten, maer kunnen, met dat alles, niet anders zien, of dit ganſche ſtuk moet voornamelyk letterlyk verklaerd worden, van de grensſcheiding en verdeeling van Kanaan, welke de Joden, wanneer zy, in hun Vaderland, uit Ba-

bels gevangenis, waren wedergekeerd, van het zelve maken moesten. — Wy menen voorheen genoegzaem betoogd te hebben, dat de afteekening van den Tempel, die, met al wat 'er toe behoorde, aen EZECHIEL vertoond werd, Kap. XL—XLVI, eene fchets behelze, volgens welke de Tempel, door ZERUBBABEL, moest herbouwd, en de plechtige Godsdienst, in denzelven, herfteld worden. Hieruit vloeit van zelve voort, dat ook dit bevel, omtrent de grensfcheiding en verdeeling van Kanaan, was ingericht, om den Joden, nadat zy uit Babel waren wedergekeerd, tot een voorfchrivt te dienen, naer het welk zy zich gedragen moesten. Daerenboven wordt alles, ten aenzien der onderfcheidene gedeelten van Kanaan, voor elk eene ftam, zo nauwkeurig bepaeld, dat men, natuurlyker wijs, naer den letterlyken zin van zelve geleid worde; en zouden alle de byzonderheden, ten aenzien der ligging, grensfcheiding, en onderfcheidene plaets, van het afzonderlyk deel, voor elk eene ftam gefchikt, in eenen geestelyken zin moeten worden opgevat? wat zal elk van deze byzonderheden beteekenen kunnen?

Ook kunnen wy ons niet vereenigen met het begrip der gener, die menen, dat de thans verfpreide Joden, in het laetst der dagen, het land Kanaan, volgens de hier gemaekte fchikking, bewonen, en, onder de ftammen, verdeelen zullen. — Hoe zeer wy het daervoor houden, dat verfcheidene Godfpraken de wederkeering der thans verfpreide Joden, in hun Vaderland, beloven, is het zeer ongeloovbaer, dat als dan zodanig eene verdeeling van Kanaan zal te pas komen. De Stammen zijn, reeds zedert eeuwen, onder elkander verward, en eene onderfcheiding van volk, in de XII ftammen, zal, zonder wonderwerk, onmogelyk wezen.

Onzes erachtens derhalven wordt hier, in den letterlyken zin, een voorfchrivt gegeven, naer het welk zich de toenmalige Joden, in het verdeelen van Kanaan, tot het welk het Overjordaenfche nu niet behoren zoude, by hunne wederkomst uit Kanaan, gedragen moesten. Ten dien einde, worden Kap. XLVII: 13-20. de grenspalen van

Ka-

Kanaan aengewezen, en daerna wordt de verdeeling van dat land, onder de XII stammen, nader voorgeschreven, Kap. XLVIII.

Dan 'er zijn ettelyke schijnbare bedenkingen, op welke wy kortelyk moeten antwoorden.

A. Vooreerst, zegt men, dit voorschrivt hebben de Joden, by hunne wederkering, in Kanaan, in het geheel niet gevolgd; behalven dat nimmer alle de XII stammen, in hun Vaderland, zijn te rug gekomen. — Maer wat zal men hier uit, met reden, besluiten, anders dan dat het Godlyk bevel niet gehoorzaemd zy? Of zou men, uit de verdeeling van Kanaan, ten tijde van JOSUA, mogen afleiden, dan dit alles enkel geestelyk te verstaen zy, omdat de nakomelingen van JACOB nalatig geweest zijn, om, door het uitdrijven der oude inwoneren, alle die plaetsen in bezit te nemen, welke aen de onderscheidene Stammen waren toebedeeld? — Het is waer, de beide Stammen, Juda en Benjamin alleen, zijn, by de slaking van de Babylonische gevangenis, in Kanaan wedergekeerd, en 'er zijn maer weinigen geweest, uit het Rijk der X stammen, die zich, by de wederkerende Joden, gevoegd hebben. Dan dit voorschrivt voorspelt geenszins, dat alle de XII stammen, in hun Vaderland, stonden te rug te komen, maer dat zy alle daertoe vryheid hebben zouden; en toen de meesten, uit de X overige stammen, nalatig waren, om van deze vryheid gebruik te maken, kon de hier voorgeschrevene verdeling niet ter uitvoer gebracht worden; voor dezen derhalven diende dit voorschrivt, om hen onverschoonlyk te stellen. Hier kwam nog by, dat 'er, ten tijde van EZRA en NEHEMIA, onoverkomelyke zwarigheden waren, welke de uitvoering van dit bevel ondoenlyk maekten. In volgende tijden, begaven zich meer Israëliten, uit alle oorden, naer Kanaan, toen men aldaer gerust wonen konde; maer hoe het toen, met de verdeeling van Kanaan, gegaen zy, kunnen wy, by gebrek van geschiedkundige berichten, niet bepalen.

B, Eene andere tegenwerping ontleent men, uit vs. 14: *gy zult dat land erven, de een zo wel als de ander.* Dit, zegt men, geevt te kennen, dat elk ééne ſtam eene gelyke hoegrootheid van land verkrijgen zou, maer zulk eene gelyke verdeeling van Kanaan, onder de XII ſtammen, kan niet letterlyk worden opgevat, omdat dezelve onuitvoerbaer was. Dan de uitdrukking zegt niet, dat de eene Stam juist zo veel zou erven, als de andere, maer, gelijk het de Onzen vertalen, dat de *een zo wel* zou erven, *als de ander*, vergel. Lev. VII: 10. Ieder Stam zou zijn deel hebben, gene uitgezonderd, even als, onder JOSUA, de eene Stam zo wel zijne ervenis kreeg, als de andere, maer daerom hadden alle de Stammen niet even veel; elk ervde meer of min, naermate van de talrijkheid, Num. XXVI: 54-56.

De HEER wil eenvouwig dit zeggen, dat alle de Stammen, tot de ervenis van Kanaan, zouden gerechtigd zijn, de eene zo wel als de andere. Niemand mogt worden uitgeſloten; aen alle, die, uit de onderſcheidene Stammen, in hun Vaderland, wederkwamen, moest hun deel worden aengewezen; en de natuur der zake vorderde, dat de verdeeling, volgens eene evenredige eenparigheid, geſchiedde, zo als de talrijkheid der onderſcheidene Stammen medebracht.

C. De derde tegenwerping neemt men, uit vs. 22, 23, alwaer bevolen wordt, den *Heidenen* ook een *ervdeel te geven, in het midden der Stammen Israëls.* Dit, meent men wederom, kan niet letterlyk verſtaen worden, maer alleenlyk geestelyk, van de gemeenſchap der Heidenen, onder het Nieuwe Testament, aen de hemelſche ervenis, te minder omdat de vreemdelingen, ten tijde van EZRA en NEHEMIA, tot de ervenis van Kanaan, geenzins zijn toegelaten, gelijk zy ook, by de landverdeling, onder JOSUA, gene ervenisſen, in het midden der Stammen van Israël, gehad hebben.

Wy willen geenszins ontkennen, dat dit bevel een voorſpel geweest zy, van de vereeniging der bekeerde Heidenen, met de Kerk van CHRISTUS, maer dit was de

eerste en eigenlyke mening niet van dit Godlyk bevel. — Men neme wel in aenmerking, dat hier niet onbepaeld, van alle *vreemdelingen*, gesproken worde, maer alleenlyk van de zodanige, die *in het midden van Israël woonden, en kinderen gewonnen hadden*, vs. 22. Er worden derhalven zulke Heidenen bedoeld, die lang, onder Israël, gewoond hadden, en als het ware genaturalizeerd waren; Jodengenoten, heidenen van afkomst, die den Joodschen Godsdienst hadden aengenomen, en het Joodsche volk waren ingelijvd. De zulke waren den Joden, *als een inboorling, onder de kinderen Israëls*, gelijk 'er wordt bygevoegd vs. 22. Zulke Jodengenoten mogten Joodsche vrouwen trouwen, en hunne kinderen, die, in den Joodschen Godsdienst, waren opgevoed, werden voor Joden gerekend. De wet van MOSE, Deut. XXIII: 1-3. had de ontmanden, bastaerten, Ammoniten en Moabiten uitgesloten, maer den Edomiten en Egyptenaren vergund, om niet alleen Joden te worden, maer zelvs, in het derde geslacht, in de vergadering des HEEREN te komen, dat is, bevorderd te worden tot alle de voorrechten van de oorsprongelyke Israëliten. Deut. XXIII: 7, 8. Ter tijde van DAVID, had ORNAN, schoon een heiden van afkomst, zijnde een Jebusiter, een erv en dorschvloer in Jerusalem, 2 Sam. XXIV: 16, 18. 2 Kron. XXI: 15, 18-28.

Daer nu de gemelde vreemdelingen, zo als men zegt, genaturalizeerde Joden geworden waren, vorderde zelvs de natuurlyke billykheid, dat zy mede een ervdeel hadden, in die Stam, in welke zy woonden, zo wel als de oorsprongelyke Joden, welker Kerk- en Burgerstaet zy waren ingelijvd.

Er zijn nog eenige bedenkingen van minder gewicht, welke wy ter toets brengen zullen, nadat wy de afmeting van het byzonder ervdeel, voor elk eene Stam, Kap. XLVIII: 1-29. zullen beschouwd hebben.

## HET XLVIII. KAPITTEL.

*β. Vs. 1 - 29. vinden wy eene meer byzondere bepaling, volgens welke Kanaan, onder de XII stammen, moest verdeeld worden.*

KAp. XLV: 1 - 8. was het Hefoffer des lands afgemeten. Nu moest het overige nog, onder de XII stammen, verdeeld worden. Het Hefoffer moest, ten naesten by in het midden der Stammen, liggen; zeven Stammen zouden ten Noorden, en vijf ten Zuiden van het zelve wonen.

*a. Vs. 1 - 7. worden de ervdeelen bepaeld van de zeven Stammen, die, ten Noorden van het Hefoffer, wonen zouden.*

*𝔄. Van de Stamme* DAN, *vs.* 1.

1. Dit nu zijn de namen der stammen, die, naer de volgende verdeeling, het land Kanaan zullen erven: Van 't eynde noordwaert, aen de zijde des weegs van Hethlon, op de grenzen van Syrien, daer men komt te Hamath, Hazar-Enan, de lantpale van Damascus, noordwaert aen de zijde van Hamath, vergel. Kap. XLVII: 15-17. (Oock sal hy, te weten Dan, even gelijk de andere Stammen, de Jordaen tot den oosterhoek of grensscheiding, [*ende*] Middellandsche zee, tot den westerhoeck, of Westergrensscheiding hebben;) van het gemelde Noordeinde, [*sal*] Dan een [*snoer hebben*].

De zaek is met één woord, deze: Kanaan was, ten Oosten, door de Jordaen, en ten Westen, door de Middellandsche zee, bepaeld, tusschen deze grenzen had DAN, even als de andere Stammen, zijn ervdeel; maer zijn ervdeel lag, in het Noorden, het was het Noordelykste van alle.

*𝔅. Van de Stam* AZER, *vs.* 2.

2. Ende Zuidwaerds aen de lantpale van Dan, zal het ervdeel van Azer grenzen, strekkende zich, in de

leng-

lengte, van de Jordaen, zijnde den oosterhoeck, of Oostergrensscheiding, tot den westerhoeck, of Westergrensscheiding, zijnde de Middellandsche zee, toe, zullen zy, die uit de Stam Aser, in Kanaan wederkeren, een ervdeel hebben.

c. *Van de Stam* NAPHTALI, *vs.* 3.

3. Ende wederom ten Zuiden aen de lantpale van Aser, zullen zy, die, uit de Stam Naphtali, in hun Vaderland, wederkeren, hunne woonplaets hebben, strekkende zich, in de lengte, van den oosterhoeck af tot den westerhoeck toe, dat is, van de voorheen gemelde Ooster-, tot de Westergrensscheiding. Aldaer zal Naphtali een ervdeel hebben.

d. *Van de Stam* MANASSE, *vs.* 4.

4. Ende verder Zuidwaerds aen de lantpale van Naphtali, zal de woonplaets van Manasse liggen. Zy zal zich, op dezelvde wijs, in de lengte, uitstrekken, van den oosterhoeck tot den westerhoeck toe, van de Ooster-, tot de Westerscheidlijn. Aldaer zal Manasse een ervdeel hebben.

e. *Van de Stam* EPHRAIM, *vs.* 5.

5. Ende naest aen de lantpale van Manasse, verder Zuidwaerds op, zal het deel zijn, voor de nazaten van Ephraim, die, in Kanaan, zullen wederkeren. Het zal zich mede, in de lengte, uitstrekken, van den oosterhoeck tot den westerhoeck toe, van de Ooster-, tot de Westergrensscheiding. Ter dezer plaets, zal Ephraim een ervdeel hebben.

f. *Van de Stam* RUBEN, *vs.* 6.

6. Ende naest aen de lantpale van Ephraim, zullen de nakomelingen van Ruben hunne ervenis hebben, strekkende zich al wederom, op de gezegde wijs, in de lengte, van den oosterhoeck af tot den westerhoeck, dat is, van de Ooster-, tot de Westergrensscheiding, toe. Aldaer zal Ruben een deel hebben.

g. *Van de Stam* JUDA, *vs.* 7.

7. Ende verder Zuidwaerds aen de lantpale van Ruben, zal het ervdeel van Juda volgen, zich mede, in de lengte, uitstrekkende, van den oosterhoeck tot den westerhoeck toe, dat is, van de Ooster-, tot de Wester-scheidlijn. Ter dezer plaets, zal Juda een ervdeel bezitten.

Deze verdeeling van Kanaan verschilt baerblykelyk van die, welke, ten tijde van JOSUA, geschied is, Jos. XIX. Voor deze verandering, heeft God, buiten allen twijffel, zeer wijze redenen gehad, en dat 'er, in deze nieuwe schikking, iets verborgens lag opgesloten, kan niet ontkend worden. In het gemeen kan het ons wijzen, naer het aenmerkelyk verschil, tusschen het vorig vleeschelyk Israël, en het Israël naer den geest, onder den dag van het Nieuwe Testament. Voor het overige verstouten wy ons niet, om iets naders, omtrent de byzonderheden, te bepalen.

1. De Stam van DAN was, by de eerste verdeling van Kanaan, de laetste; hier werd, voor haer, het eerst van allen gezorgd. Ondertusschen was het niets minder, dan een voorrecht, dat DAN het Noordelykste ervdeel van alle de Stammen ontvangen zou. Het was veel eer een blijk, dat DAN, voor de minste Stam, gerekend werd. Dusdoende was deze Stam niet alleen het verste van het Heiligdom verwijderd, maer lag ook het meest bloot voor eenen vyandelyken inval. Misschien geschiedde het, ter vernedering der Stamme van DAN, omdat zy het eerst tot afgodery, vervallen was, Richt. XVIII: 30, 31.
2. Het ervdeel van AZER was oorsprongelyk mede, in het Noorden van Kanaan, Jos. XIX: 24-31, alleenlyk is 'er eenige verandering, in de juiste strekking.
3. Het ervdeel van NAPHTALI, Jos. XIX: 32-39. bepaeld, was ook omtrent ter zelvder plaets, alwaer het hier wordt aengewezen.
4. MANASSE had oulings de helvt van zijn ervdeel, over de Jordaen. Maer nu moest de geheele Stam van MANASSE,

bin

binnen het eigenlyk gezegde Kanaan, wonen. — Schoon MANASSE de eerstgeboren was van JOSEPH, was hy evenwel, volgens de Godlyke schikking, minder dan EPHRAIM, Gen. XLVIII: 13-20. Zijne nazaten werden daerom, meer Noordwaerds, geplaetst, dan die van EPHRAIM, als zijnde eene ligging van minder aenzien, omdat zy verder van het Heiligdom verwijderd was.

5. Het ervdeel van EPHRAIM lag, ten naesten by, ter zelvder plaets, alwaer het oudtijds geweest was, Jos. XVI: 5-10. Ook was het natuurlyk, dat hy onmiddelyk volgde op zijnen broeder MANASSE, en dat hy, als de voornaemste, nader woonde aen het Heiligdom.

6. RUBEN had oudtijds zijn ervdeel aen de overzijde der Jordaen. Nu werd hy, binnen Kanaan, geplaetst; en wel, op Juda na, het naeste aen het Heiligdom. Hy werd derhalven vereerd, boven EPHRAIM en MANASSE, zo het schijnt, tot een teeken, dat de schande, welke op hem lag, merkelyk begon te verdwijnen.

7. JUDA, de voornaemste van alle de Stammen, Gen. XLIX: 8. werd geplaetst, in het midden van Kanaan, allernaest het heilig Hefoffer. Dit Hefoffer lag tusschen Juda en Benjamin in. — Volgens de verdeeling, ten tijde van JOSUA, grensden Juda en Benjamin onmiddelyk aen elkander. Ook is 'er nog deze verandering, dat Benjamin voorheen ten Noorden, en Juda ten Zuiden, gelegen was, maer nu zou Juda ten Noorden, en Benjamin ten Zuiden, wonen.

*b. Vs. 8-22. wordt het heilig Hefoffer uitvoerig beschreven.*

Kap. XLV: 1-7. vinden wy reeds de Godlyke bepaling, omtrent het heilig Hefoffer; maer hier wordt het meer uitvoerig beschreven, in de gansche strekking, begrenzing, en verdeeling. Hier wordt de gansche landstreek, tot het heilig Hefoffer geschikt, nauwkeurig afgeteekend, zo als het zich, in de lengte, Oost- en Westwaerd, uitstrekte, van de Jordaen, tot de Middellandsche zee, en, in de breedte, van het Noorden, tot het Zuiden, tusschen de ervdelen van Juda en Benjamin, liggende derhalven in het hart van het land.

a. *Eerst wordt, in het algemeen, de grootheid van dit Hefoffer, in den ganschen omtrek, bepaeld, vs. 8.*

8. Aen de lantpale nu van Juda ten Zuiden, in de lengte van den oosterhoeck tot den westerhoeck toe, dat is van de Jordaen, ten Oosten, tot aen de Middellandsche zee, ten Westen, sal 't hef-offer zijn, waervan reeds voorheen Kap. XLV: 1-7. gesproken is, en dat gylieden sult offeren, of afzonderen, zo voor het Heiligdom en deszelvs dienaren, als voor den Vorst. Het zelve zal vijf en twintigh duysent [*meet-rieten*] in breette hebben, van het ervdeel van Juda, ten Noorden, tot dat van Benjamin, ten Zuiden, ende de lengte van deze landstreek zal even eens wezen, als van een der [*andere*] deelen, voor de onderscheidene Stammen geschikt, van den oosterhoeck tot den westerhoeck toe, van de Jordaen, tot de Middellandsche zee, ende het heyligdom sal in 't midden of binnen den omtrek desselven zijn.

Voor *meetrieten* moet hier *ellen* gelezen worden, vergel. Kap. XLV: 1.

b. *Meer byzonder wordt dit Hefoffer verdeeld, tusschen den* HEER *en den Vorst, vs. 9-22.*

1. *Het deel voor den* HEER *wordt bepaeld, vs. 9-20.*

—. *Het gene, voor den Priesteren wezen zou, vinden wy, vs. 9-12.*

9. Het hef-offer, dat gylieden, van de gemelde landstreek, den HEERE sult offeren, zal, in drie delen, onderscheiden zijn, één voor het Heiligdom, en de Priesteren, één voor de Leviten, één voor Jerusalem en de voorsteden. Het eerste deel voor de Priesteren, vergel. Kap. XLV: 3, 4, sal een langwerpig vierkant wesen, hebbende de lengte, Oost- en Westwaerds van vijf en twintigh duysent, ende de breette Noord- en Zuidwaerds van tien duysent ellen. Dit deel zal het middenste zijn van het Hefoffer, hebbende het deel der Leviten vs. 13, 14. ten Noorden, en het deel der Stad vs. 15-19. ten Zuiden.

10. Ende daer in ſal het heyligh hef-offer zijn voor de Prieſteren, ſtrekkende noordwaert [*de lengte*] van vijf en twintigh duyſent ellen. Het zal een langwerpig vierkant wezen, ende weſtwaert de breette van tien duyſent, ende ooſtwaert de breette van tien duyſent, ende zuydwaert de lengte van vijf en twintigh duyſent: ende het heyligdom ees HEEREN, de Tempel, met alle deszelvs voorhoven, ſal in 't midden deſſelven zijn, aen de Zuidzijde van het deel der Priesteren, naest aen het deel van de Stad, zodat de Tempel eenigzins buiten de Stad zal wezen.

11. 't Sal zijn voor de Prieſteren, die geheyligt zijn uyt de kinderen Zadoks, of *voor de Priesteren, uit de kinderen Zadoks, zal het geheiligde zijn*, doch niet voor alle Priesteren, maer alleen voor zulken, die mijne wacht hebben waergenomen: die niet gedwaelt en hebben, noch van den HEER zijn afgeweken, als de kinderen Iſraëls dwaelden, op den weg van afgodery en allerlei boosheden, gelijck als de [*andere*], die, tot den rang der Leviten, vernederd zijn, gedwaelt hebben, verg, Kap. XLIV: 10.

12. Ende 't geofferde van 't hef-offer des lants, dat deel van het Hefoffer, het welk den Priesteren, die getrouw gebleven zijn, moet toegewezen worden, ſal haerlieden eene heyligheyt der heyligheden zijn, het zal, by uitnemendheid, heilig zijn, boven het deel van de Leviten en de Stad, omdat daerin het Heiligdom ſtaen zal. Dit deel der Priesteren zal, in deszelvs geheele uitgeſtrektheid, een heiligheid der heiligheden, eene by uitſtek heilige plaets zijn, tot aen de lantpale der Leviten toe.

——. *Het gedeelte, voor de Leviten, geſchikt, wordt vs.* 13, 14. *aengewezen.*

13. Voorts ſullen de Leviten, tegen over de lantpale der Prieſteren, in dezelvde ſtrekking, aen de Noordzijde, hebben een even groot deel als de Priesteren, zijnde de lengte Oost- en Westwaerds mede van vijf en twintigh duyſent, ende de breette Noord en Zuidwaerds ook van tien duyſent ellen, de gantſche lengte

ſal zijn, vijf en twintigh duyſent, ende de breette, tien duyſent ellen.

14. Ende ſy en ſullen de inkomſten daer van niet verkoopen, nochte de eerſtelingen des lants verwiſſelen, nochte overdragen: want het is eene heyligheyt den HEERE. Het is, voor den HEER, afgezonderd, en moet daerom ook, alleen voor zijne dienaren, blijven.

—— . *Het gedeelte, voor de Stad, wordt vs.* 15 - 19. *beſchreven.*

†. *Dat voor de Stad zelve, en hare voorſteden, vinden wy vs.* 15 - 17.

††. *Dat voor de bedienden van de Stad, vs.* 18, 19.

—— —— . *Eindelyk wordt de geheele omtrek van het vierkante Hefoffer, voor den* HEER, *afgemeten, vs.* 20.

15. Maer de vijf duyſent ellen, [*dat is*] 't gene overgelaten is in de breette, voor aen de vijf en twintigh duyſent, dat ſal betrekkelyk onheyligh, of minder heilig zijn, dan de overige reeds gemelde gedeelten van het Hefoffer. Het zal geſchikt worden, voor de ſtadt, en dienen tot bewooninge, voor alle de kinderen van Israël, zonder onderſcheid van Stammen, ende het zal aengelegd worden, tot voorſteden: ende de ſtadt Jeruſalem, ſal in 't midden deſſelven deels gelegen zijn.

*Het gene overgelaten was,* in de breedte, is de derde lange ſtreek lands van het Hefoffer, het welk den HEERE toekwam. Dit Hefoffer was een volkomen vierkant, hebbende 25000 ellen, in de lengte, en ook 25000 ellen, in de breedte, verg. vs. 20. Nu gingen 'er, in de breedte 10000 ellen af, voor de Priesteren, vs. 9, en nog eens 10000 ellen, voor de Leviten, vs. 13, gevolgelyk werden 'er 5000 ellen, in de breedte, *overgelaten.* Deze ſtrook lands derhalven, voor de Stad geſchikt, had wel dezelvde langte, als het deel der Priesteren en Leviten, namelyk van 25000 ellen, maer het was maer halv zo breed. — Men verbeelde zich een langwerpig vierkant, het welk vijfmael zo lang, als breed, is, verg. Kap. XLV: 6.

In deze ſtrook lands, moest de Stad Jeruſalem, met hare voorſteden, gebouwd worden. — De Stad moest dienen, *tot bewoning*, dat is, tot eene gemeene bewoning, elk een Israëliet zou 'er even veel recht op hebben. Trouwens niet alleen de hoge Feesten, maer ook veerlerlei andere wettiſche plechtigheden, vorderden, dat alle de Stammen een gemeen eigendom hadden aen Jeruſalem. — Ook werd deze Stad, na de herbouwing, bevolkt door lieden uit allerlei Stammen, Neh. XI: 1-3.

16. Ende dit ſullen hare maten zijn; de noorderhoeck, of Noordzijde, zal zijn, vier duyſent ende vijf hondert [*meet-rieten*]; ende de zuyderhoeck of Zuidzijde vier duyſent ende vijf hondert: ende de lengte van den ooſterhoeck, of Oostzijde zal mede zijn vier duyſent ende vijf hondert; ende de weſterhoeck, of Westzijde wederom vier duyſent ende vijf hondert.

Men herinnere zich het gene wy, by Kap. XLV: 1, hebben aengeteekend, dat hier gene *meetrieten*, maer *ellen* bedoeld worden. — De Stad moest volmaekt vierkant wezen, hebbende aen elke zijde, zo in de lengte, als in de breedte, 4500 ellen. — Vermits nu de gehele breedte van het deel der Stad was 5000 ellen, vs. 15, ſchoten 'er nog 500 ellen, in de breedte, over. Deze moesten gebruikt worden, tot voorſteden, aen elk een zijde 250 ellen; en, om alles vierkant te maken, werden ook, in de lengte, 250 ellen ten Oosten, en 250 ellen ten Westen, tot voorſteden, genomen, vs. 17.

17. De voorſteden nu der ſtadt, in welke huizen zullen gebouwd, voorpleinen, en landerijen, aengelegd worden, ſullen zijn, in de breedte, noortwaert twee hondert ende vijftigh; ende zuydwaert twee hondert ende vijftigh: ende in de lengte, ooſtwaert twee hondert ende vijftigh; ende weſtwaert twee hondert ende vijftigh ellen. Dusdoende zal de Stad, met hare voorſteden, een volkomen vierkant uitmaken, van 5000 ellen in de lengte, en 5000 ellen in de breedte.

18. Ende het overgelatene in de lengte, ſtrek-

kende Oost- en Westwaerds, tegen over het heyligh hef-offer, dat is lopende, langs het deel der Priesteren, het welk het heiligste is van het Hefoffer, ſal zijn tien duyſent ellen ooſtwaert, ende tien duyſent ellen weſtwaert; ende het ſal tegen over het heyligh hef-offer zijn, en lopen langs het deel der Priesteren, ende de inkomſte daer van ſal weſen tot onderhoudt, voor de gene die der ſtadt dienen.

Het deel, voor de Stad, was 5000 ellen breed, en dit gehele deel beſloeg ook de Stad, met hare voorſteden, in de breedte, vs. 17. Nu moest de juist vierkante Stad, met hare voorſteden, ook 5000 ellen hebben, in de lengte. Maer de lengte van het deel der Stad was van 5000 ellen Oost- en Westwaerds, derhalven ſchoten 'er 2000 ellen over, 1000 aen de Oost en 1000 aen de Westzijde. Het *overgelatene* zou Stadsgrond zijn, en de inkomſten daervan zouden wezen, *tot onderhoud voor de genen, die de Stad dienen.* Men denke aen de Stads Overheden, met derzelver amptenaren en bedienden, van meerderen en minderen rang.

19. Ende die der ſtadt dienen; ſullen haer diedienen uyt alle ſtammen Iſraëls, zonder onderſcheid.

20. Het gantſch hef-offer, het welk voor den HEER geſchikt is, en waervan de Priesters, de Leviten, en de Stad, elk een deel hebben zullen, ſal een volkomen vierkant zijn van vijf en twintigh duiſent [*meetrieten*], in de breedte, aen elk eene zijde, met vijf en twintigh duiſent, in de lengte, aen elk eene zijde, vierkant ſult gylieden het heyligh hef-offer offeren, met de beſittinge der ſtadt, daer onder gerekend.

Men leze wederom *ellen*, voor *meetrieten*, verg. Kap: XLV: 1.

De Tempel moest in het deel der Priesteren liggen, vs. 9-12, en derhalven buiten de Stad Jeruſalem. Dan men herinnere zich, dat de Tempel, ook oudtijds, in een zekeren zin, buiten de Stad gelegen ware, ten Noordoosten van Zion, die het voornaemſte deel van Jeruſalem uitmaekte. Volgens het voorſchrivt, het welk hier, aen EZECHIEL, gegeven wordt, lag ook de Tempel onmiddelyk naest aen de Stad, ten Noorden van dezelve.

2. *Het overig gedeelte van het Hefoffer was voor den Vorst*, *vs* 21, 22.

Het Hefoffer was, in zijn geheel, even lang, als de ervdeelen der onderſcheidene Stammen, ſtrekkende zich uit, ten Oosten, tot aen de Jordaen, en, ten Westen, tot aen de Middellandſche zee. In het midden lag het heiligſte gedeelte, het welk voor den HEER geſchikt was, beſlaende 25000 ellen, in de lengte, vs. 20. Nu ſchoten 'er twee groote ſtreken land over, in de lengte, ten Oosten en ten Westen. Deze beide waren voor den Vorst verordend.

21. Ende het overgelatene, het gene, aen beide zijden van 's HEEREN deel, gelegen is, ſal voor den Vorſt zijn, van deſe ende van gene zijde, ten Oosten en ten Westen, des heyligen hef-offers, ende der beſittinge der ſtadt. Het Oostelyk deel van 's Vorſten bezitting zal beginnen, voor aen de vijf en twintigh duyſent [*meet-rieten*], van de breedte des hef-offers, voor den HEER geſchikt, en lopen tot aen de Jordaen, zijnde de gemeene ooſter grensſcheiding, en het Westelyk deel van 's Vorſten bezitting zal beginnen, voor aen het Hefoffer des HEEREN, ende lopen tot de Middellandſche zee, zijnde de weſter lantpale. Dit Westelyk deel van 's Vorſten bezitting zal beginnen, voor aen de vijf en twintigh duyſent ellen van de breedte des Hefoffers, voor den HEER geſchikt, en zich uitſtrekken, tot aen de Weſter lantpale, of groote zee. Het geheel deel van den Vorst zal, tegen over de [*andere*] ervdeelen der Stammen, lopen, evenwijdig met dezelve, Oost- en Westwaerds. [*Dat*] deel ſal voor den Vorſt zijn: ende het heyligh hef-offer, ende het heyligdom des Huyſes, ſal in 't midden deſſelven zijn, want het deel des Vorſten zal, ter weerskanten van het deel des HEEREN, liggen, in de lengte, ten Oosten en ten Westen.

22. Het deel des Vorſten zal de gehele breedte beſlaen van 25000 ellen. Van de Noordzijde der beſittinge nu der Leviten, ende aen den anderen kant, van de

Zuidzijde der besittinge der stadt af, zijnde in 't midden van 't gene dat des Vorsten sal zijn, al wat, tusschen deze grenzen, besloten is, de gehele breedte van het Hefoffer. zal des Vorsten deel zijn. Het gansche land. [*dat*] tusschen de lantpale van Juda, ende tusschen de lantpale van Benjamin is, het deel voor den HEER, het welk in het midden ligt, ter lengte van 25000 ellen, uitgezonderd, sal des Vorsten zijn, en hy zal een wettig recht hebben, op alle deszelvs inkomsten.

*c. Na de beschrijving van het Hefoffer worden de erfdelen der vijf overige Stammen, het Zuiden van het zelve bepaeld, vs. 23-29.*

23. Aengaende voorts het overige der stammen. Deze zullen, ten Zuiden van het Hefoffer, wonen, tusschen de voorheengemelde grenzen: van den oosterhoeck tot den westerhoeck toe, dat is van de Jordean, tot de Middellandsche zee. Benjamin zal, onmiddelyk naest het Hefoffer, ten Zuiden liggen. Aldaer zal hy een [*snoer*] of ervdeel hebben.

Oudtijds had BENJAMIN zijn ervdeel gehad, naest Juda, Noordwaerds. Maer nu werd hy, Zuidwaerds van Juda, geplaetst, en wel zo, dat het Hefoffer, tusschen beide de ervdelen in, zoude gelegen zijn.

Het Hefoffer lag derhalven niet juist, in het middden der Stammen, maer wat Zuidelyker, zodat 'er zeven Stammen ten Noorden, en vijf ten Zuiden waren. Dit werd daerdoor veroorzaekt, omdat de ligging van den berg Moria, op welken de Tempel moest gebouwd worden, zodanig was, dat 'er meerder ruimte was, aen de Noordzijde, dan aen den Zuiderkant.

24. Ende naest aen de lantpale van Benjamin, verder Zuidwaerds, zullen de nazaten van Simeon wonen, tusschen de gemelde grenzen, van den oosterhoeck tot den westerhoeck toe, van de Jordaen, tot aen de Middellandsche zee. Ter dezer plaets zal Simeon een deel hebben.

SIMEON kreeg zijn lot, ten dele op de zelvde plaets, alwaer hy oudtijds gewoond had, verg. Jos. XIX: 1-9.

25. Ende

25. Ende verder Zuidwaerds op, allernaest aen de lantpale van Simeon, zal Issaschar zijn ervdeel hebben, strekkende, in de lengte, van den oosterhoeck tot den westerhoeck toe, dat is, van de Jordaen, tot de Middellandsche zee. Hier zal Issaschar een deel hebben.

Volgens de verdeeling, ten tijde van JOSUA, was het ervdeel van ISSASCHAR, in het Noorden van Kanaan, geweest, Jos. XIX: 17-23.

26. Ende naest aen de lantpale van Issaschar, al verder Zuidwaerds, zal Zebulon wonen, tusschen de gemelde grenzen, van den oosterhoeck, of Jordaen, tot den westerhoeck, of Middellandsche zee, toe. Aldaer zal Zebulon een deel hebben.

Voorheen had ZEBULON, even als zijn broeder ISSASCHAR, een deel gehad in het Noorden van Kanaan.

27. Ende ten Zuiden aen de lantpale van Zebulon, zullen de nazaten van Gad geplaets worden, mede tusschen de zelvde grenzen van den oosterhoeck, of Jordaen, tot den westerhoeck, of Middellandsche zee, toe. Aldaer zal Gad een ervdeel hebben, tot de uiterste grenspalen van Kanaan toe.

28. Aen de lantpalen nu van Gad, ten Zuiden, aen den zuyderhoeck zuydwaert; daer sal de lantpale zijn van Thamar af, [*nae*] het twistwater van Kades, [*voort*] nae de beke henen, tot aen de groote zee, verg. Kap. XLVII: 19, 20.

29. Dit is het eigenlyk gezegde lant Kanaan, dat gylieden sult doen vallen in erffenisse, voor de onderscheidene stammen Israëls: ende dat Ik zo even uitvoerig bepaeld heb, sullen hare deelen zijn, spreeckt de Heere HEERE.

De zeer nauwkeurige afmeting van de ervdelen, voor elk der onderscheidene Stammen, bevestigt ons al wederom in het begrip, dat hier het eigenlyk gezegde Kanaan bedoeld zy, zo als het, by de wederkeering der Israëliten in hun Vaderland, onder de Stammen, moest verdeeld worden.

Er is, gelyk wy gezien hebben, wel een zeer aenmerkelyk verschil, tusschen dit voorschrivt, en de oude ver-

deeling van Kanaan, zo in de ligging der Stammen, als in de even grootheid der delen, by deze bepaling. — Maer gansch Israël moest nu, binnen het eigenlyk gezegde Kanaan, wonen, zijnde de Jordaen de uiterste grenspael, ten Oosten. De verdeeling werd gemaekt, naer de XII stammen, omdat zy alle de vryheid krijgen zouden, van, in hun Vaderland, weder te keren. Het was de onwilligheid van de meesten, dat dit voorschrivt niet is opgevolgd, en hadden alle de Israëliten, van die vryheid, gebruik gemaekt, en Kanaan komen bewonen, zouden de wijze redenen van deze Godlyke schikking nader gebleken zijn.

Maer, zou men nog kunnen vragen, zou dit plan niet onuitvoerbaer geweest zijn, daer Kanaan, by het slaken der Babylonische gevangenis, door vreemde volken, byzonder door de Samaritanen, bewoond was? — Dan, waren alle de Israëliten in Kanaan wedergekeerd, dan hadden zy de Samaritanen, uit deze hunne wettige ervenis, en kunnen en behoren te verdrijven, gelijk de Joden, toen zy genoeg vermenigvuldigd waren, ten tijde van HYRCANUS, gedaen hebben.

Over den geestelyken zin, hebben wy pag. 446 gehandeld.

B. *Eindelyk wordt de Stad Jerusalem beschreven. vs.* 30 35.

Vs. 16. was reeds de grootheid en omtrek van de Stad bepaeld. Hier wordt zy, in de byzonderheden, vooral ten aenzien van de uitgangen en poorten, nader beschreven.

30. Voorts sullen dit de uytgangen, dat is, de muuren, welke den buitensten omtrek der stadt uitmaken, zijn van den noorderhoeck, vier duysent ende vijf hondert maten.

De *uitgangen* der Stad zijn, niet de poorten, van welke vervolgens gesproken wordt, maer de muuren, die den buitensten omtrek zouden uitmaken. — De Stad moest geheel vierkant wezen, volgens vs. 16, hebbende aen elk eene zijde, zo in de lengte, als in de breedte, 4500 ellen. *Van den Noorderhoek*, is het daerom, *vier duizent en vijf honderd maten*, dat is, de buitenmuur der vierkante

Stad

Stad zal, ten Noorden, 4500 ellen lang zijn, en zo zal ook de lengte zijn, aen de drie andere zijden.

31. Ende de poorten der ſtadt ſullen twaelv in getal zijn, en genoemd worden, nae de namen der ſtammen Iſraëls; drie poorten zullen 'er zijn noordwaert, in den Noorder buitenmuur: eene poorte van Ruben, eene poorte van Juda, eene poorte van Levi.

In de verdeeling van Kanaan, onder de Stammen, had LEVI geen deel, Kap. XLIV: 28. Zijn ervdeel was hem aengewezen, in het Hefoffer. Maer, in de beſchrijving van Jeruſalem, wordt hy mede gerekend, en de beide Strmmen van MANASSE en EPHRAIM werden, in dit geval, onder den algemenen naem van JOSEPH, voor eene Stam, gerekend, vs. 32.

32. Ende aen den ooſterhoeck, vier duyſent ende vijf hondert [*maten*]. De buitenmuur der vierkante Stad zal, ten Oosten, ook 4500 ellen lang zijn, ende, in denzelven, zullen drie poorten wezen: namelick, eene poorte van Joſeph, eene poorte van Benjamin, eene poorte van Dan.

33. De zuyderhoeck, dat is de buitenmuur, aen de Zuidzijde der vierkante Stad, zal oock vier duyſent ende vijf hondert maten, of ellen lang zijn, ende, in denzelven, zullen mede drie poorten wezen: eene poorte van Simeon, eene poorte van Iſſaſchar, eene poorte van Zebulon.

34. De weſterhoeck, dat is de buitenmuur der vierkante Stad, aen den Westerkant, zal mede vier duiſent ende vijf hondert ellen lang zijn, en derſelver poorten drie: eene poorte van Gad, eene poorte van Aſer, eene poorte van Naphtali.

Eene Stad, op de gezegde wijs, aengelegd, zou zeer regelmatig wezen, wanneer 'er, gelijk de natuur der zake zelve mede brengt, groote ſtraten zijn, welke elkander gelijkhoekig doorſnijden, en van de eene poort regelrecht lopen, tot de tegen overſtaende. — Zo veel ondertusſchen is zeker, dat deze regelmatigheid, in den aenleg van Jeruſalem, geenszins hebbe plaets gehad, zo min nu, als voor

de Babylonische gevangenis. Ook zijn er nimmer twaelv poorten geweest, bekend onder de hier gemelde namen. Het oogmerk evenwel van dit voorschrivt schijnt geweest te zijn, om het zelve, by de herbouwing van Jerusalem, zo na mogelyk te volgen.

35. Elk eene zijde der vierkante Stad was 4500 ellen, zodat alle de vier zijden te zamen 18000 ellen had. Rontom derhalven, alle vier de zijden zamen genomen, waren achttien duysent ellen: ende de naem der stadt sal van [*dien*] dage af zijn, De HEERE is ALDAER.

De maet van 18000 ellen komt vry na by overeen, met het getuigenis van HECATÆUS, by JOSEPHUS aengehaeld, *contra App.* l. 1., die de grootheid van Jerusalem, ten tijde van ALEXANDER, bepaelt op 50 stadien. Eene Stadie nu is, volgens de rekening van JOSEPHUS, 600 voeten of 400 ellen. Derhalven was de omtrek van Jerusalem 20000 ellen. — Elk eene zijde van Jerusalem was, volgens EZECHIEL, 4500 ellen vs. 30 34. Hier by kwamen nog 500 ellen, voor de voorsteden, 250 aen elk eene zijde, vs. 17. De Stad derhalven had 5000 ellen, aen elk eene zijde, en de gehele omtrek van het vierkant was 20000 ellen, dat is omtrent $3\frac{1}{2}$ uur gaens.

*De naem der Stad* zou niet Jerusalem zijn, maer JEHOVAH SCHAMMA, DE HEER IS ALDAER, en dat *van dien dag af*, dat is van den dag der opbouwing. Dit wijst ons buiten allen twijffel, naer den geestelyken zin van dit gezicht, daer het herbouwde Jerusalem nimmer letterlyk den hier gemelden naem gedragen heeft. — Voor het naest wordt hier des HEEREN gunstige tegenwoordigheid bedoeld, in de Kerk van het Nieuwe Testament, vooral in het laest der dagen.

EINDE VAN DE PROPHECY VAN EZECHIEL.